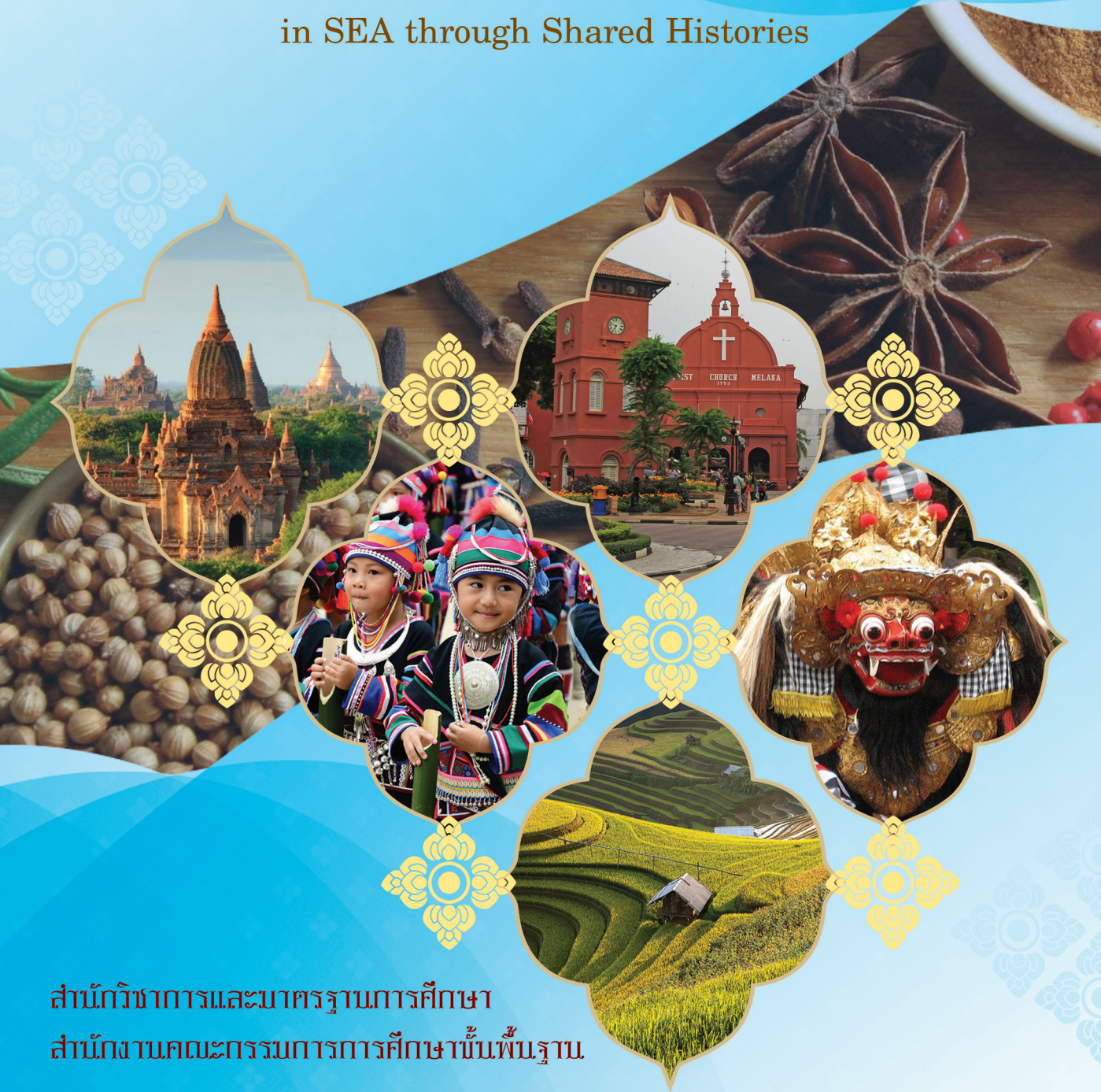

ประวัติศาสตร์ร่วมรากอุษาคเนย์

สามเสนาเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสันติวัฒนธรรม

Promoting Intercultural Dialogue and a Culture of Peace in SEA through Shared Histories

สำนักงานการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานับพื้นฐาน

ประวัติศาสตร์รวมภูมิภาคเอเชีย

ผ่านเส้นทางเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและต้นตอวัฒนธรรม

PROMOTING INTERCULTURAL DIALOGUE AND A CULTURE OF PEACE
IN SEA THROUGH SHARED HISTORIES

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งแรก	กันยายน 2562
จำนวนพิมพ์	10,000 เล่ม
เรียบเรียงและบรรณาธิการ	เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ
ออกแบบปก	ศรีเมือง บุญแพทย์ และธรรมรัตน์ บุญแพทย์
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ วังจันทระเกษม ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
สำนักพิมพ์	โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด 79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 โทร. 0-2561-4567 โทรสาร 0-2579-5101 นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ขอบคุณหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ ประกอบด้วย

1. องค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร (UNESCO Bangkok)
2. องค์กร Korea-Fund-in-Trust
3. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. กลุ่มการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยของไทย (Thai Civic Education)

คณะผู้เรียบเรียงและบรรณาธิการ ขออภัยที่มีอาจแจ้งแหล่งที่มาของข้อมูลได้อย่างครบถ้วน และขอขอบคุณเจ้าของผลงานในความกรุณาที่อนุญาตให้นำมาใช้แม้จะมีได้มีหนังสือขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

ประวัติศาสตร์ร่วมรากอุษาคเนย์ : สานเสวนาเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสันติวัฒนธรรม.

-- กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562.

1. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ -- ประวัติศาสตร์. I. ชื่อเรื่อง

959

ISBN 978-616-395-987-4

ครีเอทีฟคอมมอนส์แบบแสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า-อนุญาตแบบเดียวกัน (by-nc-as)

เมื่อนำเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ไปใช้ ควรอ้างอิงแหล่งที่มา โดยไม่นำไปใช้เพื่อการค้า

และยินยอมให้ผู้อื่นนำเนื้อหาไปใช้ต่อได้ด้วยสัญญาอนุญาตแบบเดียวกันนี้

(<http://cc.in.th/wiki/meet-the-licenses>) ไม่สงวนลิขสิทธิ์หากนำไปใช้เพื่อการศึกษา และไม่ใช้การค้า

คำนำ

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ “อุษาคเนย์” เป็นภูมิภาคสำคัญแห่งหนึ่งของโลก ตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้คนมีความแตกต่างหลากหลาย แต่ละประเทศมีอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาผู้คนของชาติ ทั้งด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี การรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนถือเป็นก้าวสำคัญของการรวมพลังความแตกต่างหลากหลายนั้น เพื่อก้าวไปสู่ข้างหน้าร่วมกันอย่างงดงาม

เมื่อพิจารณาเรื่องการจัดการศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความเข้าใจในความแตกต่าง แต่อยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ผ่านมามีการดำเนินการเรื่องการศึกษา โดยการส่งเสริมการประยุกต์ใช้คู่มือหลักสูตรอาเซียน (ASEAN Curriculum Sourcebook) ที่ถือเป็นแหล่งข้อมูลการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเป็นประชาคมอาเซียนที่มีความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคง สันติสุข และความมั่งคั่ง

ในระยะต่อมา มีการประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มประเทศอาเซียน ได้มีข้อสรุปว่าการศึกษามีความสำคัญกับการเตรียมพลเมืองของอาเซียน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศพบว่าเนื้อหาสาระบางประเด็นอาจนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน หรือนำไปสู่ความบาดหมางของพลเมืองของแต่ละประเทศได้ ประเด็นของการสร้างสมดุลงระหว่างความรักและภูมิใจในชาติ กับการเข้าใจและอยู่ร่วมกันกับมิตรประเทศในเอเชียอาคเนย์จึงเป็นเรื่องสำคัญ จึงได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางในการจัดการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และสังคมศึกษา ที่นำไปสู่การสร้างพื้นที่ในการสานเสวนา (Dialogue) เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ร่วมมือกับองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร (UNESCO Bangkok) โดยการสนับสนุนจากองค์กร Korea-Fund-in-Trust ดำเนินโครงการ Promoting Intercultural Dialogue and a Culture of Peace in SEA through Shared Histories โดยพัฒนาเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ “ประวัติศาสตร์ร่วมรากอุษาคเนย์ : สานเสวนาเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสันติวัฒนธรรม” เพื่อให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่าของสังคมพหุวัฒนธรรม ที่อยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ และผดุงความเป็นไทยควบคู่กับการเป็นพลเมืองอาเซียนอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ของหน่วยและแผนการเรียนรู้เน้นสร้างมุมมองใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และเสนอวิธีใหม่ในการสอนประวัติศาสตร์ โดยเปิดประเด็นทางประวัติศาสตร์จากมุมมองของการดำเนินชีวิตแทนมุมมองทางภูมิศาสตร์ เพื่อหลีกเลี่ยงการเชื่อมโยงรัฐประเทศในอดีตกับรัฐประเทศในปัจจุบัน เน้นให้เห็นความคล้ายคลึงกันของผู้คนต่างดินแดน เพื่อเสริมสร้างความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

การดำเนินการมีแผนทดลองใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2559-2562 ในโรงเรียนนำร่องของ 7 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศบรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม และแสวงหาแนวทางที่จะนำบทเรียนเหล่านี้เข้าสู่หลักสูตรแห่งชาติของประเทศ สำหรับประเทศไทยเอกสารฉบับนี้ถือเป็นฉบับร่างที่ต้องมีการดำเนินการศึกษา ทดลองใช้ และนำเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาของชาติต่อไป

เอกสารนี้ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย 26 แผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย เรื่อง 1) ผู้คนและพื้นที่ 2) ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ 3) ข้าวและเครื่องเทศ และ 4) เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ นำเสนอข้อมูลที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ รายการสื่อการเรียนรู้ กิจกรรมสำหรับนักเรียน อภิธานศัพท์ แหล่งค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติม และที่สำคัญมากคือการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้คัดสรรจากเอกสารและมุมมองที่หลากหลาย รวมทั้งมีรายการอ้างอิงให้ไปสืบค้นได้ ซึ่งถือเป็นแบบอย่างของการจัดการเรียนรู้ที่ให้เข้าใจวิถีคิดและวิธีการทำงานแบบนักประวัติศาสตร์ ตลอดจนการขยายความรู้แบบสหสาขาวิชาทั้งด้านประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง ศิลปะ กีฬา ดนตรี รวมทั้งสื่อสมัยใหม่อย่างภาพยนตร์และการแสดง ซึ่งเป็น การสร้างมิติใหม่ของการเรียนรู้ และตรงตามนิยามความหมายของสังคมศึกษา (Social Studies) ที่เรียนรู้โดยการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน

ขอขอบคุณคณะผู้เขียน ผู้แปล คณะผู้ดำเนินการทดลองใช้ชั้นเรียน ประกอบด้วยคณาจารย์ และคุณครูที่มีความมุ่งมั่นจะขยายพรมแดนความรู้ของการศึกษาด้านอาเซียนและการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ อันจะนำไปสู่การเตรียมเยาวชนให้เข้าใจในวัฒนธรรมที่มีรากฐานร่วมกันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะเป็นจุดตั้งต้นสำคัญในการรวมพลังที่จะสร้างความยั่งยืนให้แก่ภูมิภาคอาเซียนต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทนำ.....	1
หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่.....	13
แผนการเรียนรู้ที่ 1 ลุ่มน้ำอิรวดี : อาณาจักรพุกาม.....	23
แผนการเรียนรู้ที่ 2 พื้นที่ปลูกข้าวบาหลี่ : ศาสนากับข้าว.....	32
แผนการเรียนรู้ที่ 3 พื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือของไทย : อาณาจักรล้านนา.....	45
แผนการเรียนรู้ที่ 4 บ้านเรือนในพื้นที่สูง : โฮนายและตองโกนาน.....	52
แผนการเรียนรู้ที่ 5 คาบสมุทรมาเลย์ฝั่งตะวันตก : อาณาจักรมะละกา.....	61
แผนการเรียนรู้ที่ 6 พื้นที่ชายฝั่งสามเหลี่ยมปะการัง : ซามา/บาจา.....	69
หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ.....	85
แผนการเรียนรู้ที่ 1 นักประวัติศาสตร์ทำงานอย่างไร.....	90
แผนการเรียนรู้ที่ 2 คนยุคสำริดในเอเชียมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร.....	99
แผนการเรียนรู้ที่ 3 ระบอบอำนาจโบราณมีการจัดโครงสร้างอย่างไร.....	109
แผนการเรียนรู้ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครอง ในสมัยโบราณเป็นอย่างไร.....	121
แผนการเรียนรู้ที่ 5 ระบอบอำนาจสมัยโบราณมีขนาดใหญ่โตเพียงใด.....	130
แผนการเรียนรู้ที่ 6 วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกันอย่างไร ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ.....	143
หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ.....	153
แผนการเรียนรู้ที่ 1 แนะนำวัฒนธรรมข้าว : ข้าวมีความสำคัญเพียงใดในวัฒนธรรม ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	178
แผนการเรียนรู้ที่ 2 ข้าวและเครื่องเทศ : จิตวิญญาณ เรื่องเล่าปรัมปรา และตำนาน.....	194
แผนการเรียนรู้ที่ 3 เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	211
แผนการเรียนรู้ที่ 4 การค้าเครื่องเทศ การควบคุมของยุโรป และปฏิกิริยาของภูมิภาค.....	241

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แผนการเรียนรู้ที่ 5 อาหาร สุขภาพ และการรักษา.....	256
แผนการเรียนรู้ที่ 6 ทุน หน้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettiards) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่.....	278
แผนการเรียนรู้ที่ 7 ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมัก ในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	299
หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก.....	321
แผนการเรียนรู้ที่ 1 อาเซียน.....	328
บทเรียน 1ก แนะนำอาเซียน.....	329
บทเรียน 1ข อาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค.....	333
แผนการเรียนรู้ที่ 2 กีฬาซีเกมส์ : ประวัติศาสตร์ กีฬาและการสร้างประชาคม ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	381
แผนการเรียนรู้ที่ 3 จากประวัติศาสตร์ที่กระจัดกระจายสู่ประวัติศาสตร์ร่วม : ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	403
แผนการเรียนรู้ที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำไมมรดกทางวัฒนธรรมจึงสำคัญสำหรับเรา.....	434
แผนการเรียนรู้ที่ 5 ศิลปะร่วมสมัยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	440
แผนการเรียนรู้ที่ 6 ดนตรียอดนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วัฒนธรรมโลก กับท้องถิ่น.....	456
แผนการเรียนรู้ที่ 7 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ.....	476
คณะผู้จัดทำ.....	493

“

การศึกษาประวัติศาสตร์ที่ดีกว่า
ต้องผลิตและจัดให้มพื้นฐานที่ดีเพื่อความเข้าใจ
ว่าเรามาจากไหน และแนะทางไปสู่อนาคตที่ควรจะไป
ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล เป็นชุมชนท้องถิ่น เป็นรัฐชาติ
และการเป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศ

* ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการ ASEAN *

*It is a better history education that will produce
and will provide a strong foundation for
understanding where we have come from and to
guide us into the future where we are going,
as individuals, as local communities,
as nation states, as a greater sub-regional grouping.*

Dr.Surin Pitsuwan

Former Secretary-General of ASEAN

”

“Bad History, Bad Education, Bad Neighbour Relations.”

Chanvit Kasetsiri

Thai Historian

2013 Academic and Research

Award Laureate of the Fukuoka Prize

#sharedhistories_sea

ความเป็นมา

ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ก้าวไปสู่การรวมตัวกัน โดยเฉพาะด้านเกี่ยวกับเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2558 เป็นการเชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้คนในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น เส้นเขตแดนที่เปิดกว้างและผู้คนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น เป็นศักยภาพทั้งการรวมกันของทรัพยากรและสันติภาพ แต่โซคร้ายที่มีความขัดแย้งและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเพิ่มขึ้นด้วย เหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นว่าความเข้าใจที่แตกต่างกันในอดีต นำไปสู่ความขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ หลายเหตุการณ์ส่วนหนึ่งมีพื้นฐานมาจากการเรียนการสอนในโรงเรียนของแต่ละชาติ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้คนและพลเมือง

ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ให้ความเห็นว่าการศึกษาเรื่องราวในอดีตหรือประวัติศาสตร์ที่ไม่มีการปรับเปลี่ยน จะส่งผลกระทบต่อปัจจุบันมากขึ้น โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ต้องสัมพันธ์กันมากขึ้นในยุคโลกไร้พรมแดน “ประวัติศาสตร์ที่ไม่ดี การศึกษาที่ไม่ดี ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน (ก๊วยม) ไม่ดี” (Bad history, bad education, bad neighbor relation) หากสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนรุ่นใหม่ ปรับเปลี่ยนแนวทางการเรียนประวัติศาสตร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับชาติที่ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันและสันติภาพให้มากขึ้น พัฒนาสื่อการเรียนรู้ในการเรียนประวัติศาสตร์ เป็นแนวคิดของการดำเนินการที่จับต้องได้ เป็นรูปธรรม โดยเริ่มที่ประวัติศาสตร์ในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มากำหนดประเด็นร่วมกันที่จะใช้เป็นหัวข้อสำหรับการจัดการเรียนรู้

ข้อสรุปจากการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (The Consultative Expert Meeting) จำนวน 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2556 ที่กรุงเทพมหานคร เป้าหมายหลักคือการกำหนดทิศทางของโครงการที่จะช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติธรรมและยั่งยืนของพลเมืองอาเซียน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ นักมานุษยวิทยา และนักการศึกษาจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจากภูมิภาคอื่นๆ ต่างเห็นพ้องว่าประวัติศาสตร์ที่ปราศจากเรื่องสงครามหรือ “Disarm history” เป็นการส่งเสริมให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้ที่เข้าใจกัน เคารพกัน และให้เกิดการสนทนาระหว่างวัฒนธรรม (Inter-cultural Dialogue) รวมทั้งเสริมสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเยาวชนอันเป็นผลมาจากการได้รับการศึกษาสันติวัฒนธรรมที่ยั่งยืน บทบาทของการศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการให้มากขึ้น โดยเป้าหมายหลักของโครงการควรเป็นการพัฒนาสื่อและวัสดุการเรียนการสอนสำหรับการจัดการศึกษาประวัติศาสตร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีมติให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านเทคนิค (The Technical Advisory Committee : TAC) ในระดับภูมิภาคอาเซียนและประเทศอื่นๆ เพื่อการทดลองนำร่อง และเพื่อให้มั่นใจว่าวิธีการดำเนินการจะเกิดความยั่งยืน

หลังจากการประชุมครั้งแรกได้มีการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญครั้งที่สองขึ้นในปี พ.ศ. 2557 นักประวัติศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงจากอนุภูมิภาคได้ประชุมร่วมกันพิจารณาประเด็นการเรียนรู้ และประเด็นย่อยที่สามารถพัฒนาไปเป็นหน่วยการเรียนรู้ รวมถึงขอบเขตของเนื้อหา โดยตั้งเป้าหมายว่าหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะนำไปสู่การหลอมรวมเข้ากับหลักสูตรการศึกษาของแต่ละชาติ ผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบว่าจะเริ่มต้นทำงานกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อน โดยเปิดโอกาสให้แต่ละประเทศนำหน่วยการเรียนรู้ไปปรับให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

โครงการ “สานเสวนาเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสันติวัฒนธรรม” ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการในที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 38 (the 38th SEAMEO High Officials Meeting) ของ SEAMEO ในปี พ.ศ. 2557 และได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการประชุมสภา SEAMEO ครั้งที่ 48 ในปี พ.ศ. 2558 และได้มีการผนวกรวมไว้ในแผนงานอาเซียนในที่ประชุม ASEAN-SOM-ED เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2559

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและนำเสนอเอกสารแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมใหม่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทีมผู้เชี่ยวชาญระดับประเทศหลายแห่งจากอนุภูมิภาค ได้พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านเทคนิคของโครงการ (Technical Advisory Committee : TAC) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และการศึกษาในภูมิภาคย่อย หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ประกอบไปด้วยบทหน้าที่ให้เนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับครู และแผนการเรียนรู้ จำนวน 6 - 8 แผน รวมทั้งแหล่งข้อมูลสำหรับการค้นคว้าเพิ่มเติม ในระยะแรก เนื้อหาเหล่านี้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้เป็นฐานสำหรับให้แต่ละประเทศเลือกนำไปปรับใช้ในการดำเนินการได้

หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย ประกอบด้วย

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่ (People and Places) เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ชีวิตและมุมมองต่อโลก ในบริบททางประวัติศาสตร์และพหุนิยมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ (Early Center of Power) เน้นให้ผู้เรียนได้สืบสอบการก่อตัวทางประวัติศาสตร์ของเมืองในช่วงแรกเริ่ม รวมทั้งบริบททางวัฒนธรรมและการเมือง

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ (Rice and Spices) เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ของข้าวและเครื่องเทศ

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก (South-East Asia and the World) เน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจการมีส่วนร่วมในระดับภูมิภาคและระดับโลก ตลอดจนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ผ่านเรื่องศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ผู้เขียนแต่ละหน่วยมีประมาณ 3 - 4 คน ประกอบด้วยนักประวัติศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษายกร่างเนื้อหา และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 - 8 แผน โดยจัดทำเป็นภาษาอังกฤษ และคณะกรรมการที่ปรึกษาทางเทคนิค (The Technical Advisory Committee : TAC) ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ

หน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ทั้งหมด มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อสร้างความเข้าใจและความเป็นเจ้าของประวัติศาสตร์ร่วมกันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. เพื่อปลูกฝังความตระหนัก และความเคารพกันในการสานเสวนาระหว่างวัฒนธรรม รวมทั้งความสัมพันธ์ในอดีต เพื่อที่จะเข้าใจมุมมองของวัฒนธรรมในปัจจุบัน
3. ปลูกฝังความรู้สึกของเอกลักษณ์ร่วมกันประจำภูมิภาค และความซาบซึ้งในความหลากหลายทางวัฒนธรรม
4. เพื่อส่งเสริมความคิดทางประวัติศาสตร์ และปลูกฝังทักษะการสืบสอบทางประวัติศาสตร์/วิธีการทางประวัติศาสตร์

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศได้ขอความร่วมมือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้พิจารณาเข้าร่วมโครงการนำร่อง Promoting Intercultural Dialogue and a Culture of Peace in SEA through Shared Histories เป็นโครงการที่ปลูกฝังให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจด้านภูมิหลังทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของภูมิภาค ที่มีส่วนช่วยลดความขัดแย้ง และความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศอาเซียน ทั้งนี้ UNESCO Bangkok ได้จัดประชุมพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม โดยได้เชิญ 7 ประเทศอาเซียนเข้าร่วมการประชุมประกอบด้วยประเทศไทย กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ระหว่างวันที่ 13 - 14 กรกฎาคม 2559 ณ กรุงเทพมหานคร การประชุมดังกล่าวประกอบด้วยการนำเสนอหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ การนำเสนอหน่วยการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ 4 หน่วย และแนวทางการนำหน่วยการเรียนรู้ไปปรับใช้ในหลักสูตรของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ที่ประชุมได้อนุญาตให้นำต้นฉบับไปดำเนินการแปล และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศ โดย UNESCO Bangkok และ Korea-fund-in-trust จากรัฐบาลประเทศสาธารณรัฐเกาหลี สนับสนุนการงบประมาณในการดำเนินการจำนวนหนึ่ง

สาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้

เป้าประสงค์ของหน่วยและแผนการเรียนรู้ เน้นสร้างมุมมองใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และเสนอวิธีใหม่ในการสอนประวัติศาสตร์ โดยเปิดประเด็นทางประวัติศาสตร์จากมุมมองของการดำเนินชีวิตแทนมุมมองทางภูมิศาสตร์ เพื่อหลีกเลี่ยงการเชื่อมโยงรัฐประเทศในอดีตกับรัฐประเทศในปัจจุบัน เน้นให้เห็นความคล้ายคลึงกันของผู้คนต่างดินแดน เสริมสร้างความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งเพื่อต่อยอดหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละประเทศ

การดำเนินการมีแผนนำหน่วยการเรียนรู้ทดลองใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2562 ในโรงเรียนนำร่องของ 7 ประเทศ และแสวงหาแนวทางที่จะนำบทเรียนเหล่านี้เข้าสู่หลักสูตรแห่งชาติของประเทศ สำหรับประเทศไทยเอกสารฉบับนี้ถือเป็นฉบับร่างที่ต้องมีการดำเนินการศึกษา ทดลองใช้บริบทของโรงเรียน/ชั้นเรียน วางแผนนำเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาของชาติต่อไป

สาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วย แผนการเรียนรู้รวม 26 แผน เป็นดังนี้

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับสภาพแวดล้อมทั้งในมิติของเวลาและพื้นที่ เจาะลึกทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม สภาพอากาศ และทรัพยากรที่ส่งผลต่อผู้คนในภูมิภาคตั้งแต่ยุคเริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน จากประวัติศาสตร์ของชุมชนในพื้นที่สูง ที่ลุ่ม และชายฝั่ง หน่วยนี้ให้ความสนใจเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันก่อให้เกิดประสบการณ์ร่วมกันอย่างไรทั้งที่มีความแตกต่างในเรื่องรัฐชาติ พรมแดน ภาษา ศาสนา และเชื้อชาติ

ผู้เรียนจะตระหนักและเห็นคุณค่าความหลากหลายของภูมิภาคของประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านประวัติศาสตร์ของผู้คนที่กำหนดโดยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่อาศัยอยู่

หน่วยที่ 1 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 6 แผน ดังนี้

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
1	ลุ่มน้ำอิรวดี : อาณาจักร พุกาม	การปลูกข้าวเป็นหัวใจสำคัญ ของการก่อเกิดชุมชนในพื้นที่ ลุ่มของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- นำเสนอความรู้ - อภิปรายและ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	- แผนที่ภูมิประเทศ - คำแปลจารึกเกี่ยวกับการ การบริจาคตาน
2	พื้นที่ปลูกข้าวบาหลี : ศาสนากับข้าว	ตำนานความเชื่อพื้นบ้าน แสดงถึงแง่มุมต่างๆ ของคุณค่าทางศาสนา และส่งอิทธิพลต่อวิถีปฏิบัติ ในการเพาะปลูก ความคล้ายคลึงกันระหว่าง ความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกข้าว ในพื้นที่ต่างๆ และความสำคัญ เป็นมาของการเพาะปลูก ในจักรวาลวิทยาของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	- สังเคราะห์ข้อมูล จากสื่อที่กำหนดให้ - วิเคราะห์โครงสร้าง วัฒนธรรมจากนิทาน พื้นบ้าน	- แผนภาพภูเขา น้ำแข็งแห่งแนวคิด ทางวัฒนธรรม - นิทานพื้นบ้าน “เทวีแห่งข้าว”
3	พื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือ ของไทย : อาณาจักร ล้านนา	พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ในภูมิภาคที่หลากหลายทาง วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม	- บรรยายและให้ ข้อมูล - บทบาทสมมติ	- แผนภาพ - แผนที่ภูมิประเทศ - ภาพตัดขวาง
4	บ้านเรือนในพื้นที่สูง : โฮนาย (Honai) และตองโกนาน (Tongkonan)	สภาพแวดล้อมและค่านิยม ของผู้คนกำหนดลักษณะ บ้านเรือนของตนอย่างไร	- บรรยาย - วิเคราะห์ลักษณะ ที่อยู่อาศัย - ชมวิดีโอทัศน์ - สร้างบ้านจำลอง	- รูปภาพบ้านพื้นเมือง - วิดีทัศน์วิถีชีวิตของ ชาวปาปัว
5	คาบสมุทรมลายู ฝั่งตะวันตก : อาณาจักรมะละกา	ความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม ที่เป็นบริบทของอาณาจักร การค้าโบราณ	- บรรยาย - แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการประมง ผิดกฎหมาย - วิเคราะห์ข้อมูลจาก สารคดี	- แผนที่ภูมิศาสตร์ - รูปภาพ

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
6	พื้นที่ชายฝั่งสามเหลี่ยม ปะการัง : ซามา/บาเจา	- พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ที่เรียกว่าสามเหลี่ยมปะการัง มี “ชาวทะเล” อยู่หลายกลุ่ม - สภาพแวดล้อมส่งผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่และวิถีปฏิบัติ ทางวัฒนธรรม	- ชมวิดีโอทัศน์ - อ่านแผนที่ - แสดงความคิดเห็น	- วิดีทัศน์ - แผนที่

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

เมื่อพิจารณาเรื่องอาณาจักรในประเทศ หรือระบอบการปกครอง จะเห็นได้ว่าประเทศในปัจจุบันนั้นแตกต่างอย่างยิ่งจากอาณาจักรในอดีต หากย้อนไปในประวัติศาสตร์ของรัชชาติต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาณาจักรโบราณเหล่านั้นประกอบด้วย ผู้ปกครองและเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ สงครามต่างๆ ที่เป็นจุดเน้นในการศึกษาอดีต และเป็นแหล่งที่มาของความภาคภูมิใจในชาติ อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าอาณาจักรโบราณหลายอาณาจักรมีขอบเขตกว้างขวาง ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในพื้นที่ของหลายประเทศ ทั้งบางอาณาจักรยังเป็นที่รู้จักดี บางอาณาจักรก็ไม่ใช่ที่รู้จักแล้ว เช่นนี้เราจะรู้ได้อย่างไรว่าแท้จริงแล้วชนชาติของเรามีต้นกำเนิดมาจากอาณาจักรใดกันแน่ แล้วเป็นไปได้จริงหรือไม่ที่เราจะสืบเชื้อสายโดยตรงจากอาณาจักรโบราณเพียงแห่งใดแห่งหนึ่ง

หัวข้อเรื่อง **ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ** นำเสนอแนวทางที่แตกต่างออกไปในการศึกษาอาณาจักรโบราณเหล่านี้ โดยไม่ได้ศึกษาแยกเป็นแต่ละอาณาจักร แต่เรียกรวมไปว่า “ระบอบของอำนาจสมัยโบราณ” ซึ่งเป็นการบอกเล่าประวัติศาสตร์ของภูมิภาคที่มีพลวัตภายในของตนเอง ทั้งการเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และเสื่อมถอยลงไป โดยพลวัตนั้นไม่ได้แยกขาดจากส่วนอื่นของโลก

หน่วยที่ 2 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 6 แผน ดังนี้

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
1	นักประวัติศาสตร์ทำงาน อย่างไร	กระบวนการและวิธีการ ทางประวัติศาสตร์	- บรรยายแบบ มีการโต้ตอบ - อภิปรายกลุ่ม	- รูปภาพ - เอกสารอ่าน ก่อนเรียน - ใบกิจกรรม

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
2	คนยุคสำริดในเอเชีย มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร	พิธีกรรมเกี่ยวกับฝังศพของ คนโบราณ ที่สะท้อนให้เห็นถึง การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คน ในอดีต	- วาดภาพ - บรรยาย - วิเคราะห์ภาพวาด ทางโบราณคดี	- แผนที่ - รูปภาพ
3	ระบอบอำนาจโบราณ มีการจัดโครงสร้าง อย่างไร	การจัดโครงสร้างของ อาณาจักรแบบมณฑล (mandala)	- แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - บรรยายสั้นแบบ มีการโต้ตอบ - กิจกรรมบทบาท สมมติ	- การ์ดประกอบ บทบาทสมมติ - เอกสาร
4	ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครอง ในสมัยโบราณเป็นอย่างไร	การจัดระเบียบและโครงสร้าง ทางสังคมผ่านระบบไพร่	- กิจกรรมคุ่มครอง หรือลงโทษ - เรียนรู้คำศัพท์	- เอกสารสำหรับอ่าน
5	ระบอบอำนาจ สมัยโบราณมีขนาด ใหญ่โตเพียงใด	- ความรู้เกี่ยวกับหลักฐาน โบราณคดีประเภทศิลปะ และสถาปัตยกรรม - การให้เหตุผลแบบ นักประวัติศาสตร์	- อภิปรายกลุ่ม	- เอกสารสำหรับอ่าน - แผนที่ - รูปภาพ
6	วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกันอย่างไร ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ	การแพร่กระจายทาง วัฒนธรรมผ่านวรรณกรรม รามายณะ	- เกมโทรศัพท์ - บรรยาย - งานกลุ่ม - การสนทนา แลกเปลี่ยนแบบ ตู้ปลา (Fish Bowl) - วาดภาพ	- รูปภาพ - แผนที่

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

ข้าวและเครื่องเทศเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของทุกคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเหตุที่เป็นอาหารหลักของทุกบ้าน แต่ความจริงแล้วมีคุณค่ามากกว่านั้นอีก

หัวข้อเรื่อง **ข้าวและเครื่องเทศ** สำรวจความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ตลอดเวลาหลายศตวรรษที่ผ่านมา นักเรียนจะได้ค้นพบวิถีชีวิต ธรรมเนียมปฏิบัติและประเพณีของแต่ละชุมชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลักษณะที่ชุมชนให้ความหมายกับโลกของตน และถ่ายทอดความทรงจำทางประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งยังจะได้เรียนรู้ว่าขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านี้เดินทางและมีวิวัฒนาการผ่านห้วงเวลาและสถานที่มาอย่างไร นักเรียนจะได้เรียนรู้ว่าอาหารเป็นมากกว่าแหล่งโภชนาการ และปัจจัยเพื่อความอยู่รอด วัฒนธรรมอาหารมีความเชื่อมโยงกับจิตวิญญาณ โครงสร้างชนชั้นและการอยู่ร่วมกันในสังคม กำหนดสำนึกของผู้คนเกี่ยวกับสถานที่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อัตลักษณ์และความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

หน่วยที่ 3 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 7 แผน ดังนี้

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
1	แนะนำวัฒนธรรมข้าว : ข้าวมีความสำคัญเพียงใดในวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- สภาพเงื่อนไขสำคัญสำหรับการปลูกข้าว - ความสัมพันธ์ระหว่างการเพาะปลูกกับวัฒนธรรม	- ทำความเข้าใจสำนวน สุภาษิตที่เกี่ยวกับข้าว - ชมวิดีโอทัศน์ - บรรยาย	- เอกสารสุภาพ - วิดีทัศน์
2	ข้าวและเครื่องเทศ : จิตวิญญาณ เรื่องเล่า ปรัมปรา และตำนาน	- พิธีกรรมและศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูก - ความสัมพันธ์ทางสังคมในหมู่เครือญาติและชุมชน	- บรรยาย - จับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - กิจกรรมอภิปรายกลุ่ม	- เอกสารบทความ - รูปภาพ - ใบงาน
3	เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	การค้าเครื่องเทศและเครือข่ายการค้าระหว่างส่วนอื่นๆ ของโลกกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- อภิปรายกลุ่ม - บรรยาย - งานกลุ่ม	- แผนที่ - สื่อประเภทข้อความ
4	การค้าเครื่องเทศ การควบคุมของยุโรป และปฏิกริยาของภูมิภาค	อำนาจและบทบาทของยุโรปที่มีต่อการค้าเครื่องเทศในศตวรรษที่ 14 - 16	- บรรยาย - กิจกรรมจิ๊กซอว์ - แลกเปลี่ยนข้อค้นพบ	- แผนที่ - สื่อประเภทข้อความ

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
5	อาหาร สุขภาพ และการรักษา	ความเชื่อเรื่องการแพทย์ สมัยโบราณของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	- บรรยาย - จับคู่อภิปราย - วิทยากรบรรยาย	- ใบความรู้ - รูปภาพ - อภิธานศัพท์
6	ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettians) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่	การสูญเสียที่ดินที่เกิดขึ้นในพม่าและการที่ชาวพม่า ฟุ้งความโกรธแค้นจากการสูญเสียที่ดินไปที่คนปล่อยเงินกู้ (ชาวเซตติยาร์)	- บรรยาย - ครุ่นคิด - บทบาทสมมติ	- สื่อข้อความ - บัตรแสดงบทบาทสมมติ - อภิธานศัพท์
7	ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมึกในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	กระบวนการถนอมอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- บรรยาย - แสดงนิทรรศการ	- รูปภาพ - สื่อข้อความ

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

จากอดีตถึงปัจจุบัน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่เคยแยกขาดจากภูมิภาคอื่นๆ ในโลก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก จึงเป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องที่นำไปสู่การรวมตัวกันทั้งภายในและระหว่างภูมิภาค โดยสร้างความเข้าใจพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของปรากฏการณ์ในสมัยใหม่ เช่น การก่อตั้งและพัฒนาอาเซียนขึ้น วัฒนธรรมสมัยนิยม เช่น ดนตรี ภาพยนตร์ กีฬา ศิลปะและมรดก คาดว่านักเรียนจะสามารถเข้าถึงเนื้อหาในหัวข้อนี้ได้ง่าย และเกิดความเข้าใจประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น อีกมุมมองที่น่าสนใจของหัวข้อนี้คือ แม้ว่าจะต้องมองย้อนสู่อดีตเพื่อค้นหาประวัติศาสตร์ที่รวมรากเหง้าของเราไว้ ประวัติศาสตร์และประสบการณ์ร่วมนี้ยังคงดำเนินเพิ่มเติมขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน

หน่วยที่ 4 ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 7 แผน ดังนี้

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
1	อาเซียน 1ก แนะนำอาเซียน 1ข อาเซียนในฐานะ องค์กรระดับภูมิภาค	การรวมตัวเป็นองค์กรระดับ ภูมิภาค และความเป็นมาของ การดำเนินการของอาเซียน	- บรรยาย - ระดมความคิดเห็น - ระบุงู้ออบนแผนที่ - จัดแสดงนิทรรศการ - ชมวิดีโอทัศน์ - แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	- แผนที่ - เอกสารประกอบ - ใบงาน
2	กีฬาซีเกมส์ : ประวัติศาสตร์ กีฬาและ การสร้างประชาคม ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	พัฒนาการของมหกรรม กีฬาซีเกมส์	- ชมวิดีโอทัศน์ - บรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - นำเสนอข้อค้นพบ	- เอกสารประกอบ - ใบกิจกรรม - อภิธานศัพท์ - วิดิทัศน์
3	จากประวัติศาสตร์ ที่กระจัดกระจายสู่ ประวัติศาสตร์ร่วม : ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- ความเป็นมาทาง ประวัติศาสตร์ของ เซปักตะกร้อ บาสเกตบอล และฟุตบอล - บทบาทของอาณานิคม ในการเผยแพร่และพัฒนา ฟุตบอลและบาสเกตบอล ในภูมิภาค	- ชมวิดีโอทัศน์/ภาพ - สนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	- แผนที่ - เอกสารประกอบ - ใบงาน
4	มรดกทางวัฒนธรรม/ ธรรมชาติของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ทำไมมรดกทางวัฒนธรรม จึงสำคัญสำหรับเรา	มรดก วัฒนธรรม และมรดกวัฒนธรรม	- บรรยาย - นำเสนอ	- วิดิทัศน์
5	ศิลปะร่วมสมัยของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- แนวทางและรูปแบบของ ศิลปะร่วมสมัย - ชื่อและผลงานของศิลปิน ร่วมสมัย	- บรรยาย - แสดงความคิดเห็น - กิจกรรมกลุ่ม-เดี่ยว - การบ้าน/โครงการงาน	- ภาพวาด - วิดิทัศน์ - โปรแกรมนำเสนอ - เอกสารประกอบ

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระสำคัญ	กิจกรรมหลัก	สื่อการเรียนรู้
6	ดนตรียอตนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วัฒนธรรมโลกกับท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมยอตนิยมของมวลชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- บรรยาย - การเรียนรู้แบบร่วมมือ - นำเสนอแลกเปลี่ยน - ข้อค้นพบ	- วิดีทัศน์ - เอกสารประกอบ - ใบงาน - อภิธานศัพท์
7	เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ	ประวัติศาสตร์ของจักรวรรดิผ่านสื่อภาพยนตร์	- บรรยาย - การเรียนรู้แบบร่วมมือ - ชมคลิปภาพยนตร์ - แลกเปลี่ยน - ความคิดเห็น	- คลิปภาพยนตร์ - แผนที่ - โพสต์เตอร์ภาพยนตร์ - ใบงาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแต่ละหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีรายละเอียดค่อนข้างมาก เพื่อให้ครูนำหน่วยและแผนการเรียนรู้ไปใช้เกิดความสะดวกมากขึ้น จึงได้ออกแบบสัญลักษณ์กำกับไว้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ แต่ละแผนประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นรายละเอียดแผนและลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนแสดงโดยใช้สัญลักษณ์ประจำหน่วยกำกับไว้

2. ส่วนที่เป็นรายการสื่อการเรียนรู้ ความรู้สำหรับครู และแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนแสดงโดยใช้สัญลักษณ์คู่กับสัญลักษณ์ประจำหน่วย ดังตัวอย่าง

หน่วยที่

1

ผู้คนและพื้นที่

ผู้เรียนได้ชื่นชมในความหลากหลายของพื้นที่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปรับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน
ในขณะที่เดียวผู้คนก็ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตของตนและชุมชนด้วย

แผนการเรียนรู้ที่ 1

ลุ่มน้ำอิรวดี: อาณาจักรพุกาม

แผนการเรียนรู้ที่ 2

พื้นที่ปลูกข้าวบาหลี:
ศาสนากับข้าว

แผนการเรียนรู้ที่ 3

พื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือของไทย:
อาณาจักรล้านนา

แผนการเรียนรู้ที่ 4

บ้านเรือนในพื้นที่สูง:
โฮนยและตองโกนาน

แผนการเรียนรู้ที่ 5

คาบสมุทรลพบุรีฝั่งตะวันตก:
อาณาจักรมะละกา

แผนการเรียนรู้ที่ 6

พื้นที่ชายฝั่งสามเหลี่ยมปะการัง:
ซามา/บาจา

เกริ่นนำ

ผู้คนและพื้นที่ พิจารณาความสำคัญของสภาพแวดล้อมท้องถิ่นและบทบาทที่มีต่อการก่อเกิดชุมชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน่วยนี้จะให้บริบทสำหรับการทำความเข้าใจความหลากหลายและลักษณะร่วมที่มีอยู่ในภูมิภาคด้วยการยอมรับลักษณะที่หลากหลายแต่มีลักษณะร่วมกันของสภาพแวดล้อมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรณีศึกษาที่นำมาจากตัวอย่างทั้งโบราณและร่วมสมัย นำพาความสนใจสู่ประวัติศาสตร์และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกันของชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างๆ ทั่วทั้งภูมิภาค แต่ละแผนการเรียนรู้อธิบายให้เห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมแบบหนึ่งๆ มีส่วนสำคัญที่กำหนดสถานที่ในอดีตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ/หรือผู้คนในปัจจุบันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อรวมเนื้อหาทั้งหมดแล้ว หน่วยการเรียนรู้นี้แสดงถึงประเภทของชุมชนที่เกิดขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างๆ ในการสำรวจว่าผู้คนตลอดทั่วทั้งภูมิภาค มีวิถีชีวิตและการมองโลกร่วมกันอย่างไร นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้คิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของลักษณะร่วมเหล่านี้กับบริบททางสิ่งแวดล้อม กล่าวโดยสรุป นักเรียนจะได้ขยายโลกทัศน์ไปกว้างไกลกว่าชีวิตพื้นที่และความสัมพันธ์ที่อยู่ใกล้ตัว

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้นี้ (ที่ลุ่ม/ที่สูง/ชายฝั่ง) เป็นจุดอ้างอิงสำหรับการคิดเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน บางครั้งนักวิชาการก็แบ่งภูมิภาคนี้ออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ คือ แผ่นดินใหญ่ และหมู่เกาะ แต่ทั้งสองส่วนต่างก็ประกอบด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์สามแบบนี้ ลักษณะภูมิประเทศที่มีร่วมกันนี้ (ที่ลุ่ม ที่สูง และที่ราบชายฝั่ง) สามารถพบได้ในแทบทุกส่วนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คนบนพื้นที่สูงในประเทศไทย/สุลาเวสี ชุมชนในกลุ่มน้ำอิวรติ/พื้นที่ปลูกข้าวของบาห์ลี และพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรมลายู/สามเหลี่ยมปะการัง เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เหล่านี้ ความมุ่งหมายคือการแสดงให้เห็นว่าทั้งที่มีความแตกต่างทางเวลาและพื้นที่ คนบนพื้นที่สูง (หรือที่ลุ่ม หรือพื้นที่ชายฝั่ง) ทั่วทั้งภูมิภาคมีวิถีชีวิตและประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายกัน อาจเลือกใช้คนกลุ่มอื่นและสภาพแวดล้อมอื่นก็ได้ เพื่อให้เป็นเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจสำหรับนักเรียน

เนื้อหาโดยรวม

ผู้คนและพื้นที่ สำรวจปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับสภาพแวดล้อม ตลอดทั้งกาลเวลาและพื้นที่ นักเรียนจะได้สำรวจว่าสภาพเงื่อนไขทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม สภาพอากาศ และเงื่อนไขทางวัตถุส่งผลอย่างไรต่อผู้คนในภูมิภาค ตั้งแต่ยุคเริ่มแรกมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชนในพื้นที่สูง ที่ลุ่ม และชายฝั่ง หน่วยนี้ดึงความสนใจไปที่ว่า การมีชีวิตรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างเหล่านี้ก่อให้เกิดประสบการณ์ร่วมอย่างไร ทั้งที่มีความแตกต่างในเรื่องชาติ พรมแดน ภาษา ศาสนา และเชื้อชาติ นักเรียนจะได้เห็นคุณค่าของความหลากหลายของภูมิภาคประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านประวัติศาสตร์ของผู้คนที่กำหนดและถูกกำหนดโดยพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่

แผนการเรียนรู้ 6 แผน จัดแบ่งเป็นสามส่วนตามภูมิภาค พื้นที่ และเวลา สภาพภูมิประเทศ แต่ละแบบ (ที่ลุ่ม ที่สูง และชายฝั่ง) มีแผนการเรียนรู้จำนวนสองแผนที่เน้นเกี่ยวกับชุมชนโบราณ และร่วมสมัย ในแผนการเรียนรู้แต่ละแผนจะมีแบบฝึกหัดที่ออกแบบมาสำหรับการพัฒนาทักษะทางประวัติศาสตร์หรือวิเคราะห์เป็นการเฉพาะ แผนการเรียนรู้เหล่านี้สามารถนำไปใช้เดี่ยวๆ หรือใช้ด้วยกันก็ได้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 กลุ่มน้ำอรวรตี : อาณาจักรพุกาม

แผนการเรียนรู้นี้จะสำรวจว่าการปลูกข้าวเป็นหัวใจสำคัญในการก่อเกิดชุมชนในพื้นที่ลุ่มของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร เมื่อจบบทเรียน นักเรียนจะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับวัฒนธรรม (ศาสนา และการเกษตร) ตลอดจนตระหนักว่าการมองโลกของเราบางส่วนถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของเราเอง

แผนการเรียนรู้ที่ 2 พื้นที่ปลูกข้าวบาหลี : ศาสนากับข้าว

แผนการเรียนรู้นี้กล่าวถึงการคิดค้นของมนุษย์ในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักเรียนจะได้สำรวจความเชื่อมโยงระหว่างพิธีกรรมกับวิถีปฏิบัติด้านการเกษตร/สภาพแวดล้อมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อจบบทเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่าเรื่องปรัมปราและตำนานพื้นบ้านแสดงแง่มุมของคุณค่าทางศาสนาและส่งอิทธิพลต่อวิถีปฏิบัติทางการเกษตรอย่างไร ได้เห็นความคล้ายคลึงกันในความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกข้าวในพื้นที่ต่างๆ ของอินโดนีเซีย และความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของวิถีปฏิบัติทางการเกษตรในจักรวาลวิทยาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 3 พื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือของไทย : อาณาจักรล้านนา

แผนการเรียนรู้นี้เน้นสำรวจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในภูมิภาคที่หลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม นักเรียนจะเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสังคมหลากหลายวัฒนธรรมในสภาพแวดล้อมที่เป็นพื้นที่ภูเขา เห็นคุณค่าของความหลากหลายทางระบบนิเวศในบริเวณที่สูง มีความรู้ความเข้าใจว่าชุมชนที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกัน สามารถพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่มีร่วมกันได้อย่างไร

แผนการการเรียนรู้ที่ 4 บ้านเรือนในพื้นที่สูง : โชนาย (Honai) และตองโกนาน (Tongkonan)

จุดประสงค์ของแผนการเรียนรู้นี้ คือ การแสดงให้เห็นว่าบ้านในพื้นที่สูงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมอย่างไร และแสดงถึงลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมของโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม เมื่อจบบทเรียน นักเรียนควรจะเข้าใจว่าวัฒนธรรมทั้งหมดถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวิถีชีวิตที่แตกต่างจากของตนเอง

แผนการการเรียนรู้ที่ 5 คาบสมุทรลายูฝั่งตะวันตก : อาณาจักรมะละกา

แผนการเรียนรู้นี้กล่าวถึงความเป็นอาณาจักรที่วางอยู่บนฐานของการค้าไม่ใช่การเกษตร จากบทเรียนนี้นักเรียนจะได้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งและความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อม นักเรียนจะเข้าใจว่าสภาพพื้นที่ราบชายฝั่งส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและการมองโลกอย่างไร การอยู่ใกล้กับทะเลก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางการค้า ชักนำให้คนกลุ่มต่างๆ มาอยู่ร่วมกัน ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในเรื่องภาษาและศาสนาก็ตาม

แผนการการเรียนรู้ที่ 6 พื้นที่ชายฝั่งสามเหลี่ยมปะการัง : ซามา (Sama)/บาจา (Bajau)

แผนการเรียนรู้นี้ นักเรียนจะทำความรู้จักกับสภาพภูมิศาสตร์ของสามเหลี่ยมปะการัง และพื้นที่ของกลุ่ม “ชนเผ่าทะเล” ต่างๆ ที่อยู่อาศัยตามเกาะต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักเรียนจะได้รับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงในการทำประมงส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร นักเรียนจะได้พิจารณาความซับซ้อนของผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จากประเด็นการอนุรักษ์ต่างๆ จากมุมมองของชนกลุ่มน้อยที่ไม่ค่อยได้ส่งเสียงให้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับรู้มากนัก

หลักการและเหตุผล

- ประวัติศาสตร์ของผู้คน (ชุมชน) และพื้นที่ (สภาพแวดล้อม) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นกรอบที่กว้างไกลพ้นไปจากขอบเขตและแนวการเล่าเรื่องตามแบบฉบับทั่วไป โดยมีการผสมผสานแนวทางของประวัติศาสตร์สังคมและประวัติศาสตร์สภาพแวดล้อมเข้าด้วยกัน

- การมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้การสอนที่ทำให้มีการสำรวจและเปรียบเทียบประวัติศาสตร์ของพื้นที่ต่างๆ ทั้งภูมิภาคและข้ามพรมแดน
- การเน้นให้เห็นถึงความมีอยู่ของสภาพแวดล้อมที่มีร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้พิจารณาว่าผู้คนต่างๆ ในภูมิภาคมีชีวิตอยู่และมองโลกในลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างไร ทั้งที่มีความต่างเรื่อง ภาษา ชาติพันธุ์ หรือศาสนา
- แม้ว่าจะมีความแตกต่างทางการเมือง ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างมีคนอาศัยอยู่บนพื้นที่ภูเขาและที่ลุ่ม ซึ่งเป็นฐานสำหรับการทำความเข้าใจภูมิภาคตลอดที่ข้ามพรมแดน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- **พัฒนาทักษะการวิเคราะห์**-นักเรียนและครู จะได้แนวทางใหม่ๆ ในการคิดและสอนประวัติศาสตร์ (โดยทั่วไป) จากแนวทางแบบสหวิทยาการนี้
- **พัฒนาทักษะการวิเคราะห์**-นักเรียนจะได้รับการส่งเสริมให้คิดเกี่ยวกับ
  - (ก) ความเชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อม ชุมชน และพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ และ
  - (ข) การที่ผู้คนทั่วทั้งภูมิภาคมีประสบการณ์คล้ายคลึงกันในการจัดการและปรับตัวให้เข้ากับที่ที่ตนอาศัยอยู่
- **พัฒนาทักษะการประยุกต์**-นักเรียนจะมีโอกาสได้คิดเกี่ยวกับภูมิภาคและชีวิตของตนเอง โดยอาศัยกรอบพื้นที่/สถานที่ (Space/Place) ซึ่งเป็นมิติที่ทำให้วิธีการสอนอัตลักษณ์ของแต่ละคนและการระบุว่าตนสังกัดอะไรซับซ้อนยิ่งขึ้น
- **ได้เนื้อหา**-นักเรียนจะได้สัมผัสถึงประวัติศาสตร์และประสบการณ์ของชุมชนและสภาพแวดล้อมในส่วนอื่นๆ ของภูมิภาคที่อาจไม่มีอยู่ในตำราเรียนในประเทศ
- **การเรียนรู้เชิงคุณค่า (Value-based Learning)** - ความคิดที่ว่าผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจจะมีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกันและมีสิ่งแวดล้อมร่วมกัน (แต่หลากหลาย) อาจจะทำให้ก้าวข้ามวิธีการทำความเข้าใจอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในปัจจุบันนี้ไป หรือทำให้การทำความเข้าใจนั้นมีหลายมิติมากขึ้น

เนื้อหาของหน่วย

แผนการเรียนรู้ 6 แผน จัดแบ่งเป็นส่วนตามภูมิภาค พื้นที่ และเวลา สภาพภูมิประเทศ แต่ละแบบ (ที่ลุ่ม ที่สูง และชายฝั่ง) มีแผนการเรียนรู้ 2 แผน ที่เกี่ยวกับชุมชนโบราณและชุมชนร่วมสมัย แผนจัดการเรียนรู้แต่ละแผนจะมีแบบฝึกหัดที่ออกแบบมาสำหรับพัฒนาทักษะทางประวัติศาสตร์ หรือทักษะการวิเคราะห์เป็นการเฉพาะ แผนการเรียนรู้เหล่านี้สามารถนำไปใช้เดี่ยวๆ หรือใช้ด้วยกัน

1. ที่ลุ่ม

แผนการเรียนรู้ที่ 1 ลุ่มน้ำอิรวดี : อาณาจักรพุกาม

แผนการเรียนรู้ที่ 2 พื้นที่ปลูกข้าวบาหลี : ศาสนากับข้าว

2. ที่สูง

แผนการเรียนรู้ที่ 3 พื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือของไทย : อาณาจักรล้านนา

แผนการเรียนรู้ที่ 4 บ้านเรือนในพื้นที่สูง : โฮนาย (Honai) และตองโกนาน (Tongkonan)

3. ชายฝั่ง

แผนการเรียนรู้ที่ 5 คาบสมุทรลายุฝั่งตะวันตก : อาณาจักรมละกา

แผนการเรียนรู้ที่ 6 พื้นที่ชายฝั่งสามเหลี่ยมปะการัง : ซามา (Sama)/บาจา (Bajau)

ข้อมูลพื้นฐาน

สภาพพื้นที่

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทั่วไปแล้ว หมายถึงดินแดนต่างๆ ที่อยู่ตามแนวชายฝั่งตะวันออกของอ่าวเบงกอล ดินแดนทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเทือกเขาหิมาลัย และหมู่เกาะที่อยู่ทางเหนือของทวีปออสเตรเลียตามแนวเส้นศูนย์สูตรฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก ภูมิภาคนี้แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ แผ่นดินใหญ่ และหมู่เกาะ ในสองส่วนนี้กิจกรรมมนุษย์และสังคมต่างๆ พัฒนาขึ้นมาในภูมิภาคสามแบบ คือ ที่ลุ่ม ที่สูง และชายฝั่ง

ที่ลุ่ม หมายถึง ระบบแม่น้ำ-หุบเขา ที่ราบ พื้นที่ชุ่มน้ำ และป่าเขตร้อน พื้นที่เหล่านี้เอื้ออำนวยให้เกิดการวัฒนธรรมร่วม ภาษา บรรทัดฐาน ค่านิยม วิถีชีวิตและโลกทัศน์ต่างๆ อารยธรรมเก่าแก่และอาณาจักรยุคแรกๆ เช่น พุกาม นครวัด ไตเวียด สุโขทัย และมาดาราในชวากลาง ตั้งอยู่ที่ลุ่มริมแม่น้ำที่การรวมตัวได้ง่ายกว่าและมีประชากรหนาแน่นกว่า ปัจจุบันเมืองสำคัญหลายแห่งของภูมิภาคตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มริมแม่น้ำเป็นหลัก

ที่สูง หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่บนพื้นที่สูง เช่น ที่ราบสูง ภูเขา และเทือกเขา พื้นที่เช่นนี้มักมีประชากรไม่หนาแน่น การเคลื่อนย้ายทำได้จำกัด มีความหลากหลาย (ทางภาษา วัฒนธรรม และชาติพันธุ์) และเหมาะกับการทำการเกษตรแบบไร่หมุนเวียนอย่างจำกัด ชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่แบบนี้

มักจะมีขนาดเล็ก พึ่งพาตนเอง และมีความแตกต่างทางการเมืองมากกว่า ชุมชนในพื้นที่สูงมักเกี่ยวข้องในการค้าทางบกและมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในพื้นที่ลุ่ม แต่รักษาวิถีชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะตัว ปัจจุบันชนกลุ่มน้อยจำนวนมากในภูมิภาคมาจากพื้นที่สูงเหล่านี้และยังดำรงความเป็นกลุ่มก้อนชัดเจนในความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ลุ่ม

ชายฝั่ง หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทะเลและแผ่นดินที่อยู่ติดกับทะเล อย่างเช่น สามเหลี่ยมปากแม่น้ำ พรุ และป่าโกงกาง โดยค่านิยามแล้วพื้นที่ชายฝั่งมีนัยยะถึงการมีน้ำเป็นแหล่งอาหารสำคัญ การค้าทางทะเล และการเชื่อมสัมพันธ์กับชุมชนชายฝั่งอื่นๆ ผู้คน ความคิด และเทคโนโลยีใหม่ๆ มักเดินทางและส่งผ่านมาจากชุมชนเหล่านี้ ถึงจะไม่ได้เป็นช่องทางเข้าสู่ภูมิภาคนี้เพียงช่องทางเดียวก็ตาม ชุมชนเมืองท่า อย่างเช่น มะละกา (ศตวรรษที่ 15 - 16) เกิดขึ้นตรงจุดบรรจบของแม่น้ำและมหาสมุทร กลายเป็นจุดสำคัญในเครือข่ายการค้าทางทะเลที่กว้างขวางทั่วทั้งภูมิภาค และเชื่อมโยงกับส่วนอื่นที่อยู่ลึกเข้าไปภายในแผ่นดิน

ภูมิภาคนี้มีอุณหภูมิที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ แต่แน่นอนว่าย่อมต้องมีความผันแปรอยู่ อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 26 ถึง 30 องศาเซลเซียส ตามแนวชายฝั่ง โดยอุณหภูมิในส่วนที่อยู่ลึกเข้าไปในบริเวณที่ลุ่มและที่สูงมีความผันแปรอย่างมากเนื่องจากความสูงและปริมาณฝน ขณะที่พื้นที่ลุ่มส่วนใหญ่มีอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิสูงเกิน 30 องศาเซลเซียส พื้นที่สูงมีอากาศเย็นกว่าและมีกระแทกหิมะบริเวณลุ่มน้ำบางพื้นที่ (เช่น ลุ่มน้ำอิรวดีตอนเหนือ) และที่ราบสูง (บริเวณเชิงเทือกเขาหิมาลัยทางตะวันออกเฉียงเหนือ) มีสภาพอากาศแห้งแล้ง ทำให้เกิดสภาพเงื่อนไขเฉพาะสำหรับชุมชนที่อยู่ในบริเวณนี้

ลมมรสุมที่พัดเปลี่ยนทิศตามฤดูกาลทำให้เกิดฤดูฝนที่กำหนดจังหวะชีวิตของการเพาะปลูก วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สภาพอากาศที่ร้อนและแห้งแล้งมาก่อนฤดูฝน ก่อให้เกิดวัฏจักรของการเพาะปลูกที่มีภาพเปรียบ ตัดกันระหว่างทิวทัศน์ที่แห้งแล้งกับเขียวชอุ่ม ฤดูกาลเปลี่ยนจากชุ่มชื้นเป็นแห้งแล้งอย่างคาดการณ์ได้ และก่อให้เกิดจังหวะชีวิตที่มีการให้ความสำคัญและเฉลิมฉลองด้วยพิธีต่างๆ ของชุมชนในภูมิภาค พิธีกรรมและตำนานความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักรการเพาะปลูกเป็นวิธีการทั่วไปในการแสดงความเชื่อมโยงของมนุษย์กับธรรมชาติและกฎของจักรวาล

ผู้คนที่อยู่อาศัยอยู่ในที่สูง ที่ลุ่ม และชายฝั่ง ปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศเหล่านี้ต่างกันไป เนื่องจากอุณหภูมิและสภาพอากาศไม่ได้เป็นแบบเดียวกัน แต่ด้วยการสำรวจพิจารณาและเปรียบเทียบชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน แม้ว่าอาจจะถูกแบ่งกันด้วยพรมแดนร่วมสมัย เราจะเริ่มเห็นประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์และชีวิตที่มีร่วมกันของภูมิภาค

ถึงแม้ว่าความหลากหลายจะเป็นลักษณะที่โดดเด่นที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม แต่แต่ละประเทศก็มีคนในพื้นที่สูงและคนในพื้นที่ลุ่ม และเกือบทุกประเทศ (ยกเว้นลาว) มีชุมชนชายฝั่ง ทำให้มีกรอบในการศึกษาประวัติศาสตร์และประสบการณ์ร่วมได้

สังคม

ภูมิภาคนี้มีลักษณะเด่นเรื่องความหลากหลายทางด้านภาษา ความเชื่อ และชนบประเพณี สภาพภูมิประเทศแบบต่างๆ ดังที่บรรยายข้างต้น ก่อให้เกิดสภาพเงื่อนไขที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิด ขณะที่ในกรณีอื่นๆ อาจจะมีจำกัดการมีปฏิสัมพันธ์ ถึงแม้ว่าความแตกต่างภายในภูมิภาคจะเห็นได้ชัด แต่ผู้คนในภูมิภาคก็มีประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ และการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมร่วมกัน ชุมชนต่างๆ ก่อตัวขึ้นตามลุ่มน้ำ ตามทะเลสาบ/ลำธารบนพื้นที่สูง และพื้นที่ชายฝั่ง ซึ่งเป็นช่องทางหลักสำหรับการเข้าถึงแหล่งอาหาร การคมนาคม และการดำรงชีวิต บางกลุ่มรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนเมื่อเวลาผ่านไป ส่วนบางกลุ่มยังเป็นอิสระจากกลุ่มอื่น โดยคงรักษาวิถีชีวิตของตนไว้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม

ในประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ของภูมิภาคก่อนศตวรรษที่ 19 ประชากรของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีค่อนข้างจำกัด ทำให้เกิดความต้องการกำลังคนอย่างมาก ในขณะที่ผืนดินมีมากมาย การมีคนกลุ่มใหญ่ไว้ใช้สอย เพาะปลูก ผลิตอาหาร ต่อสู้ในสงคราม ให้การศึกษาแก่เด็กๆ บริหารจัดการรัฐบาล และค้าขายสินค้า คือมาตรวัดทางอำนาจ ด้วยการที่สถาบันต่างๆ อ่อนแอ ความสัมพันธ์ส่วนตัวกลายเป็นพื้นฐานสำหรับเส้นสายและการบังคับขู่เข็ญ ผู้ปกครองหรือรัฐที่มีอิทธิพลสัญญาที่จะให้ความปลอดภัยและความมั่นคงแก่ผู้ใต้การปกครองโดยตอบแทนด้วยการให้ความสนับสนุนอย่างไม่มีเงื่อนไขในฐานะผู้พึ่งพา พื้นฐานความสัมพันธ์ทางสังคมต่างตอบแทนนี้ยังคงเป็นกรอบที่ผู้คนใช้ในการนิยามตนเองและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในปัจจุบัน

การสื่อสาร

ผู้คนในภูมิภาคนี้ในเชิงประวัติศาสตร์สามารถจัดกลุ่มได้ตามตระกูลภาษา ซึ่งเป็นหนึ่งในหลายคุณสมบัติที่สามารถใช้กำหนดกลุ่มคนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ กลุ่มภาษาที่ใหญ่ที่สุดคือภาษาที่ใช้ในแผ่นดินใหญ่ (มอญ-เขมร ไต-กะได ทิเบต-พม่า) และภาษาที่ใช้ตามหมู่เกาะ (ออสโตรนีเซียน) ภาษาเขียนถูกรับและปรับจากเอเชียใต้และตะวันออก ขณะที่ภาษาพูดพื้นเมืองสะท้อนการผสมภาษาท้องถิ่นกับต่างชาติ ตัวอย่างของภาษาโบราณพบได้ในศิลาจารึก หนังสือโบราณ บันทึกร่องขลุ่ย ท่องถิ่น แหล่งข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้นักประวัติศาสตร์เข้าใจโลกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอดีต ถึงแม้ว่าเทือกเขาและแม่น้ำมักจะเป็นอุปสรรคต่อการมีจุดร่วมทางภาษาก็ตาม แต่การปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมร่วมกันก็ทำให้คนในภูมิภาคนี้ได้พัฒนาโลกทัศน์ร่วมกันในช่วงเวลาต่างๆ ตลอดประวัติศาสตร์ของภูมิภาค

วัฒนธรรม

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประชากร การค้า และภาษากับเอเชียใต้ (อินเดีย) และเอเชียตะวันออก (จีน) กว่าหนึ่งพันปีของการมีปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนทำให้เกิดวิถีชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะขึ้นมา อันเป็นผลจากการเชื่อมโยงดังกล่าว

แม้ว่าลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและสังคมของภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่ได้รับแรงบันดาลใจจากแหล่งวัฒนธรรมเอเชียใต้และตะวันออก แต่คนท้องถิ่นก็ได้ตีความและดัดแปลงตัวแบบเหล่านี้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งต่างๆ และโลกทัศน์ของตน ระยะเวลาหลายศตวรรษที่ภูมิภาคนี้ได้เปิดรับอารยธรรมฮินดู-พราหมณ์ พุทธ ขงจื้อ อิสลาม และตะวันตก ได้ก่อให้เกิดแบบแผนของการดัดแปลงและสร้างใหม่โดยความริเริ่มของผู้คนในท้องถิ่น ที่ทำให้คนในภูมิภาคสามารถนิยามตนเอง และโลกของตนโดยอาศัยศัพทแสงของทั้งท้องถิ่นและของโลกได้นอกจากนี้การปะทะสังสรรค์ทางประวัติศาสตร์และโลกวัฒนธรรมร่วมที่เกิดขึ้นก็เป็นฐานสำคัญสำหรับประวัติศาสตร์ร่วมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โลกทางวัตถุ

ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านยกพื้นสูง ซึ่งเป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพอากาศและเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม การยกพื้นสูง (มักจะสูงจากพื้นหลายฟุต) ทำให้บ้านไม่เปียกแฉะในช่วงหน้าฝน เย็นสบายในหน้าร้อน และกันสัตว์เลื้อยและสัตว์ป่าที่อาจมารบกวนในเวลากลางคืน บ้านส่วนใหญ่สร้างจากไม้ไผ่หรือไม้ชนิดอื่น หลังคามุงด้วยจากหรือไม้กึ่งสังกะสี ถึงจะมีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันไปบ้าง แต่พึงตระหนักว่าบ้านเหล่านี้พบได้ตลอดทั่วทั้งภูมิภาค และสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของชุมชนท้องถิ่น

โลกทางจิตวิญญาณและวิถีปฏิบัติทางพิธีกรรม

ความเชื่อของคนในภูมิภาคนี้ โลกธรรมชาติและชีวิตประจำวันถูกกำกับควบคุมและจัดการโดยสิ่งเหนือธรรมชาติ ทั้งทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเชื่อกันว่ามีวิญญาณสิงสู่อยู่ตามสิ่งธรรมชาติต่างๆ (แม่น้ำ ภูเขา ต้นไม้) ตลอดจนบ้านเรือนและสถานที่ต่างๆ ในสังคมด้วย ผู้คนในภูมิภาคทำการบวงสรวงวิญญาณเหล่านี้ และตลอดหลายศตวรรษที่ผ่านมาได้พัฒนาเป็นพิธีกรรมที่โดดเด่นที่เป็นการเซ่นไหว้เพื่อแลกกับความคุ้มครองจากวิญญาณเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการทำพิธีแรกนาขวัญหรือการเซ่นไหว้เจ้าที่ของหมู่บ้าน พิธีกรรมและความน่าตื่นตาของพิธีกรรมเป็นส่วนหนึ่งของระบบความเชื่อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สรุป

แนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์ร่วมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประเด็นสำคัญในวงวิชาการยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้แก่ เอกสารเรื่อง A History of Southeast Asia (ค.ศ. 1955) ของ ดี.จี.อี. ฮอลล์ (D.G.E. Hall) The Indianized States of Southeast Asia (ค.ศ. 1964) ของยอร์ช เซเดซ์ (George Coedès) เป็นงานยุคแรกๆ ที่สำรวจพลวัตทางประวัติศาสตร์อย่างกว้างๆ ที่ภูมิภาคนี้เข้าไว้ด้วยกัน ความคิดที่ว่าภูมิภาคนี้เชื่อมโยงและได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมเอเชียใต้และตะวันออกเฉียงใต้ออกมาตลอดมักถูกใช้เพื่อแสดงถึงประสบการณ์เชิงประวัติศาสตร์ร่วมนี้

การเผชิญกับวัฒนธรรมทางศาสนา-ปรัชญาต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพราหมณ์/พุทธ ขงจื๊อ อิสลาม และคริสต์ เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทั่วทั้งโลก หลายส่วนของภูมิภาคมีประวัติศาสตร์ร่วมและเชื่อมโยงกันในการดัดแปลงและปรับแต่งองค์ประกอบของโลกทัศน์เหล่านี้ให้เหมาะสมกับความต้องการและการให้ความสำคัญของท้องถิ่น การเผชิญกับอารยธรรมยุโรป/ตะวันตกและโลกทัศน์ที่ไม่อิงศาสนาเป็นประวัติศาสตร์ร่วมบทหลังๆ แต่ก็เป็นการสืบต่อเรื่องราวของภูมิภาคนี้ในฐานะทางแพร่งของโลก

บทเรียนต่างๆ ในผู้คนและพื้นที่นี้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ของการมีปฏิสัมพันธ์ทั่วทั้งโลก ด้วยการมุ่งสนใจชุมชนและสภาพแวดล้อมในภูมิภาคนี้เป็นการเฉพาะ นักเรียนจะได้เห็นถึงการที่พลวัตของโลกและสภาพเงื่อนไขท้องถิ่นมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งก่อให้เกิดแบบแผนของประสบการณ์ร่วมทั่วทั้งแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะ ไม่ว่าโลกทัศน์ต่างๆ จะได้รับการสื่อสารถ่ายทอดโดยอาศัยศัพท์แสงและคุณค่าแบบพุทธ ขงจื๊อ อิสลาม คริสต์ หรือที่ไม่ใช่ศาสนาก็ตาม ผู้คนในภูมิภาคนี้ก็มีปฏิริยาตอบสนองร่วมกันต่อพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่และสถานที่ที่พวกเขาได้สร้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง :

Robbins Burling. Hill Farms and Paddi Fields : Life in Mainland South-East Asia, ASU Program for SEAS, 1995.

Charles Keyes. The Golden Peninsula : Culture and Adaptation in Mainland South-East Asia, Honolulu : UH Press, 1995.

Anthony Reid. South-East Asia in the Age of Commerce : The Land Below the Winds Volume I, New Haven : Yale University Press, 1988. [หนังสือแนะนำที่สำคัญมากของโครงการนี้]

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 1   ลุ่มน้ำอ่าววดี : อาณาจักรพุกาม

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
หัวข้อ : ลุ่มน้ำอ่าววดี (เมียนมา-ศตวรรษที่ 11 - 13)
ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
อุปกรณ์ที่จำเป็น :
ความรู้พื้นฐาน : ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

อธิบายว่าการปลูกข้าวเป็นหัวใจสำคัญของการก่อเกิดชุมชนในพื้นที่ลุ่มของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับวัฒนธรรม คือ ศาสนากับการเพาะปลูก	1. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับวัฒนธรรมเมื่อได้รู้จักกับสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน ในส่วนอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2. พิจารณาว่าสภาพแวดล้อมและพัฒนาการทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการมองโลกของเราอย่างไร 3. สามารถใช้บทเรียนนี้เปรียบเทียบกับเนื้อหาจากบทเรียนอื่นในหน่วยนี้ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้	1. ตระหนักว่าการมองโลกของเราถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของเรา เราถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรม 2. แสดงความคิดเห็นว่าผู้คนมองวัฒนธรรมอื่นอย่างไร โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่พัฒนามาต่างจากวัฒนธรรมของตนเอง เช่น ชุมชนในพื้นที่ลุ่มกับพื้นที่ชายฝั่ง ฯลฯ 3. เข้าใจว่าไม่มีสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมที่ดีกว่าหรือเหนือกว่า

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>บรรยายสั้นๆ เกี่ยวกับอาณาจักรพุกาม</p> <p>1. อาณาจักรแรกๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำเนิดขึ้นในเขตแห้งแล้งของเมียนมา ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 1 - 5 เมื่อถึงศตวรรษที่ 11 พุกามก็ปรากฏเป็นอาณาจักรที่เข้มแข็งมากที่สุดในเขตแห้งแล้ง ศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักของพุกาม</p> <p>2. นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีระบุว่าวัฒนธรรมของพุกามแพร่ขยายจากเมืองหลวงไปยังพื้นที่อื่นๆ ในเขตแห้งแล้ง</p> <p>3. ศิลาจารึกจากสมัยพุกามบอกว่า ความมั่งคั่งของอาณาจักรมาจากการปลูกข้าว กษัตริย์แห่งพุกามได้รับส่วนแบ่งข้าวที่ผลิตได้ในดินแดน กษัตริย์เหล่านี้แสดงความมั่งคั่งและอำนาจด้วยการสร้างพุทธสถานและศิลปะต่างๆ และยังแบ่งปันความมั่งคั่งส่วนหนึ่ง ด้วยการบริจาคให้กับวัดพุทธต่างๆ บรรดาผู้ร่ำรวยก็ปฏิบัติแบบเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อแบบพุทธว่าการทำบุญจะเป็นผลดีต่อพัฒนาการทางจิตวิญญาณของบุคคล การทำบุญหมายถึงความรวมถึงการบริจาคเงินให้พระกับวัด และสร้างศาสนสถานด้วย</p> <p>4. เขตแห้งแล้งเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถรองรับการเพาะปลูกขนาดใหญ่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตแห้งแล้งก็สามารถปลูกข้าวได้เป็นอย่างดีโดยอาศัยคลองชลประทาน พวกเขาขุดคลองเพื่อผันน้ำจากแม่น้ำต่างๆ ในบริเวณนั้นมาใช้ในการปลูกข้าว</p> <p>5. เขตแห้งแล้งของเมียนมาเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างราบเรียบที่นักภูมิศาสตร์เรียกว่าเป็นกึ่งทะเลทราย มีแม่น้ำหลายสายในบริเวณนี้ สายหลักคือแม่น้ำอิรวดี ชานา</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - เขตแห้งแล้งของเมียนมา • สื่อการเรียนรู้ 2 - ศาสนสถานจากสมัยพุกาม • สื่อการเรียนรู้ 3 - สภาพแวดล้อมแบบกึ่งทะเลทรายของเขตแห้งแล้งในเมียนมา • สื่อการเรียนรู้ 4 - แม่น้ำอิรวดี • สื่อการเรียนรู้ 5 - นาข้าวในเขตแห้งแล้ง 	<p>1. วัตถุประสงค์หลักคือการเข้าใจว่าสภาพแวดล้อมอย่างเขตแห้งแล้งของเมียนมาสามารถได้รับการพัฒนาให้รองรับการปลูกข้าวอย่างขนาดใหญ่ด้วยการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>2. ความสำคัญของการปลูกข้าวในพัฒนาการของศาสนา</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ชุดทดลองเพื่อตั้งน้ำมาที่หน้าของตนและชุดบ่อเพื่อกักเก็บน้ำด้วย</p> <p>◆ ควรกระตุ้นให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ ขณะบทเรียนดำเนินไป :</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างราบเรียบของเขตแห้งแล้งกับความสามารถในการชุดทดลองชลประทานและทำการเพาะปลูกบนพื้นที่กว้างขวาง</p>		
<p>พัฒนา บทเรียน</p>	<p>1. แบ่งนักเรียนเป็นสองกลุ่ม</p> <p>2. แจกเอกสารต่อไปนี้</p> <p>2.1 สำหรับกลุ่มที่ 1</p> <p>2.1.1 สื่อการเรียนรู้ 3 - สภาพแวดล้อมแบบกึ่งทะเลทรายของเขตแห้งแล้งในเมียนมา เน้นสภาพพื้นที่ที่ค่อนข้างราบเรียบ</p> <p>2.1.2 ตั้งคำถามต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • เกี่ยวกับภาพ : ชาวพุกามสามารถก่อสร้างระบบชลประทานที่เป็นระบบระเบียบเช่นนั้นได้อย่างไร (เน้นสภาพภูมิประเทศที่ราบเรียบ) • สามารถสร้างระบบชลประทานสามารถขึ้นได้ในทุกที่ของเขตแห้งแล้งหรือไม่ • จะเป็นอย่างไรหากนักเรียนอยู่อาศัยในพื้นที่ภูเขาหรือเทือกเขา <p>2.2 สำหรับกลุ่มที่ 2</p> <p>2.2.1 สื่อการเรียนรู้ 6 - คำแปลจารึกเกี่ยวกับการบริจาคตาน</p> <p>2.2.2 ตั้งคำถามต่อไปนี้กับนักเรียนเกี่ยวกับแผนที่ : ชาวพุกามสามารถก่อสร้างระบบชลประทานที่เป็นระบบระเบียบเช่นนั้นได้อย่างไร</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 3 - สภาพแวดล้อมแบบกึ่งทะเลทรายของเขตแห้งแล้งในเมียนมา • สื่อการเรียนรู้ 6 - คำแปลจารึกเกี่ยวกับการบริจาคตาน 	<p>1. กิจกรรมแรกเกี่ยวกับการที่สภาพแวดล้อมที่ราบเรียบสามารถถูกทำให้เอื้อต่อการปลูกข้าวได้ถึงจะเป็นพื้นที่กึ่งทะเลทรายก็ตาม</p> <p>2. ความสำคัญของการเพาะปลูกต่อความเชื่อทางศาสนา</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2.2.3 ตั้งคำถามต่อไปนี้เกี่ยวกับจารึก</p> <ul style="list-style-type: none"> • ข้อความจารึกเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร นักเรียนคิดว่าใครเป็นคนสร้างจารึก • จารึกเกี่ยวข้องกับ <p>การปลูกข้าวอย่างไร</p>		
สรุป บทเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลในเอกสาร 2. ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นว่าข้าวและศาสนาเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของผู้คนในเขตแห้งแล้งอย่างไร 		กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของการปลูกข้าวกับศาสนาในเขตแห้งแล้ง

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 1   ลุ่มน้ำอิรวดี : อาณาจักรพุกาม

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - เขตแหล่งแล้งของเมียนมา

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Topographic30deg_N0E90.png เพิ่มเติมโดยผู้เขียน)

สื่อการเรียนรู้ 2 - ศาสนสถานสมัยพุกาม

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bagan,_Burma.jpg)

สื่อการเรียนรู้ 3 - สภาพแวดล้อมแบบกึ่งทะเลทรายของเขตแห้งแล้งในเมียนมา

(ที่มา : © Geoff Boeing, <http://geoffboeing.com/>)

สื่อการเรียนรู้ 4 - แม่น้ำอิรวดี

(ที่มา : <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Irrawaddyrivermap.jpg>)

สื่อการเรียนรู้ 5 - นาข้าวในเขตแห้งแล้ง

(ที่มา : <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Burmarice.JPG>)

สื่อการเรียนรู้ 6 - คำแปลจารึกเกี่ยวกับการบริจาคทาน

จารึกชเวกยูยี (Shwegugyi) จากปี พ.ศ. 1684 จารึกขึ้นเพื่อรำลึกถึงการก่อสร้างเจดีย์ชเวกยูยีโดยกษัตริย์อลองสิทฺฐ (Alaungsithu) (พ.ศ. 1655 - 1730) จารึกมีข้อความยาว แต่เนื้อหาสำคัญคือเรื่อง :

ก. การทำบุญของกษัตริย์

ข. พระองค์ต้องการให้ผลบุญที่ได้จากการบริจาคทานของพระองค์เป็นประโยชน์ต่อประชาชน (ข้อความส่วนที่ 1 ด้านล่าง)

ค. พระองค์ต้องการให้ประชาชนภายใต้การปกครองของพระองค์ปฏิบัติตามกฎหมาย (ข้อความส่วนที่ 2 ด้านล่าง)

ด้านล่างคือคำแปลเนื้อหาบางส่วนของจารึกที่เดิมเป็นภาษาบาลีและจารึกลงบนหิน บาลีเป็นภาษาอินเดียใต้ที่ยังคงใช้ในการเขียนคัมภีร์ของศาสนาพุทธในหลายส่วนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และศรีลังกา

จารึก	ความหมาย
<p>1. By this my gift, whatever boon I seek, It is the best of boons, to profit all; By this abundant merit I desire Here nor hereafter no angelic pomp Of Brahma, Suras, Maras; nor the state</p>	<p>1. ด้วยการบริจาคทานนี้ การสร้างศาสนสถานแห่งนี้ บุญกุศลใดๆ ที่เกิดขึ้น ข้ามอบให้กับทุกคน ด้วยการบริจาคทานอันเหลือล้นนี้ ข้าไม่หวังบุญกุศล ให้ตกแก่ตัวข้าเอง</p>
<p>2. But I would build a causeway sheer athwart The river of Samsara, and all folk Would speed across thereby until they reach The Blessed City. I myself would cross And drag the drowning over. Ay, myself Tamed, I would tame the wilful; comforted, Comfort the timid; wakened, wake the asleep; Cool, cool the burning; freed, set free the bound. Tranquil and led by the good doctrines I Would hatred calm. The three immoral states, Greed, hate, delusion, rooted all in self, O mav they die. whenever born in me!</p>	<p>2. ข้าจะสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแห่งวัฏสงสาร สำหรับทุกคน (วัฏสงสารเป็นแนวคิดของพุทธ คือ การเวียนว่ายตายเกิดจนกว่าจะบรรลุนิพพาน หรือความไม่มีตัวตน) ข้าจะช่วยผู้ที่เดือดร้อน ข้าจะทำให้คนที่ไม่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ให้ปฏิบัติตามคำสอน</p>

(ที่มา : Harry J. Benda and John A. Larkin, (1967), The World of South-East Asia : Selected Readings, New York : Harper and Row, pp. 34 - 35.)

อภิธานศัพท์

1. **คลองชลประทานและอ่างเก็บน้ำ** : คลองหรือคูถูกสร้างในพื้นที่ที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ สำหรับการเพาะปลูก คลองชลประทานส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำหรือแม่น้ำไปยังทุ่งนา บางครั้งชาวนา ก็ขุดบ่อเพื่อเก็บน้ำ

2. **จารึก** : ข้อความที่สลักลงบนหินหรือโลหะ มีได้หลายรูปแบบ บางส่วนเป็นเนื้อหาทางศาสนา คำประกาศ และการบริจาคทานให้กับวัด

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 2 พื้นที่ปลูกข้าวบาหลิ : ศาสนากับข้าว

วิชา :	ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
หัวข้อ :	ศาสนาและการปลูกข้าวในชาและบาหลิ
ระดับ :	มัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :	1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
อุปกรณ์ที่จำเป็น :	ไม่ต้องใช้อุปกรณ์
ความรู้พื้นฐาน :	ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :	

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถทบทวนความคิดว่าตำนานความเชื่อพื้นบ้านแสดงถึงแง่มุมต่างๆ ของคุณค่าทางศาสนาและส่งผลต่อวิถีปฏิบัติในการเพาะปลูก สามารถเห็นความคล้ายคลึงกันระหว่างความเชื่อเรื่องการปลูกข้าวในพื้นที่ต่างๆ ของอินโดนีเซียและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของการเพาะปลูกในจักรวาลวิทยาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. ตระหนักถึงความเชื่อทางศาสนาและจักรวาลวิทยาที่เชื่อมโยงกับการปลูกข้าว	1. เรียนรู้การใช้ “แนวคิดภูเขาน้ำแข็ง” เพื่อระบุค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ปรากฏชัดและไม่ปรากฏชัด	1. เข้าใจลึกซึ้งว่าศาสนาและจักรวาลวิทยาส่งผลต่อพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน
2. เข้าใจว่าความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อม	2. ร่วมวิเคราะห์ตำนานความเชื่อในฐานะที่เป็นการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์และเป็นแนวทางทัศนคติและค่านิยมทางวัฒนธรรม	2. ตระหนักว่าวิถีปฏิบัติทางศาสนาส่งผลต่อวิถีปฏิบัติทางการเพาะปลูกของผู้คนในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(ที่มา : คัดมาจาก Rice in Myth and Legend. Contributors : Taryo, Obayashi - ผู้เขียน. ชื่อวารสาร : UNESCO Courier. วันที่ตีพิมพ์ : ธันวาคม 2527. หน้า : 9+. © UNESCO. COPYRIGHT 1984 Gale Group.)

แม้ว่าจะมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมที่แตกต่างกัน ประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนมีข้าวเป็นจุดร่วม ไม่ใช่เพียงเพราะว่าผู้คนเหล่านี้ปลูกข้าว แต่เพราะพวกเขาต่างก็มีชนบประเพณี พิธีกรรม และตำนานความเชื่อเกี่ยวกับข้าวที่เชื่อมโยงพวกเขาเข้าไว้ด้วยกัน วัฒนธรรมข้าวมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในฐานะมรดกร่วมของภูมิภาคเหล่านี้

ตำนานปรัมปราเกี่ยวกับกำเนิดของข้าวมีหลายแบบ บางส่วนคล้ายคลึงกับตำนานปรัมปราเกี่ยวกับพืชผลชนิดอื่น เรื่องหนึ่งที่แพร่หลายอยู่ในอินโดนีเซียและมาเลเซียเล่าว่าพืชผลต่างๆ ถือกำเนิดจากร่างของเทพเจ้าหรือมนุษย์ เรื่องเล่าทำนองนี้มักบอกว่าพืชผลอื่นถือกำเนิดมาพร้อมกันกับข้าว เรื่องเล่าฉบับต่างๆ ของชาวบ้านบอกว่าไม้ผลเกิดจากซากศพของเด็กสาวคนหนึ่ง ข้าวที่ปลูกในที่แห้งเกิดมาจากสะดือ มะพร้าวเกิดจากศีรษะและอวัยวะเพศ ผลไม้สุกห้อยจากมือทั้งสองข้าง และผลไม้เกิดจากขาและสูกบนพื้นดิน

ผู้คนที่อาศัยในพื้นที่เทือกเขาของแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวนมากบูชาสัญลักษณ์อย่างเช่น ควาย และหมู ในพิธีกรรมเกี่ยวกับการเพาะปลูก คนในพื้นที่ราบบางส่วน เช่น คนลาวในลาว ก็ทำพิธีบูชาสัญลักษณ์ด้วยควายด้วยเช่นกัน เหตุผลจูงใจในการปฏิบัตินี้มีต่างๆ กันไป เชื่อกันว่าเป็นการเช่นสรวงเนื้อสัตว์ให้กับเหล่าเทพเพื่อแลกกับการประทานให้ข้าวมีผลผลิตอุดมสมบูรณ์ บางส่วนก็เชื่อว่าอำนาจอาคม (mana) ที่อยู่ในเลือดของสัตว์ส่งผลให้พืชเจริญงอกงาม

ตำนานปรัมปราเกี่ยวกับการปลูกข้าวที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง กล่าวถึงการขโมยเมล็ดข้าวจากสวรรค์หรือจากแหล่งอื่นๆ เรื่องเล่าเช่นนี้ไม่เพียงแต่พบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น แต่ยังแพร่หลายในกลุ่มคนที่ทำการเพาะปลูกในแอฟริกาและอเมริกาอีกด้วย นอกจากนี้ตำนานปรัมปราเหล่านี้ยังไม่ได้ผูกอยู่กับการปลูกข้าวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังใช้กับการปลูกข้าวฟ่างในแอฟริกาและข้าวโพดในอเมริกา ในซามัว ตำนานว่าด้วยต้นกำเนิดของเผือกก็ใช้แนวเรื่องแบบนี้ ในส่วนต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกตัวอย่างเช่น ผู้คนที่อาศัยในพื้นที่ภูเขาในไต้หวันก็มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับกำเนิดของข้าวฟ่างที่เป็นเรื่องการขโมยเมล็ด

ลักษณะเด่นชัดอย่างหนึ่งของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ แนวคิดเรื่องวิญญาณข้าว ชาวละเมิดที่ปลูกข้าวโดยใช้วิธีทางและเผาในลาว มีพิธีกรรมที่เป็นตัวอย่างของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวแบบโบราณที่มีแนวคิดเช่นนี้ พวกเขาประกอบพิธีกรรมที่มีข้อห้ามเข้มงวดต่างๆ ในแต่ละขั้นของกระบวนการเพาะปลูก และแนวคิดเรื่องวิญญาณข้าวของพวกเขามีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของคนหลายกลุ่มที่อยู่ตามหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	อ่านนิทานเรื่อง เทวีแห่งข้าว (10 นาที) แจกสื่อการเรียนรู้ 1 - “เทวีแห่งข้าว” ให้นักเรียนอ่าน นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยน กับเพื่อนรอบข้างได้ว่าสิ่งที่ชายหนุ่มในเรื่อง ทำไปนั้นถูกต้องหรือไม่	สื่อการเรียนรู้ 1 - เทวีแห่งข้าว	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน ได้รู้จักบริบททางวัฒนธรรม และจักรวาลวิทยาของบาหลี และชาว และการปลูกข้าว ในนาคา ตลอดจนค่านิยม ทางวัฒนธรรมที่ไม่ปรากฏชัด อีกหลายอย่าง
พัฒนา บทเรียน	1. กิจกรรม 1 : แนะนำ “โครงสร้าง ภูเขาน้ำแข็ง” ของวัฒนธรรม (10 นาที) 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 6 คนและแจกกระดาษแผ่นใหญ่ พร้อมด้วยปากกาสี และสื่อการเรียนรู้ 2 - แผนภาพภูเขาน้ำแข็งแห่งแนวคิดทางวัฒนธรรม 1.2 ให้นักเรียนวาดรูปภูเขาน้ำแข็งเปล่าๆ ตามแบบที่เห็นในแบบฝึกหัด ครูแนะนำ แนวคิดเรื่องโครงสร้างภูเขาน้ำแข็งของ วัฒนธรรม สาธิตวิธีการเติมเนื้อหาลงใน แผนภาพภูเขาน้ำแข็ง 1.3 ครูอธิบายว่าภูเขาน้ำแข็งมีสามส่วน คือ ส่วนที่เราสามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า (วัฒนธรรมหรือวิถีปฏิบัติพื้นผิวที่เราสามารถ มองเห็นได้) ส่วนที่สองที่จมไปและเห็นได้ บางส่วน (วัฒนธรรมแบบตื้น [Shallow culture]) และส่วนที่อยู่ใต้น้ำที่หมายถึง วัฒนธรรมลึก ([Deep culture] คุณค่า อุดมคติ และกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมที่อยู่ ใต้สำนึกที่ผลักดันพฤติกรรมของผู้คน และปฏิสัมพันธ์กับโลกรอบตัว) 2. กิจกรรม 2 : เติมคำในแผนภาพภูเขาน้ำแข็ง (15 นาที) 2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน สื่อการเรียนรู้ 3 เกี่ยวกับเทวีศรีในบาหลี และเริ่มเติมคำลงในแผนภาพภูเขาน้ำแข็ง	• สื่อการเรียนรู้ 2 - แผนภาพภูเขาน้ำแข็ง แห่งแนวคิด ทางวัฒนธรรม • สื่อการเรียนรู้ 3 - เทวีศรีในบาหลี • กระดาษแผ่นใหญ่ และปากกา	กิจกรรม 1 : แนะนำแนวคิด เรื่องชั้นของวัฒนธรรม และความแตกต่างระหว่าง องค์ประกอบของวัฒนธรรม ที่ปรากฏชัดและไม่ปรากฏชัด นี้เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการสอนให้นักเรียน คาดค่านิยมค่านิยมจาก วิถีปฏิบัติและการแสดงออก ทางวัฒนธรรม อย่างเช่น ตำนานปรัมปรา นิทาน พื้นบ้านต่างๆ กิจกรรม 2 : ให้นักเรียน วิเคราะห์เรื่องราวทาง วัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติ ทางศาสนาเพื่อระบุชี้ว่า สะท้อนค่านิยมทางวัฒนธรรม แบบไหนออกมา และค่านิยม เหล่านี้ส่งผลอย่างไรต่อวิธีการ ที่ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์กับ สภาพแวดล้อมและวิถีปฏิบัติ ทางการเพาะปลูกในชีวิต ประจำวัน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2.2 กระตุ้นให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านที่ได้อ่านพร้อมด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเทวีศรีโนแบบฝึกหัดเสริม และพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่เป็นวัฒนธรรมพื้นผิว วัฒนธรรมต้น และวัฒนธรรมลึกที่สรุปได้จากเรื่องราวดังกล่าวและวิถีปฏิบัติทางศาสนาของการจัดการทุ่งนา นักเรียนสามารถแสดงตัวอย่างบนแผนภาพภูเขาน้ำแข็ง</p>		
<p>สรุป บทเรียน</p>	<p>คิดทบทวน (5 นาที) ให้นักเรียนคิดทบทวนว่าความเชื่อของเราอาจมีอิทธิพลต่อการเพาะปลูกและผลิตอาหารอย่างไร นิทานพื้นบ้านมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของเรากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากร (เช่น ข้าว) ที่มาจากสภาพแวดล้อมนั้นหรือไม่</p>		<p>นักเรียนควรสามารถแปลวิถีปฏิบัติและความเชื่อบางส่วนที่ได้เรียนรู้จากวิถีทัศน์และนิทานให้เป็นแนวคิดของคุณค่าและความเชื่อทางวัฒนธรรมได้ กิจกรรมการครุ่นคิดทบทวนนี้ยังสามารถใช้ในการประเมินว่านักเรียนสามารถมองเห็นว่าความเชื่อทางวัฒนธรรมและศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่กำกับปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมได้หรือไม่</p>

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 2 พื้นที่ปลูกข้าวบาหลิ : ศาสนากับข้าว

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - เทวีแห่งข้าว

(ที่มา : http://asianfolktales.unescoapceiu.org/folktales/read/indonesia_2.htm)

เทวีแห่งข้าว (อินโดนีเซีย)

เมื่อนานมาแล้วบนเกาะชวาไม่มีต้นข้าว มนุษย์บนโลกปลูกแต่มันสำปะหลังเป็นอาหารประจำวัน ข้าวจะได้รับอนุญาตให้ปลูกได้เฉพาะแต่บนสวรรค์เท่านั้น ในเวลานั้น ข้าวเป็นอาหารของทวยเทพ

ในเวลานั้น มนุษย์ได้รับอนุญาตให้ไปเยี่ยมสวรรค์ได้ด้วยการเดินไปบนเมฆ ทวยเทพก็มักจะลงมายังโลกเพื่อพูดคุยกับมนุษย์

อยู่มาวันหนึ่ง มีชายหนุ่มคนหนึ่งไปสวรรค์ เขาได้เห็นทวยเทพเสวยอาหารที่เขาไม่เคยเห็นบนโลก ชายหนุ่มไม่รู้ว่าอาหารที่ตนเห็นนั้นคือ ข้าว

กลิ่นหอมของข้าวทำให้ชายหนุ่มน้ำลายสอ เขาอยากลองชิมข้าวที่นั่นเหลือเกิน เขาหาหนทางที่จะได้ลองกินข้าว เขาไปหาเทวีศรีผู้เป็นเทวีแห่งข้าว เขารวบรวมความกล้าวิงวอนเทวีศรี ขออนุญาตให้เขาได้อยู่บนสวรรค์และเรียนรู้การปลูกข้าว

เขาพูดว่า “เทวีศรี เทวีแห่งข้าว ข้าขออนุญาตอยู่บนสวรรค์เป็นเวลาชั่วคราว ได้โปรดอนุญาตให้ข้าได้ช่วยปลูก เก็บเกี่ยว และตำข้าวของท่าน ต่อให้ข้าจะได้ข้าวเพียงหยิบมือหนึ่ง ข้าก็ต้องการจะช่วย ข้าต้องการลองชิมข้าว แม้เพียงน้อยนิดก็ตาม”

เทวีศรีผู้ฉลาดและโอบอ้อมอารียอมตามคำขอ “เจ้ารู้หรือไม่ว่าข้าวมาจากพืชต้นนี้” พระนางแสดงต้นข้าวให้เขาดู “เจ้าทำงานอยู่ที่นี้ได้ และเรียนรู้ที่จะเป็นชาวนาและปลูกข้าว”

ชายหนุ่มดีใจเหลือเกินที่ได้รับอนุญาตให้อยู่บนสวรรค์ เทวีศรีสอนให้ชายหนุ่มรู้วิธีการปลุกข้าว ก่อนอื่นพระนางสอนให้เขาไถนาด้วยเครื่องมือชนิดหนึ่งเพื่อพลิกหน้าดิน ซึ่งมีชื่อเรียกว่า วาลูกู (waluku)

จากนั้น พระนางก็สอนวิธีพรวนดินด้วยคราดที่เรียกว่า การู (garu)

หลังจากพรวนดินเสร็จแล้ว ชายหนุ่มก็เรียนรู้การนำน้ำเข้านา เพาะกล้า ปักดำ และเก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวสุก เทวีศรีก็สอนวิธีเกี่ยวต้นข้าวโดยใช้มีดเกี่ยวเล็กๆ ในอุ้งมือที่เรียกว่า อานี-อานี (ani-ani)

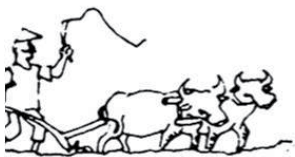

การเกี่ยวข้าวโดยใช้อานี-อานี

เทวีศรียังสอนวิธีการดำข้าวด้วยครกที่เรียกว่า เลอซุง (lesung) เมื่องานทั้งหมดนี้เสร็จสิ้นในที่สุดชายหนุ่มก็ได้รับอนุญาตให้ลองชิมข้าวหีบมือเล็กๆ ข้าวอร่อยมาก! เหมือนอย่างที่เขาได้นึกจินตนาการไว้เลย

ชายหนุ่มอยู่บนสวรรค์ต่อและเรียนรู้การทำนาจนชำนาญ เขายังได้ลิ้มรสข้าวแสนอร่อยนั้นอีกหลายครั้ง

แต่หลังจากทำงานหนักเป็นชวานาบนสวรรค์ได้หลายปี ชายหนุ่มตัดสินใจกลับบ้านบนโลกมนุษย์ เขาคิดถึงครอบครัว ญาติ และเพื่อนบ้าน

วาลูกู

“คนบนเกาะชวาจะมีความสุขแค่ไหนหากได้ลิ้มรสข้าวแสนอร่อยนี้” เขาคิด “หากได้กินข้าว คนก็จะมีสุขภาพดีและแข็งแรงเหมือนเหล่าเทวดา”

ชายหนุ่มเข้าไปหาเทวีศรีและขออนุญาตลงไปยังโลกเพื่อเยี่ยมครอบครัวและมิตรสหายที่เขาไม่ได้เจอมานาน เทวีศรีอนุญาต แต่ในยามเช้าตรู่ นั้น ชายหนุ่มฉวยต้นข้าวสุกหลายต้นลงมายังโลกด้วย โดยเหล่าเทวดาไม่ระแคะระคาย

เมื่อกลับถึงโลก ชายหนุ่มก็ปลูกข้าวอย่างที่ได้อาหารรู้มาจากสวรรค์ ข้าวเติบโตอย่างรวดเร็ว เขาทำงานหนักและต้นข้าวก็งอกงาม

พื้นที่ที่เก็บเกี่ยวได้ เขาก็แจกจ่ายเมล็ดข้าวให้กับเพื่อนบ้านและสอนให้พวกเขาปลูกและดูแลต้นข้าว

ในที่สุด ทุกหนแห่งบนเกาะชวาก็เต็มไปด้วยต้นข้าว เมื่อข้าวออกรวงสุกพร้อมเก็บเกี่ยวทั่วทั้งเกาะชวาก็ปกคลุมไปด้วยสีเหลืองทองอร่าม

วันหนึ่ง เหล่าเทพลงมายังโลก แล้วก็ต้องตะลึงเมื่อได้เห็นต้นข้าวสีทองเป็นทุ่งแผ่ขยายไปทุกทิศทาง เหล่าเทพรีบกลับสวรรค์และรายงานต่อเทวีศรี เหล่าเทพโกรธ เพราะข้าวนี้ได้เฉพาะบนสวรรค์เท่านั้น

เทวีศรีลงมายังโลก พระนางรู้ว่าต้องเป็นเพราะชายหนุ่มที่ได้ช่วยปลูกข้าวบนสวรรค์ เขาจะต้องขโมยเมล็ดข้าวตอนลงมาจากสวรรค์

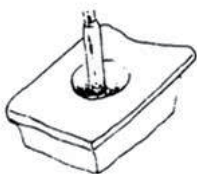
ไม่นานพระนางก็ได้พบชายหนุ่ม

ที่แรก พระนางกริ้ว “หนุ่มน้อย ทำไมเจ้าถึงทรยศต่อความไว้วางใจของข้า เจ้าไม่ควรขโมยข้าว นี่เป็นอาหารของเทพ”

ครกสำหรับตำข้าว

เลอซุง (Lesung)

คราดสำหรับพรวนดิน

การู (Garu)

“ขอได้โปรดประทานอภัย เทวีศรี” ชายหนุ่มพูด “ข้าได้นำเมล็ดข้าวจากสวรรค์มา โดยไม่ได้ขออนุญาตจริง ข้าไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของข้าเอง เทวีศรี ข้านำข้าวลงมาเพื่อประโยชน์ของคนทุกคนบนเกาะชวา คนเหล่านี้มีแต่มันสำปะหลังกิน ข้าสงสารเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน จึงแบ่งเมล็ดข้าวให้เพื่อพวกเขาจะได้ลิ้มรสข้าวแสนอร่อยด้วย ข้ารู้ว่าข้าทำให้ท่านกริ้ว เทวีศรี ข้าเต็มใจรับการลงโทษสำหรับสิ่งที่ได้ทำลงไป”

ความโกรธของเทวีศรีบรรเทาลง ชายหนุ่มผู้มีจิตใจดีงาม มีเจตนาที่จะทำสิ่งที่จริงใจ และสูงส่งเนื่องจากเขานึกถึงคนอื่น

“ข้ายกโทษให้เจ้า” เทวีศรีตอบ “แต่เจ้าควรต้องขออนุญาตก่อนและไม่ขโมยของคนอื่น สำหรับการลงโทษในเรื่องนี้ ข้าจะไม่อนุญาตให้มนุษย์คนใดไปสวรรค์อันเป็นที่พำนักของเหล่าเทพอีก”

“อย่างไรก็ตาม” พระนางพูดต่อ “เจ้าจะได้รับอนุญาตให้เพาะปลูกข้าว แต่จำไว้ว่าต้นข้าวนี้เป็นเหมือนลูกของข้า ดูแลให้ดีเหมือนอย่างที่ข้าสอนเจ้า”

เทวีศรีมีคำสั่งที่ชัดเจน “ไข่น้ำเข้านาเป็นประจำ กำจัดวัชพืชที่ขึ้นรอบต้นข้าว ใส่ปุ๋ยบำรุงดิน เก็บเกี่ยวอย่างระมัดระวังด้วยมิตอานี-อานี เพื่อจะได้ไม่สูญเสียหรือทำเมล็ดข้าวเสียหาย ปล่อยให้หนักได้เพลิดเพลินกับข้าวแสนอร่อยสักเล็กน้อย อย่าฆ่าพวกมัน เพราะนกเป็นสัตว์ที่เหล่าเทพรัก หากเจ้าไม่ใส่ใจกับคำสั่งของข้า ข้าจะบันดาลให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเพื่อทำลายการลงโทษลงแรงของเจ้าเสีย” นั่นคือคำแนะนำของเทวีศรี

ก่อนเทวีศรีจะเหาะกลับไปยังสวรรค์ พระนางพูดอีกครั้ง “เพื่อให้ข้าวงองงามที่สุด ปฏิบัติตามกฎธรรมชาติ ปลูกข้าวในเวลาที่เหมาะสม ข้าจะส่งสัญญาณจากสวรรค์ด้วยการโปรยดอกมะลิจากมวยผมของข้า ดอกมะลิเหล่านี้จะกลายเป็นกลุ่มดาววาลูกู (waluku - กลุ่มดาวนายพราน [Orion]) นี่จะเป็นสัญญาณว่าฤดูกาลเพาะปลูกมาถึงแล้ว”

ข้อมูลเสริม

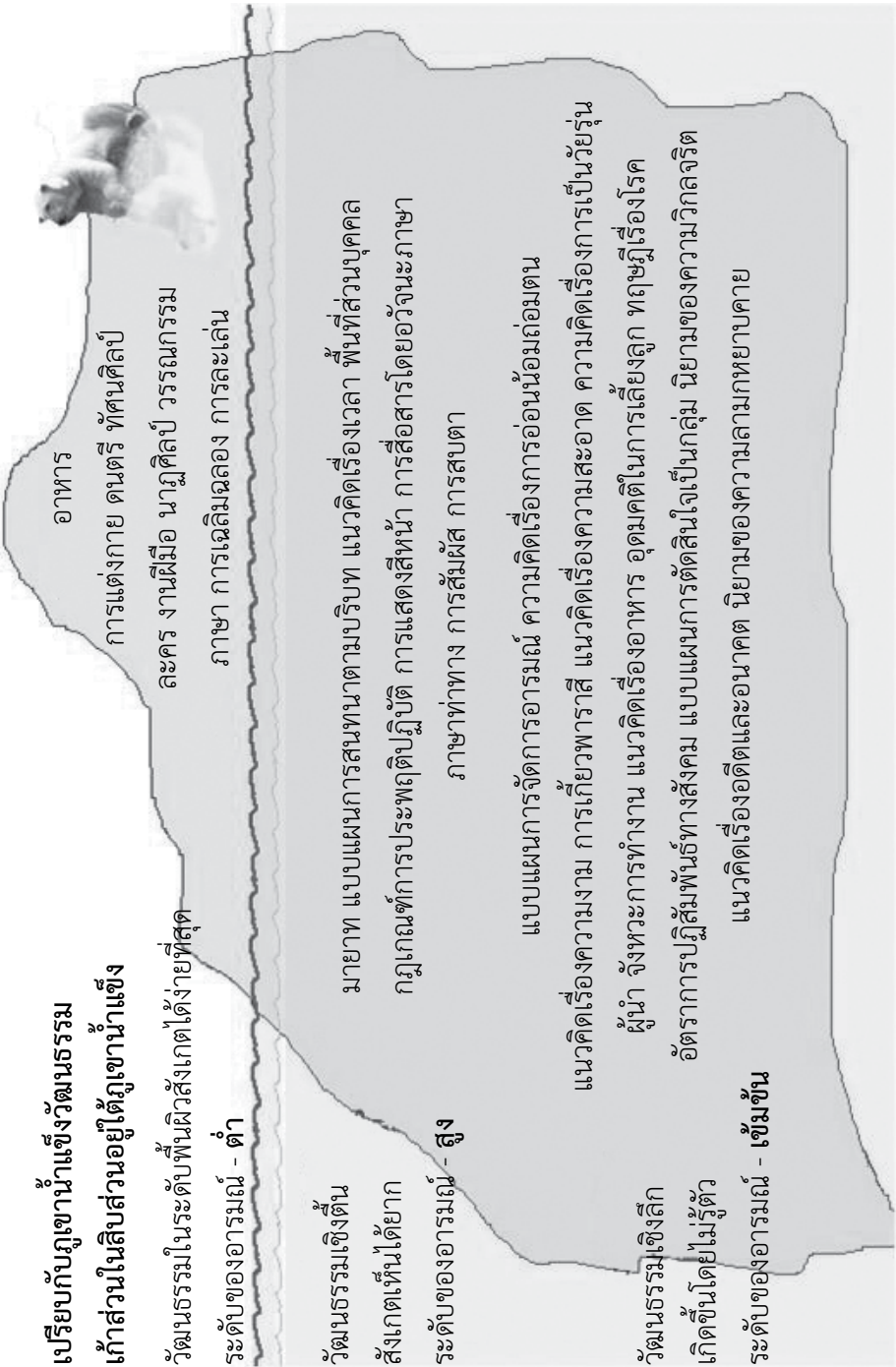
- มันสำปะหลังเป็นพืชเขตร้อนที่ปลูกกันอย่างแพร่หลายเพื่อเอาหัวเป็นอาหารหลักสำหรับคนประมาณ 500 ล้านคนทั่วโลก มันสำปะหลังที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงใช้ทานเป็นผักชุดทำเป็นเค้ก หรือบดเป็นแป้งมันสำปะหลัง นอกจากนี้ก็มีชื่อเรียกอื่น เช่น ซิงกง (singkong - อินโดนีเซีย) อุบิ คายู (ubikayu - มาเลเซีย) คาโมเตง คาฮอย (kamoteng kahoy - ฟิลิปปินส์) มันสำปะหลัง (ไทย) และคู ซาน (cu san) หรือคาวอิ มิ (khoai mi - เวียดนาม)
- เทวีศรีคือเทวีแห่งข้าวและความอุดมสมบูรณ์ของชาวบาหลี ชวา และซุนดาของอินโดนีเซีย
- กลุ่มดาวไถคือกลุ่มดาวที่มองเห็นได้ง่ายบนท้องฟ้าที่เป็นการจัดเรียงของดาวสุกสว่างสามดวงที่ประกบกันเป็นเข็มขัดของนายพราน (Orion's belt) คำว่า Orion มีที่มาจากนายพรานในเทพปกรณัมของกรีก

สื่อการเรียนรู้ 2 - ภูเขาน้ำแข็งแห่งแนวคิดทางวัฒนธรรม

The Iceberg Concept of Culture

ภูเขาน้ำแข็งแห่งแนวคิดทางวัฒนธรรม

(Source : Indiana State Department of Education, Office of English Learning and Migration Education
<http://globalcompetency.wikispaces.com/Iceberg+concept+of+culture.>)

สื่อการเรียนรู้ 3 - เทวีศรีในบาหลี

ชาวบาหลีบูชาเทวีศรีเป็นเทพธิดาแห่งข้าวและความเจริญรุ่งเรือง ถึงกับมีสถานที่สักการะอุทิศให้เป็นการเฉพาะและมีวันสำคัญเรียกว่า ‘Hari Bhatari Sri’ ที่ตรงกับวันศุกร์ ‘Sukra Umanis’ ของแต่ละเดือนในปฏิทินของบาหลี ประวัติศาสตร์ของการเพาะปลูกเริ่มมาตั้งแต่โบราณเมื่อมนุษย์แสวงหาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหลังจากการใช้ชีวิตร่อนเร่ล่าสัตว์และเก็บของป่า พวกเขาตัดสินใจปักหลักอยู่ในพื้นที่ที่น้ำจะยังชีพได้ และเริ่มทำการเพาะปลูกข้าว ข้าวกลายเป็นอาหารหลักของคนในสังคมต่างๆ ตลอดทั่วทั้งหมู่เกาะรวมถึงบาหลี อาหารเป็นปัจจัยพื้นฐาน ดังนั้น การเพาะปลูกจึงมีสถานะที่สำคัญมาก เนื่องจากคนจำนวนมากต้องพึ่งพาอาศัยผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์เป็นปัจจัยกำหนดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของสังคม สังคมบาหลีเชื่อว่าพลังยิ่งใหญ่ให้ความช่วยเหลือพวกเขาให้มีผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์ พลังอำนาจนี้เองที่สร้างต้นข้าวเพื่อชีวิตของพวกเขา และพลังอำนาจยิ่งใหญ่นี้เป็นของเทวีศรีเทพธิดาแห่งข้าวและความอุดมสมบูรณ์ เทวีศรีสถิตอยู่ในวัฒนธรรมและคงอยู่มาหลายชั่วรุ่น ในตอนแรก ชาวบาหลีสู้จักแต่อ้อย พระวิษณุที่เป็นเทพที่เมตตาและให้ความปกป้องคุ้มครอง ต้องการสร้างอาหารที่ดีกว่าให้กับมนุษย์ของพระองค์ การอภิเษกของพระองค์กับ Sang Hyang Pertiwi (พระแม่ธรณี) ก่อให้เกิดข้าวที่กลายเป็นอาหารหลัก พระอินทร์สอนมนุษย์ให้รู้จักปลูกและเก็บเกี่ยวข้าว

ตำนานดังกล่าวมีความหมายที่ลึกซึ้งมาก เป็นส่วนหนึ่งของอัจฉริยภาพของชาวบาหลี ในการใช้สัญลักษณ์เพื่อแสดงความเคารพศรัทธาด้านจิตวิญญาณ พระวิษณุคือน้ำ ส่วนพระแม่ธรณีคือผืนดิน ความอุดมสมบูรณ์และความเจริญรุ่งเรืองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทั้งสองรวมเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเหมาะสม หากมีแต่พระแม่ธรณีโดยปราศจากพระวิษณุ ก็คือความแห้งแล้ง หากมีแต่พระวิษณุ ก็จะเป็นพายุพิภพภัย ซึ่งต่างหมายถึงผลผลิตที่ตกต่ำ

เทวีศรีที่หมายถึงข้าวเกิดขึ้นจากการรวมกันระหว่างน้ำและดิน ชีวิตจะดำรงอยู่บนผืนโลกได้ก็ต้องมีความอุดมสมบูรณ์

เทวีศรีมีฐานะสำคัญในบาหลี บาหลีเป็นพื้นที่เพาะปลูกกระทั่งจนถึงทุกวันนี้ที่การท่องเที่ยวได้ครอบคลุมไปทั่วแล้วก็ตาม พื้นที่ส่วนใหญ่ก็ยังคงมีการเพาะปลูก ประชากรครึ่งหนึ่งอยู่ในภาคการเกษตร ชาวบาหลินับถือเทวีศรีเสมือนเป็นแม่ ตามบ้านเรือนมักจะมีดอกไม้บูชาที่ยุ่งฉวางเก็บข้าว ชาวนาตั้งศาลเล็กๆ ที่นาข้าวเพื่อบูชาพระนาง ระบบเหมืองฝายแบบพื้นเมืองดั้งเดิมของบาหลีที่เรียกว่า Subak มีวัดสำหรับเทวีศรีโดยเฉพาะเรียกว่า Pura Subak ในนาข้าว เทวีศรียังมีอีกชื่อหนึ่งคือ Nini Pantun

ภาพ Pura Subak ศาลบูชาเทวีศรี
(ที่มา : <https://whc.unesco.org/en/list/1194/gallery/>)

ชาวนาทำ Nini Pantun จากฟางข้าวสองมัด ซึ่งหมายถึงคู่ตรงข้ามในธรรมชาติ เช่น ผู้ชายและผู้หญิง เหนือและใต้ บวกและลบ หลักการคือว่าความเจริญรุ่งเรืองเกิดขึ้นได้เมื่อสองสิ่งนี้มารวมกัน ฟางสองมัดถูกมัดเข้าด้วยกันบนไม้ยาวที่นำไปปักไว้ใกล้ทางน้ำหลักของเหมืองฝาย แล้วจึงเริ่มทำการเก็บเกี่ยว ในพิธีกรรมนี้นอกจากการเซ่นไหว้แล้ว ชาวนายังทำสัญลักษณ์ที่แสดงถึงเทวีศรีด้วย เรียกว่า Cili ซึ่งทำจากใบตาลที่ทำให้เป็นรูปร่างผู้หญิง

ภาพ Cili สัญลักษณ์ของเทวีศรี
(ที่มา : <https://ih1.redbubble.net/image.6246156.1271/flat,1000x1000,075,f.jpg>)

คำว่า Cili อาจจะมีที่มาจากคำว่า Cilik ที่แปลว่า เล็กน้อย ในกระบวนการสร้างสรรค์ที่พัฒนาไปเรื่อยๆ Cili ถูกใช้ด้วยวัตถุประสงค์หลายอย่างรวมถึงการประดับตกแต่ง และกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของบาหลิ เทวีศรีไม่เพียงได้รับการสักการบูชาในฐานะเทพธิดาแห่งข้าวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเจริญรุ่งเรืองอีกด้วย พ่อค้าแม่ค้าในตลาดท้องถิ่นบูชาพระนางในชื่อ Dewi Melanting (ธิดาของเทพธิดาแห่งข้าวและความอุดมสมบูรณ์) ชาวบ้านชาวจัดที่พิเศษภายในบ้านให้กับเทวีศรีที่มักเชื่อมโยงกับงูในนา ในสังคมเกษตร งูที่เข้าไปในบริเวณบ้านจะไม่ไล่ออกไป เนื่องจากเชื่อกันว่าเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์ และจะเช่นไร้วุ่นวายไม่น่าแปลกใจเลยเนื่องจากว่างูล่าหนูเป็นอาหาร ซึ่งเป็นศัตรูที่ร้ายกาจที่สุดของชาวนา

นอกจากนี้ยังมีตำนานอื่นที่เล่าว่าเทวีศรีเป็นธิดาของกษัตริย์ที่เสียสละชีวิตของตนเพื่อรักษาผู้คนจากความแห้งแล้ง ตรงจุดที่พระองค์สละชีวิตมีพีชชนิดหนึ่งงอกขึ้นมา คือ ข้าวเจ้าหญิงได้รับความเคารพนับถือมาจนถึงปัจจุบันและถูกเรียกว่า เทวีศรี

ศาสนาฮินดูและความเชื่อเข้มขันทำให้พระนางได้รับการเคารพบูชาสืบเนื่องมาท่ามกลางเทพหลักต่างๆ ของชาวบาหลิ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่เรื่องปรัมปราที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง แต่เป็นสิ่งที่ชาวฮินดูบาหลิยึดถือเป็นหน้าที่ต้องทำการสักการบูชาทั้งชีวิต ยกตัวอย่างง่ายๆ คือ พ่อแม่มักสอนลูกให้ทานข้าวให้หมดจาน ไม่เหลือทิ้งให้เปล่าประโยชน์ นอกจากนี้จะเป็นการแสดงความเคารพต่อเทวีศรีแล้ว ยังเป็นการแสดงความสำนึกในบุญคุณของชาวนาที่เป็นผู้ผลิตอาหารเลี้ยงดูผู้คนอีกด้วย

(ที่มา : - Text By Ni Luh Dian Purniawati, edited by M. Camaiani Blog : Dewi Sri-Goddess of Rice and Prosperity
<http://www.baliandbeyond.ca/dewi-sri-goddess-of-rice-prosperity/>
 Text By Ni Luh Dian Purniawati, edited by M. Camaiani)

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 3 พื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือของไทย : อาณาจักรล้านนา

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : พื้นที่สูงทางภาคเหนือของไทย (ล้านนา-ศตวรรษที่ 13 - 18)
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :
- ความรู้พื้นฐาน : ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในภูมิภาคที่หลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม
เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสังคมหลากหลายวัฒนธรรมในสภาพแวดล้อมที่เป็นพื้นที่สูง	1. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม	1. ตระหนักว่าโลกทัศน์ของเราถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม
2. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนประชากรสภาพแวดล้อมและการจัดองค์กรทางสังคม	2. ประเมินคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางสังคมหลากหลายวัฒนธรรม	2. แสดงความคิดเห็นว่าพวกเขามองวัฒนธรรมอื่นอย่างไร โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่พัฒนาอย่างแตกต่างจากวัฒนธรรมของตนเองมาก เช่น ชุมชนที่ลุ่มกับชายฝั่ง เป็นต้น
3. ระบุปัญหาอุปสรรคในการก่อตั้งถิ่นฐานหรือเมืองขนาดใหญ่และทำการเพาะปลูกขนาดใหญ่ในพื้นที่ภูเขาโดยเทียบกับชุมชนและการเพาะปลูกที่มีขนาดใหญ่กว่าในบริเวณที่ราบลุ่ม	3. มีทักษะการวิเคราะห์ โดยเฉพาะในการพิจารณาบริบทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่นำเสนอในหน่วยนี้	3. เข้าใจว่าไม่มีสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมที่ดีกว่าหรือสูงกว่า

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>บรรยายสั้นๆ เกี่ยวกับอาณาจักรล้านนา</p> <ol style="list-style-type: none"> อาณาจักรล้านนาตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือของประเทศไทยในปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์ระบุว่าอาณาจักรดังกล่าวมีอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 13 - 18 ในส่วนของที่ตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ พื้นที่สูงสามารถแบ่งได้เป็นสองส่วน <ol style="list-style-type: none"> พื้นที่ราบลุ่ม ราว 600 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล พื้นที่ภูเขา 1,000 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไป ปัจจุบัน บริเวณนี้เป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม คนพูดภาษาไตเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุดและอยู่อาศัยบนที่ราบลุ่มเป็นหลัก กลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มอาศัยในพื้นที่สูง คนพูดภาษาไตอาจเป็นคนกลุ่มหลักที่อยู่อาศัยบนที่ราบลุ่มมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 เป็นอย่างน้อย ซึ่งเป็นช่วงก่อตั้งอาณาจักรล้านนา ความรู้ของเราเกี่ยวกับบริเวณนี้หลักๆ แล้วมาจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากอาณาจักรล้านนา ดังนั้นจึงจำกัดอยู่เฉพาะคนพูดภาษาไต เราไม่รู้จักความสัมพันธ์ที่แน่ชัดระหว่างผู้ปกครองล้านนากับชุมชนต่างๆ บนพื้นที่สูง เป็นไปได้ว่าผู้ปกครองล้านนาไม่มีอำนาจควบคุมโดยตรงเหนือชุมชนเหล่านี้ ผู้คนบนพื้นที่สูงอาจเป็นอิสระจากล้านนาหรือไม่ก็อาจส่งบรรณาการให้ล้านนา มีการตั้งถิ่นฐานขนาดใหญ่บนที่ราบลุ่ม ขณะที่ชุมชนบนพื้นที่สูงอยู่กันเป็นหมู่บ้านเล็กๆ การเพาะปลูกก็เป็นอย่างนี้เช่นกัน 	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 1 - ที่ตั้งของอาณาจักรล้านนา สื่อการเรียนรู้ 2 - ภาพแสดงลักษณะภูมิภาค สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพตัดขวางเน้นแสดงพื้นที่สองภูมิภาค 	<p>เนื้อหาส่วนนี้แนะนำให้ให้นักเรียนรู้จักตัวอย่างหนึ่งของอาณาจักรที่เกิดขึ้นในสภาพพื้นที่สูงและลักษณะที่สังคมในพื้นที่นั้นพัฒนาโดยสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่สูง นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่จะเปรียบเทียบสภาพเงื่อนไขทางนิเวศและวัฒนธรรมของชุมชนพื้นที่สูงกับสภาพเงื่อนไขของชุมชนที่ลุ่มและชายฝั่ง</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ไธนาบนพื้นที่ภูเขาจะมีขนาดเล็ก ขณะที่คนบนที่ราบลุ่มสามารถทำการเพาะปลูกขนาดใหญ่ได้</p> <p>7. ชุมชนเหล่านี้ไม่ได้พัฒนาขึ้นมาอย่างแยกขาดจากกัน พวกเขามีการติดต่อสัมพันธ์กันด้วยการค้าขายแลกเปลี่ยนเป็นหลัก เราไม่ทราบแน่ชัดเกี่ยวกับการค้าดังกล่าวแต่นักเดินทางชาวยุโรปบรรยายว่ามีการผลิตเหล็กและโลหะอื่นๆ ในพื้นที่ภูเขาเหล่านี้</p> <p>8. แม้ว่าชุมชนต่างๆ จะมีปฏิสัมพันธ์กันคนบนพื้นที่ภูเขาที่ไม่ได้รับเอาศาสนาพุทธที่เป็นศาสนาหลักของคนบนพื้นที่ราบ</p>		
<p>พัฒนา บทเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> คำถามที่นักเรียนต้องคำนึงถึง : เราจะหาอาหารและสิ่งจำเป็นอื่นๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร แบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งสวมบทบาทคนบนพื้นที่ภูเขา อีกกลุ่มสวมบทบาทคนบนพื้นที่ราบ กำหนดพื้นที่เพาะปลูกให้แต่ละกลุ่ม โดยให้กลุ่มพื้นที่ราบได้พื้นที่มากกว่ากลุ่มพื้นที่ภูเขาห้าเท่า ครูบอกนักเรียนในกลุ่มพื้นที่ภูเขาว่าบนภูเขามีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกและสร้างบ้านอยู่อาศัยค่อนข้างจำกัด แจกเมล็ดพันธุ์ให้แต่ละกลุ่มในปริมาณที่เท่ากัน แต่บอกกลุ่มพื้นที่ภูเขาว่าพวกเขาจำเป็นต้องปลูกเมล็ดทั้งหมดเพื่อให้พอกินกันทุกคนแต่สามารถปลูกได้ไม่ถึงครึ่งเนื่องจากมีพื้นที่ไม่พอ แต่ไม่มีข้อจำกัดใดๆ สำหรับกลุ่มพื้นที่ราบ 		<p>กิจกรรมนี้กระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เผชิญโดยผู้คนที่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน (ที่ลุ่มและที่ภูเขา) กิจกรรมนี้เน้นให้เห็นยุทธศาสตร์การเพาะปลูกที่ต่างกันของผู้คนในสภาพแวดล้อมแต่ละแบบเพื่อเอาชนะอุปสรรค และในขณะที่เดียวกันก็ได้ผลิตผลที่ดีที่สุดจากพื้นที่ที่ตนมีเพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	5. ถามทั้งสองกลุ่มว่ามีทางเลือกอะไรสำหรับ : ก. กลุ่มพื้นที่ภูเขาที่จะเลี้ยงปากท้องตนเอง ข. กลุ่มพื้นที่ราบที่จะเลี้ยงปากท้องตนเอง		
สรุป บทเรียน	1. ถامنักเรียนว่าคิดอย่างไรกับวิถีชีวิต ของคนอีกกลุ่ม 2. ถامنักเรียนว่าคิดว่าทำไมคนถึงยังคงเลือกที่จะอยู่อาศัยในพื้นที่ภูเขา ทั้งที่มีความยากลำบาก		คำถามต่างๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับชุมชนต่างๆ ที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมร่วมกัน

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 3 พื้นที่ภูเขาทางภาคเหนือของไทย : อาณาจักรล้านนา

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - ที่ตั้งของอาณาจักรล้านนา

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Topographic30deg_N0E90.png เพิ่มเติมโดยผู้เขียนหน่วยการเรียนรู้)

สื่อการเรียนรู้ 2 - ภาพแสดงลักษณะภูมิภาค

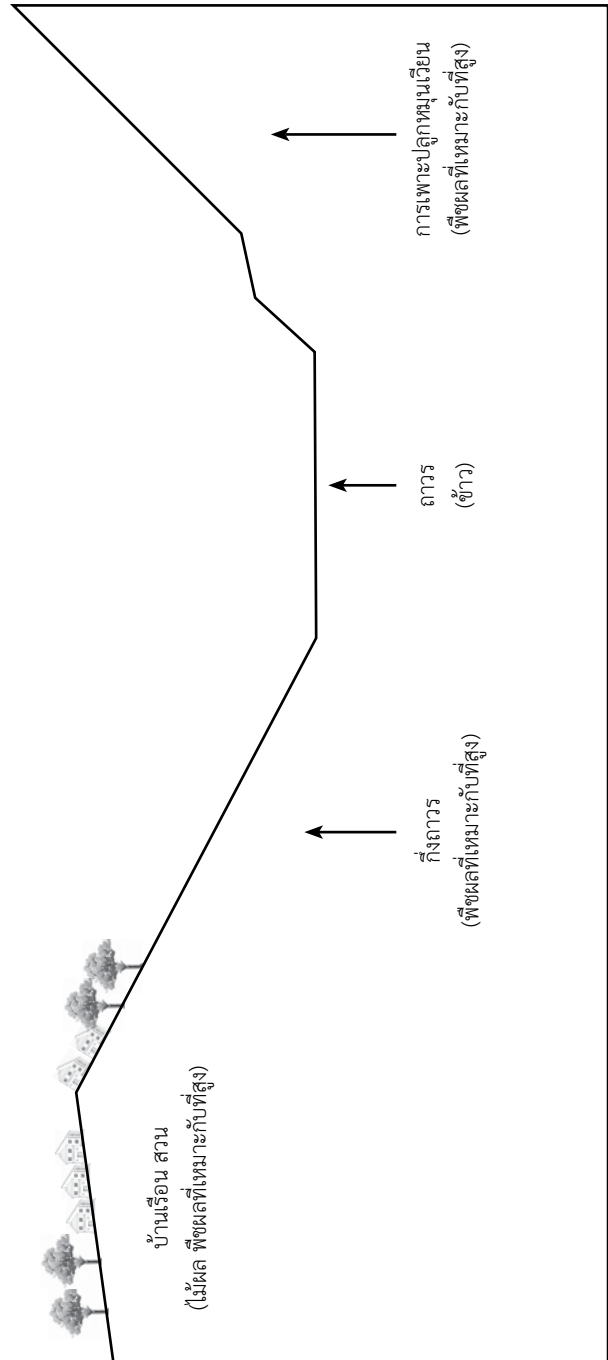

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hills_in_northern_Thailand.jpg)

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mae_salong_view_01.jpg)

สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพตัดขวางเน้นแสดงพื้นที่สองภูมิภาค

ระดับความสูงปานกลาง
(900-1000 เมตร)ระดับความสูงไม่มาก
(850 เมตร)ระดับความสูงปานกลาง
(900 เมตร)

(ที่มา : Katin Srimongkol and Gerald G. Marten (1986), 'Traditional Agriculture in Northern Thailand',
in Traditional Agriculture in Southeast Asia : A Human Ecology Perspective, Boulder : Westview, p. 88.)

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 4 บ้านเรือนในพื้นที่สูง : โชนายและตองโกนาน

วิชา :	ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
หัวข้อ :	บ้านเรือนในพื้นที่สูง : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม
ระดับ :	มัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :	1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
อุปกรณ์ที่จำเป็น :	อุปกรณ์ฉายวิดีโอ
ความรู้พื้นฐาน :	ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :	

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถเข้าใจว่าสภาพแวดล้อมและคุณค่าของผู้คนกำหนดลักษณะบ้านเรือนของตนอย่างไร

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม	1. ฝึกการใช้เหตุผลจากการสังเกตจากวิดีโอและตัวอย่างข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเชิงกายภาพ	1. มีความเข้าใจว่าวัฒนธรรมทั้งหมดถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม
2. ประเมินว่าค่านิยมทางวัฒนธรรมถูกแสดงออกอย่างไรผ่านทางวัฒนธรรมเชิงกายภาพ	2. ใช้ทักษะการคิดวิพากษ์ที่ได้เรียนรู้กับประสบการณ์ในชีวิตของตน	2. ครุ่นคิดว่าสภาพแวดล้อมของตนกำหนดวัฒนธรรมของตนในลักษณะเดียวกับที่สภาพแวดล้อมในพื้นที่สูงกำหนดวัฒนธรรมของผู้คนบนพื้นที่สูงอย่างไร
3. ได้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนในพื้นที่สูงในอินโดนีเซีย	3. ใช้จินตนาการออกแบบบ้านที่สะท้อนค่านิยมของตน	3. บ่มเพาะความเข้าใจคุณค่าของวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากของตนเอง

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>กิจกรรม 1 วิเคราะห์ภาพ</p> <p>1. แบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งได้รับภาพโฮนาย (Honai-บ้านแบบดั้งเดิมในพื้นที่สูงวามินา) (สื่อการเรียนรู้ 1) และอีกกลุ่มได้ภาพตองโกนาน (Tongkonan - บ้านแบบดั้งเดิมในพื้นที่สูงโตราจาน) (สื่อการเรียนรู้ 2)</p> <p>2. ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มด้วยคำถามต่อไปนี้ในแบบฝึกหัด 1</p> <p>2.1 อย่างแรกที่นักเรียนสังเกตเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างบ้านเรือนในภาพคืออะไร</p> <p>2.2 โครงสร้างบ้านเรือนมีลักษณะอย่างไร</p> <p>2.3 นักเรียนคิดว่าบ้านเรือนเหล่านั้นสร้างด้วยวัสดุประเภทใด</p> <p>2.4 วัสดุเหล่านั้นบอกอะไรบ้างเกี่ยวกับพื้นที่ของผู้คนที่อาศัยในบ้านเรือนเหล่านั้น</p> <p>2.5 นักเรียนคิดว่าคนเหล่านี้ชอบทำอะไรบ้าง</p> <p>3. รวมนักเรียนทั้งสองกลุ่มและให้นักเรียนแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนพบเห็นเกี่ยวกับบ้านเหล่านั้น ในระหว่างดำเนินการให้นักเรียนนำเสนอ ถามนักเรียนว่าได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคำถามข้างต้นมาอย่างไร</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - “โฮนาย-Honai” • สื่อการเรียนรู้ 2 - “ตองโกนาน-Tongkonan” • แบบฝึกหัด 1 <p>แนวคำถามสำหรับวิดิทัศน์ “เสียงชาวปาปัว</p>	<p>กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนได้รู้จักโครงสร้างบ้านเรือนในพื้นที่สูง และชกชววนให้คิดว่าโครงสร้างเหล่านี้จะถูกใช้สอยอย่างไรและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมอย่างไร</p>
พัฒนา บทเรียน	<p>กิจกรรม 2</p> <p>ทางเลือก 1 : สำหรับห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ฉายวิดีโอ : จัดบันทึกสองคอลัมน์เกี่ยวกับวิดีโอเสียงชาวปาปัว</p> <p>1. ฉายวิดีโอที่ที่มีความยาว 5 นาทีจากสื่อการเรียนรู้ 3 - เสียงชาวปาปัว “โฮนาย (Honai)” และให้นักเรียนจัดบันทึกเป็นสองคอลัมน์ว่าเห็นอะไรจากวิดีโอ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 3 - เสียงชาวปาปัว วิดิทัศน์เสียงของชาวปาปัว หรือ • สื่อการเรียนรู้ 4 - บทความเกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคมของตองโกนานและโฮนาย 	<p>ทางเลือก 1 : นักเรียนจะได้สัมผัสกับมุมมองทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับโฮนายที่เป็นโครงสร้างทางวัฒนธรรมและความหมายในสังคมวามินา (Wamena) ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้คิดว่าค่านิยมทางวัฒนธรรม</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>โดยในคอลัมน์หนึ่ง บันทึกว่าผู้คนในวิดีโอ บรรยายเกี่ยวกับโฮนายอย่างไร และในคอลัมน์ที่สอง บันทึกความคิดเห็นของตน เกี่ยวกับคำบรรยายดังกล่าว</p> <p>2. ก่อนชมวิดีโอทัศน์ เตือนให้นักเรียนมองหา คำตอบสำหรับคำถามในกิจกรรม 1 เกี่ยวกับ วัสดุ รูปร่าง โครงสร้าง และสภาพแวดล้อม ของโฮนาย</p> <p>3. ให้นักเรียนประเมินข้อสันนิษฐานเดิม ของตนเกี่ยวกับภูมิภาคนี้ ผู้คน การใช้ และวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างโฮนาย</p> <p>ทางเลือก 2 : สำหรับห้องเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์ ฉายวิดีโอทัศน์ : การจดบันทึกสองคอลัมน์ เกี่ยวกับบ้านเรือนในพื้นที่สูง : ดองโกนาน และโฮนาย</p> <p>1. ให้นักเรียนอ่านบทคัดสรรเกี่ยวกับหน้าที่ ทางสังคมของดองโกนานและโฮนาย (สื่อการเรียนรู้ 4)</p> <p>2. ในคอลัมน์หนึ่ง ให้นักเรียนบันทึก ประเด็นหลักๆ ของบทความ และในคอลัมน์ ที่สอง บันทึกความคิดเห็นของตนต่อประเด็น เหล่านั้น</p> <p>3. ก่อนอ่านบทความ เตือนให้นักเรียน มองหาคำตอบสำหรับคำถามในกิจกรรม 1 เกี่ยวกับวัสดุ รูปร่าง โครงสร้าง และ สภาพแวดล้อมของดองโกนานและโฮนาย</p> <p>4. ให้นักเรียนประเมินข้อสันนิษฐานเดิม ของตนเกี่ยวกับภูมิภาคนี้ ผู้คน การใช้ และวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างดองโกนาน และโฮนาย</p>		<p>และสภาพแวดล้อมกำหนด และสะท้อนวัฒนธรรม เจริญวัตถุและวิถีชีวิตอย่างไร</p> <p>ทางเลือก 2 : นักเรียน จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับมุมมองทาง วัฒนธรรมของโฮนาย ที่เป็นโครงสร้างทางวัฒนธรรม และความหมายในสังคม วามีนาและโตราจาน ซึ่งจะทำให้ นักเรียนได้คิดว่า ค่านิยมทางวัฒนธรรมและ สภาพแวดล้อมกำหนดและ สะท้อนวัฒนธรรมเจริญวัตถุ และวิถีชีวิตอย่างไร</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
สรุป บทเรียน	<p>กิจกรรม 3 สร้างบ้านจำลอง</p> <p>1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ให้นักเรียนระดมความคิดว่าลักษณะรูปแบบบ้านของพวกเขาเอง กำหนดกิจกรรมประจำวันอย่างไรบ้าง โดยใช้แบบฝึกหัด 2</p> <p>2. ตั้งคำถาม ช่วยให้นักเรียนเห็นภาพค่านิยมทางวัฒนธรรมที่แสดงออกมาโดยบ้านของตน</p> <ul style="list-style-type: none"> • แต่ละห้องในบ้านใช้ทำอะไรบ้าง • ใครเป็นคนใช้ห้องในบ้านของนักเรียน • บ้านของนักเรียนสร้างจากวัสดุอะไร • มีกิจกรรมอะไรที่ทำในบ้านหรือในบางห้อง <p>3. ให้นักเรียนทำรายการห้องในบ้านของตนเอง และระบุว่าแต่ละห้องแสดงถึงอะไรที่สำคัญในชุมชน</p> <p>4. ด้วยการใช้ความคิดที่ว่าห้องต่างๆ ในบ้านแสดงถึงสิ่งที่มีความสำคัญในชุมชน ให้นักเรียนช่วยกันเขียนแบบบ้านจำลองที่สะท้อน “สามสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตของตน” ที่ทั้งกลุ่มเห็นพ้องกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 2 <p>บ้านของนักเรียนสะท้อนสิ่งที่สำคัญของชุมชนอย่างไรบ้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ปากกา • กระดาษแผ่นใหญ่ๆ 	

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 4 บ้านเรือนในพื้นที่สูง : โฮนายและตองโกนาน

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - “โฮนาย-Honai”

(ที่มา : https://id.wikipedia.org/wiki/Berkas:Honai_Papua.jpg ภายใต้ครีเอทีฟคอมมอนส์)

สื่อการเรียนรู้ 2 - “ตองโกนาน-Tongkonan”

(ที่มา : [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tana_Toraja,_Kete_Kesu,_tongkonan_\(6823189476\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tana_Toraja,_Kete_Kesu,_tongkonan_(6823189476).jpg))

สื่อการเรียนรู้ 3 - เสียงชาวปาปัว

วีดิทัศน์ “โฮนาย-Honai” โดยเสียงชาวปาปัว (Papuan Voices)

(ที่มา : <http://papuanvoices.net/2015/01/18/honai.html>)

สื่อการเรียนรู้ 4 - บทความเกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคมของตองโกนานและโฮนาย

บ้านเรือนในพื้นที่สูง : ตองโกนานและโฮนาย

ยูเนสโกให้การยอมรับว่า ตองโกนาน (Tongkonan) เป็นมรดกทางวัฒนธรรม สร้างขึ้นตามหลักการของอลุกโตโดโล (Aluk To Dolo) ซึ่งเป็นความเชื่อของชนพื้นเมืองโตราราจา (Toraja) ในพื้นที่ภูเขาโตราราจา (Toraja) ทางตอนใต้ของสุลาเวสี ประเทศอินโดนีเซีย ตองโกนานเป็นตัวแทนถึงครอบครัวขยายและลูกหลานของตระกูลหนึ่งๆ ถือว่าเรือนเป็นสิ่งมีชีวิต สีสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ตกแต่งภายนอกตองโกนานบอกเล่าเรื่องราวของคนในตระกูลและสถานะของพวกเขาในสังคม

ตองโกนานสร้างขึ้นตามทิศทางการหลักที่เป็นการแบ่งพื้นที่ที่สะท้อนกฎเกณฑ์เชิงพิธีกรรมตามหลักปฏิบัติของอลุกโตโดโลโดยจะหันหน้าไปทางทิศเหนือซึ่งเป็นแหล่งที่มาของแม่น้ำด้านขวาของบ้านเป็นทิศตะวันออกซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตหรือพื้นที่แห่ง “ควันลอยขึ้น” ด้านซ้ายเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม “ควันลอยต่ำลง” ที่หมายถึงความตาย นอกจากนี้ตัวบ้านยังถูกแบ่งเป็นส่วนๆ จากล่างขึ้นบนเป็นส่วนต่างๆ ที่หมายถึงยมโลก โลกมนุษย์ และสวรรค์

ตองโกนานแบ่งเป็นห้องตั้งโด (Tangdo) ทางด้านทิศเหนือซึ่งเป็นห้องนอนของหญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน พื้นที่ซาลิออน (Salion) ทางด้านตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่นั่งเล่นและทำอาหารของครอบครัว และซัมบุง (Sumbung) ทางด้านใต้ซึ่งเป็นที่ของหัวหน้าครอบครัว แต่ละบ้านจะมี “เสาเรือ” ที่ผูกเชื่อมบ้านเข้ากับผืนดินและเป็นตัวแทนของครอบครัว ในพิธีกรรมหนึ่งของโตราราจาที่เกี่ยวกับตองโกนาน ไม้ไผ่ได้รับการยกย่องว่าเป็นทั้งทรัพยากรที่สำคัญและเป็นสิ่งแสดงถึงความสามัคคีของครอบครัว ดังที่แสดงออกมาในรูปแบบของตองโกนาน

โฮนาย (Honai) บ้านตามชนบประเพณีของผู้คนในพื้นที่สูงวามีนา (Wamena) ในปาปัวตะวันตกของอินโดนีเซีย ก็สะท้อนลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน รูปร่างที่เป็นเหมือนกระโจมเตี้ยๆ ของโฮนายนั้นถูกปรับขึ้นมาให้เข้ากับสภาพอากาศเย็นของพื้นที่สูง โดยเฉพาะ โฮนายสร้างขึ้นจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ต้นสาคุ ภายในบ้านมีพื้นที่ทำอาหารอย่างเช่น มันทวาน และหมู เต่าถูกออกแบบมาให้สร้างความอบอุ่นภายในบ้านและให้ควันระบายออกไปข้างนอกได้

โดยปกติแล้วมีคนอยู่อาศัย 10 - 15 คน ในโฮนาย และมีโฮนายสามประเภทสำหรับคนสามกลุ่ม คือ ส่วนที่เรียกว่าโฮนายเป็นส่วนของผู้ชายโดยเฉพาะ อีบาย (Ebai) สำหรับผู้หญิงและวามาย (Wamai) สำหรับเลี้ยงหมู

แบบฝึกหัด 1

แนวคำถามสำหรับวีดิทัศน์ “เสียงชาวปาปัว”

1. นักเรียนสังเกตเห็นอะไรเป็นอย่างแรกเกี่ยวกับบ้านเรือนในภาพ	
2. บ้านเรือนที่เห็นมีลักษณะอย่างไร	
3. นักเรียนคิดว่าบ้านเรือนเหล่านี้สร้างด้วยวัสดุอะไร	
4. วัสดุเหล่านี้บอกอะไรเกี่ยวกับพื้นที่ที่คนเหล่านี้อาศัยอยู่	
5. นักเรียนคิดว่าคนเหล่านี้ชอบทำอะไร	

แบบฝึกหัด 2

บ้านของนักเรียนสะท้อนสิ่งสำคัญของชุมชนอย่างไรบ้าง?

ชื่อห้องในบ้าน	ใครใช้ห้องนี้	ห้องนี้ใช้ทำกิจกรรมอะไร	ห้องนี้สะท้อนสิ่งสำคัญของชุมชนอย่างไรบ้าง

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 5 คาบสมุทรมาเลย์ฝั่งตะวันตก : อาณาจักรมะละกา

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : คาบสมุทรมาเลย์ฝั่งตะวันตก (มะละกา-ศตวรรษที่ 15 - 16)
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :
- ความรู้พื้นฐาน : ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

พัฒนาการของชุมชนชาวฝั่งหลากหลายวัฒนธรรม เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจพัฒนาการชุมชนชายฝั่ง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อม	1. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับวัฒนธรรม 2. ประเมินคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางสังคมหลากหลายวัฒนธรรม 3. มีทักษะการวิเคราะห์ โดยเฉพาะการทำความเข้าใจบริบทของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอื่นๆ	1. ตระหนักว่าการมองโลกของเราถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม เราถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางวัฒนธรรม 2. แสดงความคิดเห็นว่านักเรียนมองวัฒนธรรมอื่นอย่างไร โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่มีพัฒนาการแตกต่างจากของนักเรียนมาก เช่น ชุมชนที่ลุ่มและชายฝั่ง ฯลฯ
2. พิจารณาพัฒนาการทางวัฒนธรรมในชุมชนเก่าแก่หลากหลายวัฒนธรรม		3. เข้าใจว่าทุกวัฒนธรรมเท่าเทียมกัน ไม่มีด้อยหรือสูงกว่ากัน
3. เรียนรู้เกี่ยวกับอาณาจักรที่ทำการค้าในสมัยโบราณ		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>ครูเกริ่นนำ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มะละกาเป็นอาณาจักรที่ก่อตั้งขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 15 และเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของโลก ยุคโบราณ อาณาจักรสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2054 เมื่อชาวโปรตุเกสยึดครองมะละกา มะละกาตั้งอยู่บนชายฝั่งตะวันตกของช่องแคบมะละกา 2. มะละกาก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางการค้าและอำนวยความสะดวกให้กับการค้าระหว่างอินเดียและจีน คล้ายกับศูนย์กลางการค้าชายฝั่งอื่นๆ จำนวนมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคแรกๆ ในภูมิภาคที่มีจำนวนประชากรไม่มาก ผู้ปกครองถือว่าการมีบริวารอยู่ใต้อำนาจเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้ปกครองมะละกาเชื่อว่าหนทางที่ดีที่สุดในการดึงดูดคนให้มาอยู่ใต้อำนาจคือความมั่งคั่ง ซึ่งต้องอาศัยการค้า ในมะละกา ผู้ปกครองสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการค้าให้กับพ่อค้า และพ่อค้าก็จ่ายภาษีให้กับกษัตริย์ 3. นักประวัติศาสตร์หลายคนเชื่อว่ามะละกาก่อตั้งโดยเจ้าชายจากปาเล็มบังที่อาศัยเชื้อสายมาจากกษัตริย์แห่งศรีวิชัย อาณาจักรศรีวิชัยตั้งอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 7 - 12 เป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4. จากคำบรรยายของชาวยุโรปในศตวรรษที่ 16 มะละกา <ol style="list-style-type: none"> ก. ไม่มีการเพาะปลูกขนาดใหญ่ และนำเข้าข้าวจากที่อื่น ข. การประมงเป็นอาชีพสำคัญของคนในอาณาจักร 5. ความรู้ที่เรามีเกี่ยวกับมะละกาหลักๆ แล้วมีที่มาจากแหล่งข้อมูลชาวยุโรปจากศตวรรษที่ 16 นอกจากนี้แล้วมีหลักฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงที่ตั้งของมะละกาและศรีวิชัย • สื่อการเรียนรู้ 2 - เส้นทางการค้าโบราณผ่านช่องแคบมะละกา แสดงจุดที่เป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญในระหว่างศตวรรษที่ 6 - 16 • สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพของมะละกาในศตวรรษที่ 18 • สื่อการเรียนรู้ 4 - ภาพของชาวโอรังลาอุท (Orang laut) 	<p>เนื้อหาส่วนนี้แนะนำให้ นักเรียนได้รู้จักตัวอย่างของอาณาจักรที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งและพัฒนาการของสังคมที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมชายฝั่ง นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะเปรียบเทียบสภาพเงื่อนไขทางนิเวศน์และวัฒนธรรมของชุมชนชายฝั่งกับของชุมชนในพื้นที่สูงและที่ลุ่ม</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ทางโบราณคดีจากมะละกายุคโบราณ หลงเหลืออยู่น้อยมาก ชาวยุโรปยังบรรยาย ถึงศูนย์กลางการค้าต่างๆ ในภูมิภาคนี้ว่า เป็นชุมชนเล็กๆ ที่รายล้อมด้วยป่า มะละกา โบราณก็คงไม่ต่างจากคำบรรยายดังกล่าว มากนัก</p> <p>6. โดยทั่วไปมะละกาถูกนับรวมว่าเป็น อาณาจักรมลายู แต่ประชากรไม่ได้เป็น ชาวมลายูทั้งหมด</p> <p>ก. มีกลุ่มที่ไม่ใช่ชาวมลายูที่อาศัยอยู่ ในป่านอกมะละกา ปัจจุบันพวกเขา ถูกเรียกว่า โอรัง อัสลี (Orang asli) หรือคนดั้งเดิม ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่ม บางส่วน อยู่กันเป็นหมู่บ้านเล็กๆ และทำการเพาะปลูก แบบถางแล้วเผา ส่วนกลุ่มอื่นๆ ล่าสัตว์ และเก็บของป่า</p> <p>ข. โอรัง ลากูท (Orang laut) หรือ ชาวเล อาศัยอยู่ในบ้านเรือ จัดอยู่ในกลุ่ม ล่าสัตว์-เก็บของป่า (ไม่ทำการเพาะปลูก) พวกเขาจับปลาโดยใช้ไม้แหลม ไม่ใช่แห อวน หรือเบ็ด</p> <p>7. ชาวโอรัง อัสลี และโอรัง อากูท อยู่นอกอำนาจควบคุมโดยตรงของ ผู้ปกครอง แต่พวกเขาก็ยอมรับอำนาจของ ผู้ปกครองมะละกา และสนับสนุนกำลังคน ให้กับกองทัพบกและกองทัพเรือในยาม สงคราม ชาวโอรัง อัสลี และโอรัง อากูท ยังเก็บของป่าและจากทะเล เพื่อขายให้กับพ่อค้าในมะละกาด้วย</p> <p>8. ด้วยความเป็นศูนย์กลางการค้า นานาชาติ ก็ยังมีกลุ่มคนต่างชาติอาศัย อยู่ในมะละกาเป็นจำนวนมาก เรารู้เรื่องนี้ จากเอกสารของโปรตุเกส คนเหล่านี้ มาจากจีน อินเดีย และเอเชียตะวันตก (เปอร์เซียและอาหรับ) โดยมากเป็นพ่อค้า</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ที่ทำมาค้าขายในมะละกา ผู้คนจากส่วนอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็อาจจะมีอยู่ในมะละกาด้วย</p> <p>9. เอกสารทางประวัติศาสตร์ระบุว่า การค้าในมะละกาถูกกำกับควบคุมอย่างดี มีกฎระเบียบสำหรับการดำเนินการค้าขาย และการแก้ไขปัญหาข้อพิพาท</p> <p>10. มะละกาเป็นคลังสินค้า สินค้าเกือบทั้งหมดไม่ได้มีที่มาจากมะละกา โดยทั่วไปผู้ปกครองดูแลอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้า</p> <p>11. นักโบราณคดีเสนอว่าการไม่มีซากโบราณคดีหลงเหลืออยู่ในมะละกานั้น เนื่องมาจากการที่มะละกามีหน้าที่หลักเป็นศูนย์กลางการค้า ถึงจะมีการสร้างศาสนสถานอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้กระจายไปกว้างขวางอย่างในพุกาม (แผนการเรียนรู้ที่ 1) แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์หลายแหล่งระบุว่ามะละกาน่าจะเป็นอาณาจักรมุสลิมมลายู</p>		
พัฒนา บทเรียน	<p>แบ่งนักเรียนออกเป็นสามกลุ่ม เพื่อพิจารณาประเด็นที่ต่างกัน คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> • นักเรียนคิดว่าทำไมมะละกาจึงเป็นศูนย์กลางการค้าที่ประสบความสำเร็จ • นักเรียนคิดว่าทำไมผู้คนจากต่างวัฒนธรรมจึงสามารถอยู่รวมและค้าขายกันได้อย่างสงบในมะละกา • จากแผนที่แสดงศูนย์กลางการค้าโบราณในช่องแคบมะละกา มะละกาประสบความสำเร็จเพียงเพราะทำเลที่ตั้งเท่านั้นใช่หรือไม่ 		คำถามกระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของมะละกา ในฐานะศูนย์กลางการค้า โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของมะละกาที่ไม่ได้เป็นฐานการเกษตร
สรุป บทเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนนำเสนอความคิดเห็นต่อชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นๆ 2. ให้นักเรียนเปรียบเทียบมะละกากับพัฒนาการที่เกิดขึ้นในเขตแห้งแล้งของเมียนมา 		วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 5 คาบสมุทรมาเลย์ฝั่งตะวันตก : อาณาจักรมะละกา

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงที่ตั้งของมะละกาและศรีวิชัย

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Malacca_Sultanate_en.svg เพิ่มเติมโดยผู้เขียน)

สื่อการเรียนรู้ 2 - เส้นทางการค้าโบราณผ่านช่องแคบมะละกา แสดงจุดที่เป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญในระหว่างศตวรรษที่ 6 - 16

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Se_asia_malaysia.png เพิ่มเติมโดยผู้เขียน)

สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพของมะละกาในศตวรรษที่ 18

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Antique_Map_Valentijn_Malacca.jpg)

สื่อการเรียนรู้ 4 - ภาพของชาวโอรัง ลาอูท (Orang laut)

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bajau_Laut_Pictures_6.jpg)

อภิธานศัพท์ :

การเพาะปลูกแบบถางแล้วเผา (Slash and burn farming) - เกษตรกรทำการเพาะปลูกบนที่ดินแปลงเล็กๆ หลังจากเก็บเกี่ยวแล้ว เกษตรกรจะย้ายไปปลูกพืชบนที่ดินแปลงใหม่และเผาแปลงเดิม บางครั้งก็มีการโยกย้ายหมู่บ้านไปยังที่ใหม่ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเพาะปลูกแบบหมุนเวียน

คลังสินค้า (Entrepot) - ศูนย์กลางการค้าในท่าเลยุทธศาสตร์ พ่อค้าจากภายนอกนำสินค้ามาแล้วขายหรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่น

ช่องแคบมะละกา (Straits of Malacca) - ช่องแคบระหว่างเกาะสุมาตราและคาบสมุทรมลายู เคยเป็นและยังคงเป็นเส้นทางการขนส่งสินค้าที่สำคัญของโลก

ศรีวิชัย (Srivijaya) - อาณาจักรโบราณบนเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญในระหว่างศตวรรษที่ 7 - 11

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 6 พื้นที่ชายฝั่งสามเหลี่ยมปะการัง : ซามา/บาจา

- วิชา : ผู้คนและพื้นที่
- หัวข้อ : ชาวซามา/บาจกากับชีวิตความเป็นอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมปะการัง
- ระดับ :
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 แผนการเรียนรู้
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ฉายวิดีโอทัศน์ กระดาษ และปากกา
- ความรู้พื้นฐาน : ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อสิ้นสุดบทเรียน นักเรียนสามารถระบุพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่เรียกว่าสามเหลี่ยมปะการังได้ อันเป็นพื้นที่ที่มี “ชนเผ่าทะเล” อยู่หลายกลุ่ม และสามารถระบุการที่สภาพแวดล้อมส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่และวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมของพวกเขา

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. ตระหนักรู้เกี่ยวกับพื้นที่ที่เรียกว่าสามเหลี่ยมปะการังและประเทศต่างๆที่อยู่ในบริเวณนั้น	1. หัดอ่านแผนที่และใช้ประโยชน์ได้ 2. ได้ทักษะในการเป็นตัวแทนและถกเถียงจากหลายมุมมอง	1. เข้าใจถึงความซับซ้อนของผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเด็นการอนุรักษ์ต่างๆในสามเหลี่ยมปะการัง 2. เข้าใจผลกระทบทางวัฒนธรรมของกลุ่มที่ด้อยสิทธิ ด้อยเสียงที่มีประวัติศาสตร์เฉพาะตัวในพื้นที่หมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ความรู้พื้นฐาน

สามเหลี่ยมปะการังคืออะไร

สามเหลี่ยมปะการัง คือ บริเวณรูปสามเหลี่ยม ณ จุดที่มหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกและมหาสมุทรอินเดียมาบรรจบกัน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ปาปัวนิวกินี ทิมอร์ตะวันออก และหมู่เกาะโซโลมอน ด้วยพื้นที่ทางทะเล 5.5 ล้านตารางกิโลเมตร และพื้นที่ดิน 1.5 ล้านตารางกิโลเมตร บริเวณนี้เป็นแหล่งปะการังร้อยละ 76 ของจำนวนพันธุ์ปะการังที่มีอยู่ทั่วโลก และสัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนมร้อยละ 75 ของจำนวนพันธุ์ที่มีอยู่ทั่วโลก มีปะการังมากกว่า 600 พันธุ์ และปลาที่อาศัยในแนวปะการัง 2,000 ชนิด สามเหลี่ยมปะการังเป็นที่อยู่ของเต่าทะเล 6 พันธุ์จากที่มีอยู่ 7 ชนิดในโลก และยังมีป่าโกงกางมากที่สุดในโลกอีกด้วย ประมาณการกันว่าในปัจจุบันประชากรกว่า 120 ล้านคน พึ่งพาทรัพยากรทางทะเลจากบริเวณนี้ในการดำรงชีวิต

บาจา (Bajau)

ชาวเลที่เรียกว่า “บาจา” (Bajau) ซามา (Sama) หรือโอรัง ลากูท (Orang laut) อยู่อาศัยในหลายส่วนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น หมู่เกาะซูลูของฟิลิปปินส์ และบริเวณชายฝั่งของมาเลเซียและอินโดนีเซีย ชาวบาจามีชื่อเรียกต่างๆ เช่น โอรัง ลากูท (Orang Laut) ซามา ดิลาอูท (Sama di laut) ชาวเลเร็วร้อน แต่ก็มีภาษาคคล้ายกัน สามารถสื่อสารกันได้ และมีอัตลักษณ์ร่วมกันในความเป็นชาวเลชุมชนซามาอยู่ในมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน พวกเขาใช้ชีวิตกับครอบครัวอยู่บนเรือที่เรียกว่า ซาไก (Sakai) ชีวิตประจำวันของพวกเขาทุกแง่มุมล้วนถูกกำหนดโดยปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เป็นทะเล

ชาวบาจาอาศัยอยู่บริเวณเกาะสุลาเวสี มีความสัมพันธ์ที่สำคัญกับอาณาจักรโกวา (Gowa) และตาลโล (Tallo) และเช่นเดียวกับในช่องแคบมะละกาก็มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับความรุ่งเรืองของอาณาจักรมาคาซาร์ (Makasarese) และบูกิส (Bugis) ในสุลาเวสีตอนใต้ด้วยกิจกรรมการค้าชุมชนซามา/บาจา (Sama/Bajau) ยังเป็นฐานที่มั่นให้กับอาณาจักรโกวาบนเกาะฟลอเรส (Flores) และซัมบาวา (Sumbawa) อีกด้วย (Andaya and Andaya, 2015 : 212 - 13) สุลต่านแห่งปาเล็มบังอาศัยชาวเลโอรัง ลากูท หลายกลุ่มทำหน้าที่เป็นกองกำลังคุ้มครองในช่องแคบมะละกาในปลายทศวรรษ 1600 (Rickleffs, 2008 : 82) ชาวบาจามีบทบาทสำคัญในเครือข่ายการค้าทางทะเล การที่พวกเขาได้รับเอาศาสนาอิสลามเป็นผลจากการติดต่อสัมพันธ์กับพ่อค้าอาหรับและจีนในศตวรรษที่ 14

(ที่มา : <https://www.atlasofhumanity.com/bajau>)

ชาวบาเจาใช้วิธีการจับปลาแบบดั้งเดิมเพื่อหาอาหารและการดำรงชีวิต พวกเขาเรียนรู้ที่จะปรับร่างกายให้เหมาะกับวิธีการจับปลาตั้งแต่ยังเล็ก นักดำน้ำชาวบาเจาที่มีประสบการณ์สามารถดำน้ำได้ลึกถึง 20 เมตรภายในเวลาหนึ่งอึดใจ การศึกษาหลายชิ้นระบุว่าในสภาพใต้น้ำ สายตาของเด็กชาวบาเจามีความคมชัดมากกว่าเด็กที่อาศัยบนบกทั่วไป

ชาวบาเจามีวิถีปฏิบัติที่ประมงบนฐานความเชื่อเรื่องวิญญาณที่สิงสถิตอยู่ในสภาพแวดล้อมรอบตัว และความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเล พวกเขาวิงวอน*มโบมาดิเลา (Mbo Madilau)* วิญญาณบรรพบุรุษในทะเลที่สิงสู่ตามโขดหิน แนวปะการัง กระแสน้ำ คลื่น (Clifton & Majors, 2012 : 720) เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการจับปลา ความสัมพันธ์กับวิญญาณบรรพบุรุษแห่งทะเลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางทะเลและการเดินเรือ ชาวบาเจาอาศัยการดูช้างขึ้นช้างแรมของพระจันทร์ที่สัมพันธ์กับแบบแผนการเคลื่อนย้ายของปลา ในการหาทำเลจับปลา (Clifton & Majors, 2012 : 719)

ความสัมพันธ์ที่ชาวซามา/บาเจาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีกับระบบนิเวศทางทะเลต่างๆ นั้นไม่เพียงแต่กำหนดวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันของพวกเขาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงวิถีปฏิบัติทางศาสนาด้วย วิถีชีวิตในท้องทะเลของพวกเขาหมายความว่าพวกเขาเป็นชนกลุ่มแรกๆ ที่ได้พบกับพ่อค้าชาวจีนและอาหารับในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวซามา/บาเจานับถือศาสนาอิสลามที่รวมเข้ากับความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณบรรพบุรุษที่สิงสู่อยู่ในมหาสมุทรและช่วยบันดาลให้พวกเขาจับปลาได้ ชาวซามา/บาเจาถือว่าการได้รู้จักกับศาสนาอิสลามมาแต่เนิ่นๆ และการยึดถือปฏิบัติในปัจจุบันของพวกเขาคือหัวใจสำคัญของการเป็นคนบาเจา

ด้วยการมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรในบริเวณสามเหลี่ยมปะการัง ชาวบาเจาจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศในพื้นที่ 6 ล้านตารางกิโลเมตร ที่มีปะการังร้อยละ 76 ของจำนวนชนิดที่มีอยู่ทั่วโลก และมีปลาที่อาศัยอยู่ในแนวปะการังร้อยละ 37 ของจำนวนชนิดที่มีอยู่ทั่วโลก สามเหลี่ยมปะการังมีระบบนิเวศแนวปะการัง ป่าโกงกาง และหญ้าทะเล การประมงเกินขีดจำกัดขนาดใหญ่ ภาวะโลกร้อน และการปฏิบัติอื่นๆ ที่ทำลายสภาพแวดล้อมได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศอย่างกว้างขวาง และภัยคุกคามต่อสิ่งมีชีวิตจำนวนมากในสามเหลี่ยมปะการัง การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมเหล่านี้นำไปสู่การลดลงของจำนวนสายพันธุ์ปลาที่ชาวบาเจาพึ่งพาในการดำรงชีวิต

เอกสารอ้างอิง :

- Andaya, Barbara and Leonard Andaya. (2015). **A History of Early Modern South-East Asia**. Honolulu : University of Hawai'i Press.
- Clifton, Julian & Chris Majors. (2012). **Culture, Conservation, and Conflict : Perspectives on Marine Protection Among the Bajau of South-East Asia**. Society & Natural Resources : An International Journal, 25 : 7, 716 - 725.
<http://dx.doi.org/10.1080/08941920.2011.618487>.
- Ricklefs, M.C. (2008). **A History of Modern Indonesia since c. 1200**. Fourth Edition, New Work : Palgrave Macmillan.

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>กรณีศึกษาจากสื่อ : รู้จักมุมมองแบบต่างๆ (15 นาที)</p> <p>ทางเลือก 1 : สำหรับห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ฉายวีดิทัศน์</p> <p>ให้นักเรียนดูสื่อการเรียนรู้ 1 - สารคดี “ผู้คนแห่งสามเหลี่ยมปะการัง” จนถึงนาทีที่ 9:00 ผู้นำกระบวนการแจกแบบแนวทางในการจัดบันทึก (แบบฝึกหัด 1) ให้นักเรียนก่อนชมคลิปวีดิทัศน์ แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนจัดบันทึกมุมมองและคำบอกเล่าที่พวกเขาได้ยินได้เห็นในวีดิทัศน์</p> <p>ทางเลือก 2 : สำหรับห้องเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์ฉายวีดิทัศน์</p> <p>ผู้นำกระบวนการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละ 3 - 5 คน แจกแบบฝึกหัด 1 - แนวทางในการจัดบันทึก และสื่อการเรียนรู้ 2 - กรณีศึกษาขนาดสั้นเกี่ยวกับ “รอสตอม, ปัก โคเบา (Rostom, Pak Kobau)” จากรายงานผู้คนไร้ตัวตน (Invisible People Report)</p> <p>ให้นักเรียนอ่านสื่อการเรียนรู้ 2 และจัดบันทึก และแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปและแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับมุมมองของปักโคเบา เรื่องวิถีปฏิบัติในการประมงของชาวบาเจา และคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการอธิบายเกี่ยวกับการประมงในวากาโตบี (Wakatobi) อินโดนีเซีย</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 1 • สื่อการเรียนรู้ 1 - สารคดี : ผู้คนแห่งสามเหลี่ยมปะการัง วีดิทัศน์ ผู้คนแห่งสามเหลี่ยมปะการัง (สำหรับห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ฉายวีดิทัศน์) • สื่อการเรียนรู้ 2 กรณีศึกษาขนาดสั้นเกี่ยวกับ “รอสตอม, ปักโคเบา (Rostom, Pak Kobau)” จากรายงานผู้คนไร้ตัวตน (สำหรับห้องเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์ฉายวีดิทัศน์) 	<p>วีดิทัศน์และข้อความ จะช่วยให้บริบทเกี่ยวกับชีวิตของชาวบาเจาร่วมสมัย และเริ่มแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักกับมุมมองของฝ่ายต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางทะเล ในบริเวณสามเหลี่ยมปะการังในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p>
พัฒนา บทเรียน	<p>1. เปรียบเทียบแผนที่ (10 นาที)</p> <p>1.1 แจกสื่อการเรียนรู้ 3, 4 และ 5 ที่แสดงดินแดนของชาวบาเจาบริเวณสามเหลี่ยมปะการัง และแผนที่ทรัพยากรแสดงระบบนิเวศต่างๆ ในบริเวณสามเหลี่ยมปะการัง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 3 - บริเวณที่อยู่อาศัยของชนเผ่าทะเล เร่ร่อน 	<ul style="list-style-type: none"> • นักเรียนจะได้มีความคุ้นเคยกับบริเวณสามเหลี่ยมปะการังและประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนจะได้ฝึกทักษะการอ่านแผนที่และรับรู้ถึงความหลากหลายของ

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>1.2 ให้ทั้งชั้นเรียนช่วยกันระบุพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่บริเวณอยู่อาศัยของชาวบาเจาซ้อนทับกับระบบนิเวศต่างๆ ของสามเหลี่ยมปะการัง และให้นักเรียนระบุชื่อมหาสมุทรที่บริเวณที่อยู่อาศัยของชาวบาเจา/ชาวประมงเร่ร่อนครอบครัวไปถึง และบริเวณนั้นมีประเทศอะไรบ้าง</p> <p>2. กิจกรรมนำเสนอมุมมอง (20 นาที)</p> <p>2.1 วางป้ายตรงมุมห้องสองมุม ป้ายแรกเขียนว่า “ชาวบาเจา” ป้ายที่สองเขียนว่า “คนที่อาศัยบนบก”</p> <p>2.2 ผู้นำกระบวนการแบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม และให้ไปรวมกันตรงมุมห้องตามมุมมองที่กลุ่มตนจะนำเสนอ หลังจากปรึกษากันในกลุ่มเกี่ยวกับการเลือกมุมมองแล้ว คนในกลุ่มหนึ่งหรือสองคนจะนำเสนอต่อทั้งชั้นว่าฝ่ายที่กลุ่มของตนเลือกนำเสนอ นั้นมีมุมมองอย่างไรในเรื่องการประมงผิดกฎหมาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 4 - พื้นที่สามเหลี่ยมปะการัง • สื่อการเรียนรู้ 5 - แผนที่ทรัพยากรในระบบนิเวศบริเวณสามเหลี่ยมปะการัง 	<p>สภาพแวดล้อมในบริเวณที่ชาวบาเจาอาศัยอยู่</p> <ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมนำเสนอมุมมอง จะช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาและนำเสนอมุมมองต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ในบริเวณสามเหลี่ยมปะการัง และทำให้พวกเขาได้คิดพิจารณาว่าอัตลักษณ์และปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรมกำหนดปฏิสัมพันธ์ของผู้คนกับสภาพแวดล้อมของตนอย่างไร
สรุปบทเรียน	<p>ครูตั้งคำถามต่อไปนี้กับนักเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนเห็นด้วยกับมุมมองที่ตนนำเสนอหรือไม่ 2. หลังจากได้ฟังความเห็นจากทุกกลุ่มแล้ว นักเรียนจะเลือกยืนข้างมุมมองอื่นหรือไม่ 3. หลังจากรับฟังมุมมองทั้งสามมุมมองแล้ว นักเรียนเห็นว่ามุมมองใดที่ถูกต้องหรือไม่ ถูกต้องกว่ามุมมองอื่นหรือไม่ <p>จากการแลกเปลี่ยนนี้ อาจให้นักเรียนเขียนบันทึกเสนอทางแก้ปัญหาที่อาจเป็นไปได้เพื่อแก้ไขสถานการณ์สำหรับชาวบาเจาและบ้านในมหาสมุทรของพวกเขาให้ดีขึ้น</p>		<p>กิจกรรมนำเสนอมุมมอง ควรแสดงให้เห็นว่านักเรียนได้เข้าใจประเด็นที่ซับซ้อนของชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชนเผ่าทะเลต่างๆ ที่ต้องพึ่งพามหาสมุทร</p> <p>ตลอดจนการที่นโยบายของประเทศและประเด็นการอนุรักษ์ถูกกำหนดโดยมุมมองที่แตกต่างกัน</p>

หน่วยที่ 1 ผู้คนและพื้นที่

แผนการเรียนรู้ที่ 6 พื้นที่ชายฝั่งสามเหลี่ยมปะการัง : ซามา/บาจา

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - สารคดี : ผู้คนแห่งสามเหลี่ยมปะการัง

<https://www.youtube.com/watch?v=lwizKx4PCsQ>

© James Morgan

ลิขสิทธิ์ของวีดิทัศน์เป็นของเจมส์ มอร์แกน และวีดิทัศน์นี้อินุญาตให้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในขอบเขตโครงการประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น

สื่อการเรียนรู้ 2 - กรณีศึกษาขนาดสั้นเกี่ยวกับ “รอสตอม, ปัก โคเบา (Rostom, Pak Kobau)” จากรายงานผู้คนไร้ตัวตน

รอสตอม, “ปัก โคเบา” (Rostom, “Pak Kobau”)

ชาวบาจา (Bajau) อาศัยอยู่ในที่ใดก็ตามที่พวกเขาสามารถหาเลี้ยงชีพจากทะเลได้อย่างมีความสุข สำหรับชาวประมงชาวบาจาไม่ใช่เรื่องผิดปกติอะไรที่จะจากที่หนึ่งไปทำงานในอีกที่หนึ่งเป็นเวลาหลายๆ ปี ฉันทเกิดที่โมลา (Mola) ซึ่งเป็นชุมชนบาจาบนเกาะวันฉวันฉิ (Wanci Wanci) เมื่อฉันทอายุได้สี่หรือห้าขวบ พ่อแม่ของฉันทย้ายพร้อมกับครอบครัวอื่นๆ ไปยังเกาะคาเลดูปา (Kaledupa) ซึ่งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์วาตาโกบี (Wakatobi) เช่นกัน เมื่อฉันทอายุสิบห้า หลังจากจบมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว ฉันทออกจากบ้านเพื่อไปทำงานบนเรือประมงในมาเลเซีย ในภาษาบาจา เราเรียกว่า *ซากาย (sakai)* นั่นหมายถึง การไปจากที่ที่เคยอยู่เป็นเวลากว่าหนึ่งปีโดยไม่มีแผนแน่นอนที่จะกลับมา

ฉันเดินทางไปกาลิมันตัน และจากนั้นก็ข้ามพรมแดนไปมาเลเซียด้วยตัวเองโดยไม่มีเอกสารใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีแม้กระทั่งบัตรประจำตัวประชาชนอินโดนีเซีย ไม่ว่าจะไปที่ไหน ฉันอาศัยพักตามบ้านพี่น้องในหมู่บ้านบาจาบนชายฝั่ง ตั้งแต่ติมอร์ไปจนถึงพม่า คุณจะพบหมู่บ้านบาจาตลอด เราใช้ภาษาเดียวกันถึงจะมีสำเนียงแตกต่างกันไปตามพื้นที่ก็ตาม ในหมู่บ้านเหล่านี้ฉันพบหลายครัวเรือนที่มีความเกี่ยวข้องกับครอบครัวของฉันที่โมลา

ที่ตาบรากาน (Tabrakan) กาลิมันตัน ลูกพี่ลูกน้องต่างๆ คนหนึ่งช่วยหางานให้ฉันทำบนเรือในมาเลเซีย เจ้าของเรือเป็นคนมาเลเซียเชื้อสายจีน แต่กับตันเป็นบาจาจากฟิลิปปินส์ มีบาจาอินโดนีเซียทำงานเป็นลูกเรืออีกสองสามคน และมีคนอินโดนีเซียจากมาคัสซาร์ (Makassar) อีกคนสองคน แต่ไม่มีคนมาเลเซีย คนมาเลเซียจะไม่มีทางทำงานหนักอย่างที่เราทำเพื่อค่าแรงแบบที่เราได้รับ เราได้รับค่าจ้างเดือนละ 300 ริงกิต ในอินโดนีเซีย บนเรือแบบพื้นบ้านดั้งเดิมลูกเรือมักจะใช้วิธีแบ่งปลาที่จับได้ โดยเจ้าของเรือได้ไปสองส่วน เจ้าของเครื่องมือประมงอย่างอื่นได้ไปหนึ่งส่วน และลูกเรือได้คนละหนึ่งส่วน ในมาเลเซีย เราได้แต่ค่าจ้างที่กำหนดไว้แล้ว แต่ก็ยังคงมากกว่าที่ฉันจะสามารถหาได้ในอินโดนีเซียมาก

ฉันถูกตำรวจน้ำของมาเลเซียจับสามครั้งในช่วงสี่ปีที่อยู่ที่นี่ พวกเขาไม่ได้ปฏิบัติไม่ดีต่อฉัน เพียงแต่ขังฉันไว้ในห้องขังแล้วก็ส่งฉันกลับมาที่ตาบรากาน ทุกครั้งฉันก็แค่เดินข้ามพรมแดนกลับไปในวันเดียวกันนั่นเอง หลังจากกลับไปครั้งที่สาม กับตันที่เป็นชาวบาจาฟิลิปปินส์บอกว่าเขากำลังจะกลับไปฟิลิปปินส์ และขอให้ฉันไปด้วย

ในมาเลเซีย เราใช้อวนจับปลาและปฏิบัติค่อนข้างอยู่ในกรอบกฎหมาย ในฟิลิปปินส์ฉันทำงานบนเรือที่ทำประมงอย่างผิดกฎหมาย เราจับปลาโดยใช้ระเบิดและไซยาไนด์เป็นส่วนใหญ่ตามแนวปะการังที่ปลาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ไม่ปฏิเสธเลยว่านี่เป็นวิธีการที่ส่งผลทำลายล้าง โดยเฉพาะการระเบิด ด้วยระเบิดขนาดเชิงหนึ่งลูก คุณสามารถฆ่าหรือสยบปลาทุกตัวได้ภายในรัศมีห้าสิบบเมตร แต่เมื่อคุณระเบิดแนวปะการังในที่หนึ่งไปแล้ว คุณก็จะแทบไม่เจอปลาในที่นั้นอีกเลยเป็นเวลาหลายปี กระทั่งห้าปีต่อมา คุณก็ยังคงมองเห็นความเสียหายที่เกิดกับแนวปะการัง

ทุกที่ที่ฉันไปเป็นเหมือนกันหมด ปลามีน้อยกว่าที่เคยมี ชาวบาจาู้ดีกว่าใครว่าปลากำลังจะหมดเนื่องจากเราพึ่งพาอาศัยปลาเพื่อความอยู่รอด เป็นเหมือนกันหมดในน่านน้ำของอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย คนบนบกมักพูดว่าชาวบาจาไม่ใส่ใจสภาพแวดล้อม เพราะไม่รู้สึกผูกพันกับที่ใดที่หนึ่ง พวกเขาพูดว่าเมื่อเราทำลายที่หนึ่งไปแล้ว เราก็แค่ย้ายไปที่ใหม่และก็ทำอย่างเดิมอีก พวกเขาบอกว่าพวกเขามองหาแต่ผลประโยชน์ที่ง่ายและเร็ว พวกเขาถึงใช้วิธีการจับปลาที่ส่งผลทำลายล้างไล่

ฉันไม่เห็นด้วยนะ ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะจับปลาด้วยการใช้ระเบิดและไซยาไนด์ เมื่อคุณประกอบระเบิดและขนไปบนเรือ มีความเสี่ยงที่จะเกิดการระเบิดอยู่ตลอดเวลา เมื่อคุณจุดชนวน ก็มีความเสี่ยงว่าจะระเบิดก่อนเวลาอันควร ในการเก็บปลา คุณต้องดำน้ำลงไปโดยไม่มีอุปกรณ์พิเศษใดๆ จนกว่าจะรู้สึกว่ายอดกำลังจะระเบิด คนงานประมงอาจหมดสติและเสียชีวิตในน้ำได้ เนื่องจากทนกลั้นหายใจไม่ไหว การระเบิดปลาไม่ใช่เรื่องง่าย ฉันว่าบางครั้งชาวบาเจาใช้วิธีการอย่างที่ทำเพราะพวกเขาไม่สามารถแข่งขันกับธุรกิจประมงใหญ่ๆ ที่มีอุปกรณ์ราคาแพงได้ ด้วยเหตุที่ปลากำลังหมดไป ชาวประมงจำนวนมากจึงรู้สึกว่าวิธีการแบบนั้นคือหนทางเดียวที่พวกเขาสามารถหาเงินพอเลี้ยงครอบครัวได้

106 ผู้คนไร่ตัวตน

เมื่อกลับมาที่ศาลาเลดูปา ฉันก็ได้มาเกี่ยวข้องกับ FORKANI (Forum Kahedupa Toudani), ซึ่งเป็นองค์กรรณรงค์สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมที่มีฐานอยู่ที่ชุมชน ผู้คนที่กำลังล้มชนบเดิมที่เคยกำกับความสัมพันธ์ระหว่างคนบนบก ชาวบาเจา และสภาพแวดล้อมที่เรามีร่วมกัน เมื่อก่อนเวลาชาวบาเจาสร้างหมู่บ้านในทะเล พวกเขาไม่ได้มาโดยไม่ได้รับอนุญาต พวกเขาขออนุญาตจากเจ้าของที่ดิน พวกเขาได้รับอนุญาต เนื่องจากทั้งสองชุมชนจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างคนทั้งสองกลุ่ม และปลาที่เราจับได้จะถูกแบ่งไว้ส่วนหนึ่งสำหรับ

เจ้าของที่ดิน เมื่อก่อนเคยมีสภาพท้องถิ่นที่คอยตัดสินใจว่าปลากำลังจะหมดในพื้นที่ใด โดยทุกคนตกลงที่จะไม่ไปพื้นที่นั้นอีกจนกว่าปลาจะกลับมา สำหรับ FORKANI เราไม่ได้บอกว่าเราต้องหวนกลับไปใช้แบบแผนปฏิบัติเดิมๆ ทั้งหมด เรากำลังบอกว่าเราควรบันทึกและรวบรวมวิถีปฏิบัติเหล่านั้นเพื่อชุมชนจะได้พิจารณาและตัดสินใจได้ว่าอะไรที่ยังคงเหมาะสมสอดคล้องอยู่ ฉันเข้าร่วม FORKANI เพราะเห็นว่าแทบไม่มีใครจากชุมชนบาเจามาเข้าร่วมเลย อาจจะมีอีกแค่สามหรือสี่คน มันจะไม่เกิดผลหากว่ามีแต่คนบนบกเท่านั้นที่เข้าร่วม บางทีฉันอาจจะผิดแยกไปจากชาวบาเจาอื่นๆ อยู่บ้าง ชาวบาเจาส่วนใหญ่ไม่ค่อยกล้าข้องเกี่ยวกับคนบนบก เมื่อฉันยังเด็ก ฉันจะขึ้นบกก็ต่อเมื่อไปกับเพื่อนบาเจาเป็นกลุ่มสักสามสี่คนเท่านั้น ฉันรู้สึกอึดอัดเวลาเกี่ยวข้องกับคนบนบก มีหลายคนที่ยังคงรู้สึกเช่นนั้นอยู่ ไม่ได้มีความขัดแย้งหรือความรู้สึกเป็นปรปักษ์กัน แต่ชุมชนทั้งสองไม่ได้กลมกลืนกัน เราจำเป็นต้องทำให้ทั้งสองชุมชนเข้าใจกันมากขึ้น ฉันรู้สึกว่าตัวเองน่าจะมืบทบาทได้เพราะว่าฉันสามารถพูดคุยกับชาวบาเจาด้วยภาษาของเราเอง ชาวบาเจาน่าจะอยากรับฟังคนจากชุมชนตัวเองมากกว่าคนจากภายนอก

ขณะที่ชาวบาเจามักจะถูกกล่าวโทษว่าเป็นต้นเหตุสร้างความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม พวกเขาก็ได้ว่าพื้นที่ที่พวกเขาเคยหาปลามักจะถูกปนเปื้อนอย่างหนักจากการทำเหมืองและการตัดไม้

ฉันว่าหนทางที่ดีที่สุดที่จะได้รับความร่วมมือจากชาวบาเจาก็คือ...

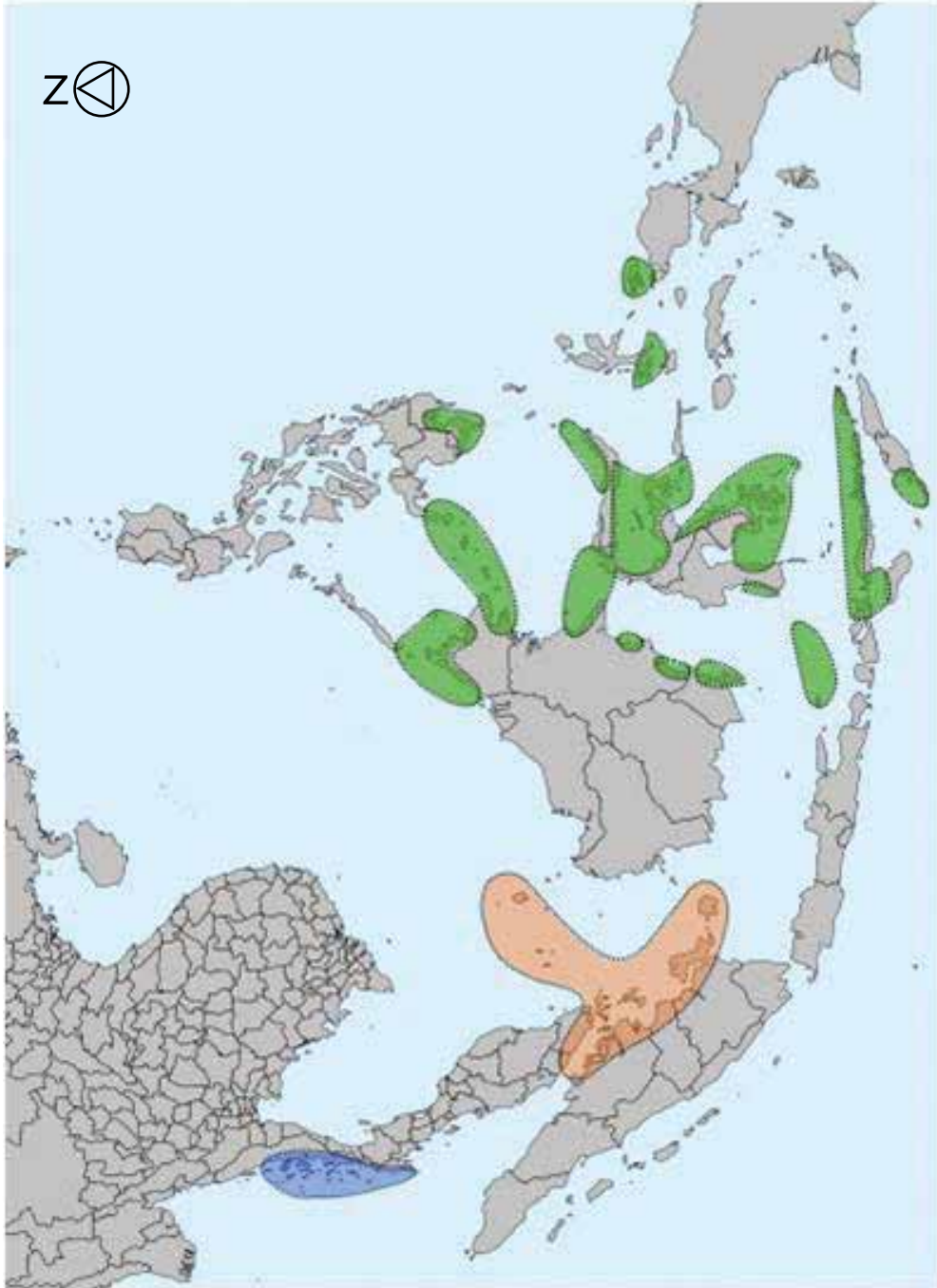
ผู้คนไร่ตัวตน 107

...การหาหนทางที่เราสามารถใช้ทักษะของเราได้อย่างไม่ส่งผลทำลาย หากชาวบาเจามีช่องทางเข้าถึงเงินทุน เราก็จะสามารถตั้งสหกรณ์เพื่อซื้อเรือและเครื่องมือทันสมัย รัฐบาลพยายามตรวจตราน่านน้ำเพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย แต่ว่ามีเรือไม่กี่ลำและเครื่องมือจำกัด รัฐบาลสามารถร่วมงานกับชาวบาเจา โดยให้พวกเขาทำหน้าที่ตรวจตราน่านน้ำเอง ชาวบาเจาอยู่ในทะเลมาทั้งชีวิต เรารู้อะไรดีกว่าใคร เรามีชื่อเสียงที่ไม่มีใครเคยมีการบันทึกไว้ เรารู้ได้ทันทีเวลาจะมีอะไรผิดปกติไป ไม่ใช่ชาวบาเจาทุกคนที่เกี่ยวข้องในการทำผิดกฎหมาย และคนที่ไม่ได้ทำผิดกฎหมายก็รังเกียจคนที่ทำผิดกฎหมาย หากรัฐบาลจัดหาเครื่องมือธรรมดาๆ ให้กลุ่มลาดตระเวนชาวบาเจาอย่างโทรศัพท์มือถือและวิทยุ เราก็สามารถแจ้งเกี่ยวกับการทำผิดกฎหมายได้ เราสามารถจับตาและควบคุมชุมชนของเราเองได้ ชาวบาเจาจะไม่มีวันกลายเป็นชาวนา แต่ถ้ารัฐบาลช่วยให้เราสามารถใช้ทักษะทางทะเลของเราให้เป็นประโยชน์ เราก็จะสามารถมีส่วนช่วยเหลือประเทศชาติได้ รัฐบาลควรมองเราเป็นทรัพย์สินมีค่า ไม่ใช่พวกสร้างปัญหา

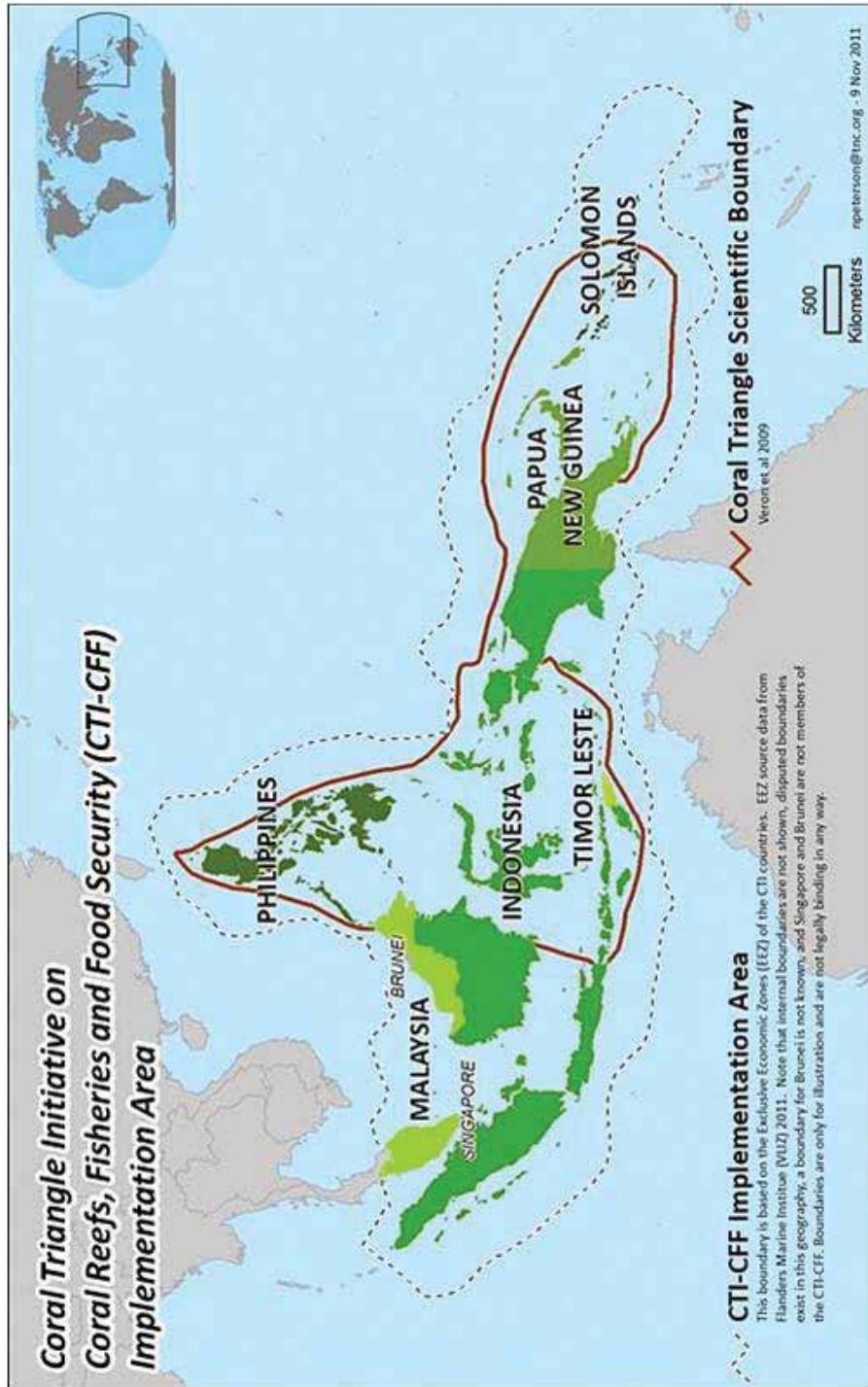
สื่อการเรียนรู้ 3 - บริเวณที่อยู่อาศัยของชนเผ่าทะเลเร่ร่อน

การกระจายตัวของคนกลุ่มต่างๆ ที่ถูกเรียกว่า “ชนเผ่าทะเลเร่ร่อน” หรือ “ยิปซีทะเล” :
สีฟ้า : มอแกน, สัม : โอรัง ลากูท, เขียว : ซามา/บาจา

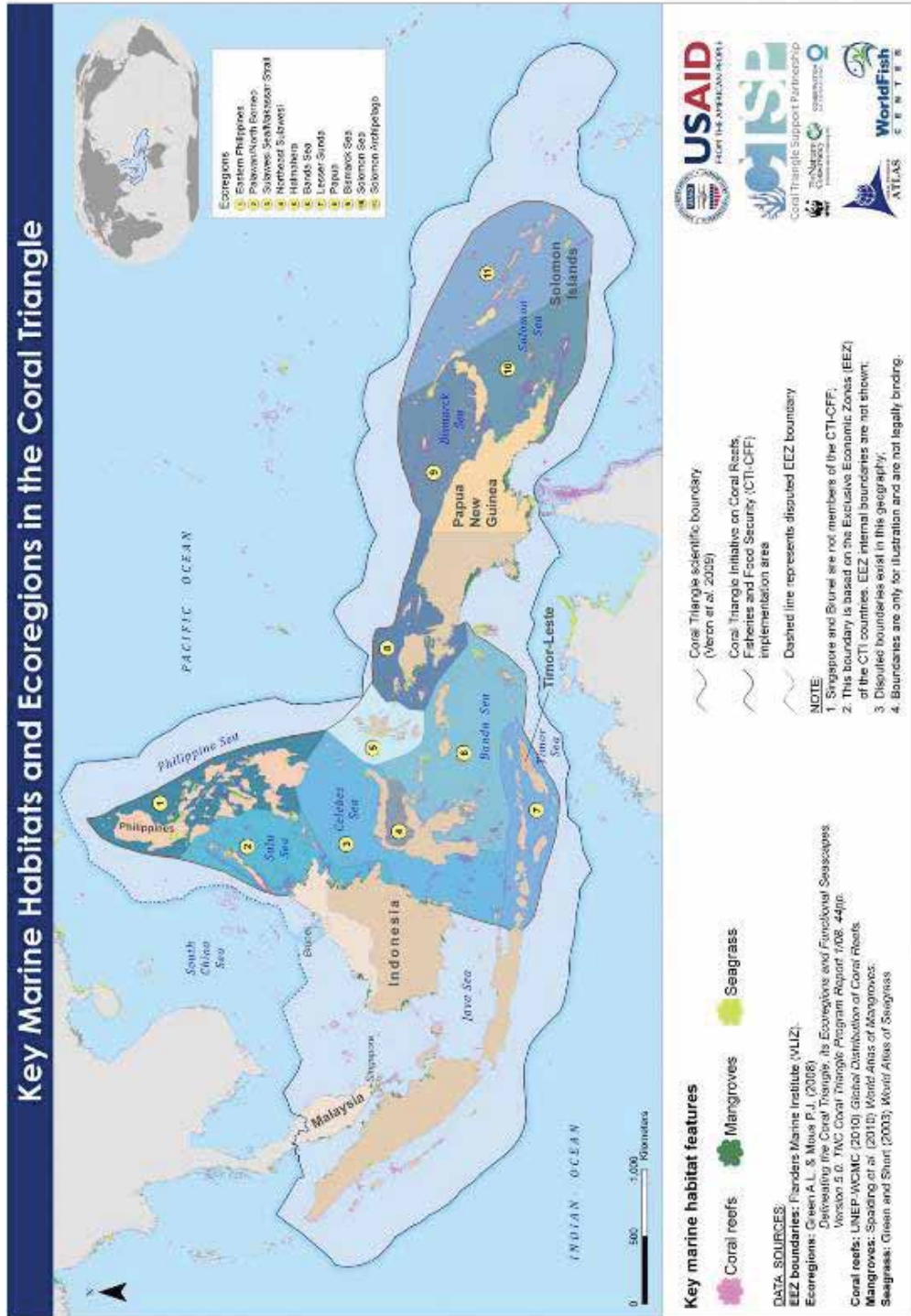
(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sea_Nomads_distribution_map.jpg)

สื่อการเรียนรู้ 4 - พื้นที่สามเหลี่ยมปะการัง

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:CT_Boundaries_Map_2011_Nov_9_Final_0.jpg)

สื่อการเรียนรู้ 5 - แผนที่ทรัพยากรในระบบนิเวศบริเวณสามเหลี่ยมปะการัง

(ที่มา : Coral Triangle Atlas, <http://ctatlas.reefbase.org>)

แบบฝึกหัด 1

แนวทางการจัดบันทึกสำหรับสารคดี “ผู้คนแห่งสามเหลี่ยมปะการัง” และ “รอสตอม, ปัก โคเบา (Rostom, Pak Kobau)”

พิจารณาคำถามต่อไปนี้ระหว่างชมสารคดีหรืออ่านบทความ

1. ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการใช้ระเบิดและไซยาไนด์ในการจับปลาคืออะไร
2. ทำไมชาวบาเจาจึงใช้วิธีการเหล่านี้ในการจับปลา
3. ชาวบาเจากังวลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเรื่องอะไรบ้าง
4. อะไรที่เป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้ชาวบาเจารู้สึกว่าตัวเองเป็นคนบาเจา
5. ความแตกต่างระหว่างชาวบาเจาและคนบนบกมีอะไรบ้าง
6. ชาวบาเจากับคนบนบกคิดเกี่ยวกับมหาสมุทรแตกต่างกันอย่างไร
7. ความขัดแย้งระหว่างคนบนบกกับชาวบาเจามีอะไรบ้าง

ชาวบาเจา	“คนบนบก” (เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่อุทยาน กลุ่มคนที่ไม่ใช่บาเจา)

เอกสารอ้างอิง :

- Gusni Saat. (2003). **The identity and social mobility of Sama-Bajau**. SARI : Jurnal Alam Dan Tamadun Melayu, 21. pp. 3 - 11.
- Nimmo, Harry Arlo. (2001). **Magosaha : An Ethnography of the Tawi-Tawi Sama Dilaut**. Quezon City : Ateneo de Manila University Press.
- Kortschak, Irfan. (2010). **Invisible People : Poverty and Empowerment in Indonesia**. Mandiri : Godown Lontar.
- State of the Coral Triangle : Indonesia, Asian Development Bank. (2014) **Manila : Philippines**.
<http://coraltriangleinitiative.org/sites/default/files/resources/SCTR-IN.pdf>
- Micheal Feener and Terenjit Sevea. (2009). **Islamic Connections : Muslim Societies in South and South-East Asi** eds. Singapore : Institute of South-East Asian Studies Publishing.

หน่วยที่

2

ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

ผู้เรียนได้ศึกษาลักษณะร่วมกันทางการเมืองและการค้าในสมัยโบราณ
ที่เป็นพลวัตและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งในระดับภูมิภาคและส่วนอื่นๆ ของโลก
มิได้จำกัดอยู่เฉพาะขอบเขตรัฐชาติแบบปัจจุบัน

แผนการเรียนรู้ที่ 1

นักประวัติศาสตร์ทำงานอย่างไร

แผนการเรียนรู้ที่ 2

คนยุคสำริดในเอเชีย
มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร

แผนการเรียนรู้ที่ 3

ระบอบอำนาจโบราณ
มีการจัดโครงสร้างอย่างไร

แผนการเรียนรู้ที่ 4

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง
กับผู้อยู่ใต้ปกครองในสมัยโบราณ
เป็นอย่างไร

แผนการเรียนรู้ที่ 5

ระบอบอำนาจสมัยโบราณ
มีขนาดใหญ่โตเพียงใด

แผนการเรียนรู้ที่ 6

วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกัน
อย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
สมัยโบราณ

เกริ่นนำ

ในกรณีที่สืบสาวได้ ประวัติศาสตร์ของรัฐ-ชาติต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มักจะสืบย้อนกลับไปได้ถึงอาณาจักรโบราณ ที่ว่ากันว่าเป็นยุคทองก่อนการรุกเข้ามาของนักล่าอาณานิคมต่างชาติ ผู้ปกครองที่มีชื่อเสียงและเหตุการณ์สำคัญ อย่างเช่น สงครามและการยึดดินแดนต่างๆ เป็นจุดเน้นในการศึกษาอดีตเช่นนี้ อาณาจักรยุคแรกๆ ที่มีคำอธิบายว่ามีอารยธรรม มักจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการรับศาสนาฮินดูและพุทธ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของความภาคภูมิใจของชาติ หรือในบางกรณีประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคไม่สามารถอ้างการสืบทอดโดยตรงจากอาณาจักรโบราณใดได้ ประเทศของนักเรียนอาจอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งดังกล่าว นักเรียนเคยนึกสงสัยบ้างหรือไม่ว่า เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราสามารถทำการเชื่อมโยงโดยตรงถึงอาณาจักรโบราณได้หรือไม่ เราจะทำความเข้าใจอดีตของประเทศอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสามารถอ้างว่าพัฒนาหรือสืบเนื่องจากอาณาจักรโบราณได้หรือไม่ อย่างไร มีแนวทางที่จะศึกษาอาณาจักรโบราณในลักษณะที่จะทำให้เราเข้าใจเกี่ยวกับภูมิภาคนี้โดยรวมได้ดีขึ้นหรือไม่ โดยไม่จำเป็นว่าประเทศนั้นๆ จะใช้ชื่ออ้างการสืบทอดโดยตรงจากอาณาจักรโบราณเหล่านั้น

หน่วยเรื่อง **ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ** นี้ ใช้แนวทางที่แตกต่างออกไปในการศึกษาอาณาจักรยุคแรกๆ ซึ่งเราเรียกด้วยคำที่ธรรมดาทั่วไปว่า **ระบอบอำนาจโบราณ** หมายความรวมทั้งอาณาจักรโบราณที่รู้จักกันดี ตลอดจนศูนย์กลางอำนาจอื่นๆ ที่เรารู้จักกันน้อยกว่า ซึ่งมีอยู่ทั่วภูมิภาค จุดเน้นอยู่ที่องค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้บรรดาระบอบอำนาจโบราณเหล่านี้มีอยู่เหมือนหรือคล้ายกัน จุดร่วมเหล่านี้ข้ามพ้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมของระบอบอำนาจโบราณ ตลอดจนความแตกต่างที่ชัดเจนในเรื่องภาษา ศิลปะ และสถาปัตยกรรม ที่เราเห็นในหมู่คนเชื้อชาติต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน และในสถานที่ทางประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑสถานในภูมิภาค แผนการเรียนรู้ในหน่วยนี้จะบอกเล่าประวัติศาสตร์ของภูมิภาคที่มีพลวัตภายในของตนเอง แต่ก็แน่นอนว่าไม่ได้แยกขาดจากส่วนอื่นๆ ของโลก มีหลักฐานว่าคนรุ่นแรกๆ ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้มีการติดต่อสัมพันธ์กันและกับโลกภายนอกภูมิภาค และหลักฐานยังบ่งบอกด้วยว่าคนเหล่านี้ที่มีทัศนคติเปิดรับโลกภายนอก และดัดแปลงอิทธิพลต่างๆ เหล่านั้นให้เหมาะสมกับความต้องการของตน และสภาพการณ์เฉพาะ มุมมองเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคโบราณนี้อาศัยข้อมูลตามแบบแผนที่ที่นักประวัติศาสตร์ใช้กัน ตลอดจนข้อมูลที่ไม่ใช่แบบแผนของประวัติศาสตร์โดยตรง เช่น ข้อมูลที่ใช้ในมานุษยวิทยา โบราณคดี และประวัติศาสตร์ศิลปะ

เนื้อหาโดยรวม

บทเรียนในหน่วยนี้เน้นไปที่จุดคล้ายคลึงกันระหว่างอาณาจักรต่างๆ กับวัฒนธรรมที่หลากหลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคต้น นักวิชาการจำนวนมากได้ให้ความสนใจมานานแล้วว่าอะไรที่ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีลักษณะเฉพาะตัว แนวทางที่ใช้คือ การสำรวจหาลักษณะร่วม มากกว่าที่จะหาความแตกต่างในประวัติศาสตร์ของภูมิภาค และยังอาศัยแหล่งข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือจากเอกสารทางประวัติศาสตร์เป็นหนทางในการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ยุคแรกๆ ของภูมิภาคนี้ เนื้อหาในหลายบทที่นำเสนอในที่นี้คือ ผลที่ได้จากแนวทางการศึกษาอดีตดังกล่าว

เนื่องจากว่า เมื่อสำรวจประวัติศาสตร์ในฐานะเรื่องราวของกษัตริย์และเหตุการณ์ต่างๆ จะพบว่ามีลักษณะร่วมไม่ชัดเจนนัก นักวิชาการจึงได้หันไปให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมต่างๆ ของระบอบอำนาจโบราณเหล่านี้แทน และในการทำเช่นนั้นก็สามารถมองเห็นจุดร่วมต่างๆ ทั้งทั้งภูมิภาคแนวทางนี้ใช้เอกสารทางประวัติศาสตร์ผสมผสานกับข้อมูลทางโบราณคดี มานุษยวิทยา และประวัติศาสตร์ศิลปะ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความคล้ายคลึงต่างๆ ในประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของคนในยุคแรกๆ ของภูมิภาคนี้ ควรกล่าวเน้นว่าการศึกษาอดีตนี้อาศัยไม่เพียงแต่ข้อมูลเชิง “ภาววิสัย” เท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยการตีความหลักฐานชนิดต่างๆ (ที่จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับหลักฐานประเภทอื่น) อีกด้วย การเชื่อมโยงดังกล่าวนี้จำเป็นต้องอาศัยกรอบการตีความที่มีความเป็นไปได้

ข้อมูลบางประการที่เกิดจากการศึกษาระบอบอำนาจโบราณที่ประกอบเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของบทเรียนชุดนี้ เช่น

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองตามที่สะท้อนในเอกสารทางประวัติศาสตร์

ข. ลักษณะของระบอบอำนาจโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นแบบมณฑล (*แมนดาลา-mandala*) ที่อำนาจของผู้ปกครองมีความเข้มข้นมากที่สุดตรงจุดศูนย์กลาง และลดลงมาเรื่อยๆ เมื่อเคลื่อนออกห่างจากศูนย์กลาง

ค. การรับและดัดแปลงศาสนาฮินดูและพุทธตั้งที่สะท้อนให้เห็นในบางวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมของภูมิภาค

ง. หลักฐานทางโบราณคดีของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคต้นที่แสดงถึงความเป็นภูมิภาคที่คึกคักกระทั่งก่อนการรับศาสนาฮินดูและพุทธ

จ. ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคต้นที่สะท้อนในศิลปะและสถาปัตยกรรม และเอกสารทางประวัติศาสตร์

แผนการเรียนรู้ที่ 1 นักประวัติศาสตร์ทำงานอย่างไร

แผนจัดการเรียนรู้นี้แนะนำวิธีการศึกษาและแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการทำความเข้าใจอดีต เมื่อจบบทเรียน นักเรียนควรจะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ด้วยการใช้กระบวนการสืบหาข้อมูลแบบปลายเปิด และเข้าใจความคลุมเครือทางประวัติศาสตร์

แผนการเรียนรู้ที่ 2 คนยุคสำริดในเอเชียมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร

แผนจัดการเรียนรู้นี้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างคนจีน อินเดีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคสำริด เมื่อจบบทเรียน นักเรียนควรจะเข้าใจแบบแผนการค้าในยุคสำริด และเริ่มเข้าใจความรู้สึกของคนในประวัติศาสตร์ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งของมีค่าที่ตนเองให้ความสำคัญกับพิธีปฏิบัติทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความตายกับของคนในสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 ระบอบอำนาจโบราณมีการจัดโครงสร้างอย่างไร

แผนจัดการเรียนรู้แนะนำแนวคิดเรื่องมณฑล (Mandala) ที่เป็นแบบแผนและการจัดโครงสร้างของระบอบอำนาจในสมัยโบราณโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-playing) เมื่อจบบทเรียน นักเรียนควรจะสามารถอธิบายค่านิยมของระบอบอำนาจแบบมณฑลได้ และเข้าใจมุมมองของผู้คนจากส่วนต่างๆ ของระบบลำดับชั้นในสังคมยุคโบราณ (ผู้ปกครอง ชุนนาง ชาวบ้าน ทหาร ฯลฯ)

แผนการเรียนรู้ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองในสมัยโบราณเป็นอย่างไร

แผนจัดการเรียนรู้แนะนำความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองในระบอบอำนาจโบราณ เมื่อจบบทเรียน นักเรียนควรจะสามารถเข้าใจมุมมองต่างๆ ในประวัติศาสตร์ได้ โดยการจินตนาการตนเองในฐานะของทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง และพัฒนาทัศนคติเชิงวิพากษ์ต่อประวัติศาสตร์ที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้สนใจศึกษาเพิ่มเติม

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ระบอบอำนาจสมัยโบราณมีขนาดใหญ่โตเพียงใด

แผนจัดการเรียนรู้นี้สำรวจศิลปะและสถาปัตยกรรมของคนโบราณในนครรัฐพยู (Pyu) ด้วยการเปรียบเทียบหลักฐาน เมื่อจบบทเรียน นักเรียนควรจะสามารถพิจารณาหลักฐานของทฤษฎีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่ประชันกันสองทฤษฎี และตัดสินใจได้ว่าทฤษฎีใดที่ตนเห็นว่าน่าเชื่อถือมากกว่า นอกจากนี้ นักเรียนจะได้มีความเคารพต่อคนในประเทศเพื่อนบ้านด้วยการพิจารณาจุดร่วมต่างๆ

แผนการเรียนรู้ที่ 6 วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกันอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ

แผนจัดการเรียนรู้นี้อธิบายการแพร่กระจายของวรรณกรรมเรื่องรามเกียรติ์ไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแนะนำแนวคิดเรื่องการแพร่ของวัฒนธรรม เมื่อจบบทเรียน นักเรียนควรมีความเคารพและเข้าใจการเชื่อมโยงและถ่ายเทของวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วทั้งเอเชีย และตระหนักว่าประวัติศาสตร์ส่งผลต่อชีวิตของตนในปัจจุบันอย่างไร

หลักการและเหตุผล

- เพื่อเสนอประวัติศาสตร์ร่วมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านทางการศึกษาระบบอำนาจโบราณในภูมิภาค การจัดโครงสร้างและการแสดงออกทางวัฒนธรรมของระบบอำนาจเหล่านั้น
- เพื่อเน้นพลวัต “ภายใน” ของภูมิภาค กระทั่งในช่วงเวลาที่เรียกกันว่ายุคสมัยของการรับอิทธิพลจากอินเดีย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบหน่วยนี้ นักเรียนควรสามารถ

1. บรรยายงานที่ซับซ้อนในการศึกษาและตีความอดีตได้
2. ระบุลักษณะร่วมของระบบอำนาจโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. อภิปรายเกี่ยวกับการรับศาสนาฮินดูและพุทธของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยโบราณได้

เนื้อหาของหน่วย

หน่วยนี้ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 6 แผน โดยแต่ละแผนจะมีสื่อการเรียน ความรู้สำหรับครู และแบบฝึกหัด แผนการเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

- แผนการเรียนรู้ที่ 1 นักประวัติศาสตร์ทำงานอย่างไร
- แผนการเรียนรู้ที่ 2 คนยุคสำริดในเอเชียมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร
- แผนการเรียนรู้ที่ 3 ระบบอำนาจโบราณมีการจัดโครงสร้างอย่างไร
- แผนการเรียนรู้ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองในสมัยโบราณเป็นอย่างไร

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ระบบอำนาจสมัยโบราณมีขนาดใหญ่โตเพียงใด

แผนการเรียนรู้ที่ 6 วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกันอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 1 นักประวัติศาสตร์ทำงานอย่างไร

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : นักประวัติศาสตร์ทำงานอย่างไร
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 คาบ/1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 45 - 50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียน
- ความรู้พื้นฐาน : นักเรียนควรมีความรู้พื้นฐานจากการทำแบบฝึกหัด 1 - สำหรับอ่านก่อนเรียน ให้นักเรียนทำการบ้านก่อนกิจกรรมที่ระบุข้างล่างนี้ หรือในชั่วโมงเรียนก่อนหน้านี

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. บรรยายเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่นักประวัติศาสตร์ใช้	1. ทดวิเคราะห์แหล่งข้อมูลต่างๆ ด้วยการใช้กระบวนการสืบหาข้อมูลแบบปลายเปิด	1. รู้จักเปิดกว้างต่อมุมมองต่างๆ
2. อธิบายคำถามแบบที่นักประวัติศาสตร์ถาม	2. ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	2. แสดงถึงความเข้าใจความไม่แน่นอนทางประวัติศาสตร์

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>ถามคำถามของนักประวัติศาสตร์ (5 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> ให้นักเรียนดูสื่อการเรียนรู้ 1 และแจกภาพ หากจำเป็น ตั้งคำถามกับนักเรียนตามแบบฝึกหัด 2 - การเป็นนักประวัติศาสตร์ และให้นักเรียนอย่างน้อยสองคนตอบคำถามเพื่อเขียนลงบนกระดาน <p>หากนักเรียนลังเลที่จะคาดเดาคำตอบของคำถามเหล่านี้ ยกตัวอย่างคำตอบให้พวกเขา เช่น “ครุคิดว่าคนในสมัยโบราณสร้างอันนี้ เพราะครูไม่เคยเห็นมีใครใช้ การเขียนแบบนี้ในปัจจุบัน” เน้นว่านักเรียนสามารถเดาคำตอบอย่างไรก็ได้ และกระตุ้นให้พวกเขาอธิบายว่าทำไมจึงเดาเช่นนั้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> แบบฝึกหัด 2 - การเป็นนักประวัติศาสตร์ สื่อการเรียนรู้ 1 - ศิลาคาริก เตลากาบาตู (Telaga Batu) จากปาเลมบัง สุมาตรา อินโดนีเซีย 	<p>กิจกรรมกระตุ้นความสนใจนี้จะดึงความสนใจของนักเรียนและกระตุ้นให้พวกเขาตอบคำถามของนักประวัติศาสตร์</p>
พัฒนา บทเรียน	<ol style="list-style-type: none"> บรรยายสั้นๆ แบบมีการโต้ตอบ บรรยายตามความรู้สำหรับครู 1 - บรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ ทำงานเป็นกลุ่ม (15 นาที) <ol style="list-style-type: none"> แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มสำหรับแต่ละกลุ่ม ครูอาจมอบหมายหน้าที่หรือให้นักเรียนแบ่งหน้าที่กันเอง คือเป็นคนดำเนินการพูดคุยแลกเปลี่ยน คนจดบันทึกคำตอบของกลุ่ม คนรายงานหน้าชั้นเรียน และคนคุมเวลาที่คอยกำกับการทำงานให้เสร็จสิ้น แจกสื่อการเรียนรู้อันใดอันหนึ่งให้กับแต่ละกลุ่ม (สื่อการเรียนรู้ 2, 3 และ 4) โดยจะมีสองกลุ่มวิเคราะห์สื่อชิ้นเดียวกัน 	<ul style="list-style-type: none"> ความรู้สำหรับครู 1 - บรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ สื่อการเรียนรู้ 2 - การถือสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งศรีวิชัย สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพสงครามกรุงลังกาจากวัดพระแก้ว สื่อการเรียนรู้ 4 - ข้อตกลงจากจดหมายเหตุมลายู แบบฝึกหัด 2 - การเป็นนักประวัติศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบจะทำให้นักเรียนได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการทำงานกลุ่ม การทำงานกลุ่มจะทำให้นักเรียนได้หาคิวเคราะห์แหล่งข้อมูลต่างๆ ด้วยการใช้กระบวนการสืบหาข้อมูลแบบปลายเปิด

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2.3 ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามในแบบฝึกหัด 2 เป็นเวลา 10 นาที อธิบายว่าไม่เป็นไรหากนักเรียนจะไม่เข้าใจทุกคำหรือภาพในสื่อ นักเรียนไม่จำเป็นต้องแน่ใจกับคำตอบของตน และให้พยายามคาดเดาให้ดีที่สุด ครูอาจไปตามกลุ่มต่างๆ เพื่อคอยช่วยเหลือเวลานักเรียนติดขัดได้</p> <p>2.4 ให้ทุกกลุ่มรายงานคำตอบหน้าชั้นเรียน ถามกลุ่มที่วิเคราะห์สื่อขึ้นเดียวกันว่าคำตอบของพวกเขาคล้ายหรือแตกต่างจากคำตอบของอีกกลุ่มอย่างไร</p>		
สรุปบทเรียน	<p>1. สรุปการบรรยายสั้น (5 นาที) ครูบรรยายตามความรู้สำหรับครู 2 - สรุปการบรรยายสั้น</p> <p>2. คิดทบทวน (10 นาที) ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 3 - แบบทดสอบเมื่อสิ้นสุดบทเรียน “สิ่งที่นักประวัติศาสตร์เชื่อ” ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนถึงสิ่งที่ทำให้พวกเขาได้ค้นพบหรือเรียนรู้ใหม่กับเพื่อนในชั้นเรียน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้สำหรับครู 2 - สรุปการบรรยายสั้น • แบบฝึกหัด 3 - แบบทดสอบเมื่อสิ้นสุดบทเรียน “สิ่งที่นักประวัติศาสตร์เชื่อ” 	<ul style="list-style-type: none"> • การสรุปการบรรยายสั้น จะทำให้นักเรียนได้รวบรวมความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา • การใช้แบบทดสอบเมื่อสิ้นสุดบทเรียน “สิ่งที่นักประวัติศาสตร์เชื่อ” นี้จะทำให้ครูรู้ว่านักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

การประเมิน

ครูสามารถประเมินว่านักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ด้วยการพิจารณาคำตอบของพวกเขาในแบบฝึกหัด “คำถามของนักประวัติศาสตร์” สังเกตขณะทำงานกลุ่ม และพิจารณาคำตอบในแบบฝึกหัด 2 - การเป็นนักประวัติศาสตร์ และแบบฝึกหัด 3 - แบบทดสอบเมื่อสิ้นสุดบทเรียน “สิ่งที่นักประวัติศาสตร์เชื่อ” หากครูต้องการทดสอบความรู้นักเรียน ก็ให้พวกเขาอธิบายคำจำกัดความของ “ทฤษฎี” “แหล่งข้อมูล” และ “หลักฐาน” ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่นักประวัติศาสตร์เชื่อเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ 1 - 4

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 1 นักประวัติศาสตร์ทำงานอย่างไร

ความรู้สำหรับครู สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด

ความรู้สำหรับครู 1 - บรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ

- ภาพนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของ “ข้อมูล” ที่นักประวัติศาสตร์สามารถใช้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์
- นักประวัติศาสตร์เป็นเหมือนนักสืบ คือ มองหาเบาะแสหรือหลักฐานเพื่อค้นหาว่าเกิดอะไรขึ้นในอดีต
- มีข้อมูลหลายประเภทที่นักประวัติศาสตร์สามารถใช้ได้ นอกจากภาพถ่าย งานศิลปะและสถาปัตยกรรมอย่างภาพนี้ มีแหล่งข้อมูลอะไรอื่นอีกบ้างที่นักเรียนนึกออก *กระตุ้นคำตอบ* จากนักเรียน *และเขียนความคิดของพวกเขาลงบนกระดาน ยกตัวอย่างเช่น ศิลาจารึก คำจารึกบนไม้ไผ่ ใบลาน หรือกระดาษ พงศาวดารเกี่ยวกับอาณาจักร จดหมายและบันทึกที่เขียนโดยคนธรรมดา ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า บทความหนังสือพิมพ์ เอกสารของรัฐบาล*
- นักประวัติศาสตร์ใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อสร้างทฤษฎี หรือการคาดเดาอย่างมีข้อมูลเกี่ยวกับอดีต
- งานของนักประวัติศาสตร์จะยากเป็นพิเศษ เมื่อศึกษายุคสมัยโบราณอย่างที่เรา กำลังจะทำ ในบทเรียนต่อไปนี้ ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น *กระตุ้นคำตอบ* จากนักเรียน *และเขียนความคิดของพวกเขาลงบนกระดาน ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลจำนวนมากสูญหายหรือถูกทำลายไปตามกาลเวลา ไม่มีใครที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันจะสามารถจดจำสมัยโบราณได้ และเรื่องราวที่ผู้คนถ่ายทอดกันมาหลายชั่วคนอาจเชื่อถือไม่ได้ คนส่วนใหญ่ในสมัยโบราณไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถบันทึกประสบการณ์ของตนได้*
- วันนี้ นักเรียนจะได้เป็นนักสืบ แต่จะได้งานที่ทำทายมาก คือ จะต้องใช้ข้อมูลต่างๆ เพื่อพยายามปะติดปะต่อว่าในอดีตเคยเกิดอะไรขึ้น และเมื่อนานมาแล้วชีวิตของผู้คนเป็นอย่างไร หรือพูดอีกอย่างได้ว่า นักเรียนจะได้เรียนรู้การเป็นนักประวัติศาสตร์

ความรู้สำหรับครู 2 - สรุปการบรรยายสั้น

- นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ แตกต่างกัน นักประวัติศาสตร์ก็มักจะมีความคิดเห็นต่างกัน เช่นเดียวกัน
- นักประวัติศาสตร์ถกเถียงกันในประเด็นต่างๆ และพยายามหาหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนหรือแก้ไขทฤษฎีของตน
- การตีความของนักประวัติศาสตร์จะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อพบข้อมูลใหม่และได้ความคิดใหม่
- ดังนั้น ครูจึงอยากเล่าให้นักเรียนรู้ว่ามีนักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่ออย่างไรเกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนได้พิจารณาไปวันนี้

สื่อการเรียนรู้ 1 - ศิลจารึก เตลากา บาดู (Telaga Batu) จากปาเลมบัง สุมาตรา อินโดนีเซีย

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Telaga_Batu_inscription.JPG)

สื่อการเรียนรู้ 2 - การถือสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งศรีวิชัย

ข้อความส่วนหนึ่งของศิลาจารึก เตลากา บาตุ (Telaga Batu) ซึ่งเป็นการถือสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งศรีวิชัย :

“พวกเจ้าทั้งหลาย โอรสแห่งกษัตริย์ เสนาบดี ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ผู้บัญชาการ เจ้า ชุนนาง อุปราช ผู้พิพากษา... มูร์ดดากา (murddhaka) หัวหน้าคนงาน ผู้คุมคนงาน สามัญชน ผู้เชี่ยวชาญอาวุธ เสนาบดี ทหาร คนงานก่อสร้าง การ์มมา (karmma) ... เสมียน สถาปนิก นายเรือ พ่อค้า กัปตัน ข้าราชการบริวาร ข้าทาสของกษัตริย์ ผู้คนทั้งปวง จะต้องตาย ด้วยมนต์คาถาแห่งคำถวายสัตย์ปฏิญาณ หากพวกเจ้าไม่จงรักภักดีต่อข้า”

สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพสงครามกรุงลงกาจากวัดพระแก้ว

(ที่มา : © Thaths, Creative Commons, <https://www.flickr.com/photos/34816987@N00/1392410389>)

สื่อการเรียนรู้ 4 - ข้อตกลงจากจดหมายเหตุมลายู

“ดีมาก ข้าเห็นชอบกับข้อตกลงนี้ โดยที่ทั้งสองถือสัตย์ปฏิญาณว่าผู้ใดที่นอกกลุ่มออกทางไปจากข้อตกลงนี้แล้ว ก็ขอให้บ้านของมันผู้นั้นถูกพลิกคว่ำไปโดยพระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงพละานุภาพ ให้หลังคาตกลงมาอยู่ที่พื้นดินและเสาเรือนพลิกกลับทิศ และพระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงกำชับผู้ปกครองมลายูในการปฏิบัติต่อข้าไพร่ที่ไม่ว่าจะกระทำความผิดร้ายแรงเพียงใดก็ไม่ให้มีการจับมัดหรือแขวนคอ หรือลบลูกด้วยถ้อยคำที่ชั่วร้าย [ถูกประจานต่อสาธารณชน] หากผู้ปกครองทำให้ไพร่แม้แต่คนเดียวได้รู้สึกอับอาย ก็จะเป็นสัญญาว่าอาณาจักรนั้นจะถูกทำลายโดยพระผู้เป็นเจ้าของ เจ้า เช่นกัน พระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงรับสั่งต่อไพร่ชาวมลายูว่าต้องไม่มีวันคิดคดทรยศต่อผู้ปกครอง ต่อให้ผู้ปกครองประพฤติชั่วร้ายหรือไม่เป็นธรรมต่อพวกเขาก็ตาม”

แบบฝึกหัด 1

สำหรับอ่านก่อนเรียน

ประวัติศาสตร์คือเรื่องราวของอดีตที่เขียนขึ้นในปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์บอกเล่าประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งข้อมูลจากอดีต นักประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณใช้ข้อมูลหลายประเภท เช่น

- ก. ศิลจารึก
- ข. คำจารึกบนไม้ไผ่และใบลาน
- ค. คำบรรยายเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณที่เขียนโดยคนต่างชาติ
- ง. ข้อความที่เขียนขึ้นมาในสมัยหลังที่กล่าวถึงเรื่องราวในสมัยก่อนหน้านั้น

อาจมีข้อมูลประเภทอื่นอีก แต่อาจสูญสลายตามกาลเวลาไปแล้ว

1. นักประวัติศาสตร์มักอาศัยคำบอกเล่าเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของชาวจีน เอเชียใต้ เอเชียตะวันตก หรือยุโรป ยกตัวอย่างเช่น นักประวัติศาสตร์ต้องการรู้มากขึ้นเกี่ยวกับอาณาจักรศรีวิชัยที่เคยมีอยู่ในบริเวณที่เป็นอินโดนีเซียทุกวันนี้ระหว่างศตวรรษที่ 7 ถึง 12 ชาวจีนและอาหรับไปเยือนศรีวิชัย และบันทึกประสบการณ์ของตนเองไว้ คนต่างชาติอื่นๆ บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับศรีวิชัยที่ผู้คนจดบันทึกไว้ ข้อมูลเหล่านี้ถูกเขียนขึ้นจากมุมมองของคนต่างชาติ ดังนั้น จึงอาจไม่ได้แสดงให้เห็นว่าชาวศรีวิชัยคิดเกี่ยวกับตัวเองอย่างนั้น หรือเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงก็ได้
2. ศิลจารึกโบราณของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มักจะเล่าเรื่องราวความสำเร็จของกษัตริย์และบุคคลสำคัญ กษัตริย์ต่างๆ ต้องการให้คุณงามความดีของตนได้รับการบันทึกและจดจำไปเป็นเวลานาน จึงโปรดให้มีการจารึกไว้บนหิน
3. บางครั้งคนสมัยโบราณเริ่มบันทึกข้อความหรือเล่าเรื่องราวต่างๆ และถ่ายทอดสืบต่อกันมายังคนรุ่นหลัง ตัวอย่างคือ ฮมานนาน ยะซาวิน (Hmannan Yazawin - พงศาวดารพระราชวังแก้ว) ที่เล่าเรื่องราวของกษัตริย์โบราณของเมียนมา นักประวัติศาสตร์ของราชสำนักเขียนพงศาวดารนี้เสร็จในศตวรรษที่ 19 แต่เล่าเรื่องย้อนไปถึงศตวรรษที่ 1 ฮมานนาน ยะซาวิน ถูกเขียนขึ้นจากการรวบรวมเรื่องราวและข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีมาก่อนหน้า
4. คนในสมัยโบราณบันทึกข้อความลงบนไม้ไผ่หรือใบลาน เนื่องจากกระดาษเป็นสิ่งหายาก ยกตัวอย่างเช่น คัมภีร์จำนวนมากของศาสนาพุทธถูกเขียนลงบนใบลานซึ่งชำรุดและสูญหายได้ง่าย

แบบฝึกหัด

จับคู่คำบรรยาย 1 - 4 กับประเภทแหล่งข้อมูล ก-ง

ก. ____

ข. ____

ค. ____

ง. ____

แบบฝึกหัด 2

การเป็นนักประวัติศาสตร์

แต่ละกลุ่มช่วยกันเดาคำตอบต่อคำถามต่อไปนี้

1. ข้อมูลนี้คืออะไร
2. ใครเป็นคนเขียนหรือสร้างข้อมูลนี้ขึ้นมา
3. พวกเขาเขียนหรือสร้างข้อมูลนี้ขึ้นมาเมื่อใด
4. เหตุใดพวกเขาจึงเขียนหรือสร้างข้อมูลนี้ขึ้นมา
5. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จากการพิจารณาข้อมูลนี้
6. นักเรียนมีคำถามอะไรบ้างเกี่ยวกับข้อมูลนี้

แบบฝึกหัด 3

แบบทดสอบเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ “สิ่งที่นักประวัติศาสตร์เชื่อ”

อ่านข้อมูลข้างล่าง ชัดเส้นใต้ประเด็นที่คล้ายกับสิ่งที่นักเรียนได้คาดเดาไว้ และวงกลมประเด็นที่ต่างจากที่คาดเดา

สื่อการเรียนรู้ 2 - การถือสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งศรีวิชัย : นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าคำจารึกนี้ถูกเขียนขึ้นในศตวรรษที่ 7 ด้วยภาษาที่เรียกว่า มลายูเก่า ศิลาจารึกนี้ถูกพบในปาเลมบัง อินโดนีเซีย ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาณาจักรศรีวิชัยโบราณ นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าข้อความนี้เป็นส่วนหนึ่งของคำถวายสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งศรีวิชัย กษัตริย์ต้องการให้ข้าของพระองค์ปฏิญาณที่จะทำทุกอย่างตามที่พระองค์ต้องการ

สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพสงครามกรุงลงกาจากวัดพระแก้ว: ภาพนี้เป็นส่วนหนึ่งของจิตรกรรมฝาผนังที่วาดขึ้นเมื่อปลายศตวรรษที่ 19 ในสมัยของรัชกาลที่ 1 ของสยาม ภาพนี้เป็นฉากหนึ่งจากเรื่องรามายณะที่เป็นมหากาพย์ฮินดูที่แพร่หลายไปทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัดพระแก้วอยู่ในกรุงเทพฯ ประเทศไทย รามายณะเป็นที่รู้จักกันในไทยว่า รามเกียรติ์ บางที่รัชกาลที่ 1 อาจจะต้องการให้ข้าของพระองค์รำลึกถึงความรุ่งโรจน์ของกษัตริย์ที่ผ่านมาในอดีต ซึ่งเป็นแนวคิดของกษัตริย์หรือผู้ปกครองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นได้

สื่อการเรียนรู้ 4 - ข้อตกลงจากจดหมายเหตุมลายู : นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าเอกสารนี้ทำขึ้นโดยราชสำนักของสุลต่านแห่งมะละกา ในศตวรรษที่ 15 สุลต่านหรือกษัตริย์ปกครองส่วนหนึ่งของมาเลเซียในปัจจุบัน เอกสารนี้แสดงให้เห็นว่ากษัตริย์มีหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนและเช่นเดียวกันในทางกลับกัน สุลต่านอาจสร้างเอกสารนี้ขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความจงรักภักดีในหมู่ประชาชนของตน

อะไรที่ทำให้นักเรียนค้นพบหรือเรียนรู้ใหม่มากที่สุดเกี่ยวกับสิ่งที่นักประวัติศาสตร์เชื่อเกี่ยวกับข้อมูลเหล่านี้ และเพราะอะไร

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 2 คนยุคสำริดในเอเชียมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร

- วิชา :** ประวัติศาสตร์/สังคมศาสตร์
- หัวข้อ :** คนยุคสำริดในเอเชียมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร
- ระดับ :** มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :** 2 คาบ/1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 45 - 50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :** ห้องเรียน
- ความรู้พื้นฐาน :** นักเรียนควรมีความรู้พื้นฐานจากการทำแบบฝึกหัด 1 - สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน ให้นักเรียนทำการบ้านก่อนกิจกรรมที่ระบุข้างล่างนี้ หรือในชั่วโมงเรียนก่อนหน้า

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. รู้จักการฝังสิ่งของร่วมกับศพของคนในยุคสำริด 2. อธิบายได้ว่าวัฒนธรรมจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผสมผสานกันอย่างไรในยุคสำริด	1. ทดวิเคราะห์ภาพวาดทางโบราณคดี 2. ใช้แผนที่เพื่อทำความเข้าใจแบบแผนการค้ายุคสำริด	1. เกิดความเข้าใจผู้คนในประวัติศาสตร์ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งมีค่าและพิธีกรรมทางวัฒนธรรมของตนที่เกี่ยวกับเรื่องความตายกับของคนสมัยโบราณ 2. เข้าใจการอิงอาศัยกันและกันของวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วทั้งเอเชีย

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>วาดสิ่งมีค่าของตนเอง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แจกกระดาษเปล่าและดินสอสี 2. ให้นักเรียน 5 นาที ในการวาดรูปตนเองที่แวดล้อมด้วยสิ่งของที่มีค่าของตน 3. เลือกนักเรียนบางคนให้แสดงภาพวาดของตนต่อเพื่อนร่วมชั้น 4. ถามนักเรียนว่าสิ่งของในภาพนั้นมาจากไหน อาจเป็นได้ว่าสิ่งของเหล่านั้นบางส่วนถูกผลิตขึ้นมาในประเทศของนักเรียน เช่น วัตถุทำด้วยมือที่ตกทอดมาจากปู่ย่าหรือเลื้อกืฬาที่ทีมชาติ บางส่วนมาจากภายนอกประเทศ เช่น ของเล่นที่ผลิตในจีน หนังสือที่พิมพ์ในสหรัฐฯ หรือเสื้อผ้าจากประเทศอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ <p>ดึงความสนใจของนักเรียนมายังการผสมผสานของสิ่งของจากทั่วโลกที่เราเห็นว่ามีความคุณค่า</p>	<ul style="list-style-type: none"> • กระดาษเปล่า • ดินสอสี 	<p>กิจกรรมนี้แนะนำเนื้อหาของบริษัทเรียนโดยให้นักเรียนได้แสดงความสนใจของตนเองออกมาอย่างสร้างสรรค์</p>
พัฒนา บทเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ (10 นาที) ครูบรรยายตามบันทึกดังกล่าว 2. การวิเคราะห์ภาพวาดทางโบราณคดี (15 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 2.1 จับคู่นักเรียน แจกแผนที่ 1 - แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงสถานที่ยุคสำริดและยุคเหล็ก และสื่อการเรียนรู้ 1 2.2 ให้นักเรียนพิจารณาสื่อการเรียนรู้ 1 และระบายสีตามคำสั่ง 2.3 จากนั้นให้นักเรียนทำเครื่องหมายบนแผนที่ 1 แสดงจุดต่างๆ ที่น่าจะเป็นที่มาของสิ่งของต่างๆ และวาดเส้นทางที่ผู้คนน่าจะใช้ในการนำสิ่งของเหล่านั้นเข้ามาในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ • แผนที่ 1 - แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงสถานที่ยุคสำริดและยุคเหล็ก • สื่อการเรียนรู้ 1 - การฝึกศพของชาวบ้านเชียง 	<ul style="list-style-type: none"> • การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบจะให้นักเรียนได้มีข้อมูลที่จำเป็นในการทำ การวิเคราะห์ภาพวาดทางโบราณคดี • การวิเคราะห์ภาพวาดทางโบราณคดีจะให้นักเรียนได้ใช้แผนที่และสื่อเพื่อทำความเข้าใจแบบแผนการค้ายุคสำริด

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
สรุป บทเรียน	<p>1. เดินชมภาพ (5 นาที)</p> <p>ให้นักเรียนแต่ละคนนำภาพของตนไปแปะไว้บนผนังเพื่อให้นักเรียนคนอื่นได้เดินชม ครูอาจให้นักเรียนลงคะแนนว่าภาพของคูไหนที่มีการระบายสีและกำหนดจุดบนแผนที่ได้ดีและถูกต้องมากที่สุด</p> <p>2. คิดทบทวน (5 นาที)</p> <p>ตั้งคำถามกับนักเรียนดังนี้ “ในยุคสำริดคนในเอเชียมีวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน นักเรียนคิดว่าพวกเขาสามารถติดต่อค้าขายกันได้อย่างไร” ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจคิดว่าผู้คนมีแรงจูงใจที่จะต้องร่วมมือกันเพราะต้องการสินค้าที่คนอื่นมี บางทีพวกเขาอาจสื่อสารกันด้วยท่าทาง หรือพ่อค้าบางคนอาจพูดได้หลายภาษา</p>		<ul style="list-style-type: none"> • การเดินชมภาพทำให้นักศึกษาได้แสดงภาพของตนเองและได้เรียนรู้จากกันและกัน • การครุ่นคิดทบทวนทำให้นักเรียนได้รวบรวมความรู้และนำไปใช้กับคำถามใหม่ๆ

การประเมินผล

ครูสามารถประเมินว่านักเรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ด้วยการพิจารณาการตอบคำถามของพวกเขาในช่วงการคิดทบทวน และด้วยการพิจารณาแผนที่และภาพวาดสิ่งของที่ฝังไปกับศพที่นักเรียนแสดงในช่วงการเดินชมภาพ

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 2 คนยุคสำริดในเอเชียมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร

ความรู้สำหรับครู สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด

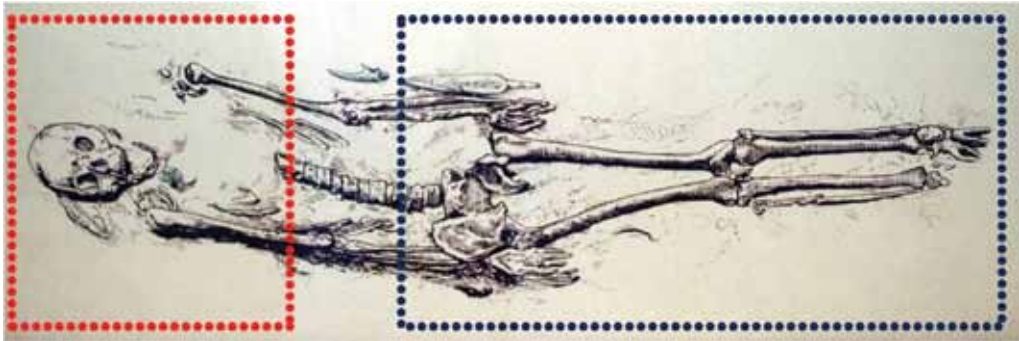
ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ

- เราเก็บสะสมวัตถุสิ่งของที่มีคุณค่าพิเศษสำหรับเรา คนสมัยโบราณก็ทำเช่นเดียวกัน นักเรียนคิดว่าสิ่งของอะไรบ้างที่มีคุณค่าสำหรับคนสมัยโบราณ
กระตุ้นคำตอบจากนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น คนสมัยโบราณอาจให้คุณค่ากับเครื่องประดับที่ทำจากเพชรพลอย อาวุธที่ทำจากโลหะ หรือเครื่องรางของขลัง ฟังสังเกตว่าคนจากวัฒนธรรมที่ต่างกันให้คุณค่ากับวัตถุต่างกัน
- นักโบราณคดีพยายามศึกษาว่าวัตถุใดที่คนสมัยโบราณให้คุณค่าด้วยการสำรวจหลุมฝังศพของพวกเขา “สิ่งของในหลุมศพ” สามารถเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่แสดงถึงการผสมผสานของวัฒนธรรมและการเคลื่อนย้ายของวัตถุสิ่งของในภูมิภาค
- “สิ่งของที่ฝังพร้อมกับศพ” และพิธีกรรมเกี่ยวกับความตายในวัฒนธรรมของนักเรียนคืออะไร ยกตัวอย่างเช่น *การเผาหรือฝังศพที่สวมเครื่องแต่งกายพิเศษ หรือพร้อมด้วยสิ่งของพิเศษในโลงศพ*
- วันนี้ นักเรียนจะได้ศึกษา “สิ่งของที่ฝังพร้อมกับศพ” จากยุคสำริด (ช่วง 1500 ถึง 500 ปีก่อนคริสตกาล) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักประวัติศาสตร์เรียกช่วงเวลานี้ว่ายุคสำริด เนื่องจากผู้คนเริ่มใช้สำริดผลิตวัตถุสิ่งของต่างๆ
- สำริด คือ โลหะผสมระหว่างทองแดงและดีบุก มีความแข็งแรงมากกว่าทองแดงหรือดีบุกเพียงอย่างเดียว และขึ้นรูปง่ายกว่าหิน นักประวัติศาสตร์บางส่วนเชื่อว่าพ่อค้าเงินเป็นคนสอนให้ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รู้จักการทำสำริด แต่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเพียงบางพื้นที่เท่านั้นที่มีทองแดงและดีบุกให้นักเรียนดูแผนที่ 1 นักประวัติศาสตร์สรุปว่าคนจากพื้นที่ต่างๆ ดังกล่าวคงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันเพื่อนำเข้าทองแดงและดีบุกถึงสามารถผลิตสำริดได้
- ในยุคสำริด การเดินทางทำได้ยากกว่าในสมัยปัจจุบัน มีเทือกเขาขวางกั้นระหว่างพื้นที่ต่างๆ แต่ผู้คนสามารถเดินทางด้วยเรือไปตามแม่น้ำ หรือหาเส้นทางการค้าที่หลีกเลี่ยงภูเขาสูงดูเทือกเขาและแม่น้ำในแผนที่ 1

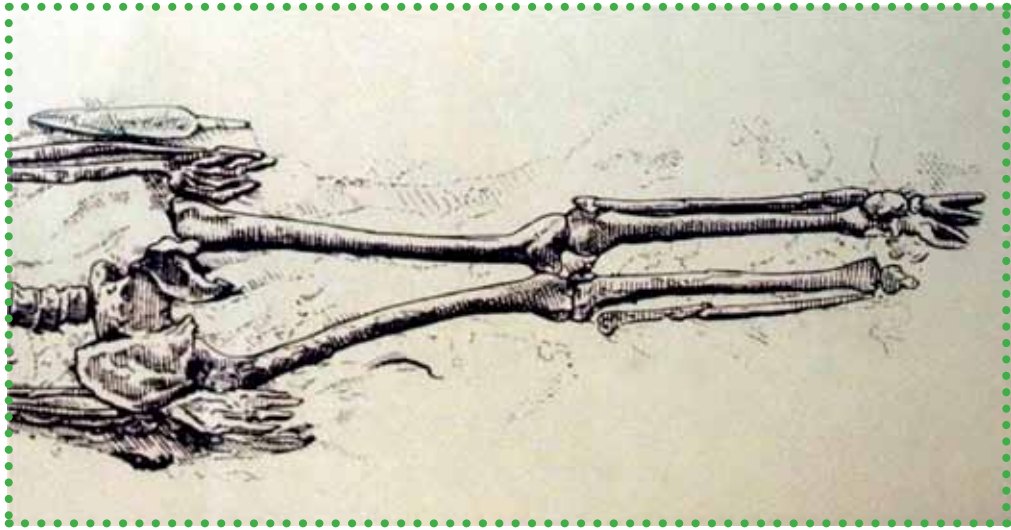
สื่อการเรียนรู้ 1 - การฝังศพของชาวบ้านเชียง

คำสั่งในการระบายสี :

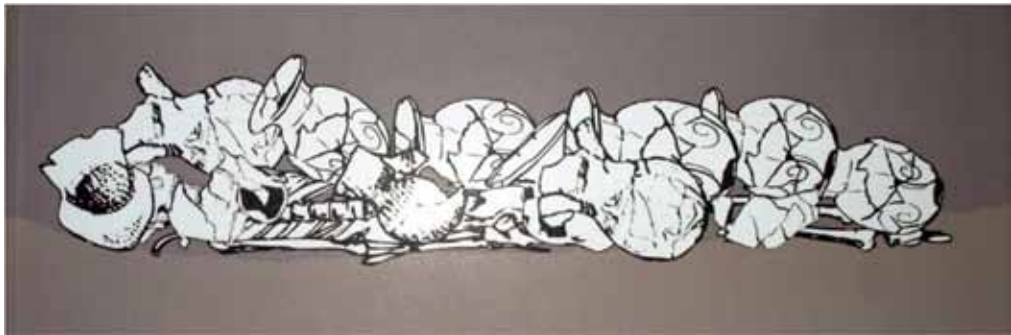
พิจารณาภาพวาดจากหลุมฝังศพข้างล่างนี้ โครงกระดูกถูกพบอยู่พร้อมกับสิ่งของมีค่าต่างๆ พยายามหาและระบายสีสิ่งที่ทำจากโลหะ กระดูกสัตว์ และสิ่งที่ทำจากดินเหนียว ใช้สีต่างกัน สำหรับวัสดุที่ต่างกัน

(ที่มา : พิพิธภัณฑ์บ้านเชียง ประเทศไทย)

(ที่มา : พิพิธภัณฑ์บ้านเชียง ประเทศไทย)

แบบฝึกหัด 1

สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน

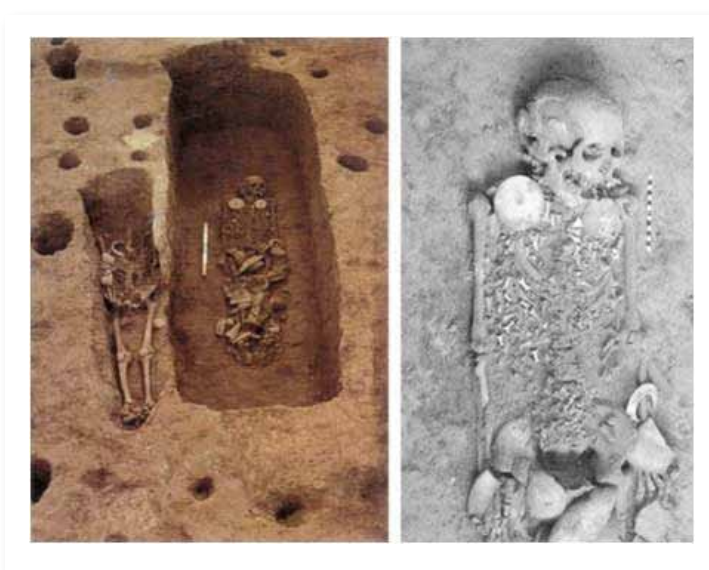
ในระหว่างศตวรรษที่ 1 - 6 มีอาณาจักรเกิดขึ้นหลายแห่งบนแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น

- ก. พยู (Pyu) ในเมียนมา (ราวศตวรรษที่ 1)
- ข. ฟูนันในกัมพูชาและทางใต้ของเวียดนามในปัจจุบัน (ราวศตวรรษที่ 1)
- ค. จามในตอนกลางของเวียดนาม (ราวศตวรรษที่ 2)

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นหมู่เกาะ มีอาณาจักรต่างๆ เช่น

- ก. อาณาจักรหลายแห่งตามชายฝั่งตะวันออกของเกาะสุมาตราและชายฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของคาบสมุทรมลายู ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ อาณาจักรศรีวิชัย (ราวศตวรรษที่ 7)
- ข. อาณาจักรต่างๆ ในตอนกลางของเกาะชวา (ราวศตวรรษที่ 6)

นักโบราณคดีได้ศึกษาอาณาจักรเหล่านี้ นักโบราณคดีคล้ายกับนักประวัติศาสตร์ในแง่ที่ว่าพวกเขาศึกษาชีวิตของผู้คนในอดีต อย่างไรก็ตาม ในขณะที่นักประวัติศาสตร์โดยมากอาศัยข้อความหรือภาพเป็นข้อมูลหลักฐาน นักโบราณคดีใช้วัตถุสิ่งของ ยกตัวอย่างเช่น พวกเขาอาจสำรวจซากปรักหักพังของศาสนสถานโบราณ เศษหม้อไหเก่าแก่ หรือเศษเครื่องประดับที่เคยสวมโดยคนที่ตายไปนานแล้ว

นักโบราณคดีที่ศึกษาอาณาจักรโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เรียนรู้อย่างมากเกี่ยวกับผู้คนที่ย้ายอยู่ในอาณาจักรเหล่านั้น พวกเขาพบว่าอาณาจักรเหล่านี้มีข้อได้เปรียบที่สำคัญคือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่ระหว่างศูนย์กลางอารยธรรมหลักของโลกยุคโบราณสองแห่ง คือ จีนและอินเดีย ตั้งแต่ยุคแรกๆ ผู้คนได้เดินทางไปมาระหว่างภูมิภาคเหล่านี้ แลกเปลี่ยนสินค้า เทคโนโลยี และความคิดกันมาตลอด

ด้วยเหตุนี้ หลักฐานทางโบราณคดีจากอาณาจักรต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคแรกๆ จึงแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของจีนและอินเดีย ยกตัวอย่างเช่น นักโบราณคดีพบสิ่งก่อสร้างที่แสดงสัญลักษณ์พุทธและฮินดู และแผ่นหินที่มีอักษรของอินเดียจารึกอยู่ ในตอนเหนือของเวียดนาม นักโบราณคดีพบอิทธิพลจีนจำนวนมาก และสรุปว่าพื้นที่นี้เคยถูกปกครองโดยคนจีนตั้งแต่ประมาณศตวรรษที่ 2 ก่อนคริสตกาลจนถึงศตวรรษที่ 10 หลังคริสตกาล

กระทั่งก่อนที่อิทธิพลของจีนและอินเดียจะแพร่หลาย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้มีอารยธรรมที่ซับซ้อนที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสำหรับยุคโบราณ ยกตัวอย่างเช่น โคโล (Co Loa) ซึ่งเป็นถิ่นฐานขนาดใหญ่ที่โอบล้อมด้วยกำแพงในทางตอนเหนือของเวียดนามอาจจะถูกสร้างขึ้นในราวศตวรรษที่ 5 หรือ 4 ก่อนคริสตกาล

โคโล (Co Loa) ทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม

(ที่มา <http://www.authenticvietnamtravel.com/2018/05/co-loa-citadel-in-hanoi-vietnam.html>)

เมื่อชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ติดต่อสัมพันธ์กับชาวอินเดียหรือจีน พวกเขาก็มักดัดแปลงองค์ประกอบต่างๆ จากอารยธรรมเหล่านั้นให้เหมาะกับความต้องการของตน ยกตัวอย่างเช่น นักโบราณคดีที่ทำงานที่จันเสนในภาคกลางของไทยพบหรีวที่มีลักษณะคล้ายกับหรีวของอินเดียนักโบราณคดีเชื่อว่าหรีวนี้นี้ถูกทำขึ้นมาในราวศตวรรษที่ 1 ก่อนที่อิทธิพลฮินดูหรือพุทธจะแพร่หลายในบริเวณนี้ ขณะที่วัตถุอื่นที่พบในจุดนี้มีลักษณะแบบท้องถิ่น/ไทย หลักฐานนี้ทำให้นักโบราณคดีเชื่อว่าชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเอาอิทธิพลอินเดียบางส่วน แต่ก็คงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ด้วยเช่นกัน

หรีวข้าง พบที่เมืองโบราณจันเสน จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา https://www.silpa-mag.com/history/article_2361)

แบบฝึกหัด

ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบข้อที่คิดว่าถูกต้องที่สุด

ประเด็นหลักของบทความนี้คือ

- ก. อารยธรรมจีนและอินเดียแทบไม่มีอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณเลย
- ข. อารยธรรมจีนและอินเดียครอบงำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณทั้งหมด
- ค. ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปกครองจีนและอินเดียสมัยโบราณ
- ง. ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเอาอิทธิพลจีนและอินเดียบางส่วน

แผนที่ 1- แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงสถานที่ขุดสำริดและยุคเหล็ก

แผนที่แสดงแหล่งตีbukและทองแดง (ที่ใช้ทำสำริด) และสถานที่ขุดสำริดและยุคเหล็ก เขียนเส้นที่น่าจะเป็นเส้นทางที่ผู้คนอาจใช้เดินทางระหว่างแหล่งโลหะและสถานที่ที่พบสำริดและเหล็กลงบนแผนที่เพื่อแสดงพัฒนาการของการค้าและการติดต่อสัมพันธ์ในยุคสำริด

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:South_east_asia_topographic_map.svg เพิ่มเติมโดยผู้เขียน)

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 ระบอบอำนาจโบราณมีการจัดโครงสร้างอย่างไร

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : ระบอบอำนาจโบราณมีการจัดโครงสร้างอย่างไร
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 คาบ/1 แผนการเรียนรู้
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียน
- ความรู้พื้นฐาน : นักเรียนควรมีความรู้พื้นฐานจากการทำแบบฝึกหัด 1 - สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน และแผนที่ 1 - แผนที่อาณาจักรแบบมณฑลให้นักเรียนอ่านทำการบ้านก่อนกิจกรรมที่ระบุข้างล่างนี้ หรือในชั่วโมงเรียนก่อนหน้า

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. อธิบายค่านิยมและการจัดโครงสร้างของอาณาจักรมณฑล 2. เปรียบเทียบอาณาจักรมณฑลกับประเทศต่างๆในปัจจุบัน	1. ฝึกคาดคะเนคำตอบอย่างมีข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลในประวัติศาสตร์ 2. ร่วมในกิจกรรมบทบาทสมมติ	1. มีความเข้าใจผู้คนในสมัยโบราณ 2. เข้าใจมุมมองของคนสมัยโบราณจากส่วนต่างๆ ของโครงสร้างสังคม (ผู้ปกครอง ชาวบ้าน ทหาร ฯลฯ)

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>คิด จับคู่ แลกเปลี่ยน (5 นาที)</p> <p>1. ให้นักเรียน “คิด จับคู่ แลกเปลี่ยน” เกี่ยวกับคำถามต่อไปนี้ “นักเรียนคิดว่าประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นประเทศเดียวกันกับที่มีอยู่ในสมัยโบราณหรือไม่ เพราะอะไร”</p> <p>2. ในการ “คิด จับคู่ แลกเปลี่ยน” นักเรียนควรใช้เวลาสัก 1 นาทีในการจดบันทึกความคิดของตน 2 นาทีในการจับคู่พูดคุย และ 3 นาทีในการแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนทั้งชั้น</p> <p>3. ในกรณีนี้ นักเรียนอาจบอกว่าประเทศที่มีอยู่ในสมัยโบราณเป็นประเทศเดียวกันกับในปัจจุบัน เพราะวัฒนธรรมของพวกเขามีความเก่าแก่มาก หรือพวกเขาอาจคิดว่าประเทศที่เคยมีอยู่ในอดีตไม่ใช่ประเทศเดียวกับในปัจจุบันเนื่องจากสงครามและผู้ปกครองที่ขึ้นมาใช้อำนาจต่างกัน</p>		กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนพร้อมกระตุ้นความรู้เดิมที่พวกเขามี
พัฒนา บทเรียน	<p>1. การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ (10 นาที)</p> <p>ครูบรรยายตามความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ</p> <p>2. กิจกรรมบทบาทสมมติอาณาจักรมณฑล (15 นาที)</p> <p>2.1 แจกการ์ดที่ตัดจากแบบฝึกหัดการ์ดประกอบการเล่นตามบทบาทสมมติอาณาจักรแบบมณฑล ให้นักเรียนแต่ละคน ให้นักเรียนอ่านการ์ดของตัวเอง ชาวบ้านแต่ละคนจะได้การ์ดข้าวคนละ 3 ใบ ครูอาจจำเป็นต้องทำการ์ดชาวบ้านและการ์ดข้าวมากขึ้นโดยขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนในชั้น ครูอาจแจกป้ายหรือสัญลักษณ์</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ • ความรู้สำหรับครู 2 - กติกาการเล่นบทบาทสมมติอาณาจักรมณฑล • แบบฝึกหัด 2 - การ์ดประกอบการเล่นตามบทบาทสมมติอาณาจักรแบบมณฑล 	<ul style="list-style-type: none"> • การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบนี้จะทำให้นักเรียนได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการเล่นบทบาทสมมติอาณาจักรมณฑล • การเล่นบทบาทสมมติอาณาจักรมณฑลจะเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์เพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้จากการบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบและแบบฝึกหัด 1 สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ที่แบ่งนักเรียนตามบทบาทที่ได้รับ เพื่อจะได้แยกแยะกันถูก เช่น มงกุฎกระดาษสำหรับกษัตริย์ ดาบที่ทำจากกระดาษแข็งสำหรับทหาร ฯลฯ</p> <p>2.2 ให้นักเรียนดูแบบฝึกหัด 3 - ผังโครงสร้างอาณาจักรแบบมณฑล และบอกให้พวกเขาเข้าประจำที่ของตน</p> <p>2.3 อธิบายตามความรู้สำหรับครู 2 - กติกาการเล่นบทบาทสมมติอาณาจักรมณฑล</p> <p>2.4 ให้นักเรียนเล่นเกมไปสัก 15 นาที ครูคอยดูแลช่วยแก้ปัญหาหรือตอบคำถามที่นักเรียนอาจจะมี</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 3 - ผังโครงสร้างอาณาจักรแบบมณฑล 	
สรุป บทเรียน	<p>ครุ่นคิดและทบทวน (15 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รวบรวมเอกสารวัสดุและให้นักเรียนกลับไปยั้งที่นั่งของตัวเอง 2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 4 - การคิดทบทวนเกี่ยวกับอาณาจักรแบบมณฑล 3. นับปริมาณข้าวที่กษัตริย์/ราชินีได้รับ และแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้ข้าวมากที่สุด และแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้ข้าวน้อยที่สุดเช่นกัน เพราะว่าชาวบ้านในอาณาจักรก็จะได้มีข้าวกินมากขึ้น 4. ให้นักเรียนนำเสนอคำตอบของตนในแบบฝึกหัด 4 - การคิดทบทวนเกี่ยวกับอาณาจักรแบบมณฑล และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น 	<p>แบบฝึกหัด 4 - การคิดทบทวนเกี่ยวกับอาณาจักรแบบมณฑล</p>	<p>การคิดทบทวนทำให้นักเรียนได้สังเคราะห์ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ การให้นักเรียนกรอกแผ่นปฏิบัติงานของแต่ละคนก็เป็นการช่วยเปลี่ยนผ่านจากกิจกรรมที่ศึกษามีชีวิตชีวาได้อย่างราบรื่น</p>

การประเมินผล

ครูสามารถใช้คำตอบของนักเรียนจากแบบฝึกหัด 4 - แผ่นคิดทบทวนเรื่องมณฑลเพื่อดูว่านักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนนี้หรือไม่ ครูยังอาจให้นักเรียนร่างภาพอาณาจักรมณฑลที่มีกษัตริย์/ราชินี ทหาร เสนาบดี อำมาตย์ ชาวบ้าน โดยใช้ลูกศรแสดงทิศทางของการจ่ายส่วย การให้ความคุ้มครอง และการลงโทษ

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 ระบอบอำนาจโบราณมีการจัดโครงสร้างอย่างไร

ความรู้สำหรับครู สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด

ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ

- ให้นักเรียนพิจารณาแผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และชี้ให้ดูประเทศของตน อธิบายสั้นๆ ว่าประเทศของเรามีพรมแดนอย่างไรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมาตั้งแต่เมื่อใดและมีมาได้อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น เมียนมาได้เอกราชจากอังกฤษในปี พ.ศ. 2491 และก็มีรูปร่างอย่างที่เราเห็นในแผนที่มาตั้งแต่นั้น
- ตั้งต่อก่อนที่ประเทศจะมีพรมแดนอย่างนั้น คนหลายกลุ่มที่มีวัฒนธรรมและภาษาที่คล้ายกันกับของเราได้อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นมานานแล้ว แต่มีการจัดกลุ่มรวมตัวแตกต่างกันไปจากที่เราเป็นอยู่ในปัจจุบัน
- ประการแรก แดนที่จะเป็นประเทศ ตอนนั้นเป็นเมืองและหมู่บ้าน บางครั้งเมืองและหมู่บ้านเหล่านี้ก็รวมกันเป็นราชอาณาจักร
- ประการที่สอง คนสมัยโบราณไม่ได้กำหนดพรมแดนตายตัวหรือเป็นทางการอย่างที่เรามีในทุกวันนี้ ทำให้ถึงเป็นเช่นนั้น กระตุ้นคำตอบจากนักเรียนที่เน้นถึงการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีและสังคม ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจบอกว่าในสมัยโบราณผู้คนไม่ได้มีเครื่องระบุพิกัด GPS ที่จะรู้ได้ว่าตนเองอยู่ตรงไหนตลอดเวลา พรมแดนอาจเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เนื่องจากสงครามหรือการสังกัดทางการเมือง
- ประการที่สาม คนในสมัยโบราณไม่ได้ระบุตนเองเป็นพลเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่ง พวกเขาอาจมองว่าตนเองเป็นคนเมืองนั้นหรือหมู่บ้านนี้ เป็นคนในสังกัดของเจ้านายสักคน ทำให้ถึงเป็นเช่นนั้น กระตุ้นคำตอบจากนักเรียนที่เน้นถึงการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีและสังคม ยกตัวอย่างเช่น ผู้คนไม่ได้เข้าโรงเรียนที่สอนว่าพวกเขาเป็นพลเมืองของประเทศเดียวกัน
- ประการสุดท้าย ในสมัยโบราณ มีคนอาศัยอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้น้อยกว่าในปัจจุบัน ที่ดินส่วนใหญ่ไม่มีการจับจอง ผู้ปกครองต้องแข่งขันกันเพื่อแย่งชิงความจงรักภักดีของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบข้าง พวกเขาเก็บ “ส่วย” จากชาวบ้านเพื่อใช้ในการปกครอง

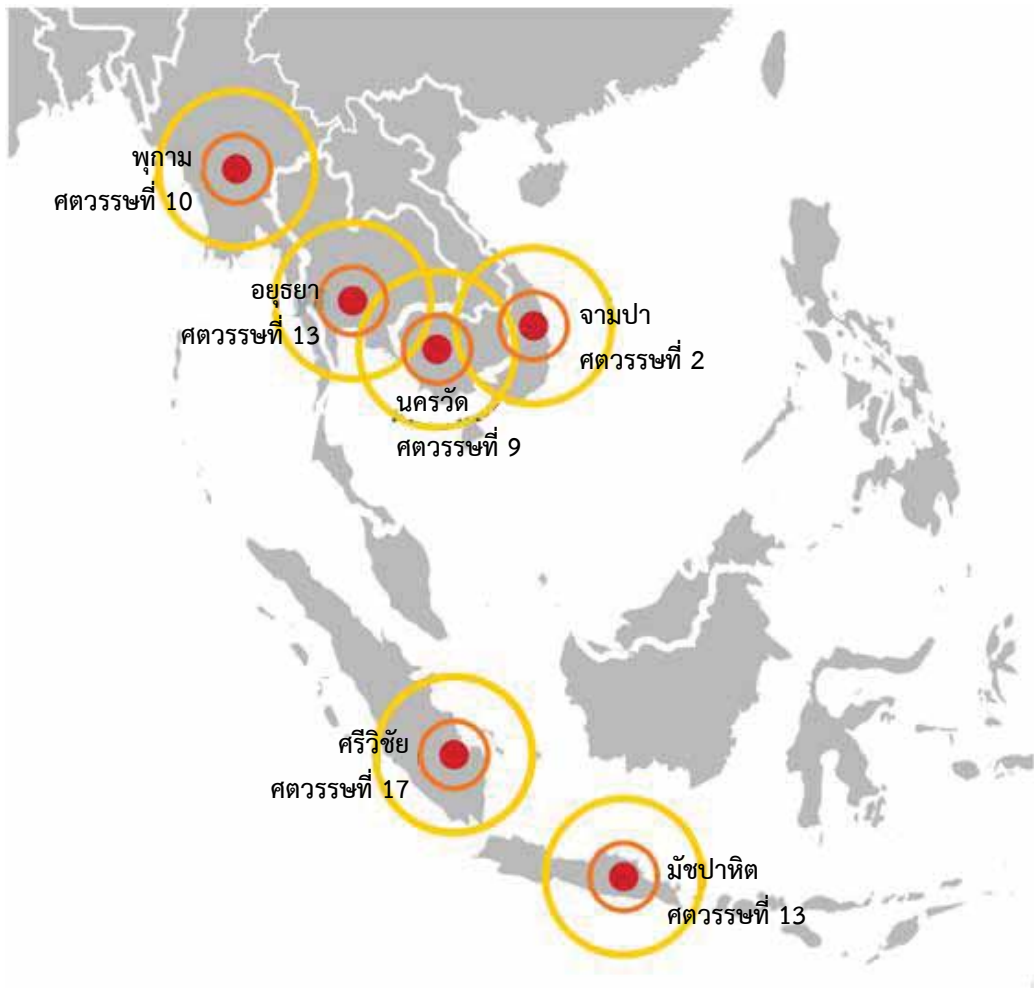
อาณาจักร เพื่อแลกกับส่วย ผู้ปกครองสัญญาที่จะให้ความคุ้มครองแก่ชาวบ้าน (หรือลงโทษหากไม่จ่ายส่วย) นักเรียนคิดว่าส่วยที่ว่าเป็นคืออะไร กระตุ้นคำตอบจากนักเรียน ยกตัวอย่างเช่น ข้าวเป็นส่วยที่ใช้กันทั่วไปอย่างหนึ่ง

- นักประวัติศาสตร์เปรียบเทียบอาณาจักรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โบราณเป็นมณฑล (Mandalas) (แสดงแผนที่อาณาจักรมณฑล) กษัตริย์หรือราชินีอยู่ตรงศูนย์กลาง แวดล้อมด้วยเสนาบดีที่แวดล้อมด้วยอำมาตย์ที่แวดล้อมด้วยชาวบ้าน ขนาดและรูปร่างของอาณาจักรเปลี่ยนแปลงไปโดยขึ้นกับว่ากษัตริย์หรือราชินีจะสามารถทำให้ชาวบ้านจ่ายส่วยและจงรักภักดีได้ดีมากน้อยเพียงใด
- เราจะทำกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจว่าอาณาจักรเหล่านี้มีการจัดโครงสร้างอย่างไร

ความรู้สำหรับครู 2 - กติกาการเล่นบทบาทสมมติอาณาจักรมณฑล

1. เป้าหมายของกษัตริย์/ราชินีคือการเก็บส่วยข้าวให้ได้มากที่สุด แต่ก่อนอื่นพวกเขาต้องให้ข้าวแก่เสนาบดี อำมาตย์ และทหารคนละหนึ่งกระสอบ ในตอนท้ายจะมีการนับจำนวนกระสอบข้าวที่กษัตริย์/ราชินีได้รับ
2. กษัตริย์/ราชินีจะพูดได้แต่กับเสนาบดีและทหารเท่านั้น เสนาบดีก็จะพูดได้แต่กับกษัตริย์และอำมาตย์ อำมาตย์ก็จะพูดได้แต่กับเสนาบดีและชาวบ้านเท่านั้น
3. ทหารจะพูดได้แต่กับกษัตริย์/ราชินีและชาวบ้าน ทหารสามารถคุ้มครองชาวบ้าน หรือทำเป็นลงโทษชาวบ้าน แต่ทหารไม่สามารถเคลื่อนไหวได้จนกว่าจะมีข้าวในมือ
4. อำมาตย์ต้องเกลี้ยกล่อมชาวบ้านให้ส่งข้าว พวกเขาสามารถเสนอประโยชน์ (เช่น ความคุ้มครองจากทหาร) หรือข่มขู่ชาวบ้าน (เช่น ทหารจะลงโทษ)
5. เสนาบดีต้องเกลี้ยกล่อมให้อำมาตย์เก็บรวบรวมข้าวจากชาวบ้าน แต่อาจต้องยอมให้อำมาตย์แบ่งข้าวให้ตัวเองไว้ส่วนหนึ่ง
6. กษัตริย์ต้องเกลี้ยกล่อมให้เสนาบดีรวบรวมข้าวจากอำมาตย์ แต่อาจต้องยอมให้เสนาบดีแบ่งข้าวให้ตัวเองไว้ส่วนหนึ่ง
7. ชาวบ้านจำเป็นต้องเก็บข้าวไว้เองอย่างน้อยหนึ่งกระสอบ แต่สามารถเลือกได้ที่จะให้ข้าวที่เหลือเป็นส่วยให้กับกษัตริย์/ราชินีแห่งเดียวหรือทั้งสองแห่ง ชาวบ้านจะพูดได้แต่กับชาวบ้านด้วยกัน อำมาตย์ และทหารเท่านั้น
8. ผู้เล่นทั้งหมดควรให้เกียรติกันและระมัดระวังเวลาเล่นตามบทบาท ควรใช้แต่เพียงคำพูด (เช่น “ฉันจะลงโทษเธอถ้าเธอไม่ยอมให้ข้าวแก่ฉัน”) ไม่ใช่การกระทำ (เช่น ตีนักเรียนคนอื่น)

แผนที่ 1 - แผนที่อาณาจักรแบบมณฑล

(ที่มา : [https://en.wikipedia.org/wiki/Mandala_\(political_model\)#/media/File:Southeast_Asian_Historical_Mandalas.svg](https://en.wikipedia.org/wiki/Mandala_(political_model)#/media/File:Southeast_Asian_Historical_Mandalas.svg))

แบบฝึกหัด 1

สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน

ปัจจุบัน ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพรมแดนชัดเจนที่กำหนดโดยสนธิสัญญา และกฎหมายระหว่างประเทศ ในศตวรรษที่ 19 ประเทศในยุโรปพัฒนาระบบการเมืองนี้ขึ้น และเผยแพร่ไปทั่วโลก

แต่อณาจักรโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้มีการจัดโครงสร้างแบบนี้ ไม่มีพรมแดน และผู้คนถือเป็นข้าของกษัตริย์หรือผู้ปกครองท้องถิ่น ไม่มีสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ ในสมัยโบราณประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีน้อยกว่าในปัจจุบันมาก อำนาจของผู้ปกครองมักไม่ได้แผ่ขยายไปเกินกว่าเมืองหลวง สำหรับนอกเขตเมืองหลวงนั้นมีอำมาตย์ อย่างเช่น เจ้าเมืองคือผู้กุมอำนาจ เจ้าเมืองแสดงความจงรักภักดีต่อกษัตริย์หรือราชินีโดยการมอบบรรณาการ แต่โดยมากแล้วเป็นอิสระจากการควบคุมของเมืองหลวง

จากข้อมูลข้างต้น นักประวัติศาสตร์ใช้แนวคิดแบบมณฑลในการอธิบายอาณาจักรโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (แผนที่ 1 - แผนที่อาณาจักรแบบมณฑล) มณฑลมีลักษณะเป็นวงกลมซ้อนกันอยู่หลายวงโดยมีกษัตริย์เป็นศูนย์กลาง อาณาจักรเล็กอาจมีกษัตริย์อยู่ในจุดศูนย์กลางแล้วมีเจ้าเมืองอยู่ในวงชั้นถัดออกไป อำนาจของกษัตริย์หรือราชินีจะลดน้อยลงไปเรื่อยๆ ตามระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง ดังนั้น ชาวบ้านตรงชายขอบของอาณาจักร อาจไม่ได้รู้สึกจงรักภักดีต่อผู้ปกครองมากนัก หรือกระทั่งไม่รู้อะไรมากนักเกี่ยวกับอาณาจักร วงชั้นนอกสุดของมณฑลอาจจะเหลื่อมซ้อนกับวงชั้นนอกสุดของอาณาจักรข้างเคียง

ไม่มีการกำหนดขนาดหรือองค์ประกอบของมณฑล ในกรณีของอาณาจักรขนาดใหญ่ ภายในวงกลมอาจจะมีอาณาจักรย่อยๆ ที่จ่ายบรรณาการแก่ศูนย์กลาง มณฑลสามารถขยายและหดเล็กลงได้ โดยขึ้นกับอำนาจที่ขึ้นลงของผู้ปกครอง

“อาณาจักรแบบมณฑล” ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างศตวรรษที่ 7 - 14 เช่น :

- ก. อยธยา ในประเทศไทยในปัจจุบัน (ศตวรรษที่ 13)
- ข. นครวัด ในกัมพูชาและไทยในปัจจุบัน (ศตวรรษที่ 9)
- ค. พุกาม ในเมียนมาปัจจุบัน (ศตวรรษที่ 10)
- ง. ศรีวิชัย บนเกาะสุมาตรา อินโดนีเซียในปัจจุบัน (ศตวรรษที่ 7)
- จ. มัชปาหิต บนเกาะชวา อินโดนีเซียปัจจุบัน (ศตวรรษที่ 13)

แบบฝึกหัด : วาดอาณาจักรแบบมณฑล วาดรูปคนเพื่อแสดงตำแหน่งของกษัตริย์หรือราชินี อำมาตย์หรือเจ้าเมือง และชาวบ้าน

แบบฝึกหัด 2

การ์ดประกอบการเล่นตามบทบาทสมมติอาณาจักรแบบมณฑล

				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ
				
ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ	ข้าวหนึ่งกระสอบ

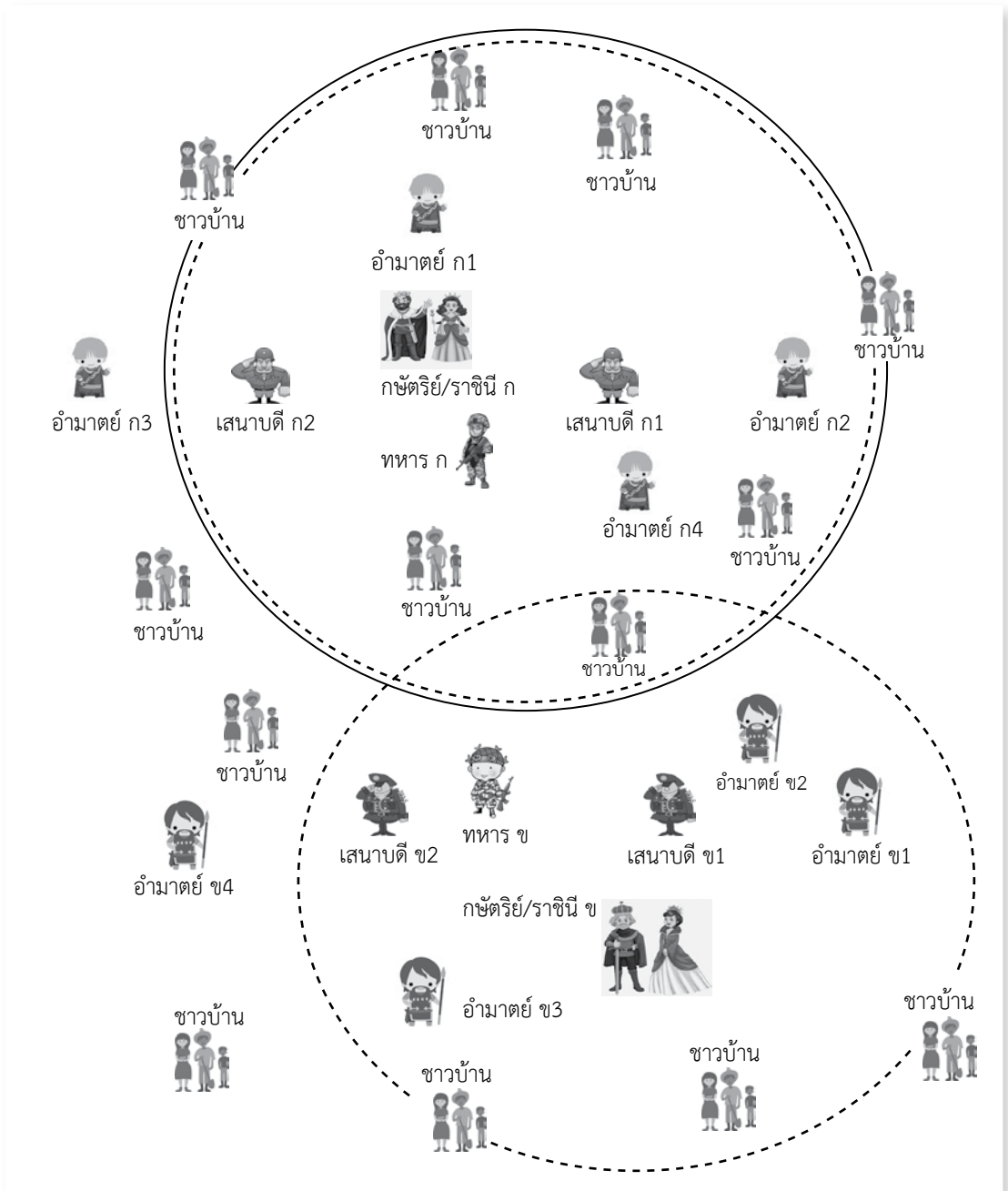

แบบฝึกหัด 3

ผังโครงสร้างอาณาจักรแบบมณฑล

กษัตริย์/ราชินีควรอยู่ที่จุดศูนย์กลางแวดล้อมด้วยทหารและเสนาบดี อำมาตย์อยู่ในวงชั้นถัดไป จากนั้นชาวบ้านอยู่กระจัดกระจายรอบๆ และระหว่างอาณาจักร ก และอาณาจักร ข

แบบฝึกหัด 4

การคิดทบทวนเกี่ยวกับอาณาจักรแบบมณฑล

1. บทบาทสมมติของนักเรียนคืออะไร
2. นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
3. นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์อย่างไรกับผู้เล่นคนอื่นๆ
4. ตามที่ได้เรียนรู้จากการเล่นตามบทบาทสมมติ ทำไมพรมแดนของอาณาจักรแบบมณฑลจึงเปลี่ยนแปลงไปได้เรื่อยๆ
5. นักเรียนคิดว่าวิธีการเก็บส่วยแบบไหนได้ผลมากกว่ากันระหว่างการให้ความคุ้มครองกับข่มขู่ที่จะลงโทษ เพราะอะไร
6. อาณาจักรแบบมณฑลแตกต่างจากประเทศในปัจจุบันอย่างไร

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองในสมัยโบราณ
เป็นอย่างไร

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองในสมัยโบราณ
เป็นอย่างไร
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 คาบ/1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 45 - 50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียน
- ความรู้พื้นฐาน : นักเรียนควรมีความรู้พื้นฐานจากการทำแบบฝึกหัด 1 - สำหรับ
ทำก่อนชั่วโมงเรียน ให้นักเรียนทำการบ้านก่อนกิจกรรมที่ระบุ
ข้างล่างนี้ หรือในชั่วโมงเรียนก่อนหน้า

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองในอาณาจักรโบราณ 2. นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในแหล่งข้อมูลขั้นต้นเกี่ยวกับสถานที่เหล่านี้	1. อ้างอิงแหล่งข้อมูลเพื่อสนับสนุนคำตอบ 2. ฝึกอ่านแหล่งข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ	1. เข้าใจมุมมองต่างๆ ในประวัติศาสตร์ด้วยการจินตนาการตนเองในสถานะผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง 2. มีทัศนคติเชิงวิพากษ์ต่อประวัติศาสตร์ที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้พวกเขาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>เลือกจุดยืน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัดป้ายบนฝั่งหนึ่งของห้องเขียนว่า “คุ้มครอง” และอีกป้ายบนฝั่งตรงข้ามเขียนว่า “ลงโทษ” 2. ถามนักเรียนว่า “หากนักเรียนเป็นผู้ปกครองประเทศ นักเรียนจะทำอย่างไรให้ผู้คนปฏิบัติตามคำสั่ง จะชูลงโทษ หรือสัญญาว่าจะให้ความคุ้มครอง” 3. ให้นักเรียนไปยืนตามป้ายที่ตรงกับความเห็นของตน นักเรียนสามารถยืนตรงกลางได้หากว่าไม่แน่ใจ 4. ถามนักเรียนสักสองสามคนจากแต่ละฝั่งและตรงกลางว่าทำไมถึงเลือกอย่างนั้น 5. อธิบายว่ากษัตริย์และราชินีในสมัยโบราณเผชิญกับคำถามนี้เช่นกัน ส่วนหนึ่งให้ความคุ้มครอง ส่วนหนึ่งข่มขู่ที่จะลงโทษ และส่วนหนึ่งทำทั้งสองอย่าง วันนี้ นักเรียนจะได้พิจารณาสื่อการเรียนสองชุดที่แสดงให้เห็นว่ากษัตริย์และราชินีแสดงให้เห็นประชาชนรู้ความตั้งใจของตนได้อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจบอกว่าการข่มขู่ที่จะลงโทษน่าจะได้ผลมากกว่า เพราะผู้คนจะได้กลัวไม่กล้าที่จะไม่เชื่อฟัง หรือนักเรียนอาจคิดว่าการสัญญาที่จะให้ความคุ้มครองน่าจะได้ผลกว่า เพราะประชาชนจะจงรักภักดีแทนที่จะต่อต้านขัดขืน 	<p>- ป้ายเขียนว่า “คุ้มครอง” กับป้ายเขียนว่า “ลงโทษ”</p>	<p>กิจกรรมเลือกจุดยืน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนโดยให้พวกเขาได้แสดงความคิดเห็นและได้เคลื่อนไหวร่างกาย</p>
พัฒนาบทเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมสร้างเสริมคำศัพท์ (15 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 อธิบายกับนักเรียนว่าเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลที่เราจะพิจารณาในวันนี้ นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้คำศัพท์บางคำให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 2 - คำศัพท์ของผู้ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 2 - คำศัพท์ของผู้ปกครอง • แบบฝึกหัด 3 - การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 	<ul style="list-style-type: none"> • การสร้างเสริมคำศัพท์ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ที่จำเป็นในการทำความเข้าใจข้อมูลที่ต้องอ่านในบทเรียนนี้

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>1.2 ครูอาจต้องการเพิ่มเติมคำศัพท์เข้าไปในแบบฝึกหัดดังกล่าวด้วยหากมีคำอื่นในสื่อการเรียนรู้ 1 หรือสื่อการเรียนรู้ 2 ที่นักเรียนอาจไม่รู้จัก</p> <p>1.3 เมื่อทำเสร็จ นักเรียนอาจเปรียบเทียบคำตอบกับเพื่อนที่นั่งข้างๆ</p> <p>1.4 เฉลยคำตอบและตอบคำถามที่นักเรียนอาจมี</p> <p>2. กิจกรรมการอ่านโดยละเอียด (15 นาที)</p> <p>2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละ 4 - 6 คน แจกสื่อการเรียนรู้ 1 สื่อการเรียนรู้ 2 และแบบฝึกหัด 3 - การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>2.2 ให้เวลาทำแบบฝึกหัด 15 นาที</p> <p>2.3 เดินดูตามกลุ่มต่างๆ เพื่อนักเรียนมีคำถาม</p> <p>2.4 ให้นักเรียนนำเสนอคำตอบต่อเพื่อนร่วมชั้น สำหรับบางคำถาม คำตอบของนักเรียนอาจเป็นการคาดเดาอย่างมีข้อมูล สำหรับคำถามอื่นๆ นักเรียนควรยกข้อความจากข้อมูลเพื่อสนับสนุนคำตอบของตน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - การถือสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งอาณาจักรศรีวิชัย • สื่อการเรียนรู้ 2 - ข้อตกลงจากจดหมายเหตุมลายู 	<ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมการอ่านโดยละเอียดทำให้นักเรียนได้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครอง และได้หัดอ่านโดยละเอียดกันเป็นกลุ่ม
สรุปบทเรียน	<p>คิดทบทวน (10 นาที)</p> <p>1. ให้นักเรียนไปยืนตามป้าย (“คุ้มครอง” หรือ “ลงโทษ”) ที่แสดงถึงอาณาจักรที่ตนอยากจะทำอยู่เป็นผู้ใต้ปกครอง</p> <p>2. กระตุ้นคำตอบจากนักเรียนว่าทำไมถึงเลือกอย่างนั้น ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจบอกว่าตนอยากจะทำอยู่ในที่ที่จะได้รับความคุ้มครองเพราะผู้ปกครอง</p>		<p>การคิดทบทวนทำให้นักเรียนได้พิจารณาทบทวนคำตอบในตอนแรกของตน ในกิจกรรมเลือกจุดยืนโดยใช้ความรู้ใหม่จากข้อมูลต่างๆ</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>มีหน้าที่รับผิดชอบด้วย หรืออาจบอกว่าอยากอาศัยอยู่ในที่ที่จะต้องถูกลงโทษ หากกระทำความผิดเพราะสังคมจะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย</p> <p>3. ถามนักเรียนว่าอาณาจักรศรีวิชัย (สื่อการเรียนรู้ 1) หรือรัฐสุลต่านมะละกา (สื่อการเรียนรู้ 2) เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของอาณาจักรที่ได้ปกครองได้รับคำสัญญาที่จะได้รับความคุ้มครองหรือว่าถูกข่มขู่ที่จะถูกลงโทษ ให้นักเรียนอ้างอิงข้อมูลจากสื่อการเรียนรู้ที่ได้อ่านเพื่อสนับสนุนคำตอบของตน</p> <p>ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจบอกว่ารัฐสุลต่านมะละกามีลักษณะผสมผสานระหว่างทั้งสองด้าน เพราะข้อมูลบอกว่า “อาณาจักรจะพินาศ” หากคนได้ปกครองของสุลต่าน “ถูกลบหลู่ด้วยถ้อยคำที่ชั่วร้าย” แต่ก็บอกด้วยว่าผู้อยู่ได้ปกครองจะถูกลงโทษหาก “คิดคดทรยศ”</p>		

การประเมินผล

ครูสามารถประเมินว่านักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนหรือไม่ ด้วยการพิจารณาคำตอบในช่วงการคิดทบทวนและคำตอบที่พวกเขาเขียนลงบนกระดาษคำตอบ คำศัพท์ของผู้ปกครอง และแบบฝึกหัดกิจกรรมการอ่านโดยละเอียด

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองในสมัยโบราณเป็นอย่างไร
ความรู้สำหรับครู สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - การถือสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งอาณาจักรศรีวิชัย

นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าคำจารึกนี้ถูกเขียนขึ้นในศตวรรษที่ 7 ด้วยภาษาที่เรียกว่ามลายูเก่า ศิลาจารึกนี้ถูกพบในปาเลมบัง อินโดนีเซีย ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาณาจักรศรีวิชัยโบราณ นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าข้อความนี้เป็นส่วนหนึ่งของคำถวายสัตย์ปฏิญาณต่อกษัตริย์แห่งศรีวิชัย กษัตริย์ต้องการให้คนใต้บังคับของพระองค์ปฏิญาณที่จะทำทุกอย่างตามที่พระองค์ต้องการ

“พวกเจ้าทั้งหลาย โอรสแห่งกษัตริย์ เสนาบดี ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ผู้บัญชาการ เจ้า ขุนนาง อูปราช ผู้พิพากษา...มูร์ดคาภา (murddhaka) หัวหน้าคนงาน ผู้คุมคนงาน สามัญชน ผู้เชี่ยวชาญอาวุธ เสนาบดี ทหาร คนงานก่อสร้าง การ์มมา (karma)...เสมียน สถาปนิก นายเรือ พ่อค้า กัปตัน ข้าราชการบริวาร ข้าราชการของกษัตริย์ คนทั้งปวง จะต้องตายด้วยมนต์คาถาแห่งคำถวายสัตย์ปฏิญาณหากพวกเจ้าไม่จงรักภักดีต่อข้า”

[J.G. deCasparis, Prasasti Indonesia II : Selected inscriptions from the 7th to 9th century CE (Bandung, Masa Baru, 1956)].

สื่อการเรียนรู้ 2 - ข้อตกลงจากจดหมายเหตุมลายู

ข้างล่างนี้เป็นข้อความหนึ่งย่อหน้าจากจดหมายเหตุมลายู นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่า เอกสารนี้เขียนขึ้นโดยราชสำนักของสุลต่านแห่งมะละกา ในศตวรรษที่ 15 สุลต่านหรือ กษัตริย์ปกครองส่วนหนึ่งของมาเลเซียในปัจจุบัน

“ดีมาก ข้าเห็นชอบกับข้อตกลงนี้ โดยที่ทั้งสองถือสัตย์ปฏิญาณว่าผู้ใดที่นอกกลุ่มออกทางไปจาก ข้อตกลงนี้แล้ว ก็ขอให้บ้านของมันผู้นั้นถูกพลิกคว่ำไปโดยพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ให้หลังคาลงมาอยู่ที่ พื้นดินและเสาเรือนพลิกกลับทิศ และพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าทรงกำชับผู้ปกครองมลายูในการปฏิบัติ ต่อข้าผู้อยู่ใต้ปกครองที่ไม่ว่าจะกระทำความผิดร้ายแรงเพียงใดก็ไม่ให้มีการจับมัดหรือแขวนคอ หรือลบลูกด้วยถ้อยคำที่ชั่วร้าย [ถูกประจานต่อสาธารณะ] หากผู้ปกครองทำให้ผู้อยู่ใต้ปกครอง แม้แต่คนเดียวได้รู้สึกอับอาย ก็จะเป็นสัญญาณว่าอาณาจักรนั้นจะถูกทำลายโดยพระผู้เป็นเจ้าของ เจ้าเช่นกัน พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าทรงรับสั่งต่อผู้อยู่ใต้ปกครองชาวมลายูว่าต้องไม่มีวันคิดคดทรยศต่อ ผู้ปกครอง ต่อให้ผู้ปกครองประพฤติชั่วร้ายหรือไม่เป็นธรรมต่อพวกเขาก็ตาม”

(C.C. Brown, Sejarah Melayu or Malay Annals, Journal of the Malay Branch of the Royal Asiatic Society 25, 2/3, 1952, p. 26 - 7).

แบบฝึกหัด 1

สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน

แต่เดิมนั้น คนจำนวนมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เชื่อว่าผู้ปกครองสามารถมีอำนาจได้ก็เพราะว่ามีบุญบารมีหรืออิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ คุณสมบัติพิเศษนี้ทำให้บุคคลหนึ่งมีสิทธิที่จะปกครองเป็นหัวหน้าหรือกษัตริย์ ผู้นำสามารถสูญเสียสิทธิที่จะปกครองนี้ไปได้หากหมดบุญบารมีหรือสิ้นอิทธิฤทธิ์ไป นักประวัติศาสตร์บางส่วนเรียกผู้ปกครองเหล่านี้ว่า “ชายผู้มีความสามารถเหนือคนอื่น” (เคยมีผู้นำหญิงอยู่บ้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ แต่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่เชื่อกันมาแต่ดั้งเดิมว่าผู้ชายมีบุญญาอภินิหามมากกว่า และดังนั้นผู้ชายจึงขึ้นมามีอำนาจบ่อยกว่า)

ความเชื่อดังเดิมนี้นี้ที่ว่าผู้ปกครองมีบุญญาธิการผสมผสานกับความเชื่อแบบฮินดูและพุทธที่ว่าผู้นำเป็นเสมือนพระเจ้า ยกตัวอย่างเช่น ในชวาและกัมพูชาสมัยโบราณ กษัตริย์ถูกถือว่าเป็นเทวราชา ถือเป็นตัวแทนของเทพฮินดูคือ พระศิวะหรือพระวิษณุ

ผู้ปกครองจำเป็นต้องมีข้าใต้อำนาจ ทั้งเพื่อบารมีและเพื่อให้ทำงานในอาณาจักร ผู้ปกครองที่มีข้าไพร่จำนวนมากก็จะสามารถอดอ้างความยิ่งใหญ่ได้ แรงงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างอนุสรณ์สถานและวัด ทำสงคราม และปลูกพืชผล

อย่างไรก็ตาม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณไม่ได้มีคนมากเหมือนในสมัยปัจจุบัน ด้วยประชากรที่มีไม่มากและมีที่ดินมหาศาล ผู้คนบางครั้งจึงโยกย้ายจากถิ่นเดิมไปตั้งรกรากในที่ใหม่ ดังนั้น ผู้ปกครองจึงต้องดึงผู้อยู่ใต้ปกครองไว้ไม่ว่าจะด้วยการเอื้อเฟื้อและให้ความคุ้มครองแก่พวกเขา หรือด้วยการใช้กำลังหรือข่มขู่ให้พวกเขาอยู่

แบบฝึกหัด

ใช้ข้อมูลที่นักเรียนได้เรียนรู้มาวาดการ์ตูนแสดงภาพผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ กษัตริย์หรือราชินีน่าจะพูดอะไรกับชาวบ้าน ชาวบ้านน่าจะพูดอะไรกับกษัตริย์หรือราชินี

แบบฝึกหัด 2

คำศัพท์ของผู้ปกครอง

1. จับคู่คำศัพท์กับความหมาย ใช้พจนานุกรมได้ถ้าจำเป็น

1. ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน	ก. ผู้อยู่ใต้อำนาจปกครองของผู้ปกครอง
2. อุปราช	ข. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้ปกครอง
3. กัปตันเรือ	ค. จริงจัง
4. เครื่องขริม	ง. คำสัญญา
5. ปฏิญาณ	จ. ข้อตกลงระหว่างคนหลายคน
6. ข้อตกลง	ฉ. พลิกคว่ำ
7. พลิก	ช. ผู้ทำหน้าที่ปกครองแทนกษัตริย์ หรือราชินีที่ป่วยหรือยังเด็ก
8. คืดคุดทรยศ	ซ. ไม่จงรักภักดี
9. ไพร่	ฌ. คนควบคุมเรือ

2. แต่งประโยคหนึ่งประโยคโดยใช้คำศัพท์ดังกล่าวสองคำ

แบบฝึกหัด 3

การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

พิจารณาสื่อการเรียนรู้ 1 แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่า “จะต้องตายด้วยมนต์คาถาแห่งคำถวายสัตย์ปฏิญาณ” หมายความว่าอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่ามีการกระทำแบบใดบ้างที่กษัตริย์จะถือว่าเป็นการคิดคดทรยศ
3. ในบรรดากลุ่มคนที่ได้รับการเอ่ยถึง มีกลุ่มใดบ้างที่นักเรียนคิดว่าน่าจะเป็นไปได้มากที่สุดที่จะคิดคดทรยศต่อกษัตริย์ เพราะอะไร

พิจารณาสื่อการเรียนรู้ 2 แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. สื่อระบุว่า จะเกิดอะไรขึ้นต่อผู้ปกครองที่ละเมิดข้อตกลง ตอบด้วยถ้อยคำของนักเรียนเอง และคัดถ้อยคำจากสื่อที่สนับสนุนคำตอบของนักเรียน
2. ใครจะลงโทษผู้ปกครองหากเขาทำให้ผู้อยู่ใต้ปกครองได้รับความอับอาย ตอบด้วยถ้อยคำของนักเรียนเอง และคัดถ้อยคำจากสื่อที่สนับสนุนคำตอบของนักเรียน
3. นักเรียนคิดว่า จะเกิดอะไรขึ้น หากผู้อยู่ใต้ปกครองคิดคดทรยศ

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ระบอบอำนาจสมัยโบราณมีขนาดใหญ่โตเพียงใด

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : ระบอบอำนาจสมัยโบราณมีขนาดใหญ่โตเพียงใด
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 คาบ/1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 45 - 50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียน
- ความรู้พื้นฐาน : นักเรียนควรมีความรู้พื้นฐานจากการทำแบบฝึกหัด 1 - สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน ให้นักเรียนทำการบ้านก่อนกิจกรรมที่ระบุข้างล่างนี้ หรือในชั่วโมงเรียนก่อนหน้านี

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับ ศิลปะและสถาปัตยกรรม ของคนสมัยโบราณ (ชาวพยู) 2. อธิบายได้ว่า นักโบราณคดีใช้หลักฐาน สันนิษฐานทฤษฎีของตน อย่างไร	1. พิจารณาหลักฐานของทฤษฎี ที่แย้งกันสองทฤษฎีเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ และตัดสินใจว่าทฤษฎีไหน น่าเชื่อถือตามมากกว่า 2. สร้าง “นิสัยแบบนักประวัติศาสตร์” ในการพิจารณาทัศนะของเพื่อนร่วมชั้น และนำเสนอทัศนะของตนอย่างเป็นเหตุ เป็นผล และเคารพกัน	1. ตั้งคำถามกับสมมติฐานที่ว่าประเทศ/ อาณาจักรมีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกัน ในทางวัฒนธรรม 2. บ่มเพาะความเคารพต่อผู้คน ในประเทศเพื่อนบ้านโดยพิจารณา จุดร่วมต่างๆ ที่มีร่วมกัน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	เปรียบเทียบเมืองต่างๆ (10 นาที) แจกแบบฝึกหัด 2 - เปรียบเทียบเมืองต่างๆ ให้นักเรียนทำ	แบบฝึกหัด 2 - เปรียบเทียบ เมืองต่างๆ	แบบฝึกหัด 2 - เปรียบเทียบ เมืองต่างๆ ทำให้นักเรียน ได้ใช้ความรู้ที่มีมาเติม ในการคิดเกี่ยวกับเนื้อหา ของบทเรียนนี้
พัฒนา บทเรียน	1. การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ (10 นาที) ครูบรรยายตามบันทึกสำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ 2. งานกลุ่ม (15 นาที) 2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 6 คน แจกแผนที่ 1 และ แผนที่ 2 สื่อการเรียนรู้ที่ 1 - 5 และแบบฝึกหัด 3 - ปรีศนาประวัติศาสตร์ 2.2 แสดงกระบวนการหาหลักฐาน สนับสนุนทฤษฎี ครูอาจชี้ให้เห็นว่าในแผนที่ 1 เมืองต่างๆ มีอยู่ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสนับสนุนทฤษฎี 1 แต่สื่อ 4 บอกว่าชาวพยู (Pyu) ย้ายเมืองหลวง ของตนไป ซึ่งสนับสนุนทฤษฎี 2 2.3 ให้นักเรียน 10 นาที ในการพิจารณาข้อมูลต่างๆ และจดบันทึก หลักฐานที่สนับสนุนทฤษฎี 1 หรือทฤษฎี 2	• ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้น แบบมีการโต้ตอบ • แผนที่ 1 - แผนที่เมือง ในอาณาจักรพยู • แผนที่ 2 - แผนที่ แสดงอาณาจักรพยู • สื่อการเรียนรู้ 1 - ภาพโกศจากเบคธาโน (Beikthano) • สื่อการเรียนรู้ 2 - ภาพโกศจาก อาณาจักรศรีเกษตร (Sriksetra) • สื่อการเรียนรู้ 3 - คำบรรยายของจีน ในศตวรรษที่ 5 • สื่อการเรียนรู้ 4 - คำบรรยายเกี่ยวกับ เมืองหลวงของพยู โดยชาวจีนใน ศตวรรษที่ 9 (หมายเลข 1 ในแผนที่ 1) • สื่อการเรียนรู้ 5 • แบบฝึกหัด 3 - ปรีศนาประวัติศาสตร์	• การบรรยายสั้นแบบ มีการโต้ตอบทำให้นักเรียน ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับ การทำงานกลุ่ม • การทำงานกลุ่มทำให้นักเรียน ได้พิจารณาหลักฐาน สำหรับทฤษฎีที่แย้งกัน สองทฤษฎีเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์และตัดสินใจ ว่าทฤษฎีไหนน่าเชื่อถือตาม มากกว่า

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
สรุป บทเรียน	นำเสนอทฤษฎีของเรา (10 นาที) ให้ตัวแทนกลุ่มอธิบายว่ากลุ่มตนสนับสนุน ทฤษฎีไหนและเพราะเหตุใด	อธิบายแก่นักเรียนว่า ทฤษฎีอันใดอันหนึ่ง อาจถูกต้องก็ได้ นักประวัติศาสตร์ ยังถกเถียงกันอยู่ ในเรื่องนี้ และตอนนี้ นักเรียนก็เป็น ส่วนหนึ่งใน การถกเถียงดังกล่าว	การนำเสนอทฤษฎีทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ของตน รับฟังความคิดเห็น ของคนอื่น และรวบรวม สิ่งที่ได้เรียนรู้มา

การประเมินผล

ครูสามารถประเมินว่านักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนหรือไม่
ด้วยการพิจารณาคำตอบในแบบฝึกหัด 2 - เปรียบเทียบเมืองต่างๆ และด้วยการฟังการนำเสนอ
และพิจารณาจากคำตอบในแบบฝึกหัด 3 - ปริศนาประวัติศาสตร์

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

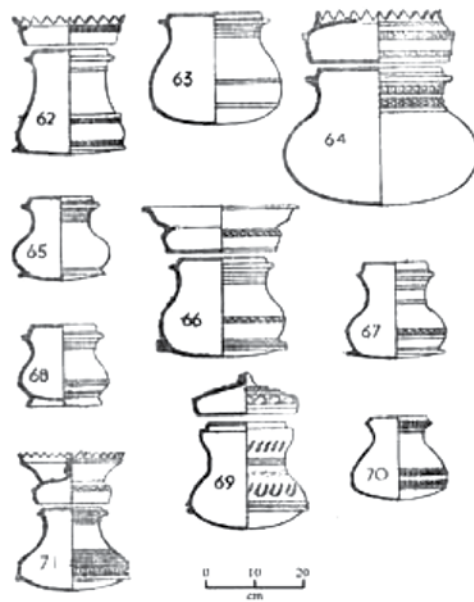
แผนการเรียนรู้ที่ 5 ระบุบออำนาจสมัยโบราณมีขนาดใหญ่โตเพียงใด

ความรู้สำหรับครู สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด

ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ

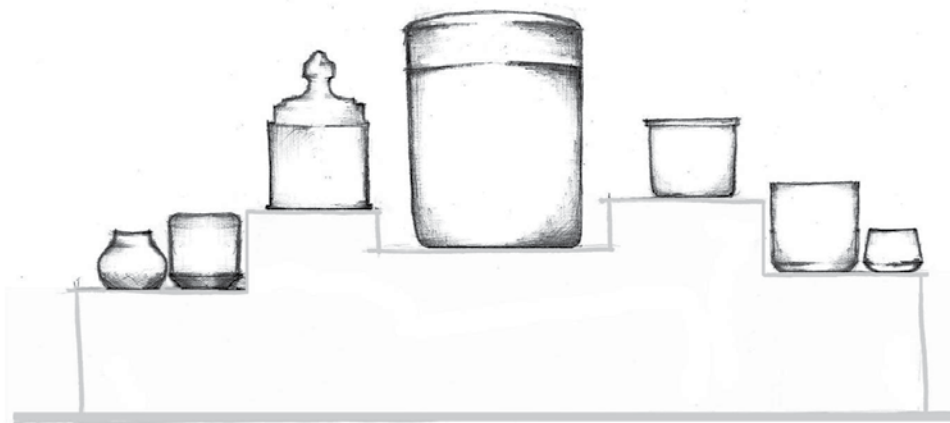
- ในสมัยโบราณ ไม่มีประเทศที่มีพรมแดนตายตัวเหมือนอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีหลายอาณาจักรที่พรมแดนเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และมีเมืองอิสระเล็กๆ อยู่อีก
- ให้นักเรียนดูแผนที่ 1 และแผนที่ 2
- แผนที่ทั้งสองนี้แสดงทฤษฎีประวัติศาสตร์ที่ต่างกันสองทฤษฎี คือ
  1. ผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โบราณรวมตัวกันเป็นเมืองอิสระเล็กๆ ในช่วงเวลาต่างๆ และ
  2. ผู้คนรวมตัวเป็นอาณาจักรใหญ่ที่ประกอบด้วยเมืองต่างๆ และดำรงอยู่มาเป็นพันๆ ปี
- * นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าชาวพยู (Pyu) ก่อตั้งอาณาจักรแห่งแรกในบริเวณนี้ที่ปัจจุบันเป็นประเทศเมียนมา มีซากปรักหักพังของเมืองต่างๆ ที่เราเห็นได้ในปัจจุบัน นักโบราณคดีเชื่อว่าเมืองเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นในช่วงระหว่างศตวรรษที่ 1 - 9
- * แต่นักประวัติศาสตร์เห็นไม่ตรงกันในเรื่องที่ว่าอาณาจักรพยูนี้มีขนาดใหญ่แค่ไหนและดำรงอยู่นานเพียงใด ไม่ชัดเจนว่าเมืองต่างๆ ที่นักโบราณคดีพบนั้นทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรเดียวที่มีขนาดใหญ่และมีอายุยาวนาน หรือว่าเป็นเมืองอิสระเล็กๆ ที่มีลักษณะร่วมกันบางอย่าง
- * วันนี้ นักเรียนจะทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพิจารณาข้อมูลที่สนับสนุนทฤษฎีเหล่านี้ และนักเรียนจะมีข้อสรุปของตัวเอง

สื่อการเรียนรู้ 1 - ภาพโกศจากเบคธาโน (Beikthano)

(ที่มา : Aung Thaw, Reports of the Excavations at Beikthano, 1968, Rangoon, Ministry of Union Culture.)

สื่อการเรียนรู้ 2 - ภาพโกศจากอาณาจักรศรีเกษตร (Sriksetra)

(ที่มา : © UNESCO, 2016)

สื่อการเรียนรู้ 3 - คำบรรยายของจีนในศตวรรษที่ 5

“พ้นไปจากนั้น 3,000 ลี้ ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ของยุงฉาง (Yung-ch’ang) (บริเวณทางใต้ของจีนในปัจจุบัน) มีการเอ่ยถึงผู้คนที่มียารยธรรม ชาวเปียว... ที่เจ้าและเสนาบดี พ่อและลูกคนแก่และหนุ่มสาว ต่างมีลำดับฐานันดรของตน (หมายความว่าผู้คนมีการจัดลำดับชั้น)”

(G.H. Luce, The Ancient Pyu, in Fiftieth Anniversary Publications No 2, 1960, Rangoon, Burma Research Society, p. 309).

นักประวัติศาสตร์กอร์ดอน ลูซ ที่ตีความข้อความภาษาจีนจากศตวรรษที่ 5 เชื่อว่าชาวพยูรวมตัวเป็นอาณาจักรขนาดใหญ่เท่าพื้นที่สีแดงในแผนที่ 2

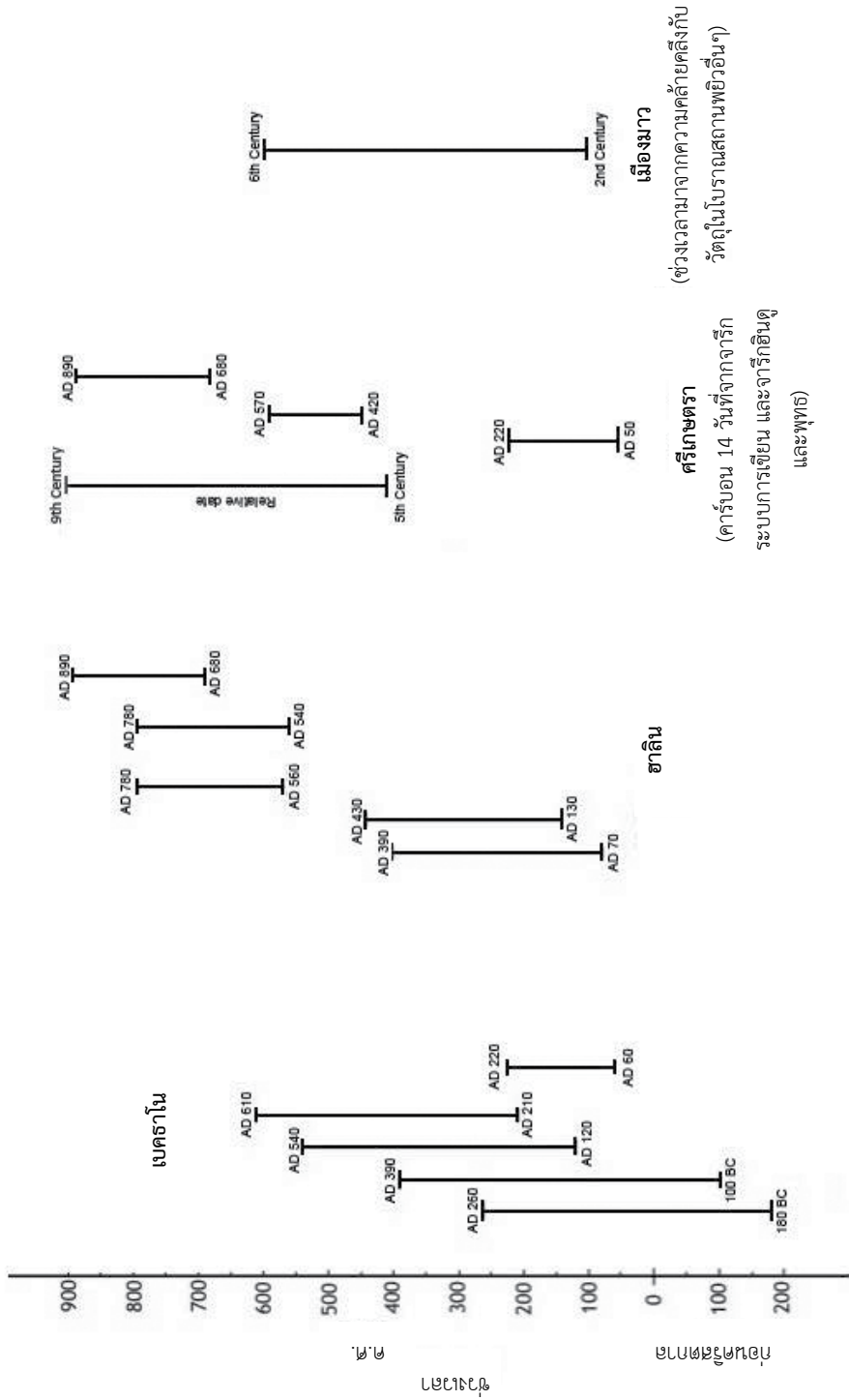
สื่อการเรียนรู้ 4 - คำบรรยายเกี่ยวกับเมืองหลวงของพยู โดยชาวจีนในศตวรรษที่ 9 (หมายเลข 1 ในแผนที่ 1)

“มีประตูสิบสองแห่งพร้อมด้วยเจดีย์ตรงมุมทั้งสี่มุม” (G.H. Luce, The Ancient Pyu, in Fiftieth Anniversary Publications No 2, 1960, Rangoon, Burma Research Society, p. 319).

นักประวัติศาสตร์กอร์ดอน ลูซ ที่ตีความข้อความภาษาจีนจำนวนมากจากศตวรรษที่ 8 - 9 เชื่อว่าอาณาจักรพยูมีการเปลี่ยนแปลงสองครั้งในช่วงเวลานี้ เขาเชื่อว่าข้อความของชาวจีนเป็นคำบรรยายเมืองพยูแห่งศรีเกษตร (Sriksetra) (หมายเลข 1 ในแผนที่ 1) ลูซไปสำรวจศรีเกษตรและสังเกตเห็นซากประตูสิบสองแห่งและเจดีย์ทั้งสี่ที่นั่น

แผนภูมิเรียนรู้อันที่ 5

(ที่มา : Shah Alam Zaini, 2016)

แผนที่ 1 - แผนที่เมืองในอาณาจักรพยู

แผนที่แสดงเมืองที่มีกำแพงล้อมรอบของอาณาจักรพยู 5 แห่ง โดย 3 แห่งเป็นมรดกโลกที่รับรองโดยยูเนสโกและเมืองวาดติ (Waddi) และเมืองมาว (Mongmao) แผนที่นี้ควรระบุช่วงเวลาโดยประมาณที่แต่ละเมืองดำรงอยู่ (ข้อมูลจากการตรวจหาอายุโดยใช้วิธีการหาอายุจากคาร์บอนกัมมันตรังสี (ดูสื่อการเรียนรู้ 5)

เมืองต่างๆ ในแผนที่ : 1 ธิยิกิตยา (Thiyikittiya) (ศรีเกษตร), 2 เบคธาโน, 3 ฮาลิน, 4 ฮเมงมาว (Hmaingmaw) (เมืองมาว), 5 วาดติ (Waddi) หมายเลข 6 คือ ตำแหน่งของพุกาม

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myanmar_relief_location_map.jpg เพิ่มเติมโดยผู้เขียน)

แผนที่ 2 - แผนที่แสดงอาณาจักรพยู

แผนที่แสดงอาณาจักรพยูตามที่นักประวัติศาสตร์บางคนนำเสนอ

(ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myanmar_relief_location_map.jpg เพิ่มเติมโดยผู้เขียน)

แบบฝึกหัด 1

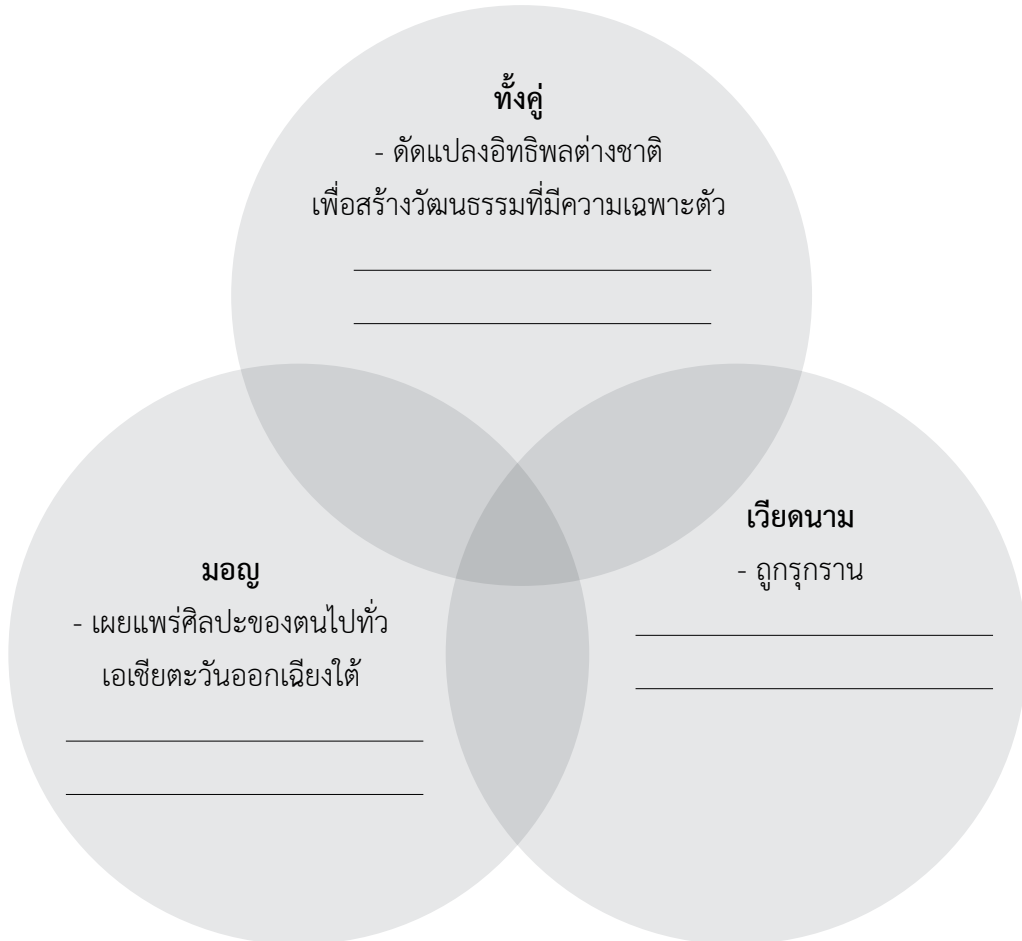
สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่ระหว่างศูนย์กลางอารยธรรมสำคัญสองแห่ง คือ เอเชียใต้หรืออินเดีย และเอเชียตะวันออกหรือจีน ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ดัดแปลงสิ่งต่างๆ จากวัฒนธรรมอินเดียและจีนให้เหมาะสมกับความต้องการท้องถิ่น

ด้วยเหตุนี้ ศิลปะและสถาปัตยกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจากอินเดียและพุทธที่มีต้นกำเนิดจากอินเดีย แต่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้เพียงแต่คัดลอกศิลปะอินเดีย แต่ทำให้อิทธิพลของอินเดียเพื่อสร้างลีลาทางศิลปะที่เป็นตัวของตัวเอง ยกตัวอย่างเช่น ชาวมอญที่เคยเป็นกลุ่มอำนาจหลักในบริเวณที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน จนถึงศตวรรษที่ 12 สร้างธรรมจักรสมัยทวารวดี หินแกะสลักเหล่านี้แสดงถึงอิทธิพลพุทธจากอินเดียแต่มีลักษณะเฉพาะตัวของวัฒนธรรมมอญ ศิลปะมอญแบบใหม่นี้ต่อมาก็ได้แพร่หลายไปยังส่วนอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หนทางสำคัญอีกทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการแพร่หลายและผสมผสานวัฒนธรรมก็คือการรุกราน ยกตัวอย่างเช่น กองทัพจีนรุกรานทางเหนือของเวียดนามในศตวรรษที่ 2 ก่อนคริสตกาล ผู้ปกครองชาวจีนใช้ระบบการปกครอง ระบบการเขียน และความเชื่อทางศาสนาของตน แต่ผู้คนในตอนเหนือของเวียดนามก็ไม่ได้กลายเป็นจีน พวกเขาคงรักษาวัฒนธรรมบางอย่างของตนเองไว้ และรับเอาวิถีปฏิบัติจากจีนมาบางส่วน เมื่อชาวเวียดนามทางเหนือขับไล่กองทัพจีนออกไปได้ พวกเขาก็กักขังอิทธิพลจีนบางส่วน แต่ก็ดัดแปลงให้เข้ากับความคิดในท้องถิ่น

นักเรียนบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเติมลงในแผนภาพนี้ เพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลอินเดียที่มีต่อวัฒนธรรมมอญกับอิทธิพลจีนที่มีต่อวัฒนธรรมเวียดนาม มีคำตอบบางส่วนให้ไว้แล้วเพื่อเป็นตัวอย่าง

แบบฝึกหัด 2

เปรียบเทียบเมืองต่างๆ

1. นึกถึงเมืองในประเทศของนักเรียนที่แตกต่างจากเมืองที่โรงเรียนของนักเรียนตั้งอยู่มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น หากโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในหมู่บ้านชายฝั่งเล็กๆ นักเรียนก็อาจจะนึกถึงเมืองขนาดใหญ่ที่อยู่ห่างไกลทะเล : _____

ใช้ตารางข้างล่างนี้ในการหาความคล้ายคลึงระหว่างเมืองของนักเรียนกับเมืองที่นักเรียนนึกถึงข้างบน นึกถึงว่าผู้คนที่ทำงานอะไร นับถือศาสนาอะไร มีเชื้อชาติอะไร พูดภาษาอะไร ฟังดนตรีประเภทใด รับประทานอาหารอะไร และอยู่ในบ้านแบบใด

ความเหมือน	ความต่าง

2. คราวนี้ลองนึกถึงเมืองในประเทศเพื่อนบ้านที่คล้ายกับเมืองที่โรงเรียนของนักเรียนตั้งอยู่มากที่สุด : _____

ใช้ตารางข้างล่างนี้เพื่อหาความเหมือนระหว่างเมืองของนักเรียนกับเมืองที่นักเรียนนึกถึงข้างต้น นึกถึงว่าผู้คนที่ทำงานอะไร นับถือศาสนาอะไร มีเชื้อชาติอะไร พูดภาษาอะไร ฟังดนตรีประเภทใด รับประทานอาหารอะไร และอยู่ในบ้านแบบใด

ความเหมือน	ความต่าง

3. อีก 2,000 ปีข้างหน้า นักประวัติศาสตร์จะรู้ได้อย่างไรว่าเมืองที่นักเรียนพูดถึงในคำถาม 1 อยู่ในประเทศเดียวกันกับของนักเรียน ขณะที่เมืองที่นักเรียนพูดถึงในคำถาม 2 อยู่ในอีกประเทศหนึ่ง นึกถึงแผนที่ ป้ายบอกทางริมถนน ธงชาติ และเงิน นักประวัติศาสตร์สามารถพิสูจน์ได้อย่างไรว่าเมืองต่างๆ อยู่หรือไม่อยู่ในประเทศเดียวกัน

แบบฝึกหัด 3

ปริศนาประวัติศาสตร์

1. ให้นัก์กลุ่มช่วยกันอ่านข้อมูลและหาหลักฐานสนับสนุนแต่ละทฤษฎี

หลักฐานสนับสนุนทฤษฎี 1 : ชาวพยูรวมตัวเป็นเมืองอิสระเล็กๆ ที่ดำรงอยู่ในช่วงเวลาต่างๆ กัน	หลักฐานสนับสนุนทฤษฎี 2 : ชาวพยูรวมตัวเป็นอาณาจักรขนาดใหญ่ที่ดำรงอยู่ตั้งแต่ศตวรรษที่ 1 - 9
1.	1.
2.	2.
3.	3.

2. แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มว่าเชื่อทฤษฎีไหนโดยอาศัยหลักฐานที่พบ
3. เราเชื่อทฤษฎี 1 หรือ 2 (วงกลมเลือกหนึ่งทฤษฎี) เพราะเหตุใด จงอธิบาย

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 6 วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกันอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกันอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 คาบ/1 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 45 - 50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียน
- ความรู้พื้นฐาน : นักเรียนควรได้ความรู้พื้นฐานจากการทำแบบฝึกหัด 1 - สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน และแผนที่ 1 - แผนที่อาณาจักรนครวัด ให้นักเรียนทำการบ้านก่อนกิจกรรมที่ระบุข้างล่างนี้ หรือในชั่วโมงเรียนก่อนหน้า

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. อธิบายการแพร่หลายของรามายณะไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1. เปรียบเทียบการแสดงออกทางศิลปะเพื่อทำความเข้าใจการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม	1. บ่มเพาะความเคารพและเข้าใจการอิงอาศัยกันและกันของวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วทั้งเอเชีย
2. อธิบายแนวคิดของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม	2. สังเกตและมีส่วนร่วมในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์	2. เข้าใจว่าประวัติศาสตร์ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตนในปัจจุบัน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>เกมโทรศัพท์ (5 นาที)</p> <p>1. อธิบายว่านักเรียนจะได้เล่นเกม “โทรศัพท์” ที่เป็นการกระซิบบอกข้อความต่อๆ กันไป ครูเริ่มต้นด้วยการกระซิบข้อความหนึ่งให้นักเรียนคนหนึ่ง แล้วนักเรียนคนนั้นก็เพิ่มอีกคำหนึ่งเข้าไปในประโยคและกระซิบบอกเพื่อนคนถัดไป ซึ่งจะซ้ำอย่างนั้นไปเรื่อยๆ ทำให้ข้อความยาวขึ้นเรื่อยๆ สุดท้ายนักเรียนคนสุดท้ายก็กระซิบข้อความบอกครู ครูอธิบายว่าเกม “โทรศัพท์” นี้เป็นเหมือนกับกระบวนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมที่ความคิดต่างๆ ผสมผสานและแพร่กระจายในหมู่วัฒนธรรมต่างๆ แต่ละคน (หรือวัฒนธรรม) ตีความหรือไต่ย่นความคิดหนึ่งในแบบของตนเอง และเพิ่มเติมส่วนประกอบจากวัฒนธรรมของตัวเองเข้าไป ตลอดกระบวนการนั้นความคิดก็เปลี่ยนแปลง เติบโต และกลายเป็นสิ่งใหม่ แต่เราสามารถเห็นอิทธิพลดั้งเดิมของแต่ละวัฒนธรรมได้</p> <p>2. เขียนข้อความสุดท้ายลงบนกระดาน พร้อมทั้งคำแรกที่ครูกระซิบ ถามนักเรียนสักสองสามคนว่าตนเองไต่ย่นข้อความว่าอะไร ในทำนองเดียวกัน ความคิดหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อยิ่งออกห่างจากต้นตอเดิมมากขึ้น ทั้งในทางเวลาและพื้นที่</p>		<p>เกมโทรศัพท์ทำให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ที่ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม</p>
พัฒนา บทเรียน	<p>1. การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ (10 นาที)</p> <p>ครูบรรยายตามความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ 	<p>การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบจะทำให้ นักเรียนมีข้อมูลที่จำเป็นในการทำงานกลุ่ม</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2. การทำงานกลุ่ม (15 นาที)</p> <p>2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 6 คน แจกสื่อการเรียนรู้ 1 - 3</p> <p>2.2 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 2 - เปรียบเทียบรามายณะ</p> <p>2.3 ระหว่างนักเรียนทำงาน ครูคอย สังเกตกลุ่มที่ทำงานด้วยกันได้ดี แลกเปลี่ยนกันอย่างจริงจัง และได้คำตอบที่น่าสนใจ</p> <p>3. การสนทนาแลกเปลี่ยนแบบอ่างปลา</p> <p>3.1 ให้กลุ่มที่ครูสังเกตใน 2.3 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เหมือนกับว่าพวกเขา อยู่ใน “อ่างปลา (fishbowl technique)” ให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้สังเกต</p> <p>3.2 ตั้งคำถามกับกลุ่มดังกล่าว เพื่อช่วยพวกเขาแสดงให้เห็นว่าทำไม จึงได้คำตอบอย่างนั้นและได้มาอย่างไร</p> <p>3.3 หลังจากอธิบายเสร็จแล้ว นักเรียนกลุ่มอื่นที่สังเกตสามารถตั้งคำถามกับกลุ่มนั้นหรือออกความคิดเห็นเพิ่มเติมได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - เนื้อความบางตอนของรามายณะเกี่ยวกับสงครามลงกา • สื่อการเรียนรู้ 2 - ภาพสงครามลงกาที่เป็นรูปแกะสลักนูนต่ำจากนครวัด • สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพสงครามลงกาจากจิตรกรรมฝาผนังวัดพระแก้ว • แบบฝึกหัด 2 - เปรียบเทียบรามายณะ 	
สรุป บทเรียน	<p>วาดภาพ (5 นาที)</p> <p>1. แจกกระดาษเปล่าและดินสอสี ให้นักเรียนวาดภาพตัวละครหนึ่งจากสงครามลงกาตามแบบของตนเอง อธิบายว่า ภาพวาดของนักเรียนจะแสดงให้เห็นว่า รามายณะกำลังแพร่กระจายเข้าสู่วัฒนธรรมของนักเรียนอย่างไรในวันนี้</p> <p>2. ให้นักเรียนติดภาพวาดของตนเองไว้บนผนังและชมภาพวาดของนักเรียนคนอื่นๆ ก่อนออกจากห้อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • กระดาษเปล่า • ดินสอสี 	<p>การวาดภาพจะทำให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วม ในการตีความทางศิลปะเกี่ยวกับรามายณะ เป็นการสืบเนื่อง กระบวนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม</p>

การประเมินผล

ครูสามารถประเมินว่านักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนหรือไม่ ด้วยการพิจารณาการให้คำตอบหรือมีส่วนร่วมในการสนทนาแลกเปลี่ยนแบบอ่างปลา (fishbowl technique) และด้วยการพิจารณาคำตอบในแบบฝึกหัด 2 - เปรียบเทียบรามายณะ

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ ► แผนการเรียนรู้ที่ 6 วัฒนธรรมต่างๆ ผลผลลกันอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ

หน่วยที่ 2 ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ

แผนการเรียนรู้ที่ 6 วัฒนธรรมต่างๆ ผสมผสานกันอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยโบราณ

ความรู้สำหรับครู สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด

ความรู้สำหรับครู 1 - การบรรยายสั้นแบบมีการโต้ตอบ

- วันนี้เราจะเรียนเรื่องรามายณะ ที่เป็นวรรณคดีมหากาพย์อินเดียเกี่ยวกับพระรามที่พยายามแย่งชิงมเหสีคือ นางสีดา คืบมาจากกษัตริย์ราพณ์ผู้ชั่วร้าย (ทศกัณฐ์) โดยได้รับความช่วยเหลือจากเทพต่างๆ เช่น หนุมาน
- นักประวัติศาสตร์ไม่แน่ใจว่ารามายณะเขียนขึ้นเมื่อใดแน่ แต่เชื่อว่าคงอยู่ในช่วงเวลาระหว่าง 500 ปี ก่อนคริสตกาลถึง ค.ศ. 200 โดยเขียนในภาษาสันสกฤตในบริเวณที่เป็นประเทศอินเดียในปัจจุบัน
- เรื่องรามายณะแพร่หลายไปทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบัน รามายณะมีอยู่หลายฉบับในภาษาต่างๆ ทั้งของไทย อินโดนีเซีย ลาว เมียนมา ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย นักเรียนรู้จักเรื่องราวของรามายณะหรือไม่ กระตุ้นคำตอบจากนักเรียน
ครูอาจให้นักเรียนดูภาพในเรื่องรามายณะในฉบับของท้องถิ่น
- นักเรียนคิดว่ารามายณะแพร่กระจายจากบริเวณที่เป็นอินเดียปัจจุบันมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร กระตุ้นคำตอบจากนักเรียน
ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจบอกว่าพ่อค้าเป็นคนเผยแพร่เรื่องราว คณะแสดงละครเร่ นำมาแสดง หรือผู้คนแบ่งปันข้อเขียนหรือภาพจากเรื่องดังกล่าว ทั้งหมดเป็นคำตอบที่ถูกต้อง
- ทางหนึ่งที่รามายณะได้รับการเผยแพร่คือ อาณาจักรนครวัดหรืออังกอร์ แสดงแผนที่ 1 อาณาจักรนี้ก่อตั้งโดยชาวเขมรและมีศูนย์กลางอยู่ในบริเวณที่เป็นประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์เชื่อว่าอาณาจักรนี้มีความรุ่งเรืองระหว่างศตวรรษที่ 9 - 15
- พ่อค้าและผู้ปกครองชาวอินเดียมาเยือนนครวัด และนำรามายณะมาด้วย ชาวเขมรเผยแพร่เรื่องนี้ให้กับคนอื่นๆ ที่อยู่ใต้อำนาจหรือทำการค้าด้วย แต่ละกลุ่มก็ดัดแปลงเรื่องราวไปตามวัฒนธรรมของตน นักเรียนคิดว่าพวกเขาดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมของตนเองอย่างไร กระตุ้นคำตอบจากนักเรียน

ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจบอกว่าผู้คนแปลรามายณะเป็นภาษาท้องถิ่น ถ่ายทอดบางส่วนของรามายณะด้วยศิลปะท้องถิ่น หรือนำความคิดจากวัฒนธรรมหรือศาสนาของตนผสมผสานกับเรื่องราว ทั้งหมดเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

- วันนี้เราจะมาสำรวจกันว่าเรื่องรามายณะแพร่กระจายไปทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร และวัฒนธรรมต่างๆ ตัดแปลงและเปลี่ยนแปลงเรื่องราวไปอย่างไรบ้าง

ความรู้สำหรับครู - สำหรับสื่อการเรียนรู้ 2

ศิลปะแบบนี้เรียกว่า “รูปแกะสลักนูนต่ำ” ศิลปินแกะสลักหินเป็นภาพนูนขึ้นมาจากพื้นหลัง หากนักเรียนเอามือลูบ ก็ารู้สึกได้ถึงรายละเอียดต่างๆ ผ่านทางนิ้วมือ

รูปแกะสลักนูนต่ำนี้มาจากนครวัดในกัมพูชา นครวัดถูกสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 12 ในรัชสมัยของพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ที่ปกครองอาณาจักรนครวัดหรืออังกอร์ ตำนานฮินดู อย่างเช่น รามายณะ มีอิทธิพลต่ออาณาจักรนครวัดหรืออังกอร์ และผู้คนที่นี่นับถือศาสนาพุทธ

ในรูปแกะสลักนูนต่ำนี้ นักเรียนจะเห็นพระรามถือดาบอยู่ในมือ กำลังกระโดดเข้าไปสู่อศึกของราพณ์ ใบหน้าของหนุมานที่เป็นจ้าวแห่งลิงปรากฏเคียงข้างพระราม อศึกนั้นลากด้วยม้าสองตัว ในภาพนี้เห็นราพณ์ไม่ชัด รอบๆ อศึกทหารของราพณ์กำลังต่อสู้กับกองทัพลิงของหนุมาน

ความรู้สำหรับครู 3 - สำหรับสื่อการเรียนรู้ 3

ศิลปะแบบนี้เรียกว่า “ภาพปูนเปียก (fresco)” โดยศิลปินวาดภาพบนผนังปูนที่ยังไม่แห้ง เมื่อปูนและสีแห้งก็จะเป็นจิตรกรรมฝาผนัง

ภาพนี้มาจากวัดพระแก้วในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย วัดถูกสร้างและวาดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 18 ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 1 พระองค์โปรดให้มีการเขียนรามายณะขึ้นใหม่เป็น “รามเกียรติ์” ซึ่งเป็นวรรณคดีประจำชาติไทย รามเกียรติ์มีเรื่องราวคล้ายรามายณะ แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอาณาจักรอยุธยาของไทย

ในภาพนี้ นักเรียนจะเห็นตัวเอกของเรื่องคือ พระราม ต่อสู้กับทศกัณฐ์ หนุมานที่เป็นจ้าวแห่งลิง กำลังช่วยพระรามสู้กับทศกัณฐ์และกองทัพ

สื่อการเรียนรู้ 1 - เนื้อความบางตอนของรามายณะเกี่ยวกับสงครามลงกา

...เมื่อได้ยินคำพูดของพระราม ราพณ์ผู้ทรงพลัง เต็มไปด้วยความโกรธและนึกถึงความ เป็นปรีกัษแต่เดิมา ยิ่งเข้าไปด้วยลูกศรเพลิง [...] หนุมาน [...] ผู้ปราดเปรียวว่องไว กำลัง แยกพระรามอยู่ในสมรภูมิ ถึงจะโดนยิงด้วยลูกศรจากอสูรตนนั้น [ราพณ์] พลกำลังของ หนุมานที่มีความแข็งแกร่งก็ยิ่งเพิ่มพูน พระรามที่เห็นหนุมาน พยัคฆ์แห่งผุ่ลง จึงได้รับบาดเจ็บ ด้วยน้ำมือของราพณ์ ก็บังเกิดความโกรธกริ้ว

เมื่อเข้าใกล้รถศึกพร้อมด้วยลูกศรแหลมคม พระรามทำลายมันไปพร้อมกับล้อ ม้า ธง ฉัตร สารถี ลูกดอก หอก และดาบต่างๆ จากนั้นพระรามก็แผลงศรที่ส่องประกายเจิดจ้าราวสายฟ้า เข้าที่หน้าอกผายกว้างสง่างามของราพณ์ด้วยกำลังแรง [...].

จ้าวแห่งอสูรที่กล้าหาญ [ราพณ์] ผู้ที่ไม่เคยหวั่นไหวกับฟ้าร้องหรือฟ้าผ่า ล้มทรุดปล่อยคันศร ร่วงหลุดมือไปหลังจากโดนลูกศรของพระรามยิงเข้าไปอย่างแรงจนเป็นแผลลึกฉกรรจ์ เมื่อเห็น ราพณ์ล้มลงไป พระรามผู้มีจิตใจกว้างขวางหยิบลูกศรที่เป็นประกายรูปจันทร์เสี้ยว แล้วใช้มัน ทำลายมงกุฎที่มีสีสันสดใสของราพณ์ จ้าวแห่งอสูรโดยทันที

(ที่มา : K.M.K. Murthy, Valmiki Ramayana, Chapter 59, 2006. จาก http://www.valmikiramayana.net/yuddha/sarga59/yuddha_59_prose.htm.)

สื่อการเรียนรู้ 2 - ภาพสงครามลงกาที่เป็นรูปแกะสลักนูนต่ำจากนครวัด

(ที่มา : © Dennis Jarvis, ตามลิขสิทธิ์ส่วนรวม <http://tinyurl.com/hvgqwqn>)

สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพสงครามลงกาจากจิตรกรรมฝาผนังวัดพระแก้ว

(ที่มา : © Thaths, ลิขสิทธิ์ส่วนรวม <https://www.flickr.com/photos/34816987@N00/1392410389>)

แผนที่ 1 - แผนที่อาณาจักรนครวัดหรืออังกอร์

(ที่มา : <http://www.asienreisender.de/angkor.html>)

แบบฝึกหัด 1

สำหรับทำก่อนชั่วโมงเรียน

รามายณะเป็นวรรณคดีฮินดูโบราณของอินเดีย เล่าเรื่องของพระราม เจ้าชายในตำนาน ที่ว่ากันว่ามีชีวิตอยู่ในแคว้นโกศล พระบิดาของพระองค์บีบบังคับให้พระองค์ต้องออกจากแคว้นไป และพระองค์ก็เดินทางไปทั่วอินเดียพร้อมด้วยพระอนุชาและมเหสีคือ สีดา ศัตรูของพระองค์จับนางสีดาไว้ เพื่อที่จะชิงตัวเธอกลับคืนมา พระรามต้องทำสงครามกับราพณ์ กษัตริย์แห่งเกาะลังกา พระองค์ชนะศึกกับลังกาด้วยความช่วยเหลือจากหนุมาน เทพในร่างกึ่งมนุษย์ กิ่งลิง พระรามกลับสู่อาณาจักรโยธยาเพื่อเป็นกษัตริย์ ในศาสนาฮินดู พระรามถูกถือเป็นเทพองค์หนึ่ง

นักประวัติศาสตร์ไม่แน่ใจว่ารามายณะถูกเขียนขึ้นเมื่อใดกันแน่ แต่เชื่อว่าคงอยู่ในระหว่าง 500 ปีก่อนคริสตกาลถึง ค.ศ. 200 โดยเขียนในภาษาสันสกฤตในบริเวณที่เป็นประเทศอินเดียในปัจจุบัน

เรื่องรามายณะแพร่หลายไปทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบัน รามายณะมีอยู่หลายฉบับในภาษาต่างๆ ทั้งของไทย อินโดนีเซีย ลาว เมียนมา ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ผู้ปกครองทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างใช้วรรณคดีเรื่องนี้เป็นสัญลักษณ์แสดงความยิ่งใหญ่ของตน

รามายณะยังคงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกตัวอย่างเช่นหนังตะลุงในหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้เรื่องราวจากรามายณะ

ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังได้ดัดแปลงมหากาพย์ ที่เป็นเรื่องราวโบราณของฮินดูเกี่ยวกับสงครามระหว่างความดีและความชั่ว ปัจจุบัน ในชวา ประเทศอินโดนีเซีย คนเชิดหนังตะลุงได้เพิ่มตัวละครที่ไม่เคยมีอยู่ในตำนานอินเดียเดิมเข้าไปด้วย

กิจกรรม

ถามพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่หรือคนในชุมชนของนักเรียนว่ารู้เรื่องราวของรามายณะหรือไม่ หากรู้ให้พวกเขาเล่าให้ฟังว่ามี การเล่าเรื่องราวนี้ อย่างไรในบริบทหรือวัฒนธรรมของนักเรียน หากท่านเหล่านั้นไม่รู้ก็อธิบายให้ท่านฟังถึงสิ่งที่นักเรียนได้รู้มาจากการอ่านข้อมูลในบทเรียนนี้

แบบฝึกหัด 2

เปรียบเทียบรามายณะ

1. เลือกเพื่อนนักเรียนในกลุ่มมาคนหนึ่งให้อ่านสื่อการเรียนรู้ 1 ดังๆ คนอื่นในกลุ่มก็ควรอ่านตาม
2. พิจารณาสื่อการเรียนรู้ 2 นักเรียนมองเห็นตัวละครหรือการกระทำใดบ้างจากเรื่องราวติดป้ายที่ภาพ
3. พิจารณาสื่อการเรียนรู้ 3 นักเรียนมองเห็นตัวละครหรือการกระทำใดบ้างจากเรื่องราวติดป้ายที่ภาพ
4. สื่อการเรียนรู้ 2 และสื่อการเรียนรู้ 3 แตกต่างกันอย่างไรร
5. สื่อการเรียนรู้ 2 และสื่อการเรียนรู้ 3 เหมือนกันอย่างไร
6. นักเรียนคาดเดาอะไรได้บ้างเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่สร้างสื่อการเรียนรู้ 2 และสื่อการเรียนรู้ 3 ขึ้นมา

หน่วยที่

3

ข้าวและเครื่องเทศ

ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องข้าวและเครื่องเทศในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของทุกคน
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
และการเมืองต่อเนื่องมาหลายศตวรรษ

แผนการเรียนรู้ที่ 1

แนะนำวัฒนธรรมข้าว: ข้าวมีความสำคัญเพียงใดในวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 2

ข้าวและเครื่องเทศ: จิตวิญญาณ เรื่องเล่าปรัมปรา และตำนาน

แผนการเรียนรู้ที่ 3

เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 4

การค้าเครื่องเทศ การควบคุมของยุโรป และปฏิกริยาของภูมิภาค

แผนการเรียนรู้ที่ 5

อาหาร สุขภาพ และการรักษา

แผนการเรียนรู้ที่ 6

ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20)

แผนการเรียนรู้ที่ 7

ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมึกในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เกริ่นนำ

ข้าวและเครื่องเทศ สำรองความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของข้าวและเครื่องเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากมุมมองแบบสหสาขาวิชานักเรียนจะได้เรียนรู้ว่าอาหารเป็นมากกว่าแหล่งโภชนาการและปัจจัยเพื่อความอยู่รอด อาหารและวัฒนธรรมอาหารมีความเชื่อมโยงกับจิตวิญญาณ โครงสร้างชนชั้น และการอยู่ร่วมกันในสังคม และกำหนดสำนึกของผู้คนเกี่ยวกับสถานที่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ และความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในการสำรวจพิจารณาการผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคทรัพยากรสำคัญเหล่านี้ (รวมถึงการบริโภคเชิงวัฒนธรรม) นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรุ่มรวยทางการเกษตร (และเสน่ห์น่าดึงดูดทางเศรษฐกิจ) ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนวิถีชีวิต ระบบความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คนต่างๆ ในภูมิภาคนี้ ด้วยความสำคัญของข้าวและเครื่องเทศที่เป็นมากกว่าสินค้าแลกเปลี่ยน นักเรียนยังจะได้สำรวจพิจารณาความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาของข้าวและเครื่องเทศในบริบทที่กว้างขวางขึ้นของจักรวาลวิทยาและโลกทัศน์ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากพิธีกรรม ตำนาน และเรื่องเล่าขานต่างๆ ที่มี (โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับข้าว) นักเรียนจะได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับโลกที่ละเอียดอ่อนหลากหลายของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และลักษณะที่ชุมชนต่างๆ ให้ความหมายกับโลกของตนและถ่ายทอดความทรงจำทางประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณี และยังจะได้เรียนรู้ว่าขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านี้เดินทางและมีวิวัฒนาการผ่านช่วงเวลาและสถานที่มาอย่างไร

แผนจัดการเรียนรู้จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีพลวัตและเป็นวิภาษวิธีระหว่างผู้คนและธรรมชาติ นักเรียนจะได้ศึกษาพิจารณาอิทธิพลของระบบทางกายภาพ อย่างเช่น ที่ดิน น้ำ และฤดูกาล ที่มีต่อการผลิตทางการเกษตร ตลอดจนผลของกิจกรรมของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ อย่างเช่น การสูญเสียสภาพป่า การตั้งเขินของแหล่งน้ำ และการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ ในขณะเดียวกัน นักเรียนก็จะได้เรียนรู้ถึงลักษณะต่างๆ ที่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พยายามจัดการและต่อรองกับสภาพแวดล้อมและแรงขับต่างๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตน (เช่น ภัยแล้ง และน้ำท่วม) อย่างมียุทธศาสตร์ และสร้างสรรค์โดยอาศัยนวัตกรรม เทคโนโลยี และพิธีกรรม การศึกษาพิจารณาวิธีการแบบมีพลวัตที่ปัจเจกบุคคลและชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของตน เช่น การคัดเลือกสายพันธุ์พืชผล และการดัดแปลงวิธีการเพาะปลูก จะวางรากฐานสำคัญในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับบทบาท

และผลกระทบของเทคโนโลยี ความสำคัญและหลุมพรางของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดจากนวัตกรรม และความจำเป็นในการคุ้มครองชุมชนที่ได้รับผลกระทบให้ได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม

ประการสุดท้าย หลักสูตรนี้ยังให้นักเรียนได้มีพื้นฐานในการทำความเข้าใจการเผชิญหน้า ความร่วมมือ ความขัดแย้ง และการพิชิต จากหัวข้อต่างๆ นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการค้าและเส้นทางการค้า จักรวรรดินิยมและการก่อตัวของจักรวรรดิต่างๆ ที่ออกแบบมาเพื่อค้าจุนจักรวรรดิและการค้า ตลอดจนการสร้างและการแพร่กระจายของเทคโนโลยี ประเพณีมุขปาฐะ และลวดลายทางศิลปะภายในภูมิภาค นักเรียนจะได้สำรวจพิจารณาทรัพยากรธรรมชาติในฐานะที่เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ทางการค้าที่ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นช่องทางสำหรับการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้ (ไม่ใช่แต่เฉพาะสินค้า) อีกด้วย และในฐานะปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการกดปราบทางการเมืองและการยึดดินแดน

ด้วยการเรียงร้อยแนวเนื้อหาหลักว่าด้วยอาหารและวัฒนธรรมอาหารเข้ากับประวัติศาสตร์ สังคม-วัฒนธรรม และการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลักสูตรนี้มุ่งหมายที่จะให้นักเรียนได้มีความรู้และเครื่องมือในการทำความเข้าใจภูมิภาคนี้ได้ดีขึ้นในแง่ของการติดต่อเชื่อมโยง จุดร่วมและความหลากหลาย ตลอดจนการเผชิญหน้าและความสัมพันธ์ระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

นอกจากการค้าและการส่งออกอิทธิพลด้านการทำอาหารแล้ว วัฒนธรรมอาหารยังแสดงถึงภูมิปัญญาและความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนด้วย ซึ่งบางส่วนไปไกลถึงตะวันตกและเป็นฐานของการวิจัยและพัฒนาในสาขาการแพทย์และโภชนาการ ตลอดจนฐานความคิดเรื่องสุขภาพและความกินดีอยู่ดี การเข้าใจรากเหง้าของความรู้และขนบธรรมเนียมเหล่านี้จะทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความคิดและอิทธิพลของเอเชียที่ไหลไปทั่วโลก

ด้วยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ นักเรียนจะได้ความรู้พื้นฐาน เครื่องมือ และทักษะในการทำความเข้าใจโลกทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ตนอาศัยอยู่ และความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อมและกับผู้คนและชุมชนอื่นได้ดีขึ้น นักเรียนจะได้มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับการกระทำ นวัตกรรม และความมีพลวัตในชีวิตทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงการตระหนักว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติก็ไม่ได้หยุดนิ่งตายตัว ความรู้ ทักษะ และความเข้าใจเหล่านี้จะช่วยเตรียมนักเรียนให้กลายเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วม ไม่ใช่แค่เฉพาะของภูมิภาคนี้เท่านั้นแต่เป็นของโลกด้วย และทำให้สามารถทำการตัดสินใจและจัดการปัญหาท้าทายร่วมสมัยได้อย่างมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

เนื้อหาโดยรวม

บทเกริ่นนำให้ภาพรวมโดยสังเขปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความสำคัญทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของข้าวและเครื่องเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แผนจัดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ครู และนักเรียนได้ลงลึกในเนื้อหามากขึ้นผ่านทางการศึกษาเชิงวิพากษ์ในประเด็นหลักต่างๆ

แผนการเรียนรู้ที่ 1 แนะนำวัฒนธรรมข้าว : ข้าวมีความสำคัญเพียงใดในวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้นี้แนะนำให้นักเรียนได้รู้จักประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมข้าวที่กล่าวถึง ตั้งแต่การนำข้าวมาปลูกในยุคแรกๆ และการดัดแปลงวิธีการเพาะปลูกไปตามสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการศึกษาาระบบการผลิตข้าวแบบต่างๆ นักเรียนยังจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดองค์กรทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจการเกษตร การแบ่งงานกันทำตามเพศสภาพ และวัฒนธรรมทางวัตถุ (เช่น สถาปัตยกรรม) ของชุมชนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกด้วย

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ข้าวและเครื่องเทศ : จิตวิญญาณ เรื่องเล่าปรัมปรา และตำนาน

แผนการเรียนรู้นี้ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนา การเมืองของข้าวและเครื่องเทศในสังคมและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักเรียนจะได้ศึกษาพิธีกรรมทางการเกษตรที่มีขึ้นเพื่อขอให้มีความอุดมสมบูรณ์ และได้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ และเพื่อแสดงความเคารพต่อข้าว นักเรียนยังจะได้ศึกษาบทบาทของข้าวและเครื่องเทศบางชนิด เช่น กระจวาน ในพิธีกรรมต่างๆ เช่น การใช้ข้าวในพิธีบูชาทางศาสนาและพิธีศพ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้นี้แนะนำให้นักเรียนได้รู้จักการค้าและเส้นทางการค้าเครื่องเทศที่เชื่อมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลกภายนอก และที่ทำหน้าที่ไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางการค้าแต่ยังเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและแพร่กระจายความรู้ ความคิด และอิทธิพลทางวัฒนธรรมอีกด้วย

แผนการเรียนรู้ที่ 4 การค้าเครื่องเทศ การควบคุมของยุโรป และปฏิกริยาของภูมิภาค

ในแผนการเรียนรู้นี้ นักเรียนจะได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนจักรวรรดินิยมของตะวันตกและการยึดครองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอาณานิคม โดยมุ่งสนใจการค้าเครื่องเทศที่ทำให้กำไรงามในบริบทของการแย่งชิงทรัพยากรสำคัญ นอกจากนี้ยังจะได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเอกชน เช่น บริษัทดัตช์อีสต์อินเดีย ที่เป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดินิยม

แผนการเรียนรู้ที่ 5 อาหาร สุขภาพ และการรักษา

แผนการเรียนรู้นี้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างอาหารและแนวคิดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับสุขภาพและความอยู่ดีมีสุข นักเรียนจะได้ศึกษาสรรพคุณทางยาของส่วนประกอบอาหารที่ใช้กันทั่วไปในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ขมิ้น ตะไคร้ กระเทียม และพริก ตลอดจนการใช้ข้าวและเครื่องเทศเพื่อการรักษาและการบวงสรวงเช่นไหว้ผี

แผนการเรียนรู้ที่ 6 ทุน หัน และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettiers) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่

แผนการเรียนรู้นี้กระตุ้นให้นักเรียนได้พิจารณาอย่างวิพากษ์กับประเด็นความพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน และความยั่งยืนทางนิเวศที่สัมพันธ์กับการผลิตข้าวและวิถีชีวิตของชาวไร่ชาวนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมสมัย นักเรียนจะได้ศึกษาผลกระทบของกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการปลูกพืชเพื่อการส่งออกและการพัฒนา เช่น การทำลายป่า ที่มีต่อวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 7 : ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมึกในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนจัดการเรียนรู้นี้ใช้อาหารเป็นช่องทางในการทำความเข้าใจทั้งลักษณะเฉพาะตัวและลักษณะร่วมของชุมชนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ของการอพยพโยกย้าย การปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนของมนุษย์ นักเรียนจะได้เรียนรู้ว่าวัฒนธรรมอาหารกำหนดการก่อรูปอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร และติดตัวผู้คนไปอย่างไรเมื่อโยกย้ายถิ่น อันก่อให้เกิดการแพร่กระจายและผสมผสานทางวัฒนธรรมที่รุ่มรวยทั้งภายในและนอกพหุภูมิภาค นอกจากนี้ยังจะได้ศึกษาว่าลัทธิอาณานิคมและโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมอาหารในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หลักการและเหตุผล

- ด้วยการใช้แนวทางสหวิทยาการ หน่วยการเรียนรู้นี้ให้วิธีคิดใหม่เกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ข้ามพินการยึดรัฐชาติเป็นศูนย์กลางที่พบในหลักสูตรที่เกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ ไปสู่กรอบการวิเคราะห์ที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลางมากขึ้น
- หน่วยการเรียนรู้นี้ส่งเสริมการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ผ่านหน่วยเรื่องของสาระวิชาและการสอนที่เป็นโครงการหรือประสบการณ์การเรียนรู้
- หน่วยการเรียนรู้นี้สามารถใช้เป็นหน่วยการสอนแบบแยกโดดๆ ได้ หรือร่วมกับหน่วยอื่นๆ ก็ได้ เช่น

- เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก (เช่น การแพร่กระจายของสายพันธุ์ข้าวจากตอนกลางของเวียดนามไปยังจีน การค้าเครื่องเทศ ฯลฯ)
- ผู้คนและพื้นที่ (การผลิตและการค้าข้าวและเครื่องเทศในความสัมพันธ์กับแม่น้ำ และสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกันไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
- ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ (เช่น นครวัด และการพึ่งพาข้าวและน้ำ)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

ความรู้: ได้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทางการเกษตรและประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและสังคมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ศักดิ์สิทธิ์ของข้าวและบทบาทโดยรวมของการเกษตรในชีวิตทางเศรษฐกิจ การเมือง และจิตวิญญาณของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การแสดงออกต่างๆ เกี่ยวกับความสำคัญทางวัฒนธรรมของข้าวในศิลปะและประเพณีมุขปาฐะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความสำคัญทางสังคม-วัฒนธรรมของอาหารและวัฒนธรรมอาหาร การเชื่อมโยงติดต่อระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก ความต้องการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแรงผลักดันของจักรวรรดินิยมตะวันตก และผลเชิงบวกและลบของการพัฒนาและโลกาภิวัตน์ที่มีต่อชุมชนและวิถีชีวิต

ทักษะ : พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ตามที่แสดงให้เห็นในความสามารถที่จะจัดวางวัตถุประสงค์ของที่คุ้นเคยและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันในบริบท เข้าใจเรื่องราวของมนุษย์ทั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง ข้ามเวลาและสถานที่ มีส่วนร่วมในการตั้งคำถามและการคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นสำคัญๆ ที่ภูมิภาคและโลกเผชิญอยู่ในศตวรรษที่ 21

เจตคติ : ได้ตระหนักถึงความหลากหลายและความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของผู้คนและชุมชนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก ตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อม และภายในระบบนิเวศ และตระหนักถึงกระแสไหลเวียนของอิทธิพลที่ไม่ใช่มีแต่มาจากตะวันตกสู่เอเชียเท่านั้น แต่ยังมีจากเอเชียไปตะวันตกอีกด้วย ซึ่งเป็นความคิดเกี่ยวกับอำนาจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ลดการยึดศูนย์กลางและมีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งขึ้น

เนื้อหาของหน่วย

หน่วยนี้ประกอบด้วย 7 แผนการเรียนรู้ โดยแต่ละแผนการเรียนรู้จะมีภาคผนวกที่เป็นแหล่งที่มา ความรู้สำหรับครู และเอกสารประกอบแผนการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 แนะนำวัฒนธรรมข้าว : ข้าวมีความสำคัญเพียงใดในวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ข้าวและเครื่องเทศ : จิตวิญญาณ เรื่องเล่าปรัมปรา และตำนาน

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 4 การค้าเครื่องเทศ การควบคุมของยุโรป และปฏิกริยาของภูมิภาค

แผนการเรียนรู้ที่ 5 อาหาร สุขภาพ และการรักษา

แผนการเรียนรู้ที่ 6 ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettians) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่

แผนการเรียนรู้ที่ 7 ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมึกในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ข้อมูลพื้นฐานสำหรับครู

ข้าวและเครื่องเทศ

1. วัฒนธรรมข้าวและเครื่องเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ [สำหรับแผนการเรียนรู้ที่ 1]

ข้าวเป็นพืชพื้นเมืองชนิดหนึ่งของเอเชียเป็นอาหารหลักของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึงร้อยละ 80 ความสำคัญของข้าวเห็นได้ชัดในหลายภาษาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ใช้ในความหมายแบบเดียวกันในเรื่องอาหารการกิน คำพูดเชื่อเชียวแกมมักจะอยู่ในรูปของคำถามที่ว่า “ทานข้าวมาหรือยัง” ซึ่งบ่งบอกถึงความสำคัญเชิงสังคมของการแบ่งปันอาหารและข้าวของในภูมิภาค อย่างเช่น อินโดนีเซียตะวันออกเฉียง ข้าวไม่ใช่อาหารหลัก แต่ก็ยังผูกกับสถานะและมีความสำคัญในทางพิธีกรรม ด้วยคุณค่าในตัวของมันเอง ข้าวเป็นสินค้าหลักและพื้นฐานของความมั่งคั่งของครอบครัวและชุมชนชาวนา ตลอดจนของประเทศ นครวัดถูกสร้างขึ้นมาด้วยระบบชลประทานที่ทำให้สามารถควบคุมและจัดการน้ำ ซึ่งรวมถึงการผลิตข้าว

ประวัติศาสตร์ของข้าวมีความน่าสนใจเนื่องจากผูกกับพัฒนาการต่างๆ ในสังคมมนุษย์ ข้าวมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยผู้อพยพจากจีนในช่วง 3,000 ถึง 2,000 ปี ก่อนคริสต์ศักราช การปลูกข้าวในภูมิภาคนี้มีความหลากหลาย โดยได้รับอิทธิพลบางส่วนจากเทคนิคและการจัดองค์กรทางสังคมที่ชาวจีนอพยพนำมา และบางส่วนจากปัจจัยท้องถิ่น บางครั้งมีการปลูกข้าวในปริมาณไม่มากเพื่อการยังชีพควบคู่ไปกับพืชผลอื่น โดยใช้วิธีการถางและเผาเพื่อเตรียมที่ดิน แต่ก็มีการปลูกอย่างเข้มข้นเป็นพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งต้องอาศัยการชลประทานและความร่วมมือร่วมแรงกันในหมู่ชาวนา

การชลประทานมีขนาดแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ ในพื้นที่สูงที่มีฝนตกมาก อย่างเช่น มาเลเซียบนคาบสมุทรมและเกาะสุมาตรา ข้าวได้รับน้ำฝนโดยแทบไม่ต้องอาศัยการชลประทาน แต่ในบาหลี จำเป็นต้องมีระบบชลประทานที่ซับซ้อนเพื่อนำน้ำจากหุบห้วยลึกไปยังนาข้าว ส่วนพื้นที่แห้งแล้งที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินในทางใต้ของเวียดนาม ทางใต้ของไทย และ

ตอนกลางของพม่านั้น ต้องอาศัยระบบชลประทานที่ใหญ่ขึ้นไปอีกที่สร้างโดยรัฐ ในบริเวณอย่างพื้นที่ปากแม่น้ำอิรวดีและแม่น้ำโขง ระบบชลประทานขยายตัวเมื่อข้าวกลายเป็นพืชส่งออกในศตวรรษที่ 15 - 16 และขยายเพิ่มขึ้นไปอีกในศตวรรษที่ 19 - 20 ภายใต้การยึดครองเป็นอาณานิคมของอังกฤษและฝรั่งเศส

ข้าวยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางสังคมและการเมืองด้วยเช่นกัน ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนที่เป็นแผ่นดินใหญ่ในระหว่างสหัสวรรษที่หนึ่งและสองของคริสต์ศักราช รัฐของชาวพยู มอญ ชะแมร์ และจามล่มสลาย และถูกสืบทอดต่อมาโดยรัฐพม่า ไทย และเวียดนาม คำอธิบายที่เป็นไปได้ประการหนึ่งคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในการปลูกข้าว รัฐที่มีมาก่อนทำการเกษตรยังชีพขนาดเล็ก ปลูกพืชหลายชนิดและอาศัยน้ำที่ไหลบ่ามา แต่รัฐในช่วงเวลาต่อมามีการปลูกข้าวแบบน้ำขังหรือนาน้ำตมอย่างเข้มข้น โดยสามารถทำให้ชาวนามาร่วมแรงและสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่ได้

ด้วยมีข้าวจำนวน 120,000 สายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศต่างๆ วิธีการเพาะปลูก (นาน้ำขังหรือแห้ง ขึ้นบันได หรือที่ดอน) และชนิดข้าวที่ปลูกและบริโภคเป็นเครื่องหมายสำคัญที่บ่งชี้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ในลาว ร้อยละ 85 ของข้าวท้องถิ่นกว่า 3,000 สายพันธุ์เป็นข้าวเหนียว ซึ่งบอกถึงการบริโภค “ข้าวเหนียว” เป็นอาหารหลักสำหรับคนลาวบนพื้นที่ราบลุ่มไม่ใช่ข้าวเจ้าที่บริโภคโดยกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง และคนส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนแผ่นดินใหญ่ และเนื่องจากความผูกพันกับลาวในทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ ข้าวเหนียวยังเป็นอาหารหลักในทางภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของไทยอีกด้วย

ข้าวมีความสำคัญ ข้าวส่งผลต่อหลายแง่มุมของการจัดองค์กรทางสังคมและการสืบทอดวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแรงบันดาลใจให้กับประเพณีบูชาและการเขียนความเชื่อทางจิตวิญญาณ พิธีกรรม วิถีปฏิบัติ และการแสดงออกทางศิลปะดังที่ปรากฏในการทำลวดลายรูปข้าวบนกลองของดงเซินโบราณและในศิลปะร่วมสมัย

เช่นเดียวกับข้าว เครื่องเทศก็ปรากฏอย่างโดดเด่นในอาหารพื้นถิ่น และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเอเชียของตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมีสรรพคุณทางยาและกลิ่นหอม เครื่องเทศจึงเป็นหัวใจสำคัญของการทำอาหาร การรักษา และพิธีกรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เครื่องเทศเป็นที่ต้องการมากสำหรับการปรุงและถนอมอาหาร จึงเป็นสินค้าสำคัญที่ทำกำไรงามในศตวรรษที่ 15 - 16 เนื่องจากเป็นแหล่งของเครื่องเทศอย่างกานพลู พริกไทย ลูกจันทน์ และดอกจันทน์ที่เป็นที่ต้องการอย่างสูงในยุโรปและจีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นศูนย์กลางของการค้าโลก การค้าเครื่องเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รุ่งเรืองในยุคที่เป็นที่รู้จักกันว่า เป็น “ยุคของการค้า” เป็นจุดเด่นสำคัญอย่างหนึ่งของประวัติศาสตร์โลกที่เผยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่มีหลายแง่มุม คือ ระหว่างประเทศต่างๆ ระหว่างการค้าและการเมือง และระหว่างสังคมและศาสนา ความเชื่อมโยงทางการเมือง สังคม และ

วัฒนธรรมไม่ได้มีแค่ระหว่างเกาะและแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น แต่ยังมีระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลกอีกด้วย

2. เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ก. การค้าเครื่องเทศ : เชื่อมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้ากับโลก (ศตวรรษที่ 15 - 16)

[สำหรับแผนการเรียนรู้ที่ 3]

การค้าค้นพบกานพลูและลูกจันทน์ที่เป็นพืชป่าบนหมู่เกาะโมลุกกะ (Maluku) ในเกาะสุลาเวสี ที่ชาวยุโรปเรียกว่า ‘หมู่เกาะเครื่องเทศ’ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็กลายเป็นเส้นทางการค้าสำคัญสำหรับพ่อค้าชาวยุโรป โดยเริ่มจากโปรตุเกส และภายหลังก็มีดัตช์และอังกฤษ

พ่อค้าไม่ได้มีแต่ชาวยุโรป พ่อค้าจากตะวันออกกลาง อินเดีย และจีนก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน ตอนต้นศตวรรษที่ 15 ราชสำนักของราชวงศ์หมิงบัญชาให้มีการเดินเรือที่สำคัญเจ็ดครั้ง ภายใต้การนำของแม่ทัพเรือเจิ้งเหอ การเดินทางเหล่านั้นไม่เพียงแต่นำเครื่องเทศกลับจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการเพาะปลูกพริกไทยอย่างขนานใหญ่ในสุมาตราสำหรับตลาดจีนอีกด้วย ต่อมา ราชสำนักจีนให้ความสนใจกับการค้าทางทะเลลดน้อยลง มีเพียงพ่อค้าจีนจากมณฑลฟูเจี้ยนที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ที่ยังคงค้าขายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป บางส่วนแต่งงานกับผู้หญิงท้องถิ่นและตั้งรกรากในภูมิภาคนี้ ลูกหลานของพวกเขาในปัจจุบันเป็นชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ที่สำคัญพอๆกันคือ ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการค้าเครื่องเทศ ทั้งในฐานะคนปลูกที่ปลูกเครื่องเทศในปริมาณมากเป็นพืชเศรษฐกิจ และในฐานะพ่อค้าที่ลำเลียงผลผลิตไปยังท่าเรือต่างๆ ในภูมิภาค การค้านี้ที่ครอบคลุมหมู่เกาะมาเลย์-อินโดนีเซีย และเขตการค้าทางทะเลในช่องแคบมะละกา ทะเลชวา และทะเลชูลู ก่อให้เกิด ‘โลกมลายู (Malay world)’ ของการค้าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นหมู่เกาะ

การค้าเครื่องเทศยังกระตุ้นให้เกิดพื้นที่เมืองขึ้นมาอีกด้วย พ่อค้าจีน อินเดีย อาหรับ และยุโรป ตลอดจนพ่อค้าจากที่ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาชุมนุมกันบริเวณท่าเรือเพื่อดำเนินธุรกิจ เมืองท่าเหล่านี้ อย่างเช่น มะละกา Makassar (ในสุลาเวสี) และ Banten (ในชวา) กลายเป็นศูนย์รวมขนาดใหญ่ที่มีผู้คนหลายชาติหลายภาษาหลายวัฒนธรรมที่เทียบเท่าหรืออาจจะมากกว่าเมืองในยุโรปในยุคนั้น แม้ว่ามลายูมักใช้เป็นภาษากลาง แต่ก็มีการใช้ภาษาที่หลากหลายตามเมืองท่าเหล่านี้ นักเดินทางชาวโปรตุเกสชื่อ Tomé Pires อ้างว่ามีภาษาจำนวนมากถึง 84 ภาษาที่ใช้พูดกันในมะละกา

การค้าเครื่องเทศสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังส่งผลทางการเมืองด้วยเช่นกัน ผู้ปกครองของเมืองท่าต่างๆ จำหน่ายด้วยรายได้จากการค้าเป็นหลัก ไม่ใช่การเพาะปลูกที่มีข้าวเป็นพื้นฐาน ความมั่งคั่งของพวกเขาทำให้เมืองท่าเหล่านี้มีอำนาจทาง

การเมืองและการทหาร บางส่วนกลายเป็น ‘รัฐดินปืน’ ที่ใช้ปืนใหญ่ที่สามารถครอบงำพื้นที่ที่อยู่ ลึกเข้าไปจากฝั่งทะเลและรัฐที่อ่อนแอกว่า ดุลอำนาจจึงย้ายจากบริเวณลึกเข้าไปจากทะเลมาสู่ บริเวณชายฝั่ง รัฐเหล่านี้ช่วยวางรากฐานให้กับรัฐรวมศูนย์อำนาจต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สมัยใหม่

พร้อมไปกับความมั่งคั่งและอำนาจที่เพิ่มขึ้น เมืองท่าเหล่านี้ก็อยู่ในภาวะพึ่งพาอาศัย กันและกันมากขึ้นกับส่วนอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจจะวนเวียน อยู่กับการค้า เมืองท่าเหล่านี้จึงไม่สามารถเลี้ยงดูประชากรขนาดใหญ่ของตนได้และต้องอาศัย การนำเข้าอาหารเมืองท่าต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนแผ่นดินใหญ่ อย่างเช่น อยุธยา (ในสยาม) พุกาม (เมียนมา), ฮานอยและเว้ (เวียดนาม) และพนมเปญ (กัมพูชา) ป้อนข้าวและอาหารอื่นๆ ให้กับ เมืองท่าต่างๆ ในหมู่เกาะ เมืองท่าบนแผ่นดินใหญ่ก็ร่ำรวยและมีอำนาจไปด้วยเช่นกัน

ในทางวัฒนธรรม การค้าเครื่องเทศได้ขยายศาสนาอิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่เป็นหมู่เกาะและพุทธเถรวาทบนแผ่นดินใหญ่ไปอย่างกว้างขวาง พ่อค้าอาหรับและอินเดีย นำศาสนาอิสลามเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเป็นส่วนหนึ่งของการขยายตัวของศาสนา อิสลามจากตะวันออกกลางและอินเดีย เมืองท่าต่างๆ ที่เป็นศูนย์รวมผู้คนจำนวนมากเอื้ออำนวย ต่อการเปลี่ยนไปนับถือศาสนาใหม่ของประชากร ในทางกลับกันผู้ปกครองเองก็ใช้ศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจของตน

ข. การค้าเครื่องเทศ การครอบงำของยุโรป และการตอบโต้ของภูมิภาค (ศตวรรษ ที่ 16 - 17) [สำหรับแผนการเรียนรู้ที่ 4]

หากช่วงแรกของการค้า “ยุคของการค้า” เป็นช่วงของการค้าที่เติบโตและความพึ่งพาอาศัย กันและกัน ช่วงต่อมาก็เป็นช่วงของความขัดแย้งระดับโลกและการตอบโต้ของภูมิภาค ในศตวรรษ ที่ 16 - 17 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังเชื่อมต่อกับโลกและการค้ากับโลกก็ยังเติบโตต่อไป แต่พลวัต เปลี่ยนไป ก่อนหน้านี้ ชาวยุโรปในฐานะพ่อค้าคนกลางเป็นเพียงหนึ่งในกลุ่มพ่อค้าที่มีอยู่หลายกลุ่ม ในภูมิภาค แต่พอถึงศตวรรษที่ 16 - 17 ชาวโปรตุเกสและดัตช์ก็เริ่มแสวงหาที่ทางในการค้า ที่มีอำนาจมากขึ้น จุดมุ่งหมายไม่ได้เป็นการค้าเพื่อหากำไรอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นการครอบงำ การไหลเวียนของการค้าและกำจัดคู่แข่ง สำหรับชาวโปรตุเกสแล้ว แรงขับเพื่ออำนาจนี้ ยังเป็นส่วนที่ต่อเนื่องจากความขัดแย้งทั่วโลกระหว่างศาสนาคริสต์กับศาสนาอิสลามอีกด้วย

การแสวงหาอำนาจครอบงำของยุโรปบีบให้พ่อค้าและผู้ปกครองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องตอบโต้ต่อภัยคุกคามนี้ การยึดครองเมืองมะละกาที่เป็นมุสลิมโดยชาวโปรตุเกสในปี พ.ศ. 2054 เป็นชัยชนะที่มีราคาแพง ไม่นานมะละกาก็เสื่อมถอยลงในฐานะเมืองท่าและพ่อค้า ก็กระจัดกระจายไปตั้งเส้นทางการค้าใหม่ทีอื่น เช่น อาเจะห์ Johor, Makassar, Banten, และปัตตานี ที่ต่อมาก็กลายเป็นศูนย์รวมผู้คนหลายชาติหลายภาษาที่เติบโต ชาวโปรตุเกสไม่สามารถครอบงำ การค้าได้ และอาเจะห์ที่อยู่ใต้อำนาจสุลต่านอิสลามกลายเป็นคู่แข่งตัวฉกาจ

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

ในการยื้อแย่งชิงอำนาจ ชาวดัตช์ประสบผลมากกว่ามหาอำนาจยุโรปอื่นในการรวบรวมอำนาจผูกขาดในการค้าในศตวรรษที่ 17 ในปี พ.ศ. 2145 พ่อค้าดัตช์จัดตั้งบริษัทดัตช์อีสต์อินเดีย (VOC) ขึ้นมาด้วยการสนับสนุนอย่างใกล้ชิดจากรัฐบาลดัตช์ บริษัทนี้มีอำนาจในการทำสนธิสัญญากับผู้ปกครองท้องถิ่นและสร้างป้อมปราการในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริษัทนี้เข้มแข็งมากกว่าคู่แข่งสำคัญคือ บริษัทบริติชอีสต์อินเดีย ที่เป็นบริษัทเอกชนที่ไม่มีการสนับสนุนจากรัฐบาล ไม่นาน the VOC ก็ยึดครองแหล่งผลิตเครื่องเทศสำคัญในเมือง Ambon เกาะโมลุกกะ (Maluku) ในปี พ.ศ. 2149 และหมู่เกาะ Banda Islands ในปี พ.ศ. 2164 แล้วก็ได้เมืองท่าชวา (the Javanese port Batavia) ที่จาการ์ตา ในปี พ.ศ. 2162 และยึดมะละกาจากโปรตุเกสในปี พ.ศ. 2184 เพื่อจำกัดปริมาณสินค้าและคงราคาสูง ชาวดัตช์ถึงกับตัดต้นกานพลูทิ้งไปในหลายพื้นที่ของโมลุกกะ พอถึงปี พ.ศ. 2193 การผูกขาดของชาวดัตช์ก็ได้แทนที่ตลาดเปิดในการค้าเครื่องเทศแล้ว

ถึงแม้ว่าชาวดัตช์จะกลายเป็นมหาอำนาจทางทะเลและควบคุมการค้าเครื่องเทศ แต่พ่อค้ารายย่อยชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และต่างชาติก็ยังคงค้าขายสินค้าบางชนิด (เช่น พริกไทย) อย่างอิสระต่อไป ทั้งภายในและนอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การผูกขาดที่มีเจตนาจะสร้างผลกำไรสูงสุดให้กับบริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ (the VOC) ก็ยังก่อให้เกิดสงครามที่ยืดเยื้อกับเมืองท่า Makassar และ Banten ด้วยความขัดแย้งส่งผลหายนะต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเช่นกัน เมื่อสิ้นสุดศตวรรษที่ 17 เมืองท่าที่มีผู้คนหลายชาติหลายภาษา และ “รัฐดินปืน” ทั้งหมดยกเว้นอาจะห์ ก็ล่มสลาย

ค. ข้าว : เงินทุน หนี้สิน และความทุกข์ยากในชนบทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) [สำหรับแผนการเรียนรู้ที่ 6]

ในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 เมื่อการค้าเครื่องเทศเริ่มเสื่อมถอย ข้าวก็เพิ่มความสำคัญขึ้นอย่างต่อเนื่องในการค้าในภูมิภาคและทั่วโลก พัฒนาการของอุตสาหกรรมข้าว กระชับความเชื่อมโยงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลกที่เหลือ และยังก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งในทางบวกและเลวร้ายที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะที่การปลูกข้าวขยายตัวเพื่อการส่งออกปริมาณมหาศาลเพื่อสนองความต้องการของประชากรที่เติบโตในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และที่อื่นๆ ชาวบ้านจำนวนมากกลายเป็นชาวนาทั่วทั้งภูมิภาค แต่หลักๆ แล้ว อยู่บนแผ่นดินใหญ่ คือ เมียนมา ไทย และอินโดจีนของฝรั่งเศส การอพยพย้ายถิ่นขนานใหญ่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มายังบริเวณที่เพิ่งเปิดสำหรับการปลูกข้าวก็เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน เช่น ชาวพม่า ไปยังปากแม่น้ำอิรวดี เวียดนามไปยังแม่น้ำโขงและแม่น้ำแดง

อย่างไรก็ตาม การเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะลักษณะไม่แน่นอนของเศรษฐกิจการส่งออก และส่วนหนึ่ง

เป็นเพราะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในจุดที่อ่อนแอเสียเปรียบในเศรษฐกิจนี้ การปลูกข้าวเพื่อส่งออก ผูกชวานาเข้ากับเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่วางอยู่บนฐานของเงินทุนซึ่งทำให้เกิดการพึ่งพาทางการเงิน และความไม่แน่นอนมากขึ้น ชวานาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องกู้ยืมเงินเพื่อจ่ายค่าเมล็ด ปุ๋ย เครื่องไม้เครื่องมือพื้นฐาน และแรงงาน และสำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวและครอบครัว เช่น การแต่งงาน ในการกู้ยืมจากผู้ให้กู้ท้องถิ่นที่เป็นชาวจีนและอินเดีย นั้น ชวานามักต้องใช้ที่ดินของตนเป็นหลักทรัพย์สิน ค้ำประกัน ชวานาต้องตกอยู่ในภาวะมีหนี้สินและภาวะเสี่ยงหากความต้องการข้าวตกต่ำ จำนวนมาก จะต้องสูญเสียที่ดินหากไม่สามารถใช้หนี้ได้ และก็ต้องใช้เวลานาน (7 - 10 ปี) กว่าที่จะถึงจุดที่ได้กำไร

นอกจากนี้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกเว้นไทย ตกเป็นอาณานิคมของยุโรปและอเมริกา รัฐบาลตะวันตกใช้อาณานิคมเป็นแหล่งวัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตร (เช่น ยาง พริกไทย และน้ำตาล) และเป็นตลาดสำหรับสินค้าจากโรงงานของตะวันตก ความสนใจหลักของพวกเขาคือ การดูแลผลกำไร โดยสภาพความเป็นอยู่ของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเรื่องรอง ผลกำไรส่วนใหญ่ ไม่ได้ถูกนำกลับมาลงทุนในภูมิภาค แต่ถูกส่งไปให้กับผู้ถือหุ้นในตะวันตก

รัฐบาลอาณานิคมไม่เต็มใจที่จะดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงของชวานาในเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เนื่องจากมาตรการเหล่านั้นจะลดทอนผลประโยชน์ของตนในอุตสาหกรรมข้าว ในประเทศเมียนมาโรงสีข้าวของชาวอังกฤษพยายามกดราคาข้าวให้ต่ำเพื่อจะได้กำไรสูงสุด กล่าวโดยทั่วไป รัฐบาลอาณานิคมปฏิเสธที่จะทำให้เศรษฐกิจมีความหลากหลาย มีมากกว่าผลิตผลหลักๆ เป็นต้นว่าการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม เนื่องจากจะเป็นการแข่งขันกับผู้ผลิตชาวตะวันตก กระทั่งในประเทศไทยที่ไม่ตกเป็นอาณานิคม เศรษฐกิจก็ถูกครอบงำโดยทุนตะวันตกและเงิน และต้องพึ่งพาการส่งออกสินค้าเกษตรเช่นกัน

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในทศวรรษ 1930 เผยให้เห็นอันตรายที่ชุกชอนอยู่ของเศรษฐกิจการส่งออก เมื่อการลงทุนทางธุรกิจและการจับจ่ายของผู้บริโภคในตะวันตกหดตัวลง หลังจากการทรุดฮวบของตลาดหุ้นวอลล์สตรีทในปี พ.ศ. 2472 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำก็ลุกลามอย่างรวดเร็วและกระหน่ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ราคาข้าวร่วงลงอย่างหนัก ในภูมิภาคโคชินจีน ในเวียดนาม ราคาข้าวในปี พ.ศ. 2477 ลดลงเหลือเพียงเกือบหนึ่งในห้าของราคาเมื่อปี พ.ศ. 2472 ชวานาจำนวนมากไม่สามารถชำระหนี้และต้องสูญเสียที่ดินไป ในประเทศไทย ราคาข้าวตกลงสองในสาม และมูลค่าที่ดินตกลงกว่าร้อยละ 80 ในเมียนมา ที่ชวานาจำนวนมากได้สูญเสียที่ดินให้กับเจ้าหนีไปแล้ว ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำก็ยิ่งเร่งกระบวนการนี้ให้เร็วขึ้นไปอีก ในปี พ.ศ. 2473 chettiers (เจ้าหนี้ชาวอินเดีย) เป็นเจ้าของที่ดินหนึ่งในห้าในบริเวณเมียนมาตอนล่าง ในปี พ.ศ. 2480 ก็เพิ่มเป็นครึ่งหนึ่ง ชวานาจำนวนมากกลายเป็นลูกนาหรือคนเช่านา และแรงงานรับจ้างทำงานบนผืนดินที่ตนเองเคยเป็นเจ้าของในเมียนมาตอนล่าง เกือบร้อยละ 60 ของที่ปลูกข้าวถูกเช่าโดยชวานาผู้เช่านา ชวานาอื่นๆ เอาชีวิตรอดด้วยการหันกลับไปทำการเกษตรยังชีพ

ปฏิกริยาของอาณานิคมต่อภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเป็นไปอย่างไม่จริงจังและไม่เป็นเรื่องเป็นราว ในประเทศอย่างมลายาและดัตช์อีสต์อินดีส มีกฎหมายป้องกันการโอนที่ดินจากคนท้องถิ่นไปยังคนที่ย้ายถิ่นเข้ามา แต่ในทางปฏิบัติกฎหมายเหล่านี้ไม่มีผลและชาวนามลายูและชาวจำนวนมากก็สูญเสียที่ดินไป ถึงจะมีคนไร้ที่ดินเพิ่มมากขึ้น แต่ทุนตะวันตกก็ประสบความสำเร็จในการกดดันรัฐบาลอาณานิคมไม่ให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยอ้างว่าจะกระทบต่อผลกำไรของอุตสาหกรรมข้าว ในบางประเทศ ชนชั้นนำท้องถิ่นที่มีอำนาจ เช่น เจ้าของที่ดินที่ร่ำรวยหรือ caciques ในฟิลิปปินส์ ที่มีอิทธิพลสูงต่อรัฐบาลอาณานิคมของอเมริกา ก็ขัดขวางการปฏิรูปที่ดินเช่นกัน ไม่มีประเทศใดเลยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มหาอำนาจตะวันตกจะได้พยายามทำให้เศรษฐกิจมีความหลากหลายหลังภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

ปัญหาทางเศรษฐกิจส่งผลสะท้อนทางสังคมและการเมืองอย่างรุนแรง ในไทย การล้มครืนของอุตสาหกรรมข้าวเป็นเหตุผลหนึ่งที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2475 ถึงแม้ว่าสาเหตุรากเหง้าของปัญหาคือลัทธิอาณานิคมและระบบทุนนิยมโลก ความทุกข์ยากก็ทำให้คนท้องถิ่นเกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์อื่น โดยเฉพาะคนให้กู้เงิน เกิดการจลาจลต่อต้านชาวอินเดียในพม่า และในประเทศอื่นๆ ก็ปรากฏกระแสต่อต้านคนต่างชาติที่ย้ายถิ่นเข้ามา

3. ข้าวและสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การจัดองค์กรทางสังคม

ในชุมชนชาวนา โครงสร้างสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม-เศรษฐกิจโดยมากถูกกำหนดโดยความเป็นเจ้าของและขนาดของที่นา ถึงแม้ว่าทรัพยากรอื่นๆ อย่างเช่น สวนผลไม้และมะพร้าวที่ผลิตน้ำตาลปึกที่กำโรงาม ก็เป็นแหล่งรายได้เสริมของครอบครัวชาวนาก็ตาม การเป็นเจ้าของสัตว์ต่างๆ ได้แก่ วัว และควาย ก็สำคัญเนื่องจากการเช่าสัตว์มาไถนาก็เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนปลูกข้าวเสียอีก ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างชาวนาร่ำรวยหรือเจ้าของที่ดินที่ไม่อยู่ในที่ดินกับชาวนาไร้ที่ดินจึงมีได้หลายรูปแบบ เช่น ลูกนา ชาวนาเช่าที่นาและแบ่งผลผลิตเป็นค่าเช่าและแรงงานเกษตรตามฤดูกาล

ชุมชนชาวนาจำนวนมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะจัดตั้งทางสังคมเป็นครัวเรือนที่อาจเป็นครอบครัวขยายประกอบด้วยคนหลายรุ่นอยู่ร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราฮีและการแต่งงาน ที่มีเรื่องการใช้แรงงานเข้ามาเกี่ยวข้อง ประเพณีเก่าอย่างหนึ่งในกัมพูชาคือ กำหนดให้ผู้ที่จะเป็นเจ้าบ่าวมาทำงานให้กับครอบครัวของฝ่ายหญิงเพื่อประเมินตัวเขาเองก่อน การที่คู่บ่าวสาวจะอยู่อาศัยที่ไหนหลังแต่งงานก็ส่งผลต่อการมีแรงงานใช้สอยและแตกต่างกันไปทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในบางที่คู่บ่าวสาวจะอยู่อาศัยกับครอบครัวของฝ่ายหญิง ศักยภาพที่จะดึงแรงงานเข้ามาเพิ่มได้ทำให้ลูกสาวเป็นทรัพย์สินมากกว่าที่จะเป็นภาระทางเศรษฐกิจ ในหลาย

พื้นที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับอิทธิพลเงินมากกว่า การสืบทอดเชื้อสายทางฝ่ายชายก็จะมิมากกว่า และแรงงานกับทรัพยากรอื่นๆ ก็ถูกจัดแจงไปตามสายฝ่ายชาย ในชุมชนบนที่สูงจำนวนมากที่มีการทำไร่หมุนเวียน ระบบสืบทอดเชื้อสายฝ่ายชายเอื้อต่อการระดมทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็นสำหรับการแผ้วถางพื้นที่ป่า และสำหรับการหมุนเวียนและปกป้องที่ทำกิน ส่วนในชุมชนอื่นๆ คู่บ่าวสาวมีสิทธิเลือกที่อยู่อาศัย โดยขึ้นอยู่กับความต้องการแรงงาน สำหรับครอบครัวหรือตระกูลที่แทบไม่มีหรือไม่มีผู้ชาย การรับคนมาเลี้ยง (บางทีก็เป็นญาติห่างๆ) ก็เป็นอีกหนทางหนึ่งในการได้แรงงานที่จำเป็น

การผลิตข้าว บทบาททางเพศสภาพ และความร่วมมือร่วมแรงในหมู่บ้าน

การปลูกข้าวต้องใช้แรงงานอย่างมาก และชวามส่วนใหญ่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงต่างทำงานในนา มีการแบ่งงานตามเพศสภาพ โดยงานที่ต้องอาศัยความแข็งแรงทางกายภาพมากกว่า เช่น การไถนา ก็มักจะทำโดยผู้ชาย ขณะที่งานอื่น อย่างเช่น การดำนา การนวดข้าว การมัดข้าว ก็ทำโดยผู้หญิงเป็นส่วนมาก บทบาททางเศรษฐกิจของผู้หญิงก็ครอบคลุมถึงตลาดท้องถิ่นที่ขายอาหารและสินค้าที่ผลิตในหมู่บ้าน ผู้หญิงยังมีบทบาทสำคัญในพิธีกรรมการผลิตข้าว เช่น การคัดเลือกเมล็ดที่ดีที่สุดสำหรับการเพาะปลูกในปีถัดไป ถึงจะมีความหลากหลายภายในก็ตาม ปัจจัยเหล่านี้ทำให้สถานะของผู้หญิงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทั่วไปดีกว่าที่อื่นๆ ในเอเชีย ในประเทศอย่างกัมพูชา ลาว และไทย และในระบบสืบทอดผ่านฝ่ายหญิง ในสุมาตรา ผู้หญิงสามารถสืบทอดที่ดิน ที่ทำให้พวกเธอสามารถมีทรัพย์สินในการแต่งงานและมีฐานสำหรับความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจได้ อย่างไรก็ตาม ระบบการสืบทอดมรดกเช่นนี้ก็ทำให้เกิดการหดตัวของที่ดินทำกินในหลายครอบครัว

เนื่องจากการปลูกข้าวจำเป็นต้องมีการทำงานอย่างรวดเร็วภายในเวลาเฉพาะ (เช่น การดำนา หรือเกี่ยวข้าว) ก็มักต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงของคนในหมู่บ้าน ซึ่งสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่ผนวกพิธีกรรมเข้าไว้ในเทคโนโลยีการผลิต ตั้งแต่กำหนดเวลาที่แน่นอนสำหรับการเตรียมที่นาไปจนถึงการปลูกและเก็บเกี่ยว ดังที่เห็นในการปลูกแบบขั้นบันได subak ในบาหลี การประสานงานที่ซับซ้อนมีความจำเป็นเพื่อดูแลการบริหารจัดการระบบชลประทานชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีที่ระบบการผลิตมีลักษณะหลวมๆ กว่า อย่างเช่น ในกัมพูชา การแลกเปลี่ยนแรงงาน (provasdai) เป็นการสนับสนุนที่สำคัญแก่ครัวเรือนที่ขาดแคลนแรงงาน ซึ่งยังเป็นเช่นนั้น โดยเฉพาะในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาที่มีการเพิ่มจำนวนของครัวเรือนที่มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือครัวเรือนที่มีคนพิการถูกตัดแขนหรือขาด้วยสาเหตุจากสงครามและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เรื่องนี้เน้นย้ำความสำคัญของการไม่มองสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างหยุดนิ่งตายตัว หากแต่เรื่องของสงคราม การปฏิวัติ โลกาภิวัตน์ และการพัฒนา ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ก็เป็นปัจจัยที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในระดับมูลฐานของชีวิตทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชุมชนนิยมไม่เพียงแต่มีรากเหง้าอยู่ในประโยชน์ทางปฏิบัติ แต่ยังพัฒนาผ่านเทศกาลและพิธีต่างๆ ที่เสริมสร้างชีวิตหมู่บ้านที่ข้ามมีบทบาทสำคัญ และมักจะสอดรับช่วงฤดูกาลของการเพาะปลูก

4. ข้าวและเครื่องเทศ : จิตวิญญาณ เรื่องเล่าปรัมปรา และตำนาน [สำหรับแผนการเรียนรู้ที่ 2]

จิตวิญญาณของข้าว

เนื่องจากหัวใจสำคัญในชีวิตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้าวมักสัมพันธ์กับพลังชีวิตและเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และการเกิดใหม่ ดังนั้น ข้าวจึงมีความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาอย่างมาก ชาวโบราณในเกาะสุลาเวสีตอนใต้พลังแห่งการเจริญงอกงามนี้สัมพันธ์กับพระอาทิตย์ขึ้น ซึ่งเป็นเหตุผลของการมีพระอาทิตย์ปรากฏอยู่เสมอในพิธีกรรมทางการเพาะปลูกและศิลปะของพวกเขา นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าข้าวมีวิญญาณ (“ขวัญ” ในภาษาไทย) ที่โดยมากผูกกับความเป็นหญิง ดังนั้น จึงเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ แต่ก็ยังมีความเชื่อ (เช่น ในบาหลิ) ว่าข้าวนั้นเอิบอาบไปด้วยพลังให้กำเนิดของผู้ชาย ในบาหลิ “การแต่งงาน” ของเทพีแห่งข้าว เทวีศรีภักดิ์กับชาย/คู่ครองคือ Sedana (เป็นตัวแทนวิญญาณที่สร้างผลผลิตที่เป็นชาย) ถูกแสดงเป็นพิธีกรรมในฤดูกาลเพาะปลูกข้าว ในประเทศไทย มีการทำพิธีบูชาพระแม่โพสพ ที่เป็นเทพีแห่งข้าว (คำว่า “แม่” แสดงความเป็นหญิง) และ “รับขวัญท้องข้าว” ในหลายพื้นที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต้นข้าวจะถูกถือว่า “ตั้งท้อง” เมื่อเริ่มออกรวง และต้องคอยระวังไม่ให้เกิด “การแท้ง” และยังมีการบูชาด้วยอาหารบางอย่างและเครื่องประทีปโคมที่ถือว่าดีหรือเป็นที่ปรารถนาสำหรับผู้หญิงมีครรภ์ให้กับเทพีที่ “ตั้งท้อง” อีกด้วย มักมีการใช้เคียวชนิดพิเศษในการเกี่ยวข้าวเพื่อเก็บเมล็ดสำหรับการเพาะปลูกในปีถัดไป เพื่อไม่ให้เป็นการลบหลู่หรือทำให้เมล็ดข้าวเสียหาย หลังจากการเก็บเกี่ยวก็จะมีพิธีเชื้วิญญาณข้าวด้วยพิธีกรรมและการรำยมนต์ให้สถิตมาอยู่ในที่นา โดยการคัดเลือกเมล็ดข้าวอย่างพิถีพิถัน โดยผู้อาวุโสที่มักจะเป็นผู้หญิงสำหรับการเพาะปลูกในปีถัดไป และเชื้กลับไปยังบ้านของชาวนาเพื่อเก็บรักษา ในสุลาเวสี ยุคโบราณ ผู้ชายจะถูกห้ามไม่ให้ล้วงล้ำเข้าไปในบริเวณยุ่งฉางที่เป็นที่เก็บข้าวเปลือก

วิญญาณที่สิงสู่ในข้าวถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากเชื่อกันว่าข้าวเป็นของขวัญจากเบื้องบน มีเรื่องเล่าปรัมปราและตำนานต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการมอบเมล็ดข้าวให้เป็นของขวัญแก่มนุษย์ชาติ ชาวบาหลิ (ยกตัวอย่าง) สืบย้อนที่มาของข้าวไปจนถึงการถูกบังคับให้แต่งงานระหว่างพระแม่ธรณีและพระวิษณุที่เป็นเจ้าแห่งโลก ซึ่งทำให้พระอินทร์ที่เป็นเจ้าแห่งสรวงสวรรค์จำต้องถ่ายทอดความรู้ในการปลูกข้าวให้กับมนุษย์ ส่วนในบริเวณอื่นๆ เมล็ดข้าวผุดมาจากร่างของเทพเจ้า หรือเป็นของขวัญจากเบื้องบน

ในฐานะที่เป็นข้าวเป็นพลังที่ “มีชีวิต” ทรงพลังและสูงส่ง วิญญาณข้าวได้รับความเคารพและทะนุถนอมด้วยพิธีกรรมต่างๆ นานา และการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เรื่องกำเนิดข้าวของ

ชาวเขมรเรื่องหนึ่งเล่าว่า เมล็ดข้าวเมล็ดหนึ่งปลิวลงมาจากสวรรค์และมาเกาะอยู่ที่ยุ่งฉางแห่งหนึ่ง ที่เต็มอยู่ตลอดโดยไม่ต้องอาศัยแรงงานมนุษย์ จนกระทั่งเจ้าของยุ่งฉางเอ่ยคำพูดล่วงเกิน จึงทำให้เมล็ดข้าวลอยจากไป เพื่อหยุดยั้งความอดอยากที่เป็นผลตามมา จึงมีการทำพิธีเชิญวิญญาณ ข้าวกลับมาจากทุกวันนี้ เด็กจะถูกดูว่าหากทำข้าวหก เสียเปล่า หรือไม่ให้ความเคารพ “ข้าวจะหนีไป”

ด้วยความศักดิ์สิทธิ์ของข้าว พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว ตั้งแต่ทุ่งนาจนถึง ตระล่อมข้าวและยุ่งฉาง ถูกถือว่าเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ไปด้วย โดยจะเป็นสถานที่ประกอบพิธีต่างๆ เกี่ยวกับการเพาะปลูก การก้าวข้ามตระล่อมข้าวถูกถือว่าเป็นการลบล้าง และเป็นเรื่องปกติที่จะเห็น ศาลเล็กๆ ตามทุ่งนาเพื่อเป็นที่สถิตของวิญญาณข้าว ความสำคัญทางวัฒนธรรมของข้าวยังเห็นได้ชัด จากการปรากฏเป็นลวดลายข้าวตามเครื่องมือเครื่องมือทำนา และนำเสนออยู่ในงานศิลปะและ วรรณกรรมต่างๆ

พิธีเกี่ยวกับการเพาะปลูก

การปลูกข้าวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่ต้องขึ้นกับธรรมชาติที่ไม่แน่นอน ปริมาณฝน ที่มากหรือน้อยเกินไปส่งผลรุนแรงต่อผลผลิตได้ เพื่อที่จะคงความสัมพันธ์เป็นญาติกับธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงผลิตผลที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีการประกอบพิธีในขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตข้าว เริ่มตั้งแต่ การไถนาไปจนถึงการเก็บเกี่ยวและเก็บข้าวไว้ในยุ่งฉาง ในอาณาจักรที่นับถือศาสนาพุทธในภูมิภาคนี้ มีความเชื่อกันว่าบทบาทของกษัตริย์ คือการเป็นสื่อกลางระหว่างโลกและสวรรค์ ผ่านการประกอบ พิธีกรรมต่างๆ เพื่อบันดาลความสุขสงบและความรุ่งเรืองของอาณาจักร ในบทบาทนี้ สมาชิกราชวงศ์ ยังคงประกอบพิธีโบราณ เมื่อเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูกข้าวในทุกปี โดยจะมีพิธีไถนาและมีการเสี่ยงทาย โดยให้พระโคเลือกกินธัญพืชที่เสนอให้หลายชนิด เมื่อพระโคเลือกกินชนิดใดก็จะถือเป็นการทำนาย ผลผลิตของปีนั้น ในหมู่บ้าน การกำหนดฤกษ์ยามยามดีที่จะเริ่มเพาะปลูกนั้นกระทำโดยผู้อาวุโส ที่ได้รับมอบหมาย

เนื่องจากความศักดิ์สิทธิ์ของข้าว ชาวนาในหลายที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้อง ผ่านพิธีการชำระล้างจิตวิญญาณก่อนลงมือปลูกข้าว ชาวนาบาห์ลีและอับันชำระล้างทุ่งนาให้บริสุทธิ์ ด้วยน้ำมนต์ก่อนปลูกข้าว ในหมู่ชาวลาวที่ลุ่ม ชาวนาประกอบพิธีระหว่างการเดินทางเพื่อแสดง ความเคารพต่อทุ่งนาที่กำลังจะ “รับ” และเลี้ยงดูต้นกล้า ในซาราวัก ชาวนาอับันประกอบพิธีร้ายรำ หลังการหว่านเมล็ด โดยสวมหน้ากากเพื่อปิดเป่าผีร้ายที่อาจมาทำอันตรายต่อต้นกล้า และอีกพิธีหนึ่ง คือ GawaiPadi เพื่อฉลองการสิ้นสุดของฤดูเพาะปลูกและผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์

ข้าวในฐานะเครื่องเซ่นไหว้

ข้าวยังมีบทบาทสำคัญในชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้าวถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในพิธีสำคัญๆ ในช่วงชีวิตต่างๆ ของคนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ทารกแรกเกิดจะถูกนำไปวางบนกระดังฝัดข้าว หญิงสาวพรหมจรรย์ชาว a Tháy maiden ได้รับ

ข้าวหลามในช่วงการเกี่ยวพาราฮี และการโปรยข้าวตอกในระหว่างเคลื่อนศพ การเซ่นไหว้และการแบ่งปันข้าวยังปรากฏเด่นชัดในงานเทศกาลและการเฉลิมฉลองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิด การหมั้นหมาย งานแต่งงาน งานบวช และงานศพ เป็นสิ่งจำเป็นไม่เพียงแต่ต่อการสร้างและผนึกความสัมพันธ์ทางสังคมในหมู่เครือญาติและชุมชน และระหว่างคนแต่ละรุ่นเท่านั้น แต่ยังระหว่างคนที่ยังมีชีวิตกับวิญญาณบรรพบุรุษอีกด้วย พิธีทางพุทธศาสนาหลายอย่าง เช่น Pchum Ben, หรือ “วันของคนตาย” ในกัมพูชา เป็นการถวายอาหารแก่พระสงฆ์เพื่อทำบุญและส่งอาหารและผลบุญนั้นไปให้กับบรรพบุรุษเพื่อขอความคุ้มครองและขอพร การแจกทานอาหารแก่คนยากจน ตลอดจนการแบ่งปันอาหารกันในหมู่คนไปวัดก็เป็นการทำบุญและแบ่งปันผลบุญเช่นกัน ในบอร์เนียวมีความเชื่อว่าการร่วมทานอาหารของชุมชน เป็นกระบวนการที่พลังชีวิตของผู้อาวุโสจะถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลัง และยังมีการเซ่นไหว้ด้วยข้าวและเหล้าที่ทำจากข้าวให้กับวิญญาณบรรพบุรุษตามบ้าน หรือวางไว้ใต้ต้นไม้หรือตามศาลเล็กๆ ริมนนให้กับเจ้าที่เจ้าทาง ในทางกลับกัน การอดอาหาร เช่น ในช่วงการบวชตามศาสนาพุทธ หรือการถือศีลอดช่วงรอมฎอน (Ramadan) ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการทำบุญและชำระล้างจิตวิญญาณ

เครื่องเทศ จิตวิญญาณ และการรักษา

เช่นเดียวกับข้าว เครื่องเทศบางชนิดก็ถูกใช้ในพิธีต่างๆ เนื่องจากเชื่อกันว่าขมิ้นมีสรรพคุณ “ทำให้เย็น” จึงถูกผนวกเข้าไปในพิธีกรรมการเพาะปลูก และมักถูกปลูกอยู่บริเวณใกล้ทุ่งนา ขมิ้นถูกใช้เป็นยารักษา และเป็นเครื่องรางปัดเป่าผีร้ายและป้องกันเด็กๆ จากผีบรรพบุรุษ ในบางส่วนของมาเลเซีย มีการใช้ข้าวผสมขมิ้นในพิธีแต่งงาน ส่วนชาวกะเหรี่ยงจะเอาข้าวและขมิ้นวางบนศีรษะของคนที่เป็นตะคริวหลังจากอาบน้ำเพื่อเซ่นไหว้ผีน้ำ ชาวสำเหร่ (Samré) บนที่สูงของกัมพูชาก็ใช้ขิงประกอบพิธีในงานเลี้ยงของชุมชน

5. อาหาร สุขภาพ และการรักษา [สำหรับแผนการเรียนรู้ที่ 5]

อาหารและแนวคิดเรื่องความอยู่ดีมีสุขของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในโลกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความอยู่ดีมีสุข (ไม่ว่าจะในแง่ของความมั่นคงหรือสุขภาพ ของปัจเจกบุคคลหรือของสังคม) จะวางอยู่บนความคิดที่มีความเชื่อมโยงกันและความสมดุล เชื่อกันว่าความเจ็บป่วยเป็นผลจากความไม่สมดุลทางชีวภาพภายในร่างกาย มาจากความไม่พอใจของภูตผีที่มารบกวน กลับกันหากมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ก็เกิดจากภูตผีพึงพอใจบันดาลสุขให้ ซึ่งเป็นเรื่ององค์รวม โดยไม่มีการแบ่งแยกระหว่างกายภาพและจิตวิญญาณ หรือระหว่างโลกกายภาพและโลกจักรวาลวิทยา เนื่องจากเชื่อกันว่าสุขภาพทางกายผูกอยู่กับภาวะที่อยู่นอกพหุมิติทางกายภาพด้วยแนวคิดการรักษาของชาวบอกว่า การจะมีสุขภาพทางกายที่ดีได้นั้นไม่เพียงแต่ต้องฟื้นฟูสมดุลภายในด้วยอาหารเท่านั้น แต่ยังต้องฟื้นฟูความสมดุลทางสังคมด้วยการแก้ไขความขัดแย้งอีกด้วย อาหารเป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นฟูสมดุลด้วยการใช้รับประทานและใช้เป็นเครื่องไหว้ในพิธีบวงสรวงต่างๆ

เนื่องจากถือว่าอาหารมีคุณสมบัติที่หากไม่ร้อนก็เย็น สุขภาพของแต่ละคนสามารถกำกับควบคุมได้ด้วยการบริโภคอาหาร หญิงมีครรภ์ถูกห้ามไม่ให้กินอาหารบางอย่าง เนื่องจากถือว่าเป็นของแสลง สมุนไพรบางชนิดที่นำมาใช้ในแอลกอฮอล์เพื่อเพิ่มคุณสมบัติ “ร้อน” ถูกจัดให้สำหรับผู้หญิงที่เพิ่งคลอด เพราะถือว่ายังอยู่ในภาวะ “เย็น” จากการตั้งครรภ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการขับ “เลือดเสีย” ออกมาและปรับสมดุลภายในร่างกาย นอกจากนี้พวกเขายังจะได้รับอาหารพิเศษเพื่อกระตุ้นน้ำนมและ “บำรุงประสาท” ความรู้และตำรับเหล่านี้ถูกสืบทอดต่อกันมาโดยผู้อาวุโสหรือหมอตำแย จากแม่สู่ลูก และเป็นตำราสุขภาพหลักสำหรับผู้หญิงในชนบท

การเข้าถึงการรักษาพยาบาลแบบตะวันตกที่จำกัด ชาวชนบทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวนมากต้องพึ่งพาสมุนไพร สมุนไพรและส่วนประกอบหลายอย่างที่ใช้ในการประกอบอาหารในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีคุณสมบัติในการรักษา ยกตัวอย่างเช่น กระเทียม ตะไคร้ และผักชีที่เป็นส่วนประกอบทั่วไปในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นที่รู้จักกันดีว่ามีสรรพคุณในการป้องกันและยับยั้งการติดเชื้อ และเมื่อมีพริกประกอบด้วย ก็จะมีสรรพคุณเสริมระบบภูมิคุ้มกัน ส่วนประกอบอย่างอื่น เช่น ขมิ้น และโหระพาก็มีสรรพคุณทางยาที่สำคัญ โดยเฉพาะใช้รักษาโรคที่เกี่ยวข้องกับทางเดินอาหาร ขมิ้นที่ถูกใช้ในพิธีทางศาสนาและอื่นๆ มายาวนานในอินเดีย ก็ถูกใช้อย่างแพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเช่นกัน ทั้งเป็นยาและประกอบพิธีกรรมในช่วงการตั้งครรภ์ คลอดลูก แต่งงาน และงานศพ

อาหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มักใช้ส่วนประกอบที่ไม่เพียงแต่หาได้ทั่วไปในท้องถิ่น แต่ยังสามารถสู้กับโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ได้อีกด้วย มะระถูกใช้รักษาโรคเบาหวานมานานแล้ว และสะเดา (เขมร) ก็ถูกใช้รักษาอาการไข้มาเลเรีย นอกจากพืชผักที่หาได้ทั่วไปแล้ว ชุมชนบนพื้นที่สูงก็อาศัยสมุนไพรและทรัพยากรที่หาได้จากป่า ความรู้เรื่องสมุนไพรได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งในแหล่งธรรมชาติระหว่างเดินไปในป่า การทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติทำให้สมุนไพรเหล่านี้สูญหายไปอย่างรวดเร็ว พร้อมกับความรู้ที่สืบทอดกันมา

ถึงแม้ว่าความรู้ดั้งเดิมเหล่านี้ โดยมากจะได้รับการถ่ายทอดกันมาด้วยวิธีการบอกเล่า แต่ก็มีการบันทึกตำรับตำรายาเป็นลายลักษณ์อักษรมาแต่โบราณด้วย หลักการแพทย์ที่สืบทอดมา อากาและสาเหตุของโรค และความเจ็บป่วยต่างๆ พร้อมกับตำรับยาที่ระบุราก หัว ผล ใบ และการต้มเคี้ยวต่างสำหรับรักษาโรคต่างๆ มีบันทึกไว้ในเอกสารโบราณ อย่างเช่น ตำราแพทย์ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ (พ.ศ. 2199 - 2231) และคำจารึกบนผนังวัดโพธิ์ในกรุงเทพมหานคร ก็เป็นคลังเก็บความรู้ดั้งเดิมที่เป็นศาสตร์ที่สำคัญ

อาหาร พิธีกรรม และความอยู่ดีมีสุข

นอกจากนี้ อาหารยังเป็นปัจจัยในการรักษาและความอยู่ดีมีสุขในลักษณะอื่นด้วย นอกจากความไม่สมดุลทางชีวภาพแล้ว ยังเชื่อกันว่าความเจ็บป่วยมีสาเหตุมาจากการลบลู่ล่งเกิน

เบื้องบน ซึ่งต้องมีการเซ่นไหว้ขอขมา ชาวเม้งก็มีความเชื่อว่าร่างกายที่มีสุขภาพสมบูรณ์ ประกอบด้วย วิญญาณที่จะสูญหายไปด้วยความเจ็บป่วย และจะต้องนำกลับคืนมาด้วยการรักษาทางพิธีกรรม การรักษาแผนโบราณ โดยเฉพาะเมื่อการล่วงเกินทางศีลธรรม มักจะเซ่นไหว้ด้วยอาหาร ลักษณะการเซ่นไหว้มีความแตกต่างกันไป และมักกำหนดโดยหมอผี คนทรง หรือผู้อาวุโส หมอยา แผนโบราณมักทำพิธีเซ่นไหว้วิญญาณครูก่อนทำการรักษา คนทั่วไปก็มักเซ่นไหว้หลังจากหายจากโรคภัยไข้เจ็บ

วัฒนธรรมอาหารและอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ [สำหรับแผนการเรียนรู้อันที่ 7]

อาหารมีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตของผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ว่าข้าว และผลิตภัณฑ์จากข้าว เช่น เส้นก๋วยเตี๋ยว จะเป็นอาหารหลักเกือบทุกมื้อ แต่อาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็สะท้อนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ชนชั้น และภูมิศาสตร์ด้วย ตั้งแต่อาหาร ชาววังที่ประณีต อาหารในเมืองที่มีคนหลายชาติหลายภาษา อาหารพื้นๆ ของชาวบ้านชนบท อาหารที่มีรสชาติเฉพาะของภูมิภาคต่างๆ อาหารชั้นสูงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คืออาหาร ที่ต้องใช้เวลาและแรงงานมาก ไม่เพียงแต่การทำแต่รวมถึงการนำเสนอรูปลักษณะของอาหาร ด้วยการแกะสลักผลไม้และผัก เป็นศิลปะโบราณที่ยังคงแพร่หลายในหมู่ชนชั้นสูง ปลาและสัตว์น้ำ ที่มีอยู่อุดมสมบูรณ์ก็เป็นส่วนสำคัญในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนผลิตภัณฑ์จากการหมักดองปลา หรือกุ้งอย่างน้ำปลา หรือกะปิที่ใช้กันแพร่หลายในการประกอบและปรุงอาหาร เนื้อวัว เนื้อหมู และเป็ดไก่ก็มีการบริโภค ยกเว้นแต่จะเป็นข้อห้ามทางศาสนาและขึ้นกับความสามารถ ในการซื้อหาได้

ภาระหน้าที่ในการไปตลาด ชาย และทำอาหารมักจะตกเป็นของผู้หญิง ซึ่งเป็นเหตุผล อธิบาย (เป็นต้นว่า) การใช้คำว่า แม่ ใน méchakrann (เขมร แปลว่า แม่ครัว) หรือแม่ครัว (ไทย) ผู้ชายอาจทำหน้าที่เฉพาะบางอย่าง เช่น ปิ้ง ย่าง และทำอาหารได้เช่นกัน โดยเฉพาะในชุมชนจีน และในร้านอาหาร อาหารแต่ละอย่างก็มีการแยกตามเพศสภาพเช่นกัน โดยบางงานก็ปรุงเพื่อเป็น กับแก้มื้อคู่กับการดื่มแอลกอฮอล์ที่มักจะเป็นผู้ชายโดยมาก และยังมีอาหารและขนมที่ทำในโอกาส พิเศษด้วย ในเวียดนามและกัมพูชา มีการทำข้าวเหนียวนึ่งยัดไส้หมูหรือกล้วยและห่อด้วยใบตอง ในวาระปีใหม่หรืองานอื่นๆ เช่น งานแต่งงาน rendang ของมลายู และ relleños ของฟิลิปปินส์ ก็มักทำกินในโอกาสพิเศษ

อาหาร การเผชิญหน้าและอิทธิพลทางอาหาร

นอกจากชนชั้น ภูมิศาสตร์และเพศสภาพแล้ว กระบวนการทำและชนิดของอาหาร ยังสะท้อนประวัติศาสตร์ที่รุ่มรวย เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนทั้งภายในและนอก ภูมิภาคไปอีกด้วย ด้วยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์การเมืองอยู่ระหว่างจีนและอินเดีย และด้วยประวัติศาสตร์ การตกเป็นอาณานิคมของตะวันตกมายาวนานของประเทศต่างๆ การทำอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จึงแสดงถึงความเป็นจุดบรรจบของอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่างๆ ชาวจีนที่มาค้าขายและตั้งถิ่นฐาน นำอิทธิพลด้านการทำอาหารมาด้วยทั้งที่เป็นตัวอาหารเอง อย่างเช่น บะหมี่ และเทคนิคการทำอาหาร อย่างการผัด อิทธิพลเหล่านี้เห็นได้ชัดเป็นพิเศษในเวียดนามและสิงคโปร์ เช่น การใช้ตะเกียบเป็นหลัก แต่ก็ยังพบได้ทั่วทั้งภูมิภาคโดยเฉพาะตามเมืองต่างๆ การเลี้ยงโต๊ะจีนก็ได้รับความนิยมในการแต่งงาน อาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังสะท้อนการดัดแปลงให้เข้ากับท้องถิ่นด้วย เช่น อาหารนonya เป็นการผสมผสานอาหารมลายูกับอาหารจีนเข้าด้วยกันอย่างมีลักษณะเฉพาะตัว

อิทธิพลจากอินเดีย (อย่างเช่น แกงกะหรี่ที่ใช้น้ำกะทิเป็นพื้นฐานที่ได้กลายเป็นเอกลักษณ์ของอาหารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) เข้ามาครั้งแรกในราชสำนักก่อนที่จะได้รับความนิยมในปัจจุบัน ในศตวรรษที่ 15 แกงกะหรี่แบบอินเดีย พร้อมด้วยขนมต้มแดงและข้าวที่ใช้ในพิธีทางพราหมณ์ในช่วงเปลี่ยนวัยที่สำคัญของคนถูกนำเข้ามายังอยุธยา ผ่านทางราชสำนักเขมรยุคนครวัด อิทธิพลอินเดียโดยตรงจะเห็นได้ชัดในการทำอาหารของพม่า เช่น การผสมขมิ้นเข้าไปในพริกแกง เครื่องเทศหลายอย่างที่ใช้ในการทำอาหารอินเดีย เช่น กานพลู กระวาน และอบเชย ที่มักถูกนำไปอบและบดเพื่อเพิ่มความเข้มข้น ใช้ในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าอาหารบางอย่าง เช่น แกงกะหรี่ จะพบได้ในที่ต่างๆ ของภูมิภาค แต่ความผันแปรในรายละเอียด ตั้งแต่ที่พื้นที่สุด อย่างเช่น เนื้อสัมผัสของเครื่องเทศบด ก็เป็นตัวบ่งชี้ลักษณะประจำชาติพันธุ์และภูมิภาคได้เป็นอย่างดี

การติดต่อสัมพันธ์กับยุโรป รวมถึงการตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์เป็นเวลายาวนาน ก็ฝากรอยประทับไว้ในวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นด้วยเช่นกัน ขนมปังฝรั่งเศส กาแฟ และนมข้นเป็นส่วนหนึ่งของอาหารเช้าที่ได้รับความนิยม อาหารอื่นที่ได้รับความนิยมอย่างแซนด์วิชเวียดนาม ที่ชื่อ banh mi ก็เป็นการดัดแปลงอาหารจากที่อื่นคือ ขนมปัง ให้เป็นท้องถิ่นตลอดจนการผนวกอาหารที่ผ่านกระบวนการแปรรูป อย่างเช่น ซอสเปรี้ยววุสเตอร์เชียร์ เข้าไว้ในซอสของชานอนยา จากการติดต่อกับชาวโปรตุเกส พริกจากอเมริกากลางถูกนำเข้ามาและกลายเป็นส่วนประกอบที่ขาดไม่ได้ในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขนมไทย และกัมพูชาจำนวนมากที่ก่อนหน้านี้ผูกกับราชสำนักก็มีที่มาจากโปรตุเกสด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ขนมฝอยทองที่มีส่วนประกอบด้วย จากไข่แดง มาจากขนมโปรตุเกสที่ชื่อ fio de ovos การดัดแปลงและผนวกขนมบางชนิดเข้าไปในตำรับอาหารชาววังในช่วงหลังนั้นเป็นผลงานของมารี กีมาร์ (Mary Gimard) ภรรยาลูกครึ่งโปรตุเกส-ญี่ปุ่นของคอนสแตนติน ฟอลคอน ที่เป็นสมุหนายกของสมเด็จพระนารายณ์แห่งอยุธยา (พ.ศ. 2199 - 2231)

อิทธิพลทางวัฒนธรรมอาหารยังพัดวนกลับจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังยุโรปด้วย โดยมากผ่านทาง การติดต่อสัมพันธ์แบบอาณานิคม Rijstaffel (ภาษาดัตช์ แปลว่า โต๊ะข้าว) ที่ประกอบด้วยอาหารอินโดนีเซียวางเรียงรายนานาชนิดอย่างพิถีพิถันเป็นสิ่งที่กำเนิดจากโลกอาณานิคม

โดยแท้ ในฝรั่งเศส ปอเปี๊ยะทอดของเวียดนามที่คนฝรั่งเศสเรียกกันว่า nem ตอนนี้หาได้ตามร้านอาหารไทยทั่วไป ด้วยการมีนักท่องเที่ยวไปเยือนและมีคนย้ายถิ่นออกมาจากภูมิภาคนี้มากขึ้น อาหารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมของตะวันตก ด้วยการแพร่หลายของร้านอาหารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ร้านอาหารไทยร้านแรกที่เปิดในอเมริกา ในปี 2507 อาหารไทยอย่างผัดไทย ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของอาหารกระแสหลักของชาวอเมริกัน ขณะที่เฟอ (pho) และ banh mi ของเวียดนามได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในกระแสาอาหารยอดนิยมใหม่ๆ ในแคลิฟอร์เนียและนิวยอร์ก

อภิธานศัพท์ :

แผนการเรียนรู้ที่ 1 :

เจ้าของที่ดินที่ไม่อยู่ในที่ดิน (absentee landlord) - คนที่เป็นเจ้าของและปล่อยเช่าที่ดินโดยไม่ได้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

การสืบทอดทางฝ่ายหญิง (matrilineal) - การสืบทอดมรดกหรือเชื้อสายทางฝ่ายหญิง

การทำไร่หมุนเวียน (shifting cultivation) - การเพาะปลูกแบบหนึ่งที่มีการถางป่าและเพาะปลูกพืชอยู่สองสามปี แล้วย้ายไปที่อื่นจนกว่าสภาพอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เดิมจะฟื้นกลับมา

ลูกนา (tenant farmer) - ชาวนาที่เช่านาของคนอื่น

การนวดข้าว (threshing) - กระบวนการแยกเมล็ดข้าวออกจากรวงด้วยการฟาด

การดำนา (transplanting) - การนำต้นกล้ามาปักดำในที่นา

การผัดข้าว (winnowing) - กระบวนการแยกแกลบออกจากเมล็ดข้าวหลังจากการสีข้าว โดยการโยนข้าวขึ้นไปในอากาศให้ลมช่วยเป่าแกลบที่เบากว่าแยกออกไป ขณะที่เมล็ดข้าวที่หนักกว่าร่วงกลับลงมาบนภาชนะเช่นเดิม

แผนการเรียนรู้ที่ 2 :

GawaiPadi - งานเลี้ยงของชาวอับันในซาราวักเพื่อฉลองการสิ้นสุดของฤดูการเพาะปลูกและผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์

ข้าวหลาม - ข้าวเหนียวที่ทำให้สุกโดยการบรรจุข้าวสารในกระบอกไม้ไผ่ แล้วทำให้สุกด้วยการเผาไฟ

ขวัญ (khan) - วิญญาณส่วนหนึ่งของมนุษย์และสัตว์บางชนิดตามคติไทยพุทธ

แม่โพสพ - เทพีแห่งข้าวของไทย หรืออีกชื่อหนึ่งคือ แม่ขวัญข้าว

Pchum Ben - “วันของคนตาย” หรือ “วันของบรรพบุรุษ” เป็นงานบุญสืบห้าวันของชาวเขมร ที่จะไปสิ้นสุดด้วยการฉลองในวันที่สิบห้าของเดือนสิบตามปฏิทินของเขมร

การไถนา (ploughing) - การพลิกหน้าดิน (ของที่นา) ด้วยคันไถก่อนการหว่านข้าว

รอมฎอน (Ramadan) - เดือนที่เก้าของปีของชาวมุสลิม ที่จะมีการอดข้าวตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนพระอาทิตย์ตก

แผนการเรียนรู้ที่ 3 :

ยุคแห่งการค้า (age of commerce) - ช่วงระหว่างศตวรรษที่ 15 - 17 ที่การค้าระหว่างประเทศเป็นพลังขับเคลื่อนหลักในประวัติศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พืชเศรษฐกิจ (cash crop) - พืชที่ปลูกเพื่อการค้า

รัฐรวมศูนย์ (centralized state) - รัฐที่อำนาจการเมืองรวมศูนย์อยู่ที่เดียว

เมืองท่า (port city) - เมืองติดชายทะเล ที่มีภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การจอดเรือและขนถ่ายสินค้า มีศักยภาพที่จะเป็นเมืองหลักสำหรับกิจกรรมการค้าทางทะเล

ศาสนาพุทธนิกายเถรวาท - นิกายหนึ่งของศาสนาพุทธที่มาจากคัมภีร์บาลี แพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นแผ่นดินใหญ่

แผนการเรียนรู้ที่ 4 :

บริษัทบริติชอีสต์อินเดีย - หรืออีกชื่อหนึ่งคือ the Honourable East India Company เป็นบริษัทร่วมทุนของอังกฤษที่ตั้งขึ้นมาเพื่อทำการค้าในอีสต์อินดีส

บริษัทดัตช์อีสต์อินเดีย - หรืออีกชื่อหนึ่งคือ United East Indian Company (Dutch : Vereenigde Oost-Indische Compagnie; VOC) เป็นบริษัทที่จัดตั้งในสาธารณรัฐดัตช์ (ปัจจุบันเนเธอร์แลนด์) ในปี พ.ศ. 2145 เพื่อคุ้มครองการค้าของประเทศในมหาสมุทรอินเดีย

แผนการเรียนรู้ที่ 6 :

ชาวเซตติยาร์ (chettiar) - กลุ่มผู้อพยพชาวทมิฬจาก Chettinad ของอินเดียที่ออกเงินกู้ให้กับชาวนาในบริเวณปากแม่น้ำอิรวดี

การปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีกษัตริย์เป็นประมุข (constitutional monarchy) - ระบอบการปกครองที่มีกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ

การรัฐประหาร (coup d'état) - การยึดอำนาจการปกครองของรัฐ มาเป็นการปกครองด้วยกลุ่มคนจำนวนน้อย

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ (Great Depression) - วิกฤตเศรษฐกิจทั้งโลกในทศวรรษ 1930 ที่การดำเนินธุรกิจและความต้องการสินค้าทรุดฮวบ

เกษตรยังชีพ (subsistence agriculture) - การเพาะปลูกขนาดเล็กเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวมากกว่าที่จะขายส่วนเกินเพื่อกำไร

วอลล์สตรีททรุด (Wall Street Crash) (2472) - การทรุดฮวบครั้งใหญ่ของตลาดหุ้นนิวยอร์กที่หลังจากนั้นก็เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ตามมา

แผนการเรียนรู้ที่ 7 :

นอนยา (Nonya) - ลูกหลานจีนที่เกิดในบริเวณช่องแคบมะละกาที่อังกฤษยึดครอง ผู้หญิงมีคำเรียกว่า นอนยา ส่วนผู้ชายมีคำเรียกว่า บาบ่า ไทยเรียก ชาวเปอรานากัน หรือ บาบ่า ย่าหย่า

เฟอ (Pho) - ก๋วยเตี๋ยวน้ำแบบหนึ่งของเวียดนาม

rellenos - การเคี้ยวเนื้อและผักในซอสถั่วเหลือง

rendang - อาหารที่เป็นเนื้อเคี้ยวในน้ำกะทิและเครื่องเทศ พบได้ทั่วไปในมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย

รายการอ้างอิงคัดสรร (Selected References)

แผนการเรียนรู้ที่ 1 :

Dorian Q. Fuller & Ling Qin. 2009. “Water Management and Labour in the Origins and Dispersal of Asian Rice”. **World Archaeology**. 41 : 1, 88 - 111.

O’Connor. Richard A. 1995. “Agricultural Change and Ethnic Succession in Southeast Asian States : A Case for Regional Anthropology”. **The Journal of Asian Studies**, Vol. 54, No. 4 (Nov.), pp. 968 - 996.

Geertz, Clifford, “The Wet and the Dry : Traditional Irrigation in Bali and Morocco”, **Human Ecology**, Vol. 1 No. 1, 1972.

Halpern, Joel and Peter Kundstadter, Laos : Introduction. In Peter Kundstadter, **Southeast Asian Tribes, Minorities and Nations**, ed. Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1967.

Peter Kundstadter, **Southeast Asian Tribes, Minorities and Nations**, ed. Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1967.

Hanks, L. **Rice and Man : Agricultural Ecology in Southeast Asia**. Chicago : Aldine-Atherton, 1972 Janowski, Monica : Kinship and Food in South East Asia, NIA Press, 2007.

Wolters, Willem. 2007. ‘Geographical Explanations for the Distribution of Irrigation Institutions : Cases from Southeast Asia’, in Peter Boomgaard (ed.), **A World of Water : Rain, Rivers and Seas in Southeast Asian Histories**. Leiden : KITLV Press, pp. 187 - 209.

แผนการเรียนรู้ที่ 2 :

PIPER, Jacqueline M. 1993 Rice in South-East Asia : Cultures and Landscapes. Kuala Lumpur : Oxford University Press.

Rice and Milk in Thai Buddhism : Symbolic and Social Values of Basic Food Substances
Author (s) : Penny Van Esterik Source : Crossroads : An Interdisciplinary Journal of Southeast Asian Studies, Vol. 2, No. 1 (1984), pp. 46 - 58 Published, Hanks, L.M. 1972 Rice and Man. Chicago : Aldine Press.

Tambiah, S.J. Buddhism and the Spirit Cults of Northeast Thailand. Cambridge : Cambridge University Press. 1970.

Poree-Maspero, E. 1964 Etude Sur Les Rites Agraires Des Cambodigiens. Paris : Mouton and Co. Nguyen Xuan Hien, Tran Thia Giang Lien and Hoang Luong, "Rice in the Life of the Vietnamese Tháy and Their Folk Literature," Anthropos, Bd. 99 H. 1, 2004, pp. 11 - 141.

แผนการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 :

Andaya, Barbara Watson and Leonard Y. Andaya. 2015. A History of Early Modern Southeast Asia, 1400 - 1800. Cambridge; New York : Cambridge University Press.

Cortesao, Armando (ed.). 2005. The Suma Oriental of Tome Pires : An Account of the East, from the Red Sea to China. 2 Vols. New Dehli : Asian Educational Services.

Donkin, R.A. 2003. Between East and West : The Moluccas and the Traffic in Spices up to the Arrival of Europeans. Philadelphia : American Philosophical Society.

Hall, Kenneth R. 1985. 'The Opening of the Malay World to European Trade in the Sixteenth Century'. Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society, Vol. 58, No. 2 (249), pp. 85 - 106.

Reid, Anthony. 2015. A History of Southeast Asia : Critical Crossroads. Chichester, England : Wiley Blackwell.

แผนการเรียนรู้ที่ 5 :

Penny Van Esterisk, 2008. Food Culture in Southeast Asia, Greenwood Press, Westport, Connecticut.

Penny Van Esterisk, 1988. “To Strengthen and Refresh” : Herbal Therapy” Social Science & Medicine February.

Nicolas Savajol, Vanny Toun and John Sam. 2011. Traditional Therapeutic Knowledge of the Bunong People in Northeastern : Healers, their Practices and Medicinal Plants, Nomad RSI Cambodia Edition, Phnom-Penh.

David E. Sopher, “Indigenous Uses of Turmeric (Curcuma Domestica) in Asia and Oceania” Anthropos, Bd. 59, H. 1./2. (1964), pp. 93 - 127.

แผนการเรียนรู้ที่ 6 :

Adas, Michael. 1974. ‘Immigrant Asians and the Economic Impact of European Imperialism : The Role of the South Indian Chettiars in British Burma’. **The Journal of Asian Studies**, Vol. 33, No. 3 May, pp. 385 - 401.

Cheng, Siok Hwa. 1965. ‘Land Tenure Problems in Burma, 1852 to 1940’. **Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society**. 38 (1) (207), July, pp. 106 - 134.

Owen, Norman G. (ed.). 2005. **The Emergence of Modern Southeast Asia : A New History**. Honolulu, HI : University of Hawaii Press.

Tarling, Nicholas (ed.). 1992. The Cambridge History of Southeast Asia. Volume 2 : The Nineteenth and Twentieth Centuries. Cambridge, UK; New York, NY, USA : Cambridge University Press.

Tate, D.J.M. 1979. The Making of Modern South-East Asia. Volume 2 : The Western Impact : Economic and Social Change. Oxford University Press.

แผนการเรียนรู้ที่ 7 :

Penny Van Esterik, 2008. Food Culture in Southeast Asia Greenwood Press, Westport Connecticut.

Jack Turner, Spice, 2004. Vintage Books, New York.

KanitMuntarbhorn, 2007. Gastronomy in Asia, bk. 1, Bangkok : M. T. Press.

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 1 แนะนำวัฒนธรรมข้าว : ข้าวมีความสำคัญเพียงใด
ในวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : แนะนำวัฒนธรรมข้าว : ข้าวมีความสำคัญเพียงใดในวัฒนธรรม
ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 หรือ 2 แผนการเรียนรู้ ขึ้นกับว่ามีการฉายวิดีโอที่แนะนำหรือไม่
(50 - 100 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : เครื่องฉายวิดีโอ (ถ้ามีการฉายวิดีโอที่แนะนำ)
- ความรู้พื้นฐาน : ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :
เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. ระบุสภาพเงื่อนไข สำหรับการปลูกข้าวได้	1. สืบค้นและศึกษาแหล่งข้อมูลต่างๆ (แผนผัง สำนักสารนิเทศ เนื้อหา ที่ยกมาจากหนังสือและเพลง ภาพยนตร์) เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญ ของข้าวในวัฒนธรรมของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้และลักษณะ การปลูกข้าวในภูมิภาค	1. ตระหนักว่าข้าวฝังรากอยู่ใน วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพียงใด โดยพิจารณาจากคำพูดทักทาย คำพูด และสุภาษิตคำพังเพยต่างๆ ที่เกี่ยวกับข้าว
2. บรรยายระบบนิเวศ ของข้าวและผลผลิต ที่ได้รับ		2. ตระหนักว่าวัฒนธรรมของตน เชื่อมโยงกันโดยความสำคัญของข้าว อย่างไร
		3. เห็นคุณค่าของแรงงาน ความร่วมมือ ของสังคม ความชาญฉลาด และ นวัตกรรมที่แสดงให้เห็นในการปลูกข้าว

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ [5 นาที]	ครูแนะนำบทเรียน 1. ทักทายนักเรียนด้วยคำถามว่า “ทานข้าวมาหรือยัง” ในภาษาท้องถิ่น 2. แสดงสื่อการเรียนรู้ 1 และอธิบายว่า ความสำคัญของข้าวเห็นได้ชัดในหลายภาษาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้ ในความหมายแบบเดียวกับคำว่า อาหารและการกิน 3. ถามนักเรียนว่ารู้จักคำทักทายของภูมิภาคอื่นๆ ทำนอง “ทาน (ข้าว) มาหรือยัง” หรือไม่ ให้พวกเขาแลกเปลี่ยนความรู้ในชั้นเรียน	• สื่อการเรียนรู้ 1 - คำพูดทักทายใน ที่ต่างๆ ในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	การเกริ่นนำของครูและ การดึงความรู้จากนักเรียน เป็นการกำหนดบริบททาง เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ และแสดงความเชื่อมโยง ระหว่างข้าวและความสำคัญ ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ขั้นที่ 1 [15 นาที]	1. ครูบรรยาย ใช้สื่อที่ 2 อธิบายว่าเราสามารถสังเกตเห็นว่า ข้าวมีความสำคัญอย่างไรในวัฒนธรรม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากคำพูด และสำนวนคำพังเพยต่างๆ ที่เกี่ยวกับข้าว 2. จับคู่ให้นักเรียนอ่านสำนวนสุภาษิตต่างๆ ในแบบฝึกหัด 1 อย่างเร็วๆ ร่วมกับ คนนั่งด้านข้าง ถามนักเรียนว่าสามารถเข้าใจความหมาย ของสุภาษิตและสำนวนเหล่านั้นหรือไม่ 3. กระตุ้นให้นักเรียนตอบ	• สื่อการเรียนรู้ 2 สำนวนและสุภาษิต ที่เกี่ยวกับข้าวใน เอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ • แบบฝึกหัด 1	• การใช้สื่อเพื่อเสริม การบรรยายของครูทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจข้อมูล ได้ดีขึ้น • การจับคู่เป็นการกระตุ้น การเรียนรู้ร่วมกันและ ทำให้นักเรียนได้ตอบโต้ ซึ่งกันและกัน
ขั้นที่ 2	1. วิดีทัศน์ หนึ่งวันในชีวิตของชาวนา (One Day in the Life of a Rice Farmer) - ภาพยนตร์ โดย Alexander Baumgartner (ความยาว 35 นาที) ชมภาพยนตร์ได้ที่ https://vimeo.com/41020039	• แบบฝึกหัด 2 • วิดีทัศน์ “หนึ่งวัน ในชีวิตของชาวนา” (One Day in the Life of a Rice Farmer)	วิดีโอแสดงให้เห็นขั้นตอน การทำนาและสร้างบริบท สำหรับการเรียนรู้ของ นักเรียน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2. เนื่องจากข้าวมีความสำคัญ ข้าวจึงมีส่วนกำหนดหลายแง่มุมของอัตลักษณ์การจัดองค์กรทางสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีในชนบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน่วยนี้พยายามนำเสนอแง่มุมของเรื่องนี้ อธิบายให้นักเรียนว่าเริ่มต้นด้วยภาพยนตร์ที่ติดตามชีวิตในหนึ่งวันของชวานาคคนหนึ่งในเมืองกลาง (ทางใต้ของฟิลิปปินส์)</p> <p>3. ให้นักเรียนพิจารณาคำถามเกี่ยวกับภาพยนตร์ในแบบฝึกหัด 2</p> <p>4. หลังจากดูภาพยนตร์จบ กระตุ้นให้นักเรียนพูดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เห็นในภาพยนตร์ เจตนาของการฉายภาพยนตร์เรื่องนี้คือเพื่อให้นักเรียนได้เห็นว่าการทำนามีการลงแรงมากเพียงใด มีหลายฝ่ายเกี่ยวข้องในการปลูกข้าว ขั้นตอนการทำนาตั้งแต่ปลูกไปจนถึงขาย และการปลูกข้าวต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง และการประสานงานทางสังคม</p>		
<p>ขั้นที่ 3</p> <p>หมายเหตุ : ปรับเป็นขั้นที่ 2 ถ้าหากไม่มี การฉาย ภาพยนตร์ [25 นาที]</p>	<p>ครูบรรยาย</p> <p>1. อธิบายสภาพเงื่อนไขที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว โดยใช้สื่อการเรียนรู้ 3 ถึง 5</p> <p>2. กระบวนการปลูกข้าวเป็นงานที่ต้องลงแรงมาก และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานของชุมชน ยกตัวอย่างเช่น ต้องมีการทำคันดินและคันนา ต้องสร้างระบบชลประทาน ต้องมีแรงงานสำหรับเตรียมที่นา ขจัดวัชพืช หว่านข้าว ดำนา ใส่ปุ๋ย เกี่ยว นวด ฝัด สี ดังนั้น การปลูกข้าวจึงผูกพันชุมชนหมู่บ้านในชนบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าไว้ด้วยกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 3 ถึง 8 แบบฝึกหัด 2 	<ul style="list-style-type: none"> การบรรยายของครู เป็นการให้ความรู้สำคัญแก่นักเรียนได้อย่างรวดเร็ว การใช้สื่อการเรียนรู้ เสริมการบรรยายของครู ทำให้นักเรียนเข้าใจข้อมูลได้ดีขึ้น

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>3. ถามนักเรียนว่า สรุพอะไรเกี่ยวกับการปลูกข้าวจากแต่ละสื่อการเรียนรู้ ได้บ้าง อธิบายนักเรียนว่าสื่อการเรียนรู้เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการปลูกข้าวต้องอาศัยแรงงานมากเพียงใด ต้องอาศัยคนทั้งครอบครัวและชุมชน เนื่องจากมีงานต้องทำมาก และแสดงให้เห็นถึงการคิดค้นและความชาญฉลาดในการควบคุมปริมาณน้ำในทุ่งนา ใช้สื่อการเรียนรู้ 6 ถึง 8 ประกอบ</p> <p>4. ให้นักเรียนอ่านแบบฝึกหัด 2 จากความรู้ที่ได้เรียนและรวบรวมมา นักเรียนได้เรียนรู้อะไรมาบ้างเกี่ยวกับการปลูกข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>5. กระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม</p>		
สรุป บทเรียน [5 นาที]	<p>1. ทบทวนแบบฝึกหัด 3 ซึ่งเป็นบททบทวนไปพร้อมกันกับนักเรียน และถามนักเรียนว่าเห็นด้วยกับสิ่งที่ได้อ่านหรือไม่</p> <p>2. นักเรียนควรนำบททบทวนกลับไปทำที่บ้าน และสนับสนุนคำตอบของตนด้วยข้อมูลที่ได้จากบทเรียน</p> <p>3. ครูสามารถพิจารณาให้นักเรียนกลับไปทำกิจกรรมเสริม 1 และ 2 เป็นการบ้าน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 3 	<ul style="list-style-type: none"> • ใช้การสะท้อนทบทวนเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และตระหนักหรือไม่ว่าการปลูกข้าวเป็นการทำงานกลุ่มที่ต้องอาศัยการจัดตั้งและประสานงานทางสังคม • การบ้านช่วยให้นักเรียนสามารถรวบรวมและขยายความรู้ที่ได้รับมาได้

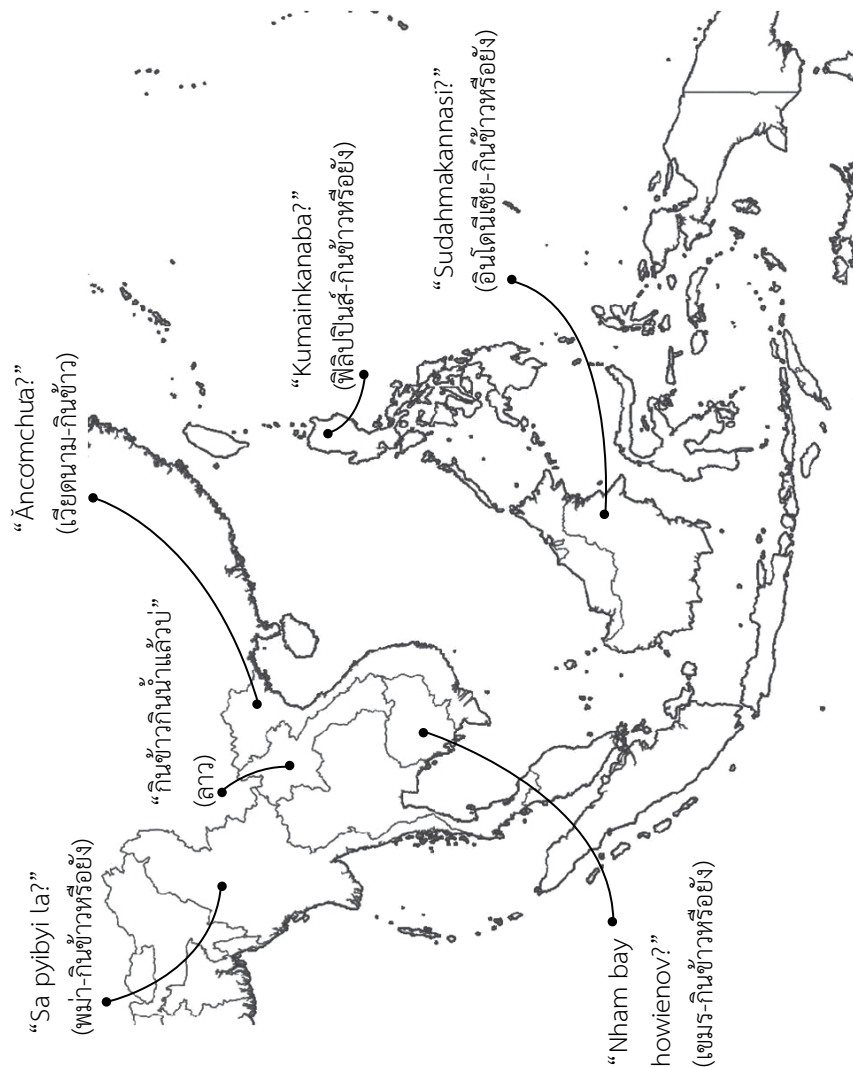
หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 1

แนะนำวัฒนธรรมข้าว : ข้าวมีความสำคัญเพียงใด
ในวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - คำพูดที่กทหายในที่ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แม้ว่านักเรียนอาจไม่ได้ที่กทหายเพื่อนแบบนั้นแล้ว แต่ผู้ใหญ่ในครอบครัว (พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา) ยังที่กทหายคนอื่นแบบนี้อยู่หรือไม่

สื่อการเรียนรู้ 2 - สำนวนและสุภาษิตที่เกี่ยวกับข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

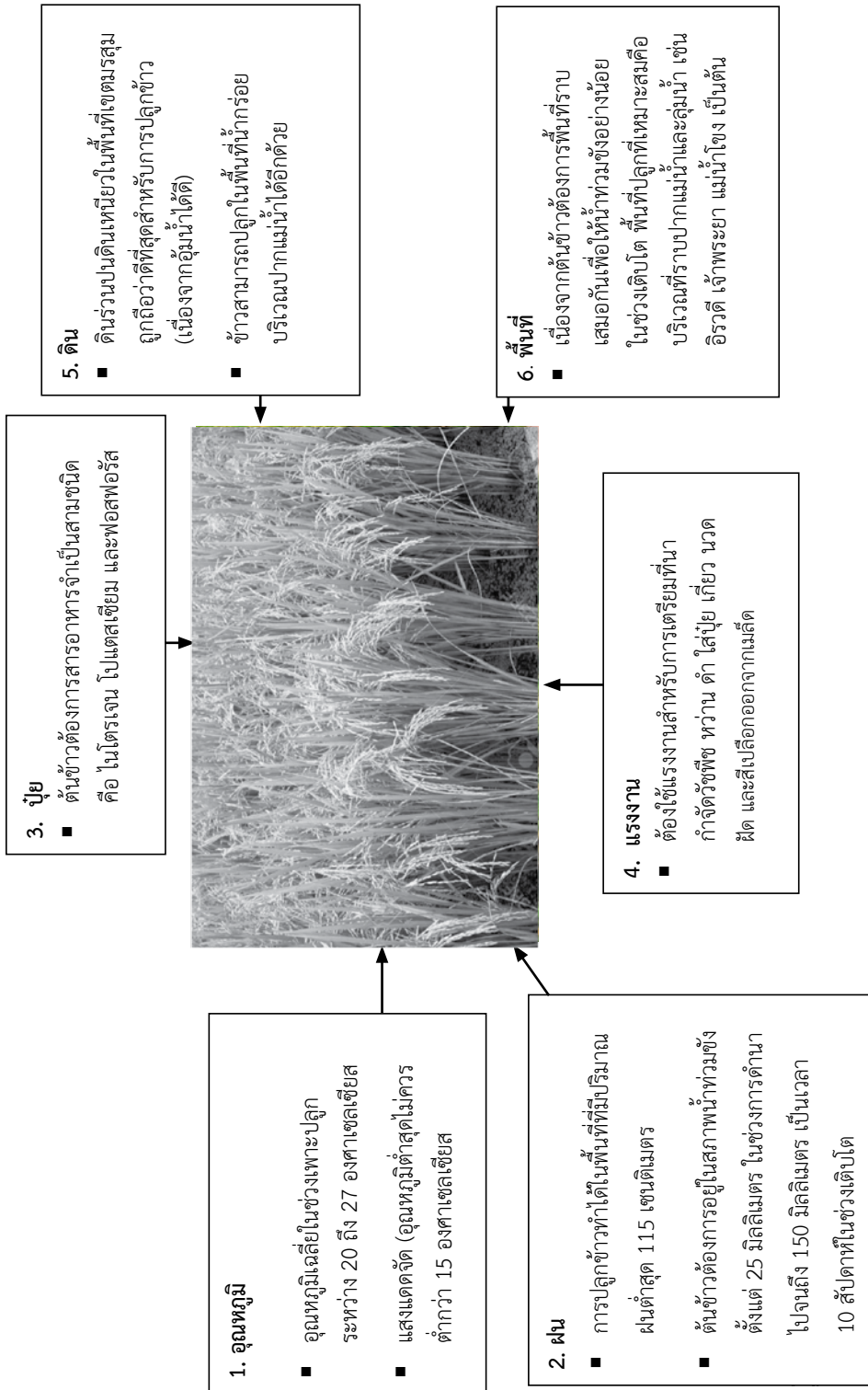
“การเชื่อหมอดูเป็นการเปลืองข้าวไปเปล่าๆ”	เมียนมา
“หุงข้าวเท่าที่ตนมี”	ฟิลิปปินส์
“ข้าวเย็นซืดที่ให้มาด้วยความเต็มใจ อร่อยกว่าข้าวหุงใหม่เสียอีก”	ฟิลิปปินส์
“ข้าวกลายเป็นข้าวต้ม”	อินโดนีเซีย
“หัดเป็นคนฉลาด เหมือนรวงข้าวที่สุ่เอน”	อินโดนีเซีย
“อย่าให้คนโกรธล้างจาน อย่าให้คนหิวเผ้าข้าว”	เขมร
“ต้นข้าวที่ยังไม่เติบโตเต็มที่ยืนต้นตรง ขณะที่ต้นข้าวเติบโตเต็มที่อ่อนโค้งลง”	เขมร
“มีน้ำ เรามีแม่น้ำ มีข้าว เรามีกองทัพ”	เขมร
“หมดข้าว ก็หมดสิ้น”	มาเลเซีย
“ถ้าปลูกหญ้า ก็จะได้ข้าว”	มาเลเซีย
“ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว”	ไทย
“อย่าซื้อควายหน้านา อย่าซื้อผ้าหน้าหนาว”	ไทย
“เมื่อข้าวละ ก็เอาคืนมาไม่ได้แล้ว”	เวียดนาม
“พยายามแย่งขามข้าว แต่ลิ้มอาหารทั้งโต๊ะ”	เวียดนาม

การบ้าน :

สัมภาษณ์พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่เพื่อรวบรวมสำนวนและสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับข้าว มาแลกเปลี่ยนในชั้นเรียนในตอนเริ่มบทเรียนถัดไป

ผลการเรียนรู้ 3 - สภาพที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

สื่อการเรียนรู้ 4 - ระบบนิเวศสี่ประเภทสำหรับการปลูกข้าว

พื้นที่ที่มีการชลประทาน	พื้นที่ลุ่มอาศัยน้ำฝน	พื้นที่สูงอาศัยน้ำฝน	พื้นที่ราบน้ำท่วมถึง
<ul style="list-style-type: none"> ปลูกในนาที่มีคันดินกั้นเพื่อให้น้ำขัง ปริมาณน้ำมีความแน่นอนกว่า และสามารถทำนาได้มากกว่าปีละครั้ง พบในสภาพภูมิประเทศต่างๆ เช่น ที่ราบน้ำท่วมถึง หุบเขาและนาขั้นบันได 	<ul style="list-style-type: none"> ปลูกในนาที่มีน้ำฝนท่วมขังเป็นเวลาอย่างน้อยช่วงหนึ่งของฤดูเพาะปลูกที่มีคันดินกั้นเพื่อกักน้ำฝนไว้ เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมน้ำได้ และอาจประสบปัญหาน้ำท่วมหรือภาวะแห้งแล้ง 	<ul style="list-style-type: none"> ปลูกผสมกับพืชชนิดอื่น โดยไม่มีการชลประทานหรือการกักน้ำ พบได้ในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา รวมทั้งพื้นที่ลุ่มๆ ดอนๆ และลาดชัน ในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ข้าวไร่หรือข้าวที่ปลูกในพื้นที่สูงอาจปลูกร่วมกับข้าวโพด 	<ul style="list-style-type: none"> ระบบนิเวศประเภทนี้ (ข้าวน้ำลึกและข้าวขึ้นน้ำ) มีสายพันธุ์ข้าวพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพน้ำท่วม ข้าวน้ำลึกและข้าวขึ้นน้ำมักปลูกในพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงและปากแม่น้ำ เช่น อีรวดีของเมียนมา แม่น้ำโขงของเวียดนาม และเจ้าพระยาของไทย

สื่อการเรียนรู้ 5 - พื้นที่ปลูกข้าวที่มีการชลประทานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้ 6 - ทักษะของนักเขียน มาร์กาเรต วิชเชอร์ เกี่ยวกับการปลูกข้าว

ในการปลูกพืช (ข้าว) ที่อาศัยการชลประทานนั้น ไม่เพียงต้องหาน้ำให้ได้เท่านั้น แต่ยังต้องกักเก็บน้ำไว้ และนำมายังนาข้าวให้ได้แบบแน่นอน ที่นาจะต้องถูกปรับให้เสมอกัน โดยลาดเอียงบ้างเล็กน้อยเพื่อให้ น้ำพอไหลได้แต่ต้องไม่เร็วนัก จะต้องมีการกักน้ำไว้ในนาด้วย มีการใช้ท่อ (มักจะเป็นไม้ไผ่) ลำราง เครื่องสูบ และประตูน้ำ ในการควบคุมการไหลของน้ำ ในระบบนิเวศน์ที่อาศัยน้ำฝนและน้ำหลาก ผู้คนจะต้องเข้าใจฤดูกาลและความผันแปรของสภาพอากาศ และต้องสามารถก่อสร้างคันเขื่อนกั้นน้ำท่วมได้อย่างรวดเร็ว และหาหนทางในการผันน้ำไปใช้สอยโดยไม่ให้เสียเปล่า

สื่อการเรียนรู้ 7 - วิธีการดั้งเดิมในการควบคุมน้ำ : เขื่อนที่สร้างด้วยกิ่งไม้ขวางลำน้ำ แบบง่ายๆ เพื่อเพิ่มระดับน้ำที่จะถูกผันไปเข้านาข้าวหรือป้อนเข้าคลองส่งน้ำ

เอกสารอ้างอิง :

1. สื่อการเรียนรู้ 1 : (<http://aseanup.com/free-maps-asean-southeast-asia/> เพิ่มเติมโดย ศ. Khatharya Um)
2. สื่อการเรียนรู้ 2 : ‘Proverbs and Sayings about Rice’. จาก
<http://toncha.org/catalog/en/ItemDetail.aspx?itemId=i32&word=rice>
<https://theironyofphrases.wordpress.com/2013/08/29/malay-proverbs-translated/>
https://books.google.co.kr/books?id=qvy0Z6hPRYgC&pg=PA8&lpg=PA8&dq=malay+proverbs+with+rice&source=bl&ots=JFEgXOxPvh&sig=QWcRboApugwsrdKgtNXZw68FqMM&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwj0_aPRzMzNAhVGqJQKHVJbD-A4ChDoAQgcMAE#v=onepage&q=malay%20proverbs%20with%20rice&f=false
<http://proverbicals.com/vietnamese-proverbs/>

หนังสือ Southeast Asia in World History ของ Craig A. Lockard

3. สื่อการเรียนรู้ 3 : Chand, Smriti. ‘Cultivation of Rice : Suitable Conditions Required for the Cultivation of Rice (6 Conditions)’. จาก
<http://www.yourarticlelibrary.com/cultivation/cultivation-of-rice-suitable-conditions-required-for-the-cultivation-of-rice-6-conditions/25491/>
 ที่มาของภาพ : http://www.123rf.com/photo_12030885_rice-plant.html (คลังภาพ)
4. สื่อการเรียนรู้ 4 : ‘Where is Rice Grown?’, **Ricepedia : The Online Authority on Rice.** จาก <http://ricepedia.org/rice-as-a-crop/where-is-rice-grown>
 Garivait, Savitri. 2011. ‘Overview of Rice Production in SEA’. Expert meeting presentation slides organized by the King Mongkut’s University of Technology Thonburi : The Joint Graduate School of Energy and Environment. จาก
http://www.jgsee.kmutt.ac.th/apnproject/Web_Postconference/pdf/4_Overview%20of%20rice%20production%20in%20SEA.pdf

5. สื่อการเรียนรู้ 5 :
ที่มาของภาพ : https://en.wikipedia.org/wiki/Rice_production_in_Indonesia#/media/File:Rice_plantation_in_Java.jpg
ที่มาของภาพ : https://en.wikipedia.org/wiki/Bali#/media/File:1_bali_rice_terrace_2011.jpg
6. สื่อการเรียนรู้ 6 : Visser, M. 1986. 'Rice : The Tyrant with a Soul' in Much Depends on Dinner : The Extraordinary History and Mythology, Allure and Obsessions, Perils and Taboos of an Ordinary Meal, pp. 155 - 191. Grove Press, New York.
7. สื่อการเรียนรู้ 7 : Jackson, James C. 1972. 'Rice Cultivation in West Malaysia : Relations Relationships between Culture History, Customary Practices and Recent Developments'. **Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society**, Vol. 45, No. 2 (222) (1972), pp. 76 - 96. ภาพนำมาจาก Negri Sembilan, c. 1950. จาก D.I.D. Library.
8. สื่อการเรียนรู้ 8 : เฟิงอั้ง. ภาพนำมาจาก Negri Sembilan, c. 1950. จาก D.I.D. Library.

แบบฝึกหัด 1

ข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : เมล็ดแห่งชีวิต

ข้าวเป็นอาหารหลักของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร้อยละ 80 นักเรียนสามารถเห็นความสำคัญของข้าวได้ชัดเจนในหลายภาษาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ถูกใช้ในความหมายเดียวกับอาหารและการกินอยู่ คำพูดเชิงเชอเชิงแถมมักจะอยู่ในรูปของคำถามที่ว่า “กินข้าวมาหรือยัง” ซึ่งบ่งบอกถึงความสำคัญเชิงสังคมของการแบ่งปันอาหารและของข้าว และยังมีสุภาษิตและสำนวนต่างๆ มากมายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เกี่ยวข้องกับข้าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“การเชื่อหมอดูเป็นการเปลืองข้าวไปเปล่าๆ”	พม่า
“หุงข้าวเท่าที่ตนมี”	ฟิลิปปินส์
“ข้าวเย็นชืดที่ให้มาด้วยความเต็มใจร่อยกว่าข้าวหุงใหม่เสียอีก”	ฟิลิปปินส์
“ข้าวกลายเป็นข้าวต้ม”	อินโดนีเซีย
“หัดเป็นคนฉลาด เหมือนรวงข้าวที่ลู่อ่อน”	อินโดนีเซีย
“อย่าให้คนโกรธล้างจาน อย่าให้คนหิวเฝ้าข้าว”	เขมร
“ต้นข้าวที่ยังไม่เติบโตเต็มที่ยืนต้นตรง ขณะที่ต้นข้าวเติบโตเต็มที่อ่อนโค้งลง”	เขมร
“มีน้ำ เรามีแม่น้ำ มีข้าว เรามีกองทัพ”	เขมร
“หมดข้าว ก็หมดสิ้น”	มาเลย์
“ถ้าปลูกหญ้า ก็จะได้ข้าว”	มาเลย์
“ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว”	ไทย
“อย่าซื้อควายหน้านา อย่าซื้อเสื้อผ้าหน้าหนาว”	ไทย
“กินข้าๆ จะดีต่อท้อง ไกลก็ๆ จะดีต่อนา”	เวียดนาม
“พยายามแย่งขามข้าว แต่ลืมอาหารทั้งโต๊ะ”	เวียดนาม

นักเรียนเคยได้ยินสุภาษิตและสำนวนเหล่านี้มาก่อนหรือไม่ ทราบหรือไม่ว่ามีหมายความว่าอย่างไร นักเรียนมีอะไรเพิ่มเติมจากนี้หรือไม่

แบบฝึกหัด 2

หนึ่งวันในชีวิตของชานา (ภาพยนตร์โดย อเล็กซานเดอร์ บอมการ์ทเนอร์)

ข้าวหนึ่งถ้วยหมายถึงแค่การไปซูเปอร์มาร์เก็ต อาหารที่สำเร็จแล้วในบ้านหรือนอกบ้าน น้อยครั้งที่เราจะคิดเกี่ยวกับการผลิตอาหารหลักนี้ ด้วยความสำคัญของข้าว ข้าวกำหนดหลายแง่มุมของอัตลักษณ์ การจัดองค์กรทางสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีในชนบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และหน่วยการเรียนรู้นี้ก็มุ่งนำเสนอแง่มุมเหล่านี้บางส่วน การเดินทางของเราเริ่มต้นด้วยภาพยนตร์เรื่องนี้ที่ติดตามชีวิตในหนึ่งวันของชานาคนหนึ่งในเมืองกลาง (M'Lang) (ทางใต้ของฟิลิปปินส์) ขณะที่นักเรียนชมสารคดีเรื่องนี้ นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง จดบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็นลงในตารางข้างล่างโดยอาศัยคำถามชี้แนะเป็นตัวช่วย

1. ขั้นตอนการปลูกข้าวเป็นอย่างไร (3 : 00 - 7 : 40)	
2. เกิดอะไรขึ้นกับข้าวหลังการเกี่ยว (11 : 24 - 15 : 40)	
3. ชานาปลูกข้าวด้วยตัวคนเดียวหรือว่ามีคนอื่น ๆ เกี่ยวข้องด้วย (15 : 42 - จบ)	
4. บรรยายสภาพแวดล้อมที่ปลูกข้าวเป็นอย่างไร	

จากความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับสภาพที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ระบบนิเวศสี่ประเภทที่มีการปลูกข้าวและวิถีทัศน์ที่ได้ชม นักเรียนสรุปอะไรได้บ้างเกี่ยวกับการปลูกข้าว

การบ้าน 1

สัมภาษณ์พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ และรวบรวมคำพูดต่างๆ ที่เกี่ยวกับข้าว เพิ่มเติมข้อมูลที่ได้มาเข้าไปในรายการคำตอบ และแลกเปลี่ยนในชั้นเรียนเมื่อเริ่มบทเรียนครั้งถัดไป

การบ้าน 2

ก. นักเรียนมีญาติที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าวหรือไม่ ถ้ามี สัมภาษณ์ญาติเหล่านั้น :

คำถามในการสัมภาษณ์	คำตอบ
1. ข้าวที่ปลูกคือข้าวอะไร	
2. ข้าวใช้เวลานานแค่ไหนในการเติบโต	
3. ปีหนึ่งปลูกข้าวได้กี่ครั้ง	
4. ขั้นตอนการปลูกข้าวมีอะไรบ้าง	
5. หลังจากเกี่ยวข้าวแล้วต้องทำอะไร	
6. มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการปลูกข้าว	

ข. หากนักเรียนไม่มีญาติที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว นักเรียนมีสองทางเลือก :

1. หาเพื่อนร่วมชั้นที่มีญาติที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าวแล้วไปสัมภาษณ์ญาติคนนั้นด้วยกัน
ในกรณีนี้ ให้นักเรียนกรอกตารางในส่วน ก.

2. ศึกษาเว็บไซต์นี้ : <http://ricepedia.org/> เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปลูกข้าว
จดบันทึกสิ่งที่ค้นพบลงในตารางข้างล่าง มีข้อมูลจำนวนมากในเว็บไซต์นี้ จงพิจารณาคัดเลือกข้อมูล
ที่จะกรอกลงในตาราง

คำถามในการค้นคว้า	คำตอบ
1. มีการปลูกข้าวชนิดใดบ้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
2. ข้าวใช้เวลานานแค่ไหนในการเจริญเติบโต	
3. การปลูกข้าวทำอย่างไร	
4. หลังจากเกี่ยวข้าวแล้วทำอย่างไรต่อไป	
5. ปัญหาอุปสรรคประการหนึ่งที่คนปลูกข้าวประสบคืออะไร	

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ข้าวและเครื่องเทศ : จิตวิญญาณ เรื่องเล่าปรัมปรา และตำนาน

วิชา :	ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
หัวข้อ :	ข้าวมีความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ระดับ :	มัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :	1 แผนการเรียนรู้ (50 นาที)
อุปกรณ์ที่จำเป็น :	ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ
ความรู้พื้นฐาน :	นักเรียนควรผ่านแผนการเรียนรู้ที่ 1 เกี่ยวกับความสำคัญของข้าวในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อสิ้นสุดบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. บรรยายตัวอย่างพิธีกรรมในการเพาะปลูกของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2. อธิบายว่าศาสนาสนับสนุนการปลูกข้าวอย่างไร 3. อธิบายว่าพิธีกรรมเหล่านี้หล่อเลี้ยงความสัมพันธ์ทางสังคมในหมู่เครือญาติและชุมชนอย่างไร	1. ร่วมวิเคราะห์แหล่งข้อมูลต่างๆ และสรุปความสำคัญของข้าวในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1. เห็นความสำคัญของข้าวที่มีต่อคนกลุ่มต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2. ตระหนักถึงลักษณะร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในภูมิภาค 3. ตระหนักว่าผู้อาวุโสมีความรู้ที่สำคัญจะแบ่งปัน

หมายเหตุ : หากมีเวลา ครูสามารถให้นักเรียนแสดงหรือสาธิตพิธีกรรมของชุมชนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่นำเสนอในสื่อการเรียนรู้ 1 สื่อการเรียนรู้ 6 สื่อการเรียนรู้ 7 และสื่อการเรียนรู้ 9 เพื่อกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ [10 นาที]	1. ครูแนะนำบทเรียนด้วยความสำคัญของข้าวในชีวิตของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ในฐานะอาหารหลัก อัตลักษณ์ของภูมิภาค เครื่องหมายแสดงความมั่งมี และสถานะทางสังคม ฯลฯ) ข้าวมีความสำคัญอย่างมากในทางวัฒนธรรมและศาสนา มีการทำพิธีตลอดช่วงเวลาต่างๆ ของการปลูกข้าว ใช้สื่อการเรียนรู้ 1 ในการยกตัวอย่างพิธีกรรมดังกล่าว 2. กิจกรรมดึงความสนใจ คิด-จับคู่-แลกเปลี่ยน 2.1 ในสื่อการเรียนรู้ 1 ชาวบ้านแสดงการต่อสู้เป็นสัญลักษณ์ในการขับไล่ผีออกจากนาข้าว 2.2 ถามนักเรียนว่าทำไมจึงมีการประกอบพิธีกรรมดังกล่าว ผู้คนเหล่านั้นหวังว่าจะได้อะไรจากการทำเช่นนั้น ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนคำถามเหล่านี้กับคนนั่งข้างๆ สั้นๆ และจดประเด็นลงในแบบฝึกหัด 1 2.3 รวบรวมคำตอบจากนักเรียน อธิบายให้นักเรียนฟังว่าเนื่องจากการปลูกข้าวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่ต้องขึ้นกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ จึงมีการประกอบพิธีกรรมในขั้นตอนต่างๆ ของการปลูกข้าว ใช้ตัวอย่างในบทความแนะนำเพื่อช่วยอธิบายหากจำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 1 คำบอกเล่าของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพิธีข้าวที่เมืองจอฮอล (Johol) แบบฝึกหัด 1 	<ul style="list-style-type: none"> การแนะนำบทเรียนของครูจะทำให้นักเรียนเห็นบริบทได้ในเวลาที่จำกัด กิจกรรมกระตุ้นความสนใจช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจเกี่ยวกับหัวข้อ และยังกระตุ้นให้พวกเขาได้แลกเปลี่ยนมุมมองกัน
ขั้นเนื้อหา [25 นาที]	การเรียนรู้เป็นกลุ่ม 1. แบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะศึกษาสื่อการเรียนรู้ที่อธิบายความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาของข้าวที่มีต่อคนกลุ่มต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การแบ่งสื่ออาจทำได้ดังนี้	<ul style="list-style-type: none"> ต้องพิมพ์สื่อการเรียนรู้ 2 - 13 ในจำนวนที่พอดีสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่ม 	การทำกิจกรรมกลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและทำให้นักเรียนได้ข้อมูลจำนวนมากเกี่ยวกับหัวข้อ

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>กลุ่มที่ 1 : สื่อการเรียนรู้ 2 และสื่อการเรียนรู้ 3 (ทั้งสองสื่อเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรำนากากในกาลิมันตันติมูร์)</p> <p>กลุ่มที่ 2 : สื่อการเรียนรู้ 4 สื่อการเรียนรู้ 5 และสื่อการเรียนรู้ 6 (สื่อทั้งสามเป็นเรื่องเรื่องเล่าปรัมปราของชาวรันกัส (Rungus) เกี่ยวกับบัมบาราซอน (Bambarazon) (วิญญานที่เกี่ยวกับการปลูกข้าว)</p> <p>กลุ่มที่ 3 : สื่อการเรียนรู้ 7 และสื่อการเรียนรู้ 8 (สื่อทั้งสองเป็นเรื่องพิธีเกี่ยวกับการปลูกข้าวในหมู่เกาะวิสัยันตะวันออก (East Visayan) ในฟิลิปปินส์)</p> <p>กลุ่มที่ 4 : สื่อการเรียนรู้ 9 (เป็นบทสวดของชาวโตรจาจา (Toraja))</p> <p>กลุ่มที่ 5 : สื่อการเรียนรู้ 10 และสื่อการเรียนรู้ 11 (สื่อทั้งสองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ข้าวเหนียวในพิธีกรรมการเปลี่ยนผ่านช่วงอายุที่สำคัญของชาวไทในเวียดนาม)</p> <p>กลุ่มที่ 6 : สื่อการเรียนรู้ 12 และสื่อการเรียนรู้ 13 (สื่อทั้งสองเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญเชิงสัญลักษณ์ของข้าวในศาสนาพุทธของไทย)</p> <p>2. อธิบายนักเรียนว่า ให้แต่ละกลุ่มอ่านสื่อการเรียนรู้เพื่อศึกษาความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาของข้าวในส่วนต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>3. ให้นักเรียนรวบรวมความรู้ที่ได้จากสื่อการเรียนรู้ลงในตารางในแบบฝึกหัด 2 กระตุ้นให้นักเรียนสนับสนุนข้อสังเกตของตนด้วยข้อพิสูจน์จากสื่อการเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 2 • แบบฝึกหัด 3 	<p>ที่จะช่วยให้พวกเขา</p> <p>ปะติดปะต่อข้อมูลที่สมบูรณ์เกี่ยวกับความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาของข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>4. เมื่อแต่ละกลุ่มศึกษาสื่อการเรียนรู้เสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนข้อค้นพบในชั้นเรียน บอกให้นักเรียนใช้เครื่องมือจัดกลุ่มข้อมูลในแบบฝึกหัด 3 เพื่อรวบรวมสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการรายงานของเพื่อนกลุ่มอื่นๆ</p> <p>5. ครูคอยเสริมให้ความรู้หรือชี้ประเด็นสำคัญๆ เมื่อจำเป็น ยกตัวอย่างเช่น ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวบนหมู่เกาะวิสัยันตะวันออกผสมผสานวิถีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาของท้องถิ่นเข้ากับศาสนาคริสต์อย่างไร ชี้ให้เห็นว่าพิธีกรรมเหล่านี้ถ่ายทอดคุณค่าบางอย่าง (เคารพธรรมชาติ มองตนเองเป็นผู้ดูแลธรรมชาติ การทำบุญ การทำดี เสริมสร้างความสัมพันธ์ในหมู่เครือญาติและชุมชน ฯลฯ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • การบ้าน 1 	<p>ครูอาจใช้เครื่องมือจัดกลุ่มข้อมูลในเอกสารประกอบและการบ้านเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมกำหนดวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติ และตระหนักว่ากลุ่มคนที่มีความหลากหลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีวัฒนธรรม คุณค่า และเจตคติร่วมกันอยู่หลายประการ</p>
<p>สรุป บทเรียน [10 นาที]</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปเนื้อหาของบทเรียนนี้อย่างสั้นๆ 2. อธิบายให้นักเรียนฟังว่าผู้อาวุโสในชุมชนของเรามักจะมีความรู้ที่สำคัญที่จะแบ่งปันเรื่องราว คำบอกเล่าและมุมมองของพวกเขา ยังมีความสำคัญในการช่วยให้นักประวัติศาสตร์เข้าใจเรื่องราวในอดีตอีกด้วย 3. ให้นักเรียนสัมภาษณ์ญาติผู้ใหญ่เกี่ยวกับพิธีกรรมข้าวในชุมชนของพวกเขา นักเรียนควรใช้โครงคำถามในตารางในเอกสารการบ้าน 1 เพื่อช่วยตั้งคำถาม และควรบันทึกข้อค้นพบลงในตาราง 4. หลังจากเรียนรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมต่างๆ จากญาติแล้ว นักเรียนควรพิจารณาว่าพิธีกรรมเหล่านั้นมีความคล้ายหรือแตกต่างจากพิธีกรรมที่ได้เรียนในบทเรียนอย่างไร ให้นักเรียนค้นหาเหตุผลว่าทำไมจึงคล้ายหรือต่างกัน 	<ul style="list-style-type: none"> • การบ้าน 1 	

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ข้าวและเครื่องเทศ : จิตวิญญาณ เรื่องเล่าปรัมปรา และตำนาน

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - คำบอกเล่าของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพิธีข้าวที่เมืองจอฮอล (Johol) เมืองเล็กๆ ในเนเกริเซมบิลัน (Negeri Sembilan) ประเทศมาเลเซีย ปี พ.ศ. 2458

ในฤดูกาลเพาะปลูกมีพิธีต่างๆ เช่นกัน บางคราวมีพิธีพิเศษที่เรียกว่า *บาปัว* (*bapua*) โดยชาวบ้านจะแสดงท่าจำลองการสู้รบเพื่อขับไล่ผีร้ายออกไปจากทุ่งนา

ผู้เขียนได้เห็นการสู้รบที่นั่นที่จอฮอล กลุ่มผู้คนสองฝ่ายอยู่คนละฝั่งของลำห้วย แล้วขว้างระเบิดทำจากต้น *puar* (ไม้ประเภทกระวาน) เข้าใส่กันจนนักรบคนหนึ่งปากแตก และหมดสนุก การสู้กันใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง ปลายกึ่งไม้มีความยาวประมาณหนึ่งฟุต เรียวตรง และยังสดเขียว รากที่ถูกปอกออกจะแบนแยกเหมือนหูฟังของหม้อ ส่วนปลายไม้แบนๆ นี้เองที่ถูกขว้างไปข้างหน้า มีคนบอกผู้เขียนว่า ไม้เหล่านั้นเป็นก้านของต้นชิง *พาววาง* (*pawang* - หมอยาหรือหมอผีมาเลย์) เริ่มพิธีด้วยการรำคาถา วัตถุประสงค์ก็คือการขับไล่ความชั่วร้ายทั้งปวงออกไปจากทุ่งนาก่อนปลูกข้าว ผู้เขียนได้รับคำบอกเล่าว่าการต่อสู้ที่เรียกว่า *สิงเกตา* (*singketa*) เป็นการสู้รบที่จริงจังกว่า โดยใช้อาวุธหนักกว่า คือ *ลำต้นกล้วย* (*batang pisang*) ถ้าผู้เขียนจำไม่ผิด

สื่อการเรียนรู้ 2 - คำบอกเล่าของนักมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการระบำหน้ากากที่เธอพบเห็น ในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการในกาลิมันตัน ติมูร์ ประเทศอินโดนีเซีย

สำหรับ *โมดาง* (*Modang*)* แล้ว หน้ากากส่วนใหญ่ทำเป็นหน้าตาสัตว์ต่างๆ อย่างวิจิตรพิสดาร เช่น หมู จระเข้ ลิง หน้ากากที่สวยงามจะดึงดูดวิญญาณฝ่ายดีที่ปกป้องรักษาข้าว และขับไล่ศัตรูและภัยอื่นๆ ออกไป ระบำหน้ากากเป็นการสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับโลก เช่นเดียวกับมนุษย์ ความงดงามช่วยให้ธรรมชาติออกดอกออกผล ทุ่งนามีข้าวงอกงาม และแม่ได้มีลูก เนื่องจากให้ความเพลิดเพลินและถ่ายทอดพลังงานสู่ธรรมชาติ

* *โมดาง* (*Modang*) หมายถึง ภาษาเคยาน (Kayan) ของชาวครีโอ ดายัค (Krio Dayak) ในกาลิมันตันตะวันตก อินโดนีเซีย

สื่อการเรียนรู้ 3 - ภาพหน้ากากที่ใช้ในระบำหน้ากากฮาดอก (hadoo) ในกาลิมันตัน ติมูร์ ในหมู่บ้านชาวโมดังบางแห่ง ระบำฮาดอกเป็นเพียงช่วงหนึ่งของพิธีกรรมที่ดำเนินอย่างเข้มข้นเป็นเวลาสามวันสามคืน และเกี่ยวกับนัคอาดัต (naqadat) ซึ่งเป็นพิธีกรรมดั้งเดิมเกี่ยวกับข้าว

สื่อการเรียนรู้ 4 - เรื่องเล่าปรัมปราของชาวรันกัส (Rungus) เกี่ยวกับบัมบาราซอน (Bambarazon) ซึ่งเป็นคำที่ชาวรันกัสใช้เรียกวิญญาณต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปลูกข้าว ชาวรันกัสอยู่อาศัยในเรือนยาวที่อยู่กระจัดกระจายในอำเภอกู๊ดท (Kudat) ในทางภาคเหนือของรัฐซาบารห์ มาเลเซีย

กาลครั้งหนึ่ง ชาวรันกัสคนหนึ่งเดินทางเป็นเวลานานและในที่สุดก็มาถึงทะเล เขาหาเรือใบเล็กๆ ได้ลำหนึ่งและเดินทางต่อจนมาถึงฝั่งที่อยู่ห่างไกลที่เขาพบบ้านสีแดงหลังใหญ่ ที่มีผู้ชายกายสีแดงอาศัยอยู่หลายคน

ผู้ชายสีแดงคนหนึ่งถามเขาว่า “เจ้าเป็นใคร” “ข้าเป็นชาวรันกัส และอยู่ในระหว่างการเดินทาง” เขาตอบ “ปกติแล้ว ข้าจะกินเจ้า แต่คราวนี้จะปล่อยเจ้าไป แต่เจ้าต้องไปเดี๋ยวนี้เลย” ชายสีแดงเตือน ชาวรันกัสคนนั้นจากมาและไปที่บ้านหลังถัดไป หลังจากนั้นใหญ่เท่าๆกับหลังที่แล้ว และก็เกิดเรื่องแบบเดิม เขาไปหาบ้านถึงเจ็ดหลัง แต่ไม่มีหลังไหนให้การต้อนรับ ดูท่าแล้วเขาคงต้องเดินทางต่อไปอีก

ในที่สุด เขามาถึงบ้านอีกหลังหนึ่ง และถามว่าเขาจะพักที่นั่นได้หรือไม่ คนในบ้านนั้นต้อนรับให้อาหารและที่พัก เขาบอกคนเหล่านั้นว่า “ผมเป็นชาวรันกัส พวกคุณเป็นใคร” คนพวกนั้นตอบว่า “เราคือบัมบาราซอน” เขามองบัมบาราซอนอย่างละเอียด และเห็นว่าพวกเขา มีรอยไหม้ตามร่างกาย ชาวรันกัสถามพวกเขาว่า “บัมบาราซอนเกิดอะไรขึ้นกับพวกคุณหรือ”

บัมบาราซอนตอบว่า “มีชายคนหนึ่งเผาขี้ฉางเก็บข้าว ก่อนจะเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยว พวกเราก็เลยมีรอยไหม้ตามร่างกาย”

เขาพักอยู่กับพวกบัมบาราซอนเป็นเวลาเจ็ดวัน และพวกเขาก็บอกทิศทางไปยังบ้านเกิดของเขา ระหว่างทางกลับบ้าน เขาข้ามทะเลกลับมา การเดินทางเป็นไปด้วยดีทั้งที่ไม่ได้ใช้ใบเรือ เมื่อกลับถึงบ้าน เขาพบชวานาคนหนึ่งที่ยับเรื่องผลผลิตตกต่ำมาต่อเนืองยาวนาน เขาถามชวานาคนนั้นถึงรายละเอียดของวิธีการเพาะปลูก และชวานาคนนั้นก็บอกว่า เขาเคยเผาขี้ฉางเก็บข้าวก่อนที่จะเก็บเกี่ยวเสร็จ เขาจึงนึกถึงชาวบัมบาราซอนกับรอยไหม้ แล้วจึงแนะนำชวานาคนนั้นให้เชื่อตกไถ่เช่นไหว้บัมบาราซอน ผลผลิตก็เริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปี แล้วคืนหนึ่ง ชวานาคนนั้นฝันและได้ยินเสียงพูดว่า “เจ้าได้ขอขมาแก่พวกเราบัมบาราซอน แต่เพื่อเป็นการบวงสรวงขั้นสุดท้าย เจ้าต้องทำพิธี**มากาเฮา** (Magahau)* หลังจากเขาทำพิธีมากาเฮาแล้วเขาก็มีผลผลิตอุดมสมบูรณ์มาอย่างต่อเนื่อง

* *มากาเฮา* (Magahau) หมายถึง พิธีเช่นไหว้เปิด ไถ่ และหมู ให้กับมินาแมนกัน (Minamangun) ที่เป็นผู้ทรงอิทธิฤทธิ์ ที่ให้กำเนิดชีวิตและสรรพสิ่ง

สื่อการเรียนรู้ 5 - เรือนยาวของชาวรันกัสในเมืองกุดั่นห่างไกล ในรัฐซาบาห์ มาเลเซีย

สื่อการเรียนรู้ 6 - คำบรรยายของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวของชาวรันกัส

ก่อนการเก็บเกี่ยว ชาวรันกัสจะสร้างสุลาพ (*Sulap* - ยุงฉาง) ในทุ่งตากาด (*Tagad**) ซึ่งถือว่าเป็นบ้านของบัมบาราซอน ในระหว่างการเก็บเกี่ยวบัมบาราซอนจะคุ้มครองข้าวจากผีร้ายต่างๆ เวลานวดข้าว ชาวรันกัสจะเชือดเปิดและไถ่จำนวนมาก เช่นให้วัวบัมบาราซอน เพื่อให้ดูแลข้าวจนกว่าจะเก็บเกี่ยวเสร็จทั้งหมดที่บ้าน เมื่อเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนา ชาวรันกัสก็จะปลดปล่อยบัมบาราซอนให้พ้นจากหน้าที่เพื่อให้กลับบ้านได้ เพื่อให้บัมบาราซอนเดินทางให้ถึงบ้านเร็วๆ ชาวรันกัสก็จะสร้างเรือใบเล็กๆ พร้อมด้วยมิดพรั้าพาราง (*parangs*) และ หอกจำลอง พร้อมทั้งปันข้าวให้แก่วิญญาณเหล่านั้น ข้าวของเหล่านี้จะถูกแขวนจากเพดานของยุงฉางที่วิญญาณเหล่านั้นสิงสถิตอยู่

- ชาวรันกัสเพาะปลูกพืชในที่นาสี่ประเภท คือ ตากาด (*Tagad*) ปิโนติกาฮา (*Pinotigaha*) ตาราส (*Taras*) และโกปู (*Gopu*) ตากาด หมายถึง นาข้าวไร่ เป็นประเภทที่นาที่มีความสำคัญและมีขนาดใหญ่มากที่สุด

สื่อการเรียนรู้ 7 - คำบอกเล่าของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพิธีกรรมข้าว ในหมู่เกาะวิซายานตะวันออก ประเทศฟิลิปปินส์

การปลูกข้าวคงจะต้องเป็นเรื่องที่น่ารื่นเริง จึงมีเพื่อนบ้านบางส่วนนำเครื่องดนตรีออกมาบรรเลงในยามเช้าตรู่ในการชุมนุมของชาวนา ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น *ปาราทิกาง (paratikang)* ซึ่งคือผู้นำหรือผู้ดำเนินพิธีกรรมก็ดำเนินพิธีขึ้นแรก โดยเข้าไปในทุ่งนาอย่างสงบนิ่งพร้อมกับถือ *ตะไคร้ (tanglad)* *คาลิปายาน (calipayan)* หรือกิ่งไม้ที่ใช้ในพิธีปลูกข้าว *ปันเฮาลี (panhaulti)* ซึ่งคือกิ่งยาสมุนไพรมีใบยาวๆ สีนํ้าตาลแดง และ *บากาคาจ (bagacaj)* ซึ่งเป็นไม้ไผ่ชนิดหนึ่งที่ต้นผอมเรียว แล้วก็ทำเครื่องหมายไม้กางเขนและสวดบทสวดเครโด ข้าแต่พระบิดา วันทามารีย์ และบทพระสิริรุ่งโรจน์เพื่อพระแม่มาเรียผู้พรหมจรรย์ จากนั้นก็สวดบทพระบิดาสู่ซานฮิโดร และท้ายสุดเป็นบทพระบิดาสู่นักบุญ จากนั้นก็สวดบทวันทาพระราชาินี หลังบทสวดจบสิ้น เขาก็ปลูกพืชที่นำมา ซึ่งเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ถึงสิ่งที่ต้องการวิงวอนต่อพระเจ้า ในระหว่างการปลูก (*mga hongod*) :

ตะไคร้ (Tanglad) - ให้ข้าวขึ้นเป็นพุ่มดอกเหมือนตะไคร้

คาลิปายาน (Calipayan) - ให้มีความสุขในระหว่างการเพาะปลูก

ปันเฮาลี (Panhaulti) - ให้โรคภัยไม่มากล้ำกราย

บากาคาจ (Bagacaj) - ให้แมลงและศัตรูพืชเห็นว่าต้นข้าวมีความคันระคายเคือง และไม่กินต้นข้าว

สื่อการเรียนรู้ 8 - ภาพถ่ายหมู่ชาวนาที่มีอารมณ์เบิกบานในระหว่างการทำพิธีกรรม ในหมู่เกาะวิซายานตะวันออก ประเทศฟิลิปปินส์

สื่อการเรียนรู้ 9 - บทสวดของชาวโตรราชาที่สวดโดยตันติดาโต๊ะ (TandiDatu) ซึ่งเป็นนักบวช
ที่ทำพิธีในวันหว่านข้าว (ด้วยมือ) ชาวโตรราชาอาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของสุลาเวสี
ประเทศอินโดนีเซีย

วิญญาณทั้งหลายที่ข้าเรียกและเชื้อเชิญมาด้วยใจกุศล

ข้าสร้างคอกให้ควาย และขอให้ท่านเข้ามาและอยู่อย่างสงบ

ท่านจะกินข้าวที่เรามอบให้พร้อมเครื่องเคียงต่างๆ

และหลังจากกินแล้ว ท่านจะเคี้ยวคาโลลี (kalosi - เมล็ดกาแฟ) และอมน้ำสิริห์ (sirih - ใบพลู)
ในปาก

ท่านจะถ่มไปไกลด้วยความเพลินใจ

ท่านจะอยู่กับเราในการทำงานกระทั่งได้ผลผลิต

และท่านจะทำให้มันเพิ่มปริมาณขึ้นตลอดทั้งวันและคืน

เราจะสักการะท่านและเคารพท่านอย่างลึกซึ้งทุกครั้ง

เพื่อให้ดูแลข้าวและทำให้อุดมสมบูรณ์

และรากจะไม่ขัดขวางการเติบโต/เสริมภาพ

และใบจะดกเหมือนใบต้นหอม

และผลผลิตจะกองสูงใหญ่

และทุ่งนาทั้งหมดจะรายล้อมด้วยกองข้าว

และเราจะได้มีพลังกำลังแข็งแรงด้วยอาหารและผลไม้ ไม่ว่าจะไปที่ไหน

และข้าจะให้สัญญาอย่างหนักแน่นเช่นเดียวกับคำพูดเหล่านี้

คำสัญญาที่เข้มแข็งและแข็งแกร่งดุจหินที่จะคุ้มครอง

มีหลังคาเป็นเงินและผนังเป็นทอง

และท่านผู้ที่เราถือเป็นบรรพบุรุษ

และเพียงมาตัว (Puang Matua) วิญญาณปลอมที่ออกคำสั่ง

ออกกฎของชีวิตมนุษย์และสิ่งสร้างทั้งปวง

และทำให้ทุกสิ่งอย่างปรากฏ

ปลูกบรรพบุรุษต้น

เป็นผู้ปกปักรักษาต้นข้าวทั้งสาม

สื่อการเรียนรู้ 10 - คำบรรยายของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพิธีการเช่นไหว้ด้วยข้าวที่มีบทบาทสำคัญในพิธีกรรมการเกิดของชาวไทในเวียดนาม

หลังจากเด็กเกิด ข้าวหลามกระบอกหนึ่งจะถูกแขวนบนต้นไม้ตรงทางเข้าป่าศักดิ์สิทธิ์ด้วยการทำอย่างนี้ครอบครัวของเด็กต้องการแจ้งให้ *เต็นฟัด (Then Phát)* (เทพที่ดูแลเรื่อง การเกิด) ทราบว่าเด็กรอดปลอดภัย จากนั้นเด็กจะได้รับข้าวหลามคำเล็กๆ ด้วยการป้อน ด้วยปากจากผู้หญิงที่ได้รับความนับถือและร่ำรวยที่สุดในชุมชน ลักษณะของการที่เด็กกลืน ข้าวหลามที่เคี้ยวแล้วนี้จะทำนายชะตาชีวิตของเด็ก หากเด็กกลืนลงไปง่ายๆ ก็จะเป็น คนแข็งแรงและฉลาด หากกลืนด้วยความลำบากก็จะอ่อนแอหรือเจ็บป่วย หากไม่ยอมกลืน ก็จะเป็นเด็กหัวแข็ง อนาคตจะเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ผู้คนเชื่อว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุด ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเด็กในทางจิตวิญญาณและกายภาพ และเตรียมเด็กให้พร้อม สำหรับปัญหาอุปสรรคในอนาคต

สื่อการเรียนรู้ 11 - นักประวัติศาสตร์บรรยายการเช่นไหว้ด้วยข้าวในพิธีศพของชาวไทในเวียดนาม

นอกจากนี้ ตามประเพณีเก่าแก่ มีการวางเมล็ดข้าวเหนียวเจ็ดเมล็ด (สำหรับผู้ชาย) หรือเก้าเมล็ด (สำหรับผู้หญิง) พร้อมด้วยเกลือเล็กน้อยและทองคำชิ้นเล็กๆ ใส่เข้าไปในปาก ของผู้ตาย เพื่อผู้ตายจะได้ใช้ในระหว่างทางไปสวรรค์ ข้าวและเกลือจะช่วยให้เขามีชีวิต และทองคำเป็นค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีการวางกระเปาะผ้าไหมทองลายดอกบรรจุเมล็ดข้าวเหนียว และเงินจำนวนหนึ่งในโลงอีกด้วย ในอดีตที่ผ่านมาไม่นาน ผู้ตายยังได้รับข้าวของส่วนหนึ่งของครอบครัวด้วย (ข้าวเหนียว ภาชนะ เสื้อผ้า เครื่องเรือน เมล็ดข้าว อุปกรณ์ทำนา เป็นต้น) เพื่อไปตั้งรกรากใหม่ในโลกเบื้องบน

สื่อการเรียนรู้ 12 - นักมานุษยวิทยาอธิบายว่าศาสนาสนับสนุนการปลูกข้าวอย่างไร

เนื่องจากข้าว (เหมือนมนุษย์และสัตว์บางชนิด) มีวิญญาณ (ขวัญ) จึงจำเป็นต้องมีการบวงสรวงเทพีแห่งข้าว (พระแม่โพสพ) และเทพที่ดูแลทุ่งนาอยู่เป็นประจำ มีการประกอบพิธีเหล่านี้ในชุมชนชาวนาในชนบท อย่างไรก็ตาม สัมฤทธิผลของพิธีเหล่านี้ขึ้นอยู่กับพิธีแรกนาขวัญที่ดำเนินโดยกษัตริย์ ดังนั้น การประกอบพิธีนี้ของกษัตริย์จึงสะท้อนถึงบทบาทของกษัตริย์ที่อยู่ระหว่างอาณาจักรบนโลกกับสรวงสวรรค์

นอกจากนี้ พิธีทางศาสนาพุทธในรอบปีสัมพันธ์กับรอบการปลูกข้าวอย่างแนบแน่น ถึงแม้ว่าวันสำคัญทางศาสนาพุทธจะถูกกำหนดตายตัวบนปฏิทิน แต่พิธีต่างๆ จะถูกเน้นหรือลดความสำคัญโดยขึ้นกับวงจรการเพาะปลูกของท้องถิ่น

สื่อการเรียนรู้ 13 - นักมานุษยวิทยาบรรยายความสำคัญเชิงสัญลักษณ์ของข้าวในศาสนาพุทธ

ความสำคัญเชิงสัญลักษณ์ของข้าวเห็นได้จากการกล่าวถึงข้าวในคำสอนของศาสนาพุทธ พิธีประจำสัปดาห์ ประจำปี และพิธีทำบุญตามบ้าน ทำให้มีโอกาสได้รับฟังคำเทศนา และเรื่องราวที่มักเปรียบเปรยกับการทำนาในการอธิบายคตินิธรรม

การเปรียบเทียบการทำความดีจะให้ผลงามเหมือนนาข้าว สื่อสารอย่างชัดเจนถึงชาวนาที่ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว ในไตรภูมิภพซึ่งเป็นวรรณคดีที่เป็นพื้นฐานสำหรับคำเทศน์ และเรื่องราวต่างๆ มีการเอ่ยถึงข้าวพิเศษที่เติบโตเองโดยไม่ต้องปลูกหรือสี และหุงได้เองเมื่อนำไปวางบนก้อนหินชนิดหนึ่ง แล้วเครื่องปรุงต่างๆ ก็ปรากฏขึ้นอย่างมหัศจรรย์ ในสังคัมพุทธที่สมบูรณ์แบบที่ทุกคนปฏิบัติศีลธรรม รางวัลประการหนึ่งก็คือข้าวที่อุดมสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง :

1. สื่อการเรียนรู้ 1 : Winstedt, R.O. 1917. 'A Rice-Ceremony'. **Journal of the Straits Branch of the Royal Asiatic Society**, No. 77 (December, 1917), p. 249.
2. สื่อการเรียนรู้ 2 : Macdonald, Nicole Revel. 1981. 'Masks in Kalimantan Timur'. **The World of Music**, Vol. 23, No. 3, masks II (1981), pp. 52 - 57.
3. สื่อการเรียนรู้ 3 : เพิ่งอ้าง.
4. สื่อการเรียนรู้ 4 : Shimomoto, Yukata. 1979. 'Myths and Ritual for Rice Spirits Bambarazon among the Rungus'. **Asian Folklore Studies**, Vol. 38, No. 2 (1979), pp. 73 - 93.
5. สื่อการเรียนรู้ 5 : ภาพถ่ายจาก
<https://chrisorobin.wordpress.com/jungles-mountains-rivers-and-community-work-with-ravens-wood-school-borneo-2013/> (ผลงานของ N. Dumper).
6. สื่อการเรียนรู้ 6 : Shimomoto, Yukata. 1979. 'Myths and Ritual for Rice Spirits Bambarazon among the Rungus'. **Asian Folklore Studies**, Vol. 38, No. 2 (1979), pp. 73 - 93.
7. สื่อการเรียนรู้ 7 : Arens, Richard. 1957. 'The Rice Ritual in the East Visayan Islands, Philippines'. **Folklore Studies**, Vol. 16 (1957), pp. 268 - 290.
8. สื่อการเรียนรู้ 8 : เพิ่งอ้าง.
9. สื่อการเรียนรู้ 9 : Zerner, Charles. 1985. 'The Golden Waterworks : Toraja Rituals of the Wet-Rice Landscape'. **Arnoldia**, Vol. 45, No. 3 (Summer 1985), pp. 2 - 12.
10. สื่อการเรียนรู้ 10 : Xuân Hiên, Nguyễn, Thi Giáng Liên, Trần and Luong, Hoàng. 2004. 'Rice in the Life of the Vietnamese Tháy and Their Folk Literature'. **Anthropos**, Bd. 99, H. 1. (2004), pp. 111 - 141.
11. สื่อการเรียนรู้ 11 : เพิ่งอ้าง.
12. สื่อการเรียนรู้ 12 : Van Esterik, Penny. 1984. 'Rice and Milk in Thai Buddhism : Symbolic and Social Values of Basic Food Substances'. **An Interdisciplinary Journal of South-East Asian Studies**, Vol. 2, No. 1 (1984), pp. 46 - 58.
13. สื่อการเรียนรู้ 13 : เพิ่งอ้าง.

แบบฝึกหัด 2

ข้าวมีความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาอย่างไรในที่ต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำสั่งสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน :

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. แต่ละกลุ่มจะศึกษาสื่ออย่างมาก 2 สื่อ เกี่ยวกับความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาของข้าวในภูมิภาคของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. ขณะที่นักเรียนศึกษาสื่อการเรียน ใช้คำถามชี้แนะที่กำหนดให้ในกรอบล่างนี้ เพื่อรวบรวมความรู้ที่ได้จากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ
4. กลุ่มของนักเรียนจะต้องแลกเปลี่ยนประเด็นการเรียนรู้กับกลุ่มอื่นๆ ในช่วงท้ายของกิจกรรม

1. นักเรียนอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับคนกลุ่มใดจากสื่อการเรียนรู้ และพวกเขาอยู่ที่ไหน

2. ข้าวมีความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนาต่อคนกลุ่มนี้อย่างไร

ใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวทางสำหรับคำตอบของนักเรียน

(ก) พวกเขาประกอบพิธีและพิธีกรรมอะไรบ้าง

(ข) พวกเขาประกอบพิธีและพิธีกรรมในตอนไหน

(ค) ทำไมพวกเขาจึงประกอบพิธีและพิธีกรรมเหล่านั้น

(ง) มีการใช้อะไรบ้างในการประกอบพิธีกรรม

(จ) มีใครบ้างที่เกี่ยวข้อง

(ฉ) นักเรียนเห็นอะไรที่เป็นข้อพิสูจน์ว่าพิธีกรรมเหล่านั้นเชื่อมความสัมพันธ์ของเครือญาติและชุมชนหรือไม่

(ช) พิธีกรรมเหล่านั้นมุ่งหมายจะถ่ายทอดคุณค่าอะไรบ้างหรือไม่ จงบรรยายคุณค่าเหล่านั้น

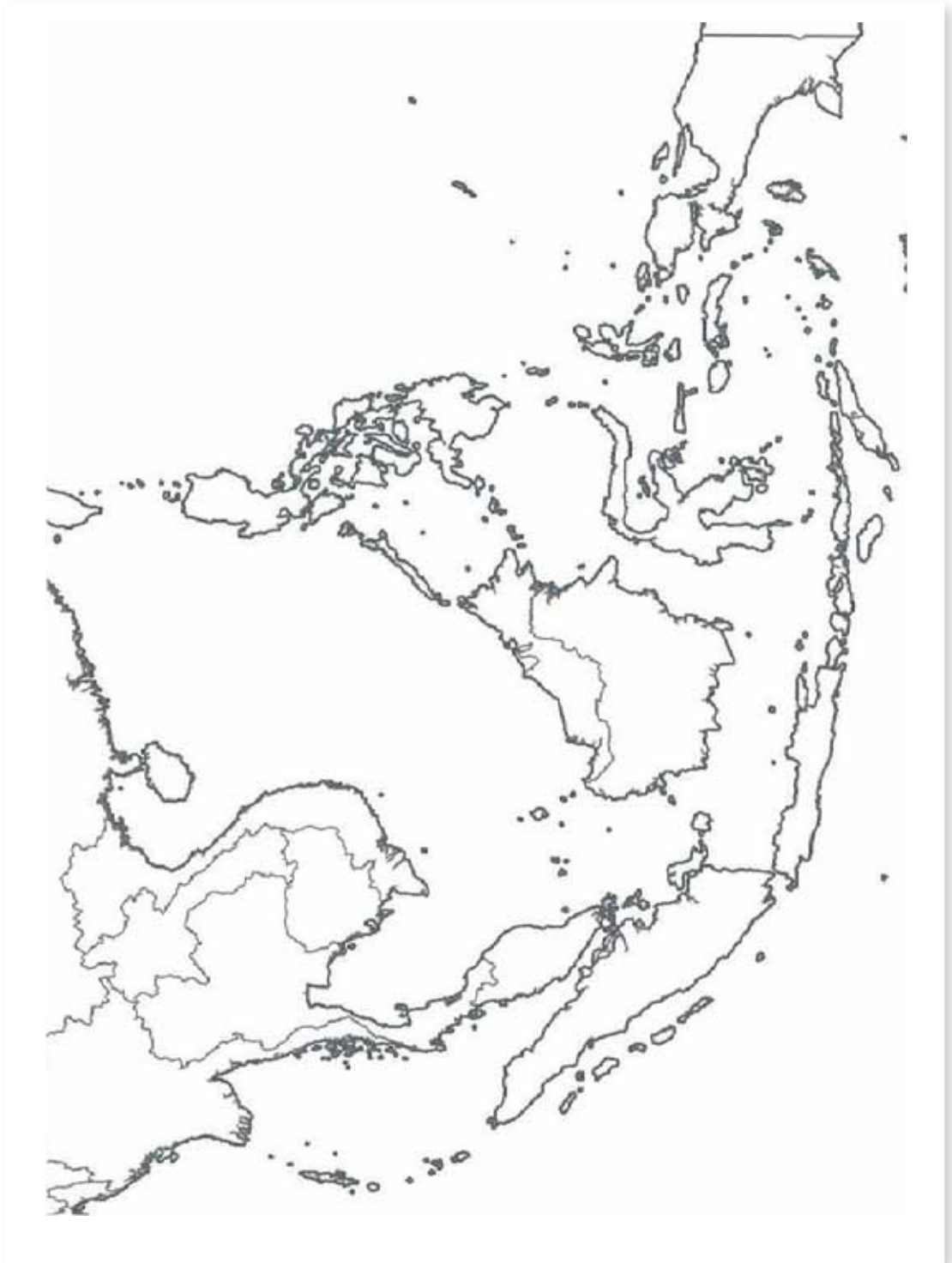

แบบฝึกหัด 3 รวบรวมความรู้

การบ้าน 1

สัมภาษณ์ญาติผู้ใหญ่เกี่ยวกับความสำคัญของข้าวในเชิงวัฒนธรรมและศาสนาในชุมชน
ของนักเรียน (หรือของญาติผู้ใหญ่คนนั้น) พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวมีอะไรบ้าง ทำไมถึงมีการประกอบพิธี
และมีความสำคัญอย่างไร บันทึกข้อค้นพบในตารางข้างล่าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ :

สถานที่ : _____

บรรยายพิธีและพิธีกรรม :

(มีใครเกี่ยวข้อง มีการประกอบพิธีในช่วงไหน ต้องใช้อะไรบ้าง ทำไมถึงประกอบพิธีเหล่านี้)

ลักษณะร่วม :

(พิธีกรรมเหล่านี้คล้ายหรือต่างกันอย่างไรจากพิธีกรรมที่นักเรียนได้เรียนจากบทเรียนนี้ นักเรียนคิดว่า
ทำไมจึงต่าง จงอธิบาย)

หมายเหตุ นักเรียนสามารถสืบค้นจาก Social Media ต่างๆ เพิ่มเติม ทั้งรูปภาพ วิดีทัศน์ หรือเอกสาร
เพื่อให้เข้าใจในพิธีกรรมที่ญาติผู้ใหญ่ให้ข้อมูลมาได้ยิ่งลึกซึ้งมากขึ้น

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- วิชา :** ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ :** การค้าเครื่องเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : โลกที่เชื่อมต่อกัน และสังคมที่เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 15 - 16
- ระดับ :** มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :** 2 แผนการเรียนรู้ (100 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :** ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ
- ความรู้พื้นฐาน :** ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :** เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
<ol style="list-style-type: none"> ระบุเครื่องเทศสำคัญๆ จากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ค้าขายอยู่ในตลาดโลก และอธิบายว่าทำไมเครื่องเทศเหล่านี้จึงเป็นที่ต้องการมาก และระบุเส้นทางการค้ายุคแรกๆ ระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยุโรป จีน อินเดีย และตะวันออกกลาง ระบุเมืองที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บรรยายความพึ่งพากันและกันระหว่างเมืองต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และความเชื่อมต่อที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีกับส่วนอื่นๆ ของโลก และอธิบายว่าสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกเปลี่ยนแปลงอย่างไรโดยการเชื่อมต่อและปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาสื่อการเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจว่าการค้าเครื่องเทศเชื่อมต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับส่วนอื่นๆ ของโลกอย่างไร และพิจารณาว่าสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรจากการเชื่อมต่อกับส่วนอื่นๆ ของโลก	<ol style="list-style-type: none"> ตระหนักว่าประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นๆ ของโลกผ่านทางการค้าเครื่องเทศอย่างไร จากการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และส่วนอื่นๆ ของโลก นักเรียนจะได้เข้าใจเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในฐานะภูมิภาคที่มีพลวัตที่ศึกษาคัก หลากวัฒนธรรมและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
<p>เกริ่นนำ [15 นาที]</p>	<p>1. กิจกรรมก่อนการเรียนรู้เพื่อกระตุ้น ความสนใจ</p> <p>1.1 ครูรวบรวมกานพลู พริกไทยดำ ลูกจันทน์ และดอกจันทน์ ใส่ไว้ในขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกใส ติดชื่อเครื่องเทศไว้</p> <p>1.2 เตรียมเครื่องเทศดังกล่าว 2 - 3 ชุด</p> <p>2. กิจกรรมดึงความสนใจ</p> <p>2.1 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4 คน</p> <p>2.2 แจกแบบฝึกหัด 1 กำหนด เรื่องเกี่ยวกับเครื่องเทศหนึ่งชนิด ให้แต่ละกลุ่มอ่าน</p> <p>2.3 จัดสถานี 2 - 3 สถานีสำหรับ เครื่องเทศแต่ละชุด</p> <p>2.4 ให้ความแต่ละกลุ่ม 3 นาที ในการศึกษาพิจารณา สัมผัส และดมกลิ่น เครื่องเทศ</p> <p>2.5 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 1 หลังจากสำรวจเครื่องเทศเสร็จ</p> <p>2.6 ตั้งคำถามกับนักเรียนและให้พวกเขา แลกเปลี่ยนกันว่าได้กลิ่นอะไรบ้าง เจตนาคือ ใช้ประเด็นนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เห็น ความสำคัญของเครื่องเทศจากกลิ่นของมัน</p> <p>2.7 ถามนักเรียนว่าใช้เครื่องเทศที่บ้าน หรือไม่ เครื่องเทศอะไรที่ใช้ และใช้ทำอะไร ถามว่าเครื่องเทศมีความสำคัญอย่างไร ในชีวิตของพวกเขา เจตนาคือต้องการ ดึงคำตอบ อย่างเช่น ‘การเตรียมอาหาร’ ‘การถนอมอาหาร’ ‘คุณค่าทางยา’ ‘พิธีกรรมทางศาสนา’ ฯลฯ เพื่อให้นักเรียน เห็นความเชื่อมโยงระหว่างหัวข้อนี้ กับชีวิตประจำวันของตน</p> <p>3. ครูเกริ่นนำสั้นๆ เครื่องเทศมีความสำคัญในประวัติศาสตร์โลก เป็นสินค้าที่เป็นที่ต้องการอย่างมาก ก่อให้เกิด การค้า การสำรวจ และการเชื่อมสัมพันธ์</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 1 • ขวดแก้วใส <p>เครื่องเทศต่างๆ</p>	<p>กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย การดู ดมกลิ่น และสัมผัส การถามนักเรียนว่าได้ใช้ เครื่องเทศที่บ้านหรือไม่ ก็ช่วยให้พวกเขาได้เห็น ความเกี่ยวข้องของหัวข้อ กับชีวิตประจำวัน</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก (ยุโรป จีน ตะวันออกกลาง และอินเดีย) การค้าเครื่องเทศแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ต่างๆ คือ ระหว่างประเทศ ระหว่างการค้ากับการเมือง สังคม และศาสนา ระหว่างเกาะและแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก การเชื่อมสัมพันธ์เหล่านี้จะได้เรียนในแผนการเรียนรู้ 3 และ 4</p>		
<p>ขั้นที่ 1 [30 นาที]</p>	<p>1. ครูบรรยาย</p> <p>1.1 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งสำคัญแหล่งหนึ่งของเครื่องเทศและเครื่องหอม แสดงสื่อการเรียนรู้ 1 และสื่อการเรียนรู้ 2 ให้นักเรียนดู ซี่ที่ตั้งของหมู่เกาะเครื่องเทศบนแผนที่หมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สื่อการเรียนรู้ 3) และแผนที่โลก (สื่อการเรียนรู้ 4) หากจำเป็น</p> <p>1.2 เครื่องเทศมีความสำคัญในประวัติศาสตร์โลก และเป็นสินค้าที่เป็นที่ต้องการอย่างมาก ก่อให้เกิดการค้า การสำรวจ และการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก (ยุโรป จีน อินเดีย ตะวันออกกลาง)</p> <p>2. งานกลุ่ม</p> <p>2.1 มอบหมายแต่ละกลุ่มให้อ่านข้อมูลในแบบฝึกหัด 2 โดยเลือกสื่อ 2 ชิ้น จากสื่อต่างๆ ให้นักเรียนอธิบายว่าคนกลุ่มต่างๆ มีการใช้เครื่องเทศกันอย่างไรบ้าง</p> <p>2.2 แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนข้อค้นพบกับเพื่อนร่วมชั้น</p> <p>2.3 สรุปรวบรวมสิ่งที่นักเรียนรายงานด้วยการอธิบายว่าเครื่องเทศเป็นที่ต้องการอย่างไรสำหรับคุณสมบัติกลิ่นหอม และถูกใช้ในการทำอาหารและการรักษาทางการแพทย์ ความต้องการเครื่องเทศก่อให้เกิด</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - 6 • แบบฝึกหัด 2 (ครูสามารถสำเนาและจัดข้อมูล A - J ให้นักเรียนเลือกศึกษาโดยเตรียมแบบฝึกหัดไว้ต่างหาก) 	<ul style="list-style-type: none"> • การบรรยายของครูเป็นการให้ข้อมูลแก่นักเรียนได้อย่างรวดเร็ว • การทำงานเป็นกลุ่มจะกระตุ้นการเรียนรู้ร่วมกันและทำให้นักเรียนสามารถปะติดปะต่อจนเห็นภาพใหญ่ของทั้งหัวข้อได้ • การใช้เทคนิคการตั้งคำถามในการบรรยายของครูทำให้นักเรียนสามารถตรวจสอบความใส่ใจและความเข้าใจของนักเรียนได้

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>การสำรวจและการค้าระหว่างส่วนอื่นๆ ของโลกกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>3. ครูบรรยาย</p> <p>3.1 ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ 4 เพื่อแสดงให้เห็นเส้นทางการค้าเครื่องเทศ</p> <p>3.2 ให้นักเรียนคิดหาเหตุผลว่าทำไมจึงมีการใช้เส้นทางเดินเรือทางทะเลแทนที่จะเป็นเส้นทางบก เจตนานี้เพื่อตั้งคำตอบอย่างเช่น ลมและมรสุมที่มีความแน่นอน ฟังพาได้ ความทุรกันดารของแผ่นดินที่เป็นป่าเขาที่อยู่ลึกเข้าไปจากชายฝั่ง เป็นต้น</p> <p>3.3 อธิบายว่าพ่อค้าชาวยุโรป (เริ่มด้วยชาวโปรตุเกส ตามมาด้วยชาวดัตช์และอังกฤษ) ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการนำเครื่องเทศไปยังตลาดในประเทศของตน</p> <p>3.4 นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าอาหารับจากตะวันออกกลาง และพ่อค้าจากจีนและอินเดีย สนับสนุนคำอธิบายด้วยแผนที่ (สื่อการเรียนรู้ 5 และสื่อการเรียนรู้ 6) เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีเส้นทางการค้าเกิดขึ้นระหว่างตะวันออกกลาง จีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>3.5 ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีส่วนร่วมอย่างคึกคักในการค้าเครื่องเทศด้วย ทั้งในฐานะคนปลูกที่ปลูกเครื่องเทศเพื่อขาย และในฐานะพ่อค้าที่ลำเลียงผลผลิตไปยังเมืองท่าต่างๆ ในภูมิภาค</p> <p>3.6 หลังจากนักเรียนได้รู้จักเส้นทางการค้าเครื่องเทศแล้ว ให้เวลานักเรียน 2 นาทีในการคิดว่าการค้าเครื่องเทศสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างไร คิดว่าน่าจะเกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอะไรบ้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายของ</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ผู้คนและสินค้า นักเรียนอาจปรึกษากับเพื่อนที่นั่งอยู่ข้างๆ</p> <p>3.7 ให้นักเรียนบางคนแลกเปลี่ยนประเด็นที่ตนเองพูดคุย เจตนาคือตั้งประเด็นอย่างเช่น ‘ความมั่งคั่งที่เพิ่มมากขึ้น (increased wealth) การกลายเป็นเมือง (urbanization) การแพร่กระจายของภาษาต่างๆ การแพร่กระจายของศาสนาต่างๆ</p> <p>3.8 อธิบายนักเรียนว่าประเด็นเหล่านี้จะมีการอภิปรายเพิ่มเติมในบทเรียนต่อไป</p>		
<p>ขั้นที่ 2 [40 นาที]</p>	<p>1. ครูปบรรยาย</p> <p>อธิบายว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการเชื่อมสัมพันธ์กันมากขึ้นอย่างไรเนื่องมาจากการค้าเครื่องเทศ ไม่เพียงแต่ส่วนต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยสาเหตุจากการขยายตัวของการค้าภูมิภาคนี้ยังเชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นๆ ของโลกมากขึ้นด้วย การเชื่อมสัมพันธ์กันนี้ส่งผลเปลี่ยนแปลงต่อสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นกัน</p> <p>2. การเดินชมภาพและเนื้อหา</p> <p>2.1 ทำสำเนาสื่อการเรียนรู้ 7 - 20 เพื่อจัดทำเป็นนิทรรศการให้นักเรียนเดินชม อาจมีการขยายหรือทำสำเนาเพิ่มขึ้นเพื่อไม่ให้นักเรียนต้องเบียดเสียดกันมากเกินไปในการชม</p> <p>2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 คน</p> <p>2.3 แจกจ่ายแบบฝึกหัด 3 ผลกระทบของการค้าเครื่องเทศ และอธิบายคำสั่งให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนเดินชมดูภาพและเนื้อหา และจดบันทึกลงบนกระดาษ</p> <p>2.4 ดูแลการดำเนินกิจกรรมเพื่อไม่ให้เกิดการเบียดเสียดกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 3 • สื่อการเรียนรู้ 7 - 20 	<p>การเดินชมภาพและเนื้อหาทำให้นักเรียนได้สำรวจเนื้อหาหรือภาพต่างๆ ที่วางอยู่รอบห้อง นอกจากนี้วิธีการนี้ยังถูกใช้เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนผลงานของตนเองกับเพื่อนร่วมชั้นเนื่องจากวิธีการนี้ทำให้นักเรียนต้องเคลื่อนไหวไปรอบห้อง สร้างความคึกคักความน่าสนใจให้กับนักเรียนได้</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2.5 ให้นักเรียนรวบรวมสิ่ง ที่ได้เรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม กระตุ้นให้ นักเรียนตอบคำถาม</p> <p>3. ครูบรรยาย (เพื่อเสริมความรู้หากจำเป็น)</p> <p>3.1 การค้าเครื่องเทศทำให้เกิด ‘โลกมาเลย์’ แห่งการค้าในหมู่เกาะ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครอบคลุม หมู่เกาะมาเลย์-อินโดนีเซีย โดยมีเขตการค้า ทางทะเลขนาดใหญ่ในบริเวณช่องแคบ มะละกา ทะเลชวา และทะเลซูลู</p> <p>3.2 การค้าเครื่องเทศยังกระตุ้นการเกิด พื้นที่เมืองอีกด้วย พ่อค้าชาวจีน อินเดีย อาหรับ และยุโรป รวมทั้งพ่อค้าที่มาจาก ส่วนต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มารวมตัวกันตามเมืองท่าต่างๆ ในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นเกาะเพื่อดำเนินธุรกิจ สนับสนุนค้าอิชัยด้วยแผนที่ต่างๆ จาก สื่อการเรียนรู้ 9 และสื่อการเรียนรู้ 16 หากจำเป็น</p> <p>3.3 เมืองต่างๆ เช่น มะละกา มากัสซาร์ (สุลาเวสี) และบันเตน (ชวา) เป็นศูนย์รวม ผู้คนหลายชาติหลายภาษาขนาดใหญ่ ถึงแม้ว่าพ่อค้ามักจะใช้ภาษามาเลย์เป็น ภาษากลาง แต่ก็มีการพูดภาษาต่างๆ จำนวนมากในเมืองท่าเหล่านี้ นักเดินทาง ชาวโปรตุเกส โทมัส ปิเรส (Tomé Pires) อ้างว่ามะละกามี 84 ภาษา</p> <p>3.4 การค้าเครื่องเทศทำให้เอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ได้รู้จักศาสนาของโลก อย่างอิสลาม (ในบริเวณหมู่เกาะ) และ พุทธเถรวาท (บนแผ่นดินใหญ่) พ่อค้าอาหรับ และอินเดียนำศาสนาอิสลามมาเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ เป็นส่วนหนึ่งของการ ขยายตัวของศาสนาอิสลามไปทั่วโลก โดยเฉพาะตะวันออกเฉียงใต้และอินเดีย</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>เมืองท่าต่างๆ ที่เป็นศูนย์รวมผู้คนขนาดใหญ่ ก็เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนศาสนาของผู้คน ผู้ปกครอง ต่อมาก็ใช้ศาสนาอิสลามและ ศาสนาพุทธเป็นฐานอำนาจของตน</p> <p>3.5 เน้นว่าการค้าเครื่องเทศแสดงให้เห็น การเชื่อมสัมพันธ์ต่างๆ คือ ระหว่างประเทศ ระหว่างการค้ากับการเมือง สังคม และศาสนา ระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นเกาะ กับแผ่นดินใหญ่ และระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก</p> <p>3.6 สรุปด้วยการเน้นว่าการค้าเครื่องเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้เป็นเพียง เรื่องราวประวัติศาสตร์ของภูมิภาค แต่เป็น ตัวอย่างสำคัญของประวัติศาสตร์โลก เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างเมืองต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกันและ กับส่วนอื่นๆ ของโลก</p>		
สรุป บทเรียน [10 นาที]	ให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ในวันนี้ด้วยการกรอกข้อมูลลงในแบบฝึกหัด 4 และแบบฝึกหัด 5 ที่เป็นการสะท้อนบทเรียน และการบันทึกการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 4 • แบบฝึกหัด 5 	<ul style="list-style-type: none"> • ใช้แผ่นสิ้นสุดบทเรียน ในแบบฝึกหัด 4 เพื่อ ตรวจสอบว่านักเรียนเข้าใจ หรือไม่ว่าเครื่องเทศเชื่อมโยง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับ ส่วนอื่นๆ ของโลก และ ทราบถึงผลกระทบที่การค้า เครื่องเทศอาจมีต่อสังคม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ • ใช้แบบฝึกหัด 5 เพื่อตรวจสอบว่านักเรียน สามารถระบุชื่อเมืองท่า สำคัญๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และบรรยายว่า การค้าเครื่องเทศเปลี่ยนแปลง สังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไร ได้หรือไม่

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 เครื่องเทศ ข้าว และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - ข้อความจากหนังสือของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการค้าเครื่องเทศ

กานพลู ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ และไม้จันทน์ล้วนมาจากทางตะวันออกไกลสุดของอินโดนีเซียเพียงแหล่งเดียว พ่อค้ามาเลย์อ้างว่า “พระเจ้าสร้างติมอร์เพื่อไม้จันทน์ สร้างบันดาเพื่อดอกจันทน์ และสร้างโมลุกกะเพื่อกานพลู” สินค้าเหล่านี้ไม่ได้เป็นที่รู้จักในที่อื่นของโลก ยกเว้นแต่ในดินแดนเหล่านี้ โดเม ปิเรส (Tomé Pires)* สอบถามอย่างแข็งขันว่ามีสินค้านี้ในที่อื่นอีกหรือไม่ และทุกคนบอกว่าไม่มี

* โดเม ปิเรส เป็นภสัษรชาวโปรตุเกสจากเมืองลิสบอนที่รวบรวมและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่มาเลย์-อินโดนีเซียและเคยเดินทางไปชาว สุมาตรา และหมู่เกาะมาลุก (โมลุกกะ)

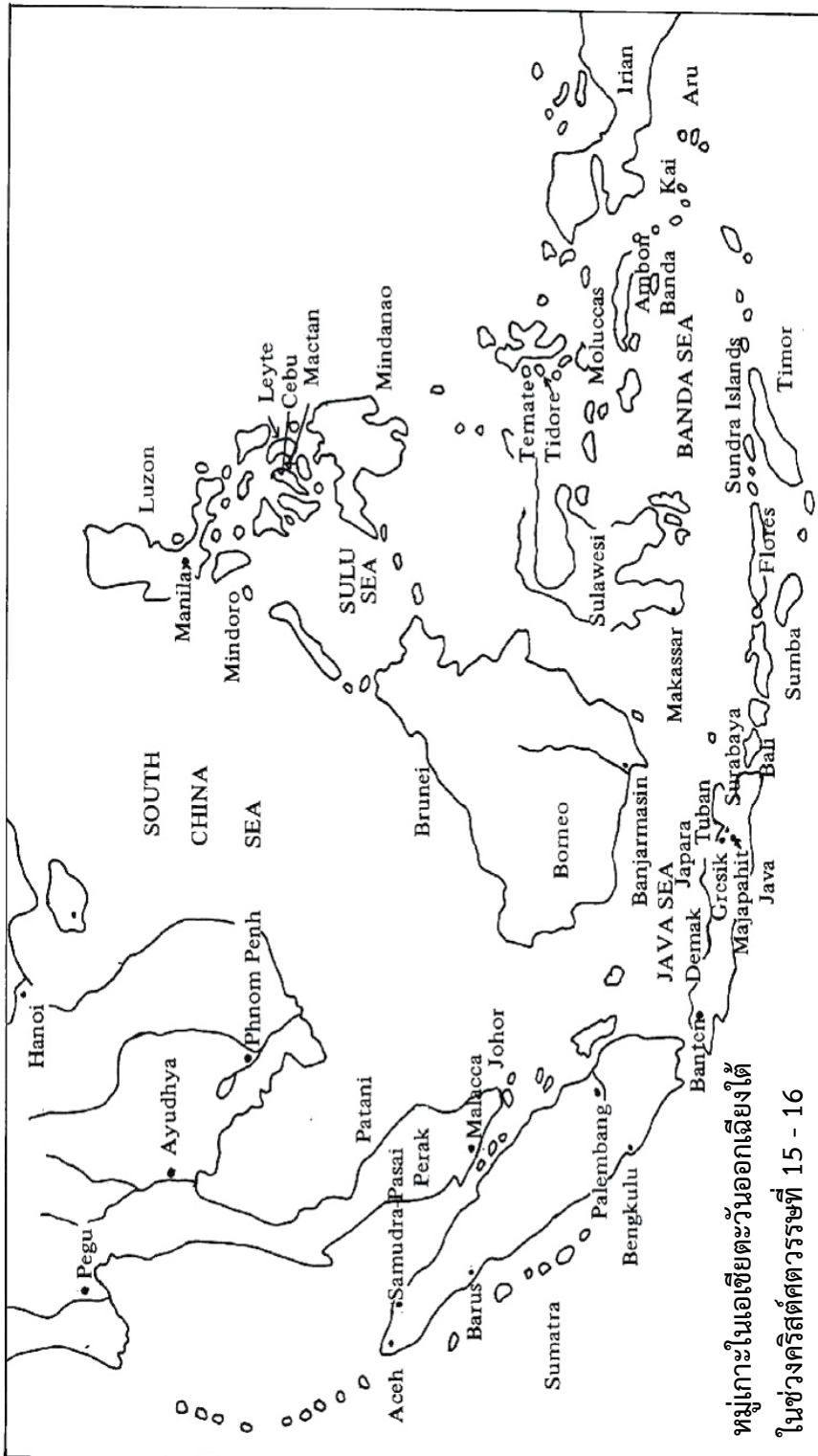
สื่อการเรียนรู้ 2 - แผนที่หมู่เกาะโมลุกกะและอาณาจักรอาคาสซาร์ในเซเลเบส

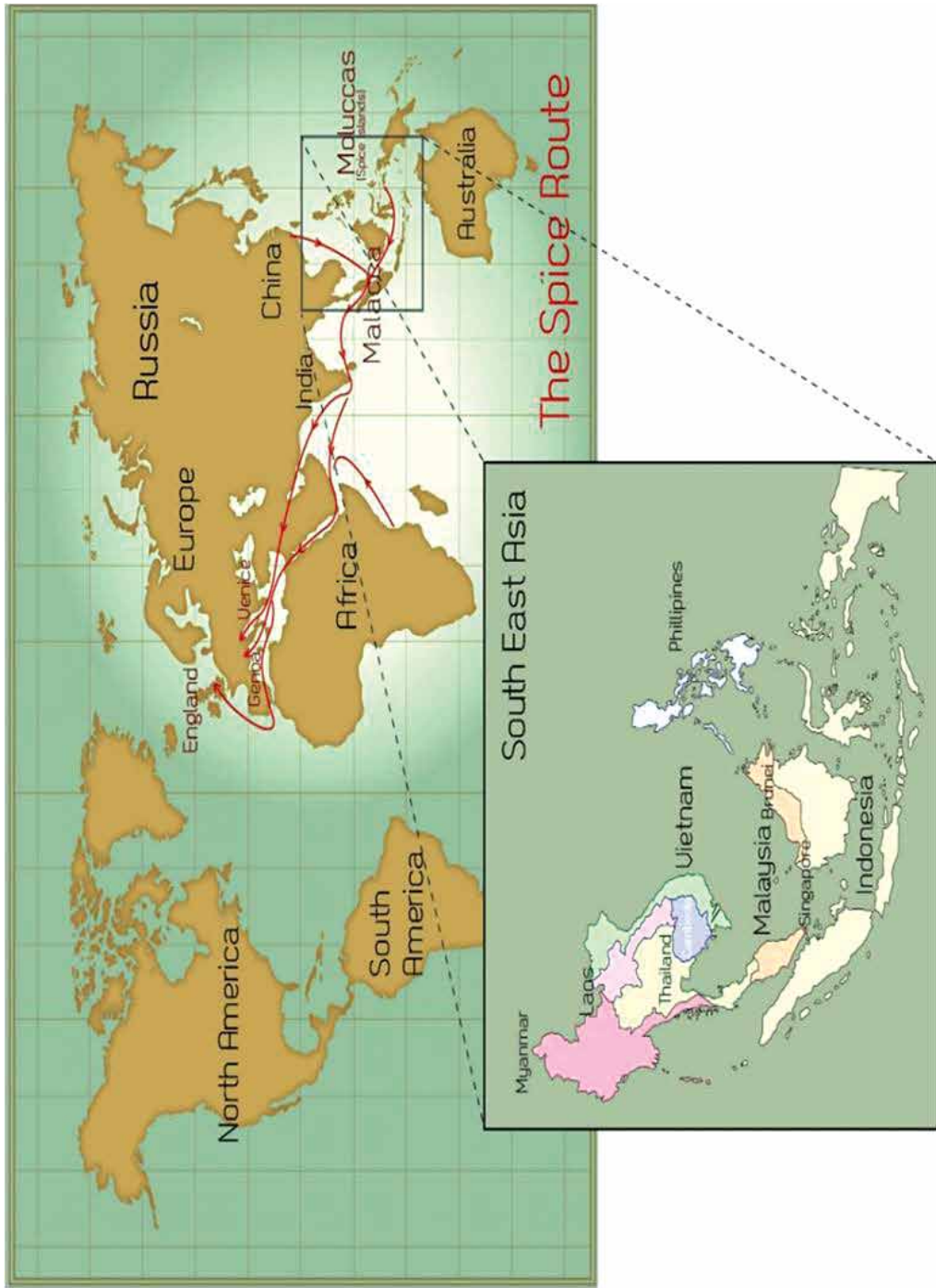
The MOLUCCA Islands.

There are five of these Islands, that carry the particular name of *Moluccas*: These five Islands are very small, seated much about the Equinoctial Line, in an unwholsome Air for Strangers. They are under several Kings: The *Hollanders* have also some Fortresses there. They afford Nutmegs, Ginger, and Cloves; Ternate the biggest of the five little ones is eight leagues about, with a Mountain that calls out fire. It hath besides several Villages uninhabited in times of War, three

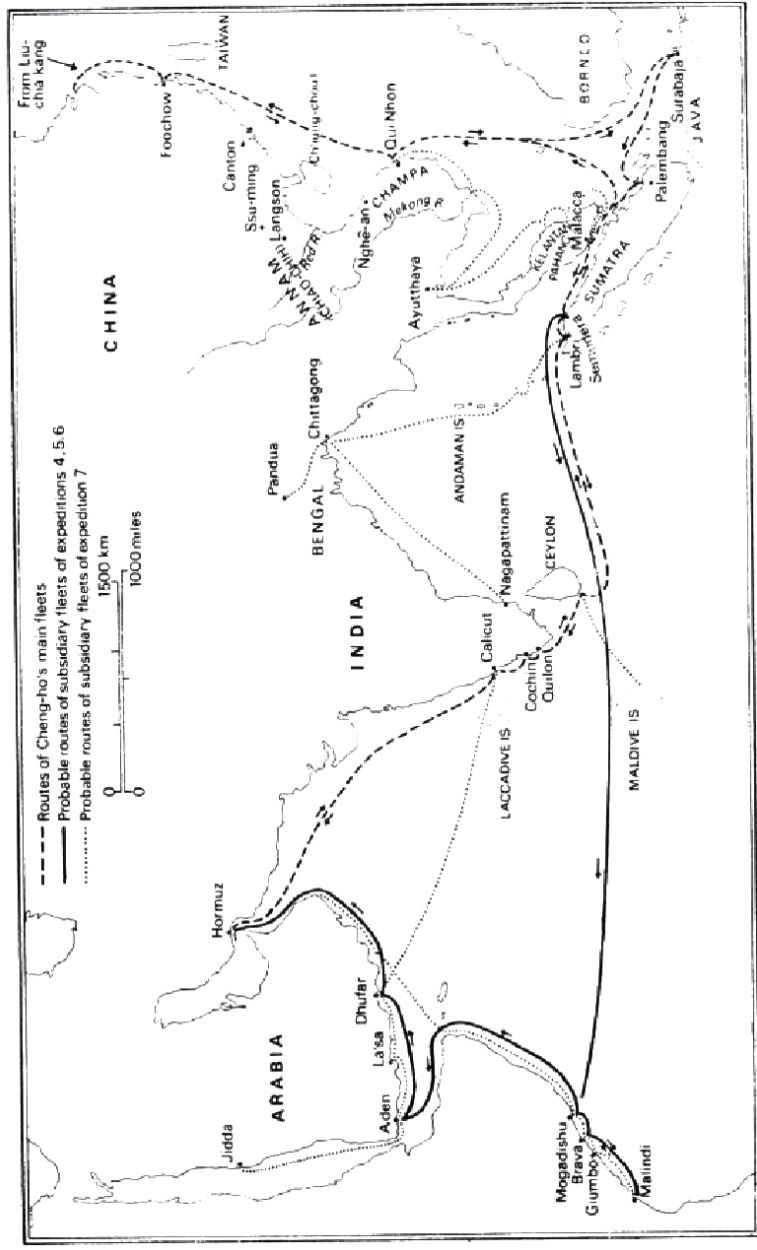
สื่อการเรียนรู้ 3 - แผนที่หมู่เกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 15 - 16

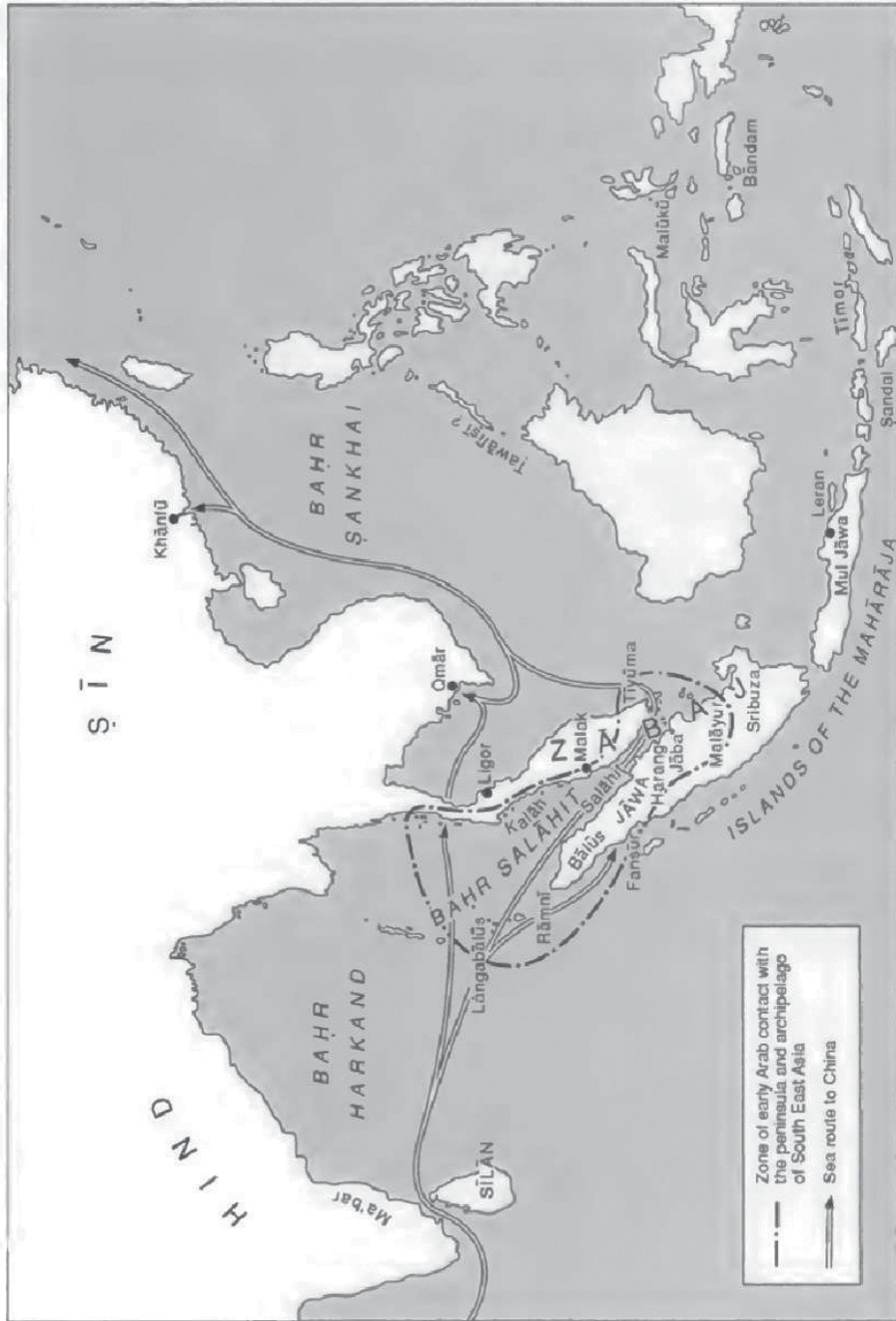
สื่อการเรียนรู้ 4 - เส้นทางการค้าเครื่องเทศโบราณที่เชื่อมเอเชียกับยุโรป

สื่อการเรียนรู้ 5 - การเดินทางของเจิ้งเหอ (พ.ศ. 1914 - 1976) ในตอนต้นศตวรรษที่ 15
 ราชสำนักของราชวงศ์หมิงบัญชาให้มีการเดินทางสำคัญเจ็ดครั้งภายใต้การนำของแม่ทัพเรือ
 เจิ้งเหอ การเดินทางดังกล่าวไม่เพียงแต่นำเครื่องเทศกลับมาจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 เท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดการปลูกพริกไทยอย่างขนานใหญ่ในสุมาตราเพื่อป้อนตลาดจีนอีกด้วย

สื่อการเรียนรู้ 6 - แผนที่แสดงการติดต่อสัมพันธ์ในยุคแรกของชาวอาหรับกับคาบสมุทรและหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ่อค้าอาหรับและเปอร์เซียซื้อสินค้าของหมู่เกาะโมลุกกะในทางตะวันตกของอินโดนีเซียระหว่างทางไปจีน

สื่อการเรียนรู้ 7 - เหตุผลภายนอกที่ทำให้เกิดการขยายตัวของการค้าและผลกระทบของการค้าที่มีต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การเติบโตของการค้าทางทะเลจากตะวันตกเกิดขึ้นพร้อมๆ กับพัฒนาการที่สำคัญกว่าจากจีน นั่นคือ การเดินเรือเพื่อการค้าของราชวงศ์หมิงในตอนต้นที่ขึ้นสู่จุดสูงสุดด้วยภารกิจการเดินทางมาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายครั้งอย่างต่อเนื่องภายใต้จักรพรรดิหย่งเล่อ (พ.ศ. 1945 - 1967) ที่มาพร้อมๆ กัน และตามมาหลังจากนั้นภารกิจเดินเรือนี้ก็คือพ่อค้าจีนจำนวนมากที่มีบทบาทสำคัญในความรุ่งเรืองเติบโตของเมืองต่างๆ เช่น มะละกา อูยูธา และเกรสิค เมืองท่าต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนระหว่างพ่อค้าที่ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมจากตะวันตกกับพ่อค้าจีนจากทางเหนือ

สื่อการเรียนรู้ 8 - แบบแผนการค้าของพ่อค้าอินเดียและจีน

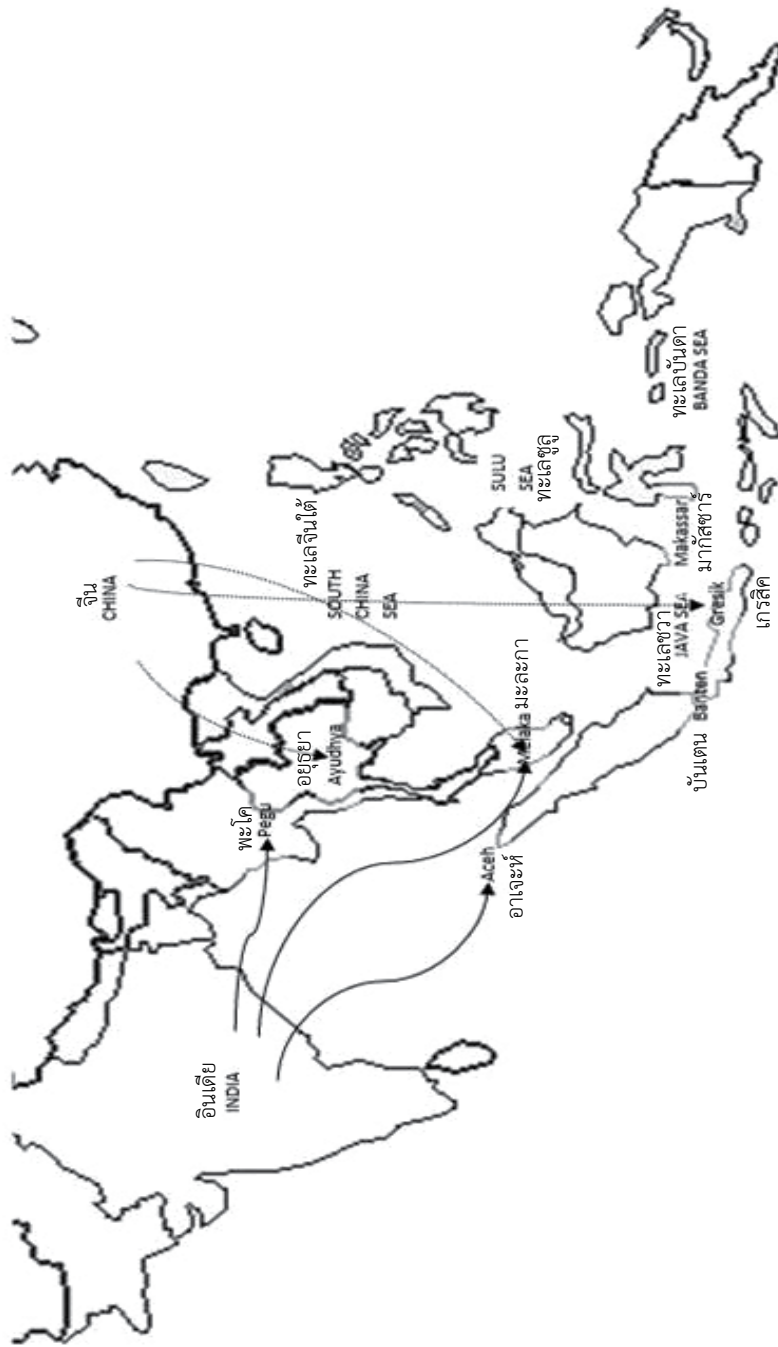
พ่อค้าจากอินเดียและทะเลแดงมักจะใช้เมืองท่าทางตะวันออกของมหาสมุทรอินเดียเป็นจุดหมายปลายทางด้านตะวันออกของตน เช่น อาจะห์ในสุมาตรา พะโคโนพม่า หรือมะละกาบนคาบสมุทรมลายู มีน้อยรายที่จะเดินทางต่อมายังเมืองท่าบนเกาะชวาหรืออูยูธา ส่วนบนเส้นทางบก จะเป็นพวกพ่อค้ามาเลย์ มอญ หรือชวา

ส่วนพ่อค้าจีนก็มักจะขายสินค้าบริเวณขอบทางใต้ของทะเลจีนใต้ที่อูยูธา มะละกา หรือเมืองท่าในชวาคือเกรสิค และภายหลังก็เป็นที่บันเตน

การค้าในทางตะวันออกของหมู่เกาะตกอยู่ในมือของพ่อค้าชาวจาและมาเลย์เป็นส่วนใหญ่ พ่อค้าจีนและอินเดียจึงมักจะต้องซื้อگانพลูและลูกจันทน์ผ่านมือที่สองหรือสามในชวา หรือที่อื่นอยู่เสมอ

สื่อการเรียนรู้ 9 - ความเชื่อมโยงระหว่างเมืองต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับจีน และอินเดียที่เกิดจากการค้าเครื่องเทศ

สื่อการเรียนรู้ 10 - การเปลี่ยนแปลงในการเพาะปลูกพริกไทย

ก่อนปลายศตวรรษที่ 14 สินค้าส่งออกที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ สินค้าจากป่าหรือทะเลที่ได้จากการเก็บมามากกว่าที่จะเป็นจากการเพาะปลูกหรือเลี้ยง เช่น การบูร ริงนก น้ำหอม ไข่มุก ไม้หอม และทองคำ มีการปลูกพริกไทยคุณภาพต่ำอยู่บ้างในชวา สำหรับตลาดจีน แต่การปลูกพริกไทยเพื่อการค้าอย่างขนานใหญ่ที่มาจากอินเดียสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านทางสุมาตรายังไม่ได้เริ่มขึ้น พอถึงปี พ.ศ. 1959 ก็มีการปลูกพริกไทยอย่างพิถีพิถันในสุมาตราตอนเหนือเพื่อการส่งออก และเมื่อถึงยุคที่ชาวโปรตุเกสเข้ามา ไร่พริกไทยในสุมาตราเหนือเหล่านี้ก็ผลิตได้ประมาณ 55 ตันต่อปี นอกจากนี้การปลูกพริกไทยยังแพร่ไปยังคาบสมุทรมลายูอีกด้วย

สื่อการเรียนรู้ 11 - การกลายเป็นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มีการประมาณการว่าเมืองใหญ่ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนประชากรอยู่ในระหว่าง 50,000 ถึง 100,000 คน มะละกาและอยุธยาในตอนต้นศตวรรษที่ 16 และอาเจห์ มากัสซาร์ และบันเตน ในศตวรรษที่ 17 ดูน่าจะใหญ่ถึงขนาดนั้น หากเปรียบเทียบกับยุโรปในศตวรรษที่ 16 แล้ว เมืองเหล่านี้มีขนาดใหญ่โตมาก เนเปิลส์และปารีสมีประชากรมากกว่าระดับ 100,000 คนอยู่มาก แต่มีเมืองอื่นในยุโรปไม่กี่แห่งเท่านั้นที่มีประชากรมากกว่า 40,000 คน

สื่อการเรียนรู้ 12 - ประมาณการจำนวนประชากรตามเมืองต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 16 - 17 นักเดินทางมักประมาณการจำนวนบ้านหรือจำนวนผู้ชายที่สามารถระดมไปสงครามได้อย่างรวดเร็ว

	บ้าน	ผู้ชายที่สามารถรบได้	จำนวนประชากร
อาเจห์ พ.ศ. 2163	700 - 800	40,000	
มะละกา พ.ศ. 2053	10,000	20,000	100,000
บันเตน พ.ศ. 2223			700,000
เกรสิค พ.ศ. 2066	กว่า 1,000	6,000	30,000
มากัสซาร์ พ.ศ. 2143		36,000	160,000

สื่อการเรียนรู้ 13 - การแพร่หลายของศาสนา

ถึงแม้จะมีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นกลุ่มก้อนตามี่ต่างๆ มาก่อนนานแล้ว แต่การรับศาสนาอิสลามโดยรัฐสำคัญๆ ที่อยู่บนเส้นทางการค้าจากตอนเหนือและทิศตะวันออก ตะวันออกไปจนถึงมะละกาและสุมาตราในทางตะวันตกเกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 1943 - 2163 นอกจากนี้ศาสนาอิสลามยังแพร่หลายไปตามเส้นทางการค้าสำคัญอื่นๆ ด้วย เช่น จากมะละกาไปทางตะวันออกเฉียงเหนือจนถึงบรูไนและมะนิลา และถึงปาตานีและจัมปาตามเส้นทางการค้าชายที่ไปสู่จีน

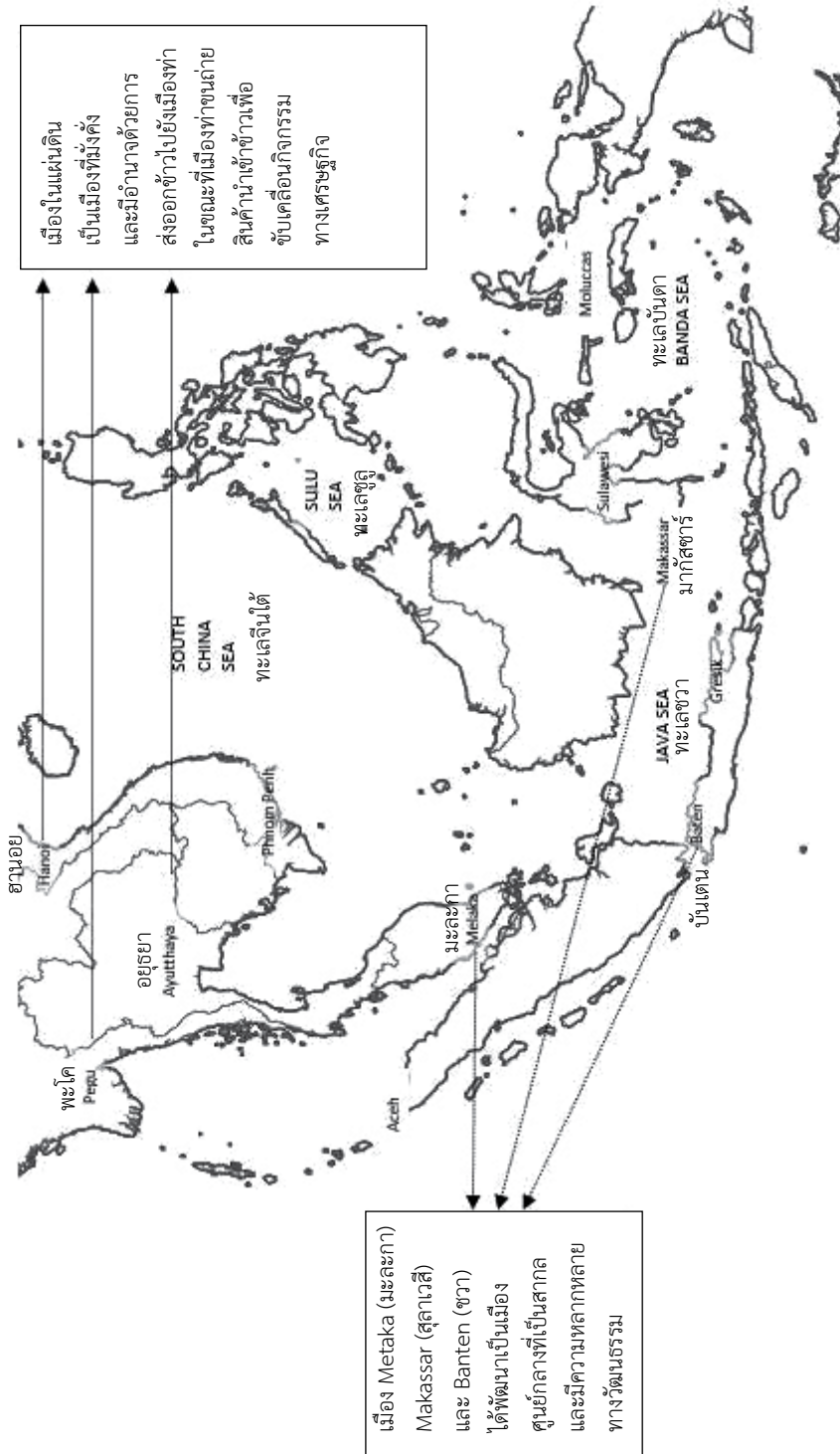
สื่อการเรียนรู้ 14 - ภาษาการค้า

รัฐที่มีความเป็นเมืองต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผู้คนหลายชาติหลายภาษามีชุมชนชาวจีน กุจราช คลิงส์ (อินเดียนใต้) ชาว และมาเลย์ ภาษาท้องถิ่นและกระทั่งภาษาจีนและยุโรปก็ยังมีผลสำคัญในการเป็นภาษาการค้ารองจากภาษามาเลย์และอาหรับ

สื่อการเรียนรู้ 15 - การเปลี่ยนแปลงของการค้า

การค้าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายเป็นมากกว่า “การค้ากระจุกกระจิก” ที่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย รัฐที่มุ่งการค้าอย่างอาจะห์ มะละกา และบันดา ไม่สามารถเลี้ยงตนเองได้พอ จึงต้องพึ่งพาข้าวและอาหารนำเข้าจากที่อื่นมาเลี้ยงดูประชากรของตน มีการค้าข้าวเกลือ ปลาแห้ง และพริกไทย ในปริมาณมากเพื่อป้อนให้กับเมืองเหล่านี้

สื่อการเรียนรู้ 16 - ความรุ่งเรืองของเมืองท่าและท่าเรือในแผ่นดินใหญ่ (พ.ศ. 1943 - 2373)

สื่อการเรียนรู้ 17 - การเปลี่ยนจากเมืองท่ากลายเป็นรัฐ

บริเวณรอบๆ เมืองท่าเหล่านี้มีการก่อตัวกลายเป็นรัฐต่างๆ ขึ้นมา โดยมีอำนาจจากความมั่งคั่งและความชำนาญทางการทหารที่มาพร้อมกับการค้า เช่น อาเจะห์ บันเตน บันจาร์มาซิน มากัสซาร์ เตอเนท และในแง่หนึ่งอาจจะรวมถึงฟิลิปปินส์ของสเปนด้วย ก่อตัวเป็นรัฐขึ้นมาเป็นครั้งแรกก็แต่ใน ‘ยุคการค้า’ นี้เท่านั้น ส่วนที่อื่นๆ เช่น สยาม พม่า มาตาราม (ชวา) กัมพูชา มามีสภาพหน้าตาที่คล้ายกับที่เป็นอยู่ในยุคสมัยใหม่ภายใต้อำนาจสมบูรณ์ญาสิทธิราชที่เข้มแข็ง การกระชับรวมศูนย์อำนาจปกครอง การระดมจัดตั้งกองทัพขนาดใหญ่ การผูกขาดการค้าโดยราชสำนัก การประมวลกฎหมาย และการแทนที่ตำแหน่งขุนนางที่สืบทอดกันมาทางสายเลือดด้วยกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ เห็นได้ชัดในครั้งแรกของศตวรรษที่ 17 ภายใต้พระเจ้าบุเรงนอง (พ.ศ. 2094 - 2124) และพระเจ้าอโนเพตลุน (พ.ศ. 2149 - 2172) ในพม่า พระเจ้าทรงธรรมถึงสมเด็จพระนารายณ์ในสยาม (พ.ศ. 2153 - 2231) อากุงและอามังกูร์ดที่ 1 ในชวา (พ.ศ. 2156 - 2220) อัล-มุกามมิลและอิสกันดาร์ มุตา ในอาเจะห์ (พ.ศ. 2132 - 2179)

สื่อการเรียนรู้ 18 - การรวมศูนย์อำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การรุกเข้ามาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ช่วงแรกของชาวยุโรปในต้นศตวรรษที่ 16 นั้นอยู่ในช่วงรุ่งเรืองของอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (พ.ศ. 1893 - 2143) ซึ่งเป็นยุคสมัยที่กษัตริย์ต่างๆ สนับสนุนการค้าและกำลังพัฒนาศูนย์อำนาจต่างๆ ที่สามารถผนึกรวมพื้นที่ที่อยู่ไกลออกไปจากพื้นที่ใจกลางอำนาจของตนเข้าเป็นราชอาณาจักรหนึ่งเดียวได้

สื่อการเรียนรู้ 19 - การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจ

ก่อนการเข้ามาของเอเชียของชาวยุโรปในตอนต้นศตวรรษที่ 16 ความสำคัญที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ของสินค้าท้องถิ่น เครื่องเทศ พริกไทย และของป่าต่างๆ ในการค้าระหว่างประเทศและการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นในหมู่เมืองท่าต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้สนับสนุนให้เกิดนโยบายขยายดินแดนของรัฐสำคัญต่างๆ ในโลก มลายูดำเนินการอย่างขมกัขมมัน การขยายอำนาจควบคุมเหนือดินแดนที่ผลิตสินค้าที่ตลาดต้องการเป็นเรื่องสำคัญสำหรับรัฐเหล่านี้เพื่อป้องกันไม่ให้สินค้าไหลไปยังเมืองท่าที่เป็นคู่แข่ง

การมีสหพันธ์เครือข่ายหลวมๆ ของเมืองท่าเป็นลักษณะสำคัญของยุคสมัยก่อนหน้านั้นได้สิ้นสุดไป เนื่องจากรัฐใหม่จะยอมให้มีเมืองท่าหลักเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ซึ่งก็มักเป็นเมืองที่เป็นที่ตั้งรัฐบาลนั่นเอง

สื่อการเรียนรู้ 20 - การอุปถัมภ์ของชนชั้นนำด้านการค้า

ประชากรของบันดาถูกรอบงำด้วยชนชั้นนำด้านการค้า หรือที่เรียกว่า โอรังกายา (คนรวย) ที่มีอำนาจจากการผูกขาดการส่งออกเครื่องเทศ ขณะที่การค้าต่างประเทศกับหมู่เกาะเครื่องเทศอื่นๆ มักจะเป็นการเจรจาต่อรองโดยตรงกับผู้ผลิตหรือพ่อค้า หรือผู้ปกครองเป็นรายๆ ไป แต่ชนชั้นนำของบันดาดำเนินการเป็นกลุ่มในการเจรจาการค้า ควบคุมการกระจายสินค้า กำหนดราคา และออกนโยบายการค้าต่างๆ

อภิธานศัพท์ :

ความเป็นราชการ (bureaucratic) - เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กรหรือรัฐบาล

การบูร (camphor) - สารที่มีลักษณะเคลือบ ติดไฟได้ สีขาวหรือโปร่งแสง มีกลิ่นฉุน พบในไม้ของต้นการบูร สารนี้ใช้ประโยชน์ด้านกลิ่นและมีคุณสมบัติทางยา

สหพันธ์ (federations) - หน่วยทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นสหภาพของรัฐที่ปกครองตนเองได้บางส่วน หรือภูมิภาคที่อยู่ภายใต้รัฐบาลกลาง

รัฐมนตรี (ministeriales) - ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารและการปฏิบัติงานของรัฐบาล

การผูกขาด (monopoly) - การถือครองหรือควบคุมการจัดหาหรือการค้าสินค้าและบริการแต่เพียงผู้เดียว

หาบเร่ (peddling) - การพยายามขายสินค้าโดยการเดินทางจากบ้านหนึ่งไปอีกบ้านหนึ่ง หรือจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง

สถานีท่า (terminus) - จุดหยุดสุดท้าย สำหรับขนถ่ายสินค้า

เอกสารอ้างอิง :

1. สื่อการเรียนรู้ 1 : Cortesao, Armando (ed.). 2005. The Suma Oriental of Tome Pires : An Account of the East, from the Red Sea to China. 2 Vols. New Delhi : Asian Educational Services.
2. สื่อการเรียนรู้ 2 : Map of the Moluccas and the Kingdom of Makassar in Celebes. From Morden, Robert. **Geography Rectified : or, A Description of the World.** (London, 1680), 314.
3. สื่อการเรียนรู้ 3 : Map of the Southeast Asian Archipelago in the 15th and 16th Centuries from Hall, Kenneth R. 1985. 'The Opening of the Malay World to European Trade in the Sixteenth Century'. Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society, Vol. 58, No. 2 (249), pp. 85 - 106.
4. สื่อการเรียนรู้ 4 : แผนที่แสดงเส้นทางการค้าเครื่องเทศโบราณ จาก Luanne, Teo. 'The Ancient Spice Trade Route from Asia to Europe 1500s to 1700s Changed the World. An Entry in the **Clean Food Dirty Girl Blog.** Retrieved from : <http://cleanfooddirtygirl.com/ancient-spice-trade-route-from-asia-to-europe/>
5. สื่อการเรียนรู้ 5 : แผนที่การเดินทางในสมัยราชวงศ์หมิงของเจิ้งเหอ, พ.ศ. 1914 - 1976. จาก Peterson, Barbara Bennett. 'The Ming Voyages of Cheng Ho (Zheng He), 1371 - 1433', The Great Circle, Vol. 16, No. 1 (1994), pp. 43 - 51.
6. สื่อการเรียนรู้ 6 : แผนที่แสดงการติดต่อระหว่างอาหรับและดินแดนคาบสมุทรมุขและหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคแรกๆ จาก Donkin, R.A. 2003. Between East and West : The Moluccas and the Traffic in Spices up to the Arrival of Europeans. Philadelphia : American Philosophical Society, p. 90.
7. สื่อการเรียนรู้ 7 : Reid, Anthony. 1980. 'The Structure of Cities in Southeast Asia, Fifteenth to Seventeenth Centuries'. Journal of Southeast Asian Studies, Vol. 11, No. 2 (Sep., 1980), pp. 235 - 250.
8. สื่อการเรียนรู้ 8 : เฟิ่งอ้าง.
9. สื่อการเรียนรู้ 9 : ดัดแปลงจากแผนที่โลกเปล่าๆ จาก http://www.freeusandworldmaps.com/html/World_Projections/WorldPrint.html

10. สื่อการเรียนรู้ 10 : Reid, Anthony. 1980. 'The Structure of Cities in Southeast Asia, Fifteenth to Seventeenth Centuries'. *Journal of Southeast Asian Studies*, Vol. 11, No. 2 (Sep., 1980), pp. 235 - 250.
11. สื่อการเรียนรู้ 11 : เฟิ่งอ้าง.
12. สื่อการเรียนรู้ 12 : เฟิ่งอ้าง.
13. สื่อการเรียนรู้ 13 : Reid, Anthony. 1990. 'An 'Age of Commerce' in Southeast Asian History'. *Modern Asian Studies*, Vol. 24, No. 1 (Feb., 1990), pp. 1 - 30.
14. สื่อการเรียนรู้ 14 : Kenneth R. Hall. 1985. 'The Opening of the Malay World to European Trade in the Sixteenth Century'. *Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society*, Vol. 58, No. 2 (249) (1985), pp. 85 - 106.
15. สื่อการเรียนรู้ 15 : เฟิ่งอ้าง.
16. สื่อการเรียนรู้ 16 : ดัดแปลงจากแผนที่ต่างๆ ที่ได้มาจาก <http://aseanup.com/free-maps-asean-southeast-asia/> and Kenneth R. Hall. 1985. 'The Opening of the Malay World to European Trade in the Sixteenth Century'. *Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society*, Vol. 58, No. 2 (249) (1985), pp. 85 - 106.
17. สื่อการเรียนรู้ 17 : Reid, Anthony. 1990. 'An 'Age of Commerce' in Southeast Asian History'. *Modern Asian Studies*, Vol. 24, No. 1 (Feb., 1990), pp. 1 - 30.
18. สื่อการเรียนรู้ 18 : Kenneth R. Hall. 1985. 'The Opening of the Malay World to European Trade in the Sixteenth Century'. **Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society**, Vol. 58, No. 2 (249) (1985), pp. 85 - 106.
19. สื่อการเรียนรู้ 19 : เฟิ่งอ้าง.
20. สื่อการเรียนรู้ 20 : Reid, Anthony. 2015. **A History of Southeast Asia : Critical Crossroads**. Chichester, England : Wiley Blackwell.

แบบฝึกหัด 1

เกริ่นนำ :

เครื่องเทศ คือ เมล็ด ผล ราก เปลือก หน่อ หรือส่วนอื่นๆ ของพืชที่ใช้ในการปรุงรส สีส หรือถนอมอาหาร บางครั้งก็ถูกใช้เป็นยา ใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา เครื่องสำอางหรือน้ำหอม หรือเป็นผัก ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กานพลู ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ และพริกไทย เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องเทศที่สำคัญที่สุด มีการปลูกเพื่อการค้าในปริมาณมากเพื่อส่งออกไปยังส่วนอื่นๆ ของโลก เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องเทศเหล่านี้เพิ่มเติมด้วยการศึกษาข้อมูลและสำรวจเพิ่มเติม

คำชี้แจง :

1. อ่านคำบรรยายเกี่ยวกับเครื่องเทศทั้งสี่ชนิดที่สำคัญในการค้าเครื่องเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. เมื่อได้รับคำสั่ง ไปที่สถานีและสำรวจพิจารณาเครื่องเทศแต่ละชนิดว่ามีหน้าตาอย่างไร ให้ความรู้สึกอย่างไร มีกลิ่นอย่างไร ข้อพึงระวังอย่ารับประทานเครื่องเทศเหล่านั้น
3. อ่านคำบรรยายอีกรอบแล้วระบุชื่อเครื่องเทศ

ฉันเป็นหนึ่งในเครื่องเทศสองชนิดที่ได้มาจากพืชที่มีหลายสปีชีส์ในสกุล *Myristica* ฉันเป็นพืชพื้นเมืองของหมู่เกาะ Banda Islands ในหมู่เกาะ Moluccas ประเทศอินโดนีเซีย และมีการนำฉันไปปลูกบนเกาะปีนังของมาเลเซีย ในแคริบเบียน และแครอลาในทางใต้ของอินเดียอีกด้วย

ฉันเป็นเครื่องเทศที่มีรสหวานและเป็นรสชาติที่คุ้นเคยในคัสตาร์ด พายเครื่องเทศ และเครื่องแกงกะหรี่ ฉันถูกใช้เป็นยารักษาเช่นเดียวกับเครื่องปรุงรสอาหารในวัฒนธรรมจีนและอินเดียตะวันออกเฉียงใต้

ฉันคืออะไร

คำตอบ : _____

ฉันเป็นผลของไม้เถาชนิดหนึ่งที่มีดอกในวงศ์ Piperaceae และเคยเป็นพืชพื้นเมืองที่มีอยู่แต่ที่แครอลาที่เป็นจังหวัดทางใต้ของอินเดีย ปัจจุบันนี้ฉันได้ปลูกในมาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนามด้วย เราถูกใช้เป็นเครื่องเทศในอินเดียมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ฉันเคยเป็นสินค้ามีราคาสูงที่มักเรียกกันว่า “ทองคำสีดำ” และคนใช้เป็นเงินตรา แต่ตอนนี้คนใช้ฉันเป็นเครื่องปรุงเพื่อเพิ่มความเผ็ดร้อนในอาหารจำพวกผัด

ฉันคืออะไร

คำตอบ : _____

ฉันทันเป็นดอกตูมสีชมพูของ *Syzygium aromaticum* ที่เป็นไม้ไม่ผลัดใบในวงศ์ชมพู่ ฉันทันขึ้นชื่อสำหรับรสชาติหอมหวานอบอูน ใช้ทั้งในอาหารและยา คนเก็บฉันทันด้วยมือขณะมีสีชมพู และทำให้แห้งจนกลายเป็นสีน้ำตาล ฉันทันมีความยาวประมาณ 1/2 นิ้ว และเส้นผ่าศูนย์กลาง 1/4 นิ้ว ด้วยก้านเรียวยาว ฉันทันลักษณะเหมือนดอกตะปูเล็กๆ ในประเทศไทย คนจะใช้เคียงกับใบพลู นอกจากนี้ยังใช้สำหรับเคี้ยวหลังอาหารเพื่อช่วยย่อยได้อีกด้วย

ฉันทันคืออะไร

คำตอบ : _____

ฉันทันมาจากต้นไม้ไม่ผลัดใบขนาดใหญ่ที่เป็นพืชพื้นเมืองของหมู่เกาะ Moluccas และหมู่เกาะอินเดีตตะวันตก ฉันทันผลิตจากเปลือกสีแดงเป็นมันที่หุ้มลูกจันทัน ฉันทันมีสีน้ำตาลเหลืองไปจนถึงน้ำตาลแดง มีรสชาติของพริกไทยเล็กน้อยและใช้อย่างกว้างขวางตั้งแต่ของหวานไปจนถึงเนื้ออย่าง คุณอาจใช้ฉันทันแทนลูกจันทันก็ได้หากไม่มีอยู่ในครัว

ฉันทันคืออะไร

คำตอบ : _____

แบบฝึกหัด 2

คำถามหลัก : ทำไมเครื่องเทศจึงเป็นที่ต้องการในตลาดโลก

กานพลู ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ และพริกไทย เป็นเครื่องเทศสีชนิดในบรรดาเครื่องเทศที่สำคัญที่สุดที่ผลิตและค้าขายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำไมเครื่องเทศเหล่านี้จึงเป็นที่ต้องการอย่างสูงในตลาดโลกให้อ่านสื่อการเรียนรู้ต่อไปนี้ เพื่อสำรวจว่าชาวยุโรป ตะวันออกกลาง จีน และอินเดีย ใช้เครื่องเทศทำอะไร และทำไมเครื่องเทศจึงสำคัญสำหรับพวกเขา

คำชี้แจง :

1. อ่านข้อมูลที่ครูมอบหมายพร้อมกับเพื่อนในกลุ่ม
2. จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลที่ให้นักเรียนคิดว่าชาวยุโรป จีน อินเดีย และ ตะวันออกกลาง ใช้เครื่องเทศอย่างไร
3. บันทึกข้อค้นพบในผังมโนทัศน์ (graphic organizer) หรือตารางที่จัดให้
4. เพิ่มเติมข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ ลงในผังมโนทัศน์ (graphic organizer)

ข้อมูล A : ข้อความจากบทความในวารสารโดยนักประวัติศาสตร์ (พ.ศ. 2524)

เมื่อถึงศตวรรษที่ 12 เครื่องเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังได้รับความนิยมในยุโรป ยานานานที่รักษาได้ทุกโรคประกอบด้วย พริกไทย ขิง อบเชย น้ำตาล กานพลู และโดยเฉพาะ ลูกจันทน์ นอกจากนี้เครื่องเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นประโยชน์ในการปรุงรสเนื้อ ที่เป็นส่วนประกอบของอาหารยุโรปมากขึ้นเรื่อยๆ พอถึงศตวรรษที่ 13 ความต้องการของตะวันตก ก็ได้เพิ่มความสำคัญทางการค้าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างมากในฐานะแหล่งสินค้า ในสายตาของตะวันตก และในฐานะแหล่งเครื่องเทศที่มีคุณค่าเป็นการเฉพาะ

ข้อมูล B : ข้อความจากหนังสือของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเภสัชศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่ ตอนต้น (พ.ศ. 2549)

อบเชย กานพลู กระวาน และลูกจันทน์ (ยกตัวอย่าง) เป็นยาหลักและเป็นหัวใจสำคัญ ในการปรุงยาสมัยใหม่ยุคแรก ตำรายาสเปนในศตวรรษที่ 17 - 18 มีเนื้อหาส่วนหนึ่งเต็มๆ ว่าด้วย สิ่งที่เรียกว่า “ยาหอมหรือเครื่องหอม (aromatics)” ซึ่งมีส่วนผสมของขิง อบเชย ยาตำ ไม้จันทน์ ลูกจันทน์ กานพลู และกระวาน ที่ใช้รักษาโรคทั่วไปต่างๆ มากมาย ยกตัวอย่างเช่น น้ำอบเชย บำรุงหัวใจ กระเพาะ และศิรัษะ และรักษาโรคลมชักและอาการอัมพาต น้ำมันลูกจันทน์บรรเทา อาการในกระเพาะ บรรเทาหวัด และช่วยขจัด “ของเหลวที่ขมเผื่อน ฉุน เผ็ดร้อน” ที่เป็นสาเหตุของ อาการท้องร่วงและอาเจียน และน้ำมันกระวานบรรเทาอาการปวดในลำไส้และลดอาการท้องเพื่อ

ข้อมูล C : ข้อความจากหนังสือของนักประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ (พ.ศ. 2546)

การค้าของชาวยุโรประหว่างส่วนต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียใต้มักจะทำให้ผลกำไรดีกว่าป้อนสินค้ากลับไปประเทศบ้านเกิดของตน ในทศวรรษ 1530 ชาวโปรตุเกสขนกานพลู ลูกจันทน์ และดอกจันทน์ไปยังอินเดียและ Hormuz มากกว่าไปโปรตุเกสมาก ผู้ซื้อใน Hormuz เป็นพ่อค้าชาวมัรวังที่ส่งสินค้าต่อไปยังเปอร์เซีย อาระเบีย และตลอดทั้งเอเชียไปจนถึงตุรกี ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 17 เป็นอย่างน้อย สินค้าอย่างเดียวกันนี้ถูกขนส่งไปยังเบงกอลโดยชาวโปรตุเกส และชาวดัตช์ พ่อค้าชาวอังกฤษพบว่าตนค้าขาย “อย่างดีเหลือเกินใน Surratt” และจุดอื่นๆ ในอินเดียและเปอร์เซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2163 - 2283 ชาวดัตช์ขายเครื่องเทศหนึ่งในสามหรือกว่านั้น (โดยเฉพาะกานพลู) ในตลาดเอเชีย คือ เปอร์เซีย อาระเบีย และอินเดีย

ข้อมูล D : ข้อความจากหนังสือของนักประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ (พ.ศ. 2546)

กานพลูได้รับการแนะนำอย่างกว้างขวางและมีประวัติศาสตร์ยาวนานของการใช้ประโยชน์ในการรักษาอนามัยในช่องปาก เปลือกกานพลูใช้รักษาอาการปวดฟันตั้งแต่สมัยของ Li Hsun (ต้นศตวรรษที่ 10) เป็นอย่างน้อย ส่วนน้ำมันก็ถูกใช้ด้วยจุดประสงค์เดียวกันมาจนถึงยุคสมัยใหม่ ในการแพทย์ของจีนและทิเบต กานพลูขึ้นชื่อในการบรรเทาอาการเวียนศีรษะ คลื่นเหียน ความผิดปกติของลำไส้โดยทั่วไป และกระทั่งอหิวาต์ เชื่อกันว่ามีสรรพคุณในการฟื้นฟูและใช้ผสมกับสารอื่นๆ เพื่อทำเป็นน้ำหอมที่สร้างความสดชื่น กานพลูเป็นที่ต้องการหลักๆ แล้ว เนื่องจากกลิ่นหอมและมีคุณสมบัติฆ่าเชื้อ

ข้อมูล E : ข้อความจากบทความของนักประวัติศาสตร์ (พ.ศ. 2524)

พริกไทยเคยถือว่ามีคุณค่าทางยาสูงพอๆ กับโสมและเปลือกอบเชยในทุกวันนี้ ในสมัยราชวงศ์ถังในปีที่ 12 แห่งต้าลี่ (พ.ศ. 1320) มหาเสนาบดี Yuan Tsai ถูกประหารชีวิตโทษฐานสมคบกับต่างชาติและลูกชายทั้งหลายของเขามีการรับสินบน ทรัพย์สินที่ถูกยึดมีหินย้อย 500 liang (ออนซ์) และพริกไทยในปริมาณมากถึง 800 tan (หาบ) รวมอยู่ด้วย การที่เราพบว่าพริกไทยถูกเอ่ยถึงควบคู่กับหินย้อยที่เป็นหนึ่งในตัวยามูลค่าสูงที่สุดในยุคนั้นบ่งบอกว่าเครื่องเทศดังกล่าวมีค่าสูงเพียงใด

ข้อมูล F : ข้อความจากคัมภีร์สันสกฤตชื่อ อัคนี บูรณะ (Agni Purana) เกี่ยวกับการใช้ลูกจันทน์และกานพลู

ลูกจันทน์และกานพลูถูกใช้สำหรับอบควันในห้องต่างๆ เพื่อกำจัดกลิ่นเหม็นและลมหายใจ และยังถูกใช้ผสมในน้ำมันสำหรับกษัตริย์ใช้ก่อนสร่งน้ำอีกด้วย

ข้อมูล G : ข้อความจากมหากาพย์ที่เป็นคัมภีร์มหากาพย์ภาษาสันสกฤตเกี่ยวกับการบวงสรวง

วัตวาอารามต่างๆ ยินดีต้อนรับของกำนัลที่เป็นไม้จันทน์ กานพลู และลูกจันทน์ และมักจะมีเก็บไว้ในปริมาณมาก ของกำนัลเหล่านี้ยังมีการมอบให้กับนักบวชเป็นรายบุคคล เป็นของแลกเปลี่ยนระหว่างกษัตริย์และเจ้าต่างๆ และเป็นของบรรณาการ

ข้อมูล H : ข้อความจากหนังสือของนักประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์เกี่ยวกับสรรพคุณทางยาของเครื่องเทศต่างๆ ในอินเดีย

น้ำที่ได้จากการแช่กานพลูและลูกจันทน์มีสรรพคุณแก้กระหายและทำให้เย็น ระงับกลิ่นปาก และช่วยขับลมในกรณีท้องอืด ท้องเฟ้อ นอกจากนี้ลูกจันทน์และดอกจันทน์ยังถูกใช้ในยาบำรุงให้เจริญอาหาร น้ำมันกานพลูสำหรับอาการปวดฟัน เครื่องเทศเหล่านี้นี้อาจแทบไม่มีความสำคัญเลยหากใช้เป็นเพียงส่วนประกอบอาหารเท่านั้น

ข้อมูล I : ข้อความจากหนังสือของนักประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์เกี่ยวกับการใช้เครื่องเทศในการแพทย์อาหรับ

กานพลู ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ และไม้จันทน์ขาวถูกใช้เป็นยารักษาอาการเจ็บป่วยต่างๆ ทั้งใช้อย่างเดี่ยวโดดๆ หรือที่ทั่วไปมากกว่าคือผสมกับสารอื่นๆ กานพลูและลูกจันทน์สำหรับอาการเกี่ยวกับทางเดินหายใจและทางเดินอาหาร ลูกจันทน์ใช้บำรุงตับและม้าม กานพลูบดใช้บำรุงสมอง กานพลูและลูกจันทน์ใช้ในซีฟั้งป้ายตา น้ำมันกานพลูและลูกจันทน์ใช้ในซีฟั้งสำหรับโรคไขข้อและกล้ามเนื้อ และสำหรับอาการปวดฟัน กานพลูและลูกจันทน์ใช้เป็นยาบำรุงหรือยากระตุ้น

ข้อมูล J : ข้อสังเกตของ Ibn Sina (ราว พ.ศ. 1523 - 1580) ผู้มีความรู้รอบด้านชาวเปอร์เซียเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากลูกจันทน์

ลูกจันทน์ถูกใช้ผสมในน้ำหอมของผู้หญิง และยังใช้ประดับคอเสื้อในสภาพเป็นลูกๆ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าเนื่องจากมีกลิ่นหอมชื่นใจ ลูกจันทน์บางครั้งก็ถูกใช้ผสมกับดอกจันทน์เพื่อทำน้ำหอม

ทำไมเครื่องเทศจึงมีความสำคัญต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคเหล่านี้

ยุโรป	จีน	อินเดีย	ตะวันออกกลาง

ผลกระทบจากการค้าเครื่องเทศต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอะไรบ้าง

- จากข้อมูลและแผนที่ที่นักเรียนได้อ่านและดู เครื่องเทศมีค่าในตลาดโลก ผู้คนจากยุโรป จีน อินเดีย และตะวันออกกลาง กระตือรือร้นที่จะเดินทางมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อเสาะหาเครื่องเทศ ภูมิภาคนี้เชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นของโลกมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยเครื่องเทศเหล่านี้ที่เป็นผลผลิตของภูมิภาค
- เมื่อคนเหล่านี้เดินทางมายังเมืองท่าต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักเรียนคิดว่าปฏิสัมพันธ์และความเชื่อมต่อไปนี้ส่งผลกระทบอะไรบ้างต่อสังคมต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- นักเรียนอาจสนทนาเรื่องนี้กับเพื่อนที่นั่งข้างๆ

การเมือง	เศรษฐกิจ	สังคม	วัฒนธรรม

แบบฝึกหัด 3

คำถามหลัก : การค้าเครื่องเทศเปลี่ยนแปลงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร

ในบทเรียนที่ผ่านมา เราได้พบว่าทำไมเครื่องเทศจึงมีค่าในตลาดโลก ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเส้นทางการค้าที่เชื่อมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับส่วนอื่นของโลก และพิจารณาผลกระทบที่ความสัมพันธ์เหล่านี้มีต่อสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ยืนยันหรือแก้ไขสมมติฐานของนักเรียนด้วยการพิจารณาแหล่งข้อมูลที่แสดงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการติดต่อสัมพันธ์ดังกล่าว

คำชี้แจงสำหรับการเดินชมภาพและข้อมูล (Gallery Walk) :

1. นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงของครูและเดินชมภาพและข้อมูลที่จัดแสดง
2. เดินชมอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. บันทึกข้อค้นพบลงในผังมโนทัศน์ (graphic organizer)
4. หลังจากเดินชมเสร็จเรียบร้อย แลกเปลี่ยนข้อค้นพบกับเพื่อนในกลุ่ม เพิ่มเติมประเด็น

ที่นักเรียนอาจมองข้ามไปในระหว่างเดินชม

สังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปลี่ยนแปลงเนื่องจากการค้าเครื่องเทศอย่างไรบ้าง

ทางการเมือง	ทางเศรษฐกิจ	ทางสังคม	ทางวัฒนธรรม
Point ประเด็น :	Point ประเด็น :	Point ประเด็น :	Point ประเด็น :
Evidence หลักฐาน :	Evidence หลักฐาน :	Evidence หลักฐาน :	Evidence หลักฐาน :
Point ประเด็น :	Point ประเด็น :	Point ประเด็น :	Point ประเด็น :
Evidence หลักฐาน :	Evidence หลักฐาน :	Evidence หลักฐาน :	Evidence หลักฐาน :

แบบฝึกหัด 4

คำสั่ง : ให้ข้อมูลหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามจำนวนเลขที่ระบุ

Exit Slip	
3	ข้อมูลใหม่ที่ฉันได้เรียนรู้ในวันนี้ จำนวน 3 เรื่อง
2	สิ่งที่ฉันพบว่าน่าสนใจ จำนวน 2 เรื่อง
1	สิ่งที่ฉันยังไม่เข้าใจ สงสัย หรือข้อคำถามที่ต้องการคำตอบ จำนวน 1 เรื่อง

แบบฝึกหัด 5

คำสั่ง : ให้ข้อมูลหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามจำนวนเลขที่ระบุ

Exit Slip	
4	เมืองท่าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ขึ้นมามีความสำคัญเนื่องจากการค้าเครื่องเทศ จำนวน 4 ข้อ
3	ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่การค้าเครื่องเทศส่งผลต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 3 ข้อ
2	เมืองท่าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ขึ้นมามีความสำคัญในช่วงการค้าเครื่องเทศ จำนวน 2 ข้อ
1	คำถามสำคัญที่ฉันยังไม่เข้าใจหรือสงสัยอยู่ จำนวน 1 ข้อ

เอกสารอ้างอิง :

1. ข้อมูล A : Hall, Kenneth R. 1981. 'Trade and Statecraft in the Western Archipelago at the Dawn of the European Age'. **Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society**, Vol. 54, No. 1 (239), pp. 21 - 47.
2. ข้อมูล B : De Vos, Paula. 2006. 'The Science of Spices : Empiricism and Economic Botany in the Early Spanish Empire'. **Journal of World History**, Vol. 17, No. 4 (Dec.), pp. 399 - 427.
3. ข้อมูล C : Donkin, R.A. 2003. **Between East and West : The Moluccas and the Traffic in Spices up to the Arrival of Europeans**. Philadelphia : American Philosophical Society.
4. ข้อมูล D : อ้างแล้ว.
5. ข้อมูล E : Ju-kang, Tien. 1981. 'Cheng Ho's Voyages and the Distribution of Pepper in China'. **The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland**, No. 2 (1981), pp. 186 - 197.
6. ข้อมูล F : **Agni Puranam** (ed. and trans. M. N. Dutt) [1903 - 1904] 1967 : pp. 802 - 803; **Garuda Puranam** (ed. and trans. M. N. Dutt) 1968; pp. 634, 666 (fumigation stick with jatipatram), 673 (oil with sandalwood, camphor, nutmeg, clove).
7. ข้อมูล G : **Mahavarrrtsa** (trans. W. Geiger) 1950 : p. 79; **Culavamsa** [twelfth century] (trans. W. Geiger and C. M. Rickmers) 1929 - 1930 : 1 : p. 230 (sandalwood among offerings); Geiger, 1960 : p. 14; Sharma, 1972 : p. 169 (jatiphala).
8. ข้อมูล H : Donkin, R.A. 2003. **Between East and West : The Moluccas and the Traffic in Spices up to the Arrival of Europeans**. Philadelphia : American Philosophical Society.
9. ข้อมูล I : อ้างแล้ว.
10. ข้อมูล J : Theodorus Priscianus, ed. V. Rose, 1894 : p. 408 [Pseudo-Theodorus].

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 การค้าเครื่องเทศ การควบคุมของยุโรป และปฏิกริยาของภูมิภาค

- วิชา :** ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ :** การค้าเครื่องเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 - 18 : ชาวยุโรปควบคุมการค้าเครื่องเทศอย่างไร และปฏิกริยาของท้องถิ่นเป็นอย่างไร
- ระดับ :** มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :** 1 แผนการเรียนรู้ (50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :** ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ
- ความรู้พื้นฐาน :** นักเรียนต้องผ่านบทเรียนที่ 3 มาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :**
เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. ระบุมหาอำนาจยุโรปที่เกี่ยวข้องในการค้าเครื่องเทศจากศตวรรษที่ 14 - 18 2. อธิบายการเกี่ยวข้องของชาวยุโรป 3. ระบุความจำเป็นที่เป็นแรงจูงใจของมหาอำนาจยุโรป	1. วิเคราะห์สื่อการเรียนรู้เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการช่วงชิงผลประโยชน์ระหว่างชาวยุโรปและคนท้องถิ่น และพิจารณาแผนที่เพื่อเรียนรู้บทบาทของชาวยุโรปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1. ตระหนักถึงการทำความเข้าใจการเผชิญหน้าความขัดแย้ง 2. ตระหนักถึงการถ่ายเทอิทธิพลที่มีหลายทิศทางระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และยุโรป

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ [10 นาที]	ครูแนะนำบทเรียน 1. สรุบบทเรียนที่จำเป็นจากบทเรียนที่แล้ว 2. อธิบายกับนักเรียนว่าในช่วงศตวรรษที่ 16 - 18 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นของโลก และการค้ากับส่วนอื่นของโลกก็ยิ่งเติบโตต่อไป แต่มีพลวัตที่ซับซ้อนมากขึ้น 3. ชาวยุโรปมีบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลางและเป็นเพียงพ่อค้ากลุ่มหนึ่งในบรรดาหลายกลุ่มในภูมิภาคนี้ แต่ในศตวรรษที่ 16, 17 และ 18 ชาวดัตช์และชาวอังกฤษเริ่มพยายามที่จะมีอำนาจควบคุมการค้ามากขึ้น 4. เว้นช่วงและบอกให้นักเรียนคิดว่าทำไมชาวยุโรปจึงมีแรงจูงใจที่จะควบคุมการค้าเครื่องเทศ ถามให้นักเรียนตอบ		การสรุปเนื้อหาของบทเรียนที่แล้ว และการเกริ่นนำของครูช่วยให้บริบทเนื้อหาแก่นักเรียน
พัฒนา บทเรียน [25 นาที]	กิจกรรมจิ๊กซอว์ 1. อธิบายว่านักเรียนจะศึกษาการที่ชาวโปรตุเกส ดัตช์ และอังกฤษพยายามควบคุมการค้าเครื่องเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 16 - 18 2. แบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ให้ทำงานตามมอบหมาย (เช่น ใช้การนับเลขแบ่งกลุ่ม) และกลุ่มฐาน (แบ่งตามตัวอักษร) โดยให้มีกลุ่มทำงานสามกลุ่ม และกลุ่มฐานสามกลุ่ม เพราะมีสื่อการเรียนรู้สามชุดเกี่ยวกับชาวโปรตุเกส ชาวดัตช์ และชาวอังกฤษ 3. หน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มทำงานคือ ให้ศึกษาสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย เมื่อศึกษาสื่อแล้วก็ให้จัดข้อค้นพบไว้ในผังมโนทัศน์ และพูดคุยแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อไม่ให้ข้อมูลสำคัญๆ ตกหล่นไป เมื่อไปนำเสนอเนื้อหาต่อกลุ่มฐาน 4. หลังจากทีกลุ่มทำงานได้มีความเข้าใจเรื่องราวที่จะต้องนำเสนออย่างดีแล้ว ให้	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - 6 (ควรจะสำเนาสื่อการเรียนออกมา และวางไว้หลายๆ จุดในห้องเรียน) • แบบฝึกหัด 	กิจกรรมจิ๊กซอว์ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และทำให้พวกเขาสามารถปะติดปะต่อข้อมูลจนเห็นภาพรวมของความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ช่วงนั้น

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>นักเรียนจับกลุ่มตามกลุ่มฐาน โดยให้แต่ละคน ผลัดกันนำเสนอข้อมูลที่ได้เรียนรู้มาจากการพูดคุยในกลุ่มทำงาน</p> <p>5. แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนข้อค้นพบกับเพื่อนร่วมชั้น และครูอาจเสริมเติมความรู้ให้กับนักเรียนด้วยข้อมูลจากบทความ เกริ่นนำหากจำเป็น</p>		
<p>สรุป บทเรียน [15 นาที]</p>	<p>1. ในหนังสือ <i>The Modern World-System I : Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century</i> (Orlando, 1974) และ <i>The Modern World System II : Mercantilism and the Consolidation of the European World-Economy, 1600 - 1750</i> (New York, 1980), อิมมานูเอล วอลเลอร์สไตน์ (Immanuel Wallerstein) เสนอว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนปี พ.ศ. 2293 อยู่ชายขอบของการค้ายุโรป และกล่าวว่า ภูมิภาคนี้ก่อนปี พ.ศ. 2143 จนถึงปี พ.ศ. 2293 ยังคงติดต่อกับชาวยุโรปอยู่</p> <p>2. อธิบายให้นักเรียนฟังว่าเป็นเรื่องปกติที่นักประวัติศาสตร์จะเห็นไม่ตรงกัน ในประเด็นต่างๆ เนื่องจากอาจมีข้อมูลต่างกัน ตีความเหตุการณ์และข้อมูลไม่เหมือนกัน</p> <p>3. ถามนักเรียนว่าตีความข้อมูลจากแผนการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 อย่างไร พวกเขาเห็นด้วยกับคำกล่าวของวอลเลอร์สไตน์หรือไม่</p> <p>4. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่องนี้ในกลุ่ม ให้การบ้านโดยให้เขียนรายงานว่าเห็นด้วยกับคำกล่าวของวอลเลอร์สไตน์หรือไม่ กระตุ้นให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมเพื่อเสริมความเข้าใจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด • การบ้าน 	<p>รายงานช่วยให้นักเรียนได้สังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากแผนการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 และทำให้ครูสามารถประเมินได้ว่านักเรียนเข้าใจความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันตก และผลกระทบที่ตะวันตกมีต่อภูมิภาคหรือไม่</p>

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 การค้าเครื่องเทศ การควบคุมของยุโรป และปฏิกริยาของภูมิภาค

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้นี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้าของชาวโปรตุเกสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ในศตวรรษที่ 16

สื่อการเรียนรู้ 1 - เมืองท่าและโรงงานของโปรตุเกสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในช่วงหลายปีของต้นศตวรรษที่ 16 ชาวโปรตุเกสค้นพบแหล่งเครื่องเทศสำคัญคือ หมู่เกาะเครื่องเทศ* ที่โด่งดังแห่งอีสต์อินดีส และเมื่อเข้าควบคุมหมู่เกาะเครื่องเทศได้ก็สถาปนา อำนาจตนเองในอีสต์อินดีสได้ในไม่ช้า** พวกเขาปักหลักอย่างมั่นคงที่มะละกาและควบคุม ช่องแคบ และสร้างป้อมปราการที่อัมบอยนา ฮัลมาเฮรา เซเลเบส เตอเนท และทิลดอร์ ที่พวกเขา มีโรงงานค้าเครื่องเทศ

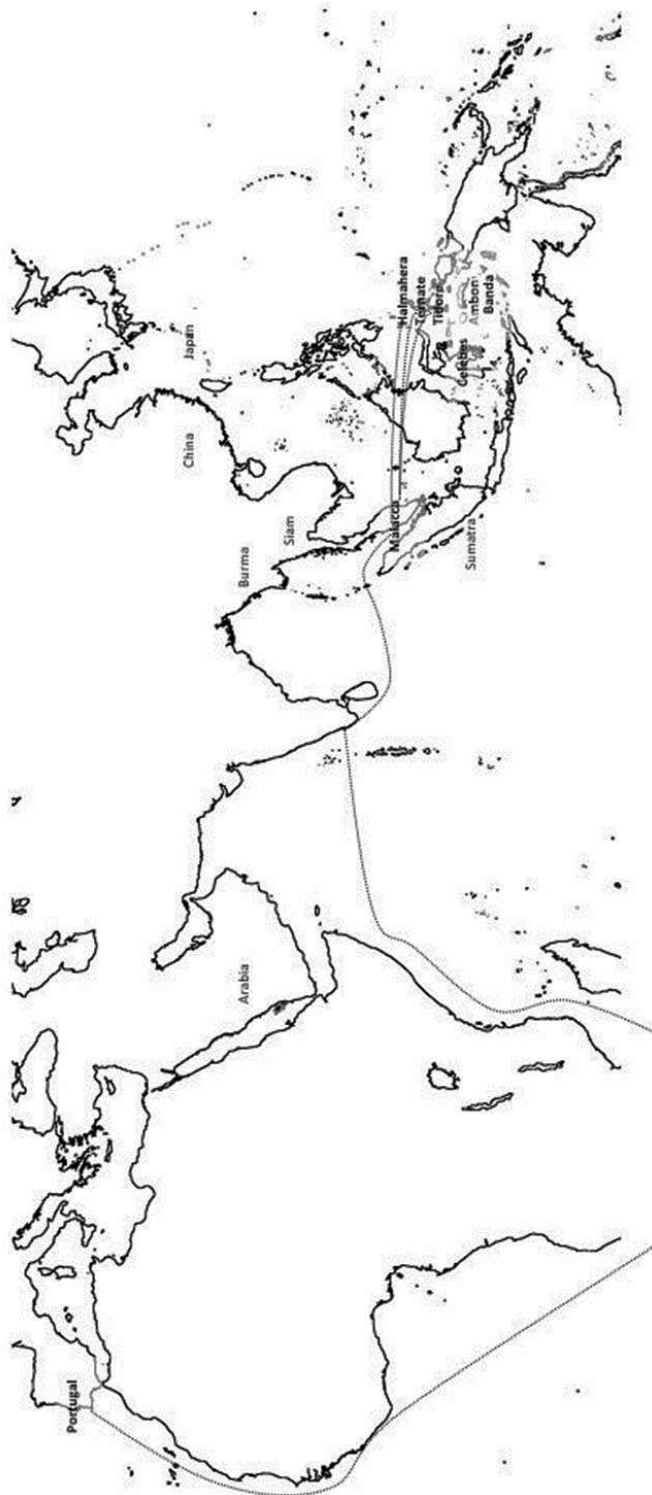
* หมู่เกาะเครื่องเทศ หมายถึง หมู่เกาะมาลุกหรือโมลุกกะ ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซีย ที่ได้ชื่อว่าหมู่เกาะเครื่องเทศ เนื่องจากเป็นถิ่นกำเนิดของลูกจันทน์ ดอกจันทน์ และกานพลู

**อีสต์อินดีสเป็นคำที่ใช้เรียกหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะหมู่เกาะมาเลย์

สื่อการเรียนรู้ 2 - ระดับอำนาจควบคุมของโปรตุเกส

ชาวโปรตุเกสกำลังอึดอัดหิวโหยจากการค้าเครื่องเทศที่เจริญรุ่งเรืองในอีสต์อินดีส พวกเขามีส่วนแบ่งในการค้าของเมืองบันเตนในชาวที่ส่งพริกไทยปริมาณสามล้านห้าแสนปอนด์ ไปยังจีนและอินเดียทุกปี และประสบความสำเร็จในการทำสนธิสัญญากับสุลต่านแห่งบรูไน ที่ไม่เพียงแต่เปิดการค้าพริกไทยของบอร์เนียวเท่านั้น แต่ยังทำให้พวกเขาสามารถใช้เส้นทาง ที่ดีกว่าจากมะละกาไปยังหมู่เกาะโมลุกกะและค้าขายกับหมู่เกาะเซเลเบสได้ มะละกา ได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องเทศ ที่สำคัญที่เรือทุกลำไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ที่แล่นในน่านน้ำ อินเดียตะวันออกเฉียงใต้จะต้องมุ่งหน้ามา และต้องจ่ายค่าศุลกากรให้กับโปรตุเกส จากเมืองท่านี้ โปรตุเกสผูกขาดการค้ากานพลูของหมู่เกาะโมลุกกะ และลูกจันทน์และดอกจันทน์ของ หมู่เกาะบันดา

สื่อการเรียนรู้ 3 - เส้นทางการค้าของชาวโปรตุเกสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 16)

สื่อการเรียนรู้ชุดนี้เกี่ยวกับการมีอำนาจควบคุมการค้าเครื่องเทศของชาวดัตช์ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 16 - 17

สื่อการเรียนรู้ 4 - จุดเริ่มต้นของการมีอำนาจควบคุมของชาวดัตช์

ในปี พ.ศ. 2138 ชาวดัตช์ใช้เรือและเงินเพื่อส่งคณะเดินทางมาสำรวจอีสต์อินดีสภายใต้การนำของคอร์เนลิอุส แวน โฮทแมน (Cornelius Van Houtman)

สองปีถัดมา เขานำพริกไทยและลูกจันทน์กลับบ้านเต็มเรือสามลำ ความสำเร็จของแวน โฮทแมน ปลุกเร้าจินตนาการของผู้คนในประเทศบ้านเกิด และกระตุ้นให้พ่อค้าของอัมสเตอร์ดัมขยับตัวในทันที พริกไทยและอบเชยของสุมาตรา ซวา และบอร์เนียว กานพลูของเตอเนท ทิลดอร์อัมบอยนา และเกาะอื่นๆ ของหมู่เกาะโมลุกกะ ลูกจันทน์และดอกจันทน์ของหมู่เกาะบันดา ตอนนี้อยู่แค่เอื้อม

ในปี พ.ศ. 2141 มีคณะเดินทางไม่ต่ำกว่าห้าคณะที่ออกจากฮอลแลนด์ไปยังอีสต์อินดีส มีเรือยี่สิบสองลำ โดยสิบสามลำไปตามเส้นทางเคป และอีกเก้าลำพยายามไปตามเส้นทางผ่านช่องแคบแม็กเจลแลน คณะเดินทางเหล่านี้สร้างความประทับใจที่ดีให้กับบรรดาสุลต่านท้องถิ่น เปิดจุดการค้าในที่ต่างๆ และวางรากฐานโดยทั่วไปสำหรับการเข้ามามีอำนาจควบคุมอีสต์อินดีสของชาวดัตช์ในอนาคต

คอร์เนลิอุส แวน โฮทแมน เป็นนักสำรวจชาวดัตช์ที่ค้นพบเส้นทางใหม่จากยุโรปไปยังอินโดนีเซีย และดังนั้นจึงเป็นผู้เริ่มการค้าเครื่องเทศของชาวดัตช์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้ 5 - การมีอำนาจควบคุมของชาวดัตช์ในศตวรรษที่ 17

บริษัทบริติชอีสต์อินเดียได้รับการก่อตั้งในปี พ.ศ. 2143 เพื่อหาผลประโยชน์ในการค้าเครื่องเทศ ในการรับมือกับการแข่งขันที่เป็นภัยคุกคามนี้ เหล่าพ่อค้าชาวดัตช์ของอัมสเตอร์ดัมรวมตัวกันจัดตั้งบริษัทดัตช์อีสต์อินเดียที่มีชื่อเสียงไม่แพ้กันขึ้นมา หลังการแข่งขันทับโปรตุเกส อังกฤษ และคนพื้นเมือง ในที่สุดพ่อค้าชาวดัตช์ก็มีอำนาจควบคุมภูมิภาคนี้ที่เป็นแหล่งพริกไทย อบเชย กานพลู ชิง ดอกจันทน์ และลูกจันทน์ ที่ทุกฝ่ายต่างพากันพยายามผูกขาด ในปี พ.ศ. 2164 พวกเขาอยู่ในจุดที่สามารถเปลี่ยนชื่อจาการ์ตา (Jakarta) บนเกาะชวากลายเป็นปัตตาเวีย (Batavia) หลังจากนั้นไม่นาน มีการออกคำสั่งจากสำนักงานใหญ่ของชาวดัตช์ในปัตตาเวียที่ส่งผลต่อการปลุกกานพลูและต้นจันทน์ในอีสต์อินดีส

สื่อการเรียนรู้ 6 - ชาวดัตช์พยายามจำกัดปริมาณเครื่องเทศที่ป้อนให้กับตลาด

ในทุกเกาะ ยกเว้นอัมบอยนาและเตอเนทในหมู่เกาะโมลุกกะและบันดา มีคำสั่งให้ถอนทำลายต้นกานพลูและต้นจันทน์ การจงใจทำลายต้นไม้ที่ต้องใช้เวลาหลายปีจึงจะออกดอกผลเป็นเครื่องเทศเช่นนี้ เพื่อลดปริมาณผลิตผลของกานพลู ลูกจันทน์ และดอกจันทน์ลงเหลือหนึ่งในสี่ของปริมาณก่อนการมาถึงบริเวณอีสต์อินดีสของชาวดัตช์ นี่เป็นวิธีการของชาวดัตช์ในการทำให้เกิดการขาดแคลนของเครื่องเทศที่มีกลิ่นหอมและเป็นที่ต้องการอย่างสูงเพื่อโก่งราคาขึ้นในตลาดยุโรป เพื่อประโยชน์ของผู้บริหารและผู้ถือหุ้นของบริษัทดัตช์อีสต์อินเดีย

สื่อการเรียนรู้ชุดนี้เกี่ยวกับความพยายามของอังกฤษในการทำลายอำนาจควบคุมการค้าเครื่องเทศของชาวดัตช์ในศตวรรษที่ 17 - 18

สื่อการเรียนรู้ 7 - ความพยายามของอังกฤษในการทำลายการครอบงำของดัตช์

เรื่องราวของการเสื่อมถอยและล่มสลายของอำนาจโปรตุเกสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความขัดแย้งระหว่างดัตช์และอังกฤษในการควบคุมการค้าเครื่องเทศ ความสำเร็จในการเดินทางของแวน โสทแมน ในปี พ.ศ. 2140 ปลุกเร้าจินตนาการของผู้คนในประเทศบ้านเกิด และกระตุ้นให้พ่อค้าของอัมสเตอร์ดัมขยับตัวในทันที แต่ก็ยังไม่มีบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวมกลุ่มพ่อค้าดัตช์เข้าไว้ด้วยกัน มีการริเริ่มเตรียมเรือให้พร้อมสำหรับการเดินทางยาวนาน และในปี พ.ศ. 2141 มีการเดินทางไม่ต่ำกว่าห้าครั้งจากฮอลแลนด์ไปยังอีสต์อินดีส

ด้วยการเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามช่วงชิงและไม่พอใจกับการที่ชาวดัตช์ตั้งราคาเครื่องเทศไว้สูง อังกฤษจึงจัดตั้งบริษัทอีสต์อินเดียอันโด่งดังขึ้นมาเพื่อดำเนินบทบาทในการค้าเครื่องเทศในเดือนกันยายน พ.ศ. 2146 คณะเดินทางชุดหนึ่งของบริษัทนำพริกไทยกลับไปยังอังกฤษในปริมาณมากพอที่จะทำลายการกumulตลาดของชาวดัตช์ กานพลูหนึ่งลำเรือถูกซื้อจากหมู่เกาะเครื่องเทศมาในราคา 2,948 ปอนด์ ในปี พ.ศ. 2149 และถูกขายในอังกฤษสองปีต่อมา ด้วยราคา 36,287 ปอนด์

สื่อการเรียนรู้ 8 - การผูกขาดของชาวดัตช์ถูกทำลายลงได้อย่างไร

ราวกลางศตวรรษที่ 18 โขดลาภเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสำหรับบริษัทดัตช์อีสต์อินเดีย ซึ่งมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน หลักๆ ก็คือ การดำเนินการของฝรั่งเศสและอังกฤษ ในการทำลายการผูกขาดของชาวดัตช์ด้วยการนำต้นเครื่องเทศเข้าไปปลูกในอาณานิคมโพ้นทะเลของตน การสูญเสียอำนาจครอบครองอินเดียหลายส่วนของชาวดัตช์ การส่งออกเครื่องเทศจากอินเดียโดยบริษัทอีสต์อินเดียของอังกฤษ การปิดกั้นท่าเรือบริเวณอินเดียตะวันออกของดัตช์โดยอังกฤษ และปัญหาโจรสลัดและการลักลอบในน่านน้ำของอีสต์อินดีส

สื่อการเรียนรู้ 9 - การพุ่งผงาดของอังกฤษ

ในปี พ.ศ. 2331 อังกฤษยึดครองเกาะปีนังของมลายู และราวแปดปีต่อมา ก็ประสบความสำเร็จในการปลูกต้นกานพลูที่นำมาจากหมู่เกาะโมลุกกะ พอถึงปี พ.ศ. 2342 การพุ่งผงาดของอังกฤษคืบหน้าไปจนบริษัทดัตช์อีสต์อินเดียถูกยุบและกิจการของบริษัทถูกรับช่วงไปโดยรัฐบาลดัตช์

สื่อการเรียนรู้ชุดนี้เกี่ยวกับปฏิบัติการของท้องถิ่นที่มีต่อการครอบงำของยุโรป ในช่วงศตวรรษที่ 16 - 18

สื่อการเรียนรู้ 10 - การต่อต้านอำนาจโปรตุเกส

โปรตุเกสไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนักในการปกป้องผลประโยชน์ของพวกเขาในหมู่เกาะบันดาและเนื่องจากการต่อต้านที่ยืดเยื้อและบ่อยครั้งก็รุนแรงจากคนพื้นเมือง พวกเขาไม่สามารถปกป้องสุมาตราและชาวที่เป็นเกาะขนาดใหญ่ได้ บนเกาะสุมาตรา โดยเฉพาะในทางภาคเหนือ ชาวมุสลิมพื้นเมืองต่อสู้อย่างไม่ลดราวาศอกกับโปรตุเกสเพื่อช่วงชิงการควบคุมการค้าพริกไทยของเกาะ บนเกาะชวาก็มีสภาพคล้ายกัน ความเกลียดชังระหว่างผู้รุกรานชาวคริสเตียนกับผู้ต่อต้านชาวมุสลิมมีมากเหลือเกิน และในแทบทุกที่ ชาวโปรตุเกสก็พบแต่ความคับข้อง เล่ห์เพทุบาย หรือไม่ก็ความรุนแรง

สื่อการเรียนรู้ 11 - การต่อต้านจากอาเจห์และพ่อค้าอื่นๆ

จากมะละกา โปรตุเกสผูกขาดการค้ากานพลูของหมู่เกาะโมลุกกะ และลูกจันทน์ และดอกจันทน์ของหมู่เกาะบันดา แต่มีปัญหาความขัดแย้งกับคนพื้นเมือง ในบริเวณแหล่งพริกไทยทางตอนเหนือของสุมาตรา กษัตริย์อาเจห์ต่อต้านโปรตุเกสอย่างแข็งขัน และประสบความสำเร็จในการดำเนินการค้าพริกไทยและเครื่องเทศอื่นๆ กับพ่อค้ามุสลิมจากเมกกะ พ่อค้ามุสลิมในชวาก็ลอบทำการค้ากับหมู่เกาะเครื่องเทศอย่างต่อเนื่อง และชนกานพลู ลูกจันทน์ และดอกจันทน์ไปยังทะเลแดง ความโลภของโปรตุเกสก่อให้เกิดการลุกขึ้นสู้ในหมู่เกาะโมลุกกะ และในปี พ.ศ. 2117 บ้อมปราการของพวกเขาที่เตอนเทกก็ตกไปอยู่ในมือของชาวมุสลิม

สื่อการเรียนรู้ 12 - ปฏิกริยาของท้องถิ่นต่อการครอบงำการค้าเครื่องเทศของชาวยุโรป

ในศตวรรษที่ 16 - 17 เมืองท่าของชาวมุสลิมคือบันเตนในทางตะวันตกของชวมา กัสซาร์ในสุลาเวสีตอนใต้ และบรูไนในทางตอนเหนือของบอร์เนียว พยายามเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการกระจายของการค้าด้วยการจัดตั้งหรือขยายคลังสินค้าของตน ชาวดัตช์ที่ดำเนินการแบบรวมศูนย์ เงินทุนที่มากกว่า และความเหนือกว่าทางการทหารทั้งทางบกและทางทะเล ก็ส่งผลสะท้อนได้มากกว่า โดยอาศัยทั้งการโจมตีอย่างรุนแรง และการเดินเรือลาดตระเวนอย่างต่อเนื่อง บริษัทดัตช์อีสต์อินเดียนก็ประสบความสำเร็จในจุดที่โปรตุเกสล้มเหลวในการจัดตั้งการผูกขาดการผลิตและการจำหน่ายเครื่องเทศแห่งโมลุกกะ เมื่อรัฐแห่งมากัสซาร์ที่เพิ่งผงาดขึ้นมาไม่นานพยายามทำทนายระบบใหม่ ชาวดัตช์ก็เดินหน้าทำลายศูนย์กลางการค้าที่มีพลังสร้างสรรค์โดดเด่นแห่งนี้ลงไปในช่วงปี พ.ศ. 2209 - 2212 ไม่นานต่อมาบันเตน เมืองท่าค้าพริกไทยที่มั่งคั่งในชวาตะวันตกก็ประสบชะตากรรมแบบเดียวกัน

สื่อการเรียนรู้ 13 - อาเจะห์ในฐานะภัยคุกคามต่อโปรตุเกส

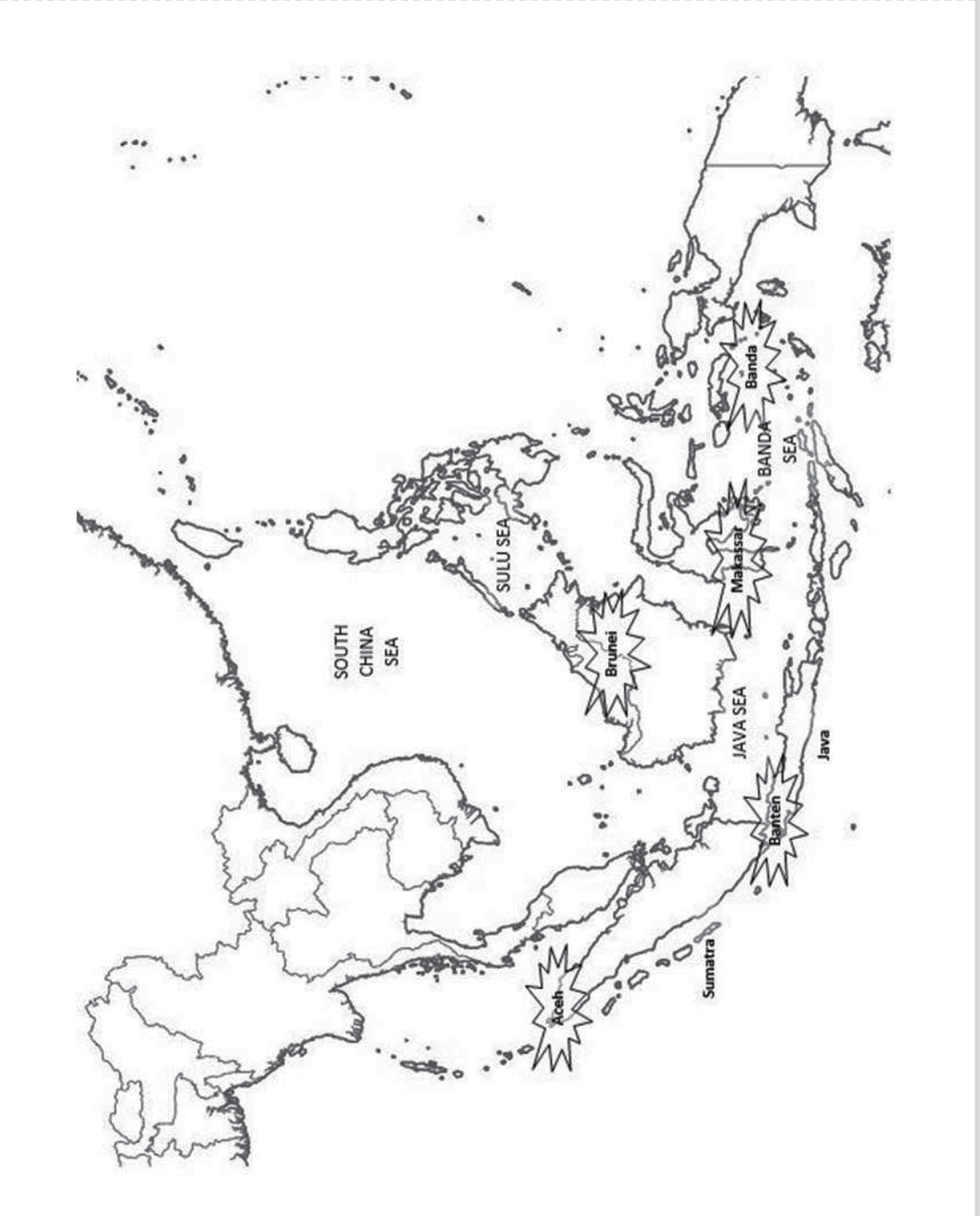
ศัตรูหลักของมะละกาเกือบตลอดช่วงเวลา 130 ปีที่อยู่ในการครอบครองของโปรตุเกสคือ รัฐสุลต่านแห่งอาเจะห์ในตอนเหนือของเกาะสุมาตรา พอถึงปี พ.ศ. 2128 เรื่องราวการปิดล้อมมะละกาของอาเจะห์หลายต่อหลายครั้งในช่วงต้นทศวรรษ 1570 แสดงให้เห็นว่าอาเจะห์เป็นภัยคุกคามที่น่าเกรงขามต่อสถานะของโปรตุเกส ไม่เพียงแต่ในมะละกาเท่านั้น แต่ตลอดทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไกลกว่านั้น

ที่ตั้งของอาเจะห์ที่อยู่บนปลายเหนือสุดของเกาะสุมาตราทำให้มีความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์เหนือเปดีร์ (Pedir) และบริเวณใกล้เคียง เนื่องจากว่าไม่เพียงแต่ทำให้อาเจะห์สามารถควบคุมทางเข้าช่องแคบได้เท่านั้น แต่ยังทำให้มีเส้นทางสื่อสารคมนาคมทางทะเลโดยตรงกับซีกตะวันตกของมหาสมุทรอินเดียอีกด้วย พอถึงปี พ.ศ. 2128 อาเจะห์ก็ได้กลายเป็นคู่แข่งหลักด้านการค้าของโปรตุเกสและเป็นศัตรูที่กล้าแข็งที่สุดในภูมิภาค

สื่อการเรียนรู้ 14 - มากัสซาร์ในฐานะภัยคุกคามต่อสถานะของชาวดัตช์

อาณาจักรมากัสซาร์มีอำนาจครอบงำสุลาเวสีได้มากขึ้นเรื่อยๆ หลังกลางศตวรรษที่ 16 ในตอนแรก ชาวดัตช์พยายามเจรจากับชาวมากัสซาร์เพื่อรักษาสถานะของตน พวกเขาขอให้สุลต่านเลิกค้าขายกับหมู่เกาะเครื่องเทศ แต่การปฏิเสธของสุลต่านทำให้ชาวดัตช์ทำการปิดกั้นเส้นทางการค้า ความขัดแย้งดำเนินไปจนกระทั่งปี พ.ศ. 2180 ในที่สุดมากัสซาร์ยอมรับผลประโยชน์ของบริษัทดัตช์อีสต์อินเดีย แต่เงื่อนไขในสนธิสัญญาไม่ได้รับการเคารพ และชาวดัตช์จึงพยายามหามาตรการรับประกันอีกครั้ง ชาวมากัสซาร์ได้ปฏิเสธอีกครั้งหนึ่ง และยืนยันสิทธิที่จะทำการค้ากับเซราม (Seram) และอัมบนที่ตอนนั้นกำลังลุกฮือ การปฏิเสธนี้ทำให้ฝ่ายดัตช์ประกาศสงครามในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2196 โดยทำการปิดกั้นท่าเรือของมากัสซาร์อีกครั้ง

สื่อการเรียนรู้ 15 - ปฏิบัติการและการต่อต้านของท้องถิ่นต่อการควบคุมการค้าเครื่องเทศของยุโรป

เอกสารอ้างอิง :

1. สื่อการเรียนรู้ 1 : Parry, John. W. 1953. **The Story of Spices**. Chemical Publishing Company, Inc., 212 Fifth Ave., New York 10. 1953.
2. สื่อการเรียนรู้ 2 : เฟิ่งอ้าง.
3. สื่อการเรียนรู้ 3 : ดัดแปลงจากแผนที่โลกแบบว่างๆ จาก <http://www.clker.com/clipart-blank-world-map-large-.html>
4. สื่อการเรียนรู้ 4 : Parry, John. W. 'The Story of Spices'. **Economic Botany**, Vol. 9, No. 2 (Apr.-Jun., 1955), pp. 190 - 207.
5. สื่อการเรียนรู้ 5 : เฟิ่งอ้าง.
6. สื่อการเรียนรู้ 6 : เฟิ่งอ้าง.
7. สื่อการเรียนรู้ 7 : Parry, John. W. 1953. **The Story of Spices**. Chemical Publishing Company, Inc., 212 Fifth Ave., New York 10. 1953.
8. สื่อการเรียนรู้ 8 : เฟิ่งอ้าง.
9. สื่อการเรียนรู้ 9 : Parry, John. W. 'The Story of Spices'. **Economic Botany**, Vol. 9, No. 2 (Apr.-Jun., 1955), pp. 190 - 207.
10. สื่อการเรียนรู้ 10 : Parry, John. W. 1953. **The Story of Spices**. Chemical Publishing Company, Inc., 212 Fifth Ave., New York 10. 1953.
11. สื่อการเรียนรู้ 11 : เฟิ่งอ้าง.
12. สื่อการเรียนรู้ 12 : Lieberman, Victor. 1990. 'Wallerstein's System and the International Context of Early Modern Southeast Asian History'. **Journal of Asian History**, Vol. 24, No. 1 (1990), pp. 70 - 90.
13. สื่อการเรียนรู้ 13 : Villiers, John. 2001. 'Aceh, Melaka and the "Hystoria dos cercos de Malaca" of Jorge de Lemos'. **Portuguese Studies**, Vol. 17, HOMAGE TO CHARLES BOXER (2001), pp. 75 - 85.
14. สื่อการเรียนรู้ 14 : Carey, Daniel. 2003. 'The Political Economy of Poison : The Kingdom of Makassar and the Early Royal Society'. **Renaissance Studies**, Vol. 17, No. 3, Special Issue : Asian Travel in the Renaissance (September 2003), pp. 517 - 543.
15. สื่อการเรียนรู้ 15 : ดัดแปลงจากแผนที่โลกแบบว่างๆ จาก <http://www.clker.com/clipart-blank-world-map-large-.html>

แบบฝึกหัด

คำถามหลัก : ชาวยุโรปควบคุมการค้าเครื่องเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร และท้องถิ่นมีปฏิริยาอย่างไร

ในบทเรียนที่ผ่านมา เราได้เรียนรู้ว่าสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปลี่ยนแปลงอย่างไร ด้วยความเชื่อมสัมพันธ์ที่เกิดจากการค้าเครื่องเทศจากศตวรรษที่ 14 - 16

ระหว่างศตวรรษที่ 16 - 18 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นๆ ของโลก และการค้ากับโลกก็เติบโตต่อไป แต่มีพลวัตที่ซับซ้อนมากขึ้น ก่อนหน้านี้ ชาวยุโรปมีบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลางและเป็นพ่อค้าเพียงกลุ่มหนึ่งในบรรดาหลายกลุ่มที่มีอยู่ในภูมิภาค แต่ในศตวรรษที่ 16, 17 และ 18 โปรตุเกส ดัตช์ และอังกฤษเริ่มแสวงหาอำนาจครอบงำการค้ามากขึ้น

ในบทเรียนนี้ เราจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับความพยายามของโปรตุเกส ดัตช์ และอังกฤษที่จะควบคุมการค้าเครื่องเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 16 - 18 และปฏิริยาของท้องถิ่นต่อพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไปในภูมิภาค

คำสั่งสำหรับกิจกรรมจิ๊กซอว์ :

1. นักเรียนจะทำงานในสองกลุ่มสำหรับกิจกรรมนี้ คือ กลุ่มที่ได้รับมอบหมาย กับกลุ่มฐาน
2. ทำตามคำสั่งของครูและเข้าไปในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจคือศึกษาแหล่งข้อมูลที่กำหนดให้ ขณะศึกษาข้อมูล บันทึกข้อค้นพบลงในแผ่นจัดกราฟิก
3. เมื่อได้รับคำสั่งจากครู ย้ายไปเข้ากลุ่มฐาน
4. ในกิจกรรมจิ๊กซอว์ นักเรียนมีข้อมูลที่เป็นตัวต่อหนึ่งชิ้นในกลุ่มฐาน สมาชิกทั้งหมดจะร่วมกัน “ต่อชิ้นส่วนรวมกัน” เป็นภาพที่ชัดเจนของการควบคุมการค้าเครื่องเทศของยุโรปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และปฏิริยาของท้องถิ่นต่อการกระทำดังกล่าว
5. เมื่อสมาชิกในกลุ่มฐานแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย บันทึกสิ่งที่เพื่อนพูดลงในแผ่นจัดกราฟิก เพื่อเติม “ภาพ” ให้สมบูรณ์ เมื่อนักเรียนบอกเล่าสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้กับกลุ่มฐานของตัวเอง ให้กระตุ้นให้เพื่อนๆ ให้ความสนใจและเติม “ภาพ” ให้สมบูรณ์ด้วยเช่นกัน

6. เมืองท่าของชาวมุสลิมคือ บันเตน มากัสซาร์ และ บรูไนทำอย่างไร ในการตอบโต้การควบคุมของชาวดัตช์

7. อาณาจักรอาเจะห์มี ปฏิริยาต่อการควบคุมของเงาของโปรตุเกสอย่างไร

8. รัฐสุลต่านแห่งมากัสซาร์ มีปฏิริยาต่อการครอบงำของชาวดัตช์อย่างไร

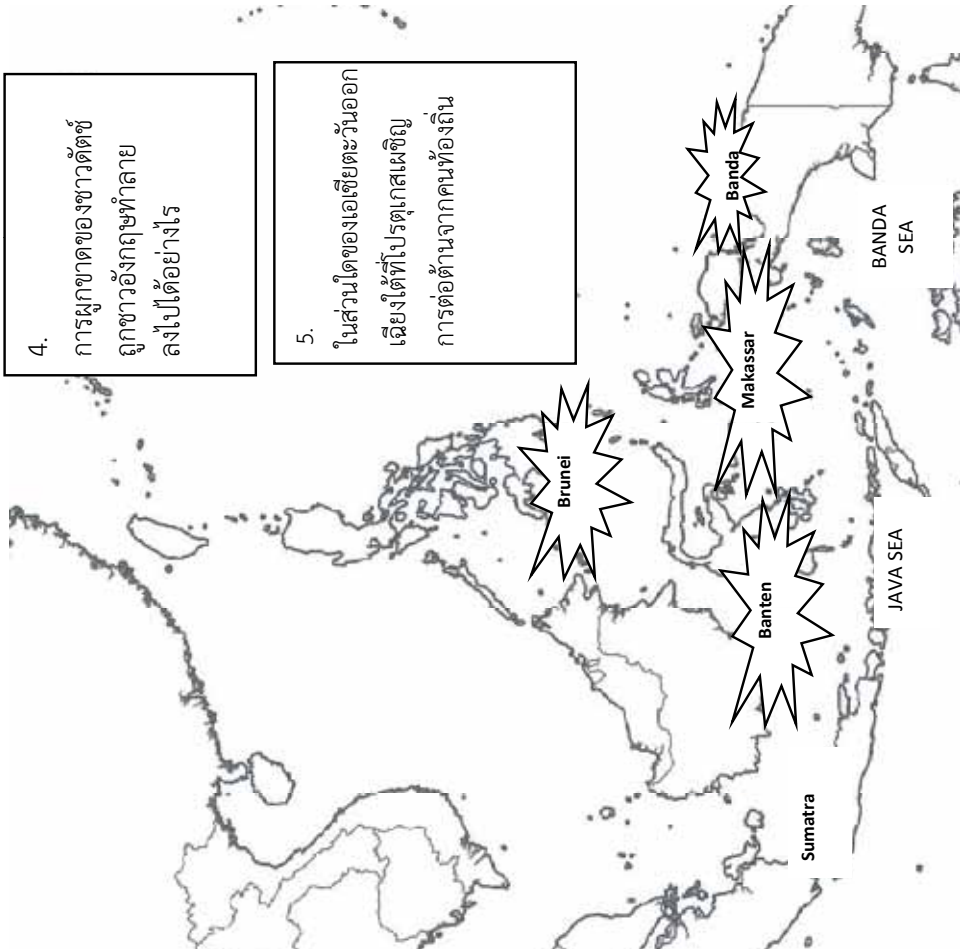
4. การผูกขาดของชาวดัตช์ ถูกชาวอังกฤษทำลายลงไปได้อย่างไร

5. ในส่วนใดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่โปรตุเกสเผชิญ การต่อต้านจากคนท้องถิ่น

1. ป้อมและโรงงานของโปรตุเกสอยู่ที่ไหนในอีสต์อินดีส

2. ส่วนใดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความสัมพันธ์ทางการค้ากับโปรตุเกส นักเรียนสามารถระบุที่ตั้งบนแผนที่ได้หรือไม่

3. ชาวดัตช์ทำอย่างไรในการจำกัดปริมาณเครื่องเทศที่ป้อนตลาด ทำให้จึงต้องมีการจำกัดปริมาณ

การบ้าน

สังเคราะห์ความรู้

นักประวัติศาสตร์ชื่อ อิมมานูเอล วอลเลอร์สไตน์ เสนอในปี พ.ศ. 2517 ว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนทศวรรษ 1750 ไม่มีความสำคัญต่อการค้าของยุโรป และผลกระทบของยุโรปต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นน้อยมาก (เป็นเรื่องปกติที่นักประวัติศาสตร์จะเห็นไม่ตรงกันในประเด็นต่างๆ เนื่องจากอาจตีความเหตุการณ์และแหล่งข้อมูลต่างๆ แตกต่างกันไป)

นักเรียนตีความข้อมูลที่ได้จากบทเรียนที่ 3 และ 4 อย่างไร นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวของวอลเลอร์สไตน์หรือไม่

อภิปรายเรื่องนี้กับเพื่อนในกลุ่มและนำกลับไปทำเป็นการบ้าน เขียนรายงานอธิบายว่าทำไมนักเรียนจึงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวของวอลเลอร์สไตน์ นักเรียนอาจต้องการค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนความคิดของตนเอง

เห็นด้วยกับคำกล่าวของวอลเลอร์สไตน์ เพราะ...	ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวของวอลเลอร์สไตน์ เพราะ...

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 5 อาหาร สุขภาพ และการรักษา

- วิชา :** ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ :** อาหารในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สัมพันธ์กับความอยู่ดีมีสุขของผู้คนอย่างไร
- ระดับ :** มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :** 1 หรือ 2 แผนการเรียนรู้ ขึ้นกับว่าสามารถเชิญหมอดำแยพื้นบ้านมาในบทเรียนที่ 2 ได้หรือไม่ (50 - 100 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :** ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ
- ความรู้พื้นฐาน :** ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :**
เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. บรรยายระบบความเชื่อเรื่องธาตุหรือของเหลวในร่างกายที่มีอิทธิพลต่อความรู้ทางการแพทย์แผนโบราณของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1. ศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับระบบความเชื่อเรื่องธาตุหรือของเหลวในร่างกายจากการแพทย์กรีกโบราณอายุรเวทของอินเดีย และการแพทย์ของอิสลาม เพื่อจะได้ทราบว่าจะระบบความเชื่อเหล่านี้ส่งอิทธิพลอย่างไรต่ออาหารการกินของคนเหล่านั้น	1. เข้าใจว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นๆ ของโลก อย่างเช่น อินเดีย จีน และตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนโบราณ
2. บรรยายอิทธิพลของระบบความเชื่อเรื่องธาตุหรือของเหลวดังกล่าวในการกินอาหารของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	2. ศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบพื้นฐานใน jamu (ยาบำรุงแผนโบราณของอินโดนีเซีย) และตำรับเครื่องดื่มสำหรับแม่เพิ่งคลอด (Jamu Kunyit) เพื่อสังเกตว่าผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พึ่งพาความรู้ที่สืบทอดกันมาเกี่ยวกับสมุนไพรสำหรับการรักษาและบำรุงอย่างไร	2. เห็นคุณค่าของผู้อาวุโสในชุมชน (ผู้อาวุโสและหมอดำแย) สำหรับความรู้มากมายที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ส่วนตัว การสังเกต และการแบ่งปันข้อมูลผ่านการบอกเล่า

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ [5 นาที]	กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ 1. ถามนักเรียนว่าปกติทำอะไรเวลา มีอาการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ เช่น เจ็บคอ ปวดฟัน ท้องเฟ้อ ฯลฯ พวกเขาไปหาแพทย์ แผนตะวันตกหรือร้านยาเลย หรือว่าผู้ใหญ่ ในครอบครัวแนะนำการรักษาด้วยสมุนไพร เครื่องเทศ และอาหารอื่นๆ ที่สามารถ หาได้ง่ายๆ ในครัวหรือสวนหลังบ้าน 2. นอกจากการรักษาในครัวเรือนแล้ว นักเรียน ยังถูกบอกให้หลีกเลี่ยงหรือทานอาหาร บางชนิดมากขึ้นเพื่อบรรเทาอาการหรือไม่ <i>หมายเหตุ : หากนักเรียนไม่มีคำตอบ ครูสามารถใช้ เรื่องเล่าของตัวเองเพื่ออธิบายให้เห็นว่าถึงจะมี การแพทย์ตะวันตกแล้วก็ตาม ผู้คนในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ก็ยังคงใช้แนวทางดั้งเดิมใน การดูแลสุขภาพและการรักษา</i>		กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกี่ยวกับหัวข้อและตระหนักว่า หัวข้อนี้เกี่ยวข้องกับอย่างไรกับ ชีวิตประจำวันของตน
พัฒนา บทเรียน 1 [40 นาที]	1. ครูบรรยาย 1.1 ระบบความเชื่อด้านสุขภาพของ ท้องถิ่นจำนวนมากที่ใช้อาหารกรกิน สามารถโยกกลับไปได้ถึงระบบความเชื่อ เรื่องธาตุหรือของเหลวในร่างกายที่มาจาก อินเดีย อาระเบีย และจีน 1.2 โดยทั่วไป ระบบธาตุในร่างกายถือว่าเป็น มนุษย์ประกอบด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ และ อาหารถูกแบ่งเป็นร้อนหรือเย็น และ เมื่อจำเป็นองค์ประกอบของมนุษย์สามารถ ปรับเปลี่ยนได้ด้วยการกินอาหาร ดังนั้น หัวใจสำคัญของระบบธาตุในร่างกายจึงเป็น การแสวงหาระบบที่สมดุล ทั้งไม่ร้อนและ ไม่เย็น ในการปรับสมดุลดังกล่าว เชื่อกันว่า โรคเข็นควรถูกรักษาด้วยอาหารอุ่นหรือ การให้ความร้อน และโรคร้อนควรรักษา ด้วยอาหารเย็นหรือการลดอุณหภูมิ	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 - 9 • แบบฝึกหัด 1 • แบบฝึกหัด 2 • แบบฝึกหัด 3 • [ทางเลือก] ส่วนต่างๆ ของขมิ้น เพื่อแสดงให้นักเรียนดู หรืออีกทางเลือกหนึ่ง คือ ครุน้ำมันบดมาให้ นักเรียนได้เห็นสีสัน ในการแพทย์แบบ อายุรเวท ขมิ้นบดผสม (ผงขมิ้นผสมน้ำอุ่น นมอุ่น หรือน้ำมันงา) มักถูกใช้ล้างแผล ลดการอักเสบ และ	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้สื่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมการบรรยายของครู ทำให้นักเรียนสามารถ ทำความเข้าใจข้อมูลได้ดีขึ้น • การจับคู่ทำงานกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และทำให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยนกัน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>1.3 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มักจะเน้นธาตุลมอย่างในโรคที่เกี่ยวกับลมในประเทศไทยและอาจีน (angin) ในมาเลเซีย เลือด (ของเหลวที่ร้อน) และเสมหะ (ของเหลวที่เย็น) จะต้องอยู่ในสมดุล ความเจ็บป่วยและการเจริญพันธุ์ระยะต่างๆ จะรบกวนสมดุล และต้องมีการดูแลเรื่องอาหารการกินเป็นพิเศษ</p> <p>สนับสนุนการอธิบายระบบความเชื่อเรื่องธาตุหรือของเหลวในร่างกายด้วยสื่อการเรียนรู้ 1 - 5</p> <p>1.4 ถามนักเรียนว่าครอบครัวของพวกเขา มีความเชื่อในเรื่องระบบธาตุในร่างกายที่เน้นความร้อน/เย็นหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ใหญ่ในครอบครัวเตรียมหรือแนะนำอาหารร้อนในช่วงเดือนที่หนาวเย็นหรือทำตรงข้ามในช่วงเดือนที่ร้อนหรือไม่</p> <p>2. การจับคู่ทำงาน</p> <p>2.1 นักเรียนศึกษารายการอาหารในแบบฝึกหัด 1 และจัดจำแนกว่าเป็น ‘ร้อน’ ‘เย็น’ หรือ ‘กลาง’ ในแผนภาพ Venn diagraphme กระตุ้นให้นักเรียนเพิ่มเติมรายชื่ออาหารเข้าไปในแผนภาพ</p> <p>2.2 กระตุ้นคำตอบจากนักเรียนและชี้ให้เห็นว่าแม้ว่าจะยังไม่มีรายการมาตรฐานของอาหารที่ให้ความร้อนและความเย็น เนื่องจากภูมิภาคนี้มีความหลากหลายและได้รับอิทธิพลจากหลายประเทศ แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีมาตรฐานในการจัดจำแนก</p> <p>2.3 ยกตัวอย่างเช่น มะละกอกเป็นผลไม้ที่ให้ความร้อนขณะที่ผลไม้และผักส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะที่มีน้ำจืด) ให้ความเย็น</p>	<p>สมานแผล ฟิงส์เก็ต ว่าขมั้นจะทิ้งคราบ สีเหลืองไว้บนผิวหนัง หลังจากพอกหรือทาลงไป</p>	

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ผลไม้เปรี้ยวให้ความเย็น กระเจี๊ยบเขียว และผักให้ความเย็น แต่ผัก (และยา) ที่มีรสขมให้ความร้อน ไขมันให้ความร้อน เช่นเดียวกับเนื้อสัตว์และปลาเค็ม ข้าวและอาหารหลักประเภทแป้งอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นกลาง เช่นเดียวกับพลาสติกที่เป็นอาหารหลักเกือบทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>3. ครูบรรยาย</p> <p>3.1 นอกจากนี้ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้อาหารเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และพิธีกรรม และตัวอย่างหนึ่งคือ ไขมัน ใช้ในทางศาสนาและพิธีกรรมในอินเดียมายาวนาน และใช้ในทางการแพทย์และพิธีกรรมอย่างกว้างขวางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในช่วงการคลอดและเด็กยังเป็นทารก สนับสนุนการอธิบายด้วยสื่อการเรียนรู้ 6 - 8</p> <p>3.2 ให้นักเรียนอ่านสื่อการเรียนรู้ในแบบฝึกหัด 2 เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมว่ามีการใช้ไขมันในทางศาสนาและพิธีกรรมมายาวนานในอินเดีย ใช้เป็นยาและใช้ในพิธีกรรมในช่วงการคลอดและเด็กเป็นทารก ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่าความรู้ที่สืบทอดกันมาดังที่แสดงให้เห็นในสื่อการเรียนรู้ข้างต้นนั้น ได้รับการถ่ายทอดกันมาโดยผู้อาวุโสหรือหมอดำเฒ่า และจากแม่สู่ลูกผ่านการบอกเล่า ก่อนจะมีการแพร่หลายและการยอมรับการแพทย์ตะวันตก พวกเขาคือแหล่งความรู้หลักด้านสุขภาพสำหรับผู้หญิงในหมู่บ้าน และสะท้อนภูมิปัญญาและประสบการณ์ของบรรพบุรุษของเรา</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>3.3 ใช้สื่อการเรียนรู้ 6 เพื่อแสดงว่าผู้คนยังคงพึ่งพาความรู้ทางการแพทย์แผนโบราณจากบรรพบุรุษเพื่อสุขภาพที่ดี</p> <p>3.4 ใช้สื่อการเรียนรู้ 9 และสื่อการเรียนรู้ 10 เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะการใช้ยาเป็นยาในอินโดนีเซีย Jamu (เดิมสะกด Djamu) เป็นยาแผนโบราณในอินโดนีเซีย เป็นยาสมุนไพรที่ทำจากส่วนต่างๆ ของพืช (ราก เปลือก ดอก เมล็ด ใบ และผล) บางครั้งก็ผสมผลิตภัณฑ์จากสัตว์เข้าไปด้วย (น้ำผึ้ง นมผึ้ง นม และไข่)</p> <p>3.5 ให้นักเรียนอ่านแบบฝึกหัด 3 อธิบายว่าความรู้เรื่องสมุนไพรได้ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งในระหว่างการเดินป่า อย่างไรก็ตาม ด้วยการขยายพื้นที่เมือง การทำลายป่า การเข้าถึงการรักษาพยาบาลแบบตะวันตก และปัจจัยอื่นๆ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้และความรู้ที่สืบทอดกันมากำลังสูญหายไปอย่างรวดเร็ว แม้ว่า jamu อาจจะได้ยังได้รับความนิยมในหมู่คนรุ่นใหม่ในฐานะยาบำรุง แต่ก็บริโภค jamu ในรูปแบบเม็ดแทนที่จะซื้อจาก Mbok Jamu ในสื่อการเรียนรู้ 8</p> <p>เน้นความสำคัญของการรักษาประเพณีและความรู้เหล่านี้เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมและมรดกสืบทอดของเรา</p>		
<p>พัฒนา บทเรียน 2 [50 นาที]</p>	<p>สัมภาษณ์</p> <p>1. เชิญหมอด้าแมมาให้ความรู้กับนักเรียนในช่วงนี้ของบทเรียน</p> <p>2. ก่อนเข้าบทเรียน ให้นักเรียนใช้ตารางในแบบฝึกหัด 4 เพื่อเตรียมคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์หมอด้าแม กระตุ้นให้นักเรียนถามคำถาม เช่น :</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 4 	<p>การสัมภาษณ์กระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนด้วยการตั้งคำถามและเห็นคุณค่าของความรู้ที่คนในชุมชนมีอยู่</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ให้สัมภาษณ์มาเป็นหมอต้าแยได้อย่างไร • ทำหน้าที่เป็นหมอต้าแยมานานเพียงไหนแล้ว • ได้ความรู้มาจากไหน • พิษที่ใช้ในการทำคลอด • มีการประกอบพิธีกรรมที่ใช้สมุนไพรมาก่อนในระหว่างและหลังจากการคลอดหรือไม่ 		
<p>สรุปบทเรียน [10 นาที]</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนดูแบบฝึกหัด 5 ถامنักเรียนว่า รู้จักยา jamus อื่นๆ ที่ใช้สำหรับอาการเจ็บป่วยเฉพาะอะไรบ้างหรือไม่ หรือมียาสมุนไพรรักษาโรคในวัฒนธรรมของพวกเขาที่ทำจากส่วนผสมธรรมชาติที่ใช้รักษาอาการเจ็บป่วยทั่วไป เช่น หัวดี เจ็บคอ ไข้ ท้องอืด ฯลฯ หรือไม่ 2. ให้นักเรียนทำการบ้าน 1 และ 2 3. ให้นักเรียนดูแบบฝึกหัด 5 นักเรียนต้องสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในครอบครัวและเขียนรายงานเกี่ยวกับยาและการรักษาแผนโบราณที่ใช้กันทั่วไปในชุมชน นักเรียนยังต้องทบทวนเกี่ยวกับความสำคัญของข้อมูลและความรู้ดังกล่าวอีกด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 5 • การบ้าน 1 • การบ้าน 2 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้การบ้านช่วยให้นักเรียนรวบรวมและขยายความรู้ที่ได้มา และยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนของคนต่างรุ่นทำให้นักเรียนได้ตระหนักว่าผู้อาวุโสในชุมชนของเรามีความรู้สำคัญที่จะแบ่งปัน • รายงานนี้ทำให้ครูสามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบธาตุในร่างกายที่มีอิทธิพลต่อความรู้ทางการแพทย์แผนโบราณของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และพืชบางชนิดที่ถูกใช้เป็นยาในภูมิภาคนี้หรือไม่

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

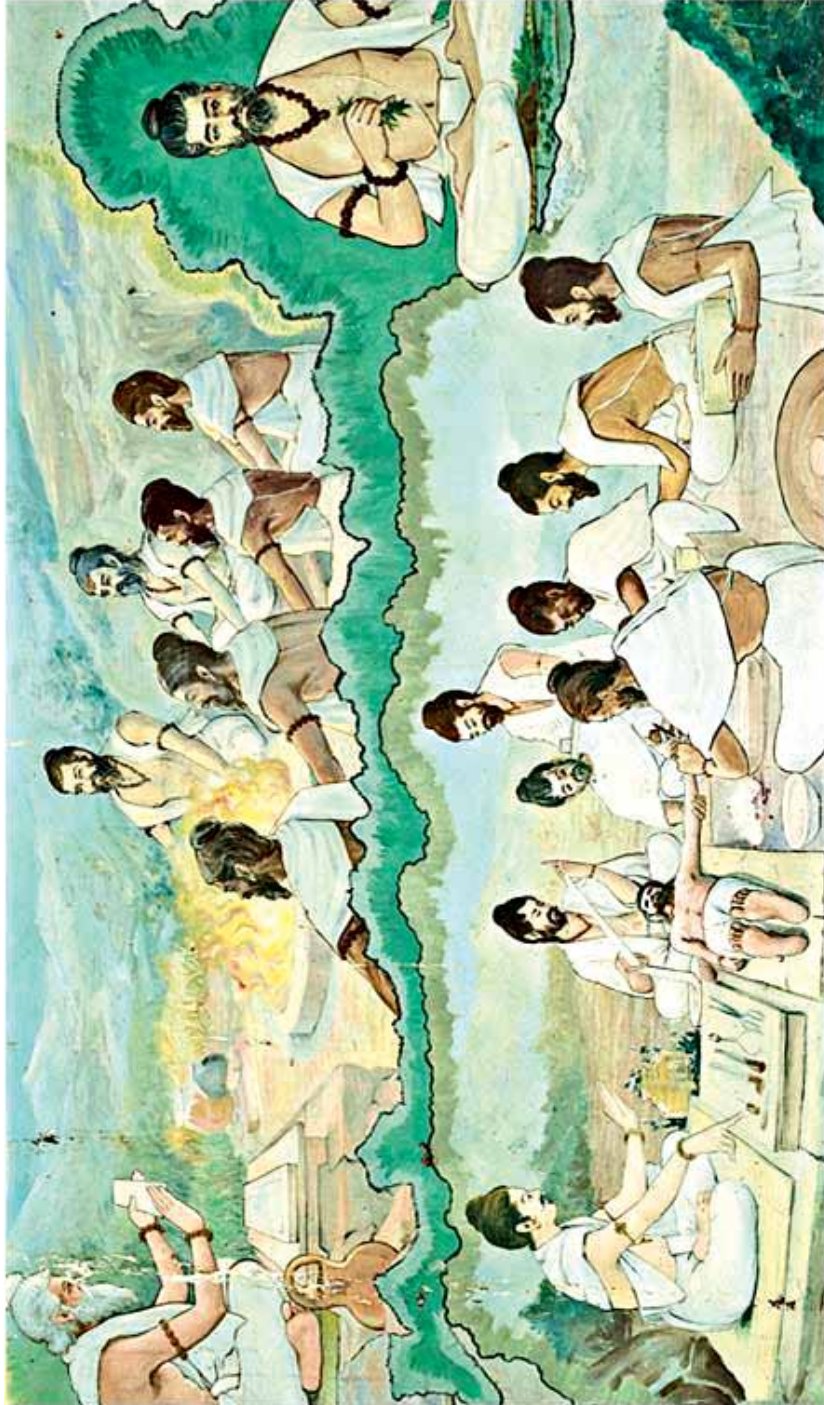
แผนการเรียนรู้ที่ 5 อาหาร สุขภาพ และการรักษา

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - ระบบของเหลวในการแพทย์กรีก

ของเหลว	อารมณ์	ธาตุ	ฤดู	ลักษณะ
น้ำดีสีดำ	เศร้าสร้อย	ดิน	ฤดูใบไม้ร่วง	เย็นและแห้ง
น้ำดีสีเหลือง	ฉุนเฉียว	ไฟ	ฤดูร้อน	อุ่นและแห้ง
เลือด	ร่าเริง	ลม	ฤดูใบไม้ผลิ	อุ่นและชื้น
เสมหะ	เฉื่อยชา	น้ำ	ฤดูหนาว	เย็นและชื้น

สื่อการเรียนรู้ 2 - ภาพฤๅษีในสมัยโบราณกำลังเรียนวิชาอายุรเวทจากพระอตริยา (บนสุด) และสุสฤๅตะ พระอตริยาเป็นหนึ่งนั้ในปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่ของฮินดูและเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องอายุรเวท สุสฤๅตะเป็นแพทย์ฮินดูเฝยโบราณและถือว่าเป็นบิดาแห่งศัลยกรรมพลาสติก

สื่อการเรียนรู้ 3 - ของเหลวหรือธาตุ (โทษะ) ในระบบอายุรเวทของอินเดีย

วาตะ	ปิตตะ	กัมมะ
ลม อากาศ	ไฟ น้ำดี	น้ำ เสมหะ
เป็นสาเหตุของความเจ็บปวด แห้ง กังวล หดหู่ ท้องผูก ปวดข้อ ฯลฯ	เป็นสาเหตุของผื่นคัน โรคเลือด ตับอักเสบ ติดเชื้อ โกรธ ฯลฯ	เป็นสาเหตุของความอ้วน เบาหวาน เชื้อง้ำ บวม ฯลฯ

สื่อการเรียนรู้ 4 - ระบบของเหลวในการแพทย์อิสลาม

ของเหลว	อารมณฺ์	อาการที่เกิดจากการมีของเหลวมากเกินไป หรือของเหลวทำงานมากเกินไป
น้ำดีสีดำ	เศรฺ้า (Ghalba-el-Sauda)	ผิวแห้งดูหยาบกร้าน ซีพจรเต้นอ่อน ปัสสาวะน้อย คนป่วยบ่นว่าไม่อยากอาหารและปวดคอ คนป่วย พลุ่งพล่านด้วยจินตนาการเพื่อเจ้าและดูหวาดกลัว โดยไม่มีสาเหตุ
เลือด	ร่าเริง (Ghalba-e-Dam)	สีผิวกลายเป็นสีแดง เส้นเลือดปูดเห็นชัดขึ้น ซีพจร เต้นเต็มที่ และปัสสาวะมีสีคล้ำ คนป่วยบ่นว่าหายใจ ติดขัด ปวดศีรษะ และผื่นเห็นเลือด
น้ำดีสีเหลือง	ฉุนเฉียว (Ghalba-e-Safra)	ผิวเป็นสีเหลือง ซีพจรเต้นเร็วกว่าปกติ และปัสสาวะ สีคล้ำ คนป่วยดูหงุดหงิดโดยไม่มีสาเหตุชัดเจน และบ่นว่าปวดศีรษะ นอนหลับๆ ตื่นๆ คอขม และผื่นเห็นไฟ ฟ้ำแลบ ความโกรธ และการต่อสู้
เสมหะ	เฉื่อยชา (Ghalba-Balgham)	ผิวซีดขาวและเย็น ซีพจรเต้นช้าและลึกลง และ ปัสสาวะน้อยและสีอ่อน คนป่วยบ่นว่าจำอะไร ไม่ค่อยได้ ไม่อยากอาหาร นอนมาก ซี้เกียจ และผื่นเห็นน้ำ

สื่อการเรียนรู้ 5 - ข้อความของ Ibn Hindu จากตำรากฎแจสู่การแพทย์และแนวทางสำหรับนักศึกษา (The Key to Medicine and a Guide to Students) Ibn Hindu เป็นนักปรัชญา ข้าราชการสำนัก และแพทย์ชาวมุสลิม จบการแพทย์จากแบกแดดและทำงานในราชสำนักบูยิด ในราวีใกล้เตหะรานในปัจจุบัน

คำอธิบายเรื่องของเหลวในร่างกาย (akhlat) : ของเหลวในร่างกายเป็นพื้นฐานของโลกขนาดเล็กซึ่งก็คือมนุษย์ เทียบเท่ากับธาตุต่างๆ ในโลกขนาดใหญ่ เนื่องจากร่างกายประกอบด้วยของเหลวเหล่านี้ เช่นเดียวกันกับที่ทุกสิ่งในโลกแห่งการสร้างและการสื่อสารการเรียนรู้ประกอบด้วยธาตุต่างๆ นั่นเอง

สื่อการเรียนรู้ 6 - ขมิ้นซึ่งใช้ในทางศาสนาและพิธีต่างๆ ในอินเดียมายาวนาน ก็ถูกใช้อย่างกว้างขวางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทางการแพทย์และพิธีกรรมในช่วงการตั้งครุฑ การคลอด แต่งงาน และงานศพ

นักเรียนรู้หรือไม่...

1. ขมิ้นมีรสชาติเผ็ดร้อนและขม และมีกลิ่นหอมอ่อนๆ
2. ขมิ้นเป็นส่วนรากของต้นขมิ้น และมีเปลือกหยาบสีน้ำตาลและมีเนื้อสีส้ม
3. ขมิ้นเป็นพืชพื้นเมืองของอินโดนีเซียและอินเดียใต้ที่มีการเพาะปลูกมานานกว่า 5,000 ปี
4. ขมิ้นถูกใช้ในการแพทย์จีนและอินเดียมายาวนาน เป็นยาแก้ไอเสบสำหรับรักษาอาการต่างๆ เช่น ท้องอืด ดีซ่าน ปวดฟัน ฟกช้ำ เจ็บหน้าอก เสียดท้อง ฯลฯ
5. ขมิ้นถูกเรียกว่า “หญ้าฝรั่งอินเดีย” เนื่องจากสีเหลืองส้มและถูกใช้เป็นเครื่องปรุง ยารักษา และสีย้อมผ้ามาตลอดประวัติศาสตร์
6. เชื่อกันว่าขมิ้นมีสรรพคุณทั้งเย็นและร้อน ทำหน้าที่ต้านการอักเสบในระยะสั้น (ซึ่งเป็นการทำให้เย็น) นอกจากนี้ยังถูกใช้ในพิธีกรรมการเพาะปลูกเพื่อทำให้ผืนดิน “เย็น” ก่อนการปลูกข้าว แต่ในระยะยาวแล้วมันให้ความร้อนและทำให้แห้ง

สื่อการเรียนรู้ 7 - ต้นขมิ้น

สื่อการเรียนรู้ 8 - ตำรับยา Jamu Kunyit (ยาบำรุงสำหรับผู้หญิงคลอดของอินโดนีเซีย) เพื่อลดลมและความเย็นที่คุณแม่มีอใหม่กั้วกัน

<p>ส่วนผสม :</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขมิ้น (kunyit) 2 กำมือ • น้ำตาลมะพร้าว (gulamelaka) 1 1/2 ถ้วย (ประมาณ 85 กรัม) • มะขาม (asamjawa) 1/2 ถ้วย • น้ำ 500 มิลลิลิตร 	
<p>วิธีทำ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ต้มน้ำ 500 มิลลิลิตร ให้เดือดและละลายมะขาม 	
<ol style="list-style-type: none"> 2. ปอกและหั่นขมิ้น ผสมน้ำพอประมาณ 	
<ol style="list-style-type: none"> 3. เทขมิ้นผสมน้ำลงไปต้ม ตั้งไฟ 	
<ol style="list-style-type: none"> 4. กรองน้ำมะขามจากขั้นตอนที่ 1 ลงไปต้มเพื่อไม่ให้เม็ดมะขามปนลงไป 	
<ol style="list-style-type: none"> 5. เติมน้ำตาลมะพร้าวที่สับแล้วลงไป 	
<ol style="list-style-type: none"> 6. ต้มส่วนผสมให้เดือด ปิดไฟ และกรองเอาแต่น้ำใส่ขวดแก้ว 	
<ol style="list-style-type: none"> 7. ต้มเมื่อต้องการ 	

สื่อการเรียนรู้ 9 - Jamu (เดิมสะกด Djamu)

Jamu เป็นยาแผนโบราณของอินโดนีเซีย โดยมากแล้วเป็นยาสมุนไพรทำจากส่วนต่างๆ ของพืช (ราก เปลือก ดอก เมล็ด ใบ และผล) บางทีก็มีการผสมผลิตภัณฑ์จากสัตว์ (น้ำผึ้ง นมผึ้ง นม และไข่) เข้าไปด้วย ต่อไปนี้คือรายการสมุนไพรที่พบมากที่สุด ใน Jamu และสรรพคุณ

	ขมิ้น	ล้างพิษ หยุดการกรรณ บรรเทาอาการปวดประจำเดือน และลดกลิ่นตัว
	ข่า	แก้อาการเมาเรือและเจ็บคอ นักร้องมักใช้ผสมเป็นเครื่องดื่มเพื่อดูแลรักษาเสียง
	ขิง	ล้างพิษ อาการแพ้ท้อง และทำให้ร่างกายอบอุ่น กระตุ้นเลือดลม
	ตะไคร้	สร้างความกระปรี้กระเปร่า ระวังเลือดออกตามไรฟัน และไต่ยุ่ง
	มะขาม	แก้ท้องผูกและทำให้ผิวอ่อนนุ่ม
	กำมะถัน	แก้ผื่นคัน ใช้ในเครื่องสำอาง

สื่อการเรียนรู้ 10 : Jamu

สามารถพบได้ทั่วไปในอินโดนีเซีย แต่มีแพร่หลายมากที่สุดในชาวที่ Mbok Jamu (ผู้หญิงชวาร์นสาวไปจนถึงวัยกลางคนนุ่งชุดพื้นเมือง kebaya บาติก หาบตะกร้าไม้ไผ่เต็มไปด้วยขวด jamu เร่ขายตามหมู่บ้านและตามตรอกซอกซอยในเมือง) ตามเมืองใหญ่ๆ ยาสมุนไพร jamu ถูกหาบเร่ขายตามท้องถนนพร้อมเครื่องตีผสมสร้างความสดชื่นที่ปกติมีรสขมแต่ผสมด้วยน้ำผึ้งหรือไม้แก่น้ำตาลมะพร้าว การหาบเร่ jamu ในตะกร้าไม้ไผ่เรียกว่า Jamu Gendong (แปลตรงตัวคือ jamu ที่ถูกหาบ) นอกจากนี้ยังมีการตั้งแผงเล็กๆ ข้างถนนขาย jamu เป็นการเฉพาะ

อภิธานศัพท์ :

อายุรเวท (Ayurveda) - หนึ่งในระบบการแพทย์แบบองค์รวมที่เก่าแก่ที่สุดของโลกที่พัฒนาขึ้นมาเมื่อหลายพันปีก่อนในอินเดีย มีพื้นฐานบนความเชื่อว่าสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ขึ้นอยู่กับสมดุลที่ละเอียดอ่อนของจิตใจ ร่างกาย และวิญญาณ

ไขข้ออักเสบ (Arthritis) - โรคที่เจ็บปวดที่ข้อ

asamjawa - มะขาม

batikkebaya - หมายถึง ชุดเสื้อผ้าที่มีที่มาจากอินโดนีเซีย และสวมใส่โดยผู้หญิงในอินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน เมียนมา สิงคโปร์ ภาคใต้ของไทย กัมพูชา และภาคใต้ของฟิลิปปินส์ บาดิกคือเทคนิคการสร้างลวดลายบนผ้าด้วยการใช้สีผึ้ง

น้ำตาล - ของเหลวสีเขียวลำบากจนถึงน้ำตาลเหลืองจากตับ ช่วยย่อยอาหาร

ฉุนเฉียว (choleric) - อารมณ์ไม่ดีหรือรำคาญ

อยู่ไฟ (confinement) - คำใช้เรียกช่วงเวลาที่ยุติงคลอดลูก การอยู่ไฟหลังคลอดเป็นวิธีปฏิบัติในบางวัฒนธรรมเอเชีย

curcuma longa - ชื่อวิทยาศาสตร์ของต้นขมิ้น

เบาหวาน - โรคเกี่ยวกับการเผาผลาญอาหารในร่างกายที่คนป่วยมีระดับน้ำตาลในเลือดสูง ทั้งเนื่องจากผลิตอินซูลินไม่เพียงพอ หรือเซลล์ในร่างกายตอบสนองต่ออินซูลินไม่ดีพอ หรือทั้งสองอย่าง

ข่า - พืชหัวในตระกูลขิง

gulamelaka - น้ำตาลมะพร้าว

ตับอักเสบ - ตับอักเสบติดเชื้อ

ระบบของเหลวในร่างกาย - ระบบการแพทย์ที่ให้รายละเอียดเรื่ององค์ประกอบและการทำงานของร่างกายมนุษย์ เป็นที่ใช้กันในอายุรเวทและแพทย์ และนักปรัชญากรีกและโรมันโบราณ ระบบนี้เชื่อว่าการมีของเหลวในร่างกายสี่อย่างหรืออย่างน้อยเกินไปในร่างกายมนุษย์ (humors) จะส่งผลต่ออารมณ์และสุขภาพของคนนั้น

humors - ในระบบของเหลวในร่างกาย humors หมายถึง ของเหลวในร่างกายมนุษย์

jamu - ยาสมุนไพรในอินโดนีเซีย

Jamu Gendong - gendong แปลว่าหาบ JamuGendong หมายถึง jamu ที่ถูกหาบ

kunyit - ขมิ้น

ตะไคร้ - พืชในตระกูลหญ้า มีกลิ่นเปรี้ยวอ่อนๆ และใช้เป็นสมุนไพรประกอบอาหารทั่วไปในเอเชีย และยังใช้เป็นยาสมุนไพรในอินเดียด้วย

Mbok Jamu - Mbok เป็นคำชาวใช้เรียกผู้หญิงที่มีอายุมากกว่า Mbok Jamu หมายถึง ผู้หญิงชาวที่มีอายุที่ขาย jamu

เศร้้าโศก (melancholic) - รู้สึกหดหู่

เฉื่อยชา (phlegmatic) - ไม่มีความรู้สึกและไม่แสดงความรู้สึก

หลังคลอด (post-natal) - ช่วงเวลาหลังคลอดบุตร

ไขข้ออักเสบ (rheumatism) - โรคที่มีการอักเสบและความเจ็บปวดตามข้อ กล้ามเนื้อ หรือเนื้อเยื่อเส้นใย

พืชประเภทหัว (rhizome) - หัวที่อยู่ใต้ดิน

ร่าเริง (sanguine) - มองโลกในแง่ดี

กำมะถัน (sulphur) - สารเคมีสีเหลืองใส เป็นของแข็งในอุณหภูมิห้อง

มะขาม - ผลไม้เป็นฝักที่ใช้กันทั่วไปในการประกอบอาหาร มีรสหวานและเปรี้ยว

เอกสารอ้างอิง :

1. สื่อการเรียนรู้ 1 : Keirse, David. 1998. **Please Understand Me II : Temperament, Character, Intelligence.** Del Mar, CA : Prometheus Nemesis Book Company.
2. สื่อการเรียนรู้ 2 : Image Retrieved from :
<http://ayurvedadosha.org/what-is-ayurveda#axzz4D3MLUPEh>.
ภาพโดย Colros [CC-BY-SA-2.0].
3. สื่อการเรียนรู้ 3 : ดัดแปลงจากข้อมูลจาก
<http://www.mindbodygreen.com/0-1117/Ayurveda-Dosha-Types-for-Beginners.html>
และ http://www.sanatansociety.org/ayurveda_home_remedies/ayurveda_three_doshas.htm#.V2n_UBJwv69
4. สื่อการเรียนรู้ 4 : Saad, Bashar and Said, Omar. 2011. **Greco-Arab and Islamic Herbal Medicine : Traditional System, Ethics, Safety, Efficacy, and Regulatory Issues.** John Wiley & Sons.
5. สื่อการเรียนรู้ 5 : Savage-Smith, Emily. 2013. 'Were the Four Humours Fundamental to Medieval Islamic Medical Practice?' In : **The Body in Balance : Humoral Theory in Practice**, ed. by Elisabeth Hsu and Peregrine Horden. [Epistemologies of Healing, Vol. 6] (Oxford : Berghahn Books), 89 - 106.

6. สื่อการเรียนรู้ 6 : อ่างแล้ว

ภาพถ่ายจาก <http://www.thekitchn.com/7-ways-to-eat-drink-turmeric-198696>

(ภาพโดย : MSPhotographic/Shutterstock)

ข้อมูลดัดแปลงจาก <http://www.whfoods.com/genpage.php?tname=foodspice&dbid=78>

และ David E. Sopher. 1964. 'Indigenous Uses of Turmeric (Curcuma Domestica) in Asia and Oceania'. Anthropos, Bd. 59, H. 1./2., pp. 93 - 127.

7. สื่อการเรียนรู้ 7 : อ่างแล้ว

ภาพถ่ายเรียงตามเข็มนาฬิกาจากซ้าย มาจาก :

<https://jerry-coleby-williams.net/2012/01/01/in-production-today-january-2012/best-shot-turmeric-curcuma-longa-6/>

<http://www.perennialsolutions.org/hardy-gingers-for-the-food-forest-understory>

<http://growerjim.blogspot.kr/2014/01/golden-turmeric-curcuma-longa.html>

8. สื่อการเรียนรู้ 8 : ดัดแปลงจากข้อมูลจาก

<http://travel.cnn.com/explorations/drink/power-jamu-gods-350690/>

ภาพถ่ายจากบนลงล่าง มาจาก :

<http://www.homeremediesweb.com/turmeric-health-benefits.php>

http://www.angelamay.net/green-curry-paste/img_7332/natureandnutrition.com

<http://www.gourmetsleuth.com/articles/detail/lemon-grass>

http://www.huffingtonpost.com/2014/10/20/tamarind_n_5999376.html

(uksao 999 via Getty Images)

<http://periodictable.com/Elements/016/>

9. สื่อการเรียนรู้ 9 : สูตรอาหารและภาพถ่าย มาจาก :

<http://fukienchaw.blogspot.kr/2015/03/indonesian-confinement-turmeric-drink.html>

10. สื่อการเรียนรู้ 10 : ดัดแปลงจากข้อมูลจาก <https://en.wikipedia.org/wiki/Jamu>

ภาพถ่ายจากซ้าย มาจาก :

<http://kendhilkencana.blogspot.kr/2012/02/jamu-gendong-3.html>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Jamu>

<http://www.medanthrotheory.org/read/5291/animating-anthropology>

แบบฝึกหัด 1

อาหารและสุขภาพสัมพันธ์กันอย่างไรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เกริ่นนำ :

ระบบความเชื่อเรื่องสุขภาพของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ให้ความสำคัญกับอาหาร การกิน สามารถเชื่อมโยงย้อนกลับไปถึงระบบความเชื่อเรื่องของเหลวในร่างกายจากอายุรเวทของ อินเดีย นักปรัชญากรีก และโรมันโบราณ

โดยทั่วไปแล้ว ระบบความเชื่อเรื่องของเหลวในร่างกายมองว่ามนุษย์มีองค์ประกอบเฉพาะ ของดิน ไฟ น้ำ และลม และจัดจำแนกสิ่งต่างๆ ออกเป็นร้อนกับเย็น โรคและอาหารถูกจำแนก ออกเป็นร้อนหรือเย็น และองค์ประกอบของมนุษย์สามารถปรับเปลี่ยนได้ด้วยการกินอาหารเมื่อ จำเป็น ดังนั้น หัวใจสำคัญของระบบความเชื่อเรื่องของเหลวในร่างกายทั้งหมดคือการแสวงหาระบบ ที่สมดุล คือไม่ร้อนไม่เย็น เพื่อให้ได้สมดุลดังกล่าว เชื่อกันว่าโรคเย็นควรถูกรักษาโดยอาหารร้อน หรือการให้ความร้อน และโรคร้อนควรถูกรักษาโดยอาหารเย็นหรือการลดอุณหภูมิ

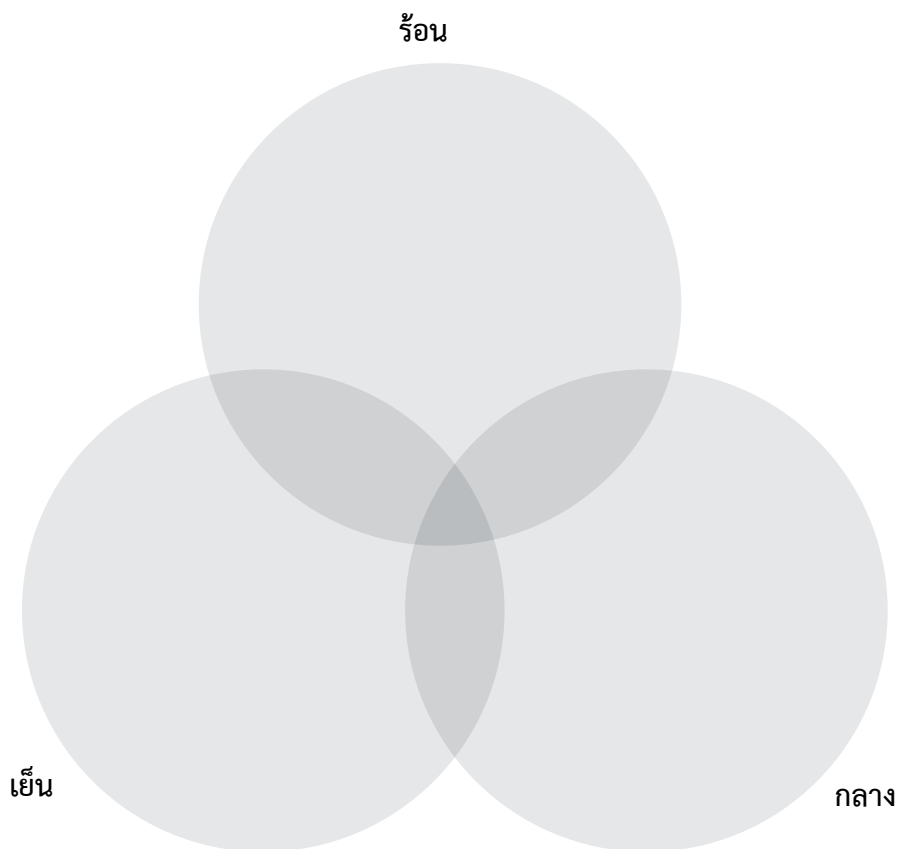
ระบบความเชื่อเรื่องของเหลวในร่างกายที่เน้นเรื่องร้อน/เย็นอาจมีที่มาจากอินเดียไป อาระเบีย กรีก และยุโรป และเข้ามายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในภูมิภาคนี้ มักจะเน้นธาตุลม เช่น โรคที่ขึ้นต้นด้วยลมต่างๆ ในประเทศไทย และ angin ในมาเลเซีย เลือดที่เป็นของเหลวร้อนและ เสมหะที่เป็นของเหลวเย็นจะต้องอยู่ในระดับสมดุล ความเจ็บป่วยและระยะต่างๆ ของการเจริญพันธุ์ ครอบคลุมของธาตุและจำเป็นต้องดูแลเรื่องอาหารการกิน

1. ร้อน เย็น หรือเป็นกลาง

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับความคิดบางอย่างจากอินเดีย (ระบบอายุรเวท) และจีน (ระบบหยินและหยาง ซึ่งหมายถึงเย็นและร้อนตามลำดับ) เกี่ยวกับคุณสมบัติเย็นหรือร้อนของอาหาร และการที่อาหารส่งผลต่อปัจเจกบุคคลในแต่ละช่วงวัยในแต่ละฤดูกาล

ศึกษาอาหารตามรายการข้างล่าง ให้พิจารณาสิ่งที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวพูดเกี่ยวกับ คุณสมบัติของอาหาร นักเรียนจะจัดจำแนกอาหารเหล่านี้เป็นร้อน (ให้ความร้อน) เย็น (ทำให้ร่างกายเย็น) หรือเป็นกลาง จัดกลุ่มในแผนภาพ Venn ในหน้าถัดไป มีอาหารที่อาจอยู่ได้มากกว่าหนึ่งประเภท หรือไม่ เพิ่มอาหารเข้าไปในแต่ละส่วนของแผนภาพหากทำได้และแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ

พริก	มะละกอ	ข้าว	ไขมัน	พลาสติก
ปลาเค็ม	ถั่วลิสง (และถั่วอื่นๆ)	กระเจี๊ยบเขียว	แตงกวา	มะพร้าว
สับปะรด	กล้วย	ขมิ้น	มะเขือ	มะระ
พริกไทย	เนื้อแดง	กะหล่ำปลี	แตงโม	ฝรั่ง
ขิง	กระเทียม	ผักโขม	หอมหัวใหญ่	มะม่วง

แบบฝึกหัด 2

อาหารเป็นยา : ขมิ้น

คนที่มีความสุขดีส่วนมากมักจะไม่ใส่ใจกับเรื่องธาตุหรือของเหลว จนกว่าจะป่วยหรือตั้งท้อง ผู้หญิงหลังคลอดยังอยู่ในภาวะเย็นที่อันตราย และต้องได้รับความร้อนในทางพิธีกรรมและทางปฏิบัติ ด้วยอาหารและยาที่ให้ความร้อนเพื่อขับ “เลือดเสีย” ออกไป และฟื้นฟูสมดุลภายใน

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขมิ้นที่ถูกใช้ในทางศาสนาและพิธีต่างๆ มายาวนาน ถูกใช้อย่างกว้างขวางในทางการแพทย์และพิธีกรรมในช่วงการคลอดและการเป็นทารก อ่านข้อมูลต่อไปนี้เพิ่มเติม

การใช้ขมิ้นบดหรือผงสำหรับแม่และเด็กในช่วงคลอดหรือเป็นทารกเป็นเรื่องที่พบได้ทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ว่าจะเป็นในหมู่ชาวพม่าและทะเลง (มอญ) ในพม่า กัมพูชา โคชินจีน และในหมู่ชาวมลายู กล่าวกันว่าชาวมอย (Moi) บนพื้นที่สูงในทางใต้ของอินโดจีน ก็ใช้ขมิ้นในลักษณะนี้ ชาวดาเย็ค (Dayak) บนเกาะบอร์เนียวใช้ขมิ้นขาวเพื่อการนี้เช่นกัน ชาวโตเบโล (Tobelo) แห่งฮาลมาเฮราเหนือ (North Halmahera) ใช้ขมิ้นนวดแม่และลูกหลังคลอด บางครั้งก็มีการเอาขมิ้นแห้งหนึ่งวางไว้ใต้สายสะดือเวลาตัดด้วยไม้ไผ่ โดยทั้งสายสะดือและแห้งขมิ้นจะถูกตัดขาดไปพร้อมกัน มีการปฏิบัติแบบเดียวกันในอาชิน (Achin) ในทางตอนเหนือของสุมาตรา โดยหมอดำแยยยังเคี้ยวขมิ้นและถ่มไปทั่วร่างทารกเป็นการเสริมพลังชีวิต ในเขตโคเอลากาโปเอส (Koealakapoeas) ในทางใต้ของบอร์เนียว มีการฝังขมิ้นแห้งหนึ่งไปกับสายสะดือด้วย

ดัดแปลงจาก David E. Sopher. 1964. 'Indigenous Uses of Turmeric (Curcuma Domestica) in Asia and Oceania'. *Anthropos*, Bd. 59, H. 1./2., pp. 93 - 127.

แบบฝึกหัด 3

การครุ่นคิดทบทวน : รักษาภูมิปัญญาของผู้อาวุโส

ก่อนที่จะมีการรักษาพยาบาลแบบตะวันตก ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวนมากพึ่งพาสมนไพรในการรักษาอาการเจ็บป่วย พิษและส่วนประกอบหลายอย่างที่ใช้ในการทำอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีสรรพคุณทางยาด้วย ยกตัวอย่างเช่น กระเทียม ตะไคร้ และผักชี เป็นที่รู้กันว่ามีฤทธิ์ป้องกันและรักษาการติดเชื้อ พริกถูกใช้เสริมระบบภูมิคุ้มกัน และส่วนประกอบอาหารอย่างอื่น เช่น ขมิ้น และโหระพา ก็มีสรรพคุณทางยาที่สำคัญ โดยเฉพาะสำหรับอาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร

ความรู้เรื่องสมุนไพรถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งระหว่างการเดินในป่า อย่างไรก็ตาม ด้วยการขยายพื้นที่เมือง การทำลายป่า การเข้าถึงการรักษาพยาบาลแบบตะวันตก และปัจจัยอื่นๆ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้และความรู้ที่สืบทอดกันมากำลังสูญหายไปอย่างรวดเร็ว

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ jamu ที่เป็นยาแผนโบราณของอินโดนีเซีย ใช้รักษาอาการเจ็บป่วย บำรุงเพิ่มความงามและผละกำลัง และยังได้รู้วิธีการทำ jamu ที่ปรุงสำหรับแม่เพิ่งคลอดเป็นการเฉพาะ

นักเรียนรู้จักยาแบบ jamu ที่ใช้สำหรับอาการเจ็บป่วยเฉพาะหรือไม่ มียาแผนโบราณที่ทำจากส่วนประกอบธรรมชาติที่ใช้สำหรับอาการเจ็บป่วยทั่วไป อย่างเช่น หวัด เจ็บคอ ไข้ ท้องอืด ฯลฯ บ้างหรือไม่

สัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในครอบครัวและเขียนรายงานเกี่ยวกับยาและการรักษาแผนโบราณที่ใช้กันทั่วไปในชุมชนของนักเรียน

แบบฝึกหัด 4
สัมภาษณ์หมอต้าแย

	คำถาม :	คำตอบ :
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

การบ้าน 1 : อาหารทางความคิด

ในวัฒนธรรมของนักเรียน วิธีการทำอาหารส่งผลหรือเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของอาหารหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ปลาสดมักจะถูกถือว่าเป็นกลาง การทอดหรือปิ้งจะเปลี่ยนคุณสมบัติของปลาหรือไม่ ถ้ามเรื่องนี้กับผู้ใหญ่ในครอบครัวและบันทึกคำตอบข้างล่าง

การบ้าน 2 :

ความรู้ที่สืบทอดกันมาดังที่แสดงให้เห็นในสื่อการเรียนข้างต้นนั้นได้รับการถ่ายทอดกันมาโดยผู้อาวุโสหรือหมอตำแย และจากแม่สู่ลูกผ่านการบอกเล่า ก่อนจะมีการแพร่หลายและการยอมรับการแพทย์ตะวันตก พวกเขาคือแหล่งความรู้หลักด้านสุขภาพสำหรับผู้หญิงในหมู่บ้าน และสะท้อนภูมิปัญญาและประสบการณ์ของบรรพบุรุษของเรา

นักเรียนรู้จักใครในครอบครัวหรือชุมชนที่เป็นหมอตำแยหรือไม่ ให้สัมภาษณ์เธอเกี่ยวกับการทำคลอด

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 6 **ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettians) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่**

- วิชา :** ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ :** ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettians) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่
- ระดับ :** มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :** 2 แผนการเรียนรู้ (100 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :** ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ
- ความรู้พื้นฐาน :** นักเรียนควรผ่านบทเรียนที่ 1, 3 และ 4 มาแล้วเป็นอย่างน้อย และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าวและความเชื่อมสัมพันธ์ภายในภูมิภาค

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. บรรยายการสูญเสียที่ดินที่เกิดขึ้นในพม่า และการที่ชาวนาพม่า พุ่งความโกรธแค้นจากการสูญเสียที่ดินไปที่คนปล่อยเงินกู้ (คือชาวเซตติยาร์) 2. ระบุสาเหตุอื่นๆ ที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาการสูญเสียที่ดิน 3. มองเห็นแรงขับเคลื่อนที่อยู่เบื้องหลังประเด็นการสูญเสียที่ดิน	1. ศึกษาสื่อการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการเล่นตามบทบาทสมมติ (role play) เพื่อจะได้เห็นมุมมองต่างๆ ขณะสำรวจประเด็นที่มีความขัดแย้ง	1. ตระหนักว่าพัฒนาการของอุตสาหกรรมส่งออกข้าว ในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 เป็นดาบสองคมอย่างไร 2. ปลุกฝังความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ให้ตระหนักถึงสภาพเงื่อนไขของความเป็นไปได้ และทางเลือกที่มีอยู่สำหรับบุคคลในประวัติศาสตร์

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ [10 นาที]	<p>ให้นักเรียนดูแบบฝึกหัด 1 เกริ่นนำ</p> <p>ครูบรรยาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โลกาภิวัตน์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ ในเนื้อหาหน้าของหน่วยนี้ นักเรียนได้เรียนรู้แล้วว่าภูมิภาคนี้มีความเชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นๆ ของโลก ด้วยการค้าเครื่องเทศอย่างไร 2. บทเรียนนี้ใช้การปลูกข้าวเป็นกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 19 - 20 โดยมีฉากหลังเป็นการล่าอาณานิคมและการผงาดของทุนนิยม จากกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์นี้ นักเรียนสามารถสำรวจประเด็นคำถามที่เกิดจากโลกาภิวัตน์ในบริบทของปัจจุบันต่อไปได้อีก 3. ในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 พัฒนาการของอุตสาหกรรมข้าวชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรจากศตวรรษก่อนหน้า ในด้านหนึ่ง ภูมิภาคนี้ยังคงเชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นของโลก และมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากตลอดทั้งภูมิภาค (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่ คือ พม่า ไทย และอินโดจีนของฝรั่งเศส) ชาวบ้านจำนวนมากกลายเป็นชาวนา ซึ่งเกิดการอพยพย้ายถิ่นอย่างใหญ่โตภายในประเทศเพื่อไปปลูกข้าวในพื้นที่ใหม่ๆ เช่น ชาวพม้าย้ายไปบริเวณปากแม่น้ำอิรวดี และคนเวียดนามย้ายไปยังปากแม่น้ำแดง สนับสนุนคำอธิบายด้วยสื่อการเรียนรู้ 1 และสื่อการเรียนรู้ 2 	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 1 • สื่อการเรียนรู้ 1 • สื่อการเรียนรู้ 2 	<p>การบรรยายของครูให้บริบทเนื้อหาแก่นักเรียนได้อย่างรวดเร็ว</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
พัฒนา บทเรียน 1 [40 นาที]	<p>1. ครูบรรยาย</p> <p>1.1 ในอีกด้านหนึ่ง การเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะธรรมชาติที่ไม่แน่นอนของเศรษฐกิจส่งออก และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะสถานะที่อ่อนแอของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในเศรษฐกิจนี้ การปลูกข้าวเพื่อส่งออกผูกขานาเข้ากับเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ต้องอาศัยเงินทุน และพวกเขาจะประเมินความเสี่ยงต่ำเกินไป ชาวนากู้เงินมาซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย อุปกรณ์พื้นฐาน และแรงงาน และสำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวและครอบครัว อย่างเช่น งานแต่งงาน งานศพ พิธีทางศาสนา ฯลฯ ในการกู้เงินจากคนปล่อยเงินกู้ชาวจีน อินเดีย และคนพื้นเมืองในท้องถิ่น พวกเขาต้องวางที่ดินเป็นหลักประกัน การกู้ทำให้ชาวนาเป็นหนี้เป็นสินและตกอยู่ในภาวะเสี่ยงหากความต้องการข้าวตกต่ำ เสริมการอธิบายด้วยสื่อการเรียนรู้ 3 - 5</p> <p>1.2 คนปล่อยกู้ชาวอินเดีย (<i>เซตติยาร์ - Chettiers</i>) เป็นที่จึงเกลียดชังเมื่อราคาข้าวตกต่ำในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในทศวรรษ 1930 และพวกเขาเริ่มยึดที่ดินของชาวพม่าที่ไม่สามารถจ่ายหนี้ได้ ด้วยเหตุนี้เซตติยาร์จึงครอบครองที่ดินเกือบหนึ่งในสี่ของพื้นที่เพาะปลูกในพม่าตอนล่าง</p> <p>1.3 ชาวนาพม่าตอนใต้ไม่ได้เป็นเจ้าของที่นาและลดชั้นไปเป็น “ผู้เช่า” ที่เช่าที่ดินของคนอื่นเพื่อทำการเพาะปลูก คนปล่อยเงินกู้กลายเป็น “เจ้าของที่ดินที่ไม่อยู่ในที่ดิน” ไม่เหมือนเจ้าของที่ดินธรรมดาทั่วไป เนื่องจากพวกเขาไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 2 • สื่อการเรียนรู้ 3 ถึง สื่อการเรียนรู้ 8 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมการบรรยายของครู ทำให้นักเรียนเข้าใจข้อมูลได้ดีขึ้น • การใช้แผ่นจัดแผนภาพ 3 - 2 - 1 ในเอกสารประกอบ 2 ช่วยให้นักเรียนได้รวบรวมสิ่งที่ได้เรียนรู้มาตั้งแต่บทเรียนแรก และกำหนดบริบทสำหรับบทเรียนช่วงที่สอง

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ ► แผนการเรียนรู้ที่ 6 ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (*Chettiers*) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>แต่เก็บรายได้จากค่าเช่านา พอถึงปี พ.ศ. 2482 ที่เพาะปลูกร้อยละ 59 ในพม่าตอนล่าง เป็นนาเช่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาการสูญเสียที่ดินในพม่า</p> <p>1.4 ประเด็นการสูญเสียที่ดินก่อให้เกิดปัญหาในสังคมพม่าที่ขึ้นถึงจุดแตกหักในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่เมื่อเกิดการจลาจลต่อต้านชาวอินเดียในพม่าตอนล่าง เสริมประเด็นข้างบน ด้วยสื่อการเรียนรู้ 6 ถึงสื่อการเรียนรู้ 8</p> <p>2. ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ</p> <p>2.1 ให้นักเรียนครุ่นคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มาด้วยการเติมตารางในเอกสาร ประกอบ 2 กระตุ้นให้นักเรียนตอบ เพื่อช่วยให้รวบรวมสิ่งที่ได้เรียนรู้</p> <p>2.2 ทบทวนให้นักเรียนฟังว่าเศรษฐกิจดั้งเดิมก่อนยุคอาณานิคมที่เคยตอบสนองต่อคนท้องถิ่น ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อสนองผลประโยชน์ของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ด้วยเหตุนี้ เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงไม่ได้มีขนาดเล็ก ฟังตนเองได้ หรือเป็นอิสระอีกต่อไปแล้ว แต่ขยายเป็นเศรษฐกิจที่มุ่งการส่งออกที่เติบโต และขึ้นกับปัจจัยทางเศรษฐกิจจากที่อื่นของโลก โดยเฉพาะตะวันตก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในฐานะแหล่งป้อนวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ขั้นต้นจึงอยู่ในภาวะเสี่ยงอย่างมากต่อความผันผวนของราคาของสินค้าเหล่านี้ในตลาดโลก นอกจากนี้ เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังต้องพึ่งพาสินค้าอย่างเดียวหรือไม่ก็อย่างมากเกินไป และไม่มีทางเลือกหลายมากพอ ราคาที่ผันผวนของสินค้าเหล่านี้จึงกระทบ</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างรุนแรง</p> <p>2.3. เกริ่นนำเนื้อหาส่วนต่อไปด้วยการบอกนักเรียนว่าจะได้เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการสูญเสียที่ดินในพม่า และได้เห็นปัจจัยและผู้กระทำต่างๆ ที่เป็นพลังผลักดันประเด็นนี้</p>		
<p>พัฒนา</p> <p>บทเรียน 2</p> <p>[35 นาที]</p>	<p>การเล่นบทบาทสมมติ</p> <p>หมายเหตุ : มีบทบาทสมมติสองชุด ชุดแรก เป็นชวานาพม่าและคนปล่อยเงินกู้ชาวเซตติยาร์ ชุดที่สองเป็นเจ้าหน้าที่อำนวยการของอังกฤษสองคน พ่อค้าชาวยุโรปหนึ่งคน และเจ้าของที่ดินชวานาพม่าหนึ่งคน ให้นักเรียนดูรายละเอียดในแบบฝึกหัด 3</p> <p>1. บทบาทสมมติ 1</p> <p>1.1 ให้นักเรียนที่เล่นบทชวานาพม่า และคนปล่อยเงินกู้ชาวเซตติยาร์ออกมาหน้าชั้น</p> <p>1.2 แนะนำตัวละครให้นักเรียนรู้จัก และบอกพวกเขาว่าจะต้องสัมภาษณ์ชวานาพม่า และคนปล่อยเงินกู้ชาวเซตติยาร์ (เน้นกับนักเรียนว่าไม่ได้มีแต่ชาวเซตติยาร์อินเดียเท่านั้นที่เป็นคนปล่อยเงินกู้ในพม่า ยังมีชาวจีนและคนพื้นเมืองอีกด้วย)</p> <p>1.3 ให้นักเรียนระดมสมองคิดคำถาม 3 ข้อที่จะถามตัวละครแต่ละตัว</p> <p>1.4 เริ่มกิจกรรม ดำเนินไปตามขั้นตอน และสามารถแทรกข้อใดเมื่อจำเป็น หรือนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ</p> <p>1.5 หลังจากกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนตอบเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ อธิบายให้นักเรียนฟังว่าพัฒนาการของอุตสาหกรรมข้าวทำให้การปลูกข้าวขนานใหญ่เป็นที่ดึงดูดสำหรับชวานาพม่า และพวกเขาอาจไม่เข้าใจว่าการปลูกข้าวเพื่อส่งออกนั้นผูกพวกเขาเข้ากับ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 3 • สื่อการเรียนรู้ 10 และ 11 • สื่อการเรียนรู้ 12 <p>แผ่นบทบาท (พิมพ์แจกให้นักเรียนที่ร่วมเล่นบทบาทสมมติ ก่อนบทเรียน)</p>	

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>เศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เสี่ยงต่อความผันผวนของราคา</p> <p>1.6 ก่อนคริสตศวรรษ 1880 ชาวเซตติয়ারอินเดียปล่อยเงินกู้ให้กับการเพาะปลูกโดยอ้อม ด้วยการให้เงินกู้กับคนปล่อยเงินกู้ที่เป็นคนพื้นเมืองที่จากนั้นก็ไปปล่อยกู้ให้กับชาวนาอีกทอดหนึ่งด้วยดอกเบี้ยที่สูงขึ้นไปอีกจริงๆ แล้วพวกเขาปล่อยกู้ให้กับชาวนาโดยตรงน้อยมาก เมื่อระบอบอาณานิคมของอังกฤษกำหนดระบบการถือครองที่ดินใหม่ก็ทำให้เกิดความต้องการสินเชื่อด้านการเกษตรมากขึ้น เสริมการอธิบายด้วยสื่อการเรียนรู้ 10 และสื่อการเรียนรู้ 11</p> <p>2. บทบาทสมมติ 2</p> <p>2.1 ให้นักเรียนที่ร่วมเล่นบทบาทออกมาหน้าชั้น</p> <p>2.2 ให้บริบทกับนักเรียนด้วยการอธิบายว่ารัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษจริงๆ แล้วตระหนักถึงอันตรายของการสูญเสียที่ดินและต้องการออกกฎหมายมาควบคุมปัญหานี้ อย่างไรก็ตาม มีผู้กระทำอื่นๆ ที่ต่อต้านความพยายามออกกฎหมายดังกล่าวด้วยเหตุผลต่างๆ นักเรียนจะต้องถามตัวละครว่าทำไมพวกเขาจึงต่อต้านการออกกฎหมายดังกล่าว</p> <p>2.3 เริ่มกิจกรรม ดำเนินไปตามขั้นตอนและสามารถแทรกขัดได้เมื่อจำเป็นหรือนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ</p> <p>2.4 หลังกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้</p> <p>2.5 อธิบายกับนักเรียนว่าในบางกรณีรัฐบาลอาณานิคมไม่สามารถล้มหรือไม่เต็มใจที่จะดำเนินมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงของชาวนาในเศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>เนื่องจากมาตรการดังกล่าวอาจส่งผลเสียต่ออุตสาหกรรมข้าว ยกตัวอย่างเช่น ในพม่า โรงสีข้าวที่อังกฤษเป็นเจ้าของพยายามกดราคาข้าวเปลือกให้ต่ำ เพื่อให้ได้กำไรสูงสุด รัฐบาลอาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายประเทศก็ลังเลเช่นกันที่จะทำให้เศรษฐกิจมีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากสินค้าพื้นฐาน เช่นว่า พัฒนาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม เนื่องจากจะเป็นการสร้างการแข่งขันให้กับผู้ผลิตของตะวันตก</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 4 	
<p>สรุปบทเรียน [15 นาที]</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนดูแผนภาพภูเขาน้ำแข็งในรูปแบบฝึกหัด 4 2. อธิบายกับนักเรียนว่าปกติแล้วการเกิดปรากฏการณ์หนึ่งๆ จะมีสาเหตุต่างๆ มากมาย สิ่งที่เราเห็นอยู่นือผิวน้ำเป็นเพียงยอดของภูเขาน้ำแข็ง บ่อยครั้งที่เรายากจะมองเห็นสาเหตุใหญ่ๆ ที่อยู่ “ใต้ผิวน้ำ” 3. ให้นักเรียนกรอกข้อความลงในแผนภาพภูเขาน้ำแข็ง และตัดสินใจว่าชาวเซตติยาร์อินเดียคือต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่ โดยพิจารณาจากสื่อการเรียนรู้ที่มี และข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ 4. ให้นักเรียนกรอกข้อความลงในแผนภาพภูเขาน้ำแข็ง และกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม 5. รวบรวมสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และให้ทำแบบฝึกหัด 5 - คิดทบทวน 	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 5 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้แผนภาพภูเขาน้ำแข็งช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียที่ดิน ภูเขาน้ำแข็งช่วยให้นักเรียนระลึกได้ว่าต้องมองให้ลึกกว่าสิ่งที่เห็นในระดับผิวน้ำเพื่อที่จะเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีต (หรือปัจจุบัน) ได้ดีขึ้น • การใช้รายงานการครุ่นคิด ทบทวนทำให้ครูสามารถวัดความเข้าใจของนักเรียนได้เกี่ยวกับการที่ว่าพัฒนาการของอุตสาหกรรมส่งออกข้าวในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 เป็นดาบสองคมอย่างไร และยังช่วยให้ครูประเมินได้ว่านักเรียนตระหนักหรือไม่ว่าในประเด็นที่เป็นข้อขัดแย้งนั้นมีหลายมุมมอง

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ ► แผนการเรียนรู้ที่ 6 ทุน หนึ่ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettiers) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 6 **ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติয়ার (Chettians) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียที่ดินในพม่าหรือไม่**
สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - ความเฟื่องฟูของอุตสาหกรรมส่งออกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พอลถึงปี พ.ศ. 2483 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งป้อนวัตถุดิบต่างๆ ที่สำคัญของโลก เช่น ยางพารา ปอ พริกไทย เปลือกต้นชิงโคนา และไม้สักเกือบทั้งหมด สามในสี่ของมันเป็นสำปะหลังและเนื้อมะพร้าวแห้ง กว่าครึ่งของน้ำมันปาล์ม กว่าหนึ่งในสามของไหมสับประรด และน้ำตาล ดีบุก ชา ยาสูบ เครื่องเทศ ยางเรซินธรรมชาติ ยางไม้และไขมัน ปีโตรเลียม เหล็ก แมงกานีสและโครเมียมในปริมาณมาก

สื่อการเรียนรู้ 2 - พัฒนาการของอุตสาหกรรมข้าวในพม่า

เนื่องจากยุโรปและที่อื่นๆ ต้องการข้าวจากพม่าอย่างมากและมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เศรษฐกิจของบริเวณปากแม่น้ำอิรวดีจึงขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 ในช่วงเวลาจากกลางคริสต์ศตวรรษ 1850 - 1900 พม่าตอนล่างมีพื้นที่ปลูกข้าวเพิ่มขึ้นห้าล้านเอเคอร์ และปริมาณการส่งออกข้าวของพม่าเพิ่มขึ้นจากไม่ถึงสองแสนตันเป็นกว่าสองล้านตันต่อปี การเติบโตเช่นนี้ได้รับการสนับสนุนด้วยราคาข้าวเปลือกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 45 รูปี ถึง 95 รูปี ต่อหนึ่งร้อยหาบ (46 ปอนด์) ในร่างกุ้ง

สื่อการเรียนรู้ 3 - ข้อสังเกตของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการขยายตัวของ การปลูกข้าว เป็นเรื่องที่ทั้งดีและไม่ดีสำหรับพม่าอย่างไร

พม่าเจริญมั่งคั่งมากขึ้นเรื่อยๆ จากการเป็นส่วนหนึ่งในเศรษฐกิจของตะวันตก โดยอาศัยตลาดและวิสาหกิจของตะวันตก ขณะที่ประชาชนยังคงค่อนข้างยากจนและไม่สามารถควบคุมพลังทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขาได้

สื่อการเรียนรู้ 4 - คำอธิบายของนักประวัติศาสตร์ว่าทำไมชาวนาจิงเป็นหนี้

สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการสูญเสียที่ดิน คือชาวนาจิงก่อนนี้จนไม่สามารถจ่ายคืนได้ การเป็นหนี้มีสาเหตุหลายประการ เช่น ความไร้ประสบการณ์และความไม่เท่าทันของผู้ที่อยู่ในกระแสของความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จากเศรษฐกิจแบบยังชีพมาเป็นเศรษฐกิจเงินตรา สถานการณ์ย่ำแย่ต่างๆ เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืช ความเจ็บป่วย และโรคของสัตว์เลี้ยง การใช้เงินที่กู้มาไปใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ เช่น จัดพิธีประเพณีต่างๆ อย่างหรูหรา การใช้เงินไปลงทุนในกิจการเก็งกำไรแล้วล้มเหลว และเงื่อนไขเงินกู้ที่ขูดรีด เช่น อัตราดอกเบี้ยที่สูงมาก และการที่คนปล่อยกู้ชักจูงคนกู้ให้กู้จนเต็มมูลค่าที่ดินที่นำมาค้ำประกัน

สื่อการเรียนรู้ 5 - คำอธิบายของนักประวัติศาสตร์ว่าทำไมชาวนาจิงกู้เงินจากชาวเซตติยาร์

บางทีชาวนาจิงก็เงินมาอย่างไม่ฉลาดเนื่องจากต้องการเงิน ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากยอมรับเงื่อนไขของเซตติยาร์ พวกเขาต้องซื้อเมล็ดและจ้างแรงงานสำหรับการเพาะปลูก เก็บเกี่ยว และซ่อมแซมคันนา

สื่อการเรียนรู้ 6 - ตารางแสดงแนวโน้มของการเป็นเจ้าของที่ดินในพื้นที่ปลูกข้าวสาลีสามอำเภอของพม่า ซึ่งประกอบด้วย พะโค ธาราวดี หัตถวัตติ อินเสน โปรมเม บัสเสน เฮนซาดา เมียวมา โมบิน พยาพน ท่าตอน แอมเฮรสต์ และตองอู

ในปี พ.ศ. 2473 เซตติยาร์เป็นเจ้าของที่ดินราวร้อยละ 6 ของพื้นที่ที่มีการครอบครองทั้งหมด แต่พอถึงปี พ.ศ. 2480 สัดส่วนนี้ก็เพิ่มเป็นร้อยละ 25 ซึ่งมีสาเหตุโดยมากมาจากมูลค่าที่ดินที่ร่วงลงหลังจากการตกต่ำของราคาอัญพิชท์ทั่วโลก (รวมถึงข้าว และข้าวเป็นสินค้าส่งออกหลักของพม่า) ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในต้นทศวรรษ 1930

การแจกแจงที่ดินสำหรับการเพาะปลูกตามประเภทของเจ้าของในพื้นที่ปลูกข้าวหลัก
สาลีสามอำเภอในพม่าตอนล่าง พ.ศ. 2473 - 2480

ปี	พื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (พันเอเคอร์)	พื้นที่ที่เจ้าของไม่ใช่เกษตรกร	พื้นที่ที่เซตติยาร์เป็นเจ้าของ	ร้อยละของพื้นที่ที่เป็นของผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรต่อพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด	ร้อยละของพื้นที่ที่เป็นของเซตติยาร์ต่อพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด
2473	9,249	2,943	570	32	6
2474	9,305	3,212	806	34	9
2475	9,246	3,770	1,367	41	15
2476	9,266	4,139	1,782	45	19
2477	9,335	4,460	2,100	48	22
2478	9,408	4,687	2,293	50	24
2479	9,499	4,873	2,393	51	25
2480	9,650	4,929	2,446	51	25

ที่มา : รายงานของคณะกรรมการที่ดินและการเกษตร (2481) ส่วนที่ 2 หน้า 39

Source : Report of the Land and Agriculture Committee (1938), Part II, P. 39.

สื่อการเรียนรู้ 7 - คำอธิบายของนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการที่คนท้องถิ่นเกลียดชังคนปล่อยเงินกู้ชาวเซตติยาร์

ความคับแค้นใจของชาวนาพม่าที่ทุกซ່วร้อนในพม่าตอนล่างมีเป้าหมายหลักอยู่ที่คนปล่อยเงินกู้ชาวเซตติยาร์ แทบทั้งหมดของพื้นที่ปลูกข้าวที่มีการบุกเบิกเพิ่มขึ้นใหม่ทุกปีถูกนำไปค้าประกันเงินกู้จากคนปล่อยกู้ชาวอินเดียเหล่านั้นตั้งแต่ต้น คนปล่อยกู้ชาวเซตติยาร์คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละสิบห้าถึงสามสิบหกต่อปี เมื่อได้เป็นหนี้เป็นสินแล้ว มีชาวนาน้อยรายนักที่จะสามารถไถ่ถอนตัวเองได้ หลังจากชาวเซตติยาร์เจ้าของที่ดิน คนเก็บภาษี และพ่อค้าจีนชักส่วนแบ่งจากผลผลิตแล้ว ชาวนาก็มักจะเหลือไม่พอกินสำหรับครอบครัวไปจนถึงการเก็บเกี่ยวครั้งหน้า

ความเกลียดชังที่ชาวนามีต่อเซตติยาร์เข้มข้นมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการยึดที่นาค้าประกันในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำในต้นทศวรรษ 1930 ที่ราคาข้าวลดลงไปต่ำกว่าต้นทุนการผลิตเมื่อเซตติยาร์เรียกเก็บหนี้ และชาวนาไม่สามารถจ่ายคืนได้และต้องยอมให้ที่ดินถูกยึดไป กลุ่มเซตติยาร์ได้ครอบครองที่นามากถึงสองล้านห้าแสนเอเคอร์ เท่ากับหนึ่งในสี่ของพื้นที่เพาะปลูกในพม่าตอนล่าง

สื่อการเรียนรู้ 8 - เจ้าของที่ดินที่ “ไม่อยู่ในที่ดิน”

ตามธรรมดา เจ้าของที่ดินที่ไม่อยู่อาศัยในที่ดินแทบไม่ทำอะไรที่จะพัฒนาปรับปรุงที่ดิน หรือส่งเสริมให้คนเช่าปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก ยิ่งเป็นเช่นนี้ในกรณีเจ้าของที่ดินจากต่างถิ่นที่ไม่ได้ตั้งใจจะเก็บที่ดินไว้เป็นเวลานาน และไม่สนใจอะไรนอกจากเก็บค่าเช่าให้ได้มากที่สุดระหว่างที่ดินยังอยู่ในมือ

สื่อการเรียนรู้ 9 - บัตรแสดงบทบาทสำหรับกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติที่ 1

บทบาทที่ 1 : นักเรียนเป็นขานนาในพม่า

- นักเรียนกำลังคิดที่จะทำนาขนาดใหญ่เพราะข้าวกำลังมีราคาสูงขึ้น
- นักเรียนต้องการเงินมากขึ้นเพื่อซื้อที่นาเพิ่ม ขานนาคนอื่นๆ ก็กำลังขยายที่นาเช่นกัน ดังนั้นราคาที่ดินจึงกำลังถีบตัวสูงขึ้น
- นอกจากนี้ นักเรียนยังต้องซื้อพันธุ์ข้าว บัญ เครื่องมือพื้นฐาน และจ้างแรงงาน
- นอกจากนี้ นักเรียนยังมีค่าใช้จ่ายต่างๆ สำหรับครอบครัวอีกด้วย (เช่น งานแต่งงาน งานศพ)
- นักเรียนกำลังจะกู้เงินจากเซตติยาร์ในท้องถิ่นคนหนึ่ง และจะต้องใช้ที่ดินค้ำประกัน หากนักเรียนไม่สามารถชำระหนี้ได้ ก็จะต้องมอบที่ดินให้กับเซตติยาร์คนนั้นไป
- นักเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องเสี่ยง แต่ก็คิดว่าผลตอบแทนจากการขายข้าวจะช่วยได้

บทบาทที่ 2 : นักเรียนเป็นคนปล่อยเงินกู้ชาวเซตติยาร์ในพม่า

- ก่อนหน้านี้ นักเรียนจะจำกัดการปล่อยกู้ยู่แต่ในบริเวณเมืองร่างกุ้งและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นหลัก
- ก่อนหน้านี้ นักเรียนมีส่วนให้สินเชื่อในการเกษตรทางอ้อม โดยให้เงินกู้กับคนปล่อยกู้พื้นเมืองที่จากนั้นก็จะไปปล่อยกู้ให้กับขานนาอีกทอดหนึ่งด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ทบขึ้นไปอีก จริงๆ แล้วนักเรียนปล่อยกู้ให้กับขานนาโดยตรงน้อยมาก
- รัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษได้กำหนดระบบการถือครองที่ดินใหม่
- ตอนนี้ขานนาสามารถนำที่ดินของตนไปค้ำประกันเงินกู้จากคนปล่อยกู้ได้แล้ว
- ประกอบกับมีความต้องการข้าวของพม่าเพิ่มมากขึ้น จึงมีขานนามาขอเงินจากนักเรียนมากขึ้นเพื่อขยายที่นา และนักเรียนก็ได้ขยายการปล่อยกู้จากเมืองร่างกุ้งและพื้นที่ใกล้เคียงออกมาสู่พื้นที่ชนบท

สื่อการเรียนรู้ 10 - บทบาทของเซตติยาร์ก่อนทศวรรษ 1880

เซตติยาร์จำกัดกิจการธนาคารและการปล่อยกู้ยู่แต่ในตัวเมืองร่างกุ้งและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นหลัก ถึงแม้ว่าพวกเขาจะได้มีส่วนในการให้สินเชื่อแก่การเกษตรทางอ้อมด้วยการให้เงินกู้กับคนปล่อยกู้พื้นเมืองที่จากนั้นก็นำไปปล่อยกู้ให้กับชาวนาต่ออีกทอดหนึ่งด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ทบขึ้น แต่เซตติยาร์ก็ปล่อยกู้ให้กับชาวนาโดยตรงน้อยมากในช่วงเวลานี้ ความเกี่ยวข้องในระดับต่ำเช่นนี้ของเซตติยาร์ในช่วงการขยายตัวของเกษตรในช่วงแรกขัดแย้งกับการสันนิษฐานที่สำคัญจำนวนมากเกี่ยวกับบทบาทของคนเหล่านี้ในการพัฒนาของพม่า

สื่อการเรียนรู้ 11 - รัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1880 อย่างไร

อังกฤษจัดตั้งสถาบันทางกฎหมายและการเมืองต่างๆ ขึ้นมาเพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจทุนนิยมและใช้งบประมาณจำนวนมากไปกับการปรับปรุงการคมนาคมขนส่ง การสร้างเขื่อน ทำนบ และสาธารณูปโภคอื่นๆ นักลงทุนเอกชนชาวอังกฤษสร้างโรงสีข้าวที่จะกลายมาเป็นสินค้าส่งออกหลักของพม่า และพ่อค้าชาวยุโรปก็ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมกับตลาดต่างประเทศ

สื่อการเรียนรู้ 12 - บัตรแสดงบทบาทสำหรับกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติที่ 2

บทบาท ก : นักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่รัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษในพม่า

- นักเรียนกังวลเรื่องการสูญเสียที่ดินจากชาวนาไปอยู่ในมือคนที่ไม่ใช่ชาวนาอย่างต่อเนื่อง
- นักเรียนเชื่อว่าควรออกกฎหมายเพื่อจำกัดการสูญเสียที่ดิน
- ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคนที่ไม่ใช่ชาวนาบางส่วนนั้น ไม่ใช่คนพื้นเมืองของพม่า ดอกผลจากที่ดินจำนวนมากจึงถูกส่งกลับไปยังประเทศบ้านเกิดของคนเหล่านั้นทุกปี

บทบาท ข : นักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่รัฐบาลอังกฤษ

- นักเรียนคัดค้านการออกกฎหมายจำกัดการสูญเสียที่ดิน
- นักเรียนเชื่อว่ากฎหมายดังกล่าว จะสร้างภาระอย่างมากให้กับกลไกบริหารงานของอังกฤษ

บทบาท ค : นักเรียนเป็นพ่อค้าชาวยุโรปในพม่า

- นักเรียนทำธุรกิจเกี่ยวกับการสีข้าว ส่งออกข้าว และนำเข้าสิ่งทอ
- มีความพยายามออกกฎหมายจำกัดการสูญเสียที่ดิน
- นักเรียนกังวลว่าหากชาวนาไม่สามารถกู้เงินได้มากพอ ก็อาจจะปล่อยให้นารกร้างจำนวนมาก เนื่องจากไม่สามารถซื้อเครื่องมือและจ้างแรงงาน จะส่งผลการผลิตข้าวลดน้อยลง
- เรื่องนี้จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าข้าวของนักเรียน การค้าสิ่งทอของนักเรียนก็จะได้รับผลกระทบเช่นกันเนื่องจากกำลังซื้อของชาวนาลดน้อยลงไป

บทบาท ง : นักเรียนเป็นเจ้าของที่ดินชาวพม่า

- นักเรียนเป็นคนปล่อยเงินกู้ และกลายเป็นเจ้าของที่ดินเนื่องจากการปล่อยกู้
- นักเรียนคัดค้านกฎหมายจำกัดการสูญเสียที่ดิน
- นักเรียนกังวลว่าหากมีกฎหมายนี้ออกมา ที่ดินก็จะไม่สามารถถูกนำมาใช้ค้ำประกันเงินกู้ได้ และการปล่อยกู้ก็จะต้องดำเนินการในระดับที่เล็กลงไปมากโดยมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น

อภิธานศัพท์ :

เซตติยาร์ (chettians) - เป็นคำที่ใช้เรียกวรรณะพ่อค้า คนทำการเกษตร และเจ้าของที่ดิน ในอินเดียใต้ โดยเฉพาะในรัฐทมิฬนาฑูและเคราลา ไทยยืมคำนี้มาใช้ว่า “เศรษฐี”

เปลือกชิงโคนา (cinchona bark) - ชิงโคนาเป็นต้นไม้ชนิดหนึ่ง เปลือกใช้ทำยา

เนื้อมะพร้าวแห้ง (copra) - เนื้อมะพร้าวแห้ง ใช้ทำน้ำมันมะพร้าว

นุ่น (kapok) - ต้นนุ่นใช้เก็บเกี่ยวเอาใยจากเมล็ด เรียกอีกอย่างว่าฝ้ายขาว ใช้ยัดไส้ที่นอน หมอน เบาะ เป็นต้น

ร่างกุ้ง (Rangoon) - ชื่อเดิมของเมืองย่างกุ้ง พม่า

ไหมสับประด (sisal) - พืชชนิดหนึ่ง เส้นใยใช้ทำเชือก สายเชือก กระดาษ ผ้า

เอกสารอ้างอิง :

1. สื่อการเรียนรู้ 1 : Pluvier, Jan. 1974. **South-East Asia : From Colonialism to Independence.** Kuala Lumpur; New York : Oxford University Press.
2. สื่อการเรียนรู้ 2 : Adas, Michael. 1974. ‘Immigrant Asians and the Economic Impact of European Imperialism : The Role of the South Indian Chettians in British Burma’. **The Journal of Asian Studies**, Vol. 33, No. 3 May, pp. 385 - 401.
3. สื่อการเรียนรู้ 3 : Cady, John Frank. 1958. **A History of Modern Burma.** Ithaca, N.Y., Cornell University Press.
4. สื่อการเรียนรู้ 4 : Cady, John F. 1946. ‘Economic Development in Burma’. **Far Eastern Survey**, Vol. 15, No. 1 (Jan. 16, 1946), pp. 1 - 4.
5. สื่อการเรียนรู้ 5 : Cady, John Frank. 1958. **A History of Modern Burma.** Ithaca, N.Y., Cornell University Press.
6. สื่อการเรียนรู้ 6 : Cheng, Siok Hwa. 1965. ‘Land Tenure Problems in Burma, 1852 to 1940’. **Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society.** 38 (1) (207), July, pp. 106 - 134.
7. สื่อการเรียนรู้ 7 : Cady, John F. 1946. ‘Economic Development in Burma’. **Far Eastern Survey**, Vol. 15, No. 1 (Jan. 16, 1946), pp. 1 - 4.
8. สื่อการเรียนรู้ 8 : Cheng, Siok Hwa. 1965. ‘Land Tenure Problems in Burma, 1852 to 1940’. **Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society.** 38 (1) (207), July, pp. 106 - 134.

9. สื่อการเรียนรู้ 9 : Furnivall, John. 1938. **Political Economy of Burma**. Burma Book Club, Rangoon.
10. สื่อการเรียนรู้ 10 : Parrot, B.A. 1881. **Report on the Settlement Operations in the Syriam Township, Hanthawaddy District, 1880 - 1881 (Rangoon, 1881)**, p. 7.
11. สื่อการเรียนรู้ 11 : Adas, Michael. 1974. 'Immigrant Asians and the Economic Impact of European Imperialism : The Role of the South Indian Chettiars in British Burma'. **The Journal of Asian Studies**, Vol. 33, No. 3 May, pp. 385 - 401.
12. สื่อการเรียนรู้ 12 : Cheng, Siok Hwa. 1965. 'Land Tenure Problems in Burma, 1852 to 1940'. **Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society**. 38 (1) (207), July, pp. 106 - 134.

แบบฝึกหัด 1

ทุน หนี้ และการสูญเสียที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
(ศตวรรษที่ 19 - 20) : การสูญเสียที่ดินในพม่า

เกริ่นนำ :

ในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 พัฒนาการของอุตสาหกรรมข้าว แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปลี่ยนแปลงไปจากศตวรรษก่อนหน้านั้นอย่างไร

ในด้านหนึ่ง ภูมิภาคนี้ยังคงเชื่อมสัมพันธ์กับส่วนอื่นของโลก และมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก มีการปลูกข้าวขนานใหญ่เพื่อการส่งออกสำหรับประชากรที่กำลังขยายตัวและที่อื่นๆ ตลอดทั้งภูมิภาค (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่ คือ พม่า ไทย และอินโดจีนของฝรั่งเศส) ชาวบ้านจำนวนมากกลายเป็นชาวนา ซึ่งเกิดการอพยพย้ายถิ่นอย่างใหญ่โตภายในประเทศ เพื่อไปปลูกข้าวในพื้นที่ใหม่ๆ เช่น ชาวมาย้ายไปบริเวณปากแม่น้ำอิรวดี และกลุ่มคนไทยและเวียดนามที่ย้ายไปยังแม่น้ำโขงและปากแม่น้ำแดง

ในอีกด้านหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงที่ข้าวกลายเป็นสินค้าส่งออกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตกเป็นอาณานิคมในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ส่งผลเลวร้ายต่างๆ เช่น การสูญเสียที่ดินอย่างกว้างขวางในพม่า (เมียนมาในปัจจุบัน) โคชินจีน (ตอนใต้ของเวียดนามในปัจจุบัน) ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมลายา

ในพม่า คนปล่อยเงินกู้ชาวอินเดีย (*เซตติยาร์ - Chettiers*) เป็นที่จงเกลียดจงชังเป็นอย่างมาก เมื่อราคาข้าวตกลงในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำในทศวรรษ 1930 และพวกเขาเริ่มยึดที่ดินของชาวมายาที่ไม่สามารถจ่ายหนี้ได้ ด้วยเหตุนี้ เซตติยาร์จึงกลายมาเป็นเจ้าของที่ดินเกือบหนึ่งในสี่ของที่เพาะปลูกในพม่าตอนล่าง

ชาวมายาตอนนี้ไม่ได้เป็นเจ้าของที่นา และลดชั้นไปเป็น “ผู้เช่า” ที่เช่าที่ดินของคนอื่นเพื่อทำการเพาะปลูก คนปล่อยเงินกู้กลายเป็น “เจ้าของที่ดินที่ไม่อยู่ในที่ดิน” ไม่เหมือนเจ้าของที่ดินธรรมดาทั่วไป เนื่องจากพวกเขาไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นแต่เก็บรายได้จากค่าเช่านา พอถึงปี พ.ศ. 2482 ที่เพาะปลูกร้อยละ 59 ในพม่าตอนล่างเป็นนาเช่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาการสูญเสียที่ดินในพม่า

ประเด็นการสูญเสียที่ดินก่อให้เกิดปัญหาในสังคมพม่าที่ขึ้นถึงจุดสุดยอดในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่เมื่อเกิดการจลาจลต่อต้านชาวอินเดียในพม่าตอนล่าง

อย่างไรก็ตาม เซตติยาร์คือต้นเหตุหรือว่ามีปัจจัยอื่นที่ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจอย่างหนึ่งสิ้น และการสูญเสียที่ดิน

หาข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อการเรียนรู้ที่มีให้ และกิจกรรมการเล่นบทบาทในบทเรียนนี้

แบบฝึกหัด 2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทบทวนความรู้และเติมข้อมูลตามจำนวนตัวเลขที่ระบุลงในตาราง

ตรวจสอบ	
3	ข้อมูลใหม่ที่ฉันได้เรียนรู้
2	สิ่งที่ฉันคิดว่าน่าสนใจ
1	คำถามที่ฉันยังคงมีอยู่

แบบฝึกหัด 3

การสูญเสียที่ดินในพม่า : เซตติยาร์ชาวอินเดียคือต้นเหตุหรือไม่

การเล่นบทบาทสมมติที่ 1 :

นักเรียนจะได้สัมภาษณ์ชาวพม่าและคนพล่อยผู้เซตติยาร์ มีคำถามอะไรที่ต้องการถามเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับประเด็นการสูญเสียที่ดินในพม่า จดคำถามและคำตอบของพวกเขาลงในพื้นที่ข้างล่างนี้

การเล่นบทบาทสมมติที่ 2 :

รัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษกำลังพิจารณาออกกฎหมายจำกัดการสูญเสียที่ดิน

การเล่นบทบาทครั้งนี้มีตัวละคร 4 คน คือ เจ้าหน้าที่รัฐบาลอาณานิคมอังกฤษ 2 คน พ่อค้าชาวยุโรป 1 คน และเจ้าของที่ดินชาวพม่า 1 คน

ถามความเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับการออกกฎหมายจำกัดการสูญเสียที่ดินและจดบันทึกคำตอบ

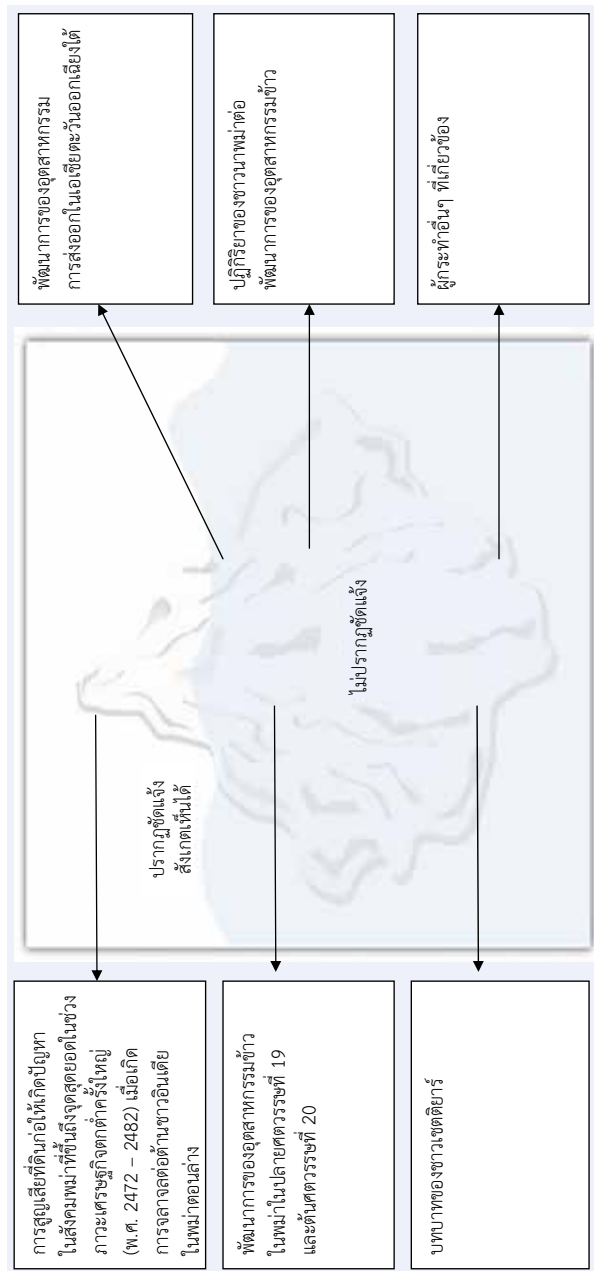

แบบฝึกหัด 4 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แผนภาพภูเขาน้ำแข็ง

ปกติแล้ว การเกิดปรากฏการณ์จะมีสาเหตุต่างๆ มากมาย สิ่งที่เราเห็นอยู่เหนือผิวน้ำ เป็นเพียงยอดของภูเขาน้ำแข็ง บ่อยครั้งที่เรายากจะมองเห็นสาเหตุใหญ่ๆ ที่อยู่ “ใต้ผิวน้ำ” ในตอนแรก จากสื่อการเรียนรู้ที่มีให้ และข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ เติมข้อความลงในแผนภาพ ภูเขาน้ำแข็ง และตัดสินใจว่าชาวเซตติยาร์อินเดียคือต้นเหตุของการสูญเสียดินในพม่าหรือไม่

หน่วยที่ 3 ชาวและเครื่องเทศ ▶ แผนการเรียนรู้ที่ 6 ทู่น หนี และการสูญเสียดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศตวรรษที่ 19 - 20) : ชาวเซตติยาร์ (Chettiers) เป็นต้นเหตุของการสูญเสียดินในพม่าหรือไม่

แบบฝึกหัด 5

คิดทบทวน

เขียนรายงานเกี่ยวกับสิ่งที่คุณได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสูญเสียที่ดินในพม่า ใช้คำถามต่อไปนี้ เป็นแนวทาง

- นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการเขียนข้อความลงในแผนภาพภูเขาแม่น้ำแฉิ่ง
- จากสาเหตุต่างๆ ที่อยู่ในส่วนที่ไม่ปรากฏชัดของภูเขาแม่น้ำแฉิ่ง นักเรียนคิดว่าสาเหตุใดสำคัญที่สุด (อาจมากกว่าหนึ่ง) เพราะเหตุใด
- ข้อมูลในแผนภาพภูเขาแม่น้ำแฉิ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจโลกที่เราอยู่ในปัจจุบันนี้ได้ดีขึ้นอย่างไร

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 7 ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมักในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมักในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 แผนการเรียนรู้ (50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ
- ความรู้พื้นฐาน : ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. ระบุเครื่องเทศสำคัญที่ใช้ในการทำอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1. วิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ต่างๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากปลาหมักที่ผลิตและใช้ในหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1. ตระหนักถึงประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ที่มีร่วมกัน เมื่อได้เห็นส่วนประกอบอาหารชนิดนี้พบได้ในเกือบทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความนิยมนี้เกิดจากวัฒนธรรมการกินข้าว
2. ระบุผลิตภัณฑ์จากปลาหมักที่ผลิตในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	เพื่ออนุมานว่ามีความสำคัญเพียงใดในการทำอาหารของภูมิภาคนี้	2. เห็นความชาญฉลาดของวัฒนธรรมที่มีร่วมกันในการใช้การหมัก เป็นวิธีการถนอมอาหารเพื่อเพิ่มโปรตีนเข้าไปในการรับประทานอาหารและใช้ประโยชน์จากปลาขนาดเล็กที่แทบไม่มีมูล
3. บรรยายวิธีการผลิตและวิธีการบริโภคปลาหมัก	2. อนุมานว่าการทำอาหารของภูมิภาคนี้มีความสำคัญเพียงใด	

ข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมท้ายบทเรียน :

1. ลงพื้นที่ (อาจร่วมมือกับพ่อแม่และชุมชน) : พานักเรียนไปตลาดสดเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบอาหารสำคัญต่างๆ (สมุนไพร เครื่องเทศ ผลิตภัณฑ์ปลาหมัก) ในการทำอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเชิญพ่อแม่หรือคนในชุมชนมาช่วยแนะนำส่วนประกอบชนิดต่างๆ คุณสมบัติ และการนำไปใช้ประกอบอาหาร

2. เรียนทำอาหาร (อาจร่วมมือกับกลุ่มคหกรรมหรือพื้นฐานอาชีพ) : อาจให้นักเรียนทำอาหารที่ประกอบด้วยส่วนประกอบอย่างน้อยสองชนิดที่ได้เรียนรู้จากบทเรียนนี้ และลงมือทำในชั่วโมงคหกรรม

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
<p>เกริ่นนำ [10 นาที]</p>	<p>1. ให้นักเรียนพิจารณาสื่อการเรียนรู้ 1 และชี้ว่า ส่วนประกอบที่ใช้ปรุงอาหารสองอย่างที่แสดงให้เห็น (ผักผักบุง และไก่ย่าง) มีอยู่ในแบบฝึกหัด 1</p> <p>2. กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ</p> <p>2.1 ให้นักเรียนจินตนาการว่าหากนำเครื่องปรุงอย่างขิง พริก ตะไคร้ รากผักชี และน้ำปลาออกจากรายการส่วนประกอบอาหารจะมีรสชาติอย่างไร</p> <p>2.2 กระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถามว่า เครื่องปรุงเหล่านี้ (สมุนไพร เครื่องเทศ และผลิตภัณฑ์ปลาหมัก) ใช้เพิ่มรสชาติให้กับอาหารอย่างไร และอาหารที่เราคุ้นเคยจะแตกต่าง (และจัดซื้อ) ไปอย่างไรหากไม่มีส่วนประกอบเหล่านี้</p> <p>2.3 ถามนักเรียนว่าเมื่อวานทานอะไร เป็นมือค้ำ มีเครื่องเทศอะไรบ้าง มีส่วนประกอบที่ทำจากปลาหมักหรือกุ้ง หอย ปู เช่น น้ำปลา ปลาร้า กะปิ ฯลฯ บ้างไหม ให้นักเรียนเขียนรายการเครื่องปรุง และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนที่นั่งข้างๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 1 แบบฝึกหัด 1 อาจนำผลิตภัณฑ์ปลาหมัก เช่น น้ำปลา ปลาร้า หรือกะปิ มาแสดงในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับส่วนประกอบสำคัญในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยการได้เห็น ได้กลิ่น และชิมรส 	<p>กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ ช่วยดึงความสนใจของนักเรียนและช่วยให้พวกเขาตระหนักว่าหัวข้อนี้มีความเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของตนอย่างไร</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2.4 กระตุ้นให้นักเรียนตอบ เจตนาคือ ต้องการแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์จาก ปลาหมึกได้รับความนิยมและใช้กันอย่าง แพร่หลายมากเพียงใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p>		
<p>พัฒนา บทเรียน [35 นาที]</p>	<p>1. ครูบรรยาย ให้นักเรียนพิจารณาแบบฝึกหัด 2</p> <p>1.1 อธิบายกับนักเรียนว่าผลิตภัณฑ์จาก ปลาหมึก อย่างเช่น น้ำปลา ปลาจ๋า หรือ ปลาเค็ม มีการบริโภคกันมาตั้งแต่โบราณ บ้านที่เก่าแก่ที่สุดอันหนึ่งเกี่ยวกับน้ำปลา คือ garum ที่ใช้ในการทำอาหารของกรีก โรมัน และไบแซนเทียมโบราณ เสริมการอธิบายด้วยสื่อการเรียนรู้ 2 และสื่อการเรียนรู้ 3</p> <p>1.2 เนื่องจากข้อจำกัดในการขนส่ง การส่งปลาสดไปให้คนที่อยู่ห่างไกลทะเล จึงเป็นไปได้ และจึงต้องอาศัยการหมัก เพื่อถนอมอาหาร</p> <p>1.3 ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เครื่องปรุงรสที่ทำจากปลา หอย ปู หรือ กุ้งหมักจะมีอยู่คู่อาหารเกือบทุกมื้อ ปลาจะ ถูกใส่เกลือ ตากแห้ง ต้ม และใส่รวมกับ ข้าวคั่วหรือรำข้าวในไหเป็นเดือนหรือนาน กว่านั้น</p> <p>1.4 ถึงแม้จะไม่ทราบว่าความคิดในการหมักปลาเพื่อถนอมอาหารแพร่หลาย มาจากโรมและกรีกโบราณมายังเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ผ่านการติดต่อสัมพันธ์ ทางการค้าหรือไม่ ความสำคัญของผลิตภัณฑ์ ปลาหมึกในภูมิภาคนี้ก็แสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดของคนท้องถิ่นในการถนอม</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 2 • สื่อการเรียนรู้ 3 • สื่อการเรียนรู้ 4 ถึงสื่อการเรียนรู้ 18 • แบบฝึกหัด 2 • แบบฝึกหัด 3 	<ul style="list-style-type: none"> • ในช่วงเดินดูนิทรรศการ นักเรียนได้สำรวจข้อความ และภาพต่างๆ ที่ถูกจัดวาง รอบห้องเพื่อได้รับความรู้ เกี่ยวกับหัวข้อและพัฒนา ข้อสรุปมากขึ้น มีการใช้เทคนิค ให้นักเรียนแบ่งปันข้อค้นพบ ของตนกับเพื่อนและตอบ ข้อมูลที่เพื่อนนำเสนอ • เทคนิคนี้ต้องให้นักเรียน ขยับเคลื่อนตัวไปรอบห้อง ทำให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหว และเข้าใจ ได้ง่ายมากขึ้น

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>รักษาปลาที่หาได้ตามฤดูกาล เพื่อจะได้มีโปรตีนเสริมในอาหารตามที่ต้องการ ความนิยมในอาหารประเภทนี้ยังสอดคล้องกับการที่ข้าวเป็นอาหารหลักในภูมิภาคนี้อีกด้วย เนื่องจากข้าวเป็นแหล่งกรดอะมิโนและพลังงานราคาถูกกับข้าวจึงมักจะมีรสชาติเค็มหรือเสริมรสชาติของข้าว</p> <p>1.5 มีการใช้ผลิตภัณฑ์จากปลาหมักกันอย่างแพร่หลายในการทำอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแทบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ต่างก็มีผลิตภัณฑ์จากปลาหมักในรูปแบบของตัวเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้ว่าแต่ละอย่างมีชื่อเรียกว่าอย่างไรกันบ้าง ทำอย่างไร และใช้ประโยชน์อย่างไรในประเทศต่างๆ</p> <p>2. กิจกรรม Gallery Method ครูสำเนาสื่อการเรียนรู้ 4 - 17 แยกวางไว้ตามที่ต่างๆ ในห้อง แล้วให้นักเรียนเดินชมนิทรรศการแล้วบันทึกข้อมูลตามที่ระบุในเอกสารประกอบ 2 แล้วบันทึกข้อมูลลงในเอกสารประกอบ 3</p> <p>2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน</p> <p>2.2 ให้นักเรียนเดินชมนิทรรศการและข้อมูล และจดบันทึกลงบนแผนภาพในแบบฝึกหัด 3</p> <p>2.3 จัดการดูแลไม่ให้เกิดการเบียดเสียด</p> <p>2.4 ให้นักเรียนมีเวลารวบรวมสิ่งที่ได้เรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม</p> <p>2.5 กระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม และช่วยพวกเขารวบรวมข้อมูลที่ได้มาใช้สื่อการเรียนรู้ 18 เพื่อแสดงให้เห็นว่าการใช้ผลิตภัณฑ์จากปลาหมักเป็นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทางอาหารที่มีร่วมกันของ</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	ทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แทบทุกประเทศในภูมิภาคนี้มีอาหาร ประเภทนี้ในฉบับของตัวเอง และถึงแม้ว่า ประเทศที่ไม่ได้ผลิตเองก็ใช้ในการปรุงอาหาร ด้วยเช่นกัน		
สรุป บทเรียน [5 นาที]	1. อธิบายคำสั่งของกิจกรรมการครุ่นคิด ทบทวนในแบบฝึกหัด 4 2. กระตุ้นให้นักเรียนใช้กิจกรรมการครุ่นคิด เพื่อสื่อสารกับผู้อาวุโสในครอบครัวและ เรียนรู้เกี่ยวกับมรดกตกทอดด้านอาหาร ของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 4 	<ul style="list-style-type: none"> • รายงานดังกล่าวทำให้ ครูสามารถตรวจสอบได้ว่า นักเรียนตระหนักถึงความ สำคัญของเครื่องเทศและ ผลิตภัณฑ์จากปลาหมัก ในวัฒนธรรมอาหารของตน หรือไม่ • การสัมภาษณ์ผู้อาวุโส ในครอบครัวและชุมชน เป็นการส่งเสริมให้เกิด การแลกเปลี่ยนระหว่าง คนต่างรุ่นอีกด้วย

หน่วยที่ 3 ข้าวและเครื่องเทศ

แผนการเรียนรู้ที่ 7 ความสำคัญของเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมักในการประกอบอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - ผัดผักบุ้งและไก่ย่าง

สื่อการเรียนรู้ 2 - ส่วนประกอบที่ใช้ทำ Garum (น้ำปลา)

สื่อการเรียนรู้ 3 - วิธีการทำ garum ตำรับโบราณ

ใช้ปลาที่มีไขมันสูง เช่น ชาร์ดีน และภาษาณะที่มีฝาปิดสนิทและมีความจุก 25 - 33 ลิตร ใส่เครื่องเทศแห้งที่มีกลิ่นหอมและให้รสชาติเข้มข้น เช่น ผักชีลาว ผักชี ยี่หระ คื่นช่าย สะระแหน่ ออริกาโน ฯลฯ วางเป็นชั้นตรงกันภาษาณะ จากนั้นวางปลาลงไปหนึ่งชั้น (ถ้าปลาตัวเล็ก ใส่ลงไปทั้งตัว ถ้าตัวใหญ่ หั่นเป็นชิ้นๆ) และใส่เกลือทับลงไปเป็นชั้นหนาสักสองนิ้วมือ ทำซ้ำไปจนกว่าจะเต็มภาษาณะ ปล่อยทิ้งไว้กลางแดดเป็นเวลาเจ็ดวัน จากนั้นกวนส่วนผสมทุกวันเป็นเวลา 20 วัน หลังจากนั้นจะกลายเป็นของเหลว

สื่อการเรียนรู้ 4 - อาหารพร้อมด้วยน้ำปลาพริก

สื่อการเรียนรู้ 5 - วิธีการทำน้ำปลา

ในประเทศไทย น้ำปลาคือน้ำจากเนื้อปลาที่สกัดออกมาในกระบวนการหมักเกลือ เป็นเวลานาน ทำจากปลาตัวเล็กๆ ที่ไม่เช่นนั้นแล้วก็แทบจะไม่มีคุณค่าในการบริโภคเท่าใดนัก ปลาที่ใช้โดยมากเป็นปลากะตักและปลากลุ่มใกล้เคียงกัน ที่เป็นปลาขนาดเล็กที่มีความยาวราวสองถึงห้านิ้วและอยู่รวมกันเป็นฝูง เนื่องจากหาได้เป็นปริมาณมากในบริเวณชายฝั่งของอ่าวไทยและทะเลจีนใต้

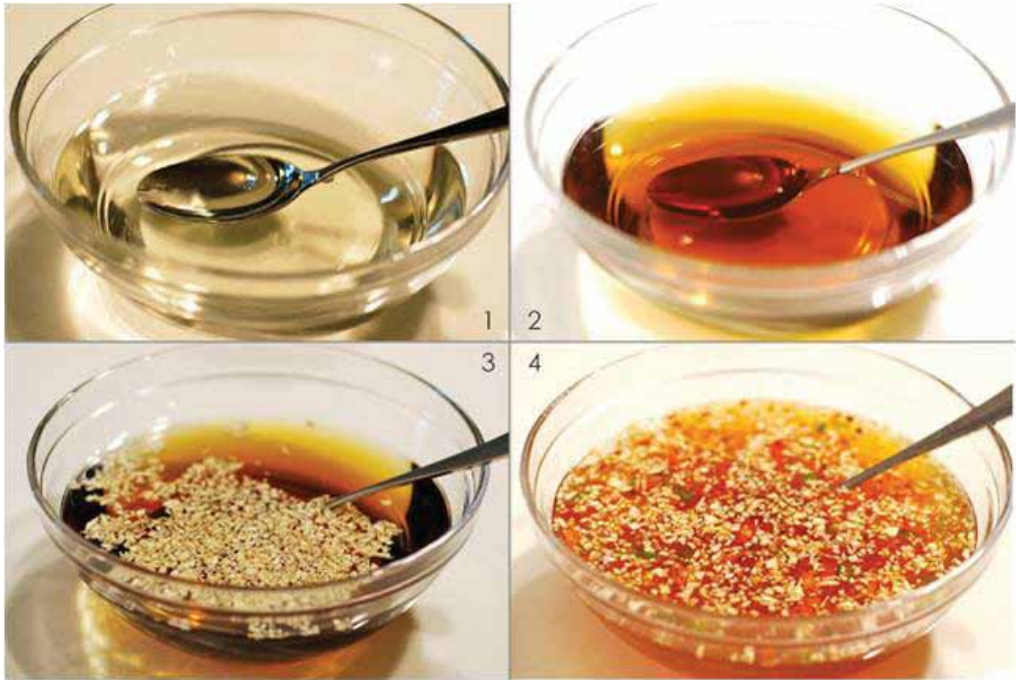
หากจะให้น้ำปลา มีรสชาติดีและกลิ่นหอม ปลาต้องสด ทันทูที่เรือประมงกลับมาพร้อมปลาที่จับได้ ปลาจะถูกล้างและผึ่งให้สะเด็ดน้ำ แล้วก็คลุกเคล้าด้วยเกลือทะเล โดยใช้ปลาสองถึงสามส่วนต่อเกลือหนึ่งส่วนโดยน้ำหนัก จากนั้นก็นำไปใส่ในไหที่รองกันและโปะทับด้วยเกลือ จากนั้นก็ปิดด้วยไม้ไผ่สานและทับด้วยก้อนหินเพื่อกดปลาไว้ไม่ให้ลอยเมื่อน้ำในเนื้อปลากลูกสกัดออกมาโดยเกลือและกระบวนการหมัก

ปิดคลุมไหและปล่อยให้ไว้กลางแดดเป็นเวลาเก้าเดือนถึงหนึ่งปี ระหว่างนั้นก็เปิดเป็นครั้งคราวเพื่อให้อากาศถ่ายเทและให้ปลาถูกแสงแดดโดยตรง ซึ่งจะช่วยให้เนื้อปลาย่อยสลายและกลายเป็นของเหลว การ “ตากแดด” เป็นครั้งคราวนี้ทำให้น้ำปลามีคุณภาพสูง มีกลิ่นหอมและมีสีน้ำตาลแดงใสสะอาด

สื่อการเรียนรู้ 6 - น้ำปลาฉบับของเวียดนาม เรียกว่า nuoc mam

สื่อการเรียนรู้ 7 - สูตรน้ำจิ้มพื้นฐาน (สำหรับปอเปี๊ยะ) หรือน้ำสลัดในอาหารเวียดนาม

ส่วนผสม :

- น้ำตาล 1 ถ้วย
- น้ำอุ่น 2 ถ้วย
- น้ำปลา 3/4 ถ้วย
- น้ำมะนาว 2 ลูก
- กระเทียมบด 3 - 4 กลีบ
- ซอสกระเทียมพริก 2 ช้อนโต๊ะ
- พริกสดซอยบางๆ 1 - 2 เม็ด

วิธีทำ :

1. ผสมน้ำตาลกับน้ำอุ่น คนให้ละลาย
2. เติมน้ำปลา กระเทียมบด และน้ำมะนาว
3. เติมซอสพริกกระเทียมและพริกสด (ตามชอบ)

สื่อการเรียนรู้ 8 - ปลาแดก (ปลาร้า)

ในหลายช่วงของการหมักบนแผงในตลาดพูสี หลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สื่อการเรียนรู้ 9 - สูตรการทำปลาแดก (Padek ของ สปป.ลาว)

ส่วนผสม :

ปลา 3 กิโลกรัม/3 ส่วน

เกลือ 1 กิโลกรัม/1 ส่วน

รำข้าว 1/2 กิโลกรัม (ครึ่งหนึ่งของปริมาณเกลือ)

วิธีทำ :

ขอดเกล็ดปลา คั่วเครื่องใน ล้างและผึ่งให้สะเด็ดน้ำ นำปลาใส่ลงไปนึ่งในกาละมัง ใส่เกลือ คลุกเคล้าให้ทั่ว แล้วปิดคลุมไว้ ปล่อยให้ทิ้งไว้ 12 ชั่วโมง

หลังจาก 12 ชั่วโมง เติมรำข้าวและคลุกเคล้าอีกรอบ นำส่วนผสมใส่ลงในไห หรือขวดโหล ใช้มือกดลงไปให้แน่น อาจนำก้อนหินที่ต้มฆ่าเชื้อแล้วมาวางกดทับปลา อย่าใส่จนเต็มไห ปล่อยให้เหลือที่ว่างสัก 7 - 8 เซนติเมตร (3 นิ้ว) เนื่องจากจะมีการขยายตัวที่เกิดจากการหมัก ปิดฝาและปล่อยให้ทิ้งไว้สักหกเดือนเป็นอย่างน้อย ถ้าให้ดีก็หนึ่งปี ในช่วงการหมัก ตรวจสอบส่วนผสม ใช้ทัพพีพลิกและกดลงไปให้แน่น ปลาแดกจะอยู่ในไหได้สองปี เก็บรักษาให้พ้นจากแมลงวัน

สื่อการเรียนรู้ 10 - ปลาฮ็อก (prahok - ปลาข้าวของกัมพูชา)

ห่อในใบตอง อย่างและทานกับผักสดและข้าวสวย มีคำกล่าวของคนกัมพูชาว่า “ไม่มีปลาฮ็อก ไม่มีเกลือ” หมายถึง อาหารที่จัดซื้อไร้รสชาติ ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของอาหารชนิดนี้ในอาหารของชาวกัมพูชา

สื่อการเรียนรู้ 11 - ข้อความจากบทความเกี่ยวกับฤดูปลาฮ็อกในกัมพูชา

ด้วยการใช้มีดอย่างชำนาญ ยศ คิม คนทำปลาฮ็อกค่อยๆ จัดการกับปลาตัวเล็กๆ ปริมาณ 300 กิโลกรัม ที่กองสูงรอบตัวเขาและครอบครัวบนริมฝั่งโตนทะเลสาบในกัมพูชา เมื่อหัวปลาลอกไป ขณะที่ลูกๆ ของเขายำอยู่บนตัวปลาในตะกร้าสาน

เนื้อปลาสีเทาจะถูกปล่อยให้แห้งเป็นเวลา 24 ชั่วโมงก่อนจะใส่เกลือและบรรจุในถุงหรือโพลีพลาสติกที่จะถูกทิ้งไว้เป็นเวลาหลายสัปดาห์หรือหลายเดือนเพื่อให้เกิดการหมัก ผลที่ได้คือเนื้อปลาที่มีรสชาติเข้มข้นและกลิ่นแรงที่ชาวกัมพูชาถือว่าเป็นจิตวิญญาณของวัฒนธรรมอาหารที่รุ่มรวยของตน เป็นกลิ่นอันท้าทายคนต่างชาติ กระทั่งประเภทที่ชอบลองของแปลกใหม่ที่สุดแล้วก็ตาม

สื่อการเรียนรู้ 12 - งาปี (ngapi)

ขายในตลาดที่เมืองมณฑลทะเลย์ เมียนมา งาปีเป็นอาหารเมียนมาทำจากปลาและ/หรือกุ้ง

สื่อการเรียนรู้ 13 - เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจวงตง (Nyaungdon - เมืองในเขตอิรวดี ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเมียนมา) ในปี พ.ศ. 2423

จวงตงเป็นศูนย์กลางการผลิตงาปี (ngapi) และงันปยาเย (nganpyaye - น้ำปลา) ที่ใหญ่ที่สุดในบริเวณปากแม่น้ำของเมียนมา ในปี พ.ศ. 2423 เกิดการระบาดของอหิวาต์ รongข้าหลวงของจวงตงที่เป็นเจ้าหน้าที่อังกฤษประกาศว่าการระบาดของอหิวาต์เกิดจากความไม่ถูกสุขอนามัยของงาปีและงันปยาเย และสั่งให้หยุดการผลิตและขาย เนื่องจากอาหารดังกล่าวเป็นของโปรดของผู้คนในเมียนมา เมืองทั้งเมืองเดือดร้อนและเกิดการจลาจลขึ้น ประชาชนเดินขบวนไปยังสำนักงานของรองข้าหลวงและประกาศว่างาปีและงันปยาเยไม่เกี่ยวกับการระบาดของอหิวาต์ และเรียกร้องให้เขาเพิกถอนคำสั่ง รองข้าหลวงจำต้องยินยอม การผลิตและขายงาปีและงันปยาเยจึงกลับมาดำเนินต่อไปได้อีกครั้ง โชคดีที่ภายในเวลาไม่กี่วัน โรคอหิวาต์ก็หายไป ซึ่งพิสูจน์ถึงความถูกสุขอนามัยของงาปีและงันปยาเย

สื่อการเรียนรู้ 14 - คำบรรยายของนักมานุษยวิทยาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปลาหมัก (และกุ้ง หอย ปู) ที่พบทั่วไปในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อาหารจานโปรดของชาวพม่าที่ทำจากปลาหมักมีชื่อเรียกว่า งาปี สามารถทำจากปลาแห้งหลายชนิด หลังจากนำปลาหรือกุ้งไปไว้กลางแดดให้แห้งแล้ว ก็จะบดและคลุกด้วยเกลือและบรรจุลงในไห สิ่งที่ได้จะมีกลิ่นแรงและเป็นอาหารจานโปรดเคียงคู่กับข้าว คนไทยเรียกอาหารที่ทำจากเคย (กุ้ง) หมักที่คล้ายกันนี้ว่า กะปิ และมักใช้ผสมกับพริก

อาหารชนิดนี้ยังพบในอาหารมลายูและอินโดนีเซียด้วย ชาวอังกฤษที่อาศัยอยู่ในอาณานิคมมาเลย์รับเอาคำมลายู บลาซัน (Balacan) สำหรับเรียกอาหารที่ทำจากปลาหรือกุ้งตัวเล็กๆ ผสมเกลือและเครื่องเทศ

สื่อการเรียนรู้ 15 - ก้อนเตราซี (terasi - กะปิตากแห้ง) พร้อมบรรจุห่อในบ้านของผู้ผลิตระดับอุตสาหกรรมในครัวเรือนในเมืองเรมบัง (Rembang) ตอนกลางของเกาะชวา อินโดนีเซีย

สื่อการเรียนรู้ 16 - บากุง (Bagoong - กุ้งหรือปลาหมึก)

มักนิยมทานคู่กับมะม่วงในฟิลิปปินส์

สื่อการเรียนรู้ 17 - กุยนาโมส (guinamos)

ปลา หอย กุ้งหมักแบบต่างๆ ในตลาดที่เมืองเซบู ฟิลิปปินส์

สื่อการเรียนรู้ 18 - ประเภทและชื่อเรียกอาหารหมักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศ	ประเภทอาหารหมัก			
	กะปิทำจากกุ้ง	กะปิทำจากปลา	น้ำปลา	น้ำกุ้ง
กัมพูชา	กะปิ	ปลาซ็อก (prahok)	tuk Trey	nam tom
อินโดนีเซีย	terasiudang	terasiikan	kecapikan	
ลาว		ปลาแดก	น้ำปลา	
มาเลเซีย	balacan		บูดู	
เมียนมา	ngapiseinsa	ngapitaungtha	ngagampyaye	pazunggampyaye
ฟิลิปปินส์	bagoong alamarang dinailan guinamos		patis	alamarangpatis
ไทย	กะปิ		น้ำปลา น้ำบูดู	น้ำกะปิ
เวียดนาม	mam ruoc mam tom	mam mem	nuoc mam	nam tom

อภิธานศัพท์ :

Bagoong - กุ้งหรือปลาหมักดองละเอียดในฟิลิปปินส์

Balacan - กุ้งหมักเค็มละเอียดของมาเลเซีย

ไก๋ย่าง - ไก๋ย่างแบบลาว

garum - น้ำปลาหมักในโรมโบราณ

guinamos - ปลา/หอยนางรม/กุ้งหมักดองในฟิลิปปินส์

กะปิ - กุ้งหมักเกลือละเอียดแบบไทย

น้ำปลาพริก - น้ำปลาและพริกสด

nganpyaye - น้ำปลาพม่า

ngapi - กุ้ง/ปลาหมักละเอียดแบบพม่า

nuoc mam - น้ำปลาเวียดนาม

ปลาแดก - ปลาหมักแบบลาว

ปลาฮ็อก prahok - ปลาหมักแบบกัมพูชา

terasi - กุ้งหมักแบบละเอียดของอินโดนีเซีย

เอกสารอ้างอิง :

1. สื่อการเรียนรู้ 1 : ภาพจากซ้าย <http://themeatmen.sg/sambal-kang-kong/>
2. สื่อการเรียนรู้ 2 : ภาพถ่ายจาก <http://www.k-istine.ru/images/other/garum/>
3. สื่อการเรียนรู้ 3 : Gargilius Martialis. **De Medicinaet de Virtuteherbarum**. Reprinted from a Taste of Ancient Rome by Ilaria Gozzini Giacosa, Anna Herklotz (Translator). Publisher : University of Chicago Press; Reprint Edition (May 2, 1994).
4. สื่อการเรียนรู้ 4 : ภาพถ่ายจาก <https://praneesthaikitchen.com/2011/09/>
5. สื่อการเรียนรู้ 5 : ตัดแปลงจากข้อมูลที่ได้จาก <http://www.thaifoodandtravel.com/features/fishsauce1.html>
6. สื่อการเรียนรู้ 6 : ภาพถ่ายจาก <http://www.houstonpress.com/restaurants/whats-the-difference-between-fish-sauce-and-nuoc-mam-6414665>
7. สื่อการเรียนรู้ 7 : ภาพถ่ายและสูตรอาหารจาก <http://haonoah.blogspot.kr/2012/07/nuoc-mam-mixed-fish-sauce.html>
8. สื่อการเรียนรู้ 8 : <http://padaek.com/tag/padek/> (ภาพโดย : Kirk K)
9. สื่อการเรียนรู้ 9 : สูตรอาหารจาก <http://www.foodfromnorthernlaos.com/2010/08/04/fermented-fish-sauce/>

10. สื่อการเรียนรู้ 10 : ภาพถ่ายจาก
https://en.wikipedia.org/wiki/Prahok#/media/File:Fried_Prahok_meal.jpg
11. สื่อการเรียนรู้ 11 : Suy Se. 2007. 'Got Fish? It's Prahok Season in Cambodia'. Things Asian Press. จาก
<http://thingsasian.com/story/got-fish-its-prahok-season-cambodia>
12. สื่อการเรียนรู้ 12 : <http://www.panoramio.com/photo/1744568>
13. สื่อการเรียนรู้ 13 : Steinkraus, Keith. 2004. **Industrialization of Indigenous Fermented Foods, Revised and Expanded**. CRC Press.
14. สื่อการเรียนรู้ 14 : Van Esterisk, Penny. 2008. **Food Culture in South-East Asia**. Greenwood Press, Westport, Connecticut.
15. สื่อการเรียนรู้ 15 : ได้ภาพถ่ายจาก Ruddle, Kenneth and Ishige, Naomichi. 2010. 'On the Origins, Diffusion and Cultural Context of Fermented Fish in Southeast Asia', **Globalization, Food and Social Identities in the Asia Pacific Region**, ed. James Farrer. Tokyo : Sophia University Institute of Comparative Culture. จาก http://icc.fl.sophia.ac.jp/global%20food%20papers/pdf/1_2_RUDDLE_ISHIGE.pdf
16. สื่อการเรียนรู้ 16 : ภาพถ่ายจาก <http://ffemagazine.com/filipino-icon-bagoong/>
17. สื่อการเรียนรู้ 17 : ภาพถ่ายจาก
<https://flongology.wordpress.com/2015/03/16/where-do-danggit-and-dried-fish-fans-go-in-cebu-city/>
18. สื่อการเรียนรู้ 18 : Ruddle, Kenneth and Ishige, Naomichi. 2010. 'On the Origins, Diffusion and Cultural Context of Fermented Fish in South-East Asia', **Globalization, Food and Social Identities in the Asia Pacific Region**, ed. James Farrer. Tokyo : Sophia University Institute of Comparative Culture.

แบบฝึกหัด 1

อาหารของเราจะมีรสชาติอย่างไรหากไม่มีเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมัก

ต่อไปนี้เป็นส่วนประกอบที่ใช้ทำอาหารสองชนิดที่ได้รับความนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผักผักบุง	ไก่ย่าง
ผักผักที่ทำง่ายจนนี้พบได้ทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีตำรับเฉพาะถิ่น	อาหารโปรดของลาวชนิดนี้เดินทางผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมาถึงร้านอาหารในกรุงเทพฯ เมื่อก่อนเคยเป็นสิ่งแสดงอัตลักษณ์ไทย-ลาว ตอนนี้เป็นอาหารยอดนิยมอย่างหนึ่งในร้านอาหารไทย
น้ำมัน 1 ช้อนโต๊ะ ขิง 1 แว่น (สับละเอียด) กระเทียม 1 กลีบ (สับละเอียด) พริก 1 - 2 เม็ด (สับละเอียด) ผักบุง 1 กำ (ล้างและหั่น) ซีอิ้วขาวหรือน้ำปลาพอประมาณ กะปิ (ใส่หรือไม่ใส่ก็ได้)	ไก่ 1 ตัว (ผ่าแบะออก หรือไม่ก็ใช้น่องหรือตะโพก) เครื่องหมัก ตะไคร้ 1 ต้น (หั่น) รากผักชีบด 3 ช้อนโต๊ะ เกลือหิบบมือ เครื่องปรุง น้ำปลา 1 ช้อนโต๊ะ พริกไทยขาว 2 ช้อนโต๊ะ กระเทียม 5 กลีบ เติมกะทิหากต้องการ

ลองจินตนาการว่าเอาเครื่องปรุงอย่างขิง พริก ตะไคร้ รากผักชี และน้ำปลาลงไปอาหารเหล่านี้จะมีรสชาติอย่างไร แลกเปลี่ยนกับเพื่อนที่นั่งข้างๆ

นึกถึงอาหารที่นักเรียนทานเป็นมื้อค่ำของเมื่อวาน มีเครื่องเทศอะไรบ้าง ส่วนประกอบของปลาหมัก หอย ปูหมัก เช่น น้ำปลา ปลาร้า กะปิ หรือไม่ จดรายการเครื่องปรุงและแลกเปลี่ยนกับเพื่อนที่นั่งข้างๆ

แบบฝึกหัด 2

ผลิตภัณฑ์ปลาหมักมีความสำคัญอย่างไร ในอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลิตภัณฑ์ปลาหมัก เช่น น้ำปลา ปลาจ๋า หรือปลาเค็ม มีการบริโภคกันมาตั้งแต่โบราณ เนื่องจากข้อจำกัดในการขนส่ง การส่งปลาสดไปให้ลูกค้าที่อยู่ห่างไกลทะเลจึงเป็นไปได้ จึงอาศัยการหมัก เป็นการถนอมอาหารในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซอสหรือของบดละเอียดที่ทำจากปลาหมัก หรือกุ้ง หอย ปูหมักจะเคียงคู่กับการกินข้าวเสมอๆ ปลาจะถูกคลุกด้วยเกลือตากแห้ง บดและบรรจุลงในไหพร้อมด้วยข้าวคั่วหรือรำข้าว เก็บไว้เป็นเวลาหนึ่งเดือนหรือนานกว่านั้น

ถึงแม้จะไม่ทราบว่าคุณคิดในการหมักปลาเพื่อถนอมอาหารแพร่หลายมาจากโรมและกรีกโบราณมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้าหรือไม่ ความสำคัญของผลิตภัณฑ์ปลาหมักในภูมิภาคนี้ก็แสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดของคนท้องถิ่นในการถนอมรักษาปลาที่หาได้ตามฤดูกาลเพื่อจะได้มีโปรตีนเสริมในอาหารตามที่ต้องการ ความนิยมในอาหารประเภทนี้ยังสอดคล้องกับการที่ข้าวเป็นอาหารหลักในภูมิภาคนี้อีกด้วย เนื่องจากข้าวเป็นแหล่งกรดอะมิโนและพลังงานราคาถูก กับข้าวจึงมักจะมีรสชาติเค็มหรือเสริมรสชาติของข้าว น่าสังเกตว่าพื้นที่หลักๆ ที่มีการบริโภคผลิตภัณฑ์ปลาหมักทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกด้วยการชลประทาน

มีการใช้ผลิตภัณฑ์จากปลาหมักกันอย่างแพร่หลายในการทำอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแทบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ต่างก็มีผลิตภัณฑ์จากปลาหมักในรูปแบบของตัวเอง ลองหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปลาหมักแบบต่างๆ ของแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำสั่งสำหรับการเดินชมนิทรรศการ :

1. นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงของครูและเดินชมนิทรรศการสื่อการเรียนรู้ที่จัดแสดง
2. ขณะดูข้อมูล พิจารณาเรื่องต่อไปนี้ :
  - ก. ผลิตภัณฑ์ปลาหมักมีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่าอะไร
  - ข. มีวิธีการทำอย่างไร
  - ค. ใช้ประกอบอาหารอย่างไร
  - ง. เรารู้ได้อย่างไรว่าผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีความสำคัญ
3. พึงดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย
4. บันทึกสิ่งที่ค้นพบลงในแผ่นแผนภาพในแบบฝึกหัด 3
5. หลังจากเดินชมเสร็จ แลกเปลี่ยนสิ่งที่ค้นพบกับเพื่อนในกลุ่ม เพิ่มเติมสิ่งที่นักเรียนอาจมองข้ามไปตอนเดินชม

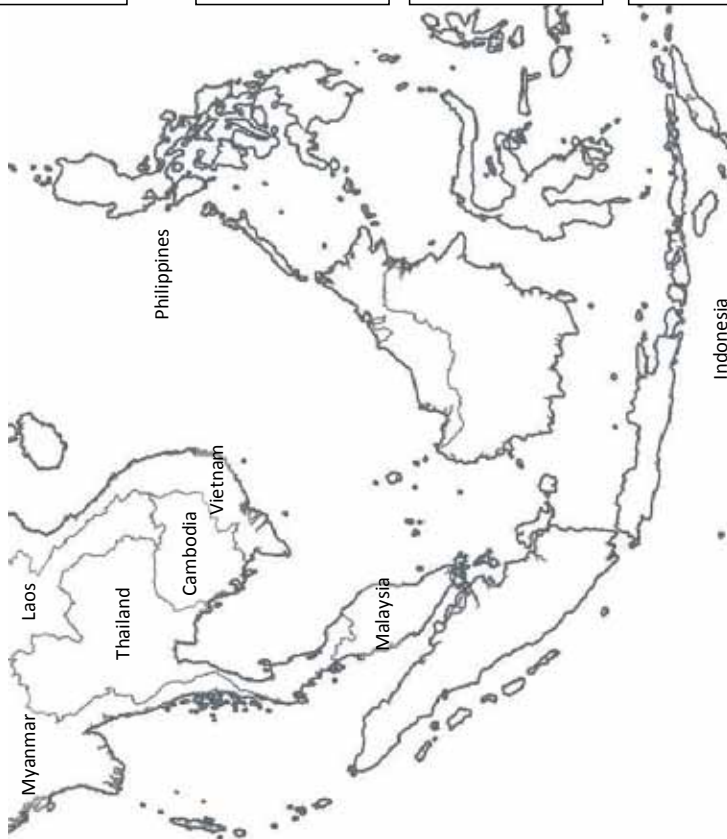
แบบฝึกหัด 3 ผลิตภัณฑ์ปลาหมักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เวียดนาม

ฟิลิปปินส์

มาเลเซีย

อินโดนีเซีย

เมียนมา

ไทย

ลาว

กัมพูชา

แบบฝึกหัด 4

ครุ่นคิดทบทวน : ข้าว เครื่องเทศ รสชาติของชีวิต

- สัมภาษณ์สมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวเกี่ยวกับอาหารจานโปรดของครอบครัว อาหารมีชื่อว่าอะไร และรับประทานกับอะไร
- บันทึกส่วนประกอบทั้งหมดของอาหารจานนั้น
- พิจารณารายชื่อส่วนประกอบทั้งหมดกับรวมสมาชิกในครอบครัว และระบุชื่อสมุนไพร เครื่องเทศ และผลิตภัณฑ์ปลาหมักที่ใช้ (มีรายชื่อสมุนไพรและเครื่องเทศที่แพร่หลายในการทำอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในหน้าถัดไปเพื่อการอ้างอิง)
- ถามคนในครอบครัวว่าสมุนไพร เครื่องเทศ และผลิตภัณฑ์ปลาหมักที่ใช้ทำอาหารจานนี้สามารถใช้อย่างอื่นแทนหรือไม่ใช่เลยได้หรือไม่
- บันทึกคำตอบของคนในครอบครัว
- ถามว่าทำไมสมุนไพร เครื่องเทศ และผลิตภัณฑ์ปลาหมักจึงมีความสำคัญสำหรับอาหารจานนี้และอาหารอื่นๆ
- เขียนรายงานแสดงความเห็นว่าเครื่องเทศและผลิตภัณฑ์ปลาหมักมีความสำคัญอย่างไรต่ออาหารการกินของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อาหารจานโปรดของครอบครัวของฉันมีชื่อเรียกว่า :

ส่วนประกอบที่จำเป็นคือ :

เครื่องปรุงที่แพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ :

โหระพา (Basil) รวมถึงใบแมงลัก กะเพรา นิยมใช้ทำสลัดและอาหารผัดทั่วทั้งภูมิภาค

กระวาน (Cardamom) เป็นวงศ์เดียวกับขิง ใช้มากในกัมพูชาและเวียดนาม

อบเชย (Cinnamon หรือ Cassia bark) มักขายเป็นแท่งหรือบดเป็นผง ใช้ในอาหารมลายู และอินโดนีเซีย

กานพลู (Cloves) เป็นดอกตูมสีดำเล็กๆ ของพืชที่พบในหมู่เกาะเครื่องเทศโมลุกกะ และมีสรรพคุณทางยา พบมากในอาหารมลายูและอินโดนีเซีย

ผักชี (Coriander) ใช้ได้ทั้งใบ ก้าน เมล็ด และราก เมล็ดมักจะใช้ในรูปแบบที่บดเป็นผง ส่วนใบและก้านถูกใช้มากในอาหารมากมายหลายชนิด รากผักชีมีความสำคัญในการทำอาหารไทย-ลาว พันธุ์ที่มีใบยาวชอบหยักถูกใช้ในซุพของเวียดนามและกัมพูชา และใช้กินสดในอาหารไทยอีสาน-ลาว

ข่า (Galangal) เป็นญาติของขิง ใช้ในอาหารไทย ลาว เขมร เวียดนาม และอินโดนีเซีย ใช้ในแกง

กระเทียม (Garlic) ใช้ในอาหารของภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องให้กลิ่น

ขิง (Ginger) เป็นพืชหัวที่ขึ้นทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสรรพคุณทางยา และมักใช้ทำเครื่องต้มร้อน ซาซิง

ตะไคร้ (Lemongrass) เป็นพืชพื้นเมืองของมาเลเซีย ลำต้นที่หยาบ เส้นใยมาก ให้รสและกลิ่นหอมในซุพ และถูกโขลกทำเครื่องแกงสำหรับอาหารไทย ลาว เขมร เวียดนาม มลายู และอินโดนีเซีย

ดอกจันทน์ (Mace) เป็นเปลือกหุ้มลูกจันทน์ มักขายในรูปของผง

สะระแหน่ (Mint) ใบใช้กินสดในอาหารผักและเนื้อของลาวและเวียดนาม

ลูกจันทน์ (Nutmeg) มาจากหมู่เกาะเครื่องเทศโมลุกกะ ใช้ชุบปรุงอาหารมลายูและอินโดนีเซีย

ใบเตย (Pandanus) เพิ่มกลิ่นหอมให้อาหารหนึ่ง และถูกใช้เป็นที่ห่อและรองอาหาร

สะค้าน (Sakhan) เป็นไม้หอมใช้ในหลวงพระบาง ลาว ใส่แกงให้รสเผ็ดร้อน

โป๊ยกั๊ก (Star anise) มีความสำคัญในการทำอาหารเวียดนาม โดยเฉพาะน้ำก๋วยเตี๋ยวหรือเฟอ

มะขาม (Tamarind) มักใช้แบบเปียก ให้รสเปรี้ยวแก่ซุพและของตุ๋น

ขมิ้น (Turmeric) เป็นญาติกับขิง ให้อาหารมีสีเหลือง

มะกรูด (Wild lime) และใบมะกรูด ใช้เพื่อให้รสชาติแก่ของตุ๋นและซุพ

หน่วยที่

4

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

ผู้เรียนได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และโลก ผ่านประสบการณ์ร่วมกันในวิถีชีวิตสมัยใหม่ ได้แก่ ภาพยนตร์ ดนตรี กีฬา และศิลปะ ที่มีรากประวัติศาสตร์ร่วมกัน

แผนการเรียนรู้ที่ 1

อาเซียน

แผนการเรียนรู้ที่ 2

กีฬาซีเกมส์: ประวัติศาสตร์ กีฬา และการสร้างประชาคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 3

จากประวัติศาสตร์ที่กระจัดกระจาย สู่ประวัติศาสตร์ร่วม: ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 4

มรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำไมมรดกทางวัฒนธรรมจึงสำคัญสำหรับเรา

แผนการเรียนรู้ที่ 5

ศิลปะร่วมสมัยของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 6

ดนตรียอดนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: วัฒนธรรมโลกกับท้องถิ่น

แผนการเรียนรู้ที่ 7

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ

เกริ่นนำ

“เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก” เป็นหน่วยที่ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นมาเพื่อ “ส่งเสริมการสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมและวัฒนธรรมแห่งสันติภาพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยประวัติศาสตร์ที่มีร่วมกัน” ผ่านบทเรียนที่ออกแบบมาเพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้สำหรับหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์และสังคมศึกษาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยพยายามสร้างความเข้าใจและให้เห็นคุณค่าของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีร่วมกันแบบข้ามพรมแดนของประเทศ ความคิดหลักพื้นฐาน คือ เราสามารถหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ร้ายฉานหรือความขัดแย้งภายในภูมิภาคได้ หรือทำให้บรรเทาลงได้ หากให้ความสำคัญของประวัติศาสตร์ที่มีร่วมกัน แทนที่จะเป็นประวัติศาสตร์ที่สร้างความขัดแย้ง

เนื้อหาของหน่วยนี้คือ ประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ลึกซึ้ง และยังคงดำเนินต่อเนื่องของความสัมพันธ์ของภูมิภาคนี้กับอารยธรรมหลักๆ ของโลก ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการก่อรูปของอัตลักษณ์ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ภูมิภาคนี้ที่อยู่บนจุดเชื่อมต่อที่สำคัญแห่งหนึ่งของการค้าโลก เป็นชุมทางแลกเปลี่ยนสินค้า ตลอดจนความคิด การปฏิบัติ และผู้คนมากกว่าพันปีแล้ว ไม่เพียงแต่การแลกเปลี่ยนนี้ยังคงดำเนินอยู่เท่านั้น แต่ยังทวีความเข้มข้นขึ้นอีกในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ด้วยการกระตุ้นจากพลังโลกาภิวัตน์ต่างๆ และก่อให้เกิดพลังที่สร้างสรรค์

ถึงกระนั้น มีแนวทางมองประเด็นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลกอย่างไร เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบันประกอบด้วยรัฐชาติสิบเอ็ดประเทศ ต่างแบ่งแยกจากกันไม่เพียงแต่ด้วยเส้นพรมแดนเท่านั้น แต่ยังด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรม ศาสนา ภาษา ลักษณะภูมิประเทศ อุดมการณ์ และระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เราเพียงพิจารณาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็จะเห็นความหลากหลายอย่างมาก ยากที่จะถูกมองข้ามไปได้ง่ายๆ ก็คือ แง่มุมต่างๆ ของอดีตและปัจจุบันที่แสดงถึงความสอดคล้องมากกว่าความแตกต่าง ในหมู่นักวิชาการได้ถกเถียงกันมายาวนานว่าด้วยเอกภาพและอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้น หรือ “การถูกสร้างขึ้น” (constructedness) และ “ความไม่จริง” (unreality) ของภูมิภาค ซึ่งมีความพยายามที่จะเชิดชูหรือสร้างความเป็นปึกแผ่นและความเป็นหนึ่งเดียวนั้นเป็นจริงขึ้นมาให้ได้ ดังที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดในกรณีของอาเซียน ที่ต่างกับความเป็นจริงที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะเฉพาะของภูมิภาคนี้

โลกของนักเรียนของเรา (อนาคตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) อาศัยอยู่นั้นเป็นโลกที่เปลี่ยนแปลงไปมาก และยังคงเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ โลกาภิวัตน์ (ไม่ใช่แค่เพียงเรื่องการค้า หากยังรวมถึงการสื่อสารและวัฒนธรรมด้วย) ทำให้โลกหดเล็กลง ข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของโลกก็หา ตลอดจนความบันเทิง ถูกถ่ายทอดส่งเข้าไปในวิถีชีวิตของพวกเขา ไม่ว่าจะพวกเขาจะชอบหรือไม่ก็ตาม ตอนนี้เป็นเรื่องปกติไปแล้วสำหรับวัยรุ่นและคนหนุ่มสาวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะคุ้นเคยกับฮอลลีวู้ด ฮิปฮอป เจ-ป๊อป (J-Pop) และเค-ป๊อป (K-Pop) มากกว่าสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นอยู่หลังบ้าน ในชีวิตของพวกเขา โลกไม่ได้อยู่ห่างไกลอีกต่อไป

เรื่องนี้ก่อให้เกิดคำถามว่าจะมีอัตลักษณ์และหลักยึดทางวัฒนธรรมแบบใดที่เราจะสามารถให้กับคนรุ่นต่อไป เกิดความเข้าใจภูมิภาคและโลกที่พวกเขาอาศัยอยู่ได้ดีขึ้น ในโลกปัจจุบันที่ท้าทายมากขึ้นเรื่อยๆ นี้ มีการก่อการร้ายและความขัดแย้งเป็นเรื่องน่ากังวล โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เราต้องเสริมสร้างให้เยาวชนสามารถบ่มเพาะความเข้าใจกันและกันอย่างแท้จริง สามารถสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมและทำงานเพื่อมุ่งสู่วัฒนธรรมแห่งสันติภาพภายในภูมิภาค เราเสนอว่าพวกเขาสามารถทำเช่นนั้นได้ ไม่ใช่เพียงความเข้าใจในความหลากหลายของภูมิภาคเท่านั้น แต่ยังด้วยการตระหนักถึงเอกภาพที่สามารถสร้างขึ้นมาได้ด้วยการเข้าใจและเห็นคุณค่าของประวัติศาสตร์ร่วมเบื้องหลังการรวมตัวของภูมิภาค มรดก ศิลปะ กีฬา และวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยมร่วมสมัย

ภาพรวมของเนื้อหา

หน่วยนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการก่อร่างอัตลักษณ์ของภูมิภาคด้วยปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่างๆ ภายในภูมิภาคและระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับส่วนอื่นของโลก คำถามสำคัญอันหนึ่งที่นักเรียนจะต้องพิจารณาคือ อัตลักษณ์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกสร้างขึ้นได้อย่างไร กรอบเวลาที่ครอบคลุมในเนื้อหาของหน่วยนี้จึงใจเลือกให้ “ร่วมสมัย” มากขึ้น เป็นช่วงเวลาที่ใกล้เข้ามาและเป็นที่คุ้นเคยสำหรับนักเรียนและครูมากขึ้นกว่าหน่วยอื่นๆ ในโครงการนี้

หน่วยนี้ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 7 เรื่อง ที่ออกแบบมาสำหรับชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ละแผนการเรียนรู้ใช้เวลาหนึ่งถึงสองคาบเรียน แม้ว่าแผนการเรียนรู้จะจัดเรียงตามลำดับของเนื้อหาที่เริ่มจากการรวมตัวของภูมิภาคและการสร้างประชาคมในแนวทางจากบนลงล่างไปยังแนวทางจากล่างขึ้นบนและความพยายามต่างๆ ของประชาชนในการสร้างจุดร่วม แต่ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องสอนไปตามลำดับที่เสนอไว้ ครูสามารถปรับหรือเลือกเนื้อหาที่ตนต้องการสอนได้

แผนการเรียนรู้จะเริ่มต้นด้วยแผนการสอนที่มีข้อมูลเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะการประเมิน ตลอดจนความรู้สำหรับนักเรียน และความรู้สำหรับครู นอกจากนี้ยังมีอภิธานศัพท์ที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับครู

แผนการเรียนรู้จัดเรียงลำดับดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 อาเซียน

นำเสนออาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค ศึกษาเรื่องการจัดตั้งและการทำงานของอาเซียนในการช่วยสร้างและกำหนดอัตลักษณ์ร่วมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 2 กีฬาสีเกมส์ : ประวัติศาสตร์ กีฬาและการสร้างประชาคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นำเสนอประวัติศาสตร์ของซีเกมส์ เนื้อหาหลักๆ และลักษณะเด่น อภิปรายถึงการที่ซีเกมส์มีส่วนช่วยในการสร้างประชาคมในระดับประเทศและภูมิภาค

แผนการเรียนรู้ที่ 3 จากประวัติศาสตร์ที่กระจัดกระจายสู่ประวัติศาสตร์ร่วม : ฟุตบอลบาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สืบเสาะต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์ของเซปักตะกร้อ และอภิปรายเหตุผลทางประวัติศาสตร์ว่าทำไมฟุตบอลและบาสเกตบอลจึงได้รับความนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งที่เป็นกีฬาที่มาจากที่อื่น

แผนการเรียนรู้ที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำไมมรดกทางวัฒนธรรมจึงสำคัญสำหรับเรา

สำรวจแนวคิดว่าด้วยมรดกและมรดกประเภทต่างๆ โดยมุ่งเน้นมรดกทางวัฒนธรรมและบทบาทของมรดกในประวัติศาสตร์ร่วมของภูมิภาค นักเรียนยังจะได้อภิปรายเหตุผลของการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ศิลปะร่วมสมัยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สำรวจศิลปะร่วมสมัย ความหมาย และการปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลกที่สื่อสารผ่านทางศิลปะร่วมสมัย

แผนการเรียนรู้ที่ 6 ดนตรียอดนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วัฒนธรรมโลกกับท้องถิ่น

บทเรียนนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการของดนตรียอดนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากรูปแบบดั้งเดิมมาถึงสมัยใหม่ และการบริโภคดนตรียอดนิยม (ที่ฟังอยู่ในรายการแสดงทางวัฒนธรรมที่ได้ความนิยมสูง อย่างเช่น The Idol series ได้ส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของภูมิภาค ประเทศ และปัจเจกบุคคล

แผนการเรียนรู้ที่ 7 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ

บทเรียนนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการนำเสนอประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ของจักรวรรดิอาณานิคมในภาพยนตร์ และพานักเรียนแลกเปลี่ยนกันว่าอุตสาหกรรมภาพยนตร์ท้องถิ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ของประเทศและขบวนการเอกราชอย่างไรบ้าง

แผนการเรียนรู้เป็นเพียงการเสนอแนะ ไม่ได้มุ่งหมายที่จะแทนที่เนื้อหาที่มีอยู่แล้วในหลักสูตรของแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพียงแต่พยายามให้ครูได้มีทางเลือกในการสอนเกี่ยวกับอาเซียนในฐานะเป็นองค์กระระดับภูมิภาค เป็นการนำเสนอหนทางใหม่ๆ ในการสร้างความเข้าใจและสอนเรื่องมรดกทางวัฒนธรรม หรือแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักศิลปะร่วมสมัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เสนอหนทางในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสนใจที่มีร่วมกันทั่วทั้งภูมิภาคผ่านมหรณมกีฬาอย่างซีเกมส์ และกีฬายอดนิยมของเยาวชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อ ทำให้นักเรียนและครูได้ทำความเข้าใจดนตรียอดนิยมในระดับโลกและท้องถิ่น และภาพยนตร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยสรุป หน่วยนี้ครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับองค์กระระดับภูมิภาค มรดกทางวัฒนธรรม ศิลปะร่วมสมัย กีฬา และวัฒนธรรมยอดนิยม ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสำรวจตำแหน่งแห่งที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในโลกโลกาภิวัตน์ โดยแสดงให้เห็นว่าภูมิภาคนี้ได้พยายามแสวงหาแนวทางในการมีปฏิสัมพันธ์กับโลก ในขณะที่เดียวกันก็สร้างพื้นที่สำหรับประสบการณ์ร่วมกันได้อย่างไร ในขณะที่พื้นที่ร่วมบางส่วนถูกสร้างขึ้นโดยรัฐชาติ เช่น การริเริ่มต่างๆ ที่ดำเนินการโดยอาเซียน แต่ก็มีอีกหลายอย่างที่ถูกสร้างขึ้นจากฐานราก โดยปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนที่เปิดรับจุดร่วมของภูมิภาคและสร้างผลงาน (ไม่ว่าจะเป็นศิลปะหรือกีฬา) ที่แสดงถึงความวาดหวังและเป้าหมายที่มีร่วมกันของประชาชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หลักการและเหตุผล

- มีความเป็นไปได้ว่าเนื้อหานี้จะเหมาะกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษามากกว่า เนื่องจากพวกเขาคุ้นเคยกับกีฬา วัฒนธรรมยอดนิยม และศิลปะร่วมสมัย
- หัวข้อร่วมสมัยเป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวข้องกับเยาวชน ที่จะสามารถบ่มเพาะ (โดยอาศัยบทเรียนที่เสนอแนะ) สำนึกของความเป็นเจ้าของอดีตของตนและของประเทศ นอกเหนือไปจากอนาคตร่วมของภูมิภาค
- ด้วยการสำรวจความหลากหลาย จุดร่วม และความเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างกันภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากหัวข้อต่างๆ เช่น อาเซียน ศิลปะร่วมสมัย กีฬา วัฒนธรรมยอดนิยม (ดนตรีและภาพยนตร์) และมรดกทางวัฒนธรรม หน่วยนี้พยายามเน้นแนวคิดสำคัญที่ว่ากรรวมตัวของ

ภูมิภาคหรือการสร้างประชาคมเกิดขึ้นโดยเป็นผลจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนความพยายามจากระดับรัฐและระดับบุคคล

- ประเด็นสำคัญอีกอันหนึ่งของหน่วยนี้คือ แนวคิดที่ให้นิยามมองย้อนไปในอดีตเพื่อหาประวัติศาสตร์ร่วมภายในภูมิภาค ประวัติศาสตร์และประสบการณ์ร่วมที่กำลังถูกสร้างขึ้นมาในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง การตอกย้ำสำนึกถึงอัตลักษณ์ของภูมิภาค และการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมระดับภูมิภาคต้องไม่จำกัดอยู่แต่กับอดีตเท่านั้น แต่ต้องคลี่คลายสืบเนื่องในปัจจุบัน ตลอดจนอนาคตด้วย ขณะที่คนรุ่นต่อไปทั่วทั้งภูมิภาคถูกสอนเกี่ยวกับอดีตที่มีร่วมกันด้วยการสำรวจพิจารณาการรวมตัวของภูมิภาค มรดกทางวัฒนธรรม กีฬายอดนิยม ฯลฯ พวกเขาที่กำลังมีส่วนร่วมในการสร้างอนาคตด้วยเช่นกัน ขณะที่พวกเขาเข้าใจและเห็นคุณค่าของมรดกและวัฒนธรรมร่วมภายในภูมิภาค (หรืออนุภูมิภาค) มากขึ้น รวมถึงวัฒนธรรมและกีฬายอดนิยม พวกเขาที่ยังตระหนักถึงบทบาทของตนในกระบวนการสร้างประวัติศาสตร์ร่วมของอนาคตด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้สำคัญของหน่วยนี้คือ :

ความรู้ที่ได้

เมื่อจบหน่วย นักเรียนจะสามารถ

1. เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของอาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค
2. เข้าใจและวิเคราะห์บทบาทของกีฬา วัฒนธรรมยอดนิยม และศิลปะในกระบวนการสร้าง

อัตลักษณ์ส่วนบุคคล ระดับประเทศและภูมิภาค

ทักษะที่ได้

เมื่อจบหน่วย นักเรียนจะมีโอกาสได้

1. เพิ่มทักษะในการนำเสนอต่อสาธารณะ พูดและอภิปรายแลกเปลี่ยน
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า เช่น การอ่าน จดบันทึก วิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ

เจตคติที่ได้

เมื่อจบหน่วย นักเรียนจะสามารถ

1. เข้าใจประวัติศาสตร์อย่างลึกซึ้งมากขึ้น
2. ตระหนักถึงอัตลักษณ์ในฐานะชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น
3. มีความตระหนัก เห็นคุณค่า และเคารพในความหลากหลาย จุดร่วมและความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น

เนื้อหาของหน่วย

เนื้อหาของหน่วยนี้ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 7 แผน โดยแต่ละบทมีภาคผนวกที่เป็นข้อมูลสำหรับครูและเอกสารความรู้ต่าง ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 อาเซียน

แผนการเรียนรู้ที่ 2 กีฬาซีเกมส์ : ประวัติศาสตร์ กีฬาและการสร้างประชาคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 3 จากประวัติศาสตร์ที่กระจัดกระจายสู่ประวัติศาสตร์ร่วม : ฟุตบอลบาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำไมมรดกทางวัฒนธรรมจึงสำคัญสำหรับเรา

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ศิลปะร่วมสมัยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แผนการเรียนรู้ที่ 6 ดนตรียอดนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วัฒนธรรมโลกกับท้องถิ่น

แผนการเรียนรู้ที่ 7 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 1 อาเซียน

- วิชา :** ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ :** อาเซียน
- ระดับ :** มัธยมศึกษาตอนต้น/ประถมศึกษาตอนปลาย
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ :** 1 - 3 คาบสำหรับแผนการเรียนรู้ 1ก และ 1ข
(1 คาบ : 50 - 55 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น :** ห้องเรียน คอมพิวเตอร์และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์ และอินเทอร์เน็ต
- ความรู้พื้นฐาน :** นักเรียนควรมีความรู้เกี่ยวกับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของประเทศของตนเอง และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนอยู่บ้าง
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :**
เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. นิยามภูมิภาคอาเซียน 2. เข้าใจเหตุผลของการก่อตั้งอาเซียน 3. ระบุชื่อประเทศสมาชิกอาเซียน 4. เข้าใจและอธิบายจุดมุ่งหมายของอาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาคได้ 5. อธิบายว่าอาเซียนสร้างความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร	1. ฝึกทักษะการอ่านข้อมูล 2. ฝึกทักษะการฟัง 3. ฝึกทักษะการจดบันทึก 4. มีประสบการณ์ในการค้นคว้าออนไลน์และการแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม 5. ฝึกทักษะการเขียนและการพูด	1. เข้าใจหลักการและเหตุผลของการก่อตั้งอาเซียน 2. เคารพความพยายามของอาเซียนในการผนึกรวมภูมิภาค

บทเรียน 1ก แนะนำอาเซียน

ความรู้ที่ครูควรมีก่อน

- ครูควรมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนการก่อตั้งอาเซียน เช่น ขบวนการชาตินิยมต่างๆ กระบวนการปลดปล่อยอาณานิคม และความพยายามรวมตัวในภูมิภาคช่วงแรกๆ เช่น มาฟิลินโด (MAPHILINDO) และสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาสา (Association of South-East Asia หรือ ASA)
- ครูควรมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของอาเซียนและพัฒนาการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นอย่างดี

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>ครูบรรยาย</p> <p>ครูเริ่มบทเรียนด้วยการแนะนำหัวข้อและขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน ประเด็นสำคัญของบทเรียนอาจอยู่ในรูปของคำถามดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ทำไมจึงมีการก่อตั้งอาเซียน • สมาชิกอาเซียนคือใคร • จุดมุ่งหมายของอาเซียนคืออะไร 		<ul style="list-style-type: none"> • ครูมีหน้าที่ให้บริบทกับนักเรียนว่าบทเรียนนี้สัมพันธ์กับเนื้อหาของหลักสูตรที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่อย่างไร • ในขณะที่เดียวกันก็ควรเน้นแนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์ร่วมด้วยเช่นกัน คือไม่ใช่เพียงอดีตที่มีร่วมกัน แต่เป็นการสร้างจุดร่วม และนั่นจะเป็นกรอบที่ใช้เรียนรู้อาเซียนในบทเรียนนี้
ขั้นสอน 1	<p>กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ</p> <p>1. กิจกรรม 1ก Word Splash “ASEAN”</p> <p>1.1 ครูเขียนคำว่า “อาเซียน (ASEAN)” บนกระดานดำ และให้นักเรียนระดมความคิดและแลกเปลี่ยนกันว่ารู้อะไรเกี่ยวกับอาเซียนบ้าง</p> <p>1.2 หลังจากการแลกเปลี่ยน ครูให้ชื่อเต็มของอาเซียน และแนะนำและแลกเปลี่ยนความคิดว่าด้วย “สมาคม” “เอเชียตะวันออกเฉียงใต้” และ “ประชาชาติ”</p> <p>2. กิจกรรม 1ข - กิจกรรมแผนที่</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 • สื่อการเรียนรู้ 2 • สื่อเสริมสำหรับครู • แบบฝึกหัด 1ก หรือแบบฝึกหัด 1ข • แบบฝึกหัด 2 • แผนที่เปล่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถหาได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรม 1ก ช่วยปลูกความรู้เรื่องอาเซียนที่นักเรียนมีอยู่ก่อนและแนะนำแนวคิดที่ว่าด้วยสมาคมและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเชิงภูมิศาสตร์และความเป็นชาติ • คู่มือฐานศัพท์ที่ให้ไว้สำหรับคำนิยามที่เสนอแนะของคำว่า “สมาคม” “เอเชียตะวันออกเฉียงใต้” และ “ประชาชาติ” อย่างไรก็ตามควรตระหนักว่าคำนิยามของ

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2.1 ครูแจกแผนที่เปล่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้นักเรียน (แบบฝึกหัด 1ก หรือแบบฝึกหัด 1ข)</p> <p>2.2 นักเรียน (รายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม) ระบุชื่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสมาชิกอาเซียน ครูสามารถตรวจคำตอบของนักเรียนได้ด้วยการแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน</p> <p>2.3 แบ่งนักเรียนเป็น 10 กลุ่ม และแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายให้ค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนหนึ่งประเทศจากอินเทอร์เน็ต</p> <p>2.4 นักเรียนนำเสนอคำตอบด้วยการเขียนโปสเตอร์สำหรับจัดแสดง (gallery walk) หรือเขียนลงบน post-it และแปะลงบนตำแหน่งที่ถูกต้องบนแผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจมีการเลือกสีของ post-it ตามวันเวลาที่แต่ละประเทศเข้าร่วมอาเซียน</p> <p>2.5 ครูสรุปกิจกรรมด้วยการเน้นความหลากหลายภายในภูมิภาค โดยเฉพาะในหมู่สมาชิกอาเซียน และครูยังสามารถมุ่งสนใจไปที่ประเทศผู้ร่วมก่อตั้งห้าประเทศ และเชื่อมโยงไปยังกิจกรรมวิถีทัศน์หรือเอกสารต่างๆ ที่จะตามมา หากมีปัญหาเรื่องเวลาหรืออุปกรณ์ ครูสามารถให้ภาพรวมของการก่อตั้งอาเซียน และไปที่กิจกรรม 2ข ข้างล่างได้เลย</p>	<p>จาก : https://www.eduplace.com/ss/maps/asia.html</p> <p>หรือ http://aseanup.com/free-maps-asean-south-east-asia/</p> 	<p>คำเหล่านี้สามารถมีแตกต่างกันได้</p> <ul style="list-style-type: none"> นักเรียนจะได้ปลูกความเข้าใจเชิงโมนาภาพของตนเองและได้ความรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กิจกรรม 1ข จะทำให้นักเรียนได้เห็นภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และปลูกโมนาภาพเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และที่ตั้งของประเทศและสมาชิกอาเซียน ด้วยการทำงานเป็นกลุ่มและร่วมแลกเปลี่ยน นักเรียนจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน และสื่อสารกับเพื่อน ครูจะสามารถตรวจสอบความเข้าใจและความถูกต้องของข้อมูลทั้งด้วย gallery walk หรือการแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน
ขั้นสอน 2	<p>1. กิจกรรม 2ก วิถีทัศน์ - การก่อตั้งอาเซียน ครูฉายวิถีทัศน์เรื่องการก่อตั้งอาเซียน นักเรียนชมวิถีทัศน์และจดบันทึกโดยอาศัยคำถามที่ครูให้หรือใช้ handouts ที่จัดให้</p>	<ul style="list-style-type: none"> วิถีทัศน์ “อาเซียน : ประวัติศาสตร์และวัตถุประสงค์” สื่อการเรียนรู้ 3 	<ul style="list-style-type: none"> วิถีทัศน์นี้ให้ภาพรวมของการก่อตั้งอาเซียนและจะช่วยให้ นักเรียนได้มีความเข้าใจพื้นฐานว่าทำไมจึงมีการก่อตั้งอาเซียน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>“-“อาเซียน : ประวัติศาสตร์และวัตถุประสงค์” ASEAN : History and Purpose” - คลิปสั้นๆ ที่จัดทำโดยสำนักเลขาธิการอาเซียน</p> <p>สามารถหาวิดีโอได้จาก : https://www.facebook.com/aseansecretariat/videos/1015111612258854/</p> <p>ทางเลือกอีกทางหนึ่งคือ ในห้องเรียนที่มีอุปกรณ์พร้อม ครูอาจให้นักเรียนชมวิดีโอแล้วตรวจสอบความเข้าใจด้วยการใช้แบบทดสอบออนไลน์ ดูชุดทดสอบออนไลน์ต่างๆ ที่แนะนำได้ในส่วนรายการสื่อ</p> <p>ในห้องเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์สำหรับการฉายวิดีโอ ครูอาจบรรยายหน้าชั้นเรียนตามข้อมูลในวิดีโอ</p> <p>2. กิจกรรม 2ข การแลกเปลี่ยน - การก่อตั้งอาเซียน</p> <p>2.1 ในการสรุปเนื้อหาจากวิดีโอ ครูให้เอกสารข้อมูลขั้นต้นคัดสรร แก่นักเรียนและให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม</p> <p>2.2 นักเรียนอ่านเอกสารขั้นต้น และตอบคำถามต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ทำไมจึงมีการก่อตั้งอาเซียน • ทำไมผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงคิดว่าอาเซียนมีความจำเป็น • แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความขัดแย้งต่างๆ ที่ปรากฏในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษ 1960 	<ul style="list-style-type: none"> • เอกสารความรู้หรือสื่อการเรียนรู้ 4 - วิดีทัศน์และใบความรู้ทางเลือก <ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 5 • แบบฝึกหัด 4 • สื่อการเรียนรู้ 6 - สื่อการเรียนรู้ 10 (เลือกระหว่างสื่อการเรียนรู้ 10ก หรือสื่อการเรียนรู้ 10ข) • สื่อการเรียนรู้ 11 - เสนอแนะทางเลือกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 	<ul style="list-style-type: none"> • วิดีทัศน์จะให้เนื้อหาที่นักเรียนต้องนำไปใช้แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับคำถามในกิจกรรม 2ข <ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาเอกสารข้อมูลขั้นต้นเกี่ยวกับการก่อตั้งอาเซียน • ด้วยการทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนจะได้ประสบการณ์ของการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนร่วมกับคนอื่นๆ

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<ul style="list-style-type: none"> • มีความร่วมมือในระดับภูมิภาค ะไรอื่นหรือไมที่อาจเป็นแบบอย่าง ที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับอาเซียน <p>2.3 ผลลัพธ์สุดท้ายของกิจกรรมนี้อาจเป็นการแลกเปลี่ยนของแต่ละกลุ่มในชั้นเรียน ตามด้วยการเขียนรายงาน เรื่องการก่อตั้งอาเซียนเป็นการบ้าน สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย สื่อการเรียนรู้ต่างๆ อาจปรับใช้เป็น สัญลักษณ์ต่างๆ ของอาเซียน เช่น สัญลักษณ์อาเซียน ธงอาเซียน และเพลงประจำอาเซียน อาจชี้แนะให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับ เนื้อหาและความหมาย</p>		
สรุปบทเรียน	<p>ในการจบบทเรียน ครูสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปประวัติศาสตร์การก่อตั้งอาเซียน (ทำไมจึงก่อตั้ง สมาชิกผู้ก่อตั้งและสมาชิกในปัจจุบัน) 2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของอาเซียน (กฎบัตรอาเซียน ประชาคมอาเซียน) และประเด็นต่างๆ ที่อาเซียนกำลังเผชิญอยู่ (การอ้างสิทธิช่วงชิงดินแดน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ) 3. เชื่อมโยงกับบทเรียนถัดไป โดยเฉพาะหากมีการให้การบ้าน 		ครูจะได้ให้ภาพรวมของบทเรียนและสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้มาในบทเรียน และปูทางไปสู่บทเรียนต่อไปเกี่ยวกับอาเซียน

บทเรียน 1x อาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค

ความรู้ที่ครูควรมีมาก่อน

- ครูควรมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนการก่อตั้งอาเซียน เช่น ขบวนการชาตินิยมต่างๆ กระบวนการปลดปล่อยอาณานิคม และความพยายามรวมตัวในภูมิภาคช่วงแรกๆ เช่น มาฟิลินโด (MAPHILINDO) และสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาสา (Association of South-East Asia หรือ ASA)

- ครูควรมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของอาเซียนและพัฒนาการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นอย่างดี

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>ครูบรรยาย</p> <p>ครูเริ่มต้นบทเรียนด้วยการแนะนำหัวข้อและขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน</p> <p>ประเด็นสำคัญของบทเรียนอาจอยู่ในรูปคำถาม</p> <ul style="list-style-type: none"> • จุดมุ่งหมายของอาเซียนคืออะไร • อาเซียนช่วยสร้างเอกลักษณ์ร่วมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร • นักเรียนคิดว่าอาเซียนในอนาคตจะเป็นอย่างไร 		<ul style="list-style-type: none"> • ครูมีหน้าที่ให้ริบทกับนักเรียนว่าบทเรียนนี้สัมพันธ์กับเนื้อหาของหลักสูตรที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่อย่างไร • ในขณะเดียวกันก็ควรเน้นแนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์ร่วมด้วยเช่นกัน คือไม่ใช่แค่อดีตที่มีร่วมกัน แต่เป็นการสร้างจุดร่วมสำหรับอนาคต
พัฒนาบทเรียน	<p>กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ</p> <p>ทดสอบเพื่อความต่อเนื่องจากบทที่แล้วที่เป็นเรื่องการก่อตั้งอาเซียน ครูสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในบทที่แล้วด้วยการใช้การทดสอบหรือการตั้งคำถามในชั้นเรียนหรือกระทั่งการทบทวนแผนที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศสมาชิกอาเซียน</p> <p>ครูบรรยาย</p> <p>1. ครูสามารถเริ่มบทเรียนส่วนนี้ด้วยการสรุปสั้นๆ เกี่ยวกับการก่อตั้งอาเซียนโดยเน้นที่เหตุผลของการก่อตั้งและบริบททางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลานั้น</p>	<p>สื่อการเรียนรู้ 15 - เครื่องมือออนไลน์สำหรับแบบทดสอบ เช่น Kahoot! (https://getkahoot.com)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เชื่อมโยงกับแผนการเรียนรู้ที่ 1 อาเซียน 	<ul style="list-style-type: none"> • เพื่อปลูกความรู้เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับอาเซียนและช่วยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากบทก่อน • ครูจะได้ตรวจสอบความเข้าใจและการเรียนรู้ของนักเรียนจากบทเรียนก่อน • จุดมุ่งหมายของอาเซียนคืออะไร • ช่วยให้ครูวางบริบทของเนื้อหาได้ โดยเฉพาะหากนี่คือบทเรียนแรกเกี่ยวกับอาเซียน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2. กิจกรรม 3 - จุดมุ่งหมายของอาเซียน</p> <p>2.1 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยและแจกปฏิญญากรุงเทพ (พ.ศ. 2510) และ graphic organizer ให้แต่ละกลุ่ม</p> <p>2.2 ให้นักเรียนอ่านปฏิญญากรุงเทพในกลุ่ม และแลกเปลี่ยนและระบุ</p> <ul style="list-style-type: none"> • จุดมุ่งหมายของอาเซียน • อาเซียนพยายามสร้างเวทีหรือพื้นที่สำหรับความร่วมมือระดับภูมิภาคในหมู่สมาชิกอย่างไร <p>2.3 นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม (หรือเป็นคู่) อ่านเอกสารเพื่อระบุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอาเซียนในปี พ.ศ. 2510</p> <p>2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มจะเขียนคำตอบลงใน graphic organizer หรืออีกทางหนึ่งคือ ให้นักเรียนสร้างแผนภาพหรือ mind-map หรือการนำเสนอด้วยภาพในรูปแบบอื่นเกี่ยวกับด้านต่างๆ ของความร่วมมือในภูมิภาคที่ถูกกล่าวถึงในปฏิญญากรุงเทพ</p> <p>2.5 จากนั้น ครูให้แต่ละกลุ่มนำเสนอและแลกเปลี่ยนกันทั้งชั้นเรียน หากมีการทำแผนภาพหรือการนำเสนอด้วยภาพ ก็อาจใช้ gallery walk แทนการนำเสนอและแลกเปลี่ยน</p> <p>3. กิจกรรม 4 - อาเซียนในวันนี้ ~ มีอะไรเปลี่ยน</p> <p>3.1 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียน</p> <p>3.2 ให้นักเรียนดูลำดับเวลาเหตุการณ์สำคัญของอาเซียน</p> <p>3.3 ให้ภาพรวมเกี่ยวกับพัฒนาการที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของอาเซียน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 12 - ปฏิญญากรุงเทพ พ.ศ. 2510 (The Bangkok Declaration, 1967) • แบบฝึกหัด 5 - ปฏิญญากรุงเทพ พ.ศ. 2510 (The Bangkok Declaration, 1967) • แบบฝึกหัด 6 <ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 13 • แบบฝึกหัด 7 • แบบฝึกหัด 8 • สื่อการเรียนรู้ 14 	<ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมนี้พยายามทำให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับจุดมุ่งหมายของอาเซียนด้วยการอ่านเอกสารขั้นต้น เช่น ปฏิญญากรุงเทพ • กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับจุดมุ่งหมายและหลักการของอาเซียน • กิจกรรมนี้อาจมองได้ว่าเป็นการเจาะลึกกิจกรรม 2x ที่นักเรียนจะได้มีประสบการณ์ในการอ่านเอกสารขั้นต้น อย่างไรก็ตาม ควรตระหนักว่าปฏิญญากรุงเทพมีการใช้ภาษาที่เป็นทางการและอาจเข้าใจยากสำหรับนักเรียนส่วนนักเรียนที่มีความสามารถสูงขึ้น อาจมอบหมายให้ทำเป็นการบ้าน <ul style="list-style-type: none"> • อาเซียนมีการเปลี่ยนแปลง/พัฒนาการอย่างไรบ้าง • นักเรียนได้เห็นพัฒนาการของอาเซียนด้วยการเสนอลำดับเวลาเหตุการณ์สำคัญของอาเซียน • กิจกรรมนี้มุ่งสนใจพัฒนาการของอาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>โดยเน้นความสำคัญของปฏิญญาเซบู และกฎบัตรอาเซียนในปี พ.ศ. 2550</p> <p>3.4 แจกเนื้อหาบางส่วนของกฎบัตรอาเซียน (บทที่ 1 ข้อที่ 1) ให้กับนักเรียน</p> <p>3.5 นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม อ่านและระบุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในกฎบัตรอาเซียน และพิจารณาว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากปฏิญญากรุงเทพบ้าง</p> <p>3.6 ปิดท้ายกิจกรรมด้วยการให้นักเรียนนำเสนอเนื้อหาที่พูดคุยในกลุ่ม โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงและกระตุ้นให้นักเรียนคิดว่าทำไมจึงมีการเปลี่ยนแปลง</p> <p>3.7 จบกิจกรรมด้วยการสรุปสั้นๆ และให้ภาพรวมเกี่ยวกับพัฒนาการต่างๆ ในอาเซียนหลังจากมีกฎบัตรอาเซียนในปี พ.ศ. 2550</p>		<p>นักเรียนควรได้รับการชี้แนะให้เห็นว่ากฎบัตรอาเซียนสำคัญอย่างไร และเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งประชาคมความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนอย่างไร</p> <ul style="list-style-type: none"> • ประเด็นสำคัญที่ต้องเน้นในที่นี้คือ เมื่ออาเซียนมีสมาชิกมากขึ้น ความหลากหลายและความซับซ้อนก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย • นอกจากนี้แล้วนักเรียนยังควรได้รับการชี้แนะให้เข้าใจอีกด้วยว่าในฐานะเวทีสร้างเอกลักษณ์ร่วมและความร่วมมือระดับภูมิภาค อาเซียนเป็นงานที่ยังไม่เสร็จสิ้น ครูอาจต้องการเน้นประเด็นนี้ด้วยการยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับบริบทของประเทศของตน ในกรณีที่มีความร่วมมือของภูมิภาคเผชิญอุปสรรคเมื่อผลประโยชน์แห่งชาติได้รับความสำคัญกว่า (เช่น การอ้างสิทธิช่วงชิงดินแดน ปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดน เป็นต้น) และในกรณีที่มีความร่วมมือของภูมิภาคได้รับการส่งเสริม (เช่น ความมั่นคง การก่อการร้าย เป็นต้น)

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
สรุป บทเรียน	<p>ครูบรรยาย</p> <ol style="list-style-type: none"> ครูสรุปเนื้อหาในบทเรียนที่ว่าด้วยอาเซียน <ol style="list-style-type: none"> บริบททางประวัติศาสตร์และเหตุผลของการก่อตั้งอาเซียนในปี พ.ศ. 2510 ประเทศสมาชิกและสภาพภูมิศาสตร์ของอาเซียน จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอาเซียนและพัฒนาการในช่วงเวลาที่ผ่านมาจนซับซ้อนมากขึ้น ความคิดที่ว่า การสร้างจุดร่วมและประชาคมระดับภูมิภาคโดยอาเซียนเป็นงานที่ยังต้องดำเนินต่อไป เสนอแนะโครงการย่อย <ol style="list-style-type: none"> นักเรียนจินตนาการว่าตนเองเป็นพลเมืองของอาเซียนที่เป็นหนึ่งเดียว และเขียนรายงานสั้นๆ ว่า รู้สึกว่าอาเซียนได้ช่วยในการรวมภูมิภาคอย่างไร นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและเขียนรายงานข่าวโดยจินตนาการถึงการฉลองความสำเร็จที่เป็นไปได้ในอนาคตในวาระครบ 100 ปีของอาเซียน (เป็นต้นว่าอาเซียนบรรลุเป้าหมายของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ความยุติธรรมในสังคม และสันติภาพหรือไม่) นักเรียนค้นคว้าและทำโปสเตอร์นำเสนอเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างน้อยหนึ่งในสามด้าน หรือแง่มุมอื่นของอาเซียนที่จะแสดงถึงความพยายามที่จะไปสู่การรวมภูมิภาคและการสร้างเอกลักษณ์ของภูมิภาค (เช่น ในด้านกีฬา วัฒนธรรม และการศึกษา) นักเรียนอาจทำงานเป็นกลุ่มเพื่อสร้างบล็อกเกี่ยวกับอาเซียนที่มีข่าวสารทันต่อสถานการณ์เกี่ยวกับอาเซียน 		<ul style="list-style-type: none"> ครูจะได้สรุปเนื้อหาของบทเรียนและเน้นความคิดที่ว่า การรวมตัวและความร่วมมือของภูมิภาคเป็นงานที่กำลังดำเนินอยู่ และหลายอย่างต้องขึ้นอยู่กับประเทศสมาชิกด้วย โครงการที่เสนอแนะเหล่านี้จะทำให้นักเรียนสามารถรับความคิดที่ตัวตนเป็นส่วนหนึ่งของอนาคตของอาเซียน และจะเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของตนเอง ด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนจะได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงานร่วมกับคนอื่น และเจรจารับมือกับความแตกต่างในกลุ่ม

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 1ก อาเซียน

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

บทเรียน 1ก แนะนำอาเซียน

ข้อมูลทางเลือกเพื่อเสริมกิจกรรม 1ข

กิจกรรม 1ข กำหนดให้นักเรียนทำการศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มในฐานะ “ผู้ชำนาญการประจำประเทศ” เกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ

ครูอาจให้นักเรียนหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้ :

1. ขนาดของประเทศ
2. จำนวนประชากร
3. ภาษาทางการของประเทศนั้น (และภาษาที่ใช้พูดในประเทศ)
4. ศาสนาประจำชาติ (และศาสนาที่มีผู้นับถือและพื้นที่หากเป็นไปได้)
5. เงินตราของประเทศ
6. ธงชาติและการใช้สัญลักษณ์ในธง (และสัญลักษณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวกับประเทศ)
7. หัวหน้าฝ่ายบริหาร/ประเภทของระบอบการปกครอง
8. วันเวลาที่ประเทศนั้นกลายเป็นสมาชิกอาเซียน

หรืออีกทางหนึ่งคือ ครูอาจแจกใบงานให้แต่ละกลุ่ม ซึ่งจะมีช่องว่างให้นักเรียนจดบันทึกข้อมูลแต่ละรายการที่ตนค้นพบลงไปได้ ตามที่แนะนำต่อไปนี้ :

ตัวอย่างกระดาษบันทึก (note card)

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ประเทศ x
พื้นที่ :
จำนวนประชากร :
ภาษาทางการ :
เมืองหลวง :
เงินตรา :
ประมุขของรัฐ :
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :
ประเภทของระบอบการปกครอง :
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด :

วาดรูปธงชาติของประเทศนี้ : สีต่างๆ หมายถึงอะไร [สิ่งต่างๆ บนธงชาติ] หมายถึงอะไร นักเรียนมีอะไรจะกล่าวถึงธงชาตินี้อีกบ้าง
--

คำตอบสำหรับ Country Cards

เนการาบรูไนดารุสซาลาม	
พื้นที่ :	5,770 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	428,539 (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	มลายู อังกฤษ
เมืองหลวง :	บันดาร์ เสรี เบกาวัน
เงินตรา :	ดอลลาร์บรูไน
ประมุขของรัฐ :	สมเด็จพระราชาธิบดี ฮัจญี ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซซัดดิน วัดเดาละห์
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	สมเด็จพระราชาธิบดี ฮัจญี ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซซัดดิน วัดเดาละห์
ประเภทของระบอบการปกครอง :	ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	7 มกราคม พ.ศ. 2527

กัมพูชา	
พื้นที่ :	181,040 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	15.677 ล้าน
ภาษาทางการ :	เขมร
เมืองหลวง :	พนมเปญ
เงินตรา :	เรียล
ประมุขของรัฐ :	พระบาทสมเด็จพระบรมนาถนโรดม สีหมุนี
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	นายกรัฐมนตรี สมเด็จ ฮุน เซน
ประเภทของระบอบการปกครอง :	ระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	30 เมษายน พ.ศ. 2542
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	
พื้นที่ :	1,919,440 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	255,708,785 หรือ 255.7 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	อินโดนีเซีย
เมืองหลวง :	จาการ์ตา
เงินตรา :	รูเปียห์
ประมุขของรัฐ :	ประธานาธิบดี โจโก วิโดโด
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	ประธานาธิบดี โจโก วิโดโด
ประเภทของระบอบการปกครอง :	สาธารณรัฐ
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	พ.ศ. 2510
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	
พื้นที่ :	236,800 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	7 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	ลาว
เมืองหลวง :	เวียงจันทน์
เงินตรา :	กีบ
ประมุขของรัฐ :	ประธานประเทศ บุนยัง วอละจิด
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	นายกรัฐมนตรี ทองลูน สีสุลิต
ประเภทของระบอบการปกครอง :	สาธารณรัฐสังคมนิยม
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540

สหภาพรัฐมาเลเซีย	
พื้นที่	329,750 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	30.651 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	มลายู อังกฤษ จีน ทมิฬ
เมืองหลวง :	กัวลาลัมเปอร์
เงินตรา :	ริงกิต
ประมุขของรัฐ :	สมเด็จพระราชาธิบดี อัลมุตัสสิม บิลลาฮี มูฮิบบุดดิน ตวนกู อัลฮัจญ์ अबดุล ฮาลิม มูอัซซัม ซาห์ อิบน์ อัลมาฮูม สุลต่าน บาติรซาย์
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	นายกรัฐมนตรี ตาโต๊ะซรี ฮัจญ์ โมฮัมมัด นาจิบ บิน ตน ฮัจญ์ अबดุล ราเซก
ประเภทของระบอบการปกครอง :	ระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	พ.ศ. 2510
เมียนมา	
พื้นที่ :	678,500 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	54.162 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	เมียนมา
เมืองหลวง :	เนปิดอว์
เงินตรา :	จ๊าด
ประมุขของรัฐ :	ประธานาธิบดี อู ทิน จอ
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	ประธานาธิบดี อู ทิน จอ
ประเภทของระบอบการปกครอง :	สาธารณรัฐ
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	
พื้นที่ :	300,000 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	101.8 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	ฟิลิปปิน อังกฤษ สเปน
เมืองหลวง :	มะนิลา
เงินตรา :	เปโซ
ประมุขของรัฐ :	ประธานาธิบดี โรดริโก ดูเตร์เต
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	ประธานาธิบดี โรดริโก ดูเตร์เต
ประเภทของระบอบการปกครอง :	สาธารณรัฐ
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	พ.ศ. 2510

สาธารณรัฐสิงคโปร์	
พื้นที่ :	693 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	5.6 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	อังกฤษ มลายู จีนกลาง ทมิฬ
เมืองหลวง :	สิงคโปร์
เงินตรา :	ดอลลาร์สิงคโปร์
ประมุขของรัฐ :	ประธานาธิบดี โทนี ตัน เค็ง ยัม
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	นายกรัฐมนตรี ลี เซียนลุง
ประเภทของระบอบการปกครอง :	สาธารณรัฐ
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	พ.ศ. 2510
ไทย	
พื้นที่ :	514,000 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	67.4 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	ไทย
เมืองหลวง :	กรุงเทพมหานคร
เงินตรา :	บาท
ประมุขของรัฐ :	พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
ประเภทของระบอบการปกครอง :	ระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	พ.ศ. 2510
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	
พื้นที่ :	329,560 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร :	93.386 ล้าน (พ.ศ. 2558)
ภาษาทางการ :	เวียดนาม
เมืองหลวง :	ฮานอย
เงินตรา :	ดอง
ประมุขของรัฐ :	President Tran Dai Quang
หัวหน้าฝ่ายบริหาร :	President Tran Dai Quang
ประเภทของระบอบการปกครอง :	สาธารณรัฐสังคมนิยม
เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อใด	28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

แหล่งข้อมูล :

ASEAN, “ASEAN Member States”, <http://asean.org/asean/asean-member-states/>
Encyclopedia of the Nations, “Asia and Oceania”,

<http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/index.html>

Population Statistics taken from “List of Asian countries by Population (2015)”
with figures taken from United Nations Department of Economic and Social
Affairs, last updated 27 March 2015,

<http://statisticstimes.com/population/asian-countries-by-population.php>.

หมายเหตุ

เนื่องจากข้อมูลที่ให้ไว้ข้างต้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ ครูจึงควรตรวจสอบ
และปรับข้อมูลให้ถูกต้องก่อนดำเนินกิจกรรม

สื่อการเรียนรู้ 2 - ข้อเสนอทางเลือกสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ที่ใช้กิจกรรม Team Jigsaw Strategy

แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มบ้าน (home groups) ของ “ผู้ชำนาญการประจำประเทศ” สิบกลุ่ม สำหรับสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ

ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเรื่องการใช้สัญลักษณ์ในธงชาติของประเทศที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายและวาดรูปธงชาตินั้น (หากเป็นไปได้ ครูก็อาจจะพิมพ์รูปธงชาติให้นักเรียนใช้อ้างอิงด้วยก็ได้)

จากนั้นอาจรวมกลุ่มนักเรียนใหม่ โดยให้เป็นกลุ่มเรียนรู้ภูมิภาค เพื่อแลกเปลี่ยนข้อค้นพบและสร้างตารางเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนได้เห็นความหลากหลายของการใช้สัญลักษณ์และสีในธงชาติ ตลอดจนตระหนักถึงความมุ่งหวังร่วมกันที่สื่ออยู่ในธงชาติ

ต่อไปนี้เป็นข้อมูลสั้นๆ สำหรับการอ้างอิงของครูเกี่ยวกับธงชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศ/ธงชาติ	การใช้สัญลักษณ์
<p>บรูไนดารุสซาลาม</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9c/Flag_of_Brunei.svg/510px-Flag_of_Brunei.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรงกลาง : ตราแผ่นดินของบรูไน ประกอบด้วย พระจันทร์เสี้ยวหงายขึ้น (หมายถึง อิสลาม) ร่ม (หมายถึง สถาบันกษัตริย์) มือ 2 ข้าง (หมายถึง การอุ้มชูและทะนุบำรุงประเทศของรัฐบาล) • ข้อความภาษาอาระบิกบนพระจันทร์เสี้ยวแปลได้ว่า “น้อมรับใช้ตามแนวทางของพระอัลเลาะห์เสมอ” บนแถบด้านล่างเขียนว่า “บรูไน เมืองแห่งสันติ” <p>ความหมายของสี :</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีเหลือง หมายถึง สุลต่านแห่งบรูไนและสถาบันกษัตริย์ • แถบสีดำและสีขาว หมายถึง มุขมนตรีของบรูไน โดยแถบสีขาวที่กว้างกว่า หมายถึง the Pengiran Bendahara (มุขมนตรีคนที่หนึ่ง) และแถบสีดำ หมายถึง the Pengiran Pemancha (มุขมนตรีคนที่สอง)

ประเทศ/ธงชาติ	การใช้สัญลักษณ์
<p>กัมพูชา</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/83/Flag_of_Cambodia.svg/510px-Flag_of_Cambodia.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรงกลาง : นครวัด หมายถึง ประชาชน ตลอดจนคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม และมรดก • เป็นธงชาติของหนึ่งในสองประเทศในโลกที่แสดงภาพอาคารบนพื้นธง (อีกประเทศหนึ่งคือ อัฟกานิสถาน) <p>ความหมายของสี :</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีน้ำเงิน หมายถึง คุณค่าของเสรีภาพ ความร่วมมือ และภราดรภาพ ตลอดจนกษัตริย์ • สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและประชาชน
<p>อินโดนีเซีย</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9f/Flag_of_Indonesia.svg/510px-Flag_of_Indonesia.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของอินโดนีเซียเป็นแถบสีตามแนวนอน 2 แถบ ขนาดเท่ากัน โดยด้านบนเป็นสีแดงและด้านล่างเป็นสีขาว • ธงชาตินี้คล้ายกับธงชาติของประเทศโปแลนด์ (แต่สีกลับกัน) และของสิงคโปร์ (ยกเว้นพระจันทร์เสี้ยวกับดาว 5 ดวง) <p>ความหมายของสี :</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญหรือเลือด • สีขาว หมายถึง เจตนาหรือจิตวิญญาณที่บริสุทธิ์
<p>ลาว</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/56/Flag_of_Laos.svg/510px-Flag_of_Laos.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของลาวประกอบด้วย แถบสีตามแนวนอน 3 แถบ เป็นสีแดง 2 แถบ (บนและล่าง) และแถบตรงกลางเป็นสีน้ำเงิน ลาวเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ประเทศเดียวที่ไม่ได้ใช้สัญลักษณ์ดาว 5 แฉกบนธงชาติ • วงกลมสีขาวตรงกลาง หมายถึง เอกภาพของประชาชนภายใต้การนำของพรรคปฏิวัติของประชาชนลาวและอนาคตที่สดใสของประเทศ บางคนก็บอกว่า หมายถึง พระจันทร์เต็มดวงบนผืนน้ำของแม่น้ำโขง <p>ความหมายของสี :</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีแดง หมายถึง เลือดที่ประชาชนเสียสละในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ • สีน้ำเงิน หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

ประเทศ/ธงชาติ	การใช้สัญลักษณ์
<p>มาเลเซีย</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/66/Flag_of_Malaysia.svg/255px-Flag_of_Malaysia.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของมาเลเซียมีชื่อเรียกว่า Jalur Gemilang จาตุรโกมมีลิ่ง หรือ “ธงริ้วแห่งเกียรติศักดิ์” มีแถบสีแดงสลับกับสีขาวยรวม 14 แถบ และตรงมุมบนซ้ายเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีน้ำเงิน มีพระจันทร์เสี้ยวและดาว 14 แฉก ที่เรียกว่า บินตังเปอร์เซกูตัน Bintang Persekutuan (ดาราสหพันธ์) • แถบสีแดงและสีขาว 14 แถบ หมายถึง สถานะที่เท่าเทียมของรัฐ 13 รัฐ และรัฐบาลกลางของมาเลเซีย และดาว 14 แฉก ก็หมายถึง เอกภาพของรัฐทั้ง 13 รัฐ และรัฐบาลกลาง <p>สัญลักษณ์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> • พระจันทร์เสี้ยว หมายถึง อิสลาม ศาสนาประจำชาติของมาเลเซีย • สีน้ำเงิน หมายถึง เอกภาพของชาวมาเลเซีย • สีเหลืองของดาวและพระจันทร์เสี้ยวเป็นสีของประมุขแห่งสหพันธรัฐ
<p>เมียนมา</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/8c/Flag_of_Myanmar.svg/255px-Flag_of_Myanmar.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของเมียนมาได้รับการรับรองในวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2553 มีแถบสีตามแนวนอน 3 แถบ ไหล่ลงมาจากบนลงล่าง คือ เหลือง เขียว และแดง ตรงกลางเป็นดาว 5 แฉก สีขาว <p>การสื่อความหมาย :</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีเหลือง หมายถึง ความเป็นปึกแผ่น • สีเขียว หมายถึง สันติภาพ ความสงบ และความเขียวขจีรุ่งเรืองของพืชพรรณ • สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและความมุ่งมั่น • ดาวสีขาว หมายถึง ความสามัคคีของประเทศ
<p>ฟิลิปปินส์</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/99/Flag_of_the_Philippines.svg/255px-Flag_of_the_Philippines.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของฟิลิปปินส์มีชื่อเรียกว่า “ดาวสามดวงกับดวงอาทิตย์” แบ่งเป็นแถบสี 2 แถบตามแนวนอนขนาดเท่ากัน คือ สีน้ำเงินกับสีแดง ตรงด้านคันธงมีสามเหลี่ยมด้านเท่าสีขาว มีดวงอาทิตย์สีเหลืองทอง 8 แฉกอยู่กลางสามเหลี่ยม และมีดาว 5 แฉกสีเหลืองทองอยู่ตรงมุมแต่ละมุมของสามเหลี่ยม <p>การสื่อความหมาย :</p> <ul style="list-style-type: none"> • ดวงอาทิตย์ หมายถึง เอกภาพ เสรีภาพ ประชาธิปไตย และอธิปไตย • รังสีของดวงอาทิตย์ หมายถึง จังหวัดต่างๆ ของฟิลิปปินส์ • ดาว หมายถึง เกาะหลัก 3 เกาะ คือ ลูซอน วิทยาาน และมินดาเนา

ประเทศ/ธงชาติ	การใช้สัญลักษณ์
	<ul style="list-style-type: none"> • สามเหลี่ยมสีขาว หมายถึง อีสรภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ • แถบสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพ ความจริง และความยุติธรรม • แถบสีแดง หมายถึง ความรักชาติและความกล้าหาญ
<p>สิงคโปร์</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/48/Flag_of_Singapore.svg/255px-Flag_of_Singapore.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของสิงคโปร์เป็นแถบสี 2 แถบตามแนวนอน ข้างบนเป็นสีแดง ข้างล่างเป็นสีขาว มีพระจันทร์เสี้ยวกับดาว 5 แฉก สีขาว 5 ดวงที่เรียงกันเป็นรูปห้าเหลี่ยมอยู่ตรงมุมบนซ้าย <p>การสื่อความหมาย :</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีแดง หมายถึง ภราดรภาพและความเสมอภาคอันเป็นสากลของมนุษย์ • สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์และคุณธรรมที่แผ่ขยายและคงทน • พระจันทร์เสี้ยว หมายถึง ประเทศเกิดใหม่ที่กำลังพุ่งทะยาน • ดาว 5 ดวง หมายถึง อุทิศตนของประชาธิปไตย สันติภาพ ความก้าวหน้า ความยุติธรรม และความเสมอภาค
<p>ไทย</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a9/Flag_of_Thailand.svg/255px-Flag_of_Thailand.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของไทยมีชื่อเรียกว่า ธงไตรรงค์ แปลว่า ธง 3 สี มีแถบสี 5 แถบตามแนวนอน คือ แดง ขาว น้ำเงิน ขาว และแดง จากบนลงล่าง โดยแถบน้ำเงินตรงกลางมีขนาดเป็นสองเท่าของแถบอื่น ธงนี้เป็นธงชาติของไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2460 <p>การสื่อความหมาย :</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีทั้ง 3 สี หมายถึง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ • สีแดง หมายถึง ชาติ แผ่นดิน และประชาชน • สีขาว หมายถึง ศาสนา • สีน้ำเงิน หมายถึง สถาบันกษัตริย์
<p>เวียดนาม</p> <p>(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/21/Flag_of_Vietnam.svg/255px-Flag_of_Vietnam.svg.png)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ธงชาติของเวียดนามมีสีแดง และมีดาว 5 แฉกสีเหลือง อยู่ตรงกลาง ได้รับการออกแบบและใช้ในระหว่างการลุกขึ้นสู้กับฝรั่งเศสในเวียดนามตอนใต้ ในปี พ.ศ. 2483 และได้รับการยอมรับเป็นธงชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ในปี พ.ศ. 2488 ในปี พ.ศ. 2519 ก็กลายเป็นธงชาติของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม <p>การสื่อความหมาย :</p> <ul style="list-style-type: none"> • การใช้สีแดงได้รับอิทธิพลจากธงแดงของขบวนการคอมมิวนิสต์สากล และหมายถึง การปฏิวัติและเลือด • ดาว 5 แฉกสีเหลืองทอง หมายถึง ขนชั้นหลัก 5 ขนชั้นในสังคมนิยมเวียดนาม คือ นักปราชญ์ ขาวนา ช่างฝีมือ พ่อค้า และทหาร

สื่อการเรียนรู้ 3 - วิดีทัศน์ “อาเซียน : ประวัติศาสตร์และวัตถุประสงค์” “ASEAN : History and Purpose” จากสำนักงานเลขาธิการอาเซียน (2555)

ที่มา : <https://www.facebook.com/aseansecretariat/videos/10151116122588854/>

* วิดีทัศน์นี้มีประโยชน์สำหรับการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรของอาเซียน และประเด็นสำคัญต่างๆ ในปัจจุบันเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

บทวิทัศน์

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญทางยุทธศาสตร์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียนจึงได้รับการก่อตั้งขึ้นในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญรุดหน้าของสังคม และการพัฒนาวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพของภูมิภาคด้วยความยุติธรรมและหลักกฎหมาย

ปัจจุบันนี้ด้วยสมาชิก 10 ประเทศ อาเซียนเป็นเอกภาพยึดเหนี่ยวกันด้วยความเป็นหุ้นส่วนที่เสมอภาค มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมสันติภาพของความเป็นหมู่พวก และลดช่องว่างด้านการพัฒนาด้วยการยึดมั่นอย่างเคร่งครัดในกระบวนการปรึกษาหารือและความเห็นพ้องต้องกันอย่างเป็นเอกฉันท์

ในปี พ.ศ. 2551 การลงนามในกฎบัตรอาเซียนที่ได้รับการสรรเสริญเป็นการก้าวไปข้างหน้าตามปณิธานของสมาชิก และสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในสามด้านหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน

โดยอาศัยเจตนาและความปรารถนาดีของรัฐบาลและประชาชนแห่งอาเซียน และตระหนักในความก้าวหน้าที่ผ่านมา อาเซียนกำหนดวิสัยทัศน์ 2020 เพื่อให้ประชาคมอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นจริงภายในปี พ.ศ. 2558

ในการมุ่งสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว อาเซียนจัดตั้งเส้นทางสามสายสำหรับความก้าวหน้า คือ ประชาคมอาเซียนทั้งสามด้าน ด้วยการกระตุ้นการหารือ แลกเปลี่ยน และวางแผนพิมพ์เขียวต่างๆ เพื่อกำหนดทิศทางในอนาคต ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมุ่งหมายที่จะสร้างความมั่นคงอย่างรอบด้านด้วยหลักกฎหมาย สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล โดยอาศัยความรับผิดชอบร่วมกัน และวิสัยทัศน์ที่มองโลกรอบตัวอย่างมีพลวัต ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนวาดหวังถึงประชาคมที่ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อเพิ่มความอยู่ดีกินดีทางเศรษฐกิจอย่างถ้วนหน้า และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์ที่รับผิดชอบต่อสังคมเพื่อบรรลุความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่คงทนยืนนาน และสร้างความเข้าใจและมิตรไมตรีต่อกัน

อาเซียนดำเนินการอย่างแข็งขันร่วมกับองค์กรระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ตลอดจนรัฐบาลประเทศต่างๆ ในหลายด้านที่เป็นประโยชน์ร่วมกันด้วยการลงนามในข้อตกลง ทวิภาคีและพหุภาคีจำนวนมากกับหุ้นส่วนเจรจาต่างๆ อาเซียนอยู่แนวหน้าในการนำ ประโยชน์ของโลกที่ผนึกรวมและขึ้นต่อกันมากขึ้นเรื่อยๆ มาสู่ประชาชน ธุรกิจ และองค์กรต่างๆ ในภูมิภาค

สื่อการเรียนรู้ 4 - วิทัศน์และใบความรู้ทางเลือก

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=YNEHlqQRMgw> (2 : 38 นาที)

- วิทัศน์ “ประวัติศาสตร์การก่อตั้งอาเซียน” “Foundation History of the ASEAN” โดยกระทรวงการศึกษา ประเทศฟิลิปปินส์
- * วิทัศน์นี้เหมาะสำหรับชั้นเรียนที่ครูต้องการเน้นการก่อตั้งอาเซียนเท่านั้น หรือว่าความรู้เรื่องอาเซียนของนักเรียนมีน้อยมาก

บทวิทัศน์

อาเซียนคือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยสิบประเทศ ในอนุภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเอเชีย คือ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

องค์กรที่มีมาก่อนอาเซียนคือ สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาสา ประกอบด้วย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทย ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2504

อาเซียนถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ที่กรุงเทพฯ โดยรัฐมนตรีต่างประเทศของอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และฟิลิปปินส์ ประชุมกันที่กรุงเทพฯ และลงนามในปฏิญญาอาเซียนที่เป็นการจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขึ้นมาอย่างเป็นทางการ รัฐมนตรีทั้งห้าได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นผู้ก่อตั้งอาเซียน

วิสัยทัศน์ของผู้ก่อตั้งคือ การรวมประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดซึ่ง กลายเป็นความจริงเมื่ออาเซียนขยายรวมบรูไนดารุสซาลามในวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2527 เวียดนามในวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ลาวและเมียนมาในวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และกัมพูชาในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542

จากห้าประเทศ ปัจจุบันอาเซียนประกอบด้วยสิบประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่รวมเป็นหนึ่งเดียวในการเดินทางมุ่งสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

• เอกสารประกอบสำหรับวิดิทัศน์ “ประวัติศาสตร์การก่อตั้งอาเซียน” “Foundation History of the ASEAN”

ชมวิดิทัศน์อย่างตั้งใจและเขียนลงในช่องว่างข้างล่าง คำตอบมีอยู่ในวิดิทัศน์

1. ระบุชื่อประเทศสมาชิกของอาเซียน มีสิบประเทศ

1.	6.
2.	7.
3.	8.
4.	9.
5.	10.

2. ชื่อเต็มของอาเซียนคือ

_____

3. องค์การที่เคยมีมาก่อนหน้าอาเซียนคือ อาสา หรือ

_____

4. อาเซียนได้รับการก่อตั้งที่ _____ (เมือง) ในวันที่ _____

5. Match the five founding fathers of ASEAN to their countries. จับคู่ผู้ก่อตั้งอาเซียนกับประเทศของแต่ละคน

อดัม มาลิก Adam Malik	•	ฟิลิปปินส์
นาร์ซิโซ รามอส Narciso R. Ramos	•	สิงคโปร์
ตุน अबดุล ราซัค บิน ฮุสเซน Tun Abdul Razak bin Hussein	•	ไทย
เอส ราจารัตนัม S. Rajaratnam	•	มาเลเซีย
ถนัด คอมันตร์ Thanat Khoman	•	อินโดนีเซีย

- วิดีทัศน์อื่นๆ ที่อาจใช้ได้/ข้อมูลสำหรับครู ได้แก่ :
1. “ประวัติศาสตร์อาเซียน” (History of the ASEAN) โดยกระทรวงศึกษา ฟิลิปปินส์
ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=HUL3xJrXXik> (15 : 05 นาที)

2. “กำเนิดอาเซียน” (The Birth of ASEAN) (ภาคภาษาอังกฤษ)
โดย ดร.ทอมมี สิงค์ม Dr.Tommy Singkum, Network of Education.
ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=BzeL0ToM2WA> (55 นาที)

สื่อการเรียนรู้ 5 - การก่อตั้งอาเซียน

กิจกรรมนี้กำหนดให้นักเรียนอ่านเอกสารและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ทำไมจึงมีการก่อตั้งอาเซียน
2. ทำไมผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงคิดว่าจำเป็นต้องมีอาเซียน
3. มีความขัดแย้งอะไรบ้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษ 1960
4. มีความร่วมมือระดับภูมิภาคอะไรบ้างหรือไม่ที่อาเซียนสามารถใช้เป็นแบบอย่างได้

ครูสามารถหาข้อมูลพื้นฐานได้จากแหล่งต่อไปนี้ :

1. Ramses Amer, “Association of South-East Asian Nations”, in OoiKeat Gin (ed.), **South-East Asia : A Historical Encyclopedia from Angkor Wat to East Timor** (Santa Barbara : ABC-CLIO, 2004), pp. 185 - 189, available at <http://tinyurl.com/hps44nu>.
2. ASEAN, “The Foundation of ASEAN”, <http://www.asean.org/asean/about-asean/history/>
3. Thanat Khoman, “ASEAN Conception and Evolution”, from **The ASEAN Reader** (Singapore : Institute of South-East Asian Studies, 1992), available at http://www.asean.org/?static_post=asean-conception-and-evolution-by-thanat-khoman
4. S. Rajaratnam, “ASEAN The Way Ahead”, from **The ASEAN Reader** (Singapore : Institute of South-East Asian Studies, 1992), available at http://www.asean.org/?static_post=asean-the-way-ahead-by-s-rajaratnam
5. On the five founding fathers of ASEAN, see “Founding fathers of Asean”, **The Brunei Times**, 9 August 2011, available at <http://news.asiaone.com/News/Latest+News/Asia/Story/A1Story20110809-293603.html>

รายการเอกสารนี้เป็นเพียงการเสนอแนะเอกสารที่ครูสามารถใช้ในชั้นเรียนได้ ครูสามารถเลือกสรรเอกสารเองได้ トラบดีที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับคำถามข้างต้น

หมายเหตุ สื่อการเรียนรู้ 5x อาจใช้แทนสื่อการเรียนรู้ 5ก ได้ หรือเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในหัวข้อประสิทธิภาพของอาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค

สำหรับเอกสารเกี่ยวกับอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 - 2542 ดู Ang Cheng Guan and Eddie Lim, **ASEAN 1967 - 1999 : A Documentary History** (Singapore : 2007)

สื่อการเรียนรู้ 6 - การก่อตั้งอาเซียน : มุมมองของนักการทูต (Establishment of ASEAN : A Diplomat's View)

ที่มา : Rodolfo C. Severino, ASEAN, South-East Asia Background Series No. 10 (Singapore : Institute of South-East Asian Studies, 2008), p. 5.

ASEAN was established by the founding states to “manage their disputes amicably and prevent them from developing into conflict. It was to transcend their ethnic, cultural and religious differences in the pursuit of their common interests. It was to bridge the gaps of ignorance and alienation between them. It was to dissipate the mutual suspicions among them. It was also to keep South-East Asia from being an arena for the quarrels of the strong. At the same time, there was hope-vague at the time-that regional cooperation, as well as regional stability, would help in advancing national development.”

อาเซียนได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยประเทศผู้ก่อตั้งเพื่อ “จัดการข้อพิพาทอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย และป้องกันไม่ให้อาเซียนกลายเป็นความขัดแย้ง ข้ามพ้นความแตกต่างทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และศาสนา โดยมุ่งสู่ประโยชน์ร่วมกัน ถมช่องว่างของความรู้ และแปลกแยกระหว่างกัน ขจัดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน และป้องกันไม่ให้อาเซียนตะวันออกเฉียงใต้เป็นสมรภูมিরะหว่างชาติมหาอำนาจ ในขณะเดียวกันก็มีความหวัง (ที่ลางเลือนในขณะนั้น) ว่าความร่วมมือของภูมิภาค ตลอดจนเสถียรภาพของภูมิภาคจะช่วยการพัฒนาของแต่ละประเทศด้วย”

หมายเหตุ

Rodolfo C. Severino เป็นเลขาธิการอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 - 2545

สื่อการเรียนรู้ 7 - การก่อตั้งอาเซียน : มุมมองของหนึ่งในผู้ก่อตั้ง (Establishment of ASEAN : A Founding Father's View)

ที่มา : ถนัด คอมันตร์, “ASEAN Conception and Evolution”, จาก www.asean.org, 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2555, http://asean.org/?static_post=asean-conception-and-evolution-by-thanat-khoman. พิมพ์ซ้ำจาก K.S. Sandhu et. al. (comps.), *The ASEAN Reader* (Singapore : Institute of South-East Asian Studies, 1992).

ประการแรก [เหตุผลของการก่อตั้งอาเซียน] ที่สำคัญที่สุดคือ การถอนตัวออกไปของมหาอำนาจอาณานิคมทำให้เกิดสุญญากาศทางอำนาจที่อาจดึงดูดให้ชาติภายนอกก้าวเข้ามาเพื่อผลได้ทางการเมือง เนื่องจากเจ้าอาณานิคมได้กีดกันการติดต่อกันเองภายในภูมิภาคในทุกรูปแบบ ดังนั้น แนวคิดเรื่องประเทศเพื่อนบ้านร่วมไม้ร่วมมือกันจึงเป็นสิ่งที่น่าส่งเสริม

ประการที่สอง ดังที่เราหลายคนรู้จากประสบการณ์ โดยเฉพาะกับองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ SEATO) การอยู่ห่างไกลกันของประเทศสมาชิกทำให้ความร่วมมือไม่มีประสิทธิภาพ เราจึงต้องพยายามสร้างความร่วมมือในหมู่ประเทศที่อยู่ใกล้กัน และมีประโยชน์ร่วมกัน

ประการที่สาม การรวมตัวกันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อที่จะได้มีปากเสียงและมีประสิทธิภาพ นี่คือความจริงที่เราต้องเรียนรู้อย่างรวดเร็ว แรงจูงใจในการรวมตัวกันของเราคือการปักหลักสร้างความเข้มแข็งและปกป้องตนเองจากการขบเคี้ยวกันของมหาอำนาจ

ประการสุดท้าย เป็นเรื่องที่เราทุกคนทราบดีว่าความร่วมมือและการผนึกรวมตัวกันในที่สุดนั้นเป็นประโยชน์สำหรับทุกฝ่าย ซึ่งเป็นสิ่งที่การพยายามเดี่ยวๆ ไม่มีทางทำได้

หมายเหตุ

1. ถนัด คอมันตร์ (พ.ศ. 2457 - 2559) เป็นนักการทูตและนักการเมืองไทย เขาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 - 2514 และเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ (พ.ศ. 2522 - 2525) และรองนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2523 - 2525) และยังได้รับการยกย่องเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งห้าคนของอาเซียนด้วย
2. SEATO หรือองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) (กันยายน พ.ศ. 2497 - มิถุนายน พ.ศ. 2520) เป็นองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการป้องกันร่วมกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งขึ้นด้วยการลงนามในสนธิสัญญามะนิลาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2497 และประกอบด้วยสมาชิกแปดประเทศ (ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา) มีวัตถุประสงค์หลักคือป้องกันการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ SEATO ถือเป็นความล้มเหลวเนื่องจากความขัดแย้งภายใน ถูกยุบในปี พ.ศ. 2520 หลังจากสมาชิกหลายประเทศหมดความสนใจและถอนตัวออกไป

สื่อการเรียนรู้ 8 - “อาเซียน : ร่วมสร้างเสถียรภาพและการพัฒนา” “ASEAN : Contributor to Stability and Development”

ที่มา : “ASEAN : Contributor to Stability and Development”, คำปราศรัยหลักของ ฯพณฯ Tan Sri M. Ghazali Shafie, รัฐมนตรีต่างประเทศ มาเลเซีย ในการประชุม “ASEAN-Today and Tomorrow” ที่ the Fletcher School of Law and Diplomacy, บอสตัน สหรัฐอเมริกา ในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524 (KL : External Information Division, Ministry of Foreign Affairs), p. 4. Cited in Ang and Lim, *ASEAN 1967 - 1999 : A Documentary History* (2007), p. 11.

เมื่อ Ali Moertopo กับผมวางกลไกเพื่อสร้างความปรองดองระหว่างประเทศของเราทั้งสองหลังจากเกิดกรณี G-30s ในปี พ.ศ. 2508 นายพลซูฮาร์โต และตูน อับดุล ราซัค (รองนายกรัฐมนตรีมาเลเซียในขณะนั้น) ขอให้เราพิจารณามุมมองที่กว้างขึ้นและเชื่อมประเด็นการปรองดองระหว่างอินโดนีเซียและมาเลเซียให้สัมพันธ์กับทั้งภูมิภาค ซึ่งจะรวมประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ของเราด้วย โดยเฉพาะสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่เพิ่งเกิดใหม่ ที่จริงแล้วเรากำลังพิจารณาการรวมตัวของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อที่จะอยู่กันอย่างเพื่อนบ้านและมิตรที่ดีเพื่อเราจะได้ไม่ถูกมหาอำนาจภายนอกเสี้ยมให้ทะเลาะกันเอง เราตระหนักในเรื่องที่ว่าองค์กรประเภทนี้ที่มีมาก่อนหน้า คือ อาสา ASA ที่ประกอบด้วยมลายา ไทย และฟิลิปปินส์ และมาฟิลินโดที่ประกอบด้วย มลายา ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ต่างไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่คับแคบ

หมายเหตุ

1. Ali Moertopo (พ.ศ. 2467 - 2527) เป็นนายพลและบุคคลทางการเมืองคนสำคัญในอินโดนีเซีย ในระบอบใหม่ของนายพลซูฮาร์โต
2. นายพลซูฮาร์โต (พ.ศ. 2464 - 2551) เป็นประธานาธิบดีคนที่สองของอินโดนีเซียที่ดำรงตำแหน่งนานถึง 31 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 - 2541
3. ตูน อับดุล ราซัค ฮุสเซน (พ.ศ. 2465 - 2519) เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่สองของมาเลเซียที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 - 2519 เขาเป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งอาเซียน
4. สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาสา หรือ ASA) (กรกฎาคม พ.ศ. 2504 - สิงหาคม พ.ศ. 2510) และมาฟิลินโด (พ.ศ. 2506) เป็นองค์กรระดับภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีมาก่อน อาสาทั้งตั้งเพื่อเป็นองค์กรที่เป็นกลาง และมีจุดมุ่งหมายเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และวิทยาศาสตร์ ภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาฟิลินโด หรือ the Greater Malayan Confederation เกิดจากข้อเสนอของประธานาธิบดี Diosdado Macapagal ในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2505 เพื่อจะเป็นองค์กรรวมชาวมลายู อย่างไรก็ตาม ทั้งสององค์กรก็ประสบปัญหาความขัดแย้งภายในที่มีสาเหตุจากการก่อตั้งประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์กลับมาอ้างสิทธิในตอนเหนือของเกาะบอร์เนียว (ซาบารห์) โดยเป็นการตอบโต้การก่อตั้งมาเลเซียขณะที่นโยบายเผชิญหน้า Konfrontasi ของอินโดนีเซียที่มีต่อมาเลเซีย นำไปสู่การยุบสลายของมาฟิลินโด ดูข้อมูลเพิ่มเติม Vincent K. Pollard, “ASA and ASEAN, 1961 - 1967 : South-East Asian Regionalism”, *Asian Survey*, 10, 3 (March, 1970) : 244 - 255.

สื่อการเรียนรู้ 9 - เอส ราจารัตนัม อธิบายเหตุผลของสิงคโปร์และประเทศอื่นๆ ในการเข้าร่วมอาเซียน

ที่มา : Chan Heng Chee & Obaidul Haq (eds.), S. Rajaratnam : The Prophetic and the Political (Singapore : Graham Brash, 1987), pp. 490 - 491.

สิงคโปร์ตอบสนองต่อแนวคิดอาเซียนเพราะเห็นคุณค่า ด้วยเหตุที่ไม่ใช่การรื้อฟื้น SEATO หรือ ASA หรือเครื่องมือต่อต้านคอมมิวนิสต์หรือเขตชูอเมริกา เพราะถ้าเป็นอย่างนั้น เราก็จะทำผิดพลาดซ้ำอีก เราเห็นว่าอาเซียนควรเป็นองค์กรภูมิภาคเพื่อความร่วมมือทาง เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เราไม่ได้เน้นแรงจูงใจทางการเมืองเนื่องจากจีนกับรัสเซีย ก็จะไม่โจมตี อันที่จริง ในช่วงปีแรกๆ ทั้งจีนและโซเวียตต่างก็กล่าวหาอาเซียนว่าเป็นม้าโซ่ของ จักรวรรดินิยมอเมริกัน เป็นแผนการอาณานิคมใหม่...

...ไม่ต้องสงสัยเลยว่าเหตุผลส่วนตัวที่ไม่ระบอบออกมา ก็มีผลต่อการตัดสินใจของแต่ละประเทศในการสนับสนุนแนวคิดอาเซียนด้วยเช่นกัน ผมไม่รู้ว่าเหตุผลส่วนตัวอะไร ที่กระตุ้นให้ฟิลิปปินส์เข้าร่วมกับอาเซียน เพราะก่อนหน้านี้พวกเขาไม่ได้มีส่วนร่วมอะไรมาก ในการเมืองกระแสหลักของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่พวกเขาถูกดึงเข้ามาเพราะพวกเขาจับคู่กับอินโดนีเซียในการเผชิญหน้ามาเลเซียที่เพิ่งเกิดใหม่ที่รวมสิงคโปร์ด้วย ไทยเข้ามา เพราะพวกเขากลัวเวียดนามเอาคืนกับกลัวจีนคอมมิวนิสต์ ดังนั้น เห็นไหม เราแต่ละประเทศ ต่างก็มีเหตุผลส่วนตัวในการเข้าร่วมอาเซียนนอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์หลักในการพลิก กลับทฤษฎีโดมิโนที่หลายฝ่าย รวมถึงพวกคอมมิวนิสต์ด้วย ทำนายว่าจะเกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อจากชัยชนะของเวียดนาม

หมายเหตุ

1. Sinnatham by Rajaratnam (พ.ศ. 2458 - 2549) เป็นนักหนังสือพิมพ์และนักเขียนเรื่องสั้น เป็นรองนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ (พ.ศ. 2523 - 2528) และเป็นรัฐมนตรีที่ทำหน้าที่ยาวนาน (พ.ศ. 2502 - 2531) เขาเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ (พ.ศ. 2508 - 2523) และเป็นหนึ่งในห้าผู้ร่วมก่อตั้งอาเซียน

2. SEATO หรือองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) (กันยายน พ.ศ. 2497 - มิถุนายน พ.ศ. 2520) เป็นองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการป้องกันร่วมกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งขึ้น ด้วยการลงนามในสนธิสัญญาอะนิลาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2497 และประกอบด้วยสมาชิกแปดประเทศ (ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา) มีวัตถุประสงค์หลักคือป้องกันการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ SEATO ถือเป็นความล้มเหลวเนื่องจากความขัดแย้งภายใน ถูกยุบ ในปี พ.ศ. 2520 หลังจากสมาชิกหลายประเทศหมดความสนใจและถอนตัวออกไป

สื่อการเรียนรู้ 10ก - รายงานในเดอะนิวยอร์กไทมส์เกี่ยวกับการก่อตั้งอาเซียน

ที่มา : “Cooperation in Asia”, in *New York Times*, 9 August 1967. Cited in Ang and Lim, *ASEAN 1967 - 1999 : A Documentary History* (2007), p. 21.

นี่เป็นความพยายามครั้งที่สามในการก่อตั้งองค์การระดับภูมิภาค มาฟิลินโดที่ประกอบด้วย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ถูกทำลายด้วยนโยบาย “เผชิญหน้า” ของซูการ์โน สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2504 โดยไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ก็ถูกทำลายโดยมะนิลาที่อ้างสิทธิเหนือซาบาห์ในบอร์เนียวตอนเหนือ

ขณะนี้บรรยากาศเอื้ออำนวยมากขึ้น ความร่วมมือในปากแม่น้ำโขงและในด้านการค้าและการธนาคารก็กำลังรุดหน้า ซูการ์โนก็ออกไปพ้นทาง และจินคอมมิวนิสต์ก็สูญเสียอิทธิพลในทุกที่ อาเซียนมีความหวังเนื่องจากดึงอินโดนีเซียกลับมาร่วมวง ในแง่ขนาด จำนวนประชากรและความมั่งคั่ง อินโดนีเซียเป็นประเทศที่สำคัญที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศที่ล้มเหลวมาสองรอบในการสร้างเอกภาพในภูมิภาค แน่แน่นอนว่าได้เรียนรู้บทเรียนที่จะทำให้ความพยายามครั้งที่สามนี้เป็นผลสำเร็จ

สื่อการเรียนรู้ 10ข - บทบรรณาธิการของฟาร์อีสเทิร์นอีโคโนมิกรีวิว (Far Eastern Economic Review) เกี่ยวกับการก่อตั้งอาเซียน

ที่มา : Editorial - “Welcome ASEAN”, *Far Eastern Economic Review*, Vol. 57, No. 7 (13 - 19 August 1967). Cited in Ang and Lim, *ASEAN 1967 - 1999 : A Documentary History* (2007), p. 20.

ถึงแม้ว่าทางนิตยสารจะได้เขียนบทบรรณาธิการร่าเริงร่าพันเกี่ยวกับการเกิดขึ้น ดาดดินขององค์การระหว่างประเทศด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค แต่ก็ต้องยินดีต้อนรับกับการก่อตั้งอีกองค์กรหนึ่งเมื่อเร็วๆ นี้ คือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ความสำเร็จของรัฐมนตรีต่างประเทศทั้งห้าคนของประเทศที่เกี่ยวข้อง คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ไม่เพียงแต่แสดงถึงความตระหนักร่วมกันถึงความจำเป็นสำหรับความร่วมมือในการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ (ดังที่ตัวแทนของสิงคโปร์ได้กล่าว) ยังแสดงถึงความเต็มใจที่จะละวางท่าทีชาตินิยมสุดโต่งบางอย่างไปเสีย

แต่ว่ากรอบโครงสร้างสำหรับความร่วมมือไม่ควรจะถูกเข้าใจผิดว่าเป็นตัวอาคารจริงๆ พึงจดจำว่าถึงแม้ความคลางแคลงสงสัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับความสามารถของอาสาที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอะไรในภูมิภาคนั้นก็มีที่มาจากความล้มเหลวในการดึงดูดประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดมาเข้าร่วม แต่อันที่จริงมันล้มเหลวเนื่องจากสมาชิกมีเป้าหมายทางการเมืองที่ขัดแย้งกัน

คำถามสำคัญคือการตกลงในหลักการที่จะร่วมมือในระดับเศรษฐกิจสามารถยับยั้งขยายไปสู่การตกลงในทางปฏิบัติได้หรือไม่ และประเทศกำลังพัฒนาได้แสดงให้เห็นว่าแทบไม่เต็มใจหรือเต็มใจน้อยนิดจนน่าใจหายที่จะถือเอาประโยชน์เฉพาะหน้าของตนเป็นรองจากผลได้ทางเศรษฐกิจในระยะยาว อย่างไรก็ตาม มีการประกาศถึงความตั้งใจดีอีกครั้งหนึ่ง และมีการก้าวไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้วอีกก้าวหนึ่ง

สื่อการเรียนรู้ 11 - เสนอแนะทางเลือกสำหรับชั้นเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

ครูแจกภาพธงอาเซียนให้นักเรียนพิจารณาและแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม ให้นักเรียนแลกเปลี่ยน ระดมความคิด หรือสืบค้นออนไลน์ว่าธงอาเซียนมีการใช้สัญลักษณ์สื่อการเรียนรู้ถึงอะไรบ้าง

จากนั้น ครูเปิดเพลงอาเซียน (URL : <http://asean.org/asean/about-asean/asean-anthem/> หรือจากยูทูป : <https://www.youtube.com/watch?v=linTTWHu1YQ>) ให้นักเรียนฟัง หลังจากฟังแล้วก็อาจให้นักเรียนพิจารณาเนื้อเพลง

ครูให้นักเรียนอธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของอาเซียนจากสัญลักษณ์สองอย่างนี้

ต่อจากนั้น ครูอาจแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มและแจกธง (อย่างน้อยกลุ่มละ 3 ผืน) ของประเทศสมาชิกอาเซียน และให้สืบค้นออนไลน์หาความหมายของสัญลักษณ์บนธง (กิจกรรมนี้อาจสืบเนื่องต่อกิจกรรม the country card activity ในบทเรียนที่แล้ว หากว่า the country cards ไม่ได้มีรวบรวมอยู่ด้วย) สำหรับธงชาติ คู่มือการเรียนรู้ 2, ธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนในเอกสารเดียวกัน

นักเรียนอาจเปรียบเทียบและหาสัญลักษณ์ร่วม (เช่น พระจันทร์เสี้ยวที่เป็นสัญลักษณ์ของอิสลาม สีที่คล้ายกัน ฯลฯ) เพื่อแสดงจุดร่วมในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียน

นักเรียนยังสามารถระบุความคล้ายและความต่างระหว่างธงชาติต่างๆ โดยทำเป็นแผนภาพติดผนังเพื่อให้ดูง่ายได้ด้วย

ครูก็สามารถเชื่อมโยงข้อค้นพบของนักเรียนไปยังธงอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหวังร่วมกันของภูมิภาคที่ถึงจะมีความหลากหลายก็ตาม (ดังที่น่าจะเห็นได้จากธงชาติเหล่านั้น)

ก. สัญลักษณ์ของอาเซียน : ธง ตรา และเพลง

ธงอาเซียนสื่อถึงความเป็นเอกภาพของอาเซียน และการสนับสนุนหลักการและพันธกิจของอาเซียน ส่งเสริมจิตสำนึกและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของอาเซียน

ธงอาเซียนแสดงถึงอาเซียนที่มีเสถียรภาพ สันติ เป็นเอกภาพ และมีพลวัต

สีของธง (น้ำเงิน แดง ขาว และเหลือง) แสดงถึงสีหลักๆ ของธงชาติของประเทศสมาชิกทั้งหมด

- น้ำเงิน : สันติภาพและเสถียรภาพ (peace and stability)
- แดง : ความกล้าหาญและความมีพลวัต (courage and dynamism)
- ขาว : ความบริสุทธิ์ (purity)
- เหลือง : ความเจริญรุ่งเรือง (prosperity)

สัญลักษณ์ของอาเซียนอยู่ตรงกลางธง

• ตรงกลางของสัญลักษณ์เป็นต้นข้าว แสดงถึงความฝันของผู้ร่วมก่อตั้งที่ต้องการให้อาเซียนประกอบด้วยทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สิบประเทศ) ผูกมัดรวมกันด้วยมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

- วงกลม หมายถึง เอกภาพของอาเซียน

A. เนื้อเพลงอาเซียน

ที่มา : <http://www.asean.org/asean/about-asean/asean-anthem/>

“The ASEAN Way”

ผู้แต่ง : กิตติคุณ สดประเสริฐ สำเภา ไตรอุดม และนางพะยอม วลัยพัชรา

<p><i>Raise our flag high, sky high</i> <i>Embrace the pride in our heart</i> <i>ASEAN we are bonded as one</i> <i>Look-in out to the world</i></p>	<p>ชูธงเราให้สูงสุดฟ้า โอบเอาความภาคภูมิใจไว้ในใจเรา อาเซียนเราผูกพันเป็นหนึ่ง มองมุ่งไปยังโลกกว้าง</p>
<p><i>For peace, our goal from the very start</i> <i>And prosperity to last.</i> <i>We dare to dream, we care to share.</i> <i>Together for ASEAN</i></p>	<p>สันติภาพ คือเป้าหมายแรกเริ่ม ความเจริญ คือปลายทางสุดท้าย เรากล้าฝัน และใส่ใจต่อการแบ่งปัน ร่วมกันเพื่ออาเซียน</p>
<p><i>We dare to dream, we care to share.</i> <i>For it's the way of ASEAN.</i></p>	<p>เรากล้าฝัน และใส่ใจต่อการแบ่งปัน นี่คือนิเวศอาเซียน</p>

คำถาม

1. เพลงนี้มีการสื่อสารอารมณ์ประเภทใด
2. เพลงนี้มีเป้าหมายอะไร

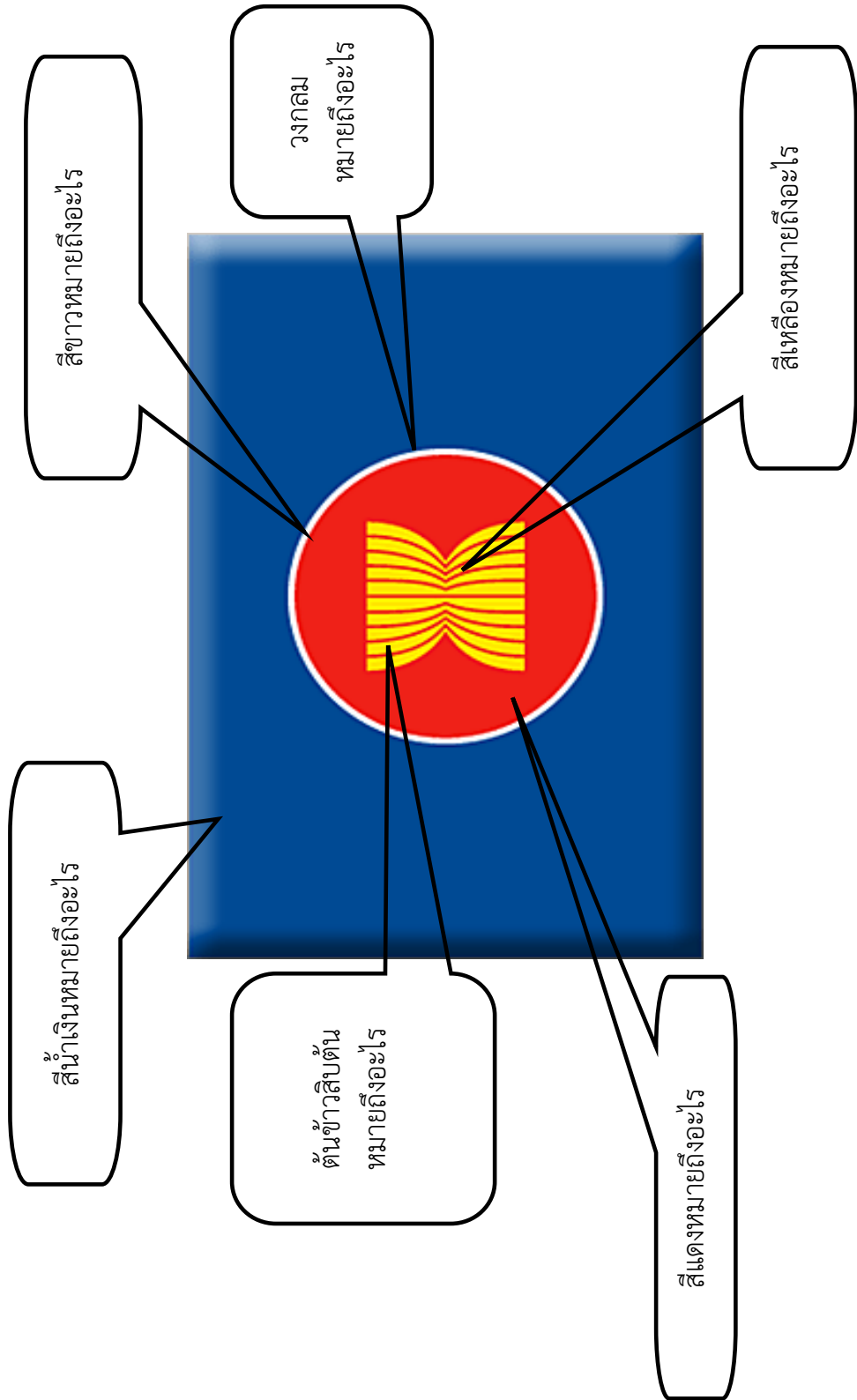

เพลง The ASEAN Way

This is the flag and emblem of ASEAN. What do the colours

B. เสนอแนะเอกสารประกอบสำหรับนักเรียน

แบบฝึกหัด 1ก แผนที่เปล่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พิจารณาแผนที่ข้างล่างและระบุชื่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Name _____ Date _____

Southeast Asia and the South Pacific: Political

Outline Maps
Copyright © Houghton Mifflin Company, All rights reserved.

Education Place®
www.eduplace.com

ที่มา : https://www.eduplace.com/ss/maps/pdf/se_asia_pac_polnl.pdf

แบบฝึกหัด 1ข แผนที่เปล่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พิจารณาแผนที่ต่อไปนี้ และระบุชื่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

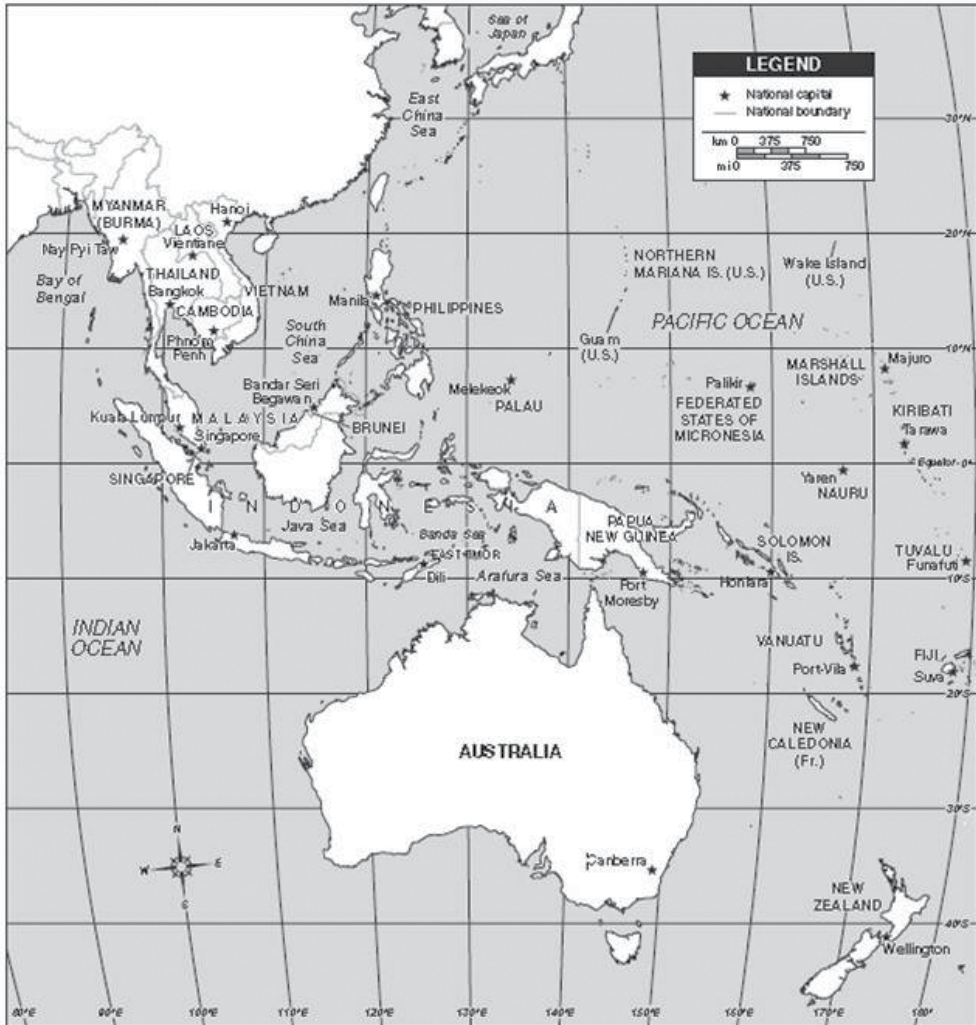
ที่มา : <http://aseanup.com/wp-content/uploads/2015/04/ASEAN-map-white-blank.jpg>

แบบฝึกหัด 2

แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Name _____ Date _____

Southeast Asia and the South Pacific: Political

Outline Maps
Copyright © Houghton Mifflin Company. All rights reserved.

Education Place®
www.eduplace.com

ที่มา : https://www.eduplace.com/ss/maps/pdf/se_asia_pac_pol.pdf

แบบฝึกหัด 3

การก่อตั้งอาเซียน

ชมวิดีโออย่างตั้งใจเพื่อค้นหาคำตอบ แล้วเติมคำตอบลงในช่องว่างต่อไปนี้

1. อาเซียนได้รับการก่อตั้งเมื่อ _____
2. วัตถุประสงค์ของอาเซียนคือ :
  - 2.1 เร่ง _____, ความก้าวหน้าของสังคมและ _____.
  - 2.2 ส่งเสริม _____ โดยอาศัยความยุติธรรมและหลักกฎหมาย
3. ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิก _____ ประเทศ
4. อาเซียนอาศัยกระบวนการ _____ และ _____
5. _____ ได้รับการลงนามในปี พ.ศ. 2551
6. สามด้านหลักของอาเซียนที่กฎบัตรอาเซียนสร้างขึ้นคือ
  - 6.1 ประชาคม _____ อาเซียน
  - 6.2 ประชาคม _____ อาเซียน
  - 6.3 ประชาคม _____ อาเซียน

แบบฝึกหัด 4

ข้อมูลสำหรับการแลกเปลี่ยน

อ่านข้อมูลต่อไปนี้ แล้วแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มเพื่อหาคำตอบ

1. ทำไมจึงมีการก่อตั้งอาเซียน เหตุผลในการก่อตั้งคืออะไร
  2. ทำไมผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงคิดว่าอาเซียนมีความจำเป็น วัตถุประสงค์ของการมีอาเซียนคืออะไร
  3. ในตอนนั้นมีความขัดแย้งอะไรบ้าง (ในหมู่ประเทศผู้ร่วมก่อตั้งอาเซียน) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
  4. มีความร่วมมือระดับภูมิภาคอะไรอื่นหรือไม่ที่อาจเป็นแบบอย่างให้กับอาเซียนได้
- นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติมเพื่อมาตอบคำถามได้

บทเรียน 1x อาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค

สื่อการเรียนรู้ 12 - ปฏิญญากรุงเทพ พ.ศ. 2510 (The Bangkok Declaration, 1967)

ปฏิญญากรุงเทพ พ.ศ. 2510 หรือปฏิญญาอาเซียนเป็นเอกสารก่อตั้งอาเซียน ได้ลงนามที่กรุงเทพฯ (ที่มาของชื่อ) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศร่วมก่อตั้งห้าประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย การตัดสินใจนี้เกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการพิจารณากันมามากเพื่อเป็นการแสดงท่าทีของความเป็นปึกแผ่นของห้าประเทศ เพื่อต่อต้านการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ปฏิญญากรุงเทพวางหลักการพื้นฐานของอาเซียน นั่นคือ ความร่วมมือ มิตรไมตรี และการไม่แทรกแซงกัน วันที่ 8 สิงหาคม ปัจจุบันได้รับการเฉลิมฉลองว่าเป็นวันอาเซียน

ปฏิญญากรุงเทพเริ่มด้วยอารัมภบทที่ระบุข้อพิจารณาหลักๆ ของผู้ร่วมก่อตั้ง พวกเขาเชื่อว่าจำเป็นต้องมีความร่วมมือและเอกภาพในภูมิภาคที่เข้มแข็งมากขึ้น และต้องการวางรากฐานที่มั่นคงเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือของภูมิภาค ความร่วมมือของภูมิภาคจะดำเนินไปด้วยจิตใจแห่งความเสมอภาคและความเป็นหุ้นส่วน และถูกมองว่าเป็นหนทางมุ่งสู่สันติภาพ ความก้าวหน้า และความเจริญรุ่งเรืองภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะเดียวกัน พวกเขา ก็ตระหนักว่าประเทศของตนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของภูมิภาค (และประเทศของตน) ดังนั้น จึงมีการเน้นความสำคัญของความร่วมมือของภูมิภาค มิตรภาพ และความเข้าใจกันในหมู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ปฏิญญากรุงเทพมีเนื้อหาห้าข้อ ข้อแรก กล่าวถึงการจัดตั้งอาเซียน ขณะที่ข้อที่ 2 ระบุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอาเซียน ข้อที่ 3 จัดตั้งกลไกที่อาเซียนหวังว่าจะใช้เพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมาย เช่น การประชุมประจำปีของรัฐมนตรีต่างประเทศ การจัดตั้งคณะกรรมการประจำอาเซียน คณะกรรมการเฉพาะกิจ และคณะกรรมการถาวร ตลอดจนกองเลขาธิการประจำสมาชิกแต่ละประเทศ ข้อที่ 4 กำหนดเกณฑ์พิจารณาการเป็นสมาชิกอาเซียน ขณะที่ข้อที่ 5 ย้ำหลักการพื้นฐานและจุดมุ่งหมายของอาเซียน

สื่อการเรียนรู้ 13 - ลำดับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์อาเซียน

วันที่	เหตุการณ์
สิงหาคม 2510	อาเซียนได้รับการก่อตั้งที่กรุงเทพฯ โดยมีสมาชิกร่วมก่อตั้งห้าประเทศ
กุมภาพันธ์ 2510	มีการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งแรกที่บาหลี อินโดนีเซีย
พ.ศ. 2514	สมาชิกอาเซียนลงนามในคำประกาศว่าด้วยเขตสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (ZOPFAN) ซึ่งเป็นการย้ำจุดยืนที่มุ่งมั่นของอาเซียนที่จะรักษาความเป็นกลางและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และรักษาสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค
พ.ศ. 2519	อาเซียนออกปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) หรือปฏิญญาบาหลี 1 (Bali Declaration 1) และมีการลงนามในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in South-East Asia - TAC)
กันยายน 2521	มีการประชุมระดับรัฐมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน-ยุโรป เป็นครั้งแรกที่บรัสเซลส์
มกราคม 2527	บรูไนดารุสซาลามเข้าร่วมอาเซียน
พ.ศ. 2537	มีการจัดตั้งเวทีภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Forum) ซึ่งมุ่งเน้นเรื่องความพึงพาซึ่งกันและกันด้านความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิก ในปัจจุบัน ประเทศที่เข้าร่วมประกอบด้วยสมาชิกอาเซียน ออสเตรเลีย แคนาดา จีน สหภาพยุโรป อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เกาหลีเหนือ มองโกเลีย นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ปาปัวนิวกินี รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา
กรกฎาคม 2538	เวียดนามเข้าร่วมอาเซียน
15 ธันวาคม 2538	สมาชิกอาเซียนลงนามในสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South-East Asia Nuclear Weapon-Free Zone - SEANWFZ)
กรกฎาคม 2540	ลาวและเมียนมาเข้าร่วมอาเซียน
ธันวาคม 2540	การประชุมอาเซียน+3 ครั้งแรก ประกอบด้วยสมาชิกอาเซียน และจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้
ธันวาคม 2540	การประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ครั้งแรกที่มาเลเซีย
15 ธันวาคม 2540	อาเซียนรับรองวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ที่วาดหวังถึงภูมิภาคที่สันติ มีเสถียรภาพ เจริญรุ่งเรือง และเหนียวแน่น พร้อมด้วยการเป็นหุ้นส่วนอย่างแข็งขันและประชาคมที่สนับสนุน
พ.ศ. 2541	การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 6 ที่ฮานอย รับรองแผนปฏิบัติการฮานอยเพื่อดำเนินงานตามวิสัยทัศน์อาเซียน 2020
เมษายน 2542	กัมพูชาเข้าร่วมอาเซียน

วันที่	เหตุการณ์
4 พฤศจิกายน 2545	อาเซียนและจีนลงนามในปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea - DOC) เพื่อพยายามหาทางออกโดยสันติสำหรับปัญหาขัดแย้งในทะเลจีนใต้
7 ตุลาคม 2546	อาเซียนออกปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน 2 (ปฏิญญาบาห์ลี 2) ระบุดมมุ่งหมายที่จะสร้างประชาคมอาเซียน
ธันวาคม 2548	การประชุมอาเซียน+6 ครั้งแรกหรือการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกที่กัวลาลัมเปอร์มาเลเซีย ประเทศที่เข้าร่วมประกอบด้วยสมาชิกอาเซียน จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์
20 พฤศจิกายน 2550	สมาชิกอาเซียนลงนามในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเป็นก้าวแรกสู่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีภายในปี พ.ศ. 2558 กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551
กุมภาพันธ์ 2552	สมาชิกอาเซียนเห็นชอบแผนการสำหรับประชาคมอาเซียน (พ.ศ. 2552 - 2558)
ตุลาคม 2552	อาเซียนจัดตั้งคณะกรรมการการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
7 พฤศจิกายน 2554	อาเซียนรับรองปฏิญญาบาห์ลีว่าด้วยประชาคมอาเซียน (ปฏิญญาบาห์ลี 3) ซึ่งเป็นการย้ำการยึดมั่นของอาเซียนที่จะสร้างมุมมองร่วมกันในการรับมือกับประเด็นต่างๆ ในระดับโลกและเพิ่มบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ องค์การการค้าโลก และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) เพื่อดูแลสันติภาพ เสถียรภาพ และการพัฒนาในภูมิภาค
31 ธันวาคม 2558	จัดตั้งประชาคมอาเซียนในสามเสาหลัก คือ การเมือง-ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม-วัฒนธรรม

สื่อการเรียนรู้ 14 - เสนอแนะแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับการแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน

1. คิด-จับคู่-แลกเปลี่ยน (Think-Pair-Share)

คิด : ครูแจกข้อมูลพร้อมด้วยคำถาม และให้นักเรียนได้มีเวลาอ่านข้อมูลและคิดคำตอบ นักเรียนสามารถใช้เวลาช่วงนี้จดคำตอบลงในสมุดหรือกระดาษที่ครูเตรียมให้

จับคู่ : นักเรียนแลกเปลี่ยนกับเพื่อนที่นั่งข้างกัน

แลกเปลี่ยน : แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 คน ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความเห็นกัน ภายในกลุ่ม จำนวนนักเรียนในกลุ่มอาจเพิ่มขึ้นมากกว่านี้ได้ (เช่น 8 คน) จากนั้นเป็นการแลกเปลี่ยนกันทั้งชั้นเรียน

ด้วยวิธีนี้ นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ด้วยการพิจารณาไตร่ตรองและการแสดงความคิดเห็นเป็นคำพูด

2. Team Jigsaw

จัดนักเรียนเป็นกลุ่มเรียกว่าคณะผู้เชี่ยวชาญ (Expert Teams) ให้อ่านข้อมูลร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความเห็นกันว่าอ่านแล้วตีความว่าอย่างไร

จากนั้นก็จัดกลุ่มนักเรียนใหม่เป็นคณะเรียนรู้ โดยนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ตนรู้มากับนักเรียนจากคณะผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอื่นที่ได้อ่านข้อมูลชุดที่แตกต่างกัน

นักเรียนก็กลับไปอยู่คณะผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเดิมเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ตนเรียนรู้มาให้กับคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

ยกตัวอย่างเช่น กลุ่ม 1 เป็นคณะผู้เชี่ยวชาญ 1 ที่ได้อ่านและแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับข้อมูล 1 แล้วสมาชิกกลุ่ม 1 ก็จะไปอยู่ในคณะเรียนรู้ ก/ข/ค/ง (ประกอบด้วยสมาชิกจากคณะผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอื่นที่ได้อ่านข้อมูลที่ต่างกัน) และร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลทั้งหมดในบทเรียน จากนั้นสมาชิกคณะเรียนรู้ ก ก็กลับไปอยู่ในคณะผู้เชี่ยวชาญ 1 เพื่อถ่ายทอดข้อมูลที่ตนได้เรียนรู้มาจากคณะเรียนรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม

3. Numbered Heads

แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มโดยแต่ละคนจะมีเลขประจำตัว (ปกติกลุ่มละ 4 คน) แจกข้อมูลให้อ่าน และแลกเปลี่ยน และหาคำตอบสำหรับคำถามที่มีให้ จากนั้น ครูก็ถามคำถามและระบุหมายเลขสมาชิกกลุ่มที่ถูกกำหนดด้วยหมายเลขนั้นก็จะเป็นผู้ตอบคำถามของกลุ่ม

หมายเหตุ

บทบาทของครูในการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ร่วมกันมักจะเป็นผู้ดำเนินรายการ วิธีการเหล่านี้จะทำได้ไม่ถ่วงน้ำหนักหากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้ร่วมกัน สำหรับนักเรียนที่ใหม่ต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ครูอาจจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือในชั้นเรียนมากขึ้นในรูปแบบของคำสั่งที่เข้าใจได้ชัดเจน

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. Miriam Clifford, “20 collaborative learning tips and strategies for teachers” from Teachthought website.
2. “Cooperative Learning” from the Teacher Vision website.

สื่อการเรียนรู้ 15 - เครื่องมือออนไลน์สำหรับแบบทดสอบ

1. Quizworks <https://www.onlinequizcreator.com/> - free to create unlimited quizzes of 15 questions each featuring MCQs, free text and fill in the blanks.
2. QuizStar <http://quizstar.4teachers.org/> - free quiz making tool for online quizzes.
3. Poll Everywhere <https://www.pollerywhere.com/> - free poll tool for up to 25 responses.
4. Kahoot! <https://getkahoot.com/> - free tool for creating learning quiz games. Can be used with mobile phones.
5. Qzr <https://www.qzr.com/> - free basic plan enables creation of online quizzes.

แบบฝึกหัด 5

ปฏิญญากรุงเทพ พ.ศ. 2510 (The Bangkok Declaration, 1967)

อ่านปฏิญญากรุงเทพ พ.ศ. 2510 (The Bangkok Declaration, 1967) ในกลุ่ม และกรอกข้อความลงใน Graphic Organizer.

ปฏิญญาอาเซียน (ปฏิญญากรุงเทพ) กรุงเทพฯ 8 สิงหาคม 2510

The Presidium Minister for Political Affairs/Minister for Foreign Affairs of Indonesia, the Deputy Prime Minister of Malaysia, the Secretary of Foreign Affairs of the Philippines, the Minister for Foreign Affairs of Singapore and the Minister of Foreign Affairs of Thailand :

รัฐมนตรีต่างประเทศของอินโดนีเซีย รองนายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย รัฐมนตรีต่างประเทศของฟิลิปปินส์ รัฐมนตรีต่างประเทศของสิงคโปร์ และรัฐมนตรีต่างประเทศของไทย :

MINDFUL of the existence of mutual interests and common problems among countries of South-East Asia and convinced of the need to strengthen further the existing bonds of regional solidarity and cooperation;

ตระหนักในการมีผลประโยชน์และปัญหาาร่วมกันของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเชื่อมั่นในความจำเป็นที่จะต้องเสริมความเป็นปึกแผ่นและความร่วมมือของภูมิภาคที่มีอยู่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นไปอีก

DESIRING to establish a firm foundation for common action to promote regional cooperation in South-East Asia in the spirit of equality and partnership and thereby contribute towards peace, progress and prosperity in the region;

ปรารถนาที่จะสถาปนารากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการร่วมกันส่งเสริมความร่วมมือของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยสำนึกแห่งความเสมอภาคและความเป็นหุ้นส่วน และร่วมสร้างสันติภาพ ความก้าวหน้า และความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค

CONSCIOUS that in an increasingly interdependent world, the cherished ideals of peace, freedom, social justice and economic well-being are best attained by fostering good understanding, good neighbourliness and meaningful cooperation among the countries of the region already bound together by ties of history and culture;

ตระหนักว่าในโลกที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันมากขึ้นเรื่อยๆ นี้ อุดมคติแห่งสันติภาพ เสรีภาพ ความยุติธรรมทางสังคม และความอยู่ดีมีสุขทางเศรษฐกิจนั้น ควรบรรลุให้ถึงด้วยการสร้างความเข้าใจ ความเป็นเพื่อนบ้านที่ดี และความร่วมมือที่มีความหมายในหมู่ประเทศในภูมิภาคที่ผูกพันกันด้วยสายใยของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอยู่แล้ว

CONSIDERING that the countries of South-East Asia share a primary responsibility for strengthening the economic and social stability of the region and ensuring their peaceful and progressive national development, and that they are determined to ensure their stability and security from external interference in any form or manifestation in order to preserve their national identities in accordance with the ideals and aspirations of their peoples;

พิจารณาว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีภาระหน้าที่หลักร่วมกันในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาค และดูแลการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าโดยสันติและมุ่งมั่นที่จะดูแลป้องกันเสถียรภาพและความมั่นคงจากการแทรกแซงจากภายนอก ไม่ว่าในรูปแบบหรือรูปแบบใดเพื่อรักษาอัตลักษณ์แห่งชาติของตนตามอุดมคติและความมุ่งหวังของประชาชนของตน

AFFIRMING that all foreign bases are temporary and remain only with the expressed concurrence of the countries concerned and are not intended to be used directly or indirectly to subvert the national independence and freedom of States in the area or prejudice the orderly processes of their national development;

ยืนยันว่าฐานทัพต่างชาติทั้งหมดมีอยู่ชั่วคราวและยังคงอยู่ได้ก็ด้วยความเห็นชอบที่แสดงชัดเจนของประเทศที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และไม่ได้มีไว้ใช้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อบ่อนทำลายเอกราชและเสถียรภาพของประเทศต่างๆ ในบริเวณนี้หรือส่งผลเสียหายต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ

DO HEREBY DECLARE : จีงขอประกาศ

FIRST, the establishment of an Association for Regional Cooperation among the countries of South-East Asia to be known as the Association of South-East Asian Nations (ASEAN).

หนึ่ง การจัดตั้งสมาคมเพื่อความร่วมมือระดับภูมิภาคของหมู่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในชื่อว่า สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

SECOND, that the aims and purposes of the Association shall be :

สอง จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสมาคมจะเป็นไปเพื่อ

1. To accelerate the economic growth, social progress and cultural development in the region through joint endeavours in the spirit of equality and partnership in order to strengthen the foundation for a prosperous and peaceful community of South-East Asian Nations;

เร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญรุดหน้าทางสังคม และการพัฒนาวัฒนธรรมในภูมิภาค โดยอาศัยความพยายามร่วมกันด้วยจิตใจแห่งความเสมอภาคและความเป็นหุ้นส่วนเพื่อเสริมสร้างรากฐานให้แข็งแกร่งสำหรับประชาคมที่เจริญรุ่งเรืองและสันติแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. To promote regional peace and stability through abiding respect for justice and the rule of law in the relationship among countries of the region and adherence to the principles of the United Nations Charter;

ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพของภูมิภาคด้วยการเคารพในความยุติธรรมและหลักกฎหมายในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาค และยึดมั่นในหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ

3. To promote active collaboration and mutual assistance on matters of common interest in the economic, social, cultural, technical, scientific and administrative fields;

ส่งเสริมการร่วมมืออย่างแข็งขันและการช่วยเหลือกันในประเทศที่เป็นผลประโยชน์ร่วมในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และการบริหารจัดการ

4. To provide assistance to each other in the form of training and research facilities in the educational, professional, technical and administrative spheres;

ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและศึกษาค้นคว้าทางการศึกษา วิชาชีพ วิชาการ และการบริหารจัดการ

5. To collaborate more effectively for the greater utilization of their agriculture and industries, the expansion of their trade, including the study of the problems of international commodity trade, the improvement of their transportation and communications facilities and the raising of the living standards of their peoples;

ร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากการเกษตรและอุตสาหกรรมของประเทศต่างๆ มากขึ้น การขยายการค้า รวมถึงการศึกษาค้นคว้าปัญหาของการค้าสินค้าโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศ การปรับปรุงการขนส่งและการติดต่อสื่อสาร และการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนของตน

6. To promote South-East Asian studies;

ส่งเสริมการศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7. To maintain close and beneficial cooperation with existing international and regional organizations with similar aims and purposes, and explore all avenues for even closer cooperation among themselves.

คงความร่วมมือใกล้ชิดและเป็นประโยชน์กับองค์กรระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์คล้ายกัน และสำรวจหาทุกช่องทางเพื่อกระชับความร่วมมือระหว่างกันเองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

THIRD, that to carry out these aims and purposes, the following machinery shall be established :

สาม เพื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เหล่านี้ จึงมีการจัดตั้งกลไกดังต่อไปนี้

1. Annual Meeting of Foreign Ministers, which shall be by rotation and referred to as ASEAN Ministerial Meeting. Special Meetings of Foreign Ministers may be convened as required.

การประชุมประจำปีของรัฐมนตรีต่างประเทศซึ่งจะจัดขึ้นโดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป และเรียกว่า การประชุมรัฐมนตรีอาเซียน อาจมีการจัดการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศขึ้นได้ตามความจำเป็น

2. A Standing committee, under the chairmanship of the Foreign Minister of the host country or his representative and having as its members the accredited Ambassadors of the other member countries, to carry on the work of the Association in between Meetings of Foreign Ministers.

คณะกรรมการประจำอาเซียนโดยมีรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศเจ้าภาพหรือตัวแทนเป็นประธาน และมีสมาชิกเป็นเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกเพื่อดำเนินงานของอาเซียน คั่นระหว่างการประชุมของรัฐมนตรีต่างประเทศ

3. Ad-Hoc Committees and Permanent Committees of specialists and officials on specific subjects.

คณะกรรมการเฉพาะกิจและคณะกรรมการถาวรที่ประกอบด้วยผู้ชำนาญพิเศษและเจ้าหน้าที่ในเรื่องเฉพาะต่างๆ

4. A National Secretariat in each member country to carry out the work of the Association on behalf of that country and to service the Annual or Special Meetings of Foreign Ministers, the Standing Committee and such other committees as may hereafter be established.

สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติในแต่ละประเทศเพื่อดำเนินงานของอาเซียนในนามของประเทศนั้น และสนับสนุนการประชุมประจำปีหรือการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศ คณะกรรมการประจำอาเซียน และคณะกรรมการอื่นที่อาจจัดตั้งขึ้นมาภายหลัง

FOURTH, that the Association is open for participation to all States in the South-East Asian Region subscribing to the aforementioned aims, principles and purposes.

สี่ อาเซียนเปิดรับการมีส่วนร่วมจากทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ยอมรับในจุดมุ่งหมาย หลักการ และวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น

FIFTH, that the Association represents the collective will of the nations of South-East Asia to bind themselves together in friendship and cooperation and, through joint efforts and sacrifices, secure for their peoples and for posterity the blessings of peace, freedom and prosperity.

ห้า อาเซียนแสดงถึงเจตจำนงร่วมกันของหมู่ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะผูกพันกันด้วยมิตรภาพและความร่วมมือ และด้วยความพยายามและการเสียสละร่วมกัน ดำรงสันติภาพ เสรีภาพ และความเจริญรุ่งเรืองให้กับประชาชนและชนรุ่นหลัง

DONE in Bangkok on the Eighth Day of August in the Year One Thousand Nine Hundred and Sixty-Seven.

ประกาศไว้ที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

ที่มา : เว็บไซต์ของอาเซียน, <http://www.asean.org/the-asean-declaration-bangkok-declaration-bangkok-8-august-1967/>

แบบฝึกหัด 6

Bangkok Declaration Graphic Organizer

อาเซียน : อ่านปฏิญญากรุงเทพ
(the Bangkok Declaration)

อ่านปฏิญญากรุงเทพ พ.ศ. 2510 กันในกลุ่มโดยละเอียด และสนทนาเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของอาเซียนคืออะไร (อ่านข้อ 2)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

อาเซียนหวังที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านี้ได้อย่างไร (อ่านข้อ 3)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

อาเซียนจัดให้มีเวทีอะไรบ้างเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

แบบฝึกหัด 7

กฎบัตรอาเซียน (หมวดที่ 1 ข้อ 1)

กฎบัตรอาเซียน (The ASEAN Charter)

อ่านกฎบัตรอาเซียนส่วนที่คัดมานี้โดยละเอียด

หมวดที่ 1

ความมุ่งประสงค์และหลักการ

ข้อ 1

ความมุ่งประสงค์

ความมุ่งประสงค์ของอาเซียนคือ

1. เพื่อธำรงรักษาและเพิ่มพูนสันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพ กับทั้งเสริมสร้างคุณค่าทางสันติภาพในภูมิภาคให้มากขึ้น
2. เพื่อเพิ่มความสามารถในการปรับตัวยืดหยุ่นสู่สภาวะปกติของภูมิภาค โดยการส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมือง-ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม-วัฒนธรรมให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
3. เพื่อธำรงรักษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เป็นเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์และปราศจากอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงอื่นๆ ทุกชนิด
4. เพื่อให้มั่นใจว่าประชาชนและรัฐสมาชิกของอาเซียนอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้โดยสันติในสภาวะที่เป็นธรรม มีประชาธิปไตย และมีความปรองดองกัน
5. เพื่อสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียวที่มีเสถียรภาพ มั่งคั่ง มีความสามารถในการแข่งขันสูง และมีการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า บริการ และการลงทุน การเคลื่อนย้ายที่ได้รับความสะดวกของนักธุรกิจ ผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้มีความสามารถพิเศษและแรงงาน และการเคลื่อนย้ายอย่างเสรียิ่งขึ้นของเงินทุน
6. เพื่อบรรเทาความยากจนและลดช่องว่างการพัฒนาภายในอาเซียนโดยผ่านความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความร่วมมือ
7. เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย เพิ่มพูนธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม ตลอดจนส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐสมาชิกของอาเซียน
8. เพื่อตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ ต่อสิ่งท้าทายทุกรูปแบบ อาชญากรรมข้ามชาติ และสิ่งท้าทายข้ามพรมแดนอื่นๆ

9. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้แน่ใจว่า ในภูมิภาคมีการคุ้มครองสภาพแวดล้อม ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

10. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยผ่านความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแห่งประชาคมอาเซียน

11. เพื่อเพิ่มพูนความเป็นอยู่ที่ดี และการดำรงชีวิตของประชาชนอาเซียนด้วยการให้ประชาชนมีโอกาสที่ทัดเทียมกันในการเข้าถึงการพัฒนามนุษย์ สวัสดิการสังคม และความยุติธรรม

12. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มั่นคง และปราศจากยาเสพติดสำหรับประชาชนของอาเซียน

13. เพื่อส่งเสริมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทุกภาคส่วนของสังคมได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการรวมตัวและการสร้างประชาคมของอาเซียน

14. เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนโดยผ่านการส่งเสริมความสำนึกถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมรดกของภูมิภาคยิ่งขึ้น และ

15. เพื่อธำรงไว้ซึ่งความเป็นศูนย์กลางและบทบาทเชิงรุกของอาเซียนในฐานะพลังขับเคลื่อนหลักในความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับหุ้นส่วนนอกภูมิภาคในภาพแบบของภูมิภาคที่เปิดกว้าง โปร่งใส และไม่ปิดกั้น

ที่มา : อาเซียน “กฎบัตรอาเซียน”, <http://asean.org/asean/asean-charter/>.

จากจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอาเซียนตามที่ระบุในปฏิญญากรุงเทพฯ พ.ศ. 2510 (ข้อ 2) พุดคุยแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มว่า

1. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอาเซียนตามที่ระบุในปฏิญญากรุงเทพฯ และกฎบัตรอาเซียนมีความคล้ายคลึงกันอย่างไร

2. แตกต่างกันอย่างไร

3. นักเรียนคิดว่าอะไรคือสาเหตุของความคล้ายและแตกต่างในจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอาเซียนในเอกสารสองฉบับนี้

เขียนคำตอบลงใน Graphic Organizer

แบบฝึกหัด 8 ASEAN Charter Graphic Organizer

อาเซียน : อ่านกฎบัตรอาเซียน

อ่านกฎบัตรอาเซียน พ.ศ. 2550 กันในกลุ่ม และอภิปรายเพื่อหาคำตอบสำหรับคำถามต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของอาเซียนที่ระบุในกฎบัตรอาเซียนคืออะไร

กฎบัตรอาเซียนคล้ายกับปฏิญญากรุงเทพอย่างไร

กฎบัตรอาเซียนต่างจากปฏิญญากรุงเทพอย่างไร

อภิธานศัพท์ :

ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute monarchy) - รูปแบบการปกครองที่กษัตริย์ (หรือราชินี) มีอำนาจการเมืองไม่จำกัดเหนือระบบการปกครองและประชาชน

นครวัด - ศาสนสถานในกัมพูชาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation - APEC) - เวทีระดับภูมิภาคที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เพื่อใช้ประโยชน์จากความพึ่งพากันมากขึ้นเรื่อยๆ ของเอเชีย-แปซิฟิก มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นให้กับประชาชนในภูมิภาคด้วยการส่งเสริมการเติบโตที่มีสมดุล ท้าถึง ยั่งยืน สร้างสรรค์สิ่งใหม่และมั่นคง และด้วยการเร่งการรวมตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาค

สมาคม - การรวมตัวของผู้คนที่มิผลประโยชน์ กิจกรรมหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน

เมืองหลวง - สถานที่ตั้งหน่วยงาน และสถานที่ประชุมของรัฐบาลของประเทศ

กฎบัตร - เอกสารที่กำหนดการจัดตั้งองค์กร เป็นธรรมนูญขององค์กร

ชุมชน - หน่วยทางสังคมที่ประกอบด้วยผู้คนที่มิบางอย่างร่วมกัน เช่น คุณค่าหรืออัตลักษณ์

ความเป็นเอกฉันท์ (Consensus) - ความเห็นพ้องต้องกันโดยทั่วไป หรือกว้างขวางในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การมีมติโดยเอกฉันท์ - กระบวนการตัดสินใจที่สมาชิกในกลุ่มพัฒนาและเห็นพ้องต้องกันในการสนับสนุนมติเพื่อประโยชน์ของทั้งหมด

ระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional monarchy) - รูปแบบการปกครองที่กษัตริย์ (หรือราชินี) เป็นประมุขของประเทศ อำนาจของกษัตริย์มีจำกัดด้วยรัฐธรรมนูญ และต้องบริหารประเทศตามรัฐธรรมนูญที่จำกัดอำนาจของรัฐบาลที่มีต่อประชาชน

การปรึกษาหารือ (Consultation) - กระบวนการหรือการดำเนินการหารืออย่างเป็นทางการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในระหว่างการตัดสินใจ

หัวหน้ารัฐบาล - หัวหน้ารัฐบาลของประเทศคือบุคคลที่บริหารประเทศ ไม่ได้เป็นบุคคลเดียวกันกับประมุขแห่งรัฐเสมอไป ชื่อตำแหน่งมีเช่น นายกรัฐมนตรี

ประมุขแห่งรัฐ - ตัวแทนประชาชนของประเทศ เช่น ประธานาธิบดีหรือกษัตริย์ อาจเป็นหัวหน้ารัฐบาลด้วยหรือไม่ก็ได้

การพึ่งพากันและกัน (Interdependence) - สภาวะที่ต่างฝ่ายต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ชาติ - ผู้คนจำนวนมากที่มีลักษณะร่วมกัน อย่างเช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี นิสัย และชาติพันธุ์ และยังมีการให้คำนิยามอีกด้วยว่าเป็นชุมชนทางวัฒนธรรม-การเมืองที่สำคัญในเอกภาพและผลประโยชน์ของตน

ความเป็นกลาง (Neutrality) - ภาวะที่ไม่สนับสนุนหรือช่วยเหลือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในความขัดแย้งหรือข้อพิพาท

กลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Alignment) - ขบวนการระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2504 โดยประเทศสมาชิกรวมตัวกันด้วยการประกาศยึดมั่นในสันติภาพและความมั่นคงของโลก และด้วยการไม่อยู่ข้างหรือต่อต้านกลุ่มประเทศมหาอำนาจใด

สาธารณรัฐภายใต้ระบบรัฐสภา (Parliamentary republic) - สาธารณรัฐประเภทหนึ่งที่อยู่ภายใต้ระบบรัฐสภา โดยฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) ได้รับความชอบธรรมจากและขึ้นต่อฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา)

สูญญากาศทางอำนาจ (Power vacuum) - ภาวะที่รัฐบาลสูญเสียบอำนาจและยังไม่มีรัฐบาลใหม่เข้ามาแทนที่

สาธารณรัฐ (Republic) - ประเทศหรือรัฐที่ปกครองโดยรัฐบาลที่ประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน และผู้นำในรัฐบาลใช้อำนาจตามกฎหมาย

สังคมนิยม (Socialism) - ทฤษฎีจัดองค์การสังคมทางการเมืองและเศรษฐกิจที่เสนอว่าปัจจัยการผลิต การแจกจ่าย และการแลกเปลี่ยนควรเป็นของหรือควบคุมโดยชุมชนทั้งหมด

สาธารณรัฐสังคมนิยม - ประเทศหรือรัฐที่มุ่งสถาปนาสังคมนิยม Socialist republic

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - ภูมิภาคย่อยในเอเชียที่ประกอบด้วย พม่า กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย ติมอร์-เลสเต และเวียดนาม

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) - กระบวนการเพื่อสนองความต้องการด้านการพัฒนามนุษย์ในปัจจุบัน โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างยั่งยืนสำหรับความต้องการของชีวิตบนโลกในอนาคต

สหประชาชาติ (United Nations : UN) - องค์กรระหว่างรัฐบาลที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2488 หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในหมู่ประเทศสมาชิก 193 ประเทศ

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) - องค์กรระหว่างรัฐบาลที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2538 เพื่อกำกับดูแลการค้าระหว่างประเทศ สร้างกรอบในการเจรจาข้อตกลงทางการค้าและกระบวนการแก้ไขข้อพิพาท

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 2 กีฬาสีเกมส์ : ประวัติศาสตร์ กีฬาและการสร้างประชาคม
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : กีฬาสีเกมส์ : ประวัติศาสตร์ กีฬาและการสร้างประชาคม
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : คอมพิวเตอร์ แล็บที่ออป บอร์ด ใบกิจกรรม แผนที่
- ความรู้พื้นฐาน : ความคุ้นเคยกับกีฬาสีเกมส์
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. บรรยายลักษณะสำคัญของพัฒนาการจากเซปักเกมส์มาเป็นซีเกมส์	1. วิเคราะห์ว่างานมหกรรมอย่างซีเกมส์ช่วยในการสร้างประชาคมในระดับประเทศและภูมิภาคได้อย่างไร	1. เห็นคุณค่าของบทบาทของการแข่งขันกีฬาในการพัฒนาอัตลักษณ์ของประเทศและภูมิภาค
2. พุดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญในพัฒนาการของซีเกมส์	2. พัฒนาทักษะในการทำงานเป็นหมู่คณะ การวิเคราะห์ และการสื่อสาร	2. เห็นคุณค่าของการทำงานเป็นหมู่คณะว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล

คาบที่ 1

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>การให้บริบท (Contextualization)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างอารมณ์ร่วมของนักเรียนด้วยการเปิดวิดีโอเกี่ยวกับซีเกมส์ 2. புพื้นบทเรียนด้วยการกระตุ้นความรู้ที่นักเรียนมีอยู่แล้วเกี่ยวกับซีเกมส์ <p>คำถามที่อาจใช้ถามนักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> • วิดีทัศน์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร • นักเรียนรู้จักซีเกมส์หรือไม่ รู้อะไรบ้าง <p>จำได้ไหมว่าประเทศของเราเคยเป็นเจ้าภาพซีเกมส์หรือไม่ เมื่อใด เคยชมซีเกมส์ทางโทรทัศน์หรือดูการแข่งขันจริงตอนประเทศเราเป็นเจ้าภาพหรือไม่</p> <ul style="list-style-type: none"> • นักเรียนเคยดูการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศอะไรบ้างหรือไม่ นักเรียนรู้สึกอย่างไรเวลาดูหรือได้ยินเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศที่ประเทศของเราเข้าร่วมด้วย <ol style="list-style-type: none"> 3. จากคำตอบของนักเรียน ครูจะพานักเรียนพิจารณาคำถามต่างๆ ที่นำไปสู่เนื้อหาของบทเรียน และทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ของบทเรียนนี้คืออะไร <ul style="list-style-type: none"> • ซีเกมส์มีขึ้นมาได้อย่างไรและทำไม • มีการพัฒนามาอย่างไรและทำไม • การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศอย่างซีเกมส์ส่งผลอย่างไรต่อปัจเจกบุคคลและประเทศ โดยเฉพาะสำนึกในเรื่องอัตลักษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> • วิดีทัศน์ “พิธีเปิดซีเกมส์ ครั้งที่ 28 ที่สิงคโปร์” (1 : 38 นาทีแรก) ดูได้ที่ : https://www.youtube.com/watch?v=2KM1_2Qloao <ul style="list-style-type: none"> • วิดีทัศน์ “ยิ่งใหญ่ที่สุด : Greatest” (2 นาทีแรก ทั้งหมด 3 : 47 นาที) เพลงประกอบซีเกมส์ ครั้งที่ 28 ที่สิงคโปร์ ดูได้ที่ : https://www.youtube.com/watch?v=XAcAX6dzPfc <p>หรือวิดีโอทัศน์อื่นๆ ในแนวนี้นี้ ดูบทความเกริ่นนำสำหรับรายละเอียด</p>	กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ ช่วยดึงความสนใจของนักเรียนไปสู่เนื้อหา

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
พัฒนา บทเรียน	<p>การค้นพบที่มีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>1. ครูปูพื้นสำหรับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการบรรยายสั้นๆ แต่ครอบคลุมเกี่ยวกับบริบทที่ทำให้มีกีฬาแหลมทอง (เซียบเกมส์) ขึ้นมาในปี พ.ศ. 2502 ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการแข่งขันกีฬานี้ในเวลาต่อมาในทศวรรษ 1970 ปัจจัยที่ควรเน้นความสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ระดับการพัฒนากีฬาในภูมิภาค • ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาค • บริบทของสงครามเย็น <p>2. ครูอธิบายองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับแบบฝึกหัด 4 ที่ครูเตรียมไว้ให้ ซึ่งได้ระบุภารกิจของแต่ละกลุ่มในกรณีที่มีอินเทอร์เน็ต ให้นักเรียนค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หากไม่มีอินเทอร์เน็ต ครูก็จะต้องดาวน์โหลดวีดิทัศน์และพิมพ์ข้อมูลเตรียมไว้ให้กับนักเรียน</p> <p>ภารกิจมีดังต่อไปนี้ (ประมาณ 30 นาที)</p> <p>2.1 อ่านเนื้อหาบางส่วนจากบทความของ Simon Creak เรื่อง “From Bangkok to Palembang : The South-East Asian Games and a Cultural Approach to Studying Regionalism,” (สื่อการเรียนรู้ 1, ใบกิจกรรม 1)</p> <p>2.2 อ่านเนื้อหาบางส่วนจากบทความของ Simon Creak. “Sports as Politics and History”, Anthropology Today, 27 (1),</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 • สื่อการเรียนรู้ 2 • สื่อการเรียนรู้ 3 • แบบฝึกหัด 1 • แบบฝึกหัด 2 • แบบฝึกหัด 3 • แบบฝึกหัด 4 	<p>การเรียนรู้แบบร่วมมือกระตุ้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมแบบการใช้ชีวิตในสังคมที่มีการร่วมมือ การสื่อสาร การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะสำหรับการเรียนรู้ทั้งชีวิต</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2011, pp. 14 - 19. (สื่อการเรียนรู้ 2, ใบกิจกรรม 2)</p> <p>2.3 อ่านเนื้อหาบางส่วนจากบทความของ Simon Creak. “Representing True Laos in Postcolonial South-East Asia.” ใน Sport Across Asia : Politics, Culture, and Identities, บรรณาธิการโดย Katrin Bromber, Birgit Krawietz และ Joseph Maguire, 95 - 120. New York : Routledge, 2013. (สื่อการเรียนรู้ 3, ใบกิจกรรม 3)</p> <p>3. แต่ละกลุ่มแบ่งงานกันเองในการอ่าน ข้อมูลข้างต้น นักเรียนที่ได้รับมอบหมาย งาน 2.1 งาน 2.2 ฯลฯ ของแต่ละกลุ่ม จะมารวมตัวทำงานตามที่ระบุใน handouts ด้วยกัน โดยใช้เวลา 20 นาที จากนั้น ก็จะกลับกลุ่มเดิมและแลกเปลี่ยนข้อค้นพบ และพูดคุยหรือเกี่ยวกับคำตอบสำหรับคำถามที่มีให้ (10 - 15 นาที)</p> <p>4. เมื่อใกล้สิ้นสุดคาบเรียน นักเรียนอาจวางแผนที่จะพบกันนอกชั้นเรียนเพื่อเตรียมการนำเสนอในชั่วโมงเรียนถัดไป</p>		
สรุป บทเรียน	<p>1. ครูจะปิดท้ายชั่วโมงเรียนนี้ด้วยการสรุป เนื้อหาที่ผ่านมาและอธิบายว่ามีอะไรที่จะต้องทำเพื่อความต่อเนื่องของเนื้อหาในชั่วโมงเรียนถัดไป ครูเน้นว่าแต่ละกลุ่มจำเป็นต้องนัดพบกันนอกชั้นเรียนเพื่อเตรียมสำหรับการนำเสนอในชั่วโมงเรียนถัดไป</p> <p>2. ครูอาจให้นักเรียนเขียนลงในกระดาษ อย่างน้อยหนึ่งคำถามเกี่ยวกับบทเรียน ที่ตนยังไม่เข้าใจก่อนออกจากห้องเรียน</p>		<ul style="list-style-type: none"> • การสรุปท้ายชั่วโมงเรียน เป็นการเน้นประเด็นสำคัญที่นักเรียนควรจำได้ขึ้นใจ • การให้นักเรียนเขียนคำถามอย่างน้อยหนึ่งคำถามก่อนออกจากห้องเรียนกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิ่งที่ตนยังไม่เข้าใจในบทเรียน

คาบที่ 2

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	ครูเริ่มปูพื้นอารมณ์ของนักเรียนด้วยการให้นักเรียนนึกทบทวนว่าได้ทำอะไรในช่วงโมงเรียนครั้งก่อน และถามด้วยว่าแต่ละกลุ่มได้ทำอะไรนอกชั้นเรียนมาบ้าง เพื่อเตรียมสำหรับกิจกรรมในวันนี้		
พัฒนา บทเรียน	<p>1. ครูเริ่มด้วยการทบทวนวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่เริ่มเรียนในช่วงโมงก่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> • เพื่อบรรยายลักษณะของซีเกมส์ • เพื่อเข้าใจว่าซีเกมส์มีขึ้นมาได้อย่างไรและทำไม • เพื่อวิเคราะห์ว่ามีการเปลี่ยนแปลงมาอย่างไร และทำไม • เพื่อตระหนักว่าการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศอย่างซีเกมส์ส่งผลต่อปัจเจกบุคคล ประเทศและภูมิภาคอย่างไร โดยเฉพาะการสร้างอัตลักษณ์ <p>2. ครูสุ่มเรียกให้แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อค้นพบเกี่ยวกับคำถามที่ว่าซีเกมส์มีลักษณะสำคัญอะไรบ้าง มีขึ้นมาได้อย่างไรและทำไม และมีการเปลี่ยนแปลงมาอย่างไรและทำไม หลังจบการนำเสนอ ครูกระตุ้นให้กลุ่มอื่นช่วยเพิ่มเติมประเด็นจากที่กลุ่มแรกนำเสนอ ครูจะสรุปประเด็นที่น่าสนใจก่อนที่จะไปสู่ประเด็นหลักถัดไป คือ บทบาทของซีเกมส์ที่มีต่อปัจเจกบุคคล ประเทศและภูมิภาคในการสร้างอัตลักษณ์</p> <p>3. ครูเรียกอีกกลุ่มให้นำเสนอข้อค้นพบเกี่ยวกับว่าซีเกมส์อาจมีบทบาทอย่างไรในการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคล ประเทศและภูมิภาคโดยทั่วไป หลังจากใช้เวลานำเสนอ 5 - 6 นาที ครูให้กลุ่มอื่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ดูบทความเกริ่นนำสำหรับการอ้างอิงต่างๆ • วิดีทัศน์ “Ordinary” (12 : 04 นาที) Available from ดูได้ที่ : https://www.youtube.com/watch?v=W2uNwiZsFHS <p>หรือวีดิทัศน์อื่นที่เทียบเคียงกันได้</p>	การนำเสนอเป็นกลุ่มส่งเสริมให้นักเรียนร่วมมือและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกัน นอกเหนือจากการฝึกทักษะการสื่อสาร และการวิเคราะห์

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>แสดงความเห็น เพิ่มเติมและขัดเกลาประเด็นที่นำเสนอโดยกลุ่มดังกล่าว</p> <p>4. เนื่องจากเรื่องความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและอัตลักษณ์อาจเป็นนามธรรมมากสำหรับนักเรียน ครูอาจเปิดวิดีโอเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น ตัวอย่างของวิดีโอดังกล่าวคือ มิวสิควิดีโอ “Ordinary” ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของนักฟุตบอลชื่อดังชาวสิงคโปร์ Fandi Ahmad วิดีทัศน์ที่เป็นพิธีเปิดซีเกมส์ปี พ.ศ. 2558 ที่สิงคโปร์ก็มีหลายส่วนที่อาจใช้ประโยชน์ได้ หรือวิดีโออะไรก็ตามที่แสดงความรู้สึภกภาควมใจและแรงบันดาลใจที่เกิดจากมหกรรมกีฬายังซีเกมส์ก็สามารถใช้เพื่อการใช้ได้</p> <p>5. สรุปการแลกเปลี่ยน</p> <p>หลังจากการตอบคำถามและแลกเปลี่ยนมาข้างต้น ครูรวบรวมประเด็นหลักๆ ซึ่งจะมีดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • กีฬาและการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศอย่างซีเกมส์เป็นมากกว่าแหล่งสร้างความบันเทิงหรือการพักผ่อนหย่อนใจ • การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศอย่างซีเกมส์กระตุ้นสำนึกของการระบุดัตตนและความภาคภูมิใจของคนในประเทศ ดังนั้นจึงช่วยในการสร้างอัตลักษณ์ในหมู่ปัจเจกบุคคลเนื่องจากเสริมสร้างสำนึกชาตินิยมด้วยเช่นกัน • เมื่อก่อนหน้าที่ผู้คนในภูมิภาคจะสามารถเดินทางและมีปฏิสัมพันธ์กันที่สามารถก่อให้เกิดอัตลักษณ์ของภูมิภาคซีเกมส์และการแข่งขันกีฬาต่างๆ ก่อนนั้นได้เป็นช่องทางที่เอื้ออำนวยการมีปฏิสัมพันธ์ 		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ระหว่างประชาชนกับประชาชนจากประเทศต่างๆ ในภูมิภาค การมีปฏิสัมพันธ์ที่มีขึ้นอยู่เรื่อยๆ ดังกล่าวช่วยในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของภูมิภาคที่ดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้การมีการแข่งขันกีฬาในหมู่ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตอกย้ำความคิดที่ว่ามีการรวมตัวระดับภูมิภาค และการรวมตัวนั้นมีความสำคัญ</p>		
<p>ขั้นสรุป</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสรุปหรือเน้นประเด็นหลักๆ จากชั่วโมงเรียนสองครั้งที่ผ่านมา 2. สำหรับกิจกรรมเสริมหรือเชื่อมสู่บทเรียนต่อไป ครูอาจเลือกทำกิจกรรมต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมใดหรือทั้งหมดก็ได้เป็นการปิดท้าย <ol style="list-style-type: none"> 2.1 เขียนเรียงความเกี่ยวกับแง่มุมของบทเรียนเพื่อแสดงว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากชั่วโมงเรียนสองครั้งที่ผ่านมา 2.2 การนำเสนอด้วยภาพ <ul style="list-style-type: none"> แต่ละกลุ่มจะมีการนำเสนอด้วยภาพในรูปแบบที่ตัวเองเลือก เช่น วาดลายเส้น การ์ตูน โปสเตอร์ แอป หรือซอฟต์แวร์ที่เหมาะสม ภาพปะติด โมเสกกระดาษ ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ เกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> ประเด็นใดหรือหลายประเด็นก็ได้ <ul style="list-style-type: none"> • ซีเกมส์ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา • ซีเกมส์กับการสร้างอัตลักษณ์ของภูมิภาค • ซีเกมส์กับความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของภูมิภาคและอัตลักษณ์ของประเทศ <p>นักเรียนจะทำงานนั้นนอกเวลาเรียน ในชั่วโมงเรียนถัดไป จะมีการจัดแสดงภาพนำเสนอในชั้นเรียน นักเรียนจะมีกิจกรรมเดินชมการจัดแสดงการนำเสนอของกลุ่มต่างๆ</p>		<p>เป็นเรื่องที่ดีที่จะปิดท้ายชั่วโมงเรียนด้วยการเน้นประเด็นหลักๆ และดำเนินกิจกรรมประเมินระดับการเรียนรู้ของนักเรียน</p>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 2 กีฬาซีเกมส์ : ประวัติศาสตร์ กีฬาและการสร้างประชาคม
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - การก่อตั้งซีเกมส์

Simon Creak. “From Bangkok to Palembang : The South-East Asian Games and a Cultural Approach to Studying Regionalism”, News Letter, No. 65, Spring 2012, Center for South-East Asian Studies Kyoto University, pp. 15-17. <http://www.cseas.kyoto-u.ac.jp/edit/wp-content/uploads/2012/04/NL6515-17.pdf>, pp. 15 - 16.

การก่อตั้งซีเกมส์ (Founding the SEAP Games)

ซีเกมส์เกิดจากความคิดของรองประธานคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย หลวงสุขุมน้อยประดิษฐ์ ข้าราชการหัวสมัยใหม่ที่สุดในทศวรรษ 1930 เป็นนักกีฬาชั้นเลิศระดับมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา หลวงสุขุมต้องการรวมการแข่งขันกีฬาต่างๆ ระหว่างไทยและเพื่อนบ้านที่มีขึ้นเป็นประจำมากขึ้นเรื่อยๆ ให้เป็นมหกรรมกีฬาระดับภูมิภาคแบบเดียวกับเอเชียนเกมส์และโอลิมปิกที่หลายประเทศในภูมิภาคก็เข้าร่วมในเวลานั้น เขาเชื่อว่าประเทศเหล่านี้มีสภาพภูมิอากาศที่คล้ายกัน และประชาชนก็มี “รูปร่างหน้าตา” คล้ายกัน ตลอดจนความสามารถด้านกีฬาที่ใกล้เคียงกัน ด้วยความคล้ายคลึงกันเหล่านี้ เขาเชื่อว่าการแข่งขันกีฬาระดับภูมิภาคจะช่วยให้ประเทศต่างๆ ยกระดับมาตรฐานกีฬาและความร่วมมือของภูมิภาคได้ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2501 ระหว่างการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 3 ที่โตเกียว หลวงสุขุมเสนอความคิดนี้กับเจ้าหน้าที่ด้านกีฬาจากพม่า กัมพูชา ลาว มลายา และเวียดนามใต้ ที่ประชุมเห็นชอบกับข้อเสนอ “เอเชียนเกมส์น้อย” ของเขาที่มีชื่อว่า กีฬาแหลมทอง (South East Asia Peninsular Games หรือ SEAP Games) จัดตั้งสหพันธ์กีฬาแหลมทองขึ้นมาเพื่อจัดการดูแลและจัดให้มีการแข่งขันทุกสองปีระหว่างเอเชียนเกมส์และโอลิมปิก การแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2502 ถูกกำหนดให้มีขึ้นที่กรุงเทพฯ เพื่อเป็นการให้เกียรติแก่ประเทศไทยในฐานะต้นคิด ไทยเสนอกีฬา 12 ประเภท ที่ประกอบด้วยกรีฑาที่เป็นประเภทบังคับและกีฬาสาธิตอื่นๆ เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล และมวย นอกจากนี้ที่ประชุมเสนอให้รวมกีฬาท้องถิ่นของภูมิภาค คือ

ตะกร้อ เป็นกีฬาสาธิตซึ่งในเวลาต่อมาก็เป็นกีฬาที่มีการแข่งขันอย่างเป็นทางการ และยังมีแนวคิดคำผสมระหว่างภาษามลายูและไทยว่า ‘เซปักตะกร้อ’ ซึ่งกลายเป็นชื่อเรียกของกีฬานี้ในระดับสากลตั้งแต่นั้นมา ถึงแม้ว่ากีฬาสากลจะเป็นหลักใหญ่ แต่การคิดชื่อและรวมเซปักตะกร้อก็เป็นการสร้างเนื้อหาที่เป็นท้องถิ่นเข้าไปด้วย

ที่โตเกียวและหลังจากนั้น หลวงสุขุมและเพื่อนเจ้าหน้าที่เนนย้าวัตถุประสงค์หลักสองประการของเซปักเกมส์ กล่าวในแง่ประโยชน์แล้ว จะยกระดับมาตรฐานกีฬาของประเทศที่เข้าร่วม ซึ่งจะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในโอลิมปิกและเอเชียนเกมส์ “ทีมของเราไม่แข็งแกร่ง... มาตรฐานของเราก็ต่ำ” หลวงสุขุมพูดตรงๆ และเซปักเกมส์ก็มีจุดมุ่งหมายที่จะพลิกสถานการณ์นี้ (บางกอกโพสต์ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 หน้า 6) ประการที่สอง เซปักเกมส์มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของภูมิภาค ประธานคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย พลโทประภาส จารุเสถียร ลูกน้องคนสนิทของเผด็จการไทย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประโคมยุทธศาสตร์กีฬาว่าเป็นการ “เสริมสร้างสายใยแห่งมิตรภาพในหมู่ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วม” (บางกอกโพสต์ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 หน้า 6)

ครอบครัวแห่งภูมิภาค (A Regional Family)

ถึงแม้ว่าผู้จัดจะมีความกระตือรือร้นว่าเซปักเกมส์จะเสริมสร้างมิตรภาพในภูมิภาค แต่เราก็ไม่ได้พูดให้ชัดเจนมากนักเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาการเข้ามาเป็นสมาชิกใน “ครอบครัว” นี้ (คำแสดงความเห็นครีเอทีฟมักถูกใช้อยู่เสมอๆ) ถึงกระนั้น ก็ยังมีข้อพิจารณาที่ชัดเจนอยู่สองประการด้วยกัน ประการแรก (และเห็นชัดที่สุด) เซปักเกมส์จำกัดอยู่เพียงประเทศที่อยู่ในคาบสมุทรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลักการนี้ได้รับการผ่อนปรนด้วยการรับสิงคโปร์เข้าร่วมการแข่งขันในปี พ.ศ. 2502 ในนาทีสุดท้าย ซึ่งอาจเป็นปฏิริยาโดยตรงต่อการถอนตัวของกัมพูชาที่มีสาเหตุมาจากการพิพาทกับไทยในเรื่องปราสาทเขาพระวิหาร (ซึ่งกลับมาเป็นข่าวอีกครั้งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา) อย่างไรก็ตาม หลักการของการเป็นประเทศในคาบสมุทรก็ยังเป็นพื้นฐานอยู่ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2520 ที่การแข่งขันกีฬาที่มีชื่อใหม่ว่า ซีเกมส์ ขยายรวมอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไนด้วย หลังจากเวียดนาม ลาว และกัมพูชาที่เป็นคอมมิวนิสต์ได้ถอนตัวไปเมื่อสองปีก่อน อย่างไรก็ตาม เบื้องหลังภูมิศาสตร์คือ ประวัติศาสตร์การเมือง และการเขียนประวัติศาสตร์ ในภาษาไทยและลาว เซปักเกมส์มีอีกชื่อหนึ่งคือ กีฬาแหลมทอง คำว่าแหลมทองมีความหมายใกล้เคียงกับสุวรรณภูมิ “แผ่นดินทอง” ในตำนานที่ถูกเอ่ยถึงในตำราพุทธ (และเป็นชื่อของสนามบินที่กรุงเทพฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคตินี้ยังคงมีพลังจับใจอยู่) คติ “แผ่นดินทอง” มีหลายฉบับทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในฉบับของอินโดนีเซียที่ปรากฏในพิธีเปิดปี พ.ศ. 2554 “Suwannadwipa” (เกาะทองคำ) คือ สุมาตรา

ในฉบับของไทย ปัญญาชนอย่างหลวงวิจิตรวาทการในช่วงทศวรรษ 1930 และ 1940 ระบุว่าแหลมทอง/สุวรรณภูมิครอบคลุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่ทั้งหมด และที่สำคัญที่สุด ชาวสยามที่เหนือกว่าใครในด้านการทหารได้เป็นมหาอำนาจรองภูมิภาคนี้มาในประวัติศาสตร์...

วัฒนธรรมและภูมิภาคนิยม (Culture and Regionalism)

การก่อตั้งเซียปเกมส์เป็นก้าวสำคัญในการสร้างสถาบันระดับภูมิภาค ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่งานหรือองค์กรแรกในระดับภูมิภาค แต่สิ่งที่มาก่อนหน้าอย่างสันนิบาตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็มีอายุสั้นและมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์แคบภายใต้การดูแลของสหรัฐอเมริกาตามลำดับ เซียปเกมส์มีมาก่อนสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (2504) และมาฟิลินโด (2506) มาจนถึงอาเซียน (2510) ที่มีความยืดหยุ่นมากกว่า และตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 กลุ่มประเทศอินโดจีนก็กลับเข้าร่วมเซียปเกมส์ก่อนเข้าร่วมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2550 Timor Leste ก็เข้าร่วมด้วย ซึ่งตอกย้ำถึงบทบาทการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างอ่อนๆ ของมหกรรมกีฬา

อย่างไรก็ตาม ที่สำคัญกว่าหน้าที่ทางการทูตนี้ก็คือความนิยมของประชาชนและลักษณะทางวัฒนธรรมของมหกรรมกีฬานี้ ซึ่งสร้างความมีส่วนร่วมตั้งแต่เนักรการเมืองอย่างประสาธไปจนถึงคนธรรมดาสามัญ จากนักกีฬาและเจ้าหน้าที่ไปจนถึงคนดูและแฟนที่ติดตามผ่านสื่อ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนเหล่านี้ที่เกิดซ้ำทุกสองปีมาเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษแล้ว ได้ผสมผสานกับแง่มุมทางวัฒนธรรมกลายเป็นเนื้อหาของมหกรรมกีฬาของภูมิภาค

มีการดัดแปลงสัญลักษณ์และพิธีกรรมที่คุ้นเคยเพื่อใช้ในการแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2502 เพื่อตอกย้ำประเด็นของมิตรภาพในภูมิภาค ธงเซียปเกมส์มีสีฟ้าเป็นพื้น ซึ่งหมายถึง “ผืนน้ำที่ล้อมรอบ หรือท้องฟ้าที่ครอบคลุมประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” และมี “ห่วงสี่เหลี่ยมทองหกห่วงร้อยกัน...แสดงถึงมิตรภาพ ความรักผูกพันฉันพี่น้อง และความร่วมมือร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว” (Bell 2003) เพลงเพลงแห่งเซียปเกมส์ครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ถูกจุดด้วยคบเพลิงที่นำมาจากแต่ละประเทศที่เข้าร่วม เพื่อที่ว่าเพลงเพลงจะเป็นที่รวมความสามัคคีของประเทศทั้งหมดในเชิงสัญลักษณ์ มีการกล่าวปฏิญาณตนของนักกีฬาขณะที่กัปตันทีมชาติชูธงชาติของหกประเทศที่แสดงถึงความสามัคคีเหนือแทนที่ประดับด้วยตราสัญลักษณ์หกห่วงของเซียปเกมส์ และยังมีการเดินขบวนสวนสนามของเหล่านักกีฬาตามแบบโอลิมปิกอีกด้วย การใช้สัญลักษณ์ของประเทศกับสากลเทียบเคียงกัน พิธีการนี้ “แสดงถึงความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ” (MacAloon 1984 : 252). ขนาดและความตระการตาของพิธีการเช่นนี้มีพลังทางวัฒนธรรม และเป็นภาพที่ตัดกันอย่างมากกับลักษณะเคร่งขรึมของการประชุมทางการเมืองและเศรษฐกิจ

สื่อการเรียนรู้ 2 - ประวัติศาสตร์ของซีเกมส์

Simon Creak. “Sports as Politics and History”, *Anthropology Today*, 27 (1), 2011, pp. 14 - 19. <http://asiapacific.anu.edu.au/newmandala/wp-content/uploads/2012/04/Creak-2011-SEA-Games.pdf>, pp. 16 - 17.

ประวัติศาสตร์ของซีเกมส์ (History of the SEA Games)

ซีเกมส์เกิดจากเชียปเกมส์หรือกีฬาแหลมทองที่ก่อตั้งโดยประเทศไทยให้เป็น ‘เอเชียเกมส์น้อย’ ในปลายทศวรรษ 1950 การแข่งขันกีฬานี้ถูกจัดขึ้นทุกสองปี โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 (ยกเว้นปี พ.ศ. 2506) ที่เป็นการค้นกลางช่วงเวลาของโอลิมปิกและเอเชียเกมส์ คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยก่อตั้งการแข่งขันกีฬานี้ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์สองประการ คือ เพื่อยกระดับมาตรฐานกีฬา และเพื่อส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม การเป็นสมาชิกใน ‘ครอบครัว’ เชียปเกมส์มีจำกัด อย่างแรก การแข่งขันกีฬานี้จำกัดเฉพาะประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อยู่บนคาบสมุทร (ตามชื่อกีฬาแหลมทอง) คือ พม่า กัมพูชา ลาว มลายา เวียดนามใต้ และไทย แต่ก็มีสิงคโปร์เป็นข้อยกเว้น

ปัจจัยที่สอง คือ การต่อต้านคอมมิวนิสต์ยุคสงครามเย็น ประเทศที่เข้าร่วมจัดอยู่ในกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (พม่า กัมพูชา) หรือไม่ก็ต่อต้านคอมมิวนิสต์ (ที่เหลือ) ขณะที่เวียดนามเหนือที่เป็นประเทศคอมมิวนิสต์ประเทศเดียวบน ‘แหลมทอง’ ไม่ได้เข้าร่วม โดยสรุป เชียปเกมส์ถูกก่อตั้งขึ้นบนฐานของภูมิภาคนิยมต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่มีไทยเป็นศูนย์กลางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนที่เป็นแผ่นดินใหญ่ ตั้งแต่นั้นมาเชียปเกมส์ได้มีการปรับตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภูมิภาค หลังจากลาว กัมพูชา และเวียดนามใต้ถอนตัวออกไปเนื่องจากเกิดการปฏิวัติในปี พ.ศ. 2518 การแข่งขันกีฬานี้ก็ขยายรวมอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไนด้วย ยกเว้นแต่บรูไนแล้ว ทุกประเทศที่เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาที่เปลี่ยนชื่อเป็น ‘ซีเกมส์’ ล้วนเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ซึ่งเป็นกลุ่มภูมิภาคต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2510 การต่อต้านคอมมิวนิสต์จางลงไปเมื่อเวลาผ่านไป

กัมพูชา ลาว และเวียดนามกลับเข้าร่วมซีเกมส์ในทศวรรษ 1980 ซึ่งสะท้อนว่าการขยายตัวของอาเซียนในทศวรรษต่อมา ปัจจุบัน ซีเกมส์รวมประเทศอาเซียนทั้งสิบประเทศและติมอร์ เลสเต

ตามแนวงานรากฐานสำคัญของ John MacAloon’s (1984) เกี่ยวกับมหกรรมกีฬาโอลิมปิก ซีเกมส์เป็นภาพแทนแนวความคิดภูมิภาคนิยมที่มีการเปลี่ยนแปลง ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้แสดงความเป็นชาตินิยมและแสดงการประชันขันแข่งต่างๆ ในภูมิภาค

ออกมา ด้วยภาพพจน์ของการเป็นยาวิเศษของกีฬาในระดับโลก การผสมผสานเนื้อหาระดับชาติ และภูมิภาคเช่นนี้ดูจะเป็นสาเหตุที่ทำให้มหกรรมกีฬานี้นานและปรับตัวมาได้ตลอด 50 ปีที่ผ่านมา

การมีส่วนร่วมในความสำเร็จของชาติ (Participating in National Success)

ด้วยแง่มุมเหล่านี้ ซีเกมส์ที่จัดขึ้นที่ลาวปรากฏว่ากลายเป็นชัยชนะของชาติเช่นนั้นไปได้ได้อย่างไร คำตอบมีอยู่ตรงที่พลังของการแข่งขันกีฬาในการสร้างความรู้สึกชาตินิยมอย่างท่วมท้นที่แพร่หลายทั่วถึงในหมู่ประชาชน ผมไม่สามารถบอกได้ว่าบรรดาผู้วิจารณ์ก่อนหน้านี้จะมีการแข่งขัน อย่างเช่น ผู้คนแถวหาดหลวงจะได้เปลี่ยนใจหรือไม่ในช่วงที่กำลังมีการแข่งขัน แต่การแข่งขันก่อให้เกิดกระแสคลั่งไคล้ไปทั่ว โดยที่เมื่อไม่กี่วันก่อนหน้านี้เองการไม่มีคนสนใจและคำหยาบหยันได้ทำท่าจะทำให้ทุกอย่างล้มเหลวลงไป

ตั้งแต่เจ้าหน้าที่คณะกรรมการกีฬาแห่งชาติระดับสูงไปจนถึงแฟนและพ่อค้าแม่ค้าในตลาด ชาวลาวพูดย้ำๆ ว่าพวกเขารู้สึก ‘ภูมิใจ’ ไม่ใช่แค่การเป็นเจ้าภาพจัดซีเกมส์เท่านั้น แต่ภูมิใจกับทีมนักกีฬาลาวเป็นพิเศษที่คว้า 33 เหรียญทอง 25 เหรียญเงิน และ 52 เหรียญทองแดงมาได้ ตัวเลขพาดหัวข่าว 33 เหรียญทองเกินความคาดหมายที่แรก ที่ก็เป็นการคาดหวังสูงอยู่แล้วว่าจะได้สัก 25 เหรียญ (สำหรับซีเกมส์ครั้งที่ 25!) และทุบสถิติสูงสุด 5 เหรียญที่เคยได้ในปี พ.ศ. 2550 เช่นเดียวกับการเป็นเจ้าภาพจัดงานครั้งนี้ การกวาดเหรียญอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากต่างชาติอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องโค้ชและการฝึกฝน แต่เรื่องนี้แทบไม่เป็นประเด็นสำหรับแฟนๆ ถึงทีมฟุตบอลชายจะไม่ได้เหรียญก็ตาม แต่ก็ยังเป็นความสำเร็จของลาว สร้างความประทับใจให้กับผู้คนทั้งประเทศเมื่อได้เข้ามาถึงรอบรองสุดท้ายได้เป็นครั้งแรกในช่วงหลายทศวรรษ ลำเนา สิงโต ผู้เล่นกองหน้ากลายเป็นวีรบุรุษแห่งชาติในทันที โดยยิงสองประตูเอาชนะอินโดนีเซียพาทีมเข้ารอบไปได้

ตลอดทั้งการแข่งขัน สีประจำชาติและภาพสัญลักษณ์ชาตินิยมต่างๆ ปรากฏทั่วไปตามเสื้อเชิ้ต ธงและคำขวัญต่างๆ พ่อค้าแม่ค้าท้องถิ่นตั้งแผงข้างถนนขายสินค้าปลอมไม่ถึงหนึ่งเหรียญสหรัฐฯ ก็ได้แถบผ้าโพกหัวหรือธงชาติเล็กๆ สองสามเหรียญสำหรับเสื้อเชิ้ตห้าเหรียญสำหรับธงผืนใหญ่ หรือยี่สิบเหรียญสำหรับธงขนาดยักษ์ สินค้าเหล่านี้ราคาถูกกว่าสินค้าทางการมาก

ผู้คนแสดงการมีส่วนร่วมอย่างกระหึ่มกึกก้อง แฟนบอลลั่นกลองในสนามและหลังการแข่งขัน ตะโกน ‘ลาว สู้ สู้! ลาว สู้ สู้! ลาว สู้ สู้!’ คำปลุกใจนี้กลายเป็นจังหวะของการแข่งขันเมื่อผู้คนปรบมือ เป่าแตร และตีกลองเข้าจังหวะ

เช่นเดียวกับคำขวัญอื่นๆ คำปลุกใจนี้ถูกพิมพ์บนเสื้อเชิ้ต ผ้าโพกหัว และกระทงรถยนต์ การถ่ายทอดทางโทรทัศน์ขยายการมีส่วนร่วมเข้าไปในร้านอาหาร ตลาด และบ้านเรือน ไม่เพียงแต่ในเวียงจันทน์แต่ทั่วทั้งประเทศ กระทั่งการที่คนลาวดูโทรทัศน์ลาวก็ยังเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เนื่องจากโทรทัศน์จากไทยที่ดูมีสีสันกว่ามาก มักจะได้รับความนิยมกว่ามาก การสนับสนุนการแข่งขันทำให้เส้นแบ่งระหว่างชาตินิยมทางการกับของประชาชนเกิดความพร่าเลือน ผุพังชนพากันโห่ร้องหลายต่อหลายครั้งเมื่อใบหน้าของสมสวาทปรากฏขึ้นบนจอที่สนามกีฬาแห่งชาติหรือมีการประกาศชื่อของเขาโดยเจ้าหน้าที่ หลังจากพุทธวงศ์อุตรศักดิ์ คว่าเหริญทองเทควันโด เขาก็ปีนอัฒจันทร์ขึ้นไปสวมกอดสมสวาทก่อนเป็นคนแรก แล้วจากนั้นค่อยเป็นพ่อแม่ ขณะที่ซีเกมส์ผืนนักกีฬา แฟน ผู้จัด และนักการเมืองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในความสำเร็จของชาติ สมสวาทก็เป็น ‘ประธาน’ ของพวกเขาทั้งในความหมายตรงตัวและเชิงสัญลักษณ์

สื่อการเรียนรู้ 3 - การเมืองของเซียบเกมส์

Creak, Simon. (2013). “Representing True Laos in Postcolonial South-East Asia.” In *Sport Across Asia : Politics, Culture, and Identities*, Edited by Katrin Bromber, Birgit Krawietz, and Joseph Maguire, 95 - 120. New York : Routledge. pp. 101 - 104.

การเมืองของเซียบเกมส์ (The Politics of the SEAP Games)

กีฬาแหลมทองหรือเซียบเกมส์ที่มีขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2502 ดูจะเป็นมหกรรมกีฬาระดับภูมิภาคครั้งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคหลังอาณานิคม ถึงแม้บันทึกเอกสารของอเมริกันบ่งบอกว่าเจ้าหน้าที่สถานทูตสหรัฐฯ คนหนึ่งที่กรุงเทพฯ มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ แต่รองประธานคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย หลวงสุขุมน้อยประดิษฐ ข้าราชการหัวหน้าสมัยและนักกีฬาด้วยที่จบการศึกษาจากสหรัฐฯ มักได้รับเกียรติว่าเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งเซียบเกมส์ กัมพูชาและเวียดนามใต้แสดงความสนับสนุนในหลักการสำหรับความคิดนี้และในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2501 คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยตกลงที่จะเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันครั้งแรกในเดือนธันวาคม ในเดือนพฤษภาคม เจ้าหน้าที่ไทยประชุมร่วมกับตัวแทนจากประเทศพม่า กัมพูชา ลาว มลายา และเวียดนามใต้ในระหว่างการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 3 ที่โตเกียว และที่ประชุมให้ความเห็นชอบโดยเรียกการแข่งขันกีฬานี้ว่า “เอเชียนเกมส์น้อย” เซียบเกมส์จะมีการจัดทุกสองปี “คั่นกลางระหว่างโอลิมปิกและเอเชียนเกมส์” ซึ่งหมายความว่า การแข่งขันครั้งแรกที่จะจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ เพื่อให้เกียรติประเทศไทยในฐานะต้นคิด ต้องรอไปหนึ่งปีจนถึงเดือนธันวาคมปี พ.ศ. 2502 กัมพูชาไม่เข้าร่วมที่กรุงเทพฯ ดูเหมือนจะมีสาเหตุ

มาจากความสัมพันธ์ที่เสื่อมทรามลงกับไทยเนื่องจากข้อพิพาทเรื่องเขาพระวิหารบนชายแดนร่วมของสองประเทศ

แต่สิ่งคิโพรี่ที่เป็นดินแดนของอังกฤษที่ปกครองตัวเองได้รับเชิญให้เข้าร่วมในนาที่สุดท้ายแล้วก็มีหกทีมเข้าร่วมแข่งขันตามที่วางแผน การเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันจะผลัดเปลี่ยนไปตามลำดับตัวอักษร แต่ก็ไม่เป็นไปตามนั้น หลังจากพม่าจัดการแข่งขันครั้งที่สองที่อย่างกึ่งในปี พ.ศ. 2504 เจ้าภาพลำดับถัดไปสำหรับปี พ.ศ. 2506 คือ กัมพูชา ยกเลิกการแข่งขันในปีนั้น ด้วยสาเหตุอย่างน้อยส่วนหนึ่งมาจากความสัมพันธ์ที่ย่ำแย่กับไทยเกี่ยวกับเขาพระวิหาร การแข่งขันในปี พ.ศ. 2508 ไปจัดขึ้นที่กัวลาลัมเปอร์ (มาเลเซีย) หลังจากลาวไม่จัดด้วยเหตุผลทางการเงิน กลุ่มประเทศอินโดจีนที่เผยให้เห็นช่องว่างทางมาตรฐานและงบประมาณด้านกีฬาจะไม่เคยได้เป็นเจ้าภาพจัดเซียบเกมส์ในรูปแบบตามรูปแบบนั้น การแข่งขันกลับมาที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2510 อย่างกึ่งในปี พ.ศ. 2512 และกัวลาลัมเปอร์ในปี พ.ศ. 2514 ขณะที่สิ่งคิโพรี่เป็นเอกราชมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เป็นเจ้าภาพครั้งแรกในปี พ.ศ. 2516 ในปี พ.ศ. 2518 ความพ่ายแพ้ของเวียดนามใต้ต่อเวียดนามเหนือที่เป็นคอมมิวนิสต์ และการปฏิวัติกลายเป็นคอมมิวนิสต์ของลาวและกัมพูชาทำให้ประเทศเหล่านี้ถอนตัวออกไป ด้วยสี่ประเทศที่เหลืออยู่ เซียบเกมส์ขยายในปี พ.ศ. 2520 ด้วยการรับอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน และเปลี่ยนชื่อเป็นซีเกมส์

ขณะที่ยังไม่เคยมีการศึกษาเซียบเกมส์ในรายละเอียด แต่การแข่งขันกีฬานี้ก็ดูจะมีวัตถุประสงค์หลักสองประการด้วยกัน ประการแรก คือ ด้านกีฬา ในหนังสือที่ส่งถึงเจ้าหน้าที่ของประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ประธานคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย พลโทประภาส จารุเสถียร [...] ระบุถึงความจำเป็นที่จะต้อง “ยกระดับการแข่งขันในหมู่ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” และเสนอว่า “เซียบเกมส์จะช่วยให้ประเทศต่างๆ ยกระดับมาตรฐานสำหรับการแข่งขันในโอลิมปิกและเอเชียนเกมส์ในอนาคต” หลวงสุขุมพุดตรงกว่าในประเด็นนี้ “ทีมของเราไม่แข็งแกร่ง มาตรฐานของเราก็ต่ำ” ในทำนองเดียวกัน คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยมาเลเซียต่อมากระบุว่าประเทศที่เข้าร่วมซีเกมส์อยู่ในระดับเดียวกันทางกีฬา ดังนั้นก็จะทำให้การแข่งขันสมน้ำสมเนื้อและช่วยกันปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลที่ปรากฏบ่งบอกว่ามาตรฐานกีฬาของแต่ละประเทศในภูมิภาคมีความแตกต่างกันไปอย่างมาก ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ได้รับการตอกย้ำโดยความล้มเหลวของลาว กัมพูชา และเวียดนามใต้ในการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน ถึงกระนั้น ก็ยังน่าสังเกตว่าเหตุผลแรกๆ ที่ให้สำหรับการก่อตั้งเซียบเกมส์ คือ ความก้าวหน้าด้านกีฬาของประเทศเพื่อยกระดับการแข่งขันในโอลิมปิกและเอเชียนเกมส์

เป้าหมายที่ระบุสำหรับเซียบเกมส์ ประการที่สอง คือ การสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของภูมิภาค ประภาสบอกบางกอกโพสต์ว่าการแข่งขันกีฬานี้ “ยังจะช่วยกระชับมิตรภาพที่มีอยู่ในหมู่ประเทศสมาชิกต่างๆ ให้แน่นแฟ้นขึ้นอีกด้วย” และหลวงสุขุมก็เน้นย้ำวัตถุประสงค์นี้ในการประชุมที่โตเกียว ความคิดในการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของ

ภูมิภาคโดยอาศัยมหรหรรณภีพานี้แสดงในตราสัญลักษณ์ทางการที่เป็นห่วงคล้องกันหกห่วง ที่ปรากฏอยู่บนธงและเครื่องหมายของการแข่งขันแต่ละครั้ง ตามกฎข้อบังคับของสหพันธ์ กีฬาแหลมทอง “ห่วงสี่เหลี่ยมทองสอดไส้หมายถึงหกประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เกี่ยวคล้องกันเพื่อแสดงถึงมิตรภาพ ความรักผูกพันฉันพี่น้อง และความมีเป้าหมายร่วมกัน เป็นหนึ่งเดียว” เห็นได้ชัดว่าภาพห่วงคล้องกันนี้มีต้นแบบมาจากห่วงโอลิมปิกที่คิดขึ้นมา ในปี พ.ศ. 2457 เพื่อเป็นสัญลักษณ์สากลของโอลิมปิก การใช้คำแสดงความเป็นเครือญาติก็แสดงถึง ประเด็นภราดรภาพของโอลิมปิก ขณะที่กฎข้อบังคับใช้คำว่าความรักผูกพันฉันพี่น้อง ประเทศไทย ก็ชอบเรียกการแข่งขันนี้ว่าเป็น “เรื่องเล็กน้อยภายในครอบครัว” ที่บ่งบอกความใกล้ชิดเป็น เครือญาติในหมู่ประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ธงเซียปเกมส์ก็มีห่วงทองหกห่วงบนพื้นสีฟ้า เพื่อแสดงถึง “ผืนน้ำที่ล้อมรอบ หรือท้องฟ้าที่ครอบคลุมหมู่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” แม้ว่าการใช้สัญลักษณ์เช่นนี้จะสามารถใช้ได้กับกลุ่มประเทศใดก็ได้ก็ตาม มันคือ การต่อยอดประเด็นความเป็นปึกแผ่นของภูมิภาค...

ในยุคเริ่มแรกของชาตินิยมหลังอาณานิคม นัยเชิงจักรวรรดินิยมของคำว่า แหลมทอง ได้เฉื่อยจางลงไปกลายเป็นภูมิภาคนิยมที่แข็งกร้าวน้อยกว่า ถึงกระนั้น ชื่อไทยของเซียปเกมส์ ก็ปลุกความเป็นภูมิภาคนิยมยุคหลังอาณานิคมที่ไทยรองความเป็นเจ้า ซึ่งอาจเป็นคำอธิบาย ถึงความพยายามของไทยในการกีดกันอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ในต้นทศวรรษ 1970 โดย สองประเทศนี้ที่เป็นมหาอำนาจในภูมิภาคจะไม่เพียงแต่ขยายการแข่งขันให้เกินพื้นที่คาบสมุทร เท่านั้น แต่ยังจะส่งผลกระทบต่อสถานะครอบงำของไทยภายในกลุ่มอีกด้วย ดังที่กัมพูชา แสดงให้เห็นด้วยการถอนตัวจากเซียปเกมส์ในปี พ.ศ. 2502 และ 2506 นัยของการครอบงำ นำของไทย (และนัยประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อ) จะส่งผลบ่อนทำลายเสียมากกว่า จะเสริมสร้างมิตรภาพในภูมิภาค น่าสนใจว่าไม่มีการต่อต้านแข่งขันเช่นนั้นในกรณีของลาว ซึ่งเข้าร่วมแข่งขันทุกครั้งจนถึงปี พ.ศ. 2518 และรายงานข่าวภาษาลาว (ที่ใกล้เคียงกับภาษาไทย) ใช้คำว่ากีฬาแหลมทองสลับไปกับคำว่าเซียปเกมส์ที่มีลักษณะกลางๆ กว่า เจ้าหน้าที่ลาวจะยินดี ยกย่องไทยเป็นอัยหรือพี่ ที่มักใช้เรียกประเทศที่เป็นมิตรและมีขนาดใหญ่กว่า การแข่งขันกีฬานี้สะท้อนถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดของรัฐบาลลาวกับรัฐบาลไทย ซึ่งมีรากฐานจากการมีนโยบาย ร่วมกันในการต่อต้านคอมมิวนิสต์และสนับสนุนอเมริกา

ถึงจะไม่มีภาระระบอบออกมาก็ตาม แต่การต่อต้านคอมมิวนิสต์ (หรืออย่างน้อย การไม่เป็นคอมมิวนิสต์) ก็เป็นเกณฑ์พิจารณาประการที่สองสำหรับการเข้าร่วมเซียปเกมส์ ไทย มลายา สิงคโปร์ เวียดนามใต้ และลาวที่มีกษัตริย์ ล้วนเป็นพันธมิตรของสหรัฐฯ ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างชิงชังทั้งสิ้น ขณะที่พม่าและกัมพูชาไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ในอีก ด้านหนึ่ง เวียดนามเหนือที่เป็นประเทศคอมมิวนิสต์ประเทศเดียวบนส่วนที่เรียกว่าแหลมทอง ไม่ได้เข้าร่วม...

แบบฝึกหัด 1

ก. หลวงสุขุมนัยประดิษฐ์คือใคร เขามีบทบาทอย่างไรในการก่อตั้งเซียบเกมส์

ข. กาเครื่องหมาย (✓) ข้อที่เป็นปัจจัยในการพิจารณาสำหรับการผลักดันให้เกิดความคิดที่จะจัดให้มีหมกรรมกีฬาระดับภูมิภาค

- ลักษณะร่วมของผู้คนในภูมิภาค
- พัฒนาการด้านกีฬาอยู่ในระดับเดียวกัน
- ความจำเป็นที่จะต้องยกระดับมาตรฐานกีฬา
- ความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมความกลมเกลียวในหมู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ค. จริงหรือเท็จ : เขียนคำว่า จริง หากข้อความที่ให้เป็นความจริงตามข้อมูลที่ได้อ่านมา เขียนคำว่า เท็จ หากไม่ใช่

- _____ 1. ไทยมีบทบาทเป็นผู้นำในการก่อตั้งกีฬาแหลมทอง (เซียบเกมส์)
- _____ 2. สมาชิกผู้ก่อตั้งเซียบเกมส์ทุกประเทศเข้าร่วมการแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2502
- _____ 3. ทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับเชิญให้เข้าร่วมแข่งขันเซียบเกมส์
- _____ 4. ประเทศคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคได้รับการต้อนรับให้เข้าร่วมเซียบเกมส์
- _____ 5. การเปลี่ยนจากเซียบเกมส์เป็นซีเกมส์หมายถึงการสูญเสียอดีตสมาชิกร่วมก่อตั้ง
- _____ 6. การก่อตั้งเซียบเกมส์เป็นก้าวสำคัญมากสู่การสร้างสถาบันสำหรับประชาคมของภูมิภาค
- _____ 7. เซียบเกมส์ได้รับการก่อตั้งขึ้นก่อนองค์กรระดับภูมิภาคสำคัญอื่นๆ เช่น อาสา มาฟิลินโด และอาเซียน
- _____ 8. เซียบ/ซีเกมส์ถูกจัดขึ้นทุกสี่ปี
- _____ 9. เซียบ/ซีเกมส์ถูกจัดขึ้นในปีเดียวกันกับที่มีโอลิมปิกหรือเอเชียนเกมส์

ง. สัญลักษณ์และพิธีกรรมที่ใช้ในเซียบ/ซีเกมส์คืออะไร ในทัศนะของนักเรียน สัญลักษณ์และพิธีกรรมเหล่านี้ช่วยในการสร้างสำนึกของความเป็นประชาคมและมิตรภาพภายในภูมิภาคได้อย่างไร

แบบฝึกหัด 2

ก. กา (✓) สำหรับประเทศที่เป็นสมาชิกแรกเริ่มของเชียปเกมส์ ระบุลักษณะหนึ่งหรือสองประการที่สมาชิกแรกเริ่มมีร่วมกัน

☐ เวียดนามเหนือ	☐ สิงคโปร์	☐ เวียดนามใต้
☐ พม่า	☐ กัมพูชา	☐ มาเลเซีย
☐ ไทย	☐ ลาว	☐ ฟิลิปปินส์

ข. จากบทความ อะไรคือปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจก่อตั้งเชียปเกมส์

ค. ประเทศใดถอนตัวจากการแข่งขันเชียปเกมส์ในปี พ.ศ. 2518 และมีประเทศใดที่เพิ่มเข้ามาใหม่

ถอนตัว			
สมาชิกใหม่			

ง. จากการบรรยายของผู้เขียนเกี่ยวกับการเป็นเจ้าภาพของลาวในการจัดเชียปเกมส์ปี พ.ศ. 2552 นักเรียนคิดว่า การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศอย่างเชียปเกมส์ช่วยเสริมความยึดเหนี่ยวและอัตลักษณ์ของชาติได้อย่างไร

แบบฝึกหัด 3

ก. จริงหรือเท็จ

- _____ 1. กีฬาแหลมทอง (เซียบเกมส์) ถูกจัดขึ้นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2501
- _____ 2. สมาชิกแรกเริ่มทั้งหมดของเซียบเกมส์มีที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรและแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- _____ 3. สมาชิกแรกเริ่มทั้งหมดของเซียบเกมส์เข้าร่วมในการแข่งขันครั้งแรก
- _____ 4. อินโดนีเซียและสิงคโปร์ต่างเคยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเซียบเกมส์
- _____ 5. กัมพูชาและลาวเคยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเซียบเกมส์
- _____ 6. ฟิลิปปินส์เคยเข้าร่วมการแข่งขันเซียบเกมส์
- _____ 7. เมื่อเซียบเกมส์กลายเป็นซีเกมส์ ความเป็นสมาชิกหรือองค์ประกอบของสหพันธ์กีฬาไม่เปลี่ยนแปลง
- _____ 8. เวียดนามเหนือไม่ได้เป็นสมาชิกของเซียบเกมส์
- _____ 9. เซียบเกมส์ถูกเรียกว่า “เอเชียเกมส์น้อย” เพราะวาเลียนแบบเอเชียเกมส์
- _____ 10. ความสามารถด้านกีฬาของประเทศในคาบสมุทร/แผ่นดินใหญ่อยู่ในระดับสูง จึงทำให้มีการก่อตั้งเซียบเกมส์

ข. ทำไมคำว่า “Peninsular (แหลม)” จึงถูกตัดออกจากชื่อเซียบเกมส์และกลายเป็นซีเกมส์ในปี พ.ศ. 2520 มีความสำคัญเชิงสัญลักษณ์อย่างไร

ค. อะไรคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อตั้งเซียบเกมส์

แบบฝึกหัด 4

กลุ่มที่ _____

สมาชิกในกลุ่ม ทำเครื่องหมาย (*) สำหรับหัวหน้ากลุ่ม

ก. เซียปเกมส์มีขึ้นมาได้อย่างไร

ข. ทำไมเซียปเกมส์จึงกลายเป็นซีเกมส์ อะไรคือปัจจัยที่ทำให้มีการรับสมาชิกเพิ่ม

ค. ซีเกมส์มีส่วนอย่างไรในการสร้างเสริมจิตสำนึกของความเป็นประชาคมในหมู่ประเทศต่างๆ และภายในภูมิภาค

อภิธานศัพท์ :

อาสา (ASA) คือ ชื่อย่อของสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South-East Asia) ที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2504 เพื่อสร้างความร่วมมือในหมู่ประเทศสมาชิก คือ ไทย มลายา และฟิลิปปินส์ ในหลายด้าน เป็นองค์กรที่มาก่อนอาเซียน

สงครามเย็น (Cold War) คือ ภาวะความขัดแย้งทางการเมืองหรืออุดมการณ์ระหว่างกลุ่มประเทศที่นำโดยอดีตสหภาพโซเวียต ที่เชิดชูสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์ และโดยสหรัฐอเมริกา ที่เชิดชูทุนนิยม

สหพันธ์ (Federation) คือ การรวมตัวกันของหน่วยทางการเมืองหรือสังคม

มาฟิลินโด (Maphilindo) คือ การรวมกลุ่มของมลายา ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ที่มีการเสนอในปี พ.ศ. 2506 เป็นก้าวหนึ่งสู่การรวมตัวของชาวมลายูทั้งหมด (pan-Malayanism) ที่ย้อนไปถึงรัชกาลในทศวรรษ 1880

ซีเกมส์ (SEA Game) คือ ชื่อการแข่งขันกีฬาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่เป็นมหกรรมกีฬาแบบเดียวกับโอลิมปิกที่จัดขึ้นทุกสองปีสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เซียบเกมส์ (SEAP Game) คือ กีฬาแหลมทอง เป็นชื่อเดิมของซีเกมส์

รายการสื่อการเรียนรู้อื่นๆ :

- Aung Ko Min, Sport as a Tool of Politics : A Study on Myanmar's South-East Asian Games 2013, a MA Thesis, Victoria University of Wellington, 2013.
<http://researcharchive.vuw.ac.nz/xmlui/bitstream/handle/10063/4712/thesis.pdf?sequence=1>
- Bromber, K., Krawietz, B. and Maguire, J. eds. **Sport Across Asia : Politics, Culture, and Identities**. New York : Routledge.
- Creak, Simon. "From Bangkok to Palembang : The South-East Asian Games and a Cultural Approach to Studying Regionalism", **News Letter**, No. 65, Spring 2012, Center for South-East Asian Studies Kyoto University, p. 15.
<http://www.cseas.kyoto-u.ac.jp/edit/wp-content/uploads/2012/04/NL6515-17.pdf>
- Creak, Simon, Sport as Politics and History : The 25th SEA Games in Laos. **Anthropology Today**, 27 (1), 2011, pp. 14 - 19.
<http://asiapacific.anu.edu.au/newmandala/wp-content/uploads/2012/04/Creak-2011-SEA-Games.pdf>

- Creak, Simon. (2013). “Representing True Laos in Postcolonial South-East Asia.” In *Sport Across Asia : Politics, Culture, and Identities*, Edited by Katrin Bromber, Birgit Krawietz, and Joseph Maguire, 2013, 95 - 120. New York : Routledge, https://www.academia.edu/2395349/Representing_True_Laos_in_Post-Colonial_South-East_Asia_Regional_Dynamics_in_the_Globalization_of_Sport
- Huebner, Stefan. (2016). **Pan-Asian Sports and the Emergence of Modern Asia, 1913 - 1974**. Singapore : NUS Press.
- Seneviratne, Percy. (1993). **Golden Moments : The S.E.A. Games, 1959 - 1991**. Singapore : Dominie Press.
- South-East Asian Games, in *World Heritage Encyclopaedia*, <http://www.worldheritage.org/Find/South-East%20Asian%20Games>
- South-East Asian Games, https://en.wikipedia.org/wiki/South-East_Asian_Games (Accessed on 26 June 2016).
- SEA Games Federation (n.d.) (South-East Asian Games Federation Charter and Rules, <http://voc.org.vn/Portals/0/2013-SEAG%20Charter.pdf> (Accessed on 26 June 2016).
- South-East Asian Games Explained, http://everything.explained.today/South-East_Asian_Games/ (Accessed on 26 June 2016).
- South-East Asian Games Federation (n.d.) “History of SEAP and SEA Games”, <http://www.seagfoffice.org/seagf.php>
- Singapore Hosts the 7th SEAP Games, **1st Sep. 1973, History SG : An Online Resource Guide**, <http://eresources.nlb.gov.sg/history/events/610b5da1-55fb-4a58-8dfd-d5d1bce49786>
- The 1959 South-East Asian Peninsular Games, http://www.self.gutenberg.org/articles/eng/1959_South-East_Asian_Peninsular_Games (Accessed on 26 June 2016)”

วีดิทัศน์

- Video 27th SEA Games in Myanmar, <http://www.seagfoffice.org/27th.php>
- “Opening Ceremonies of the 28th SEA Games”,
https://www.youtube.com/watch?v=2KM1_2Qloao
- “Greatest”, <http://www.songsforthegames.com/>
- “The Making of ‘Greatest’ : Songs of the 28th SEA Games” Via this Link,
<http://video.wapgrab.com/watch?v=f1CVJ8fJXAo>
- “Ordinary”, <https://www.youtube.com/watch?v=W2uNwiZsFHs>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 3

จากประวัติศาสตร์ที่กระจัดกระจายสู่ประวัติศาสตร์ร่วม :

ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : จากประวัติศาสตร์ที่แยกส่วนสู่ประวัติศาสตร์ร่วม :
ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 คาบ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : แล็บท็อป กระดาน เอกสารประกอบ แผนที่
- ความรู้พื้นฐาน :
  - ความคุ้นเคยกับฟุตบอล บาสเกตบอล เซปักตะกร้อ และซีเกมส์
  - ครูต้องมีความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ของการล่าอาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. พุดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของเซปักตะกร้อ บาสเกตบอล และฟุตบอล	1. เปรียบเทียบแบบแผนของความนิยมของฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในภูมิภาค	1. เห็นคุณค่าของกีฬา วัฒนธรรม ยอดนิยมร่วมสมัย และกิจกรรมอื่นที่ดู “ไม่จริงจัง” เป็นเรื่องที่น่าสำรวจค้นหาในทางประวัติศาสตร์
2. อธิบายบทบาทของอาณานิคมในการเผยแพร่และพัฒนาฟุตบอลและบาสเกตบอลในภูมิภาค	2. สืบค้นบริบททางประวัติศาสตร์ที่ทำให้กีฬาเหล่านี้ได้รับความนิยมแตกต่างกัน	2. เห็นความสำคัญของพัฒนาการของกีฬาทั้งสามชนิดในภูมิภาคที่สะท้อนพัฒนาการของประวัติศาสตร์ร่วม ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ของภูมิภาคกับโลก

คาบที่ 1

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>1. กระตุ้นความสนใจของนักเรียน ด้วยการแสดงภาพหรือฉายวิดีโอเกี่ยวกับ กีฬาชนิดต่างๆ และให้นักเรียนระบุชื่อ ครูอาจแบ่งนักเรียนออกเป็นสองหรือ สามกลุ่ม กลุ่มที่ตอบได้เร็วที่สุดจะได้คะแนน กลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุดควรได้รางวัล หรืออีกทางเลือกหนึ่ง ให้นักเรียนจับคู่และ แจกแบบฝึกหัดให้แต่ละคู่เขียนชื่อกีฬา แต่ละชนิด (แบบฝึกหัด 1)</p> <p>2. ถามนักเรียนว่าชอบกีฬาชนิดใดมากที่สุด ครูทำการสำรวจอย่างง่าย ด้วยการให้นักเรียนยกมือสำหรับกีฬาแต่ละชนิด เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล เซปักตะกร้อ ฯลฯ และเขียนจำนวนบนกระดาน</p> <p>3. แนะนำความคิดเกี่ยวกับที่มาทาง ประวัติศาสตร์ของกีฬาด้วยการถามนักเรียนว่า รู้หรือไม่ว่ากีฬาโปรดของพวกเขาอาจมี ต้นกำเนิดมาจากที่ใด</p> <p>4. ครูฉายภาพแผนที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนจอ (หากมีอุปกรณ์ฉาย พาวเวอร์พอยต์) หรือแขวนแผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขนาดใหญ่ที่อาจเป็น ของจริงหรือวาดเองก็ได้บนกระดาน ครูให้นักเรียนที่นั่งข้างกันจับคู่ทำงานร่วมกัน และแจกเอกสารประกอบ 2 ที่กำหนดให้นักเรียนแต่ละคู่ทายว่ากีฬาชนิดใดเป็นกีฬา ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในแต่ละประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>5. ครูฉายภาพแผนที่กีฬาโลกของเนชั่นแนล จีโอกราฟิก ปี พ.ศ. 2549 ชื่อ “Soccer United the World ฟุตบอลรวมใจ คนทั้งโลก” โดย Earl Andrew</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 • แบบฝึกหัด 1 • แบบฝึกหัด 2 • แผนที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 	<p>กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ ช่วยดึงความสนใจของ นักเรียนและเตรียมเข้าสู่ บทเรียน</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>(สื่อการเรียนรู้ 1) และให้นักเรียนเทียบกับคำตอบของตนเอง ให้นักเรียนพิจารณาแผนที่โดยละเอียดและแลกเปลี่ยนข้อสังเกตกับคู่ของตน ครูจะตั้งคำถามต่อไปเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดและในขณะเดียวกันก็เป็น การปูทางสู่การแนะนำวัตถุประสงคฺ์ของบทเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> • นักเรียนคิดว่าทำไมฟุตบอลจึงเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ • นักเรียนคิดว่าทำไมบาสเกตบอลจึงไม่ได้รับความนิยมมากเท่าฟุตบอลในภูมิภาคนี้ แต่ได้รับความนิยมมากที่สุดในฟิลิปปินส์ • มีเซปักตะกร้ออยู่บนแผนที่นี้ด้วยหรือไม่ นักเรียนคิดว่าทำไมถึงไม่มีเซปักตะกร้ออยู่บนแผนที่นี้ <p>6. ในระหว่างการแลกเปลี่ยน ครูจะนำพานักเรียนเน้นคำถามหลักต่อไปนี้ ซึ่งเกี่ยวกับวัตถุประสงคฺ์ของบทเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความนิยมในกีฬา อย่างเช่น ฟุตบอล และบาสเกตบอล บอกอะไรเราเกี่ยวกับประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค • กีฬาช่วยสร้างอัตลักษณ์ของประเทศและภูมิภาคได้อย่างไร • เราจะเปรียบเทียบพัฒนาการของเซปักตะกร้อกับพัฒนาการของฟุตบอลและบาสเกตบอลอย่างไร • พัฒนาการของกีฬาพื้นเมือง เช่น เซปักตะกร้อ สะท้อนถึงกระบวนการที่กำลังดำเนินอยู่ของการสร้างประชาคมในภูมิภาคตลอดจนปฏิสัมพันธ์ของภูมิภาคกับส่วนอื่นของโลกได้อย่างไร 		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
พัฒนา บทเรียน	<p>1. ครูจะฉายภาพแผนที่อาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สื่อการเรียนรู้ 2) ที่แสดงว่าประเทศ/ดินแดนใดตกเป็นอาณานิคมของประเทศยุโรปประเทศใดหรืออเมริกาในช่วงทศวรรษ 1900 - 1940 และให้นักเรียนพิจารณาเทียบกับแผนที่กีฬาโลกของเนชั่นแนลจีโอกราฟิก</p> <p>2. ครูจะตั้งคำถามว่า นักเรียนคิดว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการตกเป็นอาณานิคมกับกีฬาที่ได้รับความนิยมในพื้นที่นั้นหรือไม่ ครูชี้ให้ดูคำตอบบนกระดานที่เป็นการคาดเดาของนักเรียนเกี่ยวกับที่มาของกีฬาโปรดของตน วัตถุประสงค์คือ การเตรียมปูพื้นไปสู่การพูดคุยแลกเปลี่ยน-บรรยายเกี่ยวกับที่มาของฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อ</p> <p>3. ครูเปิดวิดีโอคลิปสั้นๆ (3 - 4 นาที) เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของฟุตบอลและบาสเกตบอล หาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากสื่อการเรียนรู้และเอกสารประกอบ</p> <p>4. ครูนำการสนทนาแลกเปลี่ยนหลังจากนั้น โดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่ากีฬาเหล่านี้มาถึงและได้รับความนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร สำหรับประเด็นสำคัญที่จะสรุปเนื้อหาช่วงแรก ดูบทความเกริ่นนำ วิดีทัศน์ข้างต้นนี้คือ ข้อเสนอแนะครูควรปรับได้ตามความเหมาะสม</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 2 • วิดีทัศน์ เรื่อง “The History of Football (Soccer) in 90 Seconds Greece to the World Cup Laughing Historically”, Available from : https://www.youtube.com/watch?v=UeHNvHXDYjg • สื่อการเรียนรู้ 3 - สื่อการเรียนรู้ 5 • วิดีทัศน์ เรื่อง “How Basketball Got Started : The History of Basketball” Available from : https://www.youtube.com/watch?v=ibytktqPN2U 	การเปรียบเทียบแผนที่กีฬาอดนิคมของโลกกับแผนที่อาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะช่วยให้ นักเรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการตกเป็นอาณานิคมกับกีฬาที่ได้รับความนิยม
ขั้นสรุป	<p>1. ครูสรุปประเด็นหลักของบทเรียนและให้นักเรียนกลับไปอ่านข้อมูลเป็นการบ้าน สำหรับชั่วโมงเรียนถัดไป (5 นาที)</p> <p>2. ให้นักเรียนแต่ละคู่อ่านบทความสั้นๆ สองชิ้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • แบบฝึกหัด 4 • แบบฝึกหัด 5 	• สรุปประเด็นสำคัญของบทเรียนเป็นวิธีการที่ดีในการจบบทเรียน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>เซปักตะกร้อ โดยครูแจกแบบฝึกหัดหรือให้ลิงก์</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shawn Kelley. “Takraw : A Traditional South-East Asian Sport”, https://web.archive.org/web/20070710234948/http://www.tatnews.org/emagazine/2813.asp (แบบฝึกหัด 4) • T. Avineswaran. “The Legacy of Sepak Takraw”, http://www.thestar.com.my/lifestyle/archive/2013/03/08/the-legacy-of-sepak-takraw/ (เอกสารประกอบ 5) 		<ul style="list-style-type: none"> • การให้นักเรียนไปอ่านข้อมูลเป็นการบ้านเป็นการเตรียมนักเรียนสำหรับชั่วโมงเรียนถัดไป

คาบที่ 2

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เริ่มต้นด้วยการให้นักเรียนทบทวนว่า ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนอะไรกันบ้างในคาบก่อน 2. กระตุ้นความสนใจของนักเรียนด้วยการเปิดวิดีโอหรือภาพการเตะตะกร้อ 3. อธิบายวัตถุประสงค์ของบทเรียนในวันนี้ดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> • เพื่อทำความเข้าใจลักษณะและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเซปักตะกร้อในฐานะกีฬา • เพื่อเปรียบเทียบเส้นทางพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเซปักตะกร้อกับฟุตบอลและบาสเกตบอล • เพื่อเห็นความสำคัญของพัฒนาการของกีฬาทั้ง 3 ชนิดในภูมิภาคที่สะท้อนพัฒนาการของประวัติศาสตร์ร่วมในภูมิภาคตลอดจนปฏิสัมพันธ์ของภูมิภาคกับส่วนอื่นของโลก 	<ul style="list-style-type: none"> • วีดิทัศน์ “Amazing Game- Sepak Takraw” Available from : https://www.youtube.com/watch?v=H2LlUu7_-xc 	<p>การทบทวนบทเรียนครั้งที่แล้วช่วยให้เข้าสู่บทเรียนต่อไปได้ราบรื่นขึ้น</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
พัฒนา บทเรียน	<p>บรรยายและพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเซปักตะกร้อ</p> <ol style="list-style-type: none"> ควรเน้นประเด็นหลักต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> เชื่อกันว่าเซปักตะกร้อมีต้นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามก็ไม่มีทางตัดความเป็นไปได้ออกไปได้ว่าอาจมีที่มาจากการเล่นออกกำลังของทหารจีนยุคโบราณที่เป็นการเตะลูกขนไก่ให้ลอยไปในอากาศ <ul style="list-style-type: none"> อาจฉายวิดีโอคลิปสั้นๆ กีฬาท้องถิ่นของอาเซียน (แค่ 1 : 38 นาทีแรกของสารคดี) เพื่อแสดงให้เห็นว่าอาเซียนอ้างว่ากีฬาชนิดนี้เป็นกีฬาพื้นเมืองของภูมิภาค ครูจะอธิบายว่า ‘พื้นเมือง’ หมายความว่าอะไร และ คำกล่าวอ้างดังกล่าวมีความสำคัญอย่างไร กีฬาที่ใช้เท้าเตะ sepak หรือ sipa (เตะ) หลายรูปแบบ (ใช้ลูกบอลหรือวัตถุที่โค้งได้ตี) มีการเล่นกันในหลายประเทศในภูมิภาค ทั้งบนแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะ คำว่า เซปักตะกร้อ เป็นคำผสมระหว่างคำมลายู เซปัก (sepak แปลว่า ‘เตะ’) กับคำไทย ตะกร้อ ที่เป็นลูกบอลที่ทำจากหวายในเชิงสัญลักษณ์แล้ว ชื่อนี้แสดงถึงการเป็นจุดบรรจบกันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นแผ่นดินใหญ่กับหมู่เกาะในกีฬาชนิดนี้ ซึ่งเน้นถึงประสบการณ์เชิงประวัติศาสตร์-วัฒนธรรมที่มีร่วมกันในภูมิภาค พัฒนาการของเซปักตะกร้อในฐานะกีฬาที่มีกฎกติกาการแข่งขันระหว่างประเทศ และที่สำคัญกว่า คือ การแพร่หลายไป 	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 6 แบบฝึกหัด 4 แบบฝึกหัด 5 วิดีโอ <p>“Indigenous Games of ASEAN”</p> <p>Available from : https://www.youtube.com/watch?v=WAEJNj8EvzM</p> 	

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	ในส่วนอื่นของโลก แสดงถึงการบรรจบกันระหว่างภูมิภาค/ท้องถิ่นกับโลก ปฏิสัมพันธ์และการเสริมเติมซึ่งกันและกันระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก		
สรุป บทเรียน	สรุปและเน้นประเด็นสำคัญในการเรียน 2 คาบที่ผ่านมา เพื่อเป็นการเสริมหรือปูพื้นฐานสู่บทเรียนต่อไป ครูอาจเลือกทำกิจกรรมใดหรือทั้งหมดก็ได้ในการปิดท้ายบทเรียน <ul style="list-style-type: none"> ให้นักเรียนเขียนลงบนกระดาษว่า ได้เรียนรู้อะไรมาบ้าง 3 อย่าง คำถาม 2 คำถามในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ และข้อความ ที่อยากบอกให้ครูทราบ 1 ข้อความ เพื่อเสริมบทเรียนเกี่ยวกับผลจากการตกเป็นอาณานิคม ครูอาจให้นักเรียน ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับว่าการตกเป็น อาณานิคมส่งผลอะไรอย่างอื่นอีกบ้าง นอกจากกีฬา 		

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 3

จากประวัติศาสตร์ที่กระจายสู่ประวัติศาสตร์ร่วม :

ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - 2006 National Geographic “Soccer United the World”
by Earl Andrew,

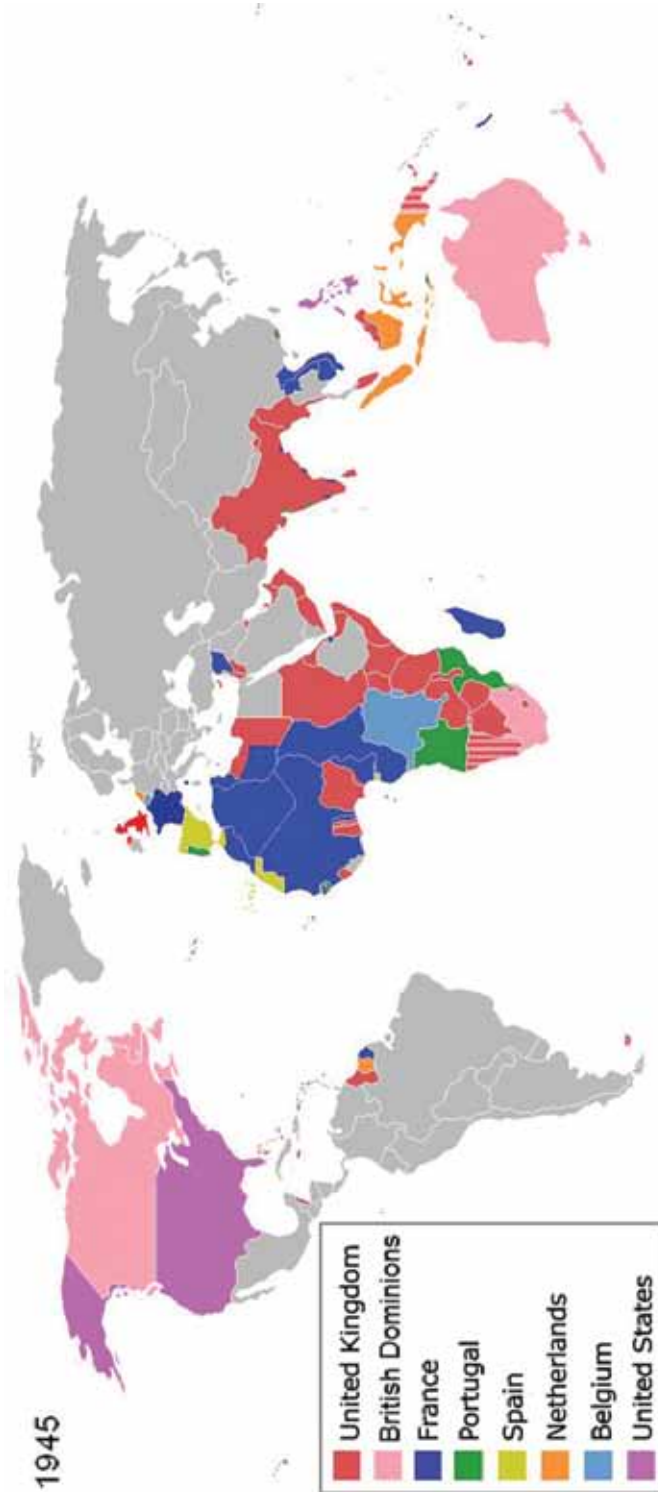
- American Football
- Archery
- Australian rules football
- Baseball
- Basketball
- Cricket
- Football (soccer)
- Gaelic Football
- Horse Racing
- Ice Hockey
- Kick Boxing
- Skiing
- Table Tennis
- Rugby
- Wrestling
- No information

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8e/Popularsports.PNG>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

▶ แผนการเรียนรู้ที่ 3 จากประวัติศาสตร์ที่กระจายสู่ประวัติศาสตร์ร่วม :
ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้ 2 - World Map of Colonialism, 1930s - 1940s

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colonization_1945.png

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก ▶ แผนการเรียนรู้ที่ 3 จากประวัติศาสตร์ที่กระจัดกระจายสู่ประวัติศาสตร์ร่วม : ฟุตบอล บาสเกตบอล และเซปักตะกร้อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้ 3 - ประวัติศาสตร์ฟุตบอล : ต้นกำเนิด (History of Football-The Origins)

<http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/the-game/>

ประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของกีฬาโปรดของโลกมีระยะเวลายาวนานกว่า 100 ปี โดยเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2406 ในอังกฤษเมื่อกีฬารักบี้และฟุตบอลแยกสายออกจากกันและมีการจัดตั้งสมาคมฟุตบอลขึ้นมาในอังกฤษ ซึ่งกลายเป็นองค์กรกำกับดูแลกีฬาชนิดนี้เป็นองค์กรแรก

กีฬาทั้งสองประเภทมีที่มาจากรากเดียวกันและมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และแตกกิ่งก้านสาขาไปมาก เมื่อสืบย้อนไปในช่วงเวลาหลายศตวรรษที่ผ่านมา เราจะพบกีฬาอย่างน้อยห้าหกอย่างที่แตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างและเป็นที่มาของฟุตบอล ส่วนบางกรณีจะฟังขึ้นหรือไม่ยังเป็นที่ยกเถียงกัน ถึงกระนั้น ก็ยังคงเป็นข้อเท็จจริงอยู่ว่า เราได้เพิกเฉยกับการเตะลูกบอลไปมาเป็นเวลานานนับพันปีมาแล้ว และไม่มีเหตุผลใดเลยที่จะมองว่าเป็นการเบี่ยงเบนไปจากรูปแบบการเล่นลูกบอลด้วยมือที่เป็น ‘ธรรมชาติ’ กว่า

ในทางตรงกันข้าม นอกจากจำเป็นต้องใช้ขาและเท้าในการแย่งชิงลูกบอลกันแล้ว โดยมักปราศจากกฎกติกาคุ้มครองใดๆ ก็เป็นเรื่องที่เห็นกันตั้งแรกว่าศิลปะในการควบคุมลูกบอลด้วยเท้านั้นไม่ง่ายและต้องอาศัยทักษะไม่น้อยเลย รูปแบบการเล่นที่เก่าแก่ที่สุดที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์คือการออกกำลังภายในคู่มือทหารที่ย้อนไปถึงสองและสามศตวรรษก่อนคริสตกาลในจีน

บรรพบุรุษของฟุตบอลสมัยราชวงศ์ฮั่นนี้มีชื่อเรียกว่า Tsu' Chu และเป็นการเตะลูกหนังที่ยัดด้วยขนสัตว์ปีกและสัตว์อื่นให้ผ่านช่องที่กว้างเพียง 30-40 เซนติเมตร เข้าไปอยู่ในตาข่ายที่ติดอยู่ที่ปลายไม้ไผ่ยาว ในการเล่นแบบหนึ่ง ผู้เล่นจะไม่ได้เลี้ยงไปที่เป้าอย่างโล่งๆ โดยไม่มีอุปสรรค แต่ต้องใช้เท้า หน้าอก หลัง และไหล่ ขณะเดียวกันก็พยายามดันการปะทะจากฝ่ายตรงข้าม ห้ามการใช้มือ

การเล่นอีกรูปแบบหนึ่งที่ยังมาจากตะวันออกไกลเช่นกัน คือ Kemari ของญี่ปุ่น ที่เริ่มขึ้นสัก 500 - 600 ปีหลังจากนั้น และยังคงมีการเล่นกันอยู่ในปัจจุบัน การเล่นชนิดนี้ ขาดองค์ประกอบที่เป็นการแข่งขันแบบ Tsu' Chu โดยไม่มีการแย่งชิงครอบครองลูกบอล ผู้เล่นยืนอยู่ในวงกลม ต้องส่งลูกบอลให้กันในพื้นที่ค่อนข้างเล็ก โดยไม่ให้ลูกบอลตกพื้น

'Episkyros' ของกรีก (ซึ่งมีรายละเอียดชัดเจนหลงเหลืออยู่น้อยมาก) มีความสนุกสนาน กว่ามาก เช่นเดียวกับ 'Harpastum' ของโรมัน ซึ่งใช้ลูกบอลขนาดเล็กกว่า มีผู้เล่นสองฝ่าย บนสนามสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่ตีเส้นขอบและเส้นตรงกลาง เป้าหมายคือพาลูกบอลข้ามเส้นขอบ ของฝ่ายตรงข้ามให้ได้ และในการส่งลูกให้กันก็ต้องมีการใช้กลเม็ดต่างๆ การเล่นนี้ได้รับความนิยมอยู่เป็นเวลา 700 - 800 ปี แต่ (ถึงชาวโรมันจะนำการเล่นนี้ไปอังกฤษด้วย) ก็มีการ ใช้เท่านั้นอย่างมากจนแทบไม่มีความสำคัญ

สื่อการเรียนรู้ 4 - ประวัติศาสตร์ของฟุตบอล-อังกฤษ บ้านเกิดของฟุตบอล (History of Football-Britain, the Home of Football)

<http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/the-game/britain-home-of-football.html>

© Getty Images

จากหลักฐานทั้งหมดเกี่ยวกับกีฬาที่ใช้ลูกบอลยุคแรกๆ ในโลก ฟุตบอลอย่างที่เรารู้จักกันในปัจจุบันมีพัฒนาการขึ้นที่อังกฤษ การเล่นที่แพร่หลายในอังกฤษจากศตวรรษที่ 8 - 19 มีหลากหลายฉบับตามท้องถิ่นและภูมิภาค ซึ่งภายหลังได้รับการดัดแปลงจนกลายเป็นกีฬาสมัยใหม่ คือ ฟุตบอล รักบี้ และเกอลิกฟุตบอล (ในไอร์แลนด์)

ฟุตบอลแบบดั้งเดิมมีลักษณะไร้ระเบียบ รุนแรงกว่า ปล่อยตามธรรมชาติ และมีจำนวนผู้เล่นไม่ตายตัว บ่อยครั้งมีรูปแบบการแข่งขันที่รุนแรงระหว่างหมู่บ้านโดยแข่งกันตามถนน จัดรั้ว ข้ามทุ่ง ปีนข้ามรั้ว และลุยข้ามห้วย การเตะสามารถทำได้จริงๆ แล้วทำได้เกือบทุกอย่าง บางทีลูกบอลไม่สามารถเตะได้เนื่องจากมีขนาดใหญ่และหนัก ซึ่งในกรณีนี้ ก็จะเป็นการเตะฝ่ายตรงข้ามแทน

น่าสนใจว่าหลังจากมีการกำหนดกติกาของฟุตบอลขึ้นในปี พ.ศ. 2406 แล้ว เก้าปีผ่านไปจึงจะมีการกำหนดขนาดและน้ำหนักของลูกบอลให้เป็นมาตรฐาน ก่อนหน้านั้น เรื่องนี้จะเป็นการตกลงกันเองระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องระหว่างเตรียมการแข่งขัน ดังเช่น การแข่งขันระหว่างลอนดอนกับเซฟฟิลด์ในปี พ.ศ. 2409 ซึ่งก็เป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดเวลาการแข่งขันเป็น 90 นาที

ฟุตบอลโซรฟไทด์ (Shrovetide football) จัดอยู่ในประเภท ‘ฟุตบอลหมู’ ที่ไม่มีการจำกัดจำนวนผู้เล่นและกฎกติกาก็ค่อนข้างคลุมเครือ ยกตัวอย่างเช่น คู่มือโบราณจากเวิร์คคิงตันในอังกฤษบอกว่าจะใช้วิธีการใดก็ได้เพื่อจะพาลูกบอลไปยังเป้าหมาย ยกเว้นแต่การฆ่าคน

ทฤษฎีหนึ่งบอกว่าการเล่นนี้เป็นแองโกล-แซ็กซันโดยกำเนิด ในทั้งคิงส์ตัน-อัฟออน-เทมส์และเซสเตอร์ มีตำนานเล่าขานในท้องถิ่นว่ามีการเล่นแบบนี้ครั้งแรกที่นั่นด้วยศิระษะที่ถูกบั่นของเจ้าชายชาวเดนมาร์กที่ถูกปราบคนหนึ่งในเดอริบี กล่าวกันว่าการเล่นนี้เกิดขึ้นในศตวรรษที่สามในระหว่างการเฉลิมฉลองชัยชนะจากการรบกับพวกโรมัน ถึงกระนั้น ก็แทบไม่มีหลักฐานว่ามีการเล่นกีฬาประเภทนี้ในช่วงเวลาดังกล่าว ไม่ว่าจะในพื้นที่ของชาวแซ็กซันหรือภาคพื้นทวีป จริงๆ แล้ว ก่อนหน้าการพิชิตอังกฤษของชาวนอร์มัน ร่องรอยเดียวที่พบเกี่ยวกับการเล่นที่ใช้ลูกบอลมาจากแหล่งข้อมูลของชาวเคลติก

อีกทฤษฎีหนึ่งบอกว่าเมื่อมีการเล่น ‘ฟุตบอลหมู’ ในอังกฤษในช่วงศตวรรษแรกๆ หลังคริสตกาล ก็มีการเล่นคล้ายกันนี้แพร่หลายในฝรั่งเศส โดยเฉพาะในบริเวณภาคเหนือที่เป็นนอร์ม็องดีกับบริทานนี ดังนั้น เป็นไปได้ว่าชาวนอร์มันนำการเล่นรูปแบบนี้ติดตัวไปอังกฤษด้วย

นักวิชาการยังได้เสนอว่านอกเหนือไปจากแรงผลักดันตามธรรมชาติที่จะแสดงความแข็งแกร่งและทักษะแล้ว ในหลายกรณี ประเพณีของคนนอกศาสนา โดยเฉพาะพิธีบวงสรวง ความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งสร้างแรงจูงใจให้กับ ‘นักฟุตบอล’ ยุคแรกเหล่านี้ ลูกบอลเป็นสัญลักษณ์แทนดวงอาทิตย์ที่ต้องถูกพิชิตเพื่อจะได้มีผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ลูกบอลจะถูกผลักไปตามทุ่งเพื่อให้พืชผลงอกงามและมีการต่อสู้ขับไล่ศัตรูที่มาโจมตี

ที่สำคัญเช่นกัน คือ การแข่งขันระหว่างผู้ชายที่แต่งงานแล้วกับผู้ชายโสดที่มีอยู่เป็นเวลาหลายศตวรรษในบางส่วนของอังกฤษ และการแข่งขันระหว่างผู้หญิงที่แต่งงานแล้วกับผู้หญิงโสดในเมืองอินเวอเรสก์ของชาวสก็อตในตอนปลายศตวรรษที่ 17 ที่ (อาจจะโดยเจตนา) ผู้หญิงแต่งงานแล้วมักเป็นฝ่ายชนะ เห็นได้ชัดว่าฟุตบอลหญิงไม่ได้เป็นสิ่งใหม่อย่างที่บางคนคิด

ถึงจะมีมุมมองที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับต้นกำเนิดของกีฬานี้ สิ่งหนึ่งที่ไม่ต้องโต้เถียงกันก็คือ ฟุตบอลแพร่หลายมาเป็นเวลากว่าหนึ่งพันปีในรูปแบบพื้นๆ ที่หลากหลายในบริเวณที่เราเรียกว่าเป็นบ้านเกิดของมันคือ อังกฤษ

สื่อการเรียนรู้ 5 - ประวัติศาสตร์ของฟุตบอล-การเติบโตไปทั่วโลก (The Global Growth)

<http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/the-game/global-growth.html>

© Getty Images

ยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นจนถึงต้นศตวรรษที่ 19 เมื่อฟุตบอลโรงเรียน กลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ โดยเฉพาะในโรงเรียนรัฐที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยน สภาพแวดล้อมใหม่นี้เอื้อต่อการคิดค้นและปรับปรุงกีฬาชนิดนี้

กฎกติกา ยังคงค่อนข้างเสรีและง่าย โดยไม่มีรูปแบบมาตรฐาน แต่ละโรงเรียน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของตัวเองและบ่อยครั้งก็แตกต่างกันไปมาก ลักษณะดั้งเดิมของ การเล่นยังคงอยู่แต่การคิดค้นปรับเปลี่ยนต่างๆ ขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่มีอยู่ หากว่าเป็นลานพื้นเรียบ ของโรงเรียนที่ล้อมรอบด้วยกำแพงอิฐ ก็จะไม่มีที่พอสําหรับ ‘ฟุตบอลหมู’ ที่ไกลาหลอลหม่าน

สภาพการณ์เช่นนี้ทำให้โรงเรียนต่างๆ เช่น ชาร์เตอร์เฮาส์ เวสต์มินสเตอร์ อีตัน และ แฮร์โรว์ สนใจการเล่นที่อาศัยความชำนาญในการควบคุมลูกบอลของผู้เล่นมากกว่าพลังกำลัง ที่ต้องใช้ในการเตะลูบอบน ในอีกด้านหนึ่ง โรงเรียนอย่างเชลท์แนมและรักบี้สนใจการเล่น ที่ดูเด็ดกว่าที่สามารถใช้มือจับหรืออุ้มลูกบอลได้

เมื่อศตวรรษที่ 19 ดำเนินไป เกิดทัศนคติใหม่เกี่ยวกับฟุตบอล เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา สังเกตว่ากีฬาชนิดนี้ทำหน้าที่ได้ดีในการส่งเสริมคุณลักษณะอย่างความจงรักภักดี ความไม่เห็นแก่ตัว ความร่วมมือ การเชื่อฟังและเคารพความเป็นทีม การเล่นกีฬา กลายเป็น ส่วนสำคัญในหลักสูตรการเรียนและการเข้าร่วมในกีฬาฟุตบอลเป็นเรื่องบังคับ ดร.โรมัส อาร์โนลด์ ครูใหญ่ของโรงเรียนรักบี้ สร้างความคืบหน้าไปในทิศทางนี้ โดยในปี พ.ศ. 2389 มีการวาง กฎกติกามาตรฐานสำหรับการแข่งขันขึ้นเป็นครั้งแรก

อย่างไรก็ตาม กฎกติกาตั้งกล่าวก็โหดร้ายอยู่พอสมควร เช่น อนุญาตให้เตะขา ของฝ่ายตรงข้ามในส่วนใต้เข่า การใช้มือจับลูกบอลก็สามารถทำได้ โดยเป็นมาตั้งแต่เหตุการณ์

ครั้งประวัติศาสตร์ในปี พ.ศ. 2366 ที่วิลเลียมเว็บบ์ เอลลิส วังพร้อมกับหนีบลูกบอลได้แขน ซึ่งสร้างความประหลาดใจให้กับทีมของเขาเองและฝ่ายตรงข้าม โรงเรียนหลายแห่งทำตาม และใช้กฎกติกาตามโรงเรียนรักบี้ โรงเรียนอื่นๆ เช่น อีตัน แอโรว์ และวินเชสเตอร์ ปฏิเสธฟุตบอลรูปแบบนี้ และเลือกที่จะให้เป็นการใช้เท้าเตะ ชาร์เตอร์เฮาส์กับเวสต์มินสเตอร์ ก็ไม่รับการใช้มือเช่นกัน แต่ก็ไม่ได้มีรูปแบบแยกขาดไปเลยเหมือนบางโรงเรียน และกลายเป็นจุดตั้งต้นที่ทำให้ฟุตบอลในรูปแบบนี้เริ่มแพร่หลายออกไป

ในที่สุด ในปี พ.ศ. 2406 พัฒนาการก็มาถึงจุดสูงสุด ที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (ก่อนหน้านั้นในปี พ.ศ. 2391 อิตินักเรียนจากหลายโรงเรียนก็ได้เคยพยายามหาจุดร่วมของรูปแบบต่างๆ ของกีฬานี้มาแล้ว) มีความริเริ่มครั้งใหม่ในการกำหนดมาตรฐานและกฎกติกา ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ถึงตอนนี้เองที่เสียงส่วนใหญ่แสดงการต่อต้านการเล่นที่ดุเดือด อย่างเช่น การชัตตาให้ล้ม การเตะหน้าแข้ง เป็นต้น และยังไม่เห็นด้วยกับการถือลูกบอล เรื่องนี้คือสาเหตุที่ทำให้กลุ่มรักบี้ถอนตัวออกไป พวกเขาอาจเห็นด้วยกับการห้ามการเตะหน้าแข้ง ซึ่งต่อมาก็มีการห้ามในกติกาของรักบี้ แต่ยังไม่เต็มใจจะเลิกการถือลูกบอล

การดำเนินการที่เคมบริดจ์ครั้งนี้เป็นความพยายามจัดการกับกติกาที่มีความสับสนอย่างมาก การประชุมซึ่งขาดเกิดขึ้นในวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2406 โดยมีสโมสรและโรงเรียนจากลอนดอน 11 แห่ง ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมที่ฟรีเมสันส์แทเวริน ตัวแทนเหล่านี้ตั้งใจที่จะประสานความยุ่งเหยิงด้วยการกำหนดกฎกติกาพื้นฐานที่ทุกฝ่ายยอมรับเพื่อใช้ในการแข่งขันระหว่างกัน การประชุมครั้งนี้เป็นจุดกำเนิดของสมาคมฟุตบอล ข้อขัดแย้งยืดเยื้อเกี่ยวกับการเตะหน้าแข้ง การชัตตาและการถือลูกบอลได้รับการอภิปรายถกเถียงอย่างกว้างขวางในการประชุมครั้งนี้และครั้งต่อๆ มา จนกระทั่งในที่สุดในวันที่ 8 ธันวาคม ฝ่ายสนับสนุนการเล่นแบบรักบี้ที่นำโดยแบล็คฮีธก็โบกมือลา ตอนนี้นำมาถึงจุดที่อุดมคติต่างๆ ไปด้วยกันไม่ได้แล้ว ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2406 ฟุตบอลกับรักบี้ก็แยกออกจากกัน ในที่สุด จนเป็นการแยกขาดโดยสิ้นเชิงอีกหกปีต่อมาเมื่อฟุตบอลมีกติกาห้ามการใช้มือเตะลูกบอลโดยเด็ดขาด (ไม่ใช่ถือหรืออุ้ม)

จากนั้นก็มีความคืบหน้าไปอย่างรวดเร็ว สมาคมฟุตบอลที่เพิ่งก่อตั้งมาได้เพียงแปดปีมีสโมสรเป็นสมาชิก 50 แห่ง การแข่งขันฟุตบอลครั้งแรกในโลก คือ เอฟเอคัพ ถูกก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2415 เมื่อถึงปี พ.ศ. 2431 การแข่งขันฟุตบอลลีกครั้งแรกก็กำลังเกิดขึ้น

การแข่งขันระหว่างประเทศถูกจัดขึ้นในอังกฤษก่อนที่ฟุตบอลจะเป็นที่รู้จักกันในยุโรปเสียอีก ครั้งแรกมีขึ้นในปี พ.ศ. 2415 ระหว่างอังกฤษกับสกอตแลนด์ ความเพื่องฟูอย่างกะทันหันของการแข่งขันฟุตบอลพร้อมกับมีผู้ชมจำนวนมากนำมาซึ่งปัญหาบางประการที่ประเทศอื่นๆ จะยังไม่ประสบจนกระทั่งหลังจากนั้นอีกนาน

ปัญหาหนึ่งในนั้นคือการเล่นฟุตบอลอาชีพ การเคลื่อนไหวในทิศทางนี้ครั้งแรกๆ ปรากฏในปี พ.ศ. 2422 เมื่อดาร์วิน สโมสรเล็กๆ จากแลงคาเชียร์ สามารถเสมอกับทีมโอดด์อีดันเนียนส์ ที่ว่ากันว่าไม่มีวันแพ้ได้ถึงสองครั้งในการแข่งขันเอฟเอคัพ ก่อนที่ทีมสมัครเล่นทีมดังจากลอนดอนจะเอาชนะไปได้ในที่สุดชนิดที่ตื้นตันใจในนัดที่สาม กล่าวกันว่าผู้เล่นสองคนของดาร์วินที่เป็นชาวสกอต คือ จอห์น เลิฟกับเฟอร์กัส ซูเทอร์ เป็นผู้เล่นรายแรกที่ได้รับค่าตอบแทนจากการเล่นฟุตบอล วิธีปฏิบัตินี้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และสมาคมฟุตบอลพบว่าจำเป็นต้องทำให้การเล่นฟุตบอลเป็นอาชีพตามกฎหมายในปี พ.ศ. 2428 พัฒนาการนี้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการก่อตั้งสมาคมระดับประเทศใดๆ นอกประเทศอังกฤษ (คือ เนเธอร์แลนด์กับเดนมาร์ก) ถึงสี่ปี

หลังจากสมาคมฟุตบอลของอังกฤษ สมาคมที่เก่าแก่ที่สุด รองลงมาคือ สมาคมฟุตบอลสกอต (พ.ศ. 2416) สมาคมฟุตบอลเวลส์ (2418) และสมาคมฟุตบอลไอริช (2423) จริงๆ แล้ว เมื่อมีการแข่งขันระหว่างประเทศขึ้นเป็นครั้งแรกนั้น อังกฤษไม่มีสมาคมระดับประเทศอื่นใดที่จะให้แข่งขันด้วย เมื่อสกอตแลนด์แข่งกับอังกฤษที่กลาสโกว์ในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2415 นั้น ยังไม่มีสมาคมฟุตบอลสกอต ซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นเมื่ออีกสามเดือนให้หลัง ทีมที่อังกฤษแข่งขันด้วยในวันนั้นคือทีมสโมสรสกอตที่เก่าแก่ที่สุด ควีนส์พาร์ค แต่ในวันนั้นทีมสกอตสวมเสื้อสีน้ำเงินและอังกฤษสวมเสื้อขาว (แต่กางเกงขาสั้นกับถุงเท้าในสีของโรงเรียน) ทั้งสองทีมต่างใช้สิ่งทีในปัจจุบันน่าจะเรียกกันว่าการจัดขบวนรุก นั่นคือ สกอตแลนด์ (2-2-6) อังกฤษ (1-1-8) แต่ในเวลานั้นการเล่นยังคงมีลักษณะของฟุตบอลหม้ออยู่มากที่เป็นการเตะและยื้อแย่งกันซุลมุนและ (อย่างน้อยในทางยุทธวิธี) อาจจะไม่ใกล้เคียงกับรักบี้สมัยใหม่มากกว่าฟุตบอล

การแพร่ของฟุตบอลภายนอกอังกฤษ (หลักๆ แล้วเนื่องจากอิทธิพลของอังกฤษในต่างประเทศ) เริ่มอย่างช้าๆ แต่ไม่นานก็เริ่มติดลมและเข้าถึงทุกส่วนของโลกอย่างรวดเร็ว

ประเทศถัดไปที่ก่อตั้งสมาคมฟุตบอลหลังจากเนเธอร์แลนด์กับเดนมาร์กในปี พ.ศ. 2432 คือ นิวซีแลนด์ (2434) อาร์เจนตินา (2436) ชิลี สวิตเซอร์แลนด์ เบลเยียม (2438) อิตาลี (2441) เยอรมัน อูรุกวัย (2443) ฮังการี (2444) และฟินแลนด์ (2450)

เมื่อฟีฟ่าได้รับการก่อตั้งขึ้นที่ปารีสในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2447 มีสมาชิกร่วมก่อตั้งเจ็ดประเทศ คือ ฝรั่งเศส เบลเยียม เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ สเปน (สโมสรแมดริดเป็นตัวแทน) สวีเดนและสวิตเซอร์แลนด์ สหพันธ์ฟุตบอลเยอรมันส่งโทรเลขแสดงความตั้งใจที่จะเข้าร่วมในวันเดียวกันนั้น

ประชาคมฟุตบอลระหว่างประเทศนี้เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงจะประสบอุปสรรคและความถดถอยเป็นบางครั้งก็ตาม ในปี พ.ศ. 2455 มีสมาคมระดับประเทศ 21 แห่ง เป็นสมาชิกของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (ฟีฟ่า) พอถึงปี พ.ศ. 2468 ก็มีจำนวนเพิ่มเป็น 36 แห่ง ขณะที่ในปี พ.ศ. 2473 ที่มีการแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งแรก มีสมาชิก 41 ประเทศ

ระหว่างปี พ.ศ. 2480 - 2481 กฎกติกาสมัยใหม่ถูกวางโดยประธานฟีฟ่าในขณะนั้น คือ สแตนลีย์ เราส์ เขานำกฎกติกาเดิม (ที่เขียนในปี พ.ศ. 2429 และถูกปรับเปลี่ยนทีละเล็กทีละน้อยมาเรื่อยๆ) มาร่างและเรียบเรียงใหม่ให้เป็นระบบ (มีการทบทวนแก้ไขครั้งที่สองในปี พ.ศ. 2540)

พอถึงปลายทศวรรษ 1930 ฟีฟ่ามีสมาชิก 51 ประเทศ ในปี พ.ศ. 2493 หลังจากต้องระงับไปช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง จำนวนสมาชิกก็เพิ่มเป็น 73 ประเทศ ในช่วงครึ่งศตวรรษต่อมา ฟุตบอลก็ยังได้รับความนิยมและดึงดูดสาวกใหม่ๆ ได้เรื่อยๆ และเมื่อสิ้นสุดการประชุมใหญ่ฟีฟ่าในปี พ.ศ. 2550 ฟีฟ่าก็มีสมาชิก 208 ประเทศในทุกส่วนของโลก

สื่อการเรียนรู้ 6 - “เซปักตะกร้อ : ประวัติศาสตร์และมรดก”

“Sepak Takraw : History and Heritage” โดยสหพันธ์เซปักตะกร้อนานาชาติ (ISTAF)

<http://www.SepakTakraw.org/about-istaf/SepakTakraw-heritage/>

เซปักตะกร้อเป็นหนึ่งในกลเม็ดเคล็ดลับของเอเชียมายาวนาน มักได้รับคำบรรยายว่าเป็นการผสมผสานอย่างน่าตื่นตาของวอลเลย์บอล ฟุตบอล ศิลปะการต่อสู้ และยิมนาสติก ในความเป็นจริง เซปักตะกร้อเป็นกีฬาที่ไม่เหมือนกีฬานิตอื่น โดยเป็นกีฬาที่ต้องใช้สัญชาตญาณ และพลังอย่างน่าทึ่ง เป็นหนึ่งในกีฬาที่เล่นยากที่สุดชนิดหนึ่งของโลก ซึ่งต้องอาศัยปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างฉับพลัน การควบคุมที่แม่นยำและความกล้า การกระโดดผาดโผน เซปักตะกร้อจึงเป็นกีฬาที่ให้ความโลดโผนเร้าใจมากที่สุดชนิดหนึ่ง

ต้นกำเนิด

บันทึกทางประวัติศาสตร์ชี้ว่ามีการเล่นกีฬาชนิดนี้ในฉบับแรกๆ ในไทยในศตวรรษที่ 16 ในราชสำนักมลายูหนึ่งศตวรรษก่อนหน้า และกระทั่งในฟิลิปปินส์ บรูไน เมียนมา อินโดนีเซีย และลาวที่ย้อนไปไกลถึงศตวรรษที่ 11 การถกเถียงเรื่อง “ต้นกำเนิด” บางครั้งก็อาจกระตุ้นให้เกิดอารมณ์พลุ่งพล่าน และมักบดบังความเป็นจริง คือ คุณค่าของกีฬานี้มีปรากฏข้ามพรมแดนประเทศและเดินทางไปพร้อมกับกระแสการเคลื่อนย้ายของวัฒนธรรมเอเชีย เส้นสายทางวัฒนธรรมเหล่านี้มารวมกันในที่สุดในตอนศตวรรษที่ 60 ด้วยการกำหนดกติกาการเล่นเซปักตะกร้อขึ้นมาเป็นครั้งแรก กลายเป็นกีฬาที่มีการแข่งขันชิงเหรียญในกีฬาแหลมทอง (ภายหลังเป็นซีเกมส์) ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2508 สหพันธ์เซปักตะกร้อนานาชาติ (ISTAF) ได้รับการก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2531 และได้รับเชิญให้เข้าร่วมขบวนโอลิมปิกในเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 10 ที่ปักกิ่งในปี พ.ศ. 2533

ลีลาการเล่น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการพัฒนาลีลาการเล่นต่างๆ กันไป โดยแต่ละประเทศก็มีแนวทางการเล่นที่โดดเด่นและน่าสนใจเป็นของตัวเอง กีฬานี้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ท่าเสิร์ฟพอร์สติกกับท่าไม้ตายชั้นแบ็คสไปก์ที่พัฒนาขึ้นในไทยก่อนได้รับความนิยมในการแข่งขันของทั้งทีมชายและหญิง ในเวียดนาม ก็มีท่าเสิร์ฟคาร์ทวี่ลีที่แซมซ้อยและสง่างามและแม่นยำไม่แพ้กัน

เมื่อกีฬานี้แพร่หลายไปในเอเชียและโอเชียเนีย และรุกเข้าไปในถิ่นของฟุตบอลคือ ยุโรป และทวีปอเมริกา ก็เกิดมีลีลา แนวทาง และเทคนิคใหม่ๆ ที่มีที่มาจากมรดกสืบทอดด้านกีฬาของแต่ละประเทศที่แตกต่างกันไป

เซปักตะกร้อชายหาด

การสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและต้นกำเนิดที่เป็นกีฬากลางแจ้งยังทำให้เซปักตะกร้อเป็นกีฬابนชายหาดได้เป็นอย่างดีอีกด้วย กลายเป็นกีฬารูปแบบใหม่และได้รับการบรรจุในการแข่งขันเอเชียนบีชเกมส์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2551 ที่บาห์ลี

พัฒนาการในระดับนานาชาติ

การแข่งขันคิงส์คัพในประเทศไทยและ the Khir Johari Cup ในมาเลเซียได้ทำหน้าที่กรุยทางให้กับการพัฒนากีฬานี้ในระดับนานาชาติมาเป็นเวลากว่า 25 ปีมาแล้ว การแข่งขันคิงส์คัพถูกจัดขึ้นโดยสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยเป็นประจำทุกปี และเป็นการแข่งขันเซปักตะกร้อนานาชาติที่ใหญ่ที่สุด และในทางพฤตินัยเป็นสนามแรกในการเข้าสู่วงการของทีมใหม่ๆ

ไม่ว่าจะไปถึงที่ใด เซปักตะกร้อก็จะมีผู้นิยมติดตามอย่างเหนียวแน่นจำนวนหนึ่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจจะเป็นบ้านเกิดและถิ่นของทีมที่ยอดเยี่ยมที่สุด แต่การแข่งขันระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่างๆ มากมายกำลังเกิดขึ้นทั่วโลก ตั้งแต่เซปักตะกร้อสวิสโอเพ่น และซิกเกนส์คัพในเยอรมนี ไปจนถึงจูเนียร์เนชันแนลเซปักตะกร้อแชมเปียนชิพในอินเดีย และไทยตะกร้อลีก การแข่งขันที่มีขึ้นแพร่หลายได้สร้างนักกีฬาที่มีความสามารถขึ้นมาจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันนี้มีทีมแข่งขันในระดับนานาชาติจากกว่า 25 ประเทศในห้าทวีป

ด้วยการจัดการแข่งขันอิสตาฟเวิร์ลด์คัพขึ้นเป็นครั้งแรกและอิสตาฟซูเปอร์ซีรีส์ในที่สุด เซปักตะกร้อก็กำลังลงหลักปักฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทวีปอเมริกา ยุโรป และโอเชียเนีย

ขณะนี้ เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ เซปักตะกร้อกำลังจะเป็นกีฬาระดับโลก

แบบฝึกหัด 1 เกริ่นนำ

ชื่อ : _____

คำสั่ง : ระบุชื่อกีฬาแต่ละชนิดต่อไปนี้เขียนลงในช่องว่าง

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

แบบฝึกหัด 2

กีฬาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

ชื่อ : _____

คำสั่ง : ระบุชื่อกีฬาที่นักเรียนคิดว่าได้รับความนิยมมากที่สุดในแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

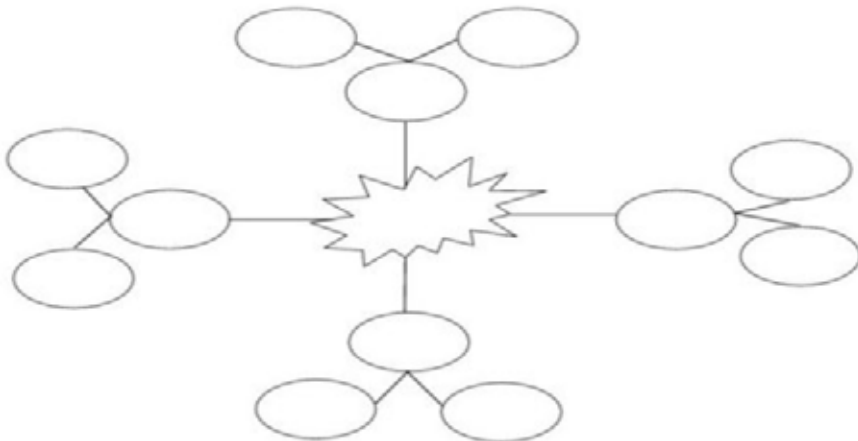
1. ฟิลิปปินส์ = _____
2. อินโดนีเซีย = _____
3. มาเลเซีย = _____
4. สิงคโปร์ = _____
5. บรูไน = _____
6. ตีมอร์-เลสเต = _____
7. เวียดนาม = _____
8. กัมพูชา = _____
9. ลาว = _____
10. ไทย = _____
11. เมียนมา = _____

แบบฝึกหัด 3

แผนที่ความคิด (Mind-map Template)

ชื่อ : _____

หมายเหตุ : นี่เป็นเพียงต้นแบบ นักเรียนสามารถขยายหรือเพิ่มเติมได้ตามที่ต้องการ

แบบฝึกหัด 4

“ตะกร้อ : กีฬาดั้งเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

โดยชอร์น เคลลีย์ (Shawn Kelley)

<https://web.archive.org/web/20070710234948/> <http://www.tatnews.org/emagazine/2813.asp>

รวมฟุตบอลกับวอลเลย์บอล ผสมด้วยยิมนาสติกกับกังฟูนิดหน่อย แล้วเราก็จะได้ส่วนผสมของกีฬาโปรดที่น่าตื่นตาที่สุดอย่างหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ เซปักตะกร้อ

มีการเล่นตะกร้อในรูปแบบต่างๆ มากมายทั่วทั้งภูมิภาค แต่มีพื้นฐานร่วมกันคือ การเลี้ยงลูกตะกร้อกลวง ขนาดเท่าผลส้มโอ ให้ลอยอยู่ในอากาศด้วยการใช้เท้า เข่า ศีรษะ ไหล่ ศอก หรือแทบทุกส่วนของร่างกายยกเว้นมือ

ในไทย มีการเล่นตะกร้อโดยคนทุกวัยตามสนามโรงเรียน สวนสาธารณะ ลาน ถนน ชายหาด หรือที่ใดก็ได้ขอให้มีพื้นที่ว่างเพียงไม่กี่ฟุต สิ่งจำเป็นคือลูกตะกร้อที่ทำจากหวายหรือพลาสติก การเล่นเซปักตะกร้อที่ตื่นตาน่าชมก็มีตาข่ายและต้องอาศัยความยืดหยุ่น ความรวดเร็ว พลังความตื่นตัว และทักษะผาดโผน

ไม่ว่าจะเรียกว่า ซีปาในฟิลิปปินส์ เซปักรากาในมาเลเซีย ดากอในเวียดนาม กะต้อในลาว หรือตะกร้อในไทย กีฬาชนิดนี้ก็เป็นที่สืบทอดกันมาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างชัดเจน

ที่มาและมรดกร่วม

ต้นกำเนิดของตะกร้อเป็นประเด็นที่มียังคงมีการถกเถียงกันอย่างเข้มข้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลายประเทศอดอ้างอย่างภูมิใจว่าเป็นต้นคิด ไม่ใช่ว่าหยิบยืมมาจากที่อื่น แม้ว่าอาจจะไม่มีทางชี้ชัดลงไปได้ว่าตะกร้อเริ่มต้นจากที่ไหนกันแน่ แต่ก็มีความเห็นพ้องกันอยู่บ้างว่ากีฬานี้ถูกนำเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยผ่านทางการค้าขายกับจีน

ในจีนเมื่อสักสองพันปีก่อน มีการเล่นกีฬานี้ในรูปแบบต่างๆ ที่พัฒนามาจากการออกกำลังกายของทหารในสมัยโบราณที่ทหารจีนพยายามเลี้ยงลูกขนไก่ไว้กลางอากาศด้วยการเตะกันไปมาระหว่างสองคน เมื่อกีฬานี้พัฒนาไปทั่วภูมิภาค ลูกบอลที่ทำจากหนังสัตว์และขนไก่ก็กลายเป็นทำจากหวายที่มีอยู่มากมายในป่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตะกร้อในฉบับแรกๆ ไม่ได้เป็นการแข่งขันอย่างจริงจังสักเท่าไร แต่เป็นการแสดงทักษะเพื่อการบริหารร่างกาย เพิ่มความคล่องแคล่วและผ่อนคลายแขนขาหลังจากนั่ง ยืน หรือทำงานมาเป็นเวลานาน

พัฒนาการของตะกร้อ

ในไทย ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระแก้วในกรุงเทพฯ แสดงภาพหนุ่มมานเตะตะกร้อในวงทหารลึง บันทึกประวัติศาสตร์อื่นๆ กล่าวถึงกีฬาในสมัยของพระนเรศวร (พ.ศ. 2133 - 2148) แห่งอยุธยา

อย่างไรก็ตาม เซปักตะกร้อในฉบับสมัยใหม่ (เซปัก แปลว่า ‘เตะ’ ในภาษามลายู และ ตะกร้อ แปลว่า ‘ลูกบอล’ หรือ ‘ตะกร้า’ ในภาษาไทย) เป็นกีฬาที่มีการแข่งขันกันอย่างดุเดือดและเริ่มเป็นรูปเป็นร่างในไทยเกือบ 200 ปีก่อน

ในปี พ.ศ. 2472 สมาคมกีฬาสยามร่างกฎกติกาสำหรับการแข่งขันตะกร้อขึ้นมาเป็นครั้งแรก สี่ปีต่อมา สมาคมดังกล่าวกำหนดให้ใช้ตาข่ายแบบวอลเลย์บอลและจัดการแข่งขันสาธารณะขึ้นเป็นครั้งแรก ภายในเวลาไม่กี่ปี ตะกร้อก็ถูกบรรจุเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนในสยาม

กีฬานี้กลายเป็นชนบประเพณีท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับในคุณค่าจนมีการจัดการแข่งขันตะกร้อในแบบวอลเลย์บอลในงานเฉลิมฉลองรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยในปี พ.ศ. 2476 หนึ่งปีหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ปัจจุบัน มีการเล่นเซปักตะกร้อในสนามที่ดัดแปลงจากสนามเบดมินตันคู่ โดยมีตาข่ายสูงห้าฟุตจากพื้นดิน แต่ละทีมหรือ regu ประกอบด้วย ผู้เล่นสามคนในตำแหน่งหน้าซ้าย หน้าขวา และหลังที่เป็นผู้เสิร์ฟ ในการเริ่มเล่น ผู้เล่นด้านหน้าโยนลูกตะกร้อให้ผู้เสิร์ฟหรือเตกอง (tekong) ที่จะเตะลูกตะกร้อข้ามตาข่ายด้วยท่ากึ่งหันลม กติกาพื้นฐานและการนับคะแนนคล้ายกับวอลเลย์บอล โดยแต่ละทีมจะสัมผัสลูกตะกร้อได้มากที่สุดสามครั้งเพื่อส่งลูกข้ามตาข่ายกลับไปฝั่งตรงข้ามโดยไม่ให้ตกพื้น ทีมที่ทำได้ 15 หรือ 21 แต้มก่อน (ขึ้นกับกติกาที่ใช้) เป็นฝ่ายชนะในเซตนั้น ทีมที่ชนะสองเซตเป็นผู้ชนะการแข่งขัน

ผู้ชมรู้สึกทึ่งเมื่อผู้เล่น (พร้อมตัวบล็อกของฝ่ายตรงข้าม) กระโดดลอยตัวขึ้นไปโดยลำตัวขนานกับพื้นดินแล้วใช้เท้าฟาดลูกตะกร้อข้ามตาข่ายด้วยท่ากรรไกร แล้วก็กลับลงมายืนบนพื้นด้วยเท้าข้างเดียวกันนั้น ที่น่าทึ่งที่สุดคือ ท่าโรลสไปก์ (roll spike) ที่ผู้เล่นกระโดดลอยตัวและใช้เท้าฟาดลูกตะกร้อข้ามไหล่ อีกด้านหนึ่งไป กับท่าซันแบ็ค (sunback) หรือสติงเรย์สไปก์ (stingray spike)

ที่เป็นท่ากรรไกรคล้ายกันแต่พาดลูกตะกร้อผ่านไหล่ข้างเดียวกัน แต่ท่าที่ร้ายกาจที่สุดน่าจะเป็นลูกเสิร์ฟหลังเท้าของสืบศักดิ์ ผันสืบ ของไทยที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเซปักตะกร้อที่ดีที่สุดในโลก สืบศักดิ์สร้างความมั่นใจให้กับคู่ต่อสู้เป็นเวลาหนึ่งทศวรรษด้วยการเสิร์ฟอย่างรวดเร็วและรุนแรงด้วยหลังเท้า

รูปแบบการเล่นอื่นๆ ที่ผาดโผนน้อยกว่าแต่แสดงทักษะที่น่าประทับใจกว่าก็มี อย่างเช่น ตะกร้อวงที่มีผู้เล่นห้าถึงเจ็ดคนยืนเป็นวงกลมและพยายามเลี้ยงลูกให้ลอยอยู่ในอากาศให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีการให้คะแนนตามความยากง่ายของท่าที่ใช้

ตะกร้อลอดบ่วงหรือลอดห่วง คล้ายๆ กับตะกร้อวง โดยเฉพาะลีลาการเล่นที่สวยงามเหมือนบัลเลต์และการเน้นความคิดสร้างสรรค์ แต่เป้าหมายของการเล่นคือการให้ลูกตะกร้อเข้าไปในตาข่ายผ่านทางบ่วงหรือห่วงสามอันที่ประกบกันในรูปสามเหลี่ยมและห้อยสูงจากพื้นประมาณห้าหรือหกเมตร แต่ละทีมจะมีเวลาประมาณ 20 หรือ 30 นาที ในการส่งลูกตะกร้อให้เข้าไปอยู่ในตาข่ายให้มากที่สุดและสวยงามที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่นเดียวกับตะกร้อวง มีการให้คะแนนตามความยากง่าย ดังนั้น ผู้เล่นก็ต้องจัดท่าเด็ดๆ ออกมา อย่างเช่น ท่าโดดไขว้ขา และท่าสวยงามอื่นๆ เช่น เตะจากข้างหลังหรือด้วยฝ่าเท้า ตลอดจนการใช้ศอก ไหล่ และหน้าผาก

ในไทย ตะกร้อลอดห่วงมักนิยมเล่นกันตามงานเทศกาลและงานวัด ลีลาการเล่นมักดึงดูดความสนใจของผู้คนรอบข้าง ต่างจากเซปักตะกร้อที่โดยมากเป็นคนหนุ่มสาว เซียนตะกร้อลอดห่วงและตะกร้อวงมักเป็นคนสูงวัย

แข่งกับความทันสมัย

ในไทย ความสนใจในตะกร้อถูกบดบังไปค่อนข้างมากโดยความนิยมที่เพิ่มมากขึ้นของฟุตบอลยุโรปและอิทธิพลทันสมัยอื่นๆ แต่ก็ยังมีสถานะพิเศษอยู่ในวัฒนธรรมไทย โรงเรียนและมหาวิทยาลัยไทยยังคงสอนตะกร้อในวิชาพลศึกษา และสามารถพบได้เกือบทั่วไปในประเทศเนื่องจากไทยเป็นผู้คิดค้นกีฬาในรูปแบบสมัยใหม่และเป็นเจ้าแห่งกีฬานานี้ในโลกในช่วงหนึ่งหรือสองทศวรรษที่ผ่านมา ก็เป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าไทยก็จะยังคงครองความเป็นเจ้าแห่งตะกร้อต่อไปในอีกหลายปีข้างหน้า

ในมาเลเซียที่เป็นคู่แข่งตะกร้อหลักของไทย เซปักรากา (sepak raga) เป็นกีฬาประจำชาติ ประเทศนี้ก็มีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับตะกร้อที่เต็มไปด้วยผู้คนและเหตุการณ์สำคัญมากมาย Hamid

Maidin “บิดาแห่งตะกร้อสมัยใหม่” ของมาเลเซีย ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้แนะนำการเล่นและกติกาแบบวอลเลย์บอลในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันกับพัฒนาการในไทย

ส่วนแง่มุมทางจิตวิญญาณของกีฬานี้อาจเห็นได้ชัดเจนที่สุดในเมียนมา (พม่า) เทศกาล Waso Chinlon หรือเทศกาล Cane-ball Festival มีขึ้นทุกปีใกล้วัดมหาหมื่นมุนีในเมืองมัณฑะเลย์ มีทีมชินลอนับร้อยทีมเข้าร่วมโดยผู้เล่นจะสักการบูชาพระพุทธรูปประจำวัดด้วยดอกไม้ ธูป เทียน และจีวร การเล่นจะดำเนินไปพร้อมกับการบรรเลงของวงมโหรี และจังหวะและท่วงทำนองของดนตรีจะเปลี่ยนไปตามจังหวะการเล่น

ตะกร้อสู่ความเป็นนานาชาติ

ในปี พ.ศ. 2503 ตัวแทนจากมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ลาว และไทย ประชุมกันที่ กัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย เพื่อกำหนดมาตรฐานกติกาและข้อบังคับของกีฬานี้ พวกเขาประนีประนอมและตั้งชื่อกีฬานี้อย่างเป็นทางการว่า เซปักตะกร้อ แล้วยังก่อตั้งสหพันธ์เซปักตะกร้อเอเชีย (Asian Sepak Takraw Federation หรือ ASTAF) และแปลกฎกติกาเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการเตรียมการสำหรับการแข่งขันนานาชาติครั้งแรกที่จัดขึ้นที่มาเลเซียในปี พ.ศ. 2508 ในการแข่งขันกีฬาแหลมทอง หรือซีเกมส์ที่กลายมาเป็นซีเกมส์ในปัจจุบัน

เหตุการณ์เหล่านี้ปูทางสู่การเติบโตในระดับนานาชาติของกีฬาตะกร้อ แต่การเปลี่ยนจากลูกตะกร้อหวายที่มักแตกและบิดเบี้ยวเป็นพลาสติกสังเคราะห์ที่มีมาตรฐานเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ความนิยมในกีฬาตะกร้อพุ่งขึ้นอย่างแรง

ใน พ.ศ. 2533 เซปักตะกร้อได้รับการบรรจุเข้าไปในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ที่ปักกิ่ง ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬานี้ในการแข่งขันตะกร้อหญิงครั้งแรกที่ไทยในปี พ.ศ. 2540 ในการแข่งขันซีเกมส์ที่มะนิลาเมื่อเดือนธันวาคมที่ผ่านมา มีการแข่งขันชิงเหรียญสำหรับตะกร้อลอดห่วง ชายคู่ และตะกร้อวงด้วย

ปัจจุบัน มากกว่า 20 ประเทศ มีสมาคมตะกร้อระดับประเทศโดยมีตัวแทนอยู่ในคณะกรรมการของสหพันธ์เซปักตะกร้อนานาชาติ (International Sepak Takraw Federation หรือ ISTAF)

ตะกร้อเอเชีย มองอนาคต

เกือบทั้งศตวรรษที่ผ่านมา ไทยครองความเป็นจ้าวในการแข่งขันนานาชาติ โดยชนะการแข่งขันสำคัญๆ เกือบทั้งหมด มาเลเซียพลิกกระแสนี้ในซีเกมส์ พ.ศ. 2548 ที่มะนิลา ไทยกับมาเลเซียจะยังคงเป็นทีมที่คว้าชัยชนะอยู่ต่อไปในอนาคตอันใกล้ แต่ทีมตะกร้อแกร่งอื่นๆ อย่างเมียนมา เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และเวียดนามก็ไล่ตามมาติดๆ

ตะกร้อเป็นหนึ่งในกีฬาที่เติบโตเร็วที่สุดในเอเชียและทั่วโลกในหมู่ทั้งชายและหญิง ทำเล่นผาดโผน การบิดตัวกลางอากาศและความฉับไวในการเล่นจะยังคงสร้างความตื่นตาให้กับผู้ชมทั่วโลกต่อไป บางทีอาจเป็นแค่เรื่องของเวลาเท่านั้นกว่าที่กีฬาโปรดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้เข้าไปครอบครองตำแหน่งที่ขอบธรรมเนียมข้างกีฬาชนิดอื่นๆ ในมหกรรมกีฬาโอลิมปิก

แบบฝึกหัด 5

“ผลพวงของเซปักตะกร้อ”

โดย T. Avineswaran

The Star Online, 8 มีนาคม 2556, <http://www.thestar.com.my/lifestyle/archive/2013/03/08/the-legacy-of-sepak-takraw/>

เซปักตะกร้อถูกยึดกุมโดยชาวมาเลเซียกับไทย แต่ดูเหมือนเราจะถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ภาพยนตร์เรื่องเล่าหลินซ็อกเกอร์ของสตีเฟน โจว (โจวชิงฉือ) ที่ออกฉายในปี พ.ศ. 2544 ได้รับความนิยมนอย่างมาก เหตุผลนะหรือ ผู้ชมติดใจการผสมกึ่งฟุ่เส้าหลินกับฟุตบอลในหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มีกีฬาชนิดหนึ่งที่สามารถมีกระบวนท่าอย่างนั้นได้ และมีการเล่นกันมานานแล้ว ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในมาเลเซีย เราสามารถเห็นคนรุ่นเยาว์เล่นกีฬาชนิดนี้ตามพื้นที่พักอาศัยและสร้างความประทับใจให้กับผู้คนที่ด้วยทักษะต่างๆ

เซปักตะกร้อ (หรือเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า คิกวอลเลย์บอล) เป็นกีฬาเฉพาะของภูมิภาคนี้ แตกต่างจากวอลเลย์บอลตรงที่ใช้ลูกตะกร้อหวายและใช้ได้แต่เท้า เข่า หน้าอก และศีรษะเท่านั้น ในการสัมผัสลูกตะกร้อ

ผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรียกเซปักตะกร้อในหลายชื่อ ในมาเลเซีย เรียกว่า เซปักกรากา หรือ “ตะกร้อ” ในลาว เรียกว่า กะต้อ thuckthay ในไทย เรียกว่า ตะกร้อ ในเมียนมา เรียกว่า ซินลง ในฟิลิปปินส์ นอกจาก “ตะกร้อ” ก็ยังเรียกว่า ซิปา (sipa) ซึ่งแปลว่า เตะ

ชื่อเซปักตะกร้อคิดขึ้นมาได้อย่างไร

“เซปัก” เป็นคำมลายู แปลว่า เตะ และ “ตะกร้อ” เป็นคำไทย หมายถึง ลูกทรงกลมที่เกิดจากการจักสาน ดังนั้น เซปักตะกร้อจึงหมายถึง การเตะลูกตะกร้อ ชื่อนี้เป็นการตกลงร่วมกันระหว่างมาเลเซียและไทยที่เป็นเจ้าแห่งกีฬาชนิดนี้

หลักฐานทางประวัติศาสตร์แรกสุดชี้ว่ากีฬานี้มีการเล่นในรัฐสุลต่านมะละกาในศตวรรษที่ 15 จดหมายเหตุมาเลย์บรรยายถึงเหตุการณ์ที่ราชา มูฮัมหมัด ลูกชายของสุลต่านมานเซอร์ ซาห์ ถูกลูกตะกร้อหวายฟาดเข้าโดยบังเอิญด้วยฝีมือของตุน เบซาร์ ลูกชายของตุน เปร์ก ในการเล่นเซปักกรากา

ในกรุงเทพฯ จิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระแก้วที่สร้างในปี พ.ศ. 2328 แสดงภาพหนุ่มมานเล่นเซปักตะกร้อในวงทหารลิง

เมื่อก่อนเป็นการเล่นเป็นวงและผู้เล่นก็คอยเตะไปมาให้หลอยอยู่ในอากาศต่างจากรูปแบบในปัจจุบันที่คล้ายวอลเลย์บอล

ตะกร้อสมัยใหม่

เซปักตะกร้อในฉบับสมัยใหม่เป็นการแข่งขันและเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาในไทยเมื่อเกือบ 200 ปีก่อน

ในปี พ.ศ. 2372 สมาคมกีฬาสยามสร้างกฎกติกาการเล่นขึ้นมาชุดแรก สี่ปีต่อมา สมาคมเริ่มใช้ตาข่ายแบบวอลเลย์บอลและจัดการแข่งขันสาธารณะขึ้นมาเป็นครั้งแรก

พอถึงทศวรรษ 1940 รูปแบบการเล่นที่ใช้ตาข่ายก็แพร่หลายไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีการกำหนดกฎกติกาอย่างเป็นทางการ กีฬานี้มีชื่อเรียกทางการว่า ‘เซปักตะกร้อ’

การแข่งขันนานาชาติในปัจจุบันอยู่ในการดูแลของสหพันธ์เซปักตะกร้อนานาชาติ (ISTAF) การแข่งขันชิงแชมป์โลกคิงส์คัพมีจัดขึ้นทุกปีในประเทศไทยและเป็นหนึ่งในการแข่งขันที่มีเกียรติศักดิ์ศรีที่สุดในวงการเซปักตะกร้อ

เซปักตะกร้อยังได้กลายเป็นกีฬาประจำในการแข่งขันเอเชียนเกมส์และซีเกมส์

ในมาเลเซียที่เป็นคู่แข่งหลักของไทย เซปักตะกร้อเป็นกีฬาประจำชาติ และมีประวัติศาสตร์ตะกร้อที่เต็มไปด้วยคนและเหตุการณ์สำคัญ

ฮามิด ไมดิน (Hamid Maidin) “บิดาแห่งตะกร้อสมัยใหม่” ของมาเลเซียได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ริเริ่มการเล่นที่ใช้ตาข่ายและกฎกติกาแบบวอลเลย์บอลในมาเลเซียในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับพัฒนาการในประเทศไทย

ทีมมาเลเซีย

ในทศวรรษที่ 70 เราเคยเป็นพลังที่ไม่อาจมองข้ามได้ โดยมีแต่มาเลเซียกับไทยเท่านั้นที่ครองความเป็นจ้าวในวงการเซปักตะกร้อ ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนถูกลบขี้ออกจากสองชาตินี้

ในทศวรรษที่ 80 มาเลเซียผงาดและไทยถูกชิงบัลลังก์ในการแข่งขันคิงส์คัพโดยมาเลเซียถึงสองครั้ง (2529 และ 2531) มาเลเซียคว้าเหรียญทองซีเกมส์ได้หลายครั้งในช่วงนี้ซึ่งเป็นทศวรรษแห่งความสำเร็จของมาเลเซีย

ในเอเชียนเกมส์ปี พ.ศ. 2533 มาเลเซียเป็นทีมแรกที่คว้าเหรียญทองและก็ได้เหรียญทองอีกในการแข่งขันที่อิโรชิม่าปี 2537

หลังจากความสำเร็จในปี พ.ศ. 2533 ISTAF พยายามอย่างหนักที่จะผลักดันให้เซปักตะกร้อเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อน กระทั่งยินดีที่จะเปลี่ยนชื่อจากเดิมเป็น “แอคโครวอลเลย์ (Acro-volley)” แต่ก็ไม่สำเร็จ

หลังจากขูดเหรียญทองในเอเชียนเกมส์สองครั้งแรก ไทยก็ปรับปรุงทีมและผู้เล่นอย่างสืบศักดิ์และทวิทย์ วงษ์เคลื่อน ที่เป็นดาวเด่นของไทยในเวลานั้นก็กลายเป็นหนามยอกอกสำหรับทีมมาเลเซีย

ในเวลานั้น ผู้เล่นอย่างอัซลาน มูบิน (Azlan Mubin) รอมมี สุเฮนดรา (Rommi Suhendra) และซาบิดี ซาริฟ (Zabidi Shariff) เป็นตัวหลักและเป็นที่ยอมรับจากการขับเคลื่อนอย่างดุเดือดกับทีมไทย เมื่อเข้าสู่สหัสวรรษใหม่ มีหลายทีมเข้ามาร่วมขับเคลื่อนมากขึ้น และทีมอย่างอินโดนีเซีย เมียนมา และเวียดนามก็เริ่มท้าทายมหาอำนาจทั้งสอง

อย่างไรก็ตาม ฝีมือของมาเลเซียตกลงไปและไทยเริ่มผูกขาดความเป็นจ้าวเซปักตะกร้อ ปัจจุบันนี้ เราแพ้ไทยอย่างไม่มีทางสู้และแพ้กระทั่งทีมอื่นอย่างเมียนมา เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย เกิดอะไรขึ้นกับกีฬาที่เราเคยครองความเป็นจ้าว

ความคิดของแฟนกีฬา

มอห์เซน อัมดาน (Mohsen Amdan) ผู้ก่อตั้งเว็บไซต์ Bolarotan.com บอกว่าผู้เล่นทีมชาติตอนนี้อายุน้อยและขาดประสบการณ์

เมื่อถามว่ามาเลเซียมีฝีมือพอที่จะคว้าเหรียญซีเกมส์ปีนี้หรือไม่ เขาตอบว่า “ผมว่ายังไม่ไกลไปสำหรับพวกเขา ตัวทีมชาติของเรายังเด็ก และขาดประสบการณ์ เทคนิค และทักษะ”

“เราจะพบศึกหนักเมื่อเจอกับทีมอย่างไทย และดูจากฟอร์มแล้ว ไทยคือตัวเต็งที่จะคว้าเหรียญทอง” มอห์เซนพูด

บางคนกล่าวหาว่าเปอร์ชาตวน เซปักตะกร้อ มาเลเซีย (พีเอสเอ็ม) ที่เป็นองค์กรดูแลเรื่องเซปักตะกร้อของมาเลเซีย ไม่ได้ทำหน้าที่สร้างนักตะกร้อรุ่นใหม่มาระยะเวลาหนึ่งแล้ว

เราเคยผลิตผู้เล่นชั้นยอดในทศวรรษที่ 80 และ 90 แต่สถานการณ์ปัจจุบันน่าเป็นห่วงสำหรับผู้ติดตามวงการหลายคน

“สมาคมต่างๆ ไม่ได้ส่งเสริมกีฬานี้อย่างเพียงพอ พวกเขาเอาแต่พูดว่าคนอื่น ๆ เป็นอุปสรรคขัดขวางการบริหารจัดการ ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้ดี” มอห์เซนพูด

ด้วยความตระหนักในปัญหาดังกล่าว มอห์เซนกับผู้สนใจสองสามคนเปิดเว็บไซต์ Bola Rotan เพื่อส่งเสริมกีฬานี้โดยใช้โซเชียลมีเดีย

ปีนี้ พวกเขากำลังวางแผนการใหญ่ด้วยการดำเนินการหลายโครงการและเพิ่งได้รับการสนับสนุนอย่างที่ต้องการ

“โครงการของเราได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงกีฬาและเริ่มในเดือนมีนาคมนี้ Bolarotan.com เป็นความพยายามที่ใหญ่โตที่สุดแล้วที่ผ่านมาในการส่งเสริมกีฬานี้ในมาเลเซีย”

อับดุล ฮาลิม มูอาลิฟ (Abdul Halim Mualif) บอกว่าการส่งเสริมกีฬานี้เป็นปัญหาวิกฤตการพัฒนาเยาวชนสำหรับกีฬานี้ก็ลดลงไปด้วย และเขาบอกว่าพีเอสเอ็มจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้มาเลเซียมีผู้เล่นเก่งๆ มากขึ้น

“พีเอสเอ็มควรส่งเสริมและเพิ่มจำนวนผู้เล่นที่มีความสามารถ การพัฒนาเยาวชนเป็นเรื่องจำเป็น ผมคิดว่าพวกเขาสามารถทำได้ดีกว่านี้” ฮาลิมพูด

ซาร์หุลมึซา ซาคาเรีย (Shahrulmiza Zakaria) ก็มีทัศนคติที่น่าสนใจเกี่ยวกับกีฬา

“พวกเขา (พีเอสเอ็ม) ทำมาเพียงพอแล้วหรือยัง ไม่มีตัวกำหนดเฉพาะสำหรับคำว่า “เพียงพอ” ในเรื่องของการเล่นกีฬา เราต้องส่งเสริมกีฬานี้อย่างต่อเนื่อง กระทั่งพรีเมียร์ลีกของอังกฤษ ที่เป็นฟุตบอลลีกที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก ก็ยังทำกิจกรรมส่งเสริมฟุตบอล” ซาร์หุลมึซาพูด

เมื่อถามถึงโอกาสสำหรับเหรียญทองซีเกมส์ที่เมียนมา เขาบอกว่าเราต้องคำนึงถึงความ เป็นจริงเวลาตั้งเป้าหมาย

“เรามีโอกาสที่จะคว้าเหรียญทอง หากเราส่งทีมที่แข็งแกร่งที่สุดและโค้ชที่ยอดเยี่ยม ที่สามารถใช้ทิวทัศน์ที่ดีที่สุดเมื่อเผชิญคู่แข่งของเรา”

สภาพการณ์ในอนาคต

มอห์เซนบอกว่า อนาคตดูสดใสขึ้นสำหรับเซปักตะกร้อของมาเลเซียถึงแม้ว่าทีมมาเลเซีย จะชบเซาในช่วงสองสามปีที่ผ่านมาก็ตาม

“เรามีผู้เล่นรุ่นเยาว์ที่มีพรสวรรค์จากทั่วมาเลเซีย การมีโครงการที่เหมาะสมก็จะช่วยพัฒนา เยาวชนได้แน่นอน”

สำหรับฮาลิม ความหวังเดียวของเขาสำหรับอนาคตคือการได้เห็นมาเลเซียโค่นบัลลังก์ไทย และกลายเป็นมหาอำนาจใหม่ของเซปักตะกร้อ

“พวกเขาครองวงการณ์มานานเกินไปแล้ว และถึงเวลาที่เราจะได้เห็นคนของเราครองวงการ ในอนาคตอันใกล้”

การมองโลกในแง่ดีคือหัวใจสำคัญเวลาพูดถึงอนาคตของกีฬานี้ การมองในแง่ลบจะไม่ช่วยอะไร ซาร์หุลมึซาบอก

“เรามีอนาคตที่สดใส เรามีเยาวชนจำนวนมากที่เล่นกีฬานี้ อย่างไรก็ตาม เราต้องมีผู้บริหาร จัดการที่มีการวางแผนที่ดีและบ่มเพาะคนที่มีความพรสวรรค์เหล่านี้ให้เป็นผู้เล่นที่ยอดเยี่ยม” เขาพูด

ทีมเซปักตะกร้อของเราจะมีเวลา 11 เดือนในการเตรียมตัวสำหรับซีเกมส์ และคนทั้งประเทศ จะหวังว่าเด็กของเราจะพลิกเอาชนะและคว้าเหรียญทองมาได้

แฟน ๆ เอาใจช่วยทีม และในอนาคตอันใกล้เราหวังที่จะได้เห็นเยาวชนจำนวนมากขึ้น ดำเนินรอยตามตำนานอย่างซาบิดี ซาริฟ (Zabidi Shariff) บาฮารัม โจฮาร์ (Baharum Johar) และราซิมัน ฮัสซัน (Raziman Hassan)

บทความนี้ในฉบับที่มีการเสริมเพิ่มเติมสามารถหาอ่านได้ด้วยแอป The Star’s Editor Choice ฉบับ 25 มกราคม

อภิธานศัพท์ :

การกลืนหรือซึมซับ (Assimilation) หมายถึง การรับเอาอิทธิพลจากต่างชาตินาปรับเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

การเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน (Diaspora) หมายถึง การเคลื่อนย้ายของผู้คนจากบ้านเกิดกระจายไปตั้งถิ่นฐานตามทีต่างๆ

สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (ฟีฟ่า) Fédération Internationale de Football Association (FIFA) เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ดูแลกีฬาฟุตบอล

พื้นเมือง (Indigenous) หมายถึง สิ่งที่เกิดในท้องถิ่นนั้นๆ

สหพันธ์เซปักตะกร้อนานาชาติ (ISTAF) International Sepak Takraw Federation (ISTAF) เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ดูแลกีฬาเซปักตะกร้อน ทำหน้าที่คล้ายกับฟีฟ่า

การทำให้เป็นท้องถิ่น (Localisation) คือ กระบวนการที่ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมหรือวัฒนธรรมปรับเปลี่ยนอิทธิพลต่างชาตินจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น

เซปักตะกร้อน (Sepak Takraw) คือ กีฬาคล้ายวอลเลย์บอลที่ผู้เล่นบังคับลูกตะกร้อหวาย (หรือพลาสติกสังเคราะห์) ให้ลอยไปมาในอากาศด้วยการใช้เท้าหรือส่วนอื่นของร่างกาย ยกเว้นแขนและมือ พัฒนามาจากการเล่นในท้องถิ่นที่เด็กๆ เล่นลูกบอล ลูกขนไก่ หรือวัตถุอื่นๆ ที่คล้ายกันนี้

กีฬาแหลมทอง (ซีเียปเกมส์) South-East Asian Peninsular Games (SEAP Games) หมายถึง มหกรรมกีฬาแบบโอลิมปิกของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนแผ่นดินใหญ่เป็นหลักที่เริ่มในปี พ.ศ. 2502 ต่อมากลายเป็นซีเกมส์

ซีเกมส์ South-East Asian Games (SEA Games) หมายถึง มหกรรมกีฬาแบบโอลิมปิกที่มาแทนซีเียปเกมส์ (ดูข้างบน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520

วายเอ็มซีเอ Young Men's Christian Association (YMCA) เป็นขบวนการหรือองค์กรคริสเตียนทั่วโลกที่ส่งเสริมเยาวชนในด้านจิตวิญญาณ สังคม ปัญญา และร่างกาย

แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้เสริม :**หนังสือและบทความ**

Adams, Iain. (2002). "Pancasila : Sport and the Building of Indonesia-Ambitions and Obstacles", **Sport in Asian Society : Past and Present**, Edited by J. Mangan and Fan Hong. London : Frank Cass Publishers, pp. 240 - 257.

- Antolihao, Lou. (2015). **Playing with the Big Boys : Basketball, American Imperialism, and Subaltern Discourse in the Philippines**. Lincoln : University of Nebraska Press, 2015.
- Antolihao, Lou. (2010). Rooting for the Underdog : Spectatorship and Subalternity in Philippine Basketball, **Philippine Studies**, 58 (4), 2010 : 449 - 480.
- Antolihao, Lou. (2012). “From Baseball Colony to Basketball Republic : Postcolonial Transition and the Making of a National Sport in the Philippines”, **Sport in Society : Cultures, Commerce, Media, Politics**, 15 : 10, 1396 - 1412.
- Avineshwaran, T. (2013). “The legacy of Sepak Takraw”, The Star Online, 8 March <http://www.thestar.com.my/lifestyle/archive/2013/03/08/the-legacy-of-sepak-takraw/> (Accessed on 20 June 2016.)
- Brownfoot, Janice. (2002). “Healthy Bodies, Healthy Minds : Sport and Society in Colonial Malaya”, **Sport in Asian Society : Past and Present**, Edited by J. Mangan and Fan Hong. London : Frank Cass Publishers, pp. 106 - 128.
- Cho Younghan. (ed.). (2015). **Football in Asia : History, Culture and Business**. New York : Routledge.
- Gems, Gerald. (2002). “Sports, Colonialism and the Reconstruction of Nature”, **International Sports Studies**, Vol. 24, No. 1, 2002, pp. 32 - 41.
- Gems, Gerald. (2016). **Sport and the American Occupation of the Philippines : Bats, Balls, and Bayonets**. London : Lexington Books.
- Horton, Peter. (2002). “Shackling the Lion : Sport and Modern Singapore, **Sport in Asian Society : Past and Present**. Edited by J. Mangan and Fan Hong. London : Frank Cass Publishers, pp. 198 - 224.
- Kelley, Shawn. (n.d.). “Takraw : A Traditional South East Asian Sport”, **e-Magazine**, <https://web.archive.org/web/20070710234948/> <http://www.tatnews.org/emagazine/2813.asp>, (Accessed on 20 June 2016).
- International Sepak Takraw Federation (ISTAF) (n.d.). “History and Heritage”, <http://www.SepakTakraw.org/about-istaf/> (Accessed on June 2016).
- Sepak Takraw, **Wikipedia**, https://en.wikipedia.org/wiki/Sepak_takraw (Accessed on 20 June 2016).

วีดิทัศน์และคลิปวิดีโอ

A History of Soccer, <https://www.youtube.com/watch?v=0LluY-m8Tes>

An Introduction to Sepak Takraw, <https://www.youtube.com/watch?v=Dw7Z9oASHeE>

History of Basketball, <https://www.youtube.com/watch?v=DjLNu3D6s8I>

History of Basketball (2 : 27) https://www.youtube.com/watch?v=9mWV3zWZk_0

History of Football-The Beautiful Game, Origins (Vol. 1)

http://www.dailymotion.com/video/xj9bk2_history-of-football-the-beautiful-game-origins-2001-1-13_sport

History of Soccer, https://www.youtube.com/watch?v=fpWBhVm_pU

How Basketball Got Started : The History of Basketball (Animated, 46 Seconds)

<https://www.youtube.com/watch?v=ibytktqPN2U>

Indigenous Games of ASEAN, <https://www.youtube.com/watch?v=WAEJNj8EvzM>
(First 1 : 38)

เว็บไซต์

International Sepak Takraw Federation (ISTAF) -- <http://www.SepakTakraw.org/>

Fédération Internationale de Football Association (FIFA) -- www.fifa.com

Philippine Basketball Association (PBA) -- <http://pba.inquirer.net/>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ทำไมมรดกทางวัฒนธรรมจึงสำคัญสำหรับเรา

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา
- หัวข้อ : มรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 - 2 คาบ/แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 45 - 50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียน คอมพิวเตอร์และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
- ความรู้พื้นฐาน : ไม่ต้องมีความรู้พื้นฐาน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจความหมายของวัฒนธรรม และมรดกทางวัฒนธรรม 2. เข้าใจว่ามรดกในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลกเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ร่วมของมนุษยชาติอย่างไร 3. เข้าใจและอธิบายมรดกประเภทต่างๆ 4. แสดงความตระหนักรู้ในประเด็นระดับประเทศ ภูมิภาค และโลกที่เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม	1. วิเคราะห์แยกแยะเบื้องต้นเกี่ยวกับประเภทต่างๆ ของมรดกทางวัฒนธรรม 2. ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็นเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม	1. เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและมรดกโดยทั่วไปมากขึ้น 2. ตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองและรักษามรดกเพื่อคนรุ่นอนาคต 3. ปฏิบัติความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในการคุ้มครองมรดก

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<p>ครูแนะนำมรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเนื้อหาสำคัญของบทเรียน</p> <p>ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เรียนรู้คำศัพท์/แนวคิดต่อไปนี้ วัฒนธรรม มรดก มรดกทางวัฒนธรรม มรดกประเภทต่างๆ 2. เห็นคุณค่าและปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติของโลกโดยทั่วไป และของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะ 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูบรรยาย 	<p>เกริ่นนำและขอบเขตเนื้อหา</p>
พัฒนา บทเรียน	<p>กิจกรรมการเรียนรู้ 1 : มาอภิปรายกันเรื่องวัฒนธรรม-มาคุยกันเรื่องมรดก-มาอภิปรายกันเรื่องมรดกทางวัฒนธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูแนะนำคำนิยามของวัฒนธรรม โดยดับเบิลยู ซัมเมอร์เซต มอห์ม (W. Somerset Maugham) “ผู้ชายและผู้หญิงไม่ได้เป็นแต่เพียงตัวพวกเขาเองเท่านั้น หากยังเป็นส่วนหนึ่งที่พวกเขาถือกำเนิดขึ้นมา อพาร์ทเมนต์ในเมืองหรือทุ่งนาที่พวกเขาหัดเดิน การละเล่นที่พวกเขาเคยเล่นตอนเป็นเด็ก เรื่องเล่าที่พวกเขาบังเอิญได้ยิน อาหารที่พวกเขากิน โรงเรียนที่พวกเขาเข้าเรียน กีฬาที่พวกเขาติดตาม กวีที่พวกเขาอ่าน และพระเจ้าที่พวกเขาเชื่อ” 2. จากนั้นครูสุ่มถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่าคำว่าวัฒนธรรมมีความหมายอย่างไร” และเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดาน แล้วก็แนะนำว่า “วัฒนธรรมสามารถให้ความหมายได้หลายแบบ” <ol style="list-style-type: none"> 2.1 พื้นที่ร่วมของสังคมหนึ่งๆ เช่น หมู่บ้าน เมือง ท้องทุ่ง ท้องทะเล ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> • พื้นที่จัดแสดงในห้องเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมการเรียนรู้นี้ต้องการให้นักเรียนรู้จักแนวคิดของวัฒนธรรม มรดก และมรดกทางวัฒนธรรม/ธรรมชาติ • การทำงานร่วมกันโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนในกลุ่ม หากคำจำกัดความร่วมกัน ฯลฯ • ด้วยกิจกรรมสืบเนื่อง นักเรียนจะได้แบ่งปันความรู้ที่ได้จากโรงเรียนกับพ่อแม่ ซึ่งจะช่วยให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วมด้วย

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2.2 ศิลปะ (ดนตรี ภาพวาด ประติมากรรม ฯลฯ) และสถาปัตยกรรม (วัด บ้าน สะพาน ถนน ฯลฯ) ที่สังคมมีร่วมกัน</p> <p>2.3 ความรู้ที่สังคมมีร่วมกัน (ภาษา เทคนิคงานฝีมือ โรงเรียนที่คนเข้าเรียน ขั้นตอนการทำงานการเกษตร ฯลฯ)</p> <p>2.4 กิริยามารยาทที่สังคมมีร่วมกัน (วิธีการกินดื่ม การหาความบันเทิง การละเล่นของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก/ผู้ชายและผู้หญิง/สามีและภรรยา ฯลฯ)</p> <p>2.5 คุณค่าที่สังคมยึดถือร่วมกัน (อะไรคือดี/เลว/สนุก พระเจ้าที่พวกเขาเชื่อ ฯลฯ)</p> <p>2.6 จากนั้นครูก็แสดงให้นักเรียนพิจารณาสิ่งของหนึ่งชิ้น (ภาพวาด เครื่องประดับ พรม หรือหม้อ ไห ถ้วย ชาม ภาพถ่าย เป็นต้น) ที่เป็นมรดกตกทอดจากปู่ย่า ตายาย มาถึงครู และครูทบทวนถามและให้คำ</p> <p>ครูอธิบายว่าสิ่งของดังกล่าวเป็นตัวอย่างหนึ่งของมรดก และให้คำนิยามของคำว่ามรดก</p> <p>มรดกคือสิ่งที่เราได้มาหรือตกทอดมาถึงเรา จากอดีต สิ่งที่เราอยู่ร่วมด้วยในปัจจุบัน และสิ่งที่เราสืบทอดต่อไปยังคนรุ่นอนาคต</p> <p>เราอาจมักจะคิดว่ามรดกคือสถานที่และวัตถุที่เราต้องการเก็บรักษาไว้ สิ่งเหล่านี้คือสถานที่และวัตถุทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่เราให้ค่าเพราะว่ามาจากบรรพบุรุษของเรา เป็นตัวอย่างและแหล่งกำเนิดของชีวิต และแรงบันดาลใจที่มีความสวยงาม มีความสำคัญในทางวิทยาศาสตร์และไม่อาจแทนที่ได้</p> <p>3. ครูบรรยายคุณค่าของสิ่งของดังกล่าว ที่มีต่อตนเอง และอธิบายเหตุผลว่าทำไมครูจึงต้องการดูแลรักษาสิ่งนั้น จากนั้น</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ก็ให้นักเรียนคิดว่าหากใครบางคนต้องการดูแลรักษาสิ่งของอย่างหนึ่งและส่งต่อให้กับลูกหลาน คนนั้นจะต้องทำอย่างไรเพื่อดูแลรักษา</p> <p>4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและช่วยกันหาคำจำกัดความพื้นฐานสำหรับมรดกทางวัฒนธรรม แล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ จากนั้นครูก็แนะนำคำจำกัดความต่อไปนี้</p> <p>ทุกสิ่ง (สถานที่ ศิลปะ สถาปัตยกรรม ความรู้ กิจการมารยาท คุณค่า) ที่เราได้มาหรือสืบทอดมาจากอดีต ที่เรายู่ร่วมด้วยในปัจจุบัน และที่เราต้องการส่งต่อไปยังคนรุ่นต่อไป บางครั้งมรดกก็มาจากธรรมชาติ เช่น ป่า พื้นที่ชายฝั่ง ฯลฯ เราเรียกว่า มรดกทางธรรมชาติ ธรรมชาติและวัฒนธรรม ยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันที่สำคัญ</p> <p>อาคาร อนุสาวรีย์และสถานที่จำนวนมาก มีความสวยงามส่วนหนึ่งเนื่องมาจากธรรมชาติที่แวดล้อม</p> <p>5. กิจกรรมสืบเนื่อง : ครูให้นักเรียนนำสิ่งของหรือภาพถ่ายที่มีคุณค่าสำหรับตัวนักเรียนเองมาในชั่วโมงถัดไป เพื่อจัดแสดงและอภิปรายในชั้นเรียน</p> <p>กิจกรรมการเรียนรู้ 2</p> <p>1. ครูแนะนำและอธิบายมรดกประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ เคลื่อนย้ายได้ เคลื่อนย้ายไม่ได้ จับต้องไม่ได้ และธรรมชาติ โดยให้ตัวอย่างที่มีในประเทศ มรดกบางอย่างไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น โบราณสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์อย่างวัด โบสถ์ มัสยิด และเมืองโบราณ เราเรียกว่า มรดกที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ (immovable heritage) มรดกที่เป็นสิ่งของ อย่างเช่น เจริญญ ภาพวาด วัตถุ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • กระดาษ Post-it 	

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>ตัวอย่างพันธู์พีช เรียกว่า มรดกที่เคลื่อนย้ายได้ (movable heritage) มรดกที่เราไม่สามารถจับต้อง มองเห็น หรือจำกัดความได้แน่นอนชัดเจน และมาในรูปของกิริยา ความรู้ และคุณค่า เรียกว่า มรดกที่จับต้องไม่ได้ (intangible heritage)</p> <p>2. จากนั้นครูถามนักเรียนว่า “นักเรียนลองนึกถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีส่วนร่วมกัน ยกมาสักสามสิ่ง” ให้นักเรียนเขียนคำตอบลงบนกระดาษโพสต์อิทขนาดกลาง ครูนำคำตอบไปติดไว้ที่กระดานให้นักเรียนมาดูคำตอบทั้งหมด</p> <p>กิจกรรมการเรียนรู้ 3 : มรดกทางวัฒนธรรมของเรา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนะนำให้นักเรียนรู้จัก <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าของมรดกของภูมิภาคและของโลก 1.2 อนุสัญญามรดกโลกของยูเนสโก (UNESCO World Heritage Convention) 2. ในกิจกรรมในชั้นเรียน ครูแจกแผนที่มรดกโลกและกระดาษคำตอบ แล้วให้นักเรียนหาสถานที่ที่เป็นมรดกโลกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สิบแห่ง แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4 - 5 คน ให้แต่ละกลุ่มเขียนชื่อและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแต่ละที่และระบุว่า เป็นมรดกประเภทใด นักเรียนจะได้เปรียบเทียบคำตอบกับเพื่อนในชั้นเรียน 3. ทางเลือกกิจกรรมในชั้นเรียน ครูแบ่งนักเรียนเป็นสองกลุ่ม ให้กลุ่ม 1 หาข้อดีของการท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่มรดกของภูมิภาค ให้กลุ่ม 2 หาข้อเสียของการท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่มรดกของภูมิภาค 	<p>• แผนที่มรดกโลก ดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ของยูเนสโก</p> 	<p>ครูสามารถเลือกที่จะให้ความเห็นต่อการนำเสนอของนักเรียนได้</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>แล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอและแลกเปลี่ยนกันว่าจะลดข้อเสียของการท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่มรดกของภูมิภาคได้อย่างไร</p> <p>4. กิจกรรมสืบเนื่อง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับสถานที่มรดกของยูเนสโกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งจะทำให้ นักเรียนได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านั้นได้อย่างลึกซึ้งขึ้น และได้รู้เหตุผลว่าทำไมจึงถูกเลือกให้เป็นมรดกโลก</p>		

แนะนำข้อมูลเพิ่มเติม :

- Traditional Children's Games in South-East Asia :
<http://www.unescobkk.org/culture/ich/children-games/>
- UNESCO Resources on World Heritage Education :
[http://whc.unesco.org/en/176/-](http://whc.unesco.org/en/176/)
- Learning with Intangible Heritage for a Sustainable Future :
<http://www.unescobkk.org/culture/creativity/ich/ichesd/>
- Seeing with Young Eyes : Third South-East Asian Teacher Training Workshop on Using Art to Teach about World Heritage :
<http://unesdoc.unesco.org/images/0017/001791/179114e.pdf>
- Text of the Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage :
<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00022#art2>
- What is Heritage? (Online Course) :
<http://openlearn.open.ac.uk/mod/oucontent/view.php?id=402286&section=2.1>
- Teaching Heritage : Exploring Heritage in New South Wales :
<http://www.teachingheritage.nsw.edu.au/section01/index.php>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ศิลปะร่วมสมัยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา/ศิลปะ
- หัวข้อ : ศิลปะร่วมสมัยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 1 - 2 คาบ/แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 45 - 50 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : ห้องเรียน คอมพิวเตอร์และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
- ความรู้พื้นฐาน : ไม่ต้องมีความรู้พื้นฐาน
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :
เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจศิลปะร่วมสมัยและแนวทางต่างๆ	1. วิเคราะห์ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย	1. เข้าใจศิลปะโดยทั่วไปและภาษาสากลของศิลปะมากขึ้น
2. ระบุชื่อ ผลงาน และประเด็นร่วมของศิลปินร่วมสมัยที่คัดเลือกมาบางส่วนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ และ	2. คิดงานศิลปะนำเสนอประเด็นสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนเพื่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ	2. ตระหนักถึงความสำคัญและความเกี่ยวข้องของศิลปะร่วมสมัยในบริบททางการเมืองและวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ
3. แสดงความตระหนักในประเด็นการเมืองระดับประเทศ ภูมิภาค และโลกที่อาจเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจศิลปะ	3. มีส่วนร่วมในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย	3. มีความสนใจมากขึ้นในการสร้างและ/หรือศึกษาศิลปะ/ประวัติศาสตร์ศิลปะ

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ	<ol style="list-style-type: none"> ครูแนะนำศิลปะร่วมสมัยในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้เป็นเนื้อหาของบทเรียน ในบทเรียนจะมีการแนะนำผลงานศิลปะของศิลปินจากหลายประเทศในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ครูบรรยายว่างานศิลปะเหล่านี้มีประเด็น เนื้อหาที่ต่างและร่วมกัน 	ครูบรรยาย	<p>เกริ่นนำและขอบเขตเนื้อหา</p> <p>หมายเหตุ : แผนการจัดการเรียนรู้ที่เสนอแนะผลงานศิลปะและศิลปินของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ แต่ไม่ได้จำกัดตายตัว ครูสามารถคัดเลือกผลงานศิลปะที่เหมาะสมกับประเทศของตนเองได้ トラバドที่ยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยรวมของแผนการจัดการเรียนรู้</p>
ขั้นพัฒนา	<p>กิจกรรมการเรียนรู้ 1</p> <ol style="list-style-type: none"> กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ : นักเรียนทำความรู้จักศิลปิน Bui Cong Khann ผ่านวีดิทัศน์ยูทูบ https://www.youtube.com/watch?v=pZuh1RNe-T8 ครูถามคำถามต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> ทำไมศิลปินคนนี้จึงชอบทำงานกับเด็ก ใครรู้สึกเกี่ยวกับศิลปะอย่างที่ศิลปินคนนี้บอกหรือไม่ ถ้ามี รู้สึกอย่างไร หากให้นักเรียนสร้างงานศิลปะที่บอกเล่าเรื่องราวของเมืองของนักเรียน นักเรียนจะสร้างอะไร <p>นักเรียนนำเสนอความคิดของตัวเอง โดยคำพูดหรือการเขียน</p> ครูแนะนำภาพถ่ายของภาพวาดอายุ 39,900 ปี บนผนังถ้ำในสุลาเวสี อินโดนีเซีย (สื่อการเรียนรู้ 3) และบรรยายสั้นๆ เกี่ยวกับ 	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 1 - การนำเสนอด้วย พาวเวอร์พอยต์ สื่อการเรียนรู้ 2 - Bui Cong Khann สื่อการเรียนรู้ 3 - ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ บนผนังถ้ำที่สุลาเวสี ภาพวาดอายุ 39,900 ปี บนผนังถ้ำที่สุลาเวสี อินโดนีเซีย http://www.getty.edu/education/teachers/classroom_resources/curricula/contemporary_art/background1.html; <p>และ/หรือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมการเรียนรู้นี้ ต้องการที่จะแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักงานศิลปะร่วมสมัยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเป็นกิจกรรมกระตุ้นความสนใจของนักเรียนต่อเนื้อหาของบทเรียน กิจกรรมนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการ และได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว และฝึกทักษะการนำเสนอ ความคิดหรือผลการหาหรือ เพื่อร่วมกัน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>จุดเริ่มต้นของศิลปะและแนะนำคำจำกัดความที่ได้รับการยอมรับทั่วไปของ “ศิลปะร่วมสมัย” และกล่าวอย่างสั้นๆ ถึงความซับซ้อนเบื้องหลังคำจำกัดความดังกล่าว (http://www.getty.edu/education/teachers/classroom_resources/curricula/contemporary_art/background1.html และ/หรือ https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/beginners-guide-20-21/a/contemporary-art-an-introduction).</p> <p>4. ครูควรร่วมงานกับครูสอนศิลปะในการสอนบทเรียนนี้ ทางเลือกอีกอย่างหนึ่งคือ ให้ครูศิลปะเป็นผู้สอนบทเรียนนี้ โดยเป็นครูที่มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องแนวคิดประวัติศาสตร์ และคำจำกัดความของแนวทางต่างๆ ในประวัติศาสตร์ศิลปะ เช่น ศิลปะร่วมสมัย</p> <p>5. ให้นักเรียนทำงานเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มในการหาความคล้ายคลึงระหว่างงานศิลปะของ Bui Cong Khan ที่ได้รับการแนะนำในวิดีโอเกี่ยวกับภาพวาดบนผนังถ้ำที่สุลาเวสี ให้นักเรียนนำเสนอข้อค้นพบ/ความคิดของตนต่อเพื่อนร่วมชั้นด้วยการพูดปากเปล่า</p> <p>กิจกรรมการเรียนรู้ 2</p> <p>1. ให้นักเรียนชมสารคดี “นิยามใหม่สำหรับศิลปะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา” ที่แสดงผลงานของศิลปินจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ไทย</p>	<p>• https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/beginners-guide-20-21/a/contemporary-art-an-introduction</p> <p>• สื่อการเรียนรู้ 4 - บทวิดิทัศน์ นิยามใหม่สำหรับศิลปะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ :</p>	<p>หลักการและเหตุผล</p> <p>• ด้วยการให้นักเรียนจัด “นิทรรศการ” นักเรียนจะต้องทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ทำการคัดเลือกเจราจาและ</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>อีกทางหนึ่งคือ แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อถกเถียงในประเด็น “ศิลปะมีความเป็นภูมิภาคได้หรือไม่” และให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลจากการถกเถียง</p> <p>อีกทางหนึ่งคือ ครูแนะนำ “อย่างนี้นักเรียนได้สังเกตเห็นว่าศิลปะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งในด้านเนื้อหาและเทคนิค ลองนึกไปข้างหน้า นักเรียนคิดว่าศิลปะน่าจะเป็นอย่างไรในปี พ.ศ. 2659 และน่าจะพูดเรื่องอะไร” อาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนกัน</p> <p>2. หลังจากดูวีดิทัศน์ไปหลายรอบแล้ว (อาจให้เป็นการบ้านสำหรับวันหยุดสุดสัปดาห์) ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม และเลือกประเด็นและจัด “นิทรรศการ” แสดงผลงานอย่างน้อยสามชิ้นจากศิลปินสามคนที่ถูกกล่าวถึงในสารคดี แล้วก็ให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่คัดเลือกมาและอธิบายเหตุผลที่เลือก</p> <p>กิจกรรมการเรียนรู้ 3</p> <p>ครูให้ความสำคัญกับความคล้ายคลึงกันในงานศิลปะที่นำเสนอในสารคดีและเน้นประเด็นร่วมในศิลปะร่วมสมัย โดยแสดงให้นักเรียนเห็นว่าประเด็นร่วมเหล่านี้สะท้อนการมีจุดร่วมของภูมิภาคอย่างไร</p> <p>แนะนำการบ้าน/งานโครงการ</p> <p>1. ให้นักเรียนจินตนาการว่าตนเองเป็นศิลปินที่ได้รับเชิญให้แสดงผลงานร่วมกับศิลปินอื่นๆ จากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเด็นของการแสดงงานคือ “ประวัติศาสตร์ร่วม-สภาพแวดล้อมร่วม”</p>	<p>ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา</p> <ul style="list-style-type: none"> • ลิงก์สำหรับวีดิทัศน์ https://vimeo.com/165111694 <p>รหัสผ่าน : redefineart.sea</p> <p>หมายเหตุ : ผลงานศิลปะชิ้นหนึ่งที่แสดงในวีดิทัศน์อาจไม่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน เนื่องจากมีภาพเปลือยที่ส่อนัยทางเพศ</p> <p>ครูอาจหยุดวีดิทัศน์ในเวลา 5 : 06 และข้ามไปยัง 6 : 11</p> <ul style="list-style-type: none"> • พื้นที่จัดแสดงในห้องเรียนหรือโรงเรียน (สำหรับผู้ชมที่กว้างขึ้น) • กระดานสำหรับติดแสดงภาพที่นักเรียนสร้างขึ้น 	<p>หาความเห็นพ้องต้องกันในการเลือกผลงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> • นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการนำเสนอ <p>ครูอาจแสดงความเห็นต่อการนำเสนอของนักเรียน</p> <p>จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้คือการให้นักเรียนระบุหาความคล้ายคลึงในผลงานศิลปะโดยใช้ทักษะในการตีความและการสังเกต การบรรยายของครูในส่วนนี้จะดึงความสนใจของนักเรียนสู่ความมีจุดร่วมต่างๆ ในภูมิภาคในศิลปะร่วมสมัย ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าประเด็นและคุณค่าร่วมไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในอดีตแต่สัมพันธ์</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>นักเรียนต้องเลือกสิ่งของในชีวิตประจำวัน หรือจากอดีตเพื่อจัดแสดงหรือปรับให้เป็นงานศิลปะ นักเรียนจะต้องตอบคำถามต่อไปนี้</p> <p>1.1 นักเรียนจะเลือกสิ่งของอะไร (ที่ใช้ในชีวิตประจำวันหรือในอดีต) ทำไม</p> <p>1.2 นักเรียนจะปรับและ/หรือจัดแสดงเป็นงานศิลปะอย่างไร (นักเรียนอาจเลือกใช้เทคโนโลยีมาช่วยได้)</p> <p>2. ให้นักเรียนเขียนสั้นๆ หนึ่งย่อหน้า และวาดภาพร่างงานศิลปะในจินตนาการของตัวเองหรือทำเป็นโปสเตอร์ที่สามารถใช้แสดงในห้องเรียนหรือในโรงเรียนได้</p> <p>กิจกรรมสืบเนื่อง</p> <p>1. อาจพานักเรียนไปหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ที่มีการจัดแสดงศิลปะร่วมสมัย</p> <p>2. อาจเชิญศิลปินที่มีผลงานศิลปะร่วมสมัยที่เป็นที่รู้จักในท้องถิ่นมาในชั้นเรียนเพื่อเป็นแขกคนสำคัญสำหรับการเปิดแสดงงาน</p>		<p>เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน</p> <p>ดั่งที่เห็นได้ในงานศิลปะร่วมสมัย</p>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ศิลปะร่วมสมัยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ 1 - การนำเสนอด้วยพาวเวอร์พอยต์

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวที่เรามีร่วมกัน ผ่านศิลปะ

Bui Cong Khann

- นักเรียนดูวิดีโอจากยูทูป 1.23 นาทีแรก และพบกับศิลปิน
- <https://www.youtube.com/watch?v=pZuh1RNe-T8>

Bui Cong Khann

- 1) ทำไมศิลปินคนนี้จึงชอบทำงานกับเด็กๆ?
- 2) เราารู้สึกกับศิลปะเหมือนอย่างที่ศิลปินพูดหรือไม่? ถ้าใช่ รู้สึกอย่างไร?
- 3) ถ้านักเรียนจะสร้างงานศิลปะที่บอกเล่าเรื่องราวของเมืองของนักเรียน นักเรียนจะสร้างอะไร?

ภาพวาดบนผนังถ้ำที่เกาะสุลาเวสี อินโดนีเซีย

อายุราว 40,000 ปี

แลกเปลี่ยนในกลุ่ม

- หากจตุรร่วมระหว่างงานศิลปะของ Bui Cong Khann กับภาพวาดบนผนังถ้ำที่สุลาเวสี

สื่อการเรียนรู้ 2 - Bui Cong Khanh

เกี่ยวกับศิลปิน

เกิดในปี พ.ศ. 2515 ที่ดานัง เวียดนาม Bui Cong Khanh อาศัยและทำงานอยู่ในโฮจิมินห์ซิตี เวียดนาม

งานของ Bui Cong Khanh สืบค้นประวัติทางประวัติศาสตร์และร่วมสมัยในเวียดนาม Khanh เป็นหนึ่งในศิลปินเวียดนามคนแรกๆ ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติในช่วงทศวรรษ 1990 เขาใช้ภาพวาดและงานประติมากรรมเพื่อแสดงออกถึงความหลงใหลที่เขามีต่อประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อนของเวียดนาม เมื่อไม่นานมานี้ งานของเขาสะท้อนภาวะแบ่งเป็นสองขั้วของประเทศที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของเขา ด้วยความลุ่มลึกทางปรัชญาและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อโลกรอบตัว Khanh จึงเป็นหนึ่งในศิลปินที่น่าสนใจมากที่สุดของเวียดนาม

งานของ Bui Cong Khanh ได้รับการรวบรวมไว้โดยสถาบันอย่างควีนส์แลนด์อาร์ท แกลเลอรีที่บริสเบนและก๊อปปาวเดชันที่อิสตันบูล

สื่อการเรียนรู้ 3 - ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะบนผนังถ้ำที่สุลาเวสี

<http://news.nationalgeographic.com/news/2014/10/141008-cave-art-sulawesi-hand-science/>

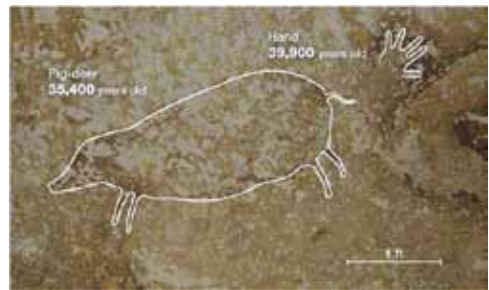
ภาพมือบนผนังถ้ำแห่งหนึ่งในอินโดนีเซียมีอายุถึง 39,900 ปีเป็นอย่างน้อย ซึ่งทำให้เป็นหนึ่งในภาพเช่นนี้ที่เก่าแก่ที่สุดภาพหนึ่งในโลก นักโบราณคดีรายงานผลการศึกษาที่เขียนประวัติศาสตร์ของศิลปะใหม่เมื่อวันพุธที่ผ่านมา

การค้นพบที่เกาะสุลาเวสีขยายขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของศิลปะบนผนังถ้ำยุคแรกเป็นอย่างมาก ซึ่งก่อนหน้านี้เคยนึกกันมาตลอดว่ามีอยู่แต่ในยุโรปยุคก่อนประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ตามรายงานในวารสาร **Nature** ศิลปะบนผนังถ้ำแห่งนี้เป็นภาพรอยมือและภาพวาดบาบิรูซ่าหรือหมูป่าของอินโดนีเซีย ซึ่งอาจเป็นศิลปะรูปสัญลักษณ์ที่เก่าแก่ที่สุดของโลก (อ่านเรื่องที่เกี่ยวข้อง : “คลี่คลายปริศนาศิลปะบนหินยุคก่อนประวัติศาสตร์ (Mysteries of Prehistoric Rock Art Probed)”)

“ในยุโรปและสุลาเวสี มีภาพจำนวนมากของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่และมักดูร้ายที่เป็นไปได้ว่ามีบทบาทสำคัญในระบบความเชื่อของคนเหล่านี้” นักโบราณคดีและหัวหน้าคณะศึกษาแม็กซ์ ออเบิร์ท (Maxime Aubert) แห่งมหาวิทยาลัยกริฟฟิธ Griffith University ที่ควีนส์แลนด์ ออสเตรเลียกล่าว

ข้อค้นพบจากถ้ำมารอสที่สุลาเวสีบ่งบอกถึงความเป็นไปได้ว่าศิลปะดังกล่าวมีมาก่อน การเคลื่อนย้ายของมนุษย์สมัยใหม่จากแอฟริกาเมื่อราว 60,000 ปีก่อน (อ่านเรื่องที่เกี่ยวข้อง : “การเดินทางของมนุษย์ : เส้นทางการอพยพ (The Human Journey : Migration Routes)

“ผมทำนายว่าจะมีการค้นพบตัวอย่างศิลปะผนังถ้ำที่เก่าแก่ยิ่งกว่านี้อีกที่สุลาเวสี และในเอเชียแผ่นดินใหญ่ และในที่สุดคือที่แอฟริกาบ้านเกิดของเรา” ผู้เชี่ยวชาญด้านจุดกำเนิดของมนุษย์ คริส สตริงเกอร์ (Chris Stringer) แห่งพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ธรรมชาติที่ลอนดอนกล่าว เขาไม่ได้อยู่ในคณะศึกษา

Enlarge

ภาพถ่ายโดยแม็กซิม อวเบิร์ต มหาวิทยาลัยกรีฟฟิธ

ภาพรอยมือที่เก่าแก่ที่สุดของโลก (ขวบบน) และอาจเป็นการวาดแสดงรูปลักษณะที่เก่าแก่ที่สุดในศิลปะบนผนังถ้ำ (หมูป่าเพศเมีย) ถูกพบในถ้ำ LeangTimpuseng ที่สุลาเวสี เกาะทางตะวันออกเฉียงของบอร์เนียว

NGM ART. Source : M. Aubert, et al., 2014, Nature.

ศิลปะที่เก่าแก่ที่สุด

ตั้งแต่ทศวรรษ 1950 นักวิชาการได้รายงานถึงภาพรอยมือและสัตว์นั้บร่อยภาพบนผนังถ้ำที่สุลาเวสีที่สันนิษฐานว่ามาจากยุคก่อนประวัติศาสตร์ แต่ก็นึกกันว่าไม่น่าจะเกิน 12,000 ปี ซึ่งเป็นยุคที่นักล่า-เก็บพืชผลอพยพเข้ามาอยู่บนเกาะ (อ่านเรื่องเกี่ยวข้อง : “มือข้ามกาลเวลา : สำรวจศิลปะบนผนังหินของบอร์เนียว (Hands Across Time : Exploring the Rock Art of Borneo)”)

ในการศึกษาครั้งใหม่นี้ นักวิจัยศึกษาชั้นแร่ธาตุที่หนาไม่ถึง 0.4 นิ้ว (10 มิลลิเมตร) ที่เคลือบภาพเหล่านั้นในถ้ำเจ็ดแห่ง และในบางกรณีก็ประกบอยู่ทั้งข้างหน้าและข้างใต้ของภาพ ยูเรเนียม กัมมันตรังสีปริมาณเล็กน้อยในชั้นแร่ธาตุนี้บอกให้ทราบว่่าน้ำพาแร่ธาตุเหล่านี้ไหลมาบนผนังถ้ำลงมาเมื่อไหร่ การหาอายุชั้นแร่ธาตุนี้ทำให้เราคาดคะเนช่วงเวลา

ภาพเหล่านี้ถูกวาดขึ้นมาอย่างใกล้เคียงได้ (อ่านเรื่องเกี่ยวข้อง : “การหาอายุโดยใช้เรดิโอคาร์บอน (Radiocarbon Dating)”)

อายุของภาพรอยมือที่เก่าแก่ที่สุดที่พบในถ้ำ (39,900 ปี) จึงเป็นเพียงอายุขั้นต่ำสุดของแร่ธาตุที่เคลือบภาพนั้นอยู่ ซึ่งหมายความว่าภาพนั้นอาจเก่าแก่กว่านั้นหลายพันปีก็เป็นได้

ภาพแผ่นกลมสีแดงที่วาดบนผนังถ้ำเอล คาสติโย (El Castillo) ของสเปนมีอายุไม่ต่ำกว่า 40,800 ปีตามวิธีการตรวจสอบหาอายุแบบเดียวกัน ซึ่งทำให้ภาพดังกล่าวเป็นศิลปะบนผนังถ้ำที่เก่าแก่ที่สุด และภาพรอยมือในถ้ำดังกล่าวมีอายุ 37,300 ปี ภาพบนผนังถ้ำที่สุลาเวสีเป็นคู่แข่งของภาพเหล่านี้ในด้านอายุ และดูจะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สืบสานอยู่ที่นั่นมาจนถึงสัก 17,000 ปีมานี้เอง

“สิ่งที่เราได้เห็นที่นี่ทำให้เราทราบว่าทักษะของเรา ‘ยึดยุโรปเป็นศูนย์กลาง’ มากเกินไปเกี่ยวกับต้นกำเนิดของภาพวาดบนผนังถ้ำ” นักโบราณคดี อลิสแตร์ ไพค์ (Alistair Pike) แห่งมหาวิทยาลัยเซาแธมป์ตันในอังกฤษกล่าว “แน่นอนว่าเรื่องนี้เปลี่ยนทักษะของเรา และจะทำให้เราตั้งคำถามมากมายเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดศิลปะบนผนังถ้ำ แทนที่จะเป็นต้นกำเนิด”

แม็กซิม อวอเบิร์ท (Maxime Aubert) (ขวามือ) และสมาชิกคนหนึ่งในขณะที่ทำงานอยู่ในถ้ำหินปูนแห่งหนึ่งที่สุลาเวสีที่ศิลปะบนผนังถ้ำโบราณถูกค้นพบ

สื่อการเรียนรู้ 4 - บทวิดิทัศน์ นิยามใหม่สำหรับศิลปะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา

ระยะเวลา : 15 นาที 54 วินาที

หอศิลป์แห่งชาติ สิงคโปร์

ADELE TAN

NOOR EFFENDY IBRAHIM

There was an empty canvas on which so many shadows had fallen.

มีผืนผ้าใบที่เงาจำนวนมากเคยพาดผ่าน

There was an empty chair on which many have sat.

มีเก้าอี้ว่างที่หลายคนเคยนั่ง

Burnt-out mosquito coils.

ขดยากันยุงที่เผาหมดสิ้นเหลือแต่ขี้เถ้า

An empty birdcage, after the release of a bird.

กรงนกที่ว่างเปล่า หลังจากนกถูกปลดปล่อยไป

A sample of human hair collected from a barber shop.

ตัวอย่างเส้นผมของมนุษย์ที่เก็บมาจากร้านตัดผม

There were two half drunk Coca-Cola bottles.

มีขวดโคคา-โคล่าที่กินไปครึ่งขวดอยู่สองขวด

นี่คืองานศิลปะของศิลปินมาเลเซีย Redza Piyadasa และ Sulaiman Esa.

งานแสดงภาพมีชื่อว่า *สู่ความเป็นจริงที่ลึกลับ* จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2517

NOOR EFFENDY IBRAHIM

ทั้งหมดนั้นกลายเป็นศิลปะได้อย่างไร

ADELE TAN

ทศวรรษ 1960 และ 1970 เป็นยุคสมัยที่วุ่นไหวทางการเมือง และศิลปินก็แสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในตอนนั้น นึกถึงกัวลาลัมเปอร์ในปี พ.ศ. 2512 สิ

NOOR EFFENDY IBRAHIM

การจลาจลในประเด็นเชื้อชาติและการประชุมวัฒนธรรมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2514 ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้การแสดงออกทางศิลปะของมาเลเซียคือวัฒนธรรมมลายูและอิสลาม และให้ศิลปะมีหน้าที่ปลุกเร้าชาตินิยม

ADELE TAN

Piyadasa และ Esa ปฏิเสธความคิดเหล่านี้ และพวกเขาค้นหาหนทางใหม่ๆ ในการแสดงออกทางศิลปะของมาเลเซียร่วมสมัย ดังนั้น พวกเขาจึงหันไปหาปรัชญาตะวันออก เช่น เซนและเต๋า และถึงกับออกคำประกาศสำหรับการแสดงงานครั้งนี้ สำหรับพวกเขาแล้ว วัตถุเหล่านี้ขุดคุ้ยเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่มีประวัติศาสตร์ผ่านช่วงเวลาต่างๆ มายาวนานอีกด้วย

T.K. SABAPATHY

การทำงานศิลปะและการนำเสนองานศิลปะได้หลุดพ้นจากขนบและหลักปฏิบัติของการทำงานในสตูดิโอที่ภาควาดเป็นสื่อการเรียนรู้หลัก วัตถุสิ่งของธรรมดาทั่วไปที่อาจไม่ได้มีคุณสมบัติทางสุนทรียะที่เห็นได้ชัดเจนโดยทันทีในโลกศิลปะขณะนี้กำลังถูกเจรจาซื้อขายอยู่ในพื้นที่ทางศิลปะ

นี่คือโอกาสหนึ่งที่ดูประหนึ่งว่าจะพลิกวงการศิลปะในมาเลเซีย

เป็นท่าทีที่... ไซ่ ผมว่ามันเป็นอย่างนั้น เป็นท่าทีที่หยาบคาย ท่าทีที่หยาบกระด้างที่แสดงออกมาโดย Salleh Ben Joned

ชาววงคำประกาศลงบนพื้น ปลดชีพกางเกงและปัสสาวะรด

ตามคำพูดของเขาเอง การที่เขาทำเช่นนี้เป็นผลจากการถูกกระตุ้นด้วยจิตใจแห่ง “การมุ่งสู่ความจริงเชิงรหัสยะ” เขาคิดว่าการทำเช่นนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยสัญชาตญาณและเหมาะสมที่สุดแล้วหากเราจะอ่านจิตวิญญาณแห่งการมุ่งสู่ความจริงเชิงรหัสยะอย่างเข้าถึงแก่นแท้จริงๆ

ADELE TAN

มีการจัดแสดงงานที่บุกเบิกสร้างสรรค์สิ่งใหม่ไม่แพ้กันที่อินโดนีเซียในปี พ.ศ. 2518 จัดโดย Gerakan Seni Rupa Baru- หรือ GSRB หรือขบวนการศิลปะใหม่ คนกลุ่มนี้สร้างงานศิลปะต่อต้านระเบียบใหม่ของซูฮาร์โต

NOOR EFFENDY IBRAHIM

เขาพยายามขจัดการเมืองออกจากศิลปะอย่างเป็นทางการและเป็นระบบ และกระทั่งจับกุมศิลปินฝ่ายซ้ายในช่วงทศวรรษที่ 60

ADELE TAN

กลุ่ม GSRB นำการเมืองกลับคืนสู่ศิลปะ

JIM SUPANGKAT

คุณูปการของ GSRB แน่นนอนว่าเป็นความตระหนักถึงความสำคัญของความคิด

FX HARSONO

หนึ่งวันก่อนการเปิดแสดง ตอนกลางคืน การจัดแสดงงานทั้งหมดยังไม่เสร็จ แต่เราก็นั่งและคุยตลกกันไป

บางทีเราก็อึดอัดคับข้องมาก หรือหมดอาลัยตายอยากมาก ผมไม่รู้ นี่อาจจะเป็นศิลปะ หรืออาจจะไม่

JIM SUPANGKAT

ในการจัดแสดงครั้งแรก เราได้สื่อความออกไปแล้วคือ เจตจำนงที่จะสื่อสาร ดังนั้น ผู้ชมจึงค่อนข้างสำคัญ

FX HARSONO

ผมได้ยินว่าหลายคนโกรธมาก พวกเขาบอกว่านี่ไม่ใช่ศิลปะ นี่คือการทำลายศิลปะ แต่ก็มีนักวิจารณ์ศิลปะรุ่นใหม่บางคนที่ดีใจว่าบางทีนี่อาจเป็นศิลปะใหม่ที่จะสามารถให้ความคิดใหม่เกี่ยวกับศิลปะในอินโดนีเซียได้

ADELE TAN

Ken Dedes.

NOOR EFFENDY IBRAHIM

Ken Dedes คือราชินีแห่งชาวในตำนาน มีชื่อเสียงด้านความงาม

ADELE TAN

ในงาน *Ken Dedes* ของ Jim Supangkat ส่วนศีรษะและร่างกายท่อนบนเป็นการแกะสลักในลีลา in the classical Majapahit style

NOOR EFFENDY IBRAHIM

แต่ท่อนล่างเป็นกล่องสี่เหลี่ยม

ADELE TAN

ซึ่งมีการวาดแบบการ์ตูนเป็นลำตัวของผู้หญิง สวมกางเกงรัดรูปที่ปลดซิปลง เผยให้เห็นขนลับของเธอ (I am not sure whether this will be appropriate for early secondary students-need advice)

FX HARSONO

นั่นทำให้นักวิจารณ์ศิลปะรุ่นเก่าโกรธมาก นี่คือการทำลายศิลปะ นี่คือการลบล้างกอนาจาร

JIM SUPANGKAT

มีเรื่องราวเล่าขานเกี่ยวกับแรงดึงดูดทางเพศของ Ken Dedes เธอไม่เพียงแต่ฉลาดเท่านั้น แต่สวยและเซ็กซี่ และผมก็ถูกคิดขึ้นมาว่าเสน่ห์ดึงดูดทางเพศก็มีความสำคัญเช่นกัน ในอำนาจของผู้หญิง

FX HARSONO

ผมพยายามหาวัสดุสำเร็จรูปที่สามารถใช้เป็นอุปมาในประเด็นทางสังคมและการเมือง ในเวลานั้นได้ อย่างเช่น ปืนพลาสติกหรือปืนของเล่นที่อาจจะเป็นอุปมาสำหรับกองทัพ แล้วก็เอาปืนพลาสติกใส่เข้าไปในกล่อง ผมปิดกล่องนั้นด้วยลวด ปืนนั้นคือกองทัพ กองทัพจะต้อง กลับกรมกอง ไม่ใช่อยู่ในชีวิตประจำวันของเรา นั่นคือวิธีการสร้างงานศิลปะของผม

NOOR EFFENDY IBRAHIM

นั่นเป็นช่วงเวลาที่ทำทนายและไม่แน่นอนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผมเข้าใจได้ว่าทำไมศิลปิน จึงเลือกที่ทำงานเป็นกลุ่ม

ADELE TAN

นอกจาก GSRB ในอินโดนีเซียแล้ว ก็มีหมู่บ้านศิลปินในสิงคโปร์ในทศวรรษที่ 80 ในฟิลิปปินส์ ก็มีช็อพิงก์ส์ที่เริ่มโดยศิลปิน Roberto Chabet

RINGO BUNOAN

ฉันสามารถอธิบายงานศิลปะของ Chabet ได้ด้วยคำไม่กี่คำ คือ “ผิดที่ผิดทาง”

BOOTS HERRERA

Roberto Chabet ในฐานะศิลปินเชิงมนทัศน์ได้แนะนำวิธีการ กระบวนการ และวัสดุต่างๆ หลากหลายในการสร้างงานศิลปะ

ที่จริง เขาจะพูดล้อเล่นว่า “ผมสามารถเขียนรายการสิ่งของที่คุณสามารถซื้อในร้านขายวัสดุ เพื่อทำงานศิลปะอย่างหนึ่งของผมได้เลย”

RINGO BUNOAN

ตั้งแต่ทศวรรษที่ 70 จนถึงวาระสุดท้าย เขาใช้ไม้อัด ไม้อัดเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเขามาก ด้วยความเป็นสถาปนิก ไม้อัดเป็นวัสดุก่อสร้างและหาได้ทั่วไป ในฟิลิปปินส์ ไม้อัดยังถูกใช้ในงานสถาปัตยกรรมชั่วคราวจำนวนมาก

BOOTS HERRERA

ศิลปะจัดวาง ฉันคิดว่านี่เป็นรูปแบบหนึ่งที่ Roberto Chabet มีส่วนค่อนข้างสำคัญในการแนะนำให้เป็นที่ยอมรับ แต่ในขณะเดียวกัน ความคิดของเขาก็มีรากฝังแน่นอยู่ในชีวิตประจำวันของชาวฟิลิปปินส์

ADELE TAN

ไม้โกงกาง *bakawan* ห้าสิบหกชิ้นที่ไม่พาสีตกแต่งถูกห้อยแขวนจากเพดาน

NOOR EFFENDY IBRAHIM

ผนังและตะขอกุญแจสีขาวเพื่อให้เห็นตัดกับวัตถุอย่างชัดเจน

ADELE TAN

งานนี้เป็นงานจัดวางทิวทัศน์ที่เราได้แต่มองผ่านประตูกระจกจากข้างนอกเท่านั้น

BOOTS HERRERA

ไม้โกงกางเป็นแหล่งเชื้อเพลิงที่ครอบครัวต่างๆ ใช้ทำอาหารประจำวัน

RINGO BUNOAN

ตัววัสดุปรากฏเห็นชัดเจน ไม่ใช่แค่ในเชิงมนทัศน์แต่ในทางกายภาพ ดังนั้น งานของเขาจึงเป็นนามธรรม แต่ก็กระตุ้นความรู้สึกมาก

BOOTS HERRERA

สิ่งที่เขาต้องการจะบอกจริงๆ ก็คือว่า กิ่งไม้โกงกางธรรมดา ก็สามารถเป็นวัสดุงานศิลปะได้

ADELE TAN

ในปี พ.ศ. 2519 ศิลปินชาวสิงคโปร์ Cheo Chai-Hiang ก็ใช้ต้นไม้ธรรมดาในงานแสดง

NOOR EFFENDY IBRAHIM

ต้นไม้ที่มีกระดานซักผ้าติดอยู่ด้วย

ADELE TAN

และเปิดขึ้นมาก็จะเห็นบทกวีของโรเบิร์ต ฟรอสต์

T.K. SABAPATHY

อีกหลายไมล์ที่ต้องไปก่อนที่ฉันจะหลับ (*Miles to go before I sleep*) ไม้ท่อนนั้นมาจากสวนหลังบ้านของปู่ของเขาที่เป็นที่เก็บไม้สำหรับผ้าเป็นฟืนเพื่อก่อไฟและหุงหาอาหาร และเขาเห็นไม้ท่อนหนึ่งแล้วบอกว่า ฉันจะใช้มันทำอะไรอย่างอื่นนอกเหนือจากทำอาหาร คุณอยากจะให้สิ่งต่างๆ สะท้อนประวัติชีวิตสักแค่ไหน ผมหมายถึง there is a terrific wellspring และแน่นอนว่าการอ้างบทกวีของโรเบิร์ต ฟรอสต์ ผมคิดว่าสะท้อนถึงชีวิตของเขาในเวลานั้น

การเดินทาง พเนจรไปเรื่อยๆ จะได้หยุดพักที่ไหน จะได้หยุดพักเมื่อไหร่ ไม่ได้เป็นไปในลักษณะสมเพชตัวเอง ไม่เลย แต่แทบจะเป็นไปในลักษณะเป็นข้อเท็จจริงที่เรารู้สึก

อภินันท์ โปษยานนท์

ผมคิดว่าเราต้องมองมณฑลเถียรว่าเป็นหนึ่งในศิลปินคนสำคัญที่พยายามให้ความสำคัญกับการกระทำของผู้ชมเช่นเดียวกับการรับชม สำหรับเขาแล้ว ผู้ชมต้องตอบสนองต่องานศิลปะ ซึ่งเป็นเหตุผลว่าทำไมเขาจึงเชื่อเชิญผู้ชมให้สัมผัส ดม และมีส่วนร่วม คล้ายกันกับการเดิน เวียนเทียน การเดินจงกรม และการเจริญสติ

เขาแนะนำสุนทรียศาสตร์และภาษาใหม่ๆ ไม่เพียงแต่ในศิลปะไทยเท่านั้น แต่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ซึ่งเขาทำท่ายและสร้างนิยามใหม่ให้กับแนวคิดต่างๆ เช่น ศิลปะพื้นเมือง คอนเซ็ปชวล ลิซิม ตลอดจนทัศนคติที่เขาตีผ่านศิลปะด้วยปรัชญาพุทธ

จริงๆ แล้ว เขาเคยบอกผมว่าเขาไม่ใช่ศิลปินพุทธ เขาได้รับแรงบันดาลใจจากปรัชญาพุทธ และปรัชญาพุทธได้หล่อหลอมความคิดของเขา ซึ่งทำให้เขา whereby his definition of universal language or interpretation of art as self or non-self. This is a kind of redefinition he was looking at

ADELE TAN

ความสุขสมของการดำรงอยู่ การร้องไห้ การตายและการกิน เป็นงานประติมากรรมที่ทำจาก ถ้วยชามเซรามิกหลายร้อยชิ้นที่ก่อกันขึ้นเป็นรูปร่าง

ถ้วยชามมีหลายความหมายสำหรับมณฑลเถียร บุญมา พระสงฆ์ใช้บาตรสำหรับบิณฑบาต เราใช้ถ้วยชามเป็นภาชนะใส่อาหารในชีวิตประจำวัน และยังใช้ในพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิดและการตาย หลังจากงานถูกจัดวางในสถานที่จัดแสดง ถ้วยชามบางชิ้นหล่นลงพื้นแตกกระจายโดยบังเอิญ มณฑลเถียร บุญมา ถือว่าเป็นเรื่องของโชค ความไม่จีรังของชีวิต นั่นเป็นส่วนหนึ่งของงาน

NOOR EFFENDY IBRAHIM

พูดถึงเรื่องการขัดจังหวะ มีการแสดงของศิลปินชาวสิงคโปร์ชื่อ Tang Da Wu

ADELE TAN

เขาสวมเสื้อแจ็กเก็ต

RAY LANGENBACH

เมื่อ Da Wu ทำการแสดงอย่างให้เงินกับศิลปะ สิ่งที่เขาแสดงปฏิบัติกริยาออกมาไม่ใช่ว่ารัฐบาลไม่ควรให้เงินสนับสนุนศิลปะ เขาแสดงปฏิบัติกริยาต่อการที่รัฐบาลให้เงินสนับสนุนการจัดแสดงงานศิลปะที่ค่อนข้างปลอดภัยต่างหาก และพวกนั้นนำศิลปินจากภายนอกแต่ไม่สนับสนุนศิลปินท้องถิ่น

แล้วเขาก็เอาเสื้อออกมาจากที่พาดไว้ที่แขน และพูดว่า
 “ท่านประธานาธิบดี ผมขอสวมเสื้อแจ็กเก็ตได้หรือไม่”
 แนนอน คุณจะพูดอย่างไร “ไม่ได้ คุณสวมเสื้อแจ็กเก็ตไม่ได้”
 แล้วเขาก็สวมเสื้อ และเสื้อนั้นมีข้อความว่า
 “อย่าให้เงินกับศิลปะ” แล้วเขาหันหลัง
 แสดงข้อความให้ประธานาธิบดีและคนอื่นรอบข้างได้เห็น
 ประธานาธิบดีตกที่นั่งลำบาก คุณจะทำอย่างไรในสถานการณ์อย่างนั้น และผมเชื่อว่า Da Wu
 พูดว่า “ผมเป็นศิลปิน” และ “ผมมีความสำคัญ”

ADELE TAN

อะไรอย่างนี้ เป็นศิลปะได้อย่างไร

เนื่องจากยุคสมัยที่เรามีชีวิตอยู่ และวิธีการสร้างงานศิลปะในเวลานี้ ศิลปะไม่สามารถทำหน้าที่
 เป็นวัตถุทางสุนทรียะที่ถูกจำกัดความโดยหลักการแข็งตัวได้

ศิลปะจำเป็นต้องถูกประกอบสร้างขึ้นใหม่ จะต้องเป็นบางสิ่งต่างออกไป

วัตถุสิ่งของในชีวิตประจำวันตอนนี้มีความเป็นการเมือง

การกระทำของศิลปินกระตุ้นความคิด ปฏิกริยา

ผู้ชม คุณ ถูกผนวกเข้าไปในตัวตนศิลปะ

ด้วยการทำลายกฎเกณฑ์ เสรีภาพใหม่ในการสร้างงานศิลปะจึงบังเกิด

แทนที่ความแน่นอน เรามีความหลากหลาย

รายการสื่อเสริมบทเรียน

Richard Lewis and Susan Lewis, *Power of Art*, Third Edition, Clark Baxter, USA, 2014.

Marc Bollansee, *Southeast Asian Contemporary Art Now*, Straits Times Press, 2012.

Awesome Art, 20 Works from Southeast Asia Everyone Should Know, National Art Gallery, Singapore, 2013.

http://www.getty.edu/education/teachers/classroom_resources/curricula/contemporary_art/background1.html

<https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/beginners-guide-20-21/a/contemporary-art-an-introduction>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 6 **ดนตรียอตนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วัฒนธรรมโลกกับท้องถิ่น**

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา/วัฒนธรรมศึกษา
- หัวข้อ : ดนตรียอตนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วัฒนธรรมโลกกับท้องถิ่น
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 คาบ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : แล็บท็อป กระดาน โปรเจคเตอร์ เอกสารประกอบ
- ความรู้พื้นฐาน : นักเรียนควรมีความคุ้นเคยอยู่บ้างกับดนตรียอตนิยมและวัฒนธรรมยอตนิยม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจประวัติศาสตร์เริ่มแรกของวัฒนธรรมยอตนิยมของมวลชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านสื่อทางวัฒนธรรม 2. สามารถระบุตัวอย่างสำคัญของดนตรียอตนิยมร่วมสมัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้	1. แลกเปลี่ยนเชิงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรมยอตนิยมในรูปแบบต่างๆ ของภูมิภาคได้ในรูปแบบต่างๆ 2. ฝึกทักษะการฟัง ชมและจดบันทึก 3. ฝึกทักษะการค้นคว้าออนไลน์ การแลกเปลี่ยนและการเขียน	1. เข้าใจประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นกับโลก 2. แลกเปลี่ยนเชิงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรมยอตนิยมในรูปแบบต่างๆ ของภูมิภาคได้

คาบที่ 1

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
<p>เกริ่นนำ [15 นาที]</p>	<p>ให้บริบท/กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ</p> <p>1. ปูพื้นอารมณ์ของนักเรียนด้วยการเปิดวิดีโอทัศนศิลป์จากยูทูปที่เป็นเพลง “Krontjong Dardanelle” ที่บันทึกลงบนแผ่นเสียงโดยคารายอดนิยมาอินโดนีเซีย ในยุคทศวรรษ 1920 และ 1930 Ms.Riboet</p> <ul style="list-style-type: none"> ถามนักเรียนว่าคิดถึงอะไร หรือรู้สึกอย่างไรเมื่อฟังเพลงนี้ ฟังดูเซย ล้าสมัยหรือไม่ ไปกันได้กับรสนิยมทางดนตรีของนักเรียนหรือไม่ นักเรียนคิดว่ามีอะไรที่เป็น “ตะวันตก” ในเพลงนี้ ซึ่งถึงการใช้เครื่องดนตรี อย่างเช่น เซลโล เบส และกีตาร์ กล่าวถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสำหรับการเผยแพร่ดนตรีประเภทนี้ เช่น แผ่นเสียง กล่าวถึงการที่บริษัทต่างๆ ที่จำหน่ายดนตรี keroncong เช่นนี้มักจะเป็นบริษัทจากยุโรป เช่น Beka เป็นบริษัทเยอรมัน <p>2. ปูพื้นบทเรียนด้วยการถามว่าดนตรีรูปแบบนี้เป็น “อินโดนีเซีย” หรือ “ตะวันตก” ครูจะอธิบายบทบาทของเทคโนโลยีและสื่อในการสร้างการผสมผสานของ “ท้องถิ่น” กับ “โลก” ในดนตรี</p> <p>คำถามที่เสนอแนะ</p> <ul style="list-style-type: none"> เพลงนี้มีอะไรที่เป็นอินโดนีเซีย เช่น จังหวะและทำนอง เพลงนี้มีอะไรที่เป็นตะวันตก การใช้เครื่องดนตรี เช่น เซลโล เบส และกีตาร์ บริษัทแผ่นเสียงของเยอรมัน “Beka” 	<p>• วิดีทัศน์ “Miss Riboet Ka Doewa-Kr.Dardanelle” ดูได้ที่ : https://www.youtube.com/watch?v=u64J1aYRYXs</p> <p>• วิดีทัศน์ “Selamat Datang Pahlawan” - วิดีทัศน์ชิ้นที่สอง สำหรับเปิดในระหว่างการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการปรับ keroncong ให้เข้ากับบริบทท้องถิ่นของอินโดนีเซีย ดูได้ที่ : https://www.youtube.com/watch?v=4LXtNMGvgl</p> 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ ช่วยดึงความสนใจของนักเรียนเข้าสู่หัวข้อ ครูจะสามารถกำหนดประเด็น/จุดเน้นของแผนการเรียนรู้ได้ ครูสามารถใช้โอกาสนี้ อธิบายเป้าหมายและผลการเรียนรู้ของแผนการเรียนรู้ได้

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<ul style="list-style-type: none"> • นักเรียนคิดหรือรู้สึกอย่างไรเมื่อฟังเพลงนี้ ฟังดูเซ็กซี่ล้ำสมัย เข้ากับบริบทนิยมทางดนตรีของนักเรียนหรือไม่ • สังเกตความคล้ายแบบคู่ขนานกับวงการดนตรีป๊อปร่วมสมัย เช่น เครื่องเล่นแผ่นเสียง กับยูทูบ หรือการที่บริษัทแผ่นเสียงมองหา นักร้องมาบันทึกเสียงโดยอาศัย “การประกวด keroncong” ซึ่งสำคัญในทางประวัติศาสตร์ที่มีมาก่อนการประกวดร้องเพลงแบบไอดอลที่เราจะสำรวจต่อไปในหน่วยนี้ <p>3. บรรยายความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของ keroncong ดูคาบที่ 1 ปูพื้น/กระตุ้นความสนใจ - 2) ในบทเกริ่นนำสำหรับข้อมูลเพิ่มเติม</p> <p>4. ครูจะแนะนำนักเรียนให้รู้จักกับคำถามจำนวนมากที่จะมีขึ้นในแผนการเรียนรู้ ซึ่งจะให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> • วัฒนธรรมป๊อปเป็น “ตะวันตก” หรือว่ามีแง่มุมของวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมอยู่ด้วย • วัฒนธรรมและดนตรีป๊อปมีพัฒนาการมาอย่างไร • วัฒนธรรมป๊อปส่งผลอย่างไรต่ออัตลักษณ์ระดับปัจเจกบุคคล ประเทศ และภูมิภาค • เทคโนโลยีและสื่อส่งผลอย่างไรต่อความเข้าใจเกี่ยวกับโลกและท้องถิ่นของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ <p>5. อธิบายว่าแผนการเรียนรู้นี้จะสำรวจวัฒนธรรมป๊อปร่วมสมัยสองแบบ คือ การประกวดร้องเพลงแบบไอดอล และเค-ป๊อป</p>		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
<p>พัฒนา บทเรียน</p>	<p>การค้นพบที่มีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Guided Discovery & Cooperative Learning)</p> <p>1. ครูวางพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการบรรยายสั้นๆ แต่ได้ใจความเกี่ยวกับบริบทที่ทำให้เกิดการประภควรร้องเพลงแบบไอดอลหัวเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 มาจนกระทั่งปัจจุบัน</p> <p>ดูคาบที่ 1 การค้นพบที่มีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบร่วมมือ - 1 ในบทความ เกริ่นนำสำหรับข้อมูลเพิ่มเติม</p> <p>2. อธิบายกิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน ครูอธิบายคำถามหลักให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนในกลุ่ม [5 นาที]</p> <ul style="list-style-type: none"> • เราจะนิยามและอธิบายการประภควรร้องเพลงแบบไอดอลได้อย่างไร • การประภควดดังกล่าวเป็นอินโดนีเซีย พม่า อเมริกัน เอเชีย อังกฤษ ผสม • การประภควแบบนี้มาได้รับความนิยมอย่างมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร และเพราะอะไร <p>3. ภารกิจ 1 : แต่ละกลุ่มชมวิดีโอ การประภควรร้องเพลงแบบไอดอลและตอบคำถามในเอกสารประกอบ [15 นาที] (สื่อการเรียนรู้ 1, แบบฝึกหัด 1)</p> <p>4. แต่ละกลุ่มแบ่งคำถามในเอกสารประกอบกันในกลุ่มเพื่อหาคำตอบ หลังจากสิบห้านาที นักเรียนกลับเข้ากลุ่มและแลกเปลี่ยนข้อค้นพบและหารือเกี่ยวกับคำตอบ (10 นาที) เมื่อใกล้หมดชั่วโมงเรียน นักเรียนอาจวางแผนที่จะพบกันนอกชั้นเรียนเพื่อทำการบ้านที่จะส่งในชั่วโมงเรียนถัดไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 1 • แบบฝึกหัด 1 	<p>หลักการและเหตุผล</p> <ul style="list-style-type: none"> • การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในสังคม คือ ความร่วมมือ การสื่อสาร การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะสำหรับการเรียนรู้ทั้งชีวิต • กิจกรรมนี้จะช่วยครูแนะนำแนวคิดที่ว่าด้วยท้องถิ่นกับโลกโดยอาศัยการประภควรร้องเพลงแบบไอดอล • การแลกเปลี่ยนเอกสารประกอบ และคำถามควรให้ความสำคัญกับการหาแง่มุมระดับโลกของ Idol (จุดร่วมของการประภควแบบไอดอลในแต่ละประเทศ เครื่องหมาย การออกแบบฉลากประเภทของเพลง) เทียบกับแง่มุมที่เป็นท้องถิ่น (ภาษา

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
สรุป บทเรียน	ครูจะปิดท้ายชั่วโมงเรียนด้วยการสรุปเนื้อหาและอธิบายว่าจะทำอะไรให้เนื้อหาต่อเนื่องในชั่วโมงเรียนคราวต่อไป ครูเน้นว่านักเรียนจำเป็นต้องพบกันนอกชั้นเรียนเพื่อทำการบ้าน		วัฒนธรรม ฯลฯ) • การสรุปปิดท้ายชั่วโมงเรียนชี้ถึงประเด็นสำคัญๆ ที่นักเรียนควรเข้าใจ • การกำหนดให้ตั้งคำถามอย่างน้อยหนึ่งคำถามก่อนออกจากห้องเรียนกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิ่งที่ตนไม่เข้าใจในแผนการเรียนรู้

คาบที่ 2

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ [5 นาที]	ครูจะเริ่มชั่วโมงเรียนด้วยการบอกว่า วัฒนธรรมป๊อปของอเมริกันและ “ตะวันตก” ไม่ได้เป็นอิทธิพลเดียวที่มีต่อวัฒนธรรมป๊อปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็มีอิทธิพลอย่างมากเช่นกัน ดังเห็นได้จากปรากฏการณ์ อย่างเช่น เจ-ป๊อปที่รู้จักกันดี ชั่วโมงเรียนนี้จะมุ่งสนใจอีกตัวอย่างหนึ่งคือ เค-ป๊อป กระแสเกาหลีหรือ Hallyu คำถามที่ใช้แลกเปลี่ยนในกิจกรรม <ul style="list-style-type: none"> เราจะนิยมและอธิบายกระแสเกาหลีหรือ Hallyu ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร วัฒนธรรมเกาหลีได้รับความนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร องค์ประกอบและอิทธิพลที่เป็นท้องถิ่นของวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกรวมเข้าไปในเค-ป๊อปหรือกระแสเกาหลีอย่างไร อิทธิพลตะวันตกส่งผลต่อวัฒนธรรมป๊อปที่นำเข้ามาจากเกาหลีหรือประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นหรือไม่ 		การบรรยายเกริ่นนำ เป็นการให้ความรู้และข้อมูลพื้นฐานที่จะทำให้ นักเรียนดำเนินการค้นพบที่มีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<ul style="list-style-type: none"> เค-ป๊อปมีส่วนในการสร้างอัตลักษณ์ในระดับปัจเจกบุคคล ประเทศ และภูมิภาคอย่างไร 		
ขั้นพัฒนา	<p>การค้นพบที่มีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>ครูอธิบายกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับใบงาน (แบบฝึกหัด 2) ที่ครูเตรียมมาล่วงหน้า ใบงานนี้มีคำถามเกี่ยวกับเอกสารสองชิ้นที่ครูเตรียมไว้ให้เช่นกัน (สื่อการเรียนรู้ 2 และสื่อการเรียนรู้ 3) นักเรียนจะอ่าน และตอบคำถามด้วยกัน [ราว 15 นาที]</p> <ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 2 - SHIM Doobo, “Korean Wave in South-East Asia.” Kyoto Review of South-East Asia, Issue 11 (March 2011) สื่อการเรียนรู้ 3 - “เศรษฐกิจเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะสร้างเมือง Hallyu ในไทย” 16 กันยายน 2558 The Korea Times <ol style="list-style-type: none"> แต่ละกลุ่มแบ่งงานข้างต้นกันเองในกลุ่ม นักเรียน 1 - 2 คน จะอ่านสื่อการเรียนรู้ 2 ส่วนอีก 1 - 2 คน จะอ่านสื่อการเรียนรู้ 3 นักเรียนจะแลกเปลี่ยนในกลุ่มเกี่ยวกับคำตอบสำหรับคำถามในแบบฝึกหัด 2 ครูสุ่มเรียกทีละกลุ่มให้นำเสนอคำตอบสำหรับเอกสารประกอบ 2 ครูจะสรุปประเด็นสำคัญๆ [10 นาที] ครูจะเริ่มด้วยการเล่าข้อมูลความเป็นมาของทั้งสองวงอย่างรวดเร็วในเวลา 5 นาที จากนั้นก็เปิดวิดีโอและตั้งคำถามกับ 	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 2 สื่อการเรียนรู้ 3 สื่อการเรียนรู้ 4 สื่อการเรียนรู้ 5 แบบฝึกหัด 2 	<ul style="list-style-type: none"> การอ่านข้อมูลและนำเสนอร่วมกันเป็นกลุ่มกระตุ้นให้นักเรียนต้องอ่านและวิเคราะห์อย่างตั้งใจ ร่วมมือและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และเรียนรู้ที่จะปรับปรุงทักษะการสื่อสารของตน การชมวิดิทัศน์และการตอบคำถามส่งเสริมทักษะการวิเคราะห์ การสนทนา และแลกเปลี่ยน การมอบหมายงานทำวิดิทัศน์นอกชั้นเรียน จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ข้อมูลที่ได้จากชั้นเรียนเพื่อทำงานที่เป็น การสังเคราะห์และสร้างสรรค์

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>นักเรียน สำหรับช่วงถาม-ตอบ อาจดูภารกิจ 4 ในบทความเกริ่นนำ</p> <ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 4 - วิดีทัศน์ “Missing You” ของ Baby V.O.X. ดูได้ที่ : https://www.youtube.com/watch?v=aBHu38wdngQ <ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 5 - วิดีทัศน์ “I Do” ของเรน ดูได้ที่ : https://www.youtube.com/watch?v=z0VALRHcQ84 <p>ครูนำการสนทนาโดยพยายามแสดงให้นักเรียนได้เห็นการผสมผสานอิทธิพลเกาหลีไทย และอเมริกัน ในวีดิทัศน์ทั้งสอง [20 นาที]</p> <p>4. เมื่อใกล้หมดชั่วโมงเรียน ครูเริ่มการสรุปและอธิบายงานที่จะให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้าน</p> <p>ครูจะอธิบายว่า : วางแผนหรือถ่ายวีดิทัศน์สำหรับเพื่อน แฟน ฯลฯ ที่แสดงถึงวัฒนธรรมประจำชาติและวัฒนธรรมป๊อปในประเทศของนักเรียน</p> <p>5. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน เพื่อทำงานนอกชั้นเรียน ซึ่งนักเรียนจะต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ตัดสินใจว่าจะนำเสนอด้วยภาษาอะไร นักเรียนต้องการนำเสนอวัฒนธรรมประจำชาติอะไรบ้าง (เช่น ตลาด เสื้อผ้า อาหาร สถานที่สำคัญ ศาสนสถาน ฯลฯ) 		

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<ul style="list-style-type: none"> • นักเรียนจะใช้เทคโนโลยีอะไรในการทำวีดิทัศน์นี้ • นักเรียนต้องการใช้เพลงหรือวัฒนธรรมป๊อปอะไรบ้าง • อธิบายว่าการเลือกของนักเรียนจะแสดงภาพวัฒนธรรมประจำชาติของนักเรียนได้ดีที่สุดสำหรับเพื่อนหรือแฟนในประเทศอาเซียนอื่น พยายามใส่วัฒนธรรมประจำชาติของเพื่อนเข้าไปด้วยงานที่ให้ทำอาจเป็นแคแร่งหรือแผนที่จะบอกว่วีดิทัศน์จะเป็นอย่างไร <p>อีกทางเลือกหนึ่ง ครูอาจให้นักเรียนถ่ายวีดิทัศน์จริงๆ โดยใช้สมาร์ทโฟนเป็นเครื่องบันทึก</p>		
<p>ขั้นสรุป</p>	<p>สรุปหรือชี้ประเด็นสำคัญในช่วงโมงเรียนสองครั้งที่ผ่านมามี เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้และเชื่อมโยงมาสู่กิจกรรมนี้ ครูอาจเลือกทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดเป็นการปิดท้ายแผนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ครูสร้างบล็อกขึ้นมาให้นักเรียนเขียนความเห็น • ให้นักเรียนเขียนรายงานข่าวหรือวิจารณ์การประกวดร้องเพลงแบบไอดอลหรืออัลบั้มเค-ป๊อป โดยมุ่งสนใจว่าจะได้รับความนิยมมากน้อยแค่ไหนในประเทศของนักเรียน • ให้นักเรียนทำโปสเตอร์โฆษณาการประกวดร้องเพลง คอนเสิร์ตเค-ป๊อปหรืออัลบั้มเพลง 		<p>เป็นเรื่องที่ดีที่จะจบแผนการเรียนรู้ด้วยการชี้ประเด็นสำคัญและทำการประเมินว่านักเรียนได้เรียนรู้ไปมากน้อยเพียงใด</p>

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 6 ดนตรียอดนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วัฒนธรรมโลกกับท้องถิ่น

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - วิดีทัศน์ยูทูปสำหรับภารกิจ 1

(1) “Taunggyi Auditions | Myanmar Idol 2016

<https://www.youtube.com/watch?v=3E7Kdurnu0w>

(1.1) ให้นักเรียนดูตั้งแต่ 0 : 00 ถึง 1 : 47 และ 21 : 22 ถึง 23 : 55

(1.2) ครูควรเน้นแง่มุมของวัฒนธรรมโลก (แผนที่ ความนิยมแพร่หลายของรายการอเมริกันไอดอลทั่วโลก) กับวัฒนธรรมท้องถิ่น (วัดพุทธในฉากหลัง)

(1.3) ครูควรพยายามแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานแนวการร้องเพลงของท้องถิ่น (ร้องภาษาพม่า) กับการแต่งกายและการบรรเลงด้วยกีตาร์ที่น่าจะเป็นสากลกว่า

(2) “EP01 PART 4 AUDITION 1 (BANDUNG) - Indonesian Idol 2014”, “ตอน 1 ส่วนที่ 4 การทดสอบร้องเพลง 1 (บันดุง) - อินโดนีเซียไอดอล 2557”

<https://www.youtube.com/watch?v=L6O0A9BfgUE>

(2.1) ให้นักเรียนดูตั้งแต่ 0 : 00 ถึง 1 : 00 และ 4 : 39 ถึง 8 : 22

(2.2) ครูควรชวนให้ลองพิจารณาเปรียบเทียบช่วงต้นรายการและช่วงวิจารณ์ให้ข้อเสนอแนะ กระตุ้นให้นักเรียนสังเกตความต่างและความเหมือนกับตัวอย่างจากเมียนมาไอดอล อินโดนีเซียไอดอล และอเมริกันไอดอล

(2.3) ตั้งข้อสังเกตว่าผู้เข้าประกวดแต่งกายเป็นท้องถิ่น (ผ้าคลุมศีรษะของมุสลิม) แต่ร้องเพลงอเมริกันภาษาอังกฤษของบียอนเซ่

(3) Vietnam Idol 2015 - Tập 2 - Phátsóngngà y 12/04/2015 - FULL HD

https://www.youtube.com/watch?v=3de_7_3v9yg

(3.1) ให้ครูพิจารณาเลือกคลิปที่น่าสนใจสำหรับนักเรียน

(3.2) ครูควรมองหาแง่มุมที่แสดงถึงวัฒนธรรมโลกกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของเวียดนาม

(3.3) ควรเน้นความเหมือนและความต่างกับตัวอย่างจากเมียนมาและอินโดนีเซีย

สื่อการเรียนรู้ 2 - SHIM Doobo, “Korean Wave in South-East Asia”, *Kyoto Review of South-East Asia*, Issue 11 (March 2011), <<http://kyotoreview.org/issue-11/korean-wave-in-south-east-asia/>>

ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 ปริมาณเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมยอดนิยมของเกาหลีที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างเช่น ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เพลงป๊อป ตลอดจนคนดังที่เกี่ยวข้องได้รับความนิยมอย่างมากทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สื่อข่าวและนิตยสารการค้าได้มองเห็นการพุ่งขึ้นของวัฒนธรรมยอดนิยมของเกาหลีในเอเชียโดยเรียกว่า ‘กระแสเกาหลี’ (Hallyu ในภาษาเกาหลี) สำนักข่าวแอสโซซิเอตเต็ดเพรสรายงานในเดือนมีนาคม 2545 ว่า ‘เรียกมันว่า “กิมชิก (kim chic)” ทุกอย่างที่เป็นเกาหลี ตั้งแต่อาหารและดนตรีไปจนถึงการแต่งตัวและรูปทรงรองเท้า สร้างกระแสคลั่งไคล้ไปทั่วเอเชียที่วัฒนธรรมป๊อปได้ถูกรอบงำโดยโตเกียวและฮอลลีวู้ดมานาน’ (Visser, 2002) นิตยสารฮอลลีวู้ดรีพอร์ตเตอร์รายงาน ‘เกาหลีได้เปลี่ยนตนเองจากบริเวณหลังเขาในทางภาพยนตร์และอยู่ในระหว่างศึกสงครามกลายเป็นตลาดภาพยนตร์ที่ร้อนแรงที่สุดในเอเชีย’ (Segers, 2000)

ถึงกระนั้นเมื่อสักหนึ่งทศวรรษก่อน วัฒนธรรมยอดนิยมของเกาหลีไม่ได้มีศักยภาพในการเป็นสินค้าส่งออกเช่นนั้นและก็ได้เป็นที่ชื่นชมของนักวิชาการ ยกตัวอย่างเช่นประวัติศาสตร์ภาพยนตร์โลกของอ็อกซ์ฟอร์ด ฉบับปี 2539 (The Oxford History of World Cinema) ไม่ได้กล่าวถึงภาพยนตร์เกาหลีเลย แต่กล่าวถึงภาพยนตร์ได้หวัน ฮองกง จีน และญี่ปุ่น (Nowell-Smith, 1996) ดนตรีเกาหลีก็ถูกละเลยไปด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากความเห็นต่อไปนี้ ใน World Music : The Rough Guide ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2537 คือ ‘เกาหลีได้พัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วจนน่าทึ่ง แต่ในส่วนของดนตรียอดนิยมแล้วไม่มีอะไรเทียบได้เท่ากับดนตรีร่วมสมัยที่โดดเด่นของอินโดนีเซีย โอกินาวา หรือญี่ปุ่น’ (Kawakami and Fisher, 1994)

ดังนั้น กระทั่งคนเกาหลีเองที่แรกก็ยังไม่เชื่อข่าวที่ว่าวัฒนธรรมยอดนิยมของเกาหลีกำลังได้รับความนิยมในต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น

สิ่งที่กระแสคลั่งไคล้แพ ยง-จุน (Bae Yong-Jun) (หรือ “อาการยง ซะมะ (Yon-sama syndrome)”) ในญี่ปุ่นอาจทำให้คนเกาหลีธรรมดาทั่วไปอย่างผู้เขียนรู้สึกก็คงจะเป็น “ความพอใจที่น่าฉงน” ขณะที่เรารู้สึกภาคภูมิใจกับตนเอง (ที่นำเข้าวัฒนธรรมจากที่อื่นมาตลอด) ที่กลายเป็นผู้ส่งออกทางวัฒนธรรม เรานึกถึงว่าวัฒนธรรมของเรามีอะไรที่จับจิตจับใจชาวต่างชาติ (Lee, 2004)

ข้อความข้างต้นที่คัดมาจากนิตยสารเกี่ยวกับเรื่องราวร่วมสมัยฉบับหนึ่งแสดงถึงปฏิกิริยาของคนเกาหลีต่อปรากฏการณ์กระแสเกาหลีได้เป็นอย่างดี เกาหลีได้ค้นรณรงค์รักษาความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมมายาวนาน โดยเผชิญกับการคุกคามอย่างต่อเนื่องของการ

ครอบงำวัฒนธรรมจากต่างชาติ เนื่องด้วยสำนึกที่ฝังลึกของความเป็น “เบี้ยล่าง” ในแง่ของการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ก็ไม่ง่ายเลยสำหรับพวกเขาที่จะเชื่อว่าเกี่ยวกับปรากฏการณ์กระแสเกาหลี

มีรายงานว่ากระแสเกาหลีเริ่มในจีนในราวปี พ.ศ. 2540 เมื่อละครโทรทัศน์ของเกาหลี What is Love All About? ได้รับความนิยมอย่างมากหลังจากฉายทางสถานีโทรทัศน์ CCTV ของจีน โดยมีเรตติ้งสูงเป็นอันดับสองในประวัติศาสตร์วงการโทรทัศน์ของจีน (Heo, 2002) หลังจากความสำเร็จที่ไม่ได้คาดคิดนี้ ละครโทรทัศน์ของเกาหลีเรื่องอื่นๆ ก็เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมชาวจีน ตั้งแต่นั้นมา ละครโทรทัศน์เกาหลีก็จับจองเวลาออกอากาศทางโทรทัศน์ในประเทศต่างๆ อย่างเช่น ไต้หวัน สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม และอินโดนีเซียที่เริ่มมีการเปิดเสรีทางสื่อในทศวรรษ 1990 นอกจากนี้วิกฤตเศรษฐกิจเอเชียในปลายทศวรรษ 1990 ก็ทำให้เกิดสถานการณ์ที่ผู้ซื้อของเอเชียอยากซื้อรายการของเกาหลีที่มีราคาถูกลงกว่า ละครโทรทัศน์เกาหลีมีราคาหนึ่งในสี่ของราคาละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น และหนึ่งในสิบของละครโทรทัศน์ฮ่องกงในปี พ.ศ. 2543 (Lee, 2003) การส่งออกเนื้อหารายการโทรทัศน์เกาหลีเพิ่มขึ้นอย่างมาก จนในปี พ.ศ. 2550 มีมูลค่าถึง 150.95 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จาก 12.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี พ.ศ. 2542 (กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว, 2551)

ภาพยนตร์และเพลงจากเกาหลีก็พลอยเกาะกระแสความนิยมของละครโทรทัศน์ไปด้วยตลอดทั่วทั้งเอเชีย ยกตัวอย่างเช่น วงบอยแบนด์ H.O.T. ครองอันดับสูงสุดบนชาร์ตเพลงป๊อปในจีนและไต้หวันในปี พ.ศ. 2541 วงนี้ได้รับความนิยมมากเสียจนยอดขายอัลบั้มยังคงเพิ่มสูงขึ้นต่อไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง กระทั่งหลังจากแยกวงไปแล้วในกลางปี พ.ศ. 2544 ในปี พ.ศ. 2545 อัลบั้มเปิดตัวของขวัญใจวัยรุ่นเกาหลี BoA ขึ้นถึงอันดับหนึ่งบนชาร์ตประจำสัปดาห์โอริคอนของญี่ปุ่นที่เทียบได้กับบิลบอร์ดชาร์ตของอเมริกา (Visser, 2002) เพลงและท่าเต้นของวงสาวเกาหลี อย่างเช่น วันเดอร์เกิร์ลส์ และเกิร์ลส์เจนอเรชัน ได้รับความนิยมอย่างมากในกัมพูชาและไทยในตอนนี้ จนแฟนๆ และนักร้องท้องถิ่นจำนวนมากพากันลอกเลียนแบบ ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 ภาพยนตร์เกาหลีก็ได้รับการยกย่องและมีผู้ชมจำนวนมากทั่วทั้งเอเชีย

ด้วยสภาพความเป็นไปอย่างนี้ ดาราเกาหลีได้ส่งผลอย่างมากต่อวัฒนธรรมผู้บริโภคทั้งด้านอาหาร แฟชั่น การแต่งหน้าและกระทั่งศัลยกรรมพลาสติก ไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะพบ

เยาวชนชาวเอเชียประดับประดาเป้ สมุด หนังสือ และห้องของตนเองด้วยภาพของดารากเกาหลี นักแสดงสาว Lee Young-ae, Song Hae Gyo, Kim Hee Sun และ Jeon Ji-hyun ได้รับความนิยมมากเสียจนมีรายงานว่าคนที่อยากเป็นอย่างพวกเธอในไต้หวันและจีนใช้ใบหน้าของพวกเธอเป็นแบบในการทำศัลยกรรมความงาม (Joins.com, 2001; Straits Times, 2002a and 2002b) จากการที่มีรายงานว่านักแสดงสาวเกาหลีหลายคนได้ ‘ปรับปรุง’ ใบหน้าของพวกเธอ ผู้หญิงจากจีน เวียดนาม และสิงคโปร์ก็พากันแห่ไปเกาหลีเพื่อปรับรูปโฉมของตนโดยศัลยแพทย์เกาหลี ตอนนี้มีคำเรียกว่ากระแสเกาหลีในการทำศัลยกรรมพลาสติก (Kim Chul-joong, 2009)

ด้วยกระแสความคลั่งไคล้ในวัฒนธรรมเกาหลี บรรดาแฟนๆ ในต่างประเทศกระตือรือร้นที่จะเรียนภาษาเกาหลีและเดินทางไปเกาหลี ยกตัวอย่างเช่น จำนวนผู้เข้าสอบความถนัดภาษาเกาหลี (TOPIK) ทั่วโลกเพิ่มขึ้นเป็น 189,320 คน ในปี พ.ศ. 2552 จาก 2,692 คน ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งโดยมากเป็นผลมาจากความนิยมที่เพิ่มขึ้นในละครโทรทัศน์เกาหลี (Yi, 2009) บริษัทท่องเที่ยวทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขายบริการนำเที่ยวเป็นกลุ่มตามรอยละครโทรทัศน์ในเกาหลี เนื่องจากกระแสเกาหลีการท่องเที่ยวของประเทศเกาหลี (KNTO) ได้วางแผนจัดการท่องเที่ยวเพื่อดึงนักท่องเที่ยวเข้าประเทศเพิ่มมากขึ้น

วัฒนธรรมป๊อปเกาหลีมีความนิยมที่เพิ่มมากขึ้น ความหมายมากกว่าแค่การได้เงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาว่าประเทศนี้ได้มีปัญหาคอมพิวเตอร์กับเพื่อนบ้านในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ชาวเวียดนามยังคงจำได้ชัดเจนว่าทหารเกาหลีต่อสู้กับกองทัพปลดแอกของตนในช่วงสงครามเวียดนาม ชาวไต้หวันรู้สึกถูกเกาหลีทรยศตั้งแต่โซลจู๋ๆ ก็ตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทเปเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ใหม่กับปักกิ่งในปี พ.ศ. 2535 ด้วยเหตุนี้ ป๊อปสตาร์ของเกาหลีจึงมีส่วนช่วยปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเกาหลีในกรณีหนึ่ง นักแสดงเกาหลี Jang Dong-gun และนักแสดงสาว Kim Nam-ju ได้รับความนิยมในเวียดนามมากจนชาวเวียดนามถึงกับเรียกทั้งสองเป็นดารา ‘ประจำชาติ’ ประธานาธิบดีเกาหลีในตอนนั้น Kim Dae Jung ถึงกับเชิญทั้งคู่ร่วมงานเลี้ยงอาหารค่ำที่เขาสั่งรับรองประธานาธิบดีเวียดนาม Tran Duc Luong ในคราวไปเยือนเกาหลีในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2544 (Australian, 2002) BoA ที่ขึ้นปกนิตยสาร Le Monde ของฝรั่งเศสในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 ในฐานะขวัญใจในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่น ได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดระหว่างสองประเทศในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 ที่โตเกียว (Macintyre, 2002) โดยรวมแล้วชาวเกาหลียินดีต้อนรับผลพวงของกระแสเกาหลีท่ามกลางการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจากวิกฤตปี พ.ศ. 2540 และการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่กำลังดำเนินการโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศในเวลาต่อมา ที่พวกเขาเรียกว่าเป็น ‘ความขายหน้าของประเทศ’

สื่อการเรียนรู้ 3 - “เศรษฐีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะสร้างเมือง Hallyu ในไทย”

16 กันยายน 2558 The Korea Times, <http://www.koreatimesus.com/South-East-asian-millionaires-to-build-hallyu-town-in-thailand/>

โซล/กรุงเทพฯ (ยอนแฮ็พ) - เศรษฐีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวนหนึ่งกำลังมองหาเส้นทางที่จะสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ในไทย โดยจะประกอบด้วยร้านค้าและร้านอาหารที่สนองแฟชั่นๆ ของวัฒนธรรมป๊อปเกาหลี หรือเค-ป๊อป แหล่งข่าวในวงการกล่าวเมื่อวันพุธที่ผ่านมา

พวกเขาพยายามจะสร้างเมือง Hallyu ขึ้นมาในกรุงเทพฯ ที่ลูกค้าจะสามารถเพลิดเพลินและบริโภควัฒนธรรมเกาหลีตั้งแต่ดนตรี อาหาร และแฟชั่นได้ในที่เดียว คนในวงการธุรกิจสินค้าปลอดภาษีที่รู้เรื่องนี้กล่าว

Show DC บริษัทที่ตั้งอยู่ในไทยที่เป็นหัวหอกของโครงการนี้ จัดงานนำเสนอทางธุรกิจในวันพุธที่ผ่านมาเพื่อดึงดูดนักลงทุน บริษัทกล่าว

ศูนย์การค้าที่เรียกกันเล่นๆ ไว้ก่อนว่า “เค-ทาวน์” มีขนาด 152,000 ตารางเมตร สูงหกชั้น คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในครึ่งแรกของปีหน้า

ล็อตเตดิวตี้ฟรี (Lotte Duty Free) ที่เป็นบริษัทยักษ์ใหญ่จำหน่ายสินค้าปลอดภาษีที่ดำเนินการโดยกลุ่มธุรกิจเกาหลีใต้ ล็อตเตกรุป ได้รับข้อเสนอให้มาเปิดสาขาในศูนย์การค้าแห่งนี้ในเดือนมีนาคมโดยขายสินค้าเครื่องสำอางเป็นหลัก

วายจีเอนเตอร์เทนเมนต์ (YG Entertainment) ที่เป็นหนึ่งในบริษัทธุรกิจบันเทิงชั้นนำของเกาหลีกำลังพิจารณาที่จะเปิดร้านอาหารเกาหลีที่นั่นโดยบริษัทลูก วายจีฟูดที่ทำธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

กลุ่มที่ผลักดันโครงการเค-ทาวน์ (K-Town project) นี้วางแผนที่จะขยายไปยังภาคอื่นๆ ในไทย เช่น เชียงใหม่ และภูเก็ต ตลอดจนมาเลเซีย แหล่งข่าวกล่าว

สื่อการเรียนรู้ 4 - วิดีทัศน์ (1) สำหรับภารกิจ 4

“I Do” : เพลงร้องคู่ระหว่างเค-ป๊อปสตาร์ เรน (Rain) กับนักร้องไทย ปนัดดา เรืองวุฒิ (พฤษภาคม 2548) ไฟล์ Mpeg หรือดูได้ที่ : <<https://www.youtube.com/watch?v=z0VALRHcQ84>>

[คำเตือนสำหรับครู : มีฉากจูบในช่วง 1 : 42 - 1 : 45 อาจไม่เหมาะสมในบางวัฒนธรรม ครูควรใช้วิจารณญาณว่าควรให้นักเรียนดูฉากนี้หรือไม่]

สื่อการเรียนรู้ 5 - วิดีทัศน์ (2) สำหรับภารกิจ 4

“Missing You” : แสดงการท่องเที่ยวทั่วไทยของวงเค-ป๊อป V.O.X. (2542) ไฟล์ mpeg หรือดูได้ที่ : <https://www.youtube.com/watch?v=aBHu38wdngQ>

[คำเตือนสำหรับครู : มีฉากขยหาดในช่วง 1 : 39 - 2 : 02 ที่อาจไม่เหมาะสมสำหรับเด็กหรือบางบริบททางวัฒนธรรม ครูควรใช้วิจารณญาณว่าควรให้นักเรียนดูฉากนี้หรือไม่]

ค. มีการใช้เพลงอะไรในการประกวดเหล่านั้น นักเรียนคิดว่ามีอะไรในการร้องเพลงเหล่านั้นที่สะท้อนวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ หรือไม่ (มีอะไรในรายการอินโดนีเซียในไอดอลที่สะท้อนวัฒนธรรมอินโดนีเซียหรือไม่ หรือในเมียนมาไอดอลที่สะท้อนความเป็นเมียนมา)

นักเรียนคิดว่าการประกวดเหล่านี้มีความเป็นอเมริกันหรือ “ตะวันตก” มากไปหรือไม่ เพราะอะไร

ง. นักเรียนคิดว่า “เอเชียไอดอล” ช่วยสร้างอัตลักษณ์ของเอเชียหรือไม่ เพราะอะไร

จ. นักเรียนอยากชม/ลงคะแนนในรายการไอดอลทางโทรทัศน์หรือไม่

แบบฝึกหัด 2

ภารกิจ 2

ก. ตอบคำถามต่อไปนี้ลงในช่องว่าง

1. คำว่า “กระแสเกาหลี” ในภาษาเกาหลีคือ _____ (Korean word).
2. _____ เป็นละครโทรทัศน์เกาหลีเรื่องแรกๆ ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงหลังจากออกฉายทางสถานีโทรทัศน์ซีซีทีวี China Central Television Station (CCTV) ของจีนในปี พ.ศ. 2540
3. ประเทศต่อไปนี้มีละครโทรทัศน์เกาหลีออกอากาศในประเทศ
  - (1) _____
  - (2) _____
  - (3) _____
  - (4) _____
  - (5) _____
4. การส่งออกรายการโทรทัศน์เกาหลีในปีต่อไปนี้มีมูลค่าเท่าไร
  - (1) 2542 _____
  - (2) 2550 _____
5. วงดนตรีเกาหลีที่ได้รับความนิยมทั่วเอเชียมีวงอะไรบ้าง
  - (1) _____
  - (2) _____
  - (3) _____
  - (4) _____
  - (5) _____
6. ความสนใจในวัฒนธรรมเกาหลีได้ทำให้มีคนจำนวนมากขึ้นหันมาเรียนภาษาเกาหลีและเดินทางไปเกาหลี ยกตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2540 มี _____ คนที่เข้าสอบความถนัดภาษาเกาหลี (TOPIK) ในปี พ.ศ. 2552 คนเข้าสอบมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น _____
7. ดาราเกาหลีคนไหนที่ได้รับเชิญเข้าร่วมงานเลี้ยงอาหารค่ำที่ประธานาธิบดีเกาหลี Kim Dae Jung จัดรับรองประธานาธิบดีเวียดนาม Tran Duc Luong ในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2544
  - (1) _____
  - (2) _____
8. ศูนย์การค้าที่ขายความเป็นเกาหลีที่คาดว่าจะเปิดในกรุงเทพฯ มีชื่อว่าอะไร
_____

9. ผู้ดำเนินโครงการเค-ทาวน์ (K-Town) หวังที่จะเปิดศูนย์การค้าดังกล่าวในอีกสามแห่งคือที่ใดบ้าง
- (1) _____
- (2) _____
- (3) _____
- ข. ทำไมวัฒนธรรมป๊อปเกาหลีจึงได้รับความนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกตัวอย่างภาพยนตร์และเพลงที่ได้รับความนิยม
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- ค. วัฒนธรรมเกาหลีที่จะมีที่ศูนย์การค้าดังกล่าวที่กรุงเทพฯ มีอะไรบ้าง
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- ง. วัฒนธรรมป๊อปเกาหลีช่วยปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีและประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

อภิธานศัพท์ :

อเมริกันไอดอล (American Idol) : รายการโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกาที่ได้รับความนิยมมาก ที่ได้รับความคิดมาจากรายการของอังกฤษ ป็อบไอดอล ที่คนหนุ่มสาวที่ต้องการเป็นนักร้อง หรือเข้าวงการบันเทิงมีโอกาสได้แสดงความสามารถต่อหน้าผู้ตัดสินที่จะคัดเลือกคนที่ดีที่สุด คนที่แสดงได้แย่มากที่สุดในรอบแรกนี้มักถูกแสดงในรายการ ในรายการช่วงหลังๆ ผู้ชมสามารถ ลงคะแนนทางโทรศัพท์ให้กับคนที่พวกเขาคิดว่าดีที่สุด และคนที่ได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

เค-ป็อบ (K-Pop) : (ย่อมาจากโคเรียนป็อบ; ภาษาเกาหลี : 케이팝) เป็นแนวดนตรีที่มาจากเกาหลีใต้ ที่มีองค์ประกอบด้านเสียงและภาพที่หลากหลาย ถึงแม้ว่าจะประกอบไปด้วย “ดนตรี ยอดนิยม” ทุกแนวในเกาหลีใต้ แต่คำนี้มักถูกใช้ในความหมายที่แคบกว่าเพื่อบรรยาย รูปแบบสมัยใหม่ของดนตรีป็อบของเกาหลีใต้ที่ครอบคลุมหลายแนวตั้งแต่แดนซ์-ป็อบ ป็อบบัลลาด อิเล็กโทรป็อบ อาร์แอนด์บี และฮิป-ฮ็อป

Keroncong : (ออกเสียงว่า “ครอนซอง”; อินโดนีเซีย : Keroncong, ดัตช์ : Krontjong) เป็นชื่อ เครื่องดนตรีคล้ายยูเคลลีลี และแนวดนตรีของอินโดนีเซียที่ใช้ kroncong (เสียง ซร้อง-ซร้อง-ซร้อง มาจากเครื่องดนตรีนี้) ดังนั้น จึงเรียกแนวดนตรีนี้ว่า keronchong) วงดนตรี (เรียกว่า keronchong ออร์เคสตรา) ประกอบด้วย ฟลูต ไวโอลิน กีตาร์ เซลโล และเบส ที่เล่นแบบพิซซิกาโต และนักร้องหญิงหรือชาย

วัฒนธรรมป็อบ (ยอดนิยม) : คำเรียกรวมๆ สำหรับสิ่งผลิตทางวัฒนธรรม อย่างเช่น ดนตรี ศิลปะ วรรณกรรม แฟชั่น การเต้นรำ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ และวิทยุ ที่ถูกบริโภคโดยคนทั่วไป เป็นหลัก เช่น ชนชั้นแรงงาน ชนชั้นล่าง และชนชั้นกลาง

สื่อและเอกสารแนะนำ

- Alfian, Magdalia. “Keroncong Music Reflects the Identity of Indonesia.” **Tawarikh : International Journal for Historical Studies**, 4, 2 (2013) : 171 - 186.
- Becker, Judith. “Kroncong, Indonesian Popular Music.” **Asian Music**, 7, 1 (1975) : 14 - 19.
- Bui, Long. “Globalization and the Public Cartographies of Vietnam Idol.” **Positions : East Asia Cultures Critique**, 20, 3 (Summer 2012) : 885 - 910.
- Coutas, Penelope. “Fame, Fortune, Fantasi : Indonesian Idol and the New Celebrity.” **Asian Journal of Communication**, 16, No. 4 (2006) : 371 - 392.
- Heins, Ernst. “Kroncong and Tanjidor-Two Cases of Urban Folk Music in Jakarta.” **Asia Music**, 7, 1 (1975) : 20 - 32.

- Keppy, Peter. “South-East Asia in the Age of Jazz : Locating Popular Culture in the Colonial Philippines and Indonesia.” **The Journal of South-East Asian Studies**, 44, 3 (October 2013) : 444 - 464.
- SHIM Doboo. “Hybridity and the Rise of Korean Popular Culture in Asia.” **Media, Culture & Society**, 28, 1 (2006) : 25 - 44.
- SHIM Doboo. “Korean Wave in South-East Asia.” **Kyoto Review of South-East Asia**, 11 (March 2011). Accessed Online, 3 September 2016, <<http://kyotoreview.org/issue-11/korean-wave-in-South-East-asia/>>
- Siriyuvasak, Ubonrat and Shin Hyunjoon. “Asianizing K-Pop : Production, Consumption and Identification Patterns Among Thai Youth.” **Inter-Asia Cultural Studies**, 8, No. 1 (2007) : 109 - 136.
- “South-East Asian Millionaires to Build Hallyu Town in Thailand.” 16 September 2015, **The Korea Times**. <<http://www.koreatimesus.com/South-East-asian-millionaires-to-build-hallyu-town-in-thailand/>>
- Tay, Jinna. “The Search for an Asian Idol : The Performance of Regional Identity in Reality Television.” **International Journal of Cultural Studies**, 14, 3 (2011) : 323 - 338.
- Indonesian Idol, https://en.wikipedia.org/wiki/Indonesian_Idol

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 7 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ

- วิชา : ประวัติศาสตร์/สังคมศึกษา/วัฒนธรรมศึกษา
- หัวข้อ : เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ
- ระดับ : มัธยมศึกษาตอนต้น
- จำนวนคาบ/แผนการเรียนรู้ : 2 แผนการเรียนรู้ (1 คาบ : 50 - 55 นาที)
- อุปกรณ์ที่จำเป็น : แล็บท็อป กระดาน เครื่องฉาย โปรเจคเตอร์ อินเทอร์เน็ต
- ความรู้พื้นฐาน : นักเรียนควรมีความคุ้นเคยกับภาพยนตร์และความคิดเรื่องวัฒนธรรม
- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :
เมื่อจบบทเรียน นักเรียนสามารถ

ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
1. เข้าใจประวัติศาสตร์ของจักรวรรดิโดยอาศัยเรื่องที่เกี่ยวข้องง่าย คือ ภาพยนตร์	1. เข้าใจประเด็นถกเถียงเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นเผชิญกับวัฒนธรรมโลก	1. แลกเปลี่ยนเชิงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความแตกต่างระหว่าง “จักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม” ของฮอลแลนด์และจักรวรรดินิยมทางการเมืองของจักรวรรดิ
2. ระบุข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในการก่อร่างจักรวรรดิ เช่น จักรวรรดิไต้ยิดครองประเทศใด และลำดับเวลาของการยึดครองอาณานิคม	2. ประเมินความสำคัญของภาพยนตร์ท้องถิ่นในการสร้างวัฒนธรรม “ของชาติ” ใหม่ และขบวนการเรียกร้องเอกราช	2. เคารพความพยายามของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการปรับภาพยนตร์นานาชาติให้เข้ากับท้องถิ่น

คาบที่ 1

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ [15 นาที]	<p>ครูปูพื้นด้วยการฉายคลิปตัวอย่างภาพยนตร์ปี พ.ศ. 2536 Indochine ที่เกี่ยวกับชีวิตในสวนยางยุคอาณานิคมในเวียดนาม ในทศวรรษ 1930</p> <ol style="list-style-type: none"> ครูตั้งคำถาม <ol style="list-style-type: none"> นักเรียนคิดหรือรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ชมตัวอย่างภาพยนตร์เรื่องนี้ นักเรียนเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับชาวยุโรปเป็นอย่างไร นักเรียนเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงเป็นอย่างไร ใครหรือตัวละครตัวไหนที่ดูเหมือนว่าจะมีอำนาจควบคุม ดูเหมือนจะมีความขัดแย้งหรือไม่ ดูสื่อการเรียนรู้ 1 สำหรับประเด็นที่น่าให้มีความสำคัญ บรรยายว่าภาพยนตร์พาให้นึกถึงหลายด้านของลัทธิอาณานิคมยุโรปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการครอบงำทางการเมือง ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างชาวยุโรปกับชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความขัดแย้งรุนแรง อธิบายว่าภาพยนตร์เป็นจุดเริ่มต้นที่น่าสนใจในการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ของจักรวรรดินิยมและจักรวรรดิในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 	<ul style="list-style-type: none"> ตัวอย่างภาพยนตร์ฝรั่งเศสปี พ.ศ. 2536 Indochine https://www.youtube.com/watch?v=FxMoREEix6Q; <ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 1 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อให้ครูสามารถกำหนดเนื้อหา/ประเด็นหลักของบทเรียนได้ และยังใช้โอกาสนี้ อธิบายวัตถุประสงค์และผลการเรียนรู้ของบทเรียนได้ อธิบายพลังของภาพยนตร์ (หัวข้อที่เชื่อมโยงได้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น) เพื่อช่วยอธิบายสิ่งที่อาจถูกมองว่าเป็นเรื่องทางประวัติศาสตร์ที่ “น่าเบื่อ” อย่างจักรวรรดิและจักรวรรดินิยม
พัฒนา บทเรียน	<p>การค้นพบที่มีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ครูปูพื้นสำหรับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยบรรยายสั้นๆ แต่ได้ใจความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภาพยนตร์และจักรวรรดิ 	<ul style="list-style-type: none"> สื่อการเรียนรู้ 1 สื่อการเรียนรู้ 2 แบบฝึกหัด 1 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมนี้จะช่วยให้ครูได้แนะนำแนวคิด “จักรวรรดินิยมทางการเมือง” กับ “จักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม” ซึ่งให้เห็นว่า

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>กรุณาดูเอกสารความรู้สำหรับครู และสื่อการเรียนรู้ 2 (10 นาที)</p> <p>2. ครูอธิบายกระบวนการกิจกรรมกลุ่ม เรียนรู้แบบร่วมมือ แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน ครูเน้นคำถามหลักที่นักเรียนควรแลกเปลี่ยน (5 นาที)</p> <p>2.1 เราจะนิยามและอธิบายภาพยนตร์อาณานิคมอย่างไร</p> <p>2.2 ภาพยนตร์อาณานิคมแสดงภาพเชื้อชาติและวัฒนธรรมอย่างไร</p> <p>2.3 ภาพยนตร์อาณานิคมอนุญาตให้มีเสียงของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือไม่</p> <p>2.4 ภาพยนตร์อาณานิคมน่าจะส่งผลสะท้อนได้มากเท่าภาพยนตร์ฮอลลีวูดหรือภาพยนตร์ยอตนิยมหรือไม่</p> <p>3. ภารกิจ 1 (วันที่ 1) : ชมภาพยนตร์ของ เจ.ซี. แลมสเตอร์ และทำใบแบบฝึกหัด 1</p> <p>3.1 แนะนำสั้นๆ เกี่ยวกับนักสร้างภาพยนตร์ เจ.ซี. แลมสเตอร์ (ดู Teacher Notes, section II.2.2.3)</p> <p>3.2 ฉายคลิปตัวอย่างภาพยนตร์ของ เจ.ซี. แลมสเตอร์ ที่ทำงานให้กับ the Association KoloniaalInstituut</p> <p>3.3 นักเรียนจดบันทึกในเอกสารประกอบ 1</p> <p>3.4 นักเรียนนำเสนอต่อทั้งชั้นเรียน ครูพยายามเน้นประเด็นต่อไปนี้</p> <p>3.4.1 ส่วนใหญ่ของภาพยนตร์เน้นการขนส่ง ทางรถไฟ ถนน รถยนต์ รถม้า ฯลฯ</p> <p>3.4.2 มักมีภาพของการทำการเกษตรและต้นไม้</p>	<p>• ตัวอย่างภาพยนตร์ของเจ.ซี. แลมสเตอร์ (J.C. Lamster Trailer)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=jrgt83wPGiM</p> 	<p>แม้ว่าภาพยนตร์ส่วนใหญ่ในยุคนี้จะมาจากต่างชาติ แต่ก็มักไม่ได้ถูกผลิตโดยระบอบอาณานิคม แต่โดยชาวอเมริกัน โรงภาพยนตร์และการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ก็มีลักษณะค่อนข้างเป็นสากล อย่างไรก็ตาม สารและอิทธิพลของภาพยนตร์เหล่านี้สามารถมีส่วนช่วยส่งเสริมอำนาจควบคุมของระบอบอาณานิคมได้</p> <p>• เนื้อหาส่วนที่เป็นภาพยนตร์ของเจ.ซี. แลมสเตอร์ จะแสดงให้เห็นว่าเจ้าอาณานิคมยึดถือภาพยนตร์อย่างจริงจัง ในฐานะที่เป็นหนทางในการแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นนิยามว่าอะไรคือ “ความก้าวหน้า” และ “ชีวิตทันสมัย” และควบคุมประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทั่งความสนุกและความบันเทิงก็สามารถเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของอำนาจสำหรับระบอบจักรวรรดิได้</p>

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>3.4.3 ภาพของชาวอินโดนีเซีย ท้องถิ่นมักไม่ชัดเจน แทบไม่เห็นผู้คน</p> <p>3.4.4 การเน้นเรื่องการขนส่งและการเกษตร เป็นการแสดงให้เห็นว่าชาวดัตช์ทำให้ชีวิตของชาวอินโดนีเซียดีขึ้นอย่างไร</p> <p>3.4.5 อย่างไรก็ตาม นี่ไม่ใช่ภาพยนตร์เกี่ยวกับชาวอินโดนีเซียจริงๆ แทบไม่มีมุมมองของชาวอินโดนีเซียเลย</p>		
สรุป บทเรียน	<p>1. ภารกิจ 2 : แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน แลกเปลี่ยนกันเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่พวกเขาเพิ่งได้ชมมาในช่วงนั้น โดยคำนึงถึงประเด็นท้องถิ่นและโลก</p> <p>1.1 ครูอธิบายว่าภาพยนตร์ทุกเรื่องพยายามบอกเล่าเกี่ยวกับสถานที่และเวลาหนึ่งๆ</p> <p>1.2 เช่นเดียวกับงานของเจ.ซี. แลมสเตอร์ ผู้สร้างภาพยนตร์ใช้เทคโนโลยี หรือภาษา หรือเมืองต่างๆ เพื่อแสดงถึงสำนักด้านเวลาและสถานที่</p> <p>1.3 ดังนั้น นักเรียนจึงควรแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับแง่มุมดังต่อไปนี้ของภาพยนตร์ที่พวกเขาเพิ่งได้ชมมาในช่วงนั้น</p> <p>1.3.1 เทคโนโลยี</p> <p>1.3.2 ประเภทของสถานที่ (ชนบท เมือง ประเทศหนึ่งๆ)</p> <p>1.3.3 ภาษาที่ใช้</p> <p>1.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มพิจารณาว่าองค์ประกอบเหล่านี้คล้ายหรือแตกต่างจากที่ได้เห็นในภาพยนตร์ของเจ.ซี. แลมสเตอร์หรือไม่</p> <p>2. ในการสรุป ครูแสดงให้เห็นว่ากระทั้งภาพยนตร์ร่วมสมัยก็หยิบยืมสิ่งต่างๆ จากภาพยนตร์ก่อนหน้านี้อยู่ไม่น้อยเลย</p>		<ul style="list-style-type: none"> • การสรุปท้ายชั่วโมงเรียน เป็นการเน้นประเด็นหลักๆ ที่นักเรียนถูกคาดหวังว่าจะ ‘ซึมซับ’ ประสบการณ์และความรู้ • การสรุปยังทำให้นักเรียนได้เปรียบเทียบประสบการณ์ส่วนตัวกับสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้มาในชั้นเรียน

คาบที่ 2

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
เกริ่นนำ (5 นาที)	<p>บรรยายสั้นๆ แนะนำให้นักเรียนรู้จักแนวคิดเรื่องภาพยนตร์ท้องถิ่นและระดับประเทศ</p> <ol style="list-style-type: none"> ครูอธิบายว่าไม่ใช่ภาพยนตร์ทุกเรื่องในสมัยอาณานิคมถูกสร้างโดยฮอลลีวูดหรือรัฐบาลอาณานิคม ในช่วงเวลานี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ท้องถิ่นที่ผลิตโดยคนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม มักจะเป็นชาวจีนหรืออินเดียในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ผลิตภาพยนตร์เหล่านี้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะซับซ้อนของอิทธิพลระดับโลก ภาพยนตร์ของพวกเขาได้รับอิทธิพลอย่างมากจากฮอลลีวูดและตะวันตก แต่ถึงอย่างนั้น ก็สามารถมองเห็นจุดเริ่มต้นของวัฒนธรรมประจำชาติต่างๆ ได้ ภาพยนตร์เหล่านี้มักจะมีบทบาทสำคัญในขบวนการชาตินิยม 		<p>การบรรยายเกริ่นนำเป็นการให้ความรู้และข้อมูลพื้นฐานที่จะทำให้นักเรียนได้ผ่านการค้นพบที่มีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบร่วมมือจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์</p>
พัฒนา บทเรียน	<ol style="list-style-type: none"> ครูให้ภาพรวมเกี่ยวกับพัฒนาการของภาพยนตร์ท้องถิ่น/ระดับประเทศ (15 นาที) <ol style="list-style-type: none"> ยกตัวอย่างเช่น ครูอธิบายว่าชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ท้องถิ่นหลายคนเริ่มทดลองกับภาพยนตร์ในช่วงเวลานี้ แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับภาพยนตร์อินโดนีเซีย-จีน เช่น Kris Mataram (2483) และ Rentjong Atjeh (Acehnese Rentjong, 2482) ครูชี้ให้เห็นว่าอุตสาหกรรมภาพยนตร์ท้องถิ่นเกิดใหม่ผสมผสานความเป็นฮอลลีวูดและท้องถิ่นเข้าด้วยกันได้อย่างไร ดู Teaching Notes section III.2.b สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพยนตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> ภาพยนตร์เรื่อง Indonesia Calling https://www.youtube.com/watch?v=iAzfm9cQvZQ; 	<ul style="list-style-type: none"> การแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มเกี่ยวกับภาพและการโฆษณาส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านและวิเคราะห์อย่างใส่ใจ ร่วมมือและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกัน และเรียนรู้ที่จะปรับปรุงทักษะการสื่อสารให้ดีขึ้น การชมวิดิทัศน์และการถาม-ตอบส่งเสริมทักษะการวิเคราะห์ การสนทนา และแลกเปลี่ยน

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>2. ภารกิจ 3 : วิเคราะห์โฆษณาภาพยนตร์ท้องถิ่น</p> <p>2.1 ครูอธิบายสั้นๆ เกี่ยวกับกระบวนการกิจกรรมกลุ่ม (แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มกลุ่มละ 3 - 4 คน)</p> <p>2.2 แจกจ่ายสื่อการเรียนรู้ 4 โฆษณาสามชิ้นของภาพยนตร์สองเรื่อง Kris Mataram และ Rentjong Atjeh</p> <p>2.3 ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เห็นได้ชัดว่าเป็น “อินโดนีเซีย” ของโปสเตอร์ โดยเทียบกับองค์ประกอบที่ดูเหมือนจะมาจาก “ฮอลลีวูด” หรือ “ตะวันตก”</p> <p>2.4 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 2 - 3</p> <p>2.5 หลังจากให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มเป็นเวลา 10 นาที ครูนำการแลกเปลี่ยนของนักเรียนทั้งชั้นด้วยการให้นักเรียนตอบคำถามจาก Teaching Notes, see section III.2.c.</p> <p>2.6 ครูสรุปด้วยการเน้นว่าถึงแม้ว่าโปสเตอร์หยาบภูมิภาพจนที่เป็นลบเกี่ยวกับผู้คนที่ไม่ใช่ชาวตะวันตกมาจากภาพยนตร์ตะวันตก แต่ก็เป็นการเริ่มสร้างวัฒนธรรมของชาติที่ชัดเจนขึ้นมา</p> <p>3. ภารกิจ 4 : วิเคราะห์ภาพยนตร์ชาตินิยม Indonesia Calling ของนักสร้างภาพยนตร์สารคดีชาวดัตช์ Jorislvens, ในออสเตรเลีย</p> <p>3.1 ครูแนะนำสั้นๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์เน้นความย้อนแย้งที่ว่าเป็นภาพยนตร์ “ชาตินิยม” ของอินโดนีเซียที่สร้างโดยชาวดัตช์ที่เป็นข้าหลวงของเนเธอร์แลนด์ อีสต์อินดีส ดู Teaching Notes section III.2.d.i to iii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อการเรียนรู้ 4 • แบบฝึกหัด 2 • แบบฝึกหัด 3 	

ขั้นตอน	การดำเนินการสอน	สื่อการเรียนรู้	หลักการและเหตุผล
	<p>3.2 ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลัทธิล่าอาณานิคมของยุโรปกับชาตินิยมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดู Teaching Notes section III.2.d.iv.</p> <p>3.3 ให้นักเรียนชมภาพยนตร์ของ Jorislvens หรือบางส่วน</p> <p>3.4 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน ทำงานเกี่ยวกับภาพยนตร์ (แบบฝึกหัด 3)</p> <p>3.5 ให้นักเรียนนำข้อค้นพบไปเขียนเป็นรายงานเพื่อส่งครูในภายหลัง หรือไม่ก็นำเสนอหน้าชั้นเรียน</p>		
สรุปบทเรียน	<p>ครูสรุปหรือเน้นประเด็นสำคัญจากชั่วโมงเรียนสองครั้งที่ผ่านมา ในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่อกันหรือเปลี่ยนผ่าน ครูอาจเลือกทำกิจกรรมต่อไปนี้อันใดอันหนึ่งหรือทั้งหมด เป็นการปิดท้ายก็ได้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสร้างบล็อก (Blog) ขึ้นมาให้นักเรียนเขียนความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับภาพยนตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมสมัย หรือ 2. ให้นักเรียนเขียนรายงานข่าว/บทวิจารณ์ภาพยนตร์ร่วมสมัยของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประเมินว่ามีเนื้อหา/ลีลา/ภาพพจน์จากภาพยนตร์ฮอลลีวูด มากน้อยเพียงใด และมีลักษณะเฉพาะประจำชาติมากน้อยเพียงใด หรือ 3. ให้นักเรียนค้นคว้าและสร้างโปสเตอร์สำหรับภาพยนตร์ของตนเองที่จะสะท้อนวัฒนธรรมของชาติและดึงดูดผู้ชมทั่วไปด้วยแนวเนื้อหายอดนิยมจากภาพยนตร์ฮอลลีวูด 		<ul style="list-style-type: none"> • เป็นสิ่งที่ตีที่ปิดท้ายบทเรียนด้วยการเน้นประเด็นสำคัญ และมีกิจกรรมประเมินเพื่อดูว่านักเรียนได้เรียนรู้ไปมากน้อยเพียงใด • การสร้างบล็อกเขียนรายงานข่าว หรือทำโปสเตอร์เป็นงานพิเศษจะเป็นโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ข้อมูลที่เรียนรู้มาในชั้นเรียนเพื่อใช้ความคิดสร้างสรรค์และการสังเคราะห์

หน่วยที่ 4 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับโลก

แผนการเรียนรู้ที่ 7 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาพยนตร์ และจักรวรรดิ

สื่อการเรียนรู้และแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้ 1 - ตัวอย่างภาพยนตร์ Indochine

ตัวอย่างภาพยนตร์สามารถหาได้ที่นี้

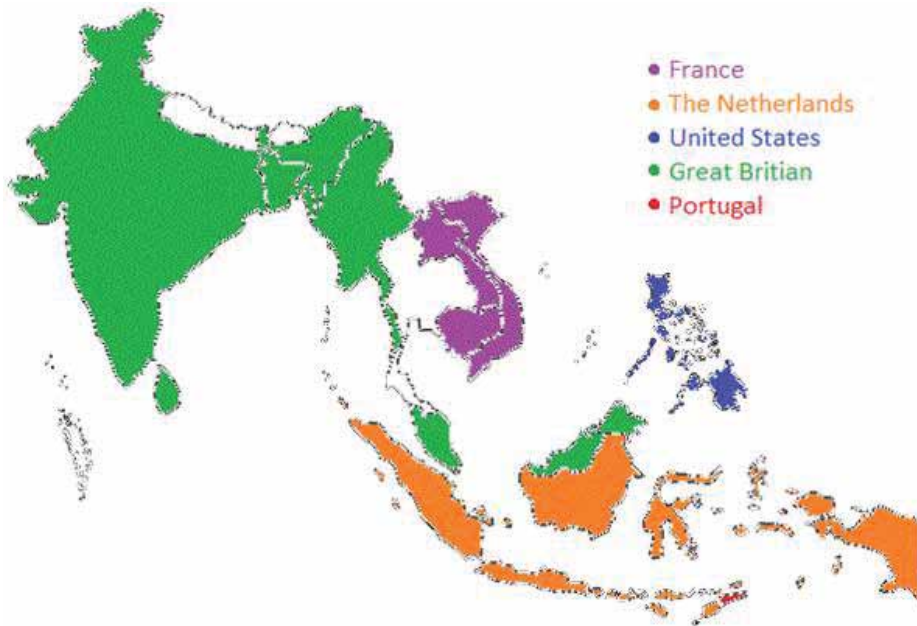
: <https://www.youtube.com/watch?v=FxMoREIix6Q>

ประเด็นที่น่าจะกล่าวถึง

- 1) แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความระวางสงสัยในตอนแรกของคนเวียดนามที่มีต่อผู้หญิงยุโรปที่แสดงโดยแคทเธอริน เดอเนฟ
- 2) แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความรักสามเส้าระหว่างผู้ชายและผู้หญิงชาวยุโรป และเด็กสาวเวียดนาม
- 3) สังเกตว่าภาพยนตร์มักจะแสดงภาพชาวเวียดนามเป็นกลุ่มคนจำนวนมาก ที่มักหลบหนีอยู่บนเรือ ดูฉากไฟไหม้เรือที่ 1 : 14
- 4) แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเครื่องแบบของผู้ชายฝรั่งเศส ดูฉากงานเลี้ยงของคนฝรั่งเศสที่ 1 : 09
- 5) สังเกตมิตรภาพระหว่างคนเวียดนามกับผู้หญิงฝรั่งเศส
- 6) ดูผู้หญิงเวียดนามทำเครื่องหมายไม้กางเขนที่ 1 : 21
- 7) การสู้รบที่ 1 : 240

สื่อการเรียนรู้ 2 - แผนที่อำนาจจักรวรรดิในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ช่วงปี พ.ศ. 2473

สื่อการเรียนรู้ 3 - ตัวอย่างภาพยนตร์ของเจ.ซี. แลมสเตอร์ J.C. Lamster

ฉายตัวอย่างภาพยนตร์ของเจ.ซี. แลมสเตอร์

ที่ผลิตโดย the KolonialInstituut ที่อัมสเตอร์ดัม

<https://www.youtube.com/watch?v=jrgt83wPGiM>

**หมายเหตุ : ปิดเสียงเพื่อให้เป็นภาพยนตร์เงียบตามที่ผู้สร้างตั้งใจแต่ที่แรก

ประเด็นที่ควรเน้นสำหรับตอบคำถามในแบบฝึกหัด 2

- 1) ส่วนใหญ่ของภาพยนตร์เน้นการขนส่ง ทางรถไฟ ถนน รถยนต์ รถม้า ฯลฯ
- 2) มักมีภาพของการทำการเกษตรและต้นไม้
- 3) ภาพของชาวอินโดนีเซียท้องถิ่นมักไม่ชัดเจน แทบไม่เห็นผู้คน
- 4) การเน้นเรื่องการขนส่งและการเกษตรเป็นการแสดงให้เห็นว่าชาวต่างชาติทำให้ชีวิต

ของชาวอินโดนีเซียดีขึ้นอย่างไร

- 5) อย่างไรก็ตาม นี่ไม่ใช่ภาพยนตร์เกี่ยวกับชาวอินโดนีเซียจริงๆ แทบไม่มีมุมมองของชาวอินโดนีเซียเลย

สื่อการเรียนรู้ 4 - โปสเตอร์ภาพยนตร์

ก. โปสเตอร์แผ่นที่ 1 ของภาพยนตร์
เรื่อง Kris Mataram

(ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c6/Kris_Mataram_1940.jpg/220px-Kris_Mataram_1940.jpg)

ข. โปสเตอร์แผ่นที่ 2 ของภาพยนตร์
เรื่อง Kris Mataram

(ที่มา : <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kris-mataram-fifi-young.jpg>)

ค. โปสเตอร์แผ่นที่ 3 ของภาพยนตร์เรื่อง Rentjong Atjeh

(ที่มา : https://en.wikipedia.org/wiki/Rentjong_Atjeh#/media/File:Rentjong_Atjeh_poster.jpg)

สื่อการเรียนรู้ 5 - คลิปจากภาพยนตร์เรื่อง Indonesia Calling

ดูได้ที่ : <https://www.youtube.com/watch?v=iAzfM9cQvZQ>

แบบฝึกหัด 1

ก. ชมและจดบันทึกเกี่ยวกับวีดิทัศน์ของเจ.ซี. แลมสเตอร์ แง่มุมที่นักเรียนควรให้ความสนใจ มีดังนี้

1. ประเภทของการคมนาคมที่เห็นในภาพยนตร์
2. ประเภทของอาคารที่เห็นในภาพยนตร์
3. การแต่งกายของชาวอินโดนีเซีย
4. การแสดงภาพของชาวอินโดนีเซีย

ข. นักเรียนคิดว่าภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงวัฒนธรรมของอินโดนีเซียได้ดีหรือไม่

ค. นักเรียนคิดว่าทำไมจึงมีการแสดงภาพถนนและทางรถไฟจำนวนมากในภาพยนตร์เรื่องนี้

ง. นักเรียนคิดว่าภาพยนตร์เรื่องนี้จะดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้หรือไม่

จ. นักเรียนคิดว่าภาพยนตร์เรื่องนี้จะช่วยสถาปนาอำนาจควบคุมของดัตช์ต่ออินโดนีเซียได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แบบฝึกหัด 2

สำหรับภารกิจ 3

ก. นักเรียนเห็นแง่มุมอะไรบ้างของวัฒนธรรมภาพยนตร์ฮอลลีวูดหรือตะวันตกในโปสเตอร์เหล่านี้

ข. มีวัฒนธรรมอินโดนีเซียท้องถิ่นในแง่มุมอะไรบ้างที่แสดงให้เห็นในภาพยนตร์เหล่านี้

ค. นักเรียนคิดว่าโปสเตอร์เหล่านี้แสดงมุมมองที่เป็นบวกหรือลบเกี่ยวกับชีวิตในอินโดนีเซีย เพราะเหตุใด จงยกตัวอย่าง

ง. นักเรียนคิดว่ามีความสมดุลระหว่างความเป็นอินโดนีเซียท้องถิ่นและอิทธิพลตะวันตกระดับโลก ในโปสเตอร์เหล่านี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แบบฝึกหัด 3

Worksheet สำหรับภารกิจ 4

ก. เติมคำตอบที่ถูกต้องลงในช่องว่าง

1. ชาวอินโดนีเซีย _____ (จำนวน) คน โดยสารเรือเอสเปอแรนซ์เบย์จากออสเตรเลียมายังชาวเพื่อเป็นชาวอินโดนีเซียกลุ่มแรกที่เดินทางกลับหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง
2. ตัวแทนสหภาพแรงงานของออสเตรเลียมอบ _____ (สิ่งของ) เป็นของขวัญแก่ชาวอินโดนีเซียที่เดินทางบนเรือเอสเปอแรนซ์เบย์
3. ผู้บรรยายยกตัวอย่างอะไรที่บอกว่าชาวออสเตรเลีย “รู้จักชาวอินโดนีเซียดี”

---

4. “เสรีภาพ” อะไรไม่ได้ถูกประกาศเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญใหม่ของอินโดนีเซียที่เป็นเอกราช
  - (ก) เสรีภาพของสื่อ
  - (ข) เสรีภาพในการจัดงานเลี้ยง
  - (ค) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
  - (ง) เสรีภาพในการชุมนุม
5. อะไรคือชื่อของการร่ำรำที่ผู้บรรยายบอกว่ามีมานานกว่า 1,500 ปี และมาก่อนที่ชาวดัตช์หรือโปรตุเกสมาถึงชาว _____
6. ผู้บรรยายบอกว่าชาวดัตช์ได้กอบโกยผลกำไรไปจากอินโดนีเซียมากเท่าใด _____ (มูลค่าเป็นเงินปอนด์)
7. ทำไมกะลาสีชาวอินโดนีเซียจึงประท้วง จงอธิบาย

---

8. มีทหารดัตช์กี่นายบนเรือแต่ละลำในท่าเรือที่ออสเตรเลียที่รอยกพลมายังอินโดนีเซีย _____ (จำนวน)

9. คนงานออสเตรเลียและอินโดนีเซียทำอะไรเพื่อหยุดยั้งเรือตัดซ์เหล่านี้

---

10. ตัวแทนจากประเทศอะไรที่แสดงการสนับสนุนการเรียกร้องเอกราชของอินโดนีเซีย

---

11. นักเรียนคิดว่าทำไมนักสร้างภาพยนตร์ชาวตัดซ์จึงสนับสนุนเอกราชของอินโดนีเซีย อธิบายและยกตัวอย่าง

---

12. นักเรียนคิดว่าชาวอินโดนีเซียจะสามารถร่วมมือกับชาวยุโรปหรือออสเตรเลียเพื่อเรียกร้องเอกราชได้อย่างไร

---

13. นักเรียนคิดว่าภาพยนตร์ต่างประเทศเช่นนี้จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อชาตินิยมของอินโดนีเซียหรือไม่ ต่อภาพยนตร์ระดับประเทศของอินโดนีเซีย

อภิธานศัพท์ :

ลัทธิล่าอาณานิคม - ความสัมพันธ์ระหว่างคนส่วนใหญ่ที่เป็นคนพื้นเมือง (หรือถูกบังคับมาจากที่อื่น) กับผู้รุกรานต่างชาติที่เป็นคนส่วนน้อย การตัดสินใจพื้นฐานต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนที่ตกเป็นล่าอาณานิคมมีขึ้น และดำเนินการโดยเจ้าอาณานิคมผู้ปกครองเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มักถูกกำหนดมาจากเมืองแม่ที่อยู่ห่างไกล เจ้าอาณานิคมปฏิเสธที่จะยอมรับวัฒนธรรมของล่าอาณานิคม และเชื่อในความสูงส่งกว่าของตนและอาณัติที่ถูกระบุมาให้ตนเป็นผู้ปกครอง

ภาพยนตร์ - ภาพยนตร์เป็นศิลปะแห่งภาพเคลื่อนไหว เป็นสื่อที่อาศัยภาพบอกเล่าเรื่องราวและตีแผ่ความจริง

วัฒนธรรม - ระบบความเชื่อ คุณค่า ขนบธรรมเนียม พฤติกรรม และวัตถุที่ยึดถือร่วมกันโดยสมาชิกของสังคมเพื่อใช้ในการสัมพันธ์กับโลกและระหว่างกันเอง และถูกส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งด้วยการเรียนรู้

ชาตินิยม (Nationalism) - คำว่า “ชาตินิยม” โดยทั่วไปใช้เรียกปรากฏการณ์สองแบบ คือ

- (1) ทศนคติที่คนในชาติมีเวลาห่วงใยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชาติตน และ
- (2) การกระทำของคนในชาติเมื่อพยายามบรรลุให้ถึง (หรือคงรักษา) การกำหนดตนเอง

รายการสื่อและเอกสารแนะนำ :

- Ai Lin Chua. “Singapore’s ‘Cinema-Age’ of the 1930s : Hollywood and the shaping of Singapore modernity.” **Inter-Asia Cultural Studies** 13, 4 (2012) : 592 - 604.
- Bloom, Peter J. “**French Colonial Documentary : Mythologies of Humanitarianism.** Minneapolis : University of Minnesota Press, 2008.
- Coutas, Penelope. “Fame, Fortune, Fantasi : Indonesian Idol and the New Celebrity.” **Asian Journal of Communication** 16, No. 4 (2006) : 371 - 392.
- De Klerk, Nico. “‘The Transport of Audiences’ : Making cinema ‘National.’” In **Early Cinema and the “National,”** edited by Richard Abel et al, 101 - 108. Bloomington : Indiana University Press, 2016.
- Hogenkamp, Bert. “Indonesia Calling : A Film on the Crossroads of Four Continents.” **Labour History**, 73 (Nov., 1997) : 226 - 231.
- Charlotte Setijadi-Dunn and Thomas Barker. “Imagining “Indonesia” : Ethnic Chinese Film Producers in Pre-Independence Cinema.” **Asian Cinema** 21, 2 (2010) : 25 - 47.
- Sorlin, Pierre. “The fanciful French feature films Empire : and the Colonies in the 1930s.” **French Cultural Studies** 2, 5 (1991) : 335 - 351.
- Tofghian, Nadi. “José Nepomuceno and the Creation of a Filipino National Consciousness.” **Film History**, 20, No. 1 (2008) : 77 - 94.

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายสุเทพ ชิตยวงษ์

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายพีระ รัตนวิจิตร

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวนิจสุตา อภินันท์ภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

Ms.Vanessa Achilles

Program Officer, UNESCO กรุงเทพมหานคร

นางมนทกานต์ สุวรรณทรรก กิตติไพศาลศิลป์

Assistant Program Officer, UNESCO

กรุงเทพมหานคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล

อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้แปล

นางเบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว

อาจารย์ สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะผู้พิจารณาเอกสาร

1. นายสุทธิ สี่พิก

ครู โรงเรียนบ้านโนนทองอินทร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

2. นายสรนันท์ เวียงคำ

ครู โรงเรียนโยธินบูรณะ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

3. นางสาวจาวรรรณ ยิ่งยงค์

ครู โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

4. นายชัยวัฒน์ สมเกียรติประยูร

ครู โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

5. นางสาวสิริวรรณ มีรอด

ครู โรงเรียนบางซ้ายวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

6. นายอรรถพล ประภาสโนบล

ครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปทุมธานี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

7. นางสาวอรอนงค์ สุดสวาด

ครู โรงเรียนวังหัวราษฎร์สามัคคี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

8. นางสาวสุธาสินี ทองจันทร์

ครู โรงเรียนราชินีบูรณะ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

9. นายฮัมดาน อ่อนหวาน	ครู โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
10. นายอนุพงษ์ ชุมแวงวาปี	ครู โรงเรียนนาวิศึกษาวิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
11. นายศรัณยพงษ์ จันทะศรี	ครู โรงเรียนห้วยเก็งพิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
12. นางสาวนสฺหิตา ชินานา	ครู โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
13. นายพงษ์ศักดิ์ นามประมา	ครู โรงเรียนสุเม็ล้าพิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
14. นางสาวชมภักพลอย จิตติแสง	ครู โรงเรียนสืออศิลป์ศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
15. นายเฉลิมพล แก้วสามสี	ครู โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
16. นายมานะชัย นากลาง	ครู โรงเรียนสว่างแดนดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
17. นายจักรกฤษณ์ ต่อพันธ์	ครู โรงเรียนหนองบัวแดงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
18. นายคมเพชร ราชคม	ครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
19. นายวาทีศ สอนกอง	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
20. นายดนัย หอมพนา	นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
21. นายวชิระ ชัยสุนทร	นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
22. นายสุวัฒน์ อัครไชยชาญ	บรรณาธิการบริหารนิตยสารสารคดี
23. นางศรีนทร วิหะสิรินันท์	ครู โรงเรียนนานาชาติ เซนต์ แอนดรูว์ส
24. นางสาววิศรา ตั้งคำวานิช	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
25. นายอรรณพพัฒน์ สัจจะพัฒน์กุล	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
26. นางสาวอรณิชา ทวีชาติานนท์	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
27. นางสาวจินตนา สุขสำราญ	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

คณะผู้ดำเนินการทดลองใช้เอกสาร

1. นายชุตติเดช สำเร็จ	ครู โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. นายปราศรัย เจตสันต์	ครู โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

3. นางสาวศศิกันต์ ขาติสุวรรณ ครู โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
4. ว่าที่ร้อยตรี ประเมธ เทพขวัญ ครู โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
5. นางสาวศิริรัตน์ สงวนศรี ครู โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
6. นายอลงกรณ์ อัครโสวรรณ ครู โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
7. นางสาวพิชญ์สินี ณิชชาภัณฑารักษ์ ครู โรงเรียนราชวินิตมัธยม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
8. นายสันติภาพ พูลสวัสดิ์ ครู โรงเรียนราชวินิตมัธยม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
9. นางสาวสุภาพรรณ หมายสุข ครู โรงเรียนราชวินิตมัธยม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
10. นางสาวกนิษฐา มุ่งประสิทธิชัย ครู โรงเรียนวัดนवलนรดิศ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
11. ว่าที่ร้อยตรี ปริญญา ตาแจ่ม ครู โรงเรียนวัดนवलนรดิศ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
12. นายพรพรช อัมพรพฤติ ครู โรงเรียนวัดนवलนรดิศ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
13. นายปุณณวัช ทัพวัช ครู โรงเรียนราชินีบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
14. นางสาวสุทธาสินี ทองจันทร์ ครู โรงเรียนราชินีบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
15. นางสาวอำพรภา เขียวชม ครู โรงเรียนราชินีบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
16. นายทวิช ลักษณะสง่า ครู โรงเรียนราชินีบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
17. นางมะลิวัลย์ โสภากลิต ครู โรงเรียนห้วยเก็งพิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
18. นางสาวสุทิศา ศรีมาตย์ ครู โรงเรียนห้วยเก็งพิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
19. นายศรัณยพงศ์ จันทะศรี ครู โรงเรียนห้วยเก็งพิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

20. ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
21. นางสาวมนานปี คงรักช้าง	ESD (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
22. นายปฏิพัทธ์ สถาพร	ESD (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
23. นางฉัตรภา มุกดาวิจิตร	มิวเซียมสยาม
24. นายทวีศักดิ์ วรฤทธิ์เรืองอุไร	มิวเซียมสยาม

หน่วยงานสนับสนุน

1. องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร (UNESCO Bangkok)
2. องค์กร Korea-Fund-in-Trust
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. กลุ่มการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยของไทย (Thai Civic Education)
5. Museum Siam
6. นิตยสารสารคดี

บรรณาธิการ

นายเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

พิสูจน์อักษร

1. นางสาวพรชนัน บุญประเสริฐ	พนักงานบันทึกข้อมูล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
2. นางสาวสุชาดา อร่ามเรือง	ลูกจ้าง สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
3. นางสาวภูษณิศรา สังข์ช่วย	ลูกจ้าง สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ออกแบบปก

1. นางศรีเมือง บุญแพทย์
2. นายธรรมรัตน์ บุญแพทย์

“ประวัติศาสตร์ที่ไม่ดี การศึกษาที่ไม่ดี ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน (ก๊วยสม) ไม่ดี”
 (Bad history, bad education, bad neighbor relation)

ดร.ชาณูวิทย์ เกษตรศิริ

Korea
Funds-in-Trust